

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Hauch-Fausbøll, Th.; udarbejdet af Th.
Hauch-Fausbøll og P. Fr. Rist ; udg. af Holger
Petersen.

Titel | Title:

Min Slægtebog

Udgivet år og sted | Publication time and place: København, 1918

Fysiske størrelse | Physical extent:

v, 348 s. :

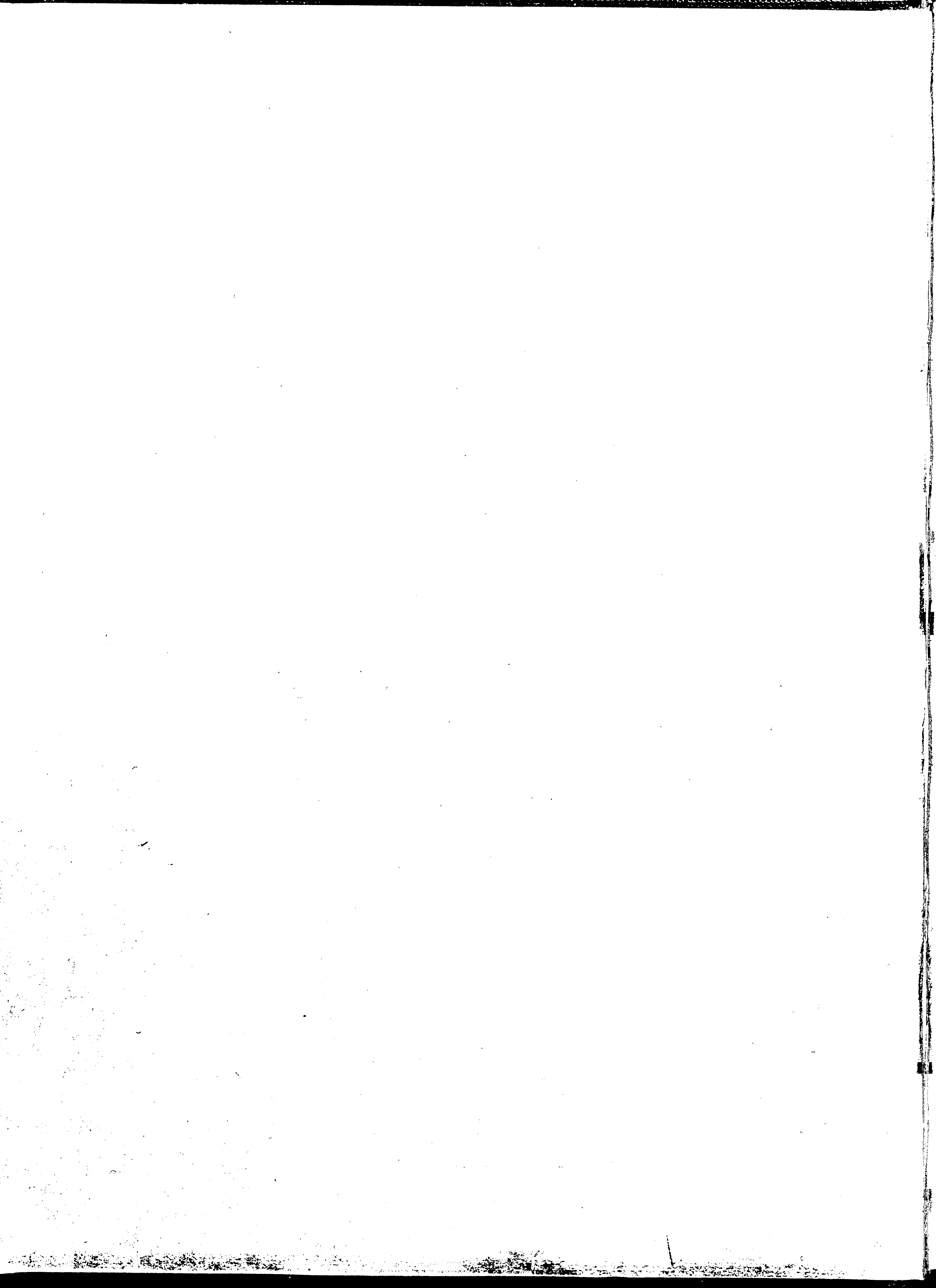
DK

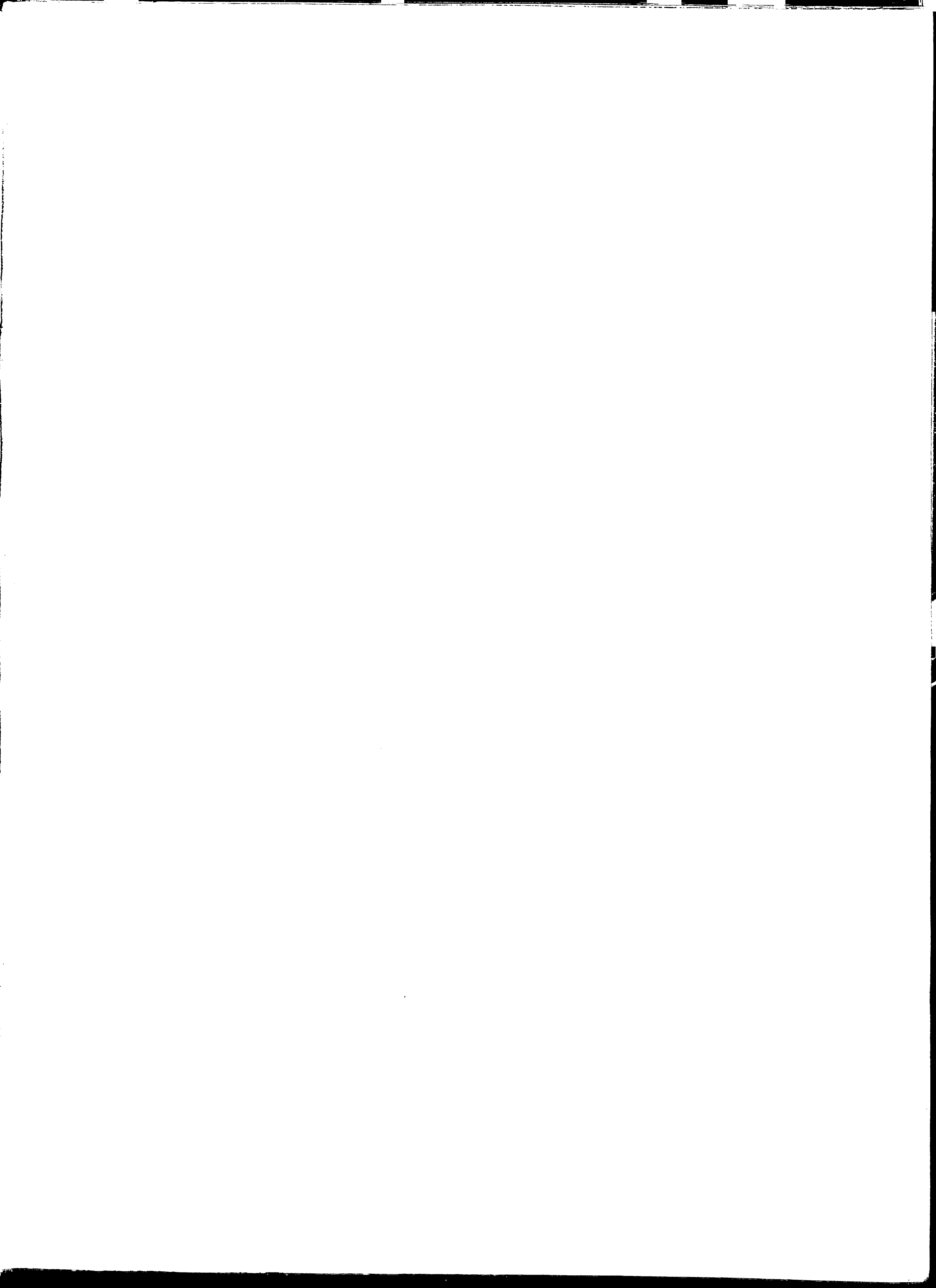
Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

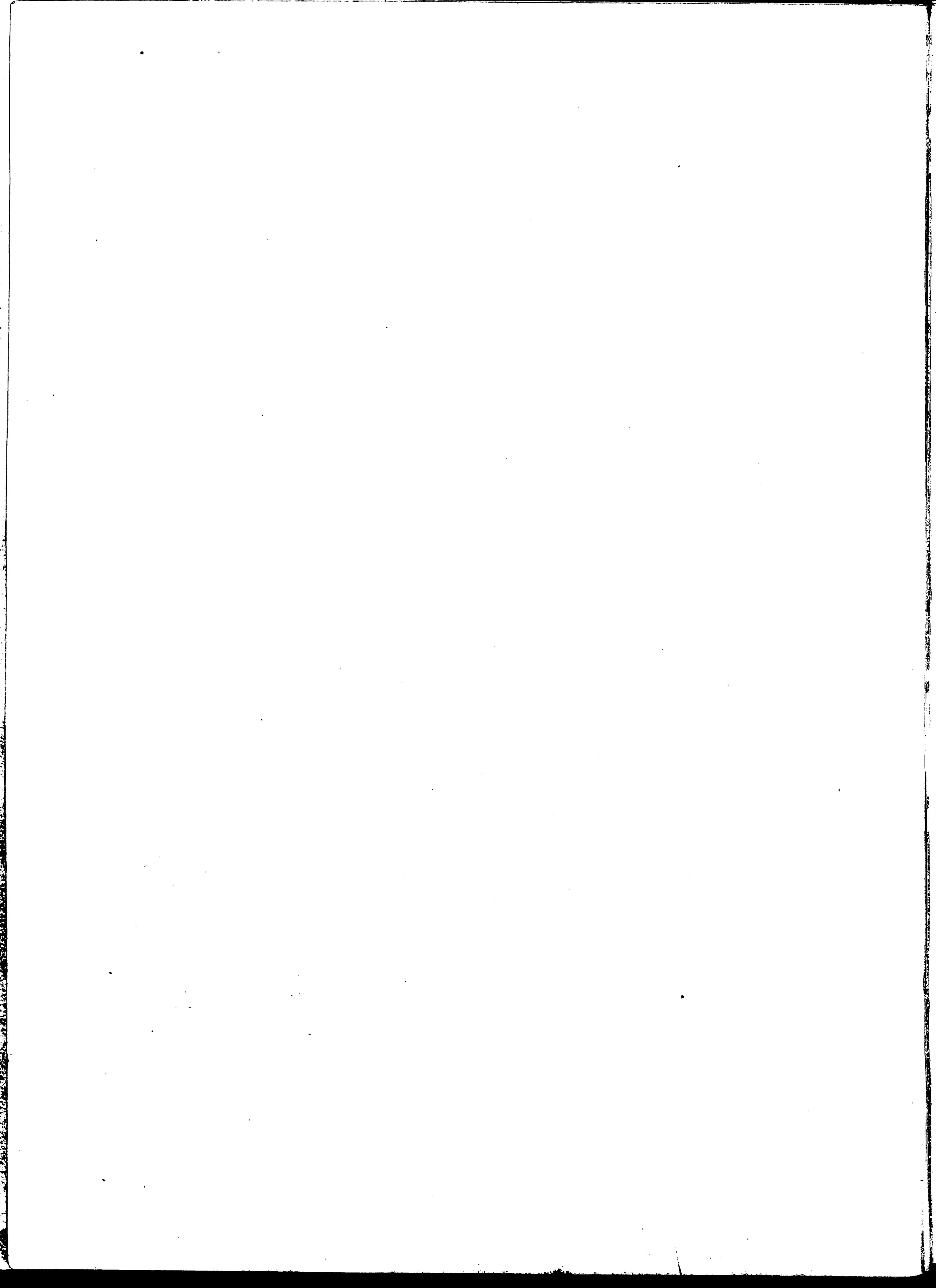

MIN SLÆGTEBOG

UDGIVET AF HOLGER PETERSEN

MIN SLÆGTEBOG

UDGIVET AF HOLGER PETERSEN

MARIE MAGDALENE PETERSEN
FØDT HELLEMANN.

KJØBENHAVN
1918

1715. V. 1. 4.

4442

MANUSKRIFT FOR SLÆGTEN

No. 91 AF 160 EXEMPLARER

UDARBEJDET AF

TH. HAUCH-FAUSBØLL OG P. FR. RIST

TRYKT I LANGKJÆRS BOGTRYKKERI

BILLEDERNE UDFØRT I

BERNH. MIDDELBOES REPRODUKTIONSANSTALT

TITELBLADET EFTER TEGNING AF C. S. KØBKE

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

KØBENHAVN

Det er omtrent tre Aar siden, at Grosserer *HOLGER PETERSEN* lagde Planen til dette Værk. Det var hans Tanke, at det skulde bevare Mindet om hans henfarne Slægt og bidrage til for Fremtiden at knytte hans Slægtninge sammen.

Han mente desuden ved dette Arbejde at holde sit jævne borgerlige Navn i Ære og haabede, at hans Slægtninge — selv om de i Tidens Løb kunde ønske at forandre Navnet — igennem denne Bog altid med Hengivenhed og Ærbødighed maatte ære deres Afstamning fra den gamle danske Æt.

Han imødesaa med Glæde Værkets nær forestaaende Udgivelse.

Med Hensyn til Bogens Udarbejdelse skal bemærkes, at det er søgt ved mundtlig Tradition, ved indgaaende Undersøgelser i Arkiver og ved efterladte Breve og Familiepapirer at samle alle historiske Oplysninger om Medlemmer af den gamle Slægt, der nedstammer fra Kgl. Majestæts Fæstebonde *PETER SØRENSEN* i Varpelev By i Stevns Herred, der maa betragtes som dens Stamfader.

De ældre Levnedsskildringer af Slægtens Medlemmer er kortere eller længere, alt eftersom Kilderne er rundne. De, der hører til den nyere Tid, er ligeledes af forskelligt Omfang og forskellig Natur, nogle korte og knappe, andre lange og livlige, saaledes som de har kunnet formes over de personlige, mundtlige eller skriftlige Meddelelser, som Slægtens Medlemmer hver for sig har fundet sig foranlediget til eller set sig i Stand til at meddele.

Portrætternes Størrelse har ligeledes været afhængig af det foreliggende Materiale. De omfatter kun Slægtens sex ældste Generationer.

Da *HOLGER PETERSEN* døde den 26. Maj 1917, laa Manuskriptet til Bogen saa at sige færdigt. Der manglede kun hans egen Biografi, som han gerne selv vilde skrive. Efter hans Død er denne nu ud-

arbejdet af andre, dels af den, som stod ham meget nær fra hans tidligste Barndom, dels af dem, som var hans Medhjælpere og Støtter ved de Opgaver og paa de Omraader, der mest optog hans Tanker. Hans Biografi har af let forstaaelige Grunde faaet en anden Karakter end Bogens andre.

Saa udsendes da denne Slægtebog i HOLGER PETERSENS Navn og som en Gave fra ham, for at den, som han har ønsket det, under Fremtidens omskiftelige Vilkaar maa blive et Samlingsmærke for den Slægt, hvis Fremvæxt og Sammenhold til det sidste laa ham saa meget paa Hjærte.

STAMTAVLE.

1ste Generation.

KGL. MAJESTÆTS BONDE PEDER SØRENSEN.	Side
c. 1650—1715 - - - - -	3

2^{den} Generation.

KGL. FÆSTEBONDE PEDER SØRENSENS SØN.	
Tolder Søren Petersen, c. 1690—1774 - - - - -	7

3^{die} Generation.

TOLDER SØREN PETERSENS BØRN.	
1. Orsle Kirstine Vogt, f. Petersen, 1723—1784 - - - - -	21
2. Anna Cathrine Petersen, c. 1731—1808 - - - - -	24
3. Christiane Købke, f. Petersen, 1736—1801 - - - - -	25
4. Skipper Hans Petersen, 1739—1814 - - - - -	28

4de Generation.

SKIPPER HANS PETERSENS BØRN.	
1. Styrmand Søren Petersen, f. 1765 - - - - -	37
2. Peder Petersen, 1768—1778 - - - - -	37
3. Urtekræmmer Hans Vilhelm Petersen, 1770—1847 - - - - -	37
4. Christian Henrich Kaalund Petersen, f. 1773 - - - - -	45
5. Skriver Friederich Willars Petersen, f. 1775 - - - - -	45
6. Sophie Fredericka Petersen, 1777—79 - - - - -	47
7. Cicilia Margrete Købke, f. Petersen, 1779—1867 - - - - -	47
8. Grosserer Peder Petersen, 1783—1858 - - - - -	53

5te Generation.

URTEKRÆMMER VILHELM PETERSENS BØRN.	
1. Justitsraad Michael Petersen, 1801—71 - - - - -	59
2. Overauditor Thorald Petersen, 1803—66 - - - - -	70
3. Urtekræmmer Christian Petersen, 1805—52 - - - - -	76

II

	Side
4. Proprietær Holger Petersen, 1809—1849 - - - - -	87
5. Professor Carl Petersen, 1813—1870 - - - - -	108
6. Proprietær Emil Petersen, 1820—1870 - - - - -	121

GROSSERER PEDER PETERSENS BØRN.

1. Grosserer Johannes Petersen, 1814—1899 - - - - -	125
2. Etatsraad Vilhelm Petersen, 1817—1895 - - - - -	127
3. Lærer Rudolph Petersen, 1819—1866 - - - - -	133
4. Petrea Børresen, f. Petersen, 1821—1856 - - - - -	137
5. Laura Petersen, 1823—1904 - - - - -	139

6te Generation.

JUSTITSRAAD MICHAEL PETERSENS BØRN.

1. Bogholder Vilhelm Petersen, 1833—1889 - - - - -	143
2. Forstanderinde Rosalie Petersen, f. 1835 - - - - -	151
3. Anna Petersen, 1836—1896 - - - - -	154
4. Borgmester Herman Bech Petersen, f. 1839 - - - - -	155
5. Hospitalsforvalter Henry Petersen, f. 1841 - - - - -	161
6. Michaela Petersen, 1848—1916 - - - - -	163
7. Grosserer Andreas Petersen, f. 1850 - - - - -	163

OVERAUDITØR THORALD PETERSENS DATTER.

1. Emma Petersen, 1834—1914 - - - - -	168
---------------------------------------	-----

URTEKRÆMMER CHRISTIAN PETERSENS BØRN.

1. Mariane Petersen, 1837—1912 - - - - -	169
2. Skibsmægler Peter Købke Petersen, 1838—1905 - - - - -	170
3. Cecilie Aarestrup, f. Petersen, 1840—1909 - - - - -	171
4. Marie Waidtløff, f. Petersen, 1843—1914 - - - - -	172
5. Mathilde Poulsen, f. Petersen, 1845—1915 - - - - -	174
6. Anna Petersen, 1849—1898 - - - - -	175

PROPRIETÆR HOLGER PETERSENS BØRN.

1. Overlærer Frederik Petersen, 1837—1909 - - - - -	176
2. Læge August Petersen, 1840—1909 - - - - -	194
3. Grosserer Holger Petersen, 1843—1917 - - - - -	198
4. Læge William Petersen, 1845—1875 - - - - -	229
5. Fabrikant John Petersen, f. 1846 - - - - -	233
6. Marie Thomsen, f. Petersen, f. 1848 - - - - -	239
7. Skoleinspektør Ernst Petersen, f. 1850 - - - - -	242

III

PROFESSOR CARL PETERSENS BØRN.

	Side
1. Student Henri Petersen, 1844—1865 - - - - -	258
2. Fanny Wiehe, f. Petersen, 1845—1908 - - - - -	260
3. Kommunelæge Otto Petersen, 1846—1907 - - - - -	262
4. Styrmand Georg Petersen, 1848—1870 - - - - -	265
5. Translatør Constantin Lytthans Petersen, 1852—1885 - - - - -	266
6. Murermester Emil Lytthans Petersen, f. 1856 - - - - -	267

PROPRIETÆR EMIL PETERSENS BØRN.

1. Kaptajn Wilhelm Petersen, f. 1852 - - - - -	272
2. Stationsforstander Frederik Breckling Petersen, f. 1853 - - - - -	274
3. Emilie Petersen, f. 1854 - - - - -	276
4. Grosserer Peter Petersen, f. 1857 - - - - -	278
5. Rosalie Nielsen, f. Petersen, f. 1858 - - - - -	280
6. Mariane Petersen, 1861—1898 - - - - -	281
7. Eline Grønnegaard, f. Petersen, f. 1864 - - - - -	281
8. Direktør Michael Petersen, f. 1866 - - - - -	283

GROSSERER JOHANNES PETERSENS BØRN.

1. Grosserer Otto Petersen, f. 1848 - - - - -	284
2. Ina Schierbeck, f. Petersen, f. 1850 - - - - -	286

ETATSRAAD VILHELM PETERSENS BØRN.

1. Christiane Petersen, f. 1846 - - - - -	289
2. Martha Petersen, f. 1849 - - - - -	290
3. Christen Schiellerup Petersen, f. 1851—1876 - - - - -	290
4. Petra Brandt, f. Petersen, f. 1852 - - - - -	291
5. Cecilie Krohn, f. Petersen, 1854—1895 - - - - -	292
6. Conradine Petersen, f. 1856 - - - - -	293
7. Adolphine Petersen, 1859—1911 - - - - -	294
8. Wilhelm Petersen, 1862—1871 - - - - -	294
9. Frederik Petersen, f. 1865 - - - - -	294

LÆRER LUDVIG PETERSENS BØRN.

1. Christiane Petersen, f. 1853 - - - - -	295
2. Grosserer Frederik Planum, f. 1855 - - - - -	295

7de Generation.

BOGHOLDER VILHELM PETERSENS BØRN.

1. Eba Hauglund, f. Petersen, 1869—1915 - - - - -	301
2. Kommunelærerinde Margrethe Kjer-Petersen, f. 1872 - - - - -	302
3. Dr. med., Redaktør Richard Kjer-Petersen, f. 1873 - - - - -	302

IV

HOSPITALSFORVALTER HENRY PETERSENS BØRN.		Side
1. Kirsten Fjelstrup, f. Petersen, f. 1873	- - - - -	304
2. Direktør, cand. polyt. Per Mayntz Petersen, f. 1874	- - - - -	304
GROSSERER ANDREAS PETERSENS BØRN.		
1. Gerda Møller, f. Petersen, f. 1889	- - - - -	306
2. Elin Crone, f. Petersen, f. 1891	- - - - -	306
OVERLÆRERER FREDERIK PETERSENS BØRN.		
1. Læge Helga (Mut) Meisen, f. Laage-Petersen, f. 1882	- - - - -	308
2. Grosserer Holger Otto Laage-Petersen, f. 1885	- - - - -	309
3. Cand. polit. Edith Lokrantz, f. Laage-Petersen, f. 1886	- - - - -	309
4. Fotograf Elisabeth (Süsse) Laage-Petersen, f. 1888	- - - - -	310
5. Kate Owren, f. Laage-Petersen, f. 1890	- - - - -	310
6. Cand. jur. Fanny Laage-Petersen, f. 1892	- - - - -	311
7. Anna Rose Laage-Petersen, f. 1900	- - - - -	311
LÆGE AUGUST PETERSENS BØRN.		
1. Grosserer Albert Laage-Petersen, f. 1873	- - - - -	312
2. Lærerinde Rosalie (Lajla) Laage-Petersen, f. 1875	- - - - -	313
3. Augusta (Gudda) Andersen, f. Laage-Petersen, f. 1879	- - - - -	313
4. Proprietær William Laage-Petersen, f. 1881	- - - - -	314
5. Olga Hellman, f. Laage-Petersen, f. 1883	- - - - -	314
GROSSERER HOLGER PETERSENS SØN.		
1. Student Holger Laage-Petersen, 1873—1895	- - - - -	316
FABRIKANT JOHN PETERSENS BØRN.		
1. Nelly Erdmann, f. Laage-Petersen, f. 1880	- - - - -	317
2. Margrethe Maggie (Melton), f. Laage-Petersen, f. 1881	- - - - -	317
3. Fabrikant Frits Laage-Petersen, f. 1884	- - - - -	318
4. Agnete (Ner) Nilssen, f. Laage-Petersen, f. 1886	- - - - -	318
SKOLEINSPEKTØR ERNST PETERSENS DATTER.		
1. Cand. phil. Else Laage-Petersen, f. 1889	- - - - -	319
MURERMESTER EMIL LYTTHANS PETERSENS BØRN.		
1. Thora Lytthans, f. 1882	- - - - -	320
2. Skuespiller Oscar Lytthans, f. 1886	- - - - -	320
3. Murermester Kai Lytthans, f. 1888	- - - - -	321
4. Gerda Lytthans, f. 1892	- - - - -	321
KAPTAJN WILHELM PETERSENS DATTER.		
1. Ellen Pay, f. Petersen, f. 1882	- - - - -	322

V

GROSSERER PETER PETERSENS BØRN.

	Side
1. Cand. jur. Kai Helmer Petersen, f. 1888 - - - - -	323
2. Palle Helmer Petersen, f. 1891 - - - - -	323

GROSSERER OTTO PETERSENS BØRN.

1. Katty Petersen, f. 1880 - - - - -	324
2. Revisor Knud Helmond, f. 1883 - - - - -	324

8de *Generation.*

DIREKTØR PER MAYNTZ PETERSENS BØRN.

1. Inge Mayntz Petersen, f. 1911- - - - -	329
2. Poul Mayntz Petersen, f. 1913 - - - - -	329

GROSSERER ALBERT LAAGE-PETERSENS BØRN.

1. Karen Laage-Petersen, f. 1905- - - - -	329
2. August Holger Laage-Petersen, f. 1906- - - - -	329

PROPRIETÆR WILLIAM LAAGE-PETERSENS BØRN.

1. Augustå Laage-Petersen, f. 1904 - - - - -	329
2. Helge Laage-Petersen, f. 1906- - - - -	329
3. Ebba Laage-Petersen, f. 1908 - - - - -	329
4. Lilly Laage-Petersen, f. 1909 - - - - -	329
5. Kay Laage-Petersen, f. 1912 - - - - -	329
6. Arne Laage-Petersen, f. 1914 - - - - -	329
7. Albert Laage-Petersen, f. 1916 - - - - -	329

FABRIKANT FRITS LAAGE-PETERSENS BØRN.

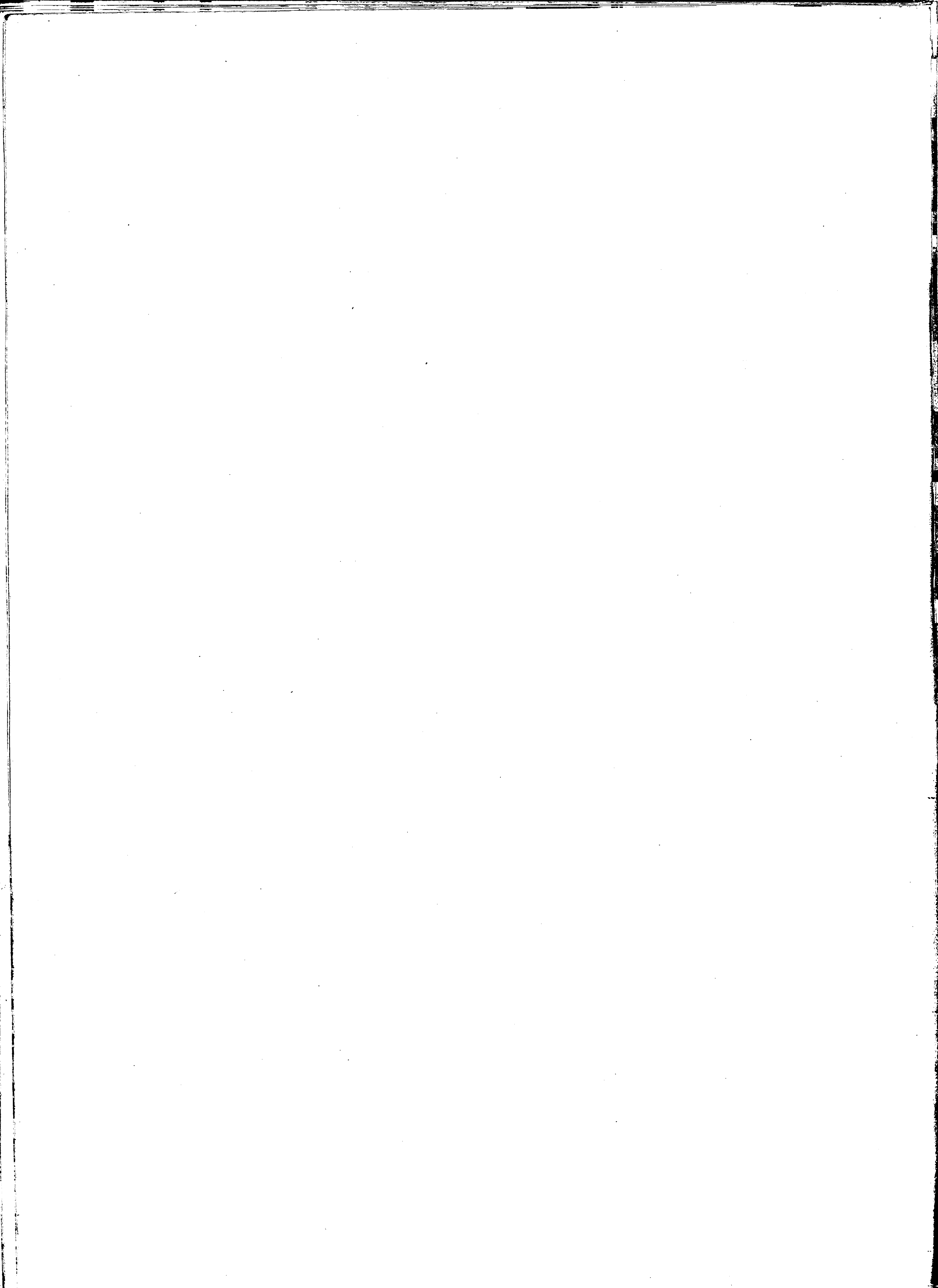
1. Frances Laage-Petersen, f. 1912 - - - - -	329
2. Johan Laage-Petersen, f. 1914- - - - -	329

MURERMESTER KAJ LYTTHANS' BØRN.

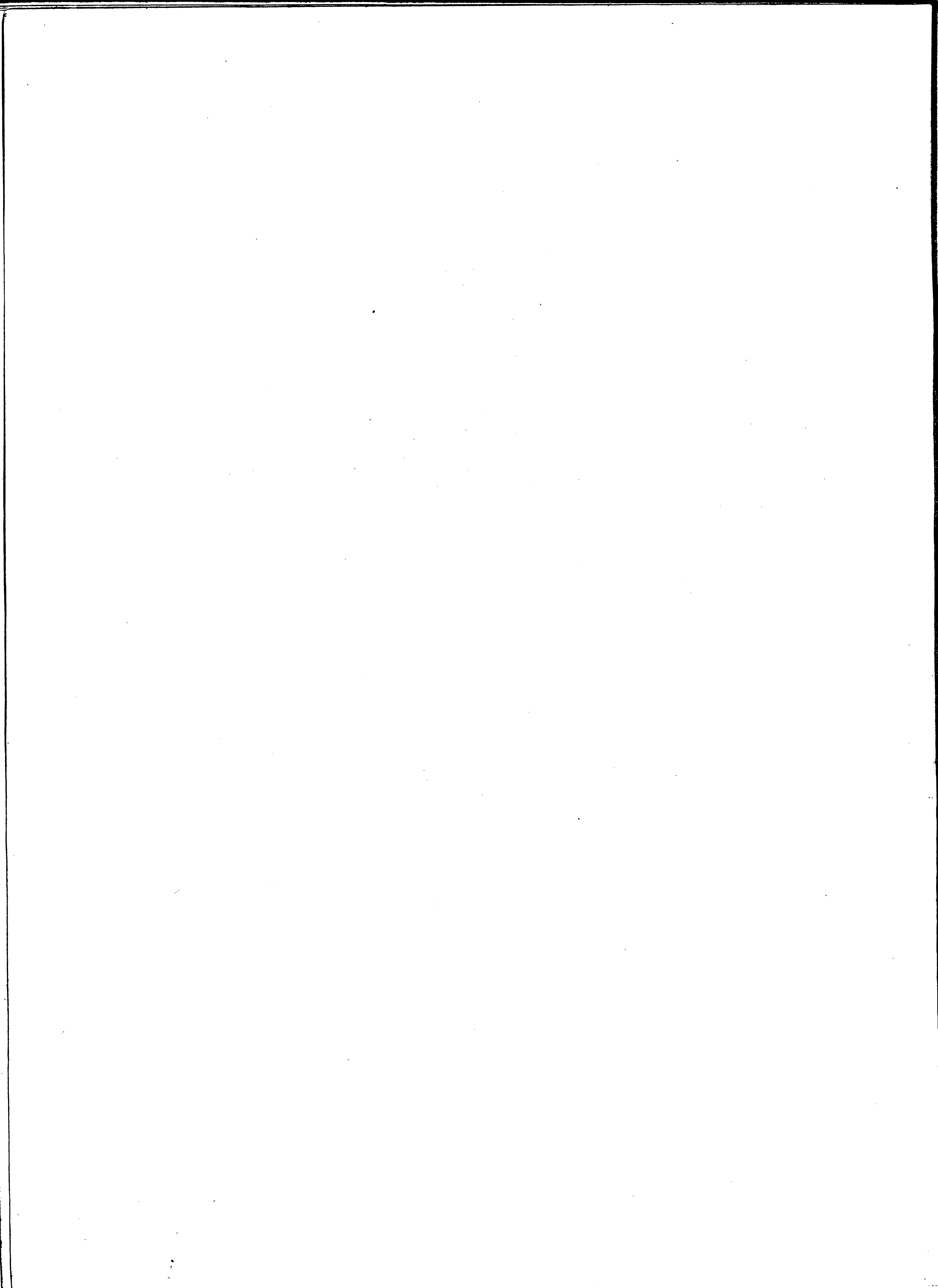
1. Inger Margrethe Lytthans, f. 1914 - - - - -	329
2. Christian Emil Lytthans, f. 1916 - - - - -	329

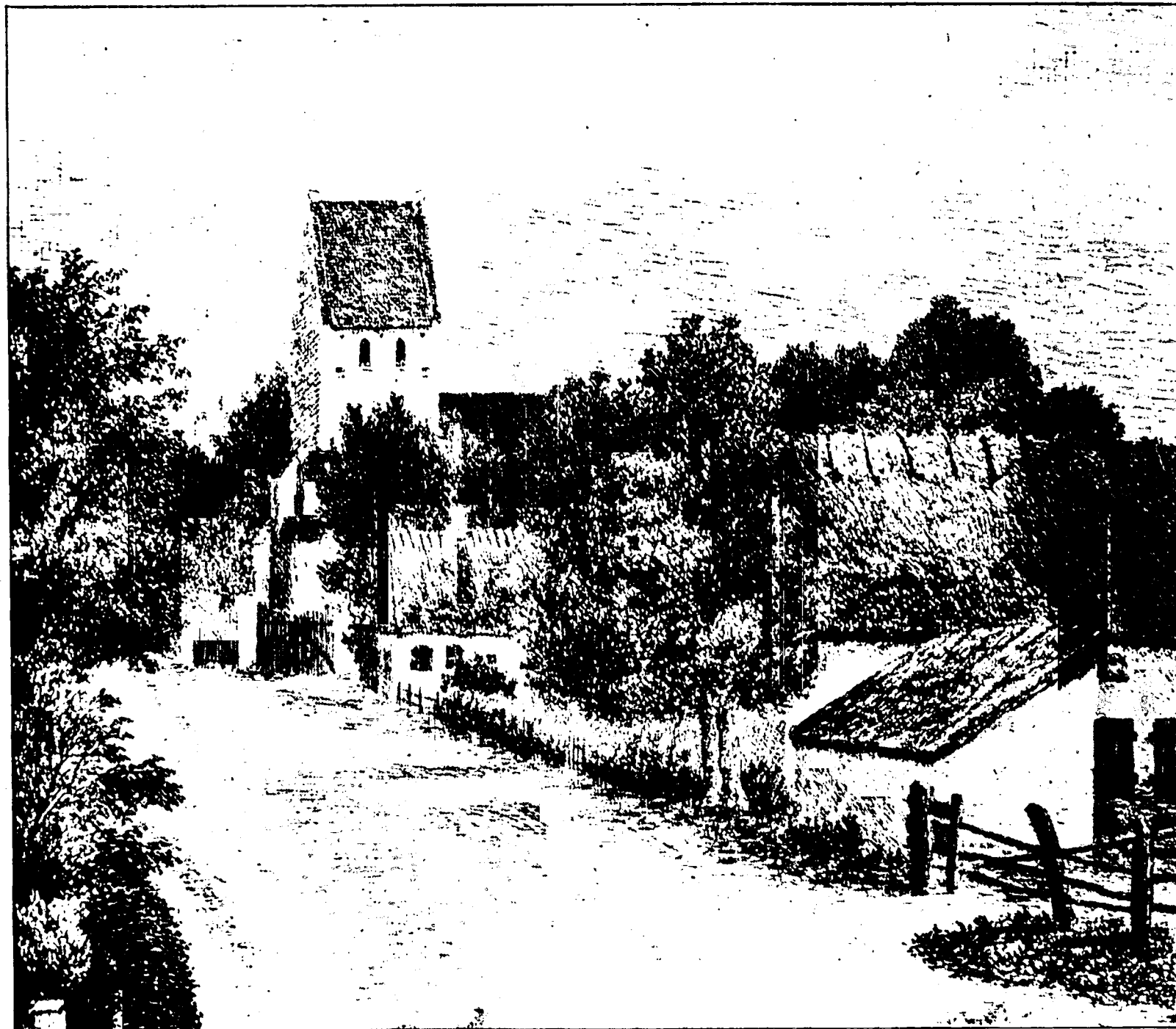
REVISOR KNUD HELMONDS DATTER.

1. Kirsten Helmond, f. 1908 - - - - -	329
---------------------------------------	-----

1STE GENERATION

VARPELEV. STEVNS HERRED.
Radering af E. Heding.

KONGELIG MAJESTÆTS BONDE PEDER SØRENSEN.

c. 1650—1715.

I det sagnrige Tryggevælde i Stevns Herred havde Kong *Christian den Femtes* kloge og brave Dronning *Charlotte Amalie* i Slutningen af det 17. Aarhundrede samlet sig betydelige Godser og styrede dem med megen Indsigt og stor Interesse. I 1678 købte hun Gjorslev Gods, som var i Hænderne paa det store Handelshus Schardinell i Amsterdam, 1680 købte hun Søholm Gods i Magleby Sogn og forenede 1689 disse Godser med Erikstrup, endelig 1694 erhvervede hun Vemmetofte. Hun opholdt sig ofte paa Gjorslev og tilsaa Godsernes Styrelse.

Allerede Aaret efter, at Dronningen havde købt Søholm, nævnes i Skatteregnskaberne en Fæstebonde ved Navn *Peder Sørensen*, i Varpelev By, der hørte under dette Gods.

Varpelev er en lille Landsby i Stevns Herred, den ligger med sin ældgamle Kirke i Sognet af samme Navn. Tryggevælde Aa rinder tæt forbi, og den frugtbare, idylliske Egn med dens mange Gravpladser fra

Iste Generation. Oldtiden er saa ægte dansk, at det intet Under er, at Danmarks mest nationale Digtning »Elverhøj« er henlagt til dens Omegn. Nu skærer Jærnbansen igennem den og standser ved Varpelevs lille Station.

Peder Sørensen er den ældste kendte Mand i den Slægt, som denne Bog handler om, og maa saaledes kaldes dens Stamfader.

Han maa have faaet sin Gaard i Varpelev i Fæste kort efter, at Dronningen havde købt Søholm, thi han nævnes ikke i Skødet 1680 mellem de andre Bønder. Det har været en temmelig betydelig Gaard, i hvert Tilfælde var den det c. 30 Aar senere, da hans Enke endnu 1716 havde den i Fæste. Den anslaaes da til 8 Tdr. Hartkorn og havde en Besætning af 8 Bæster (Heste), 3 Køer, 1 Stk. Ungkvæg, 8 Faar og 5 Svin. Gaarden var bygget i 3 Længer, hvoraf Stuelængen havde 15 Fag, den østre Længe 15 Fag og den søndre Længe 10 Fag. Til Hjælp paa Gaarden var der i Reglen 1 Karl og 2 Piger, i Høsten undertiden 3 Piger.

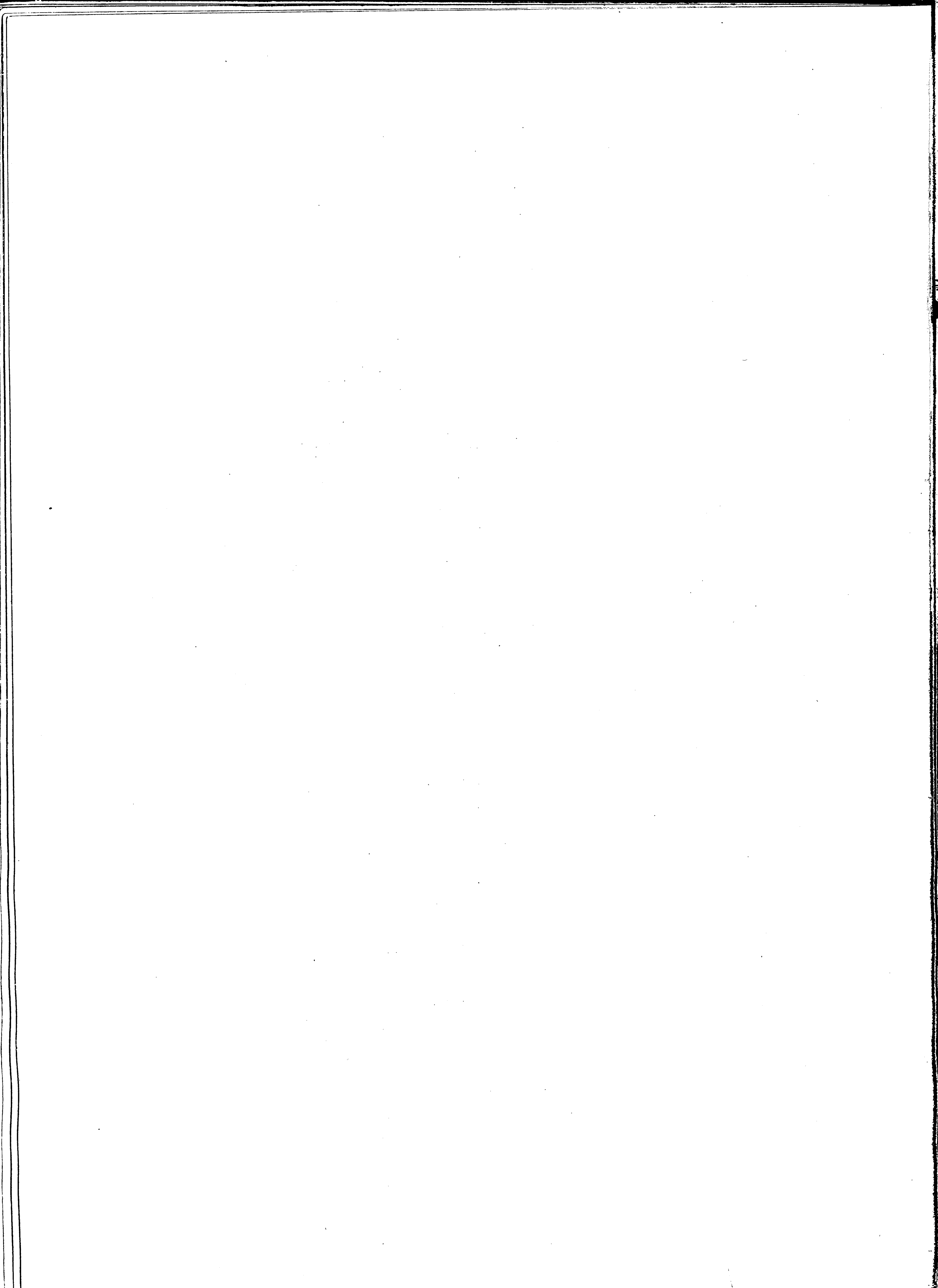
Da *Peder Sørensen* har faaet Fæste kort efter Aaret 1680, kan han antages at være født omtrent 1650, og han er bleven gift før 1688, thi da omtales hans Hustru i et Skatteregnskab. Han findes sidste Gang nævnt den 8. Januar 1715, da han den Dag mødte paa Stevns og Faxe Herredsting for at lade sin Søns Frihedsbrev tinglæse. Naar han ved denne Lejlighed kaldes »Kongelig Majestæts Bonde«, er Grunden den, at Kong *Frederik den Fjerde* havde overtaget Søholm Gods ved sin Moder Enkedronningens Død 1714.

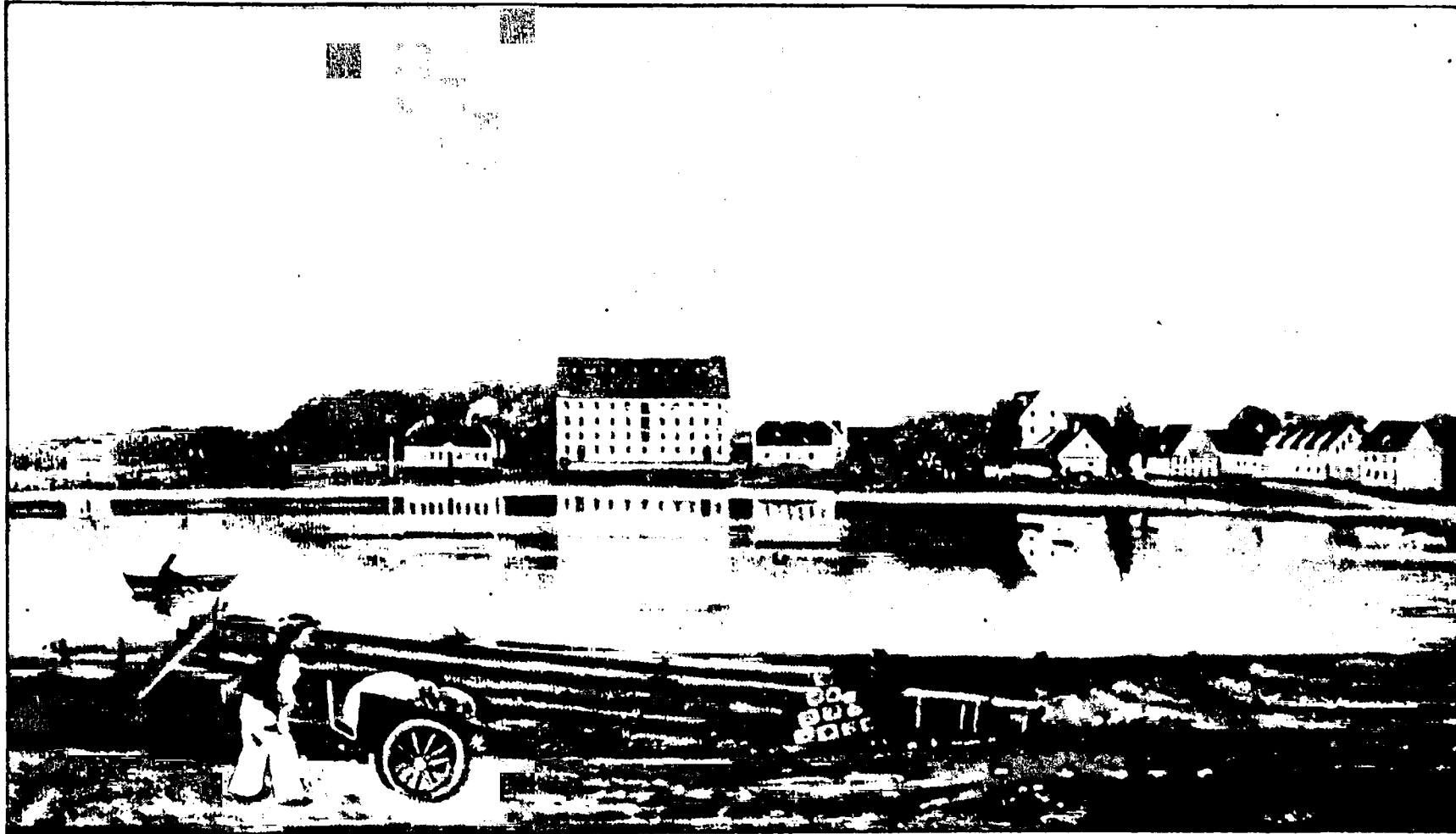
Aaret efter maa *Peder Sørensen* være død, thi i de Synsforretninger, der 1716 optoges i Stevns i Anledning af, at der skulde oprettes Ryttergaarde paa Kronens Gods, nævnes hans Enke paa Gaarden. Denne var da vel ved Magt, thi for at den kunde egne sig til Ryttergaard, var der kun faa Reparationer nødvendige til et Beløb af 16 Rdl. 4 Mk. og 2 Sk., og hverken Besætning eller Bygning maatte suppleres.

Navnet paa *Peder Sørensens* Enke kendes ikke. Muligvis har hun efter Tidens Skik giftet sig igen for at blive ved Gaarden, thi der findes ingen »*Peder Sørensens* Enke« i Varpelev Kirkebog, hvis Dødslistes begynder 1724. Af Ægteskabet kendes kun den ene Søn: *Søren Petersen*.

2^{DEN} GENERATION

FRA BANDHOLM LADEPLADS.
Gammelt Maleri.

FÆSTEBONDEN PEDER SØRENSENS SØN TOLDER SØREN PETERSEN.

c. 1690—1774.

Søren Petersen, Søn af Fæstebonden *Peder Sørensen*, var født i Varpelev By ved Aar 1690. Han var altsaa vordned Bondesøn. Vordnedskabet bestod som bekendt i, at den mandlige Bondebefolkning paa Godserne ikke uden Ejerens Samtykke maatte forlade sin Fødestavn og var pligtig dér at overtage en ledig Fæstegaard eller et Stykke Jord med Bolig. Den vordnede Bonde betragtedes altsaa som Tilbehør til Godset, der fulgte med, naar dette blev solgt. Herremanden havde fuldstændig Hals- og Haandsret over ham. De ulyksalige Forhold, de sjællandske Bønder levede under, er tidt skildrede, og under disse Forhold var *Søren Petersen* født.

Da han i Følge de samstemmende Vidnesbyrd, der følger hans mangfoldige senere Ansøgninger, maa have været ualmindelig vel begavet og et lyst og klart Hoved, er det sandsynligt, at Enkedronning *Charlotte Amalie* selv, paa hvis Gods han var født, eller en anden formaaende Person har lagt Mærke til den lille, kvikke Bondedreng og har taget ham med til Kjøbenhavn.

Her har han efter hans egne Udtalelser »i mange Aar gjort Opvartning ved kgl. Konseil i forrige Fyrbøders Svaghed«. Paa en Ansøgning fra ham fra 1714, erklærede Geheimeraad *Otto Krabbe*, der var

2den Generation. Amtmand over Tryggevælde Amt og 1703 blev Geheimeraad i Konseilet, at *Søren Petersen* var ham og Konseilet vel bekendt, eftersom han var Raadstue-Fyrbøderens Dreng og »tjener ej til noget Bonde-Arbejde, men øver sig ved Pennen«. I denne Bemærkning kan man ogsaa se Tegn til, at *Søren Petersen* har været en flink og begavet ung Fyr, som Ministrene har lagt Mærke til. Fyrbøderne i de forskellige Kollegier var iøvrigt noget andet end det, der ligger i Ordet, de skulde f. Ex. holde Kontorerne forsynede med Skrivematerialier, og der har derfor været god Lejlighed for ham til at blive »holdt til Bog og Pen«; han skrev da ogsaa efter Tidens Fordringer godt for sig og havde en god Haandskrift.

I Aaret 1714 traadte han i Konferensraad *Vilhelm Helts* Tjeneste som Lakaj. Men Frygten for at skulle vende tilbage til Bondearbejde og at skulle blive taget til Soldat i Fødestavnen, har vel stadig pint ham, og da han nu var blevet c. 24 Aar, henvendte han sig derfor personlig til sit Herskab, Enkedronning *Charlotte Amalie*, for at faa et Fribrev. Thi vel havde Kong *Frederik den Fjerde* ved Forordningen af 21. Februar 1702 hævet Vornedskabet, men den gjaldt kun de Bønder, »som vare født efter Kongens Regerings-Tiltrædelse den 25. August eller senere fødtes.« Jubelen over den vundne Frihed var almindelig, og *Søren Petersens* nye Herre, *Vilhelm Helt*, havde skrevet Vers derom:

— — Men, Gud skee Lov, den slemme Skik,
som Bonden før har plaget,
den er nu af Kong Frederik
fra Bonden slet borttaget.
Gud være selv hans store Løn!
Han vil det nu ej vide
og see, at mangen Bondesøn
den Trældom meer skal lide.

Men *Søren Petersen* havde ingen Grund til at glæde sig, da han var født før, Kongen var bleven Konge. Saa gik han til Enkedronningen, der ogsaa lovede ham Fribrevet, men nogle Dage efter blev hun syg og døde den 27. Marts 1714, uden at Fribrevet var blevet udfærdiget. Et halvt Aar senere, muligvis paa Opfordring af Konferensraad *Helt*, henvendte *Søren Petersen* sig saa til selve Kongen, der havde arvet Søholm og altsaa nu var hans Godsherre, med følgende Ansøgning:

[Allernaadigste Arffue Konge og Herre.]

Jeg underteignede fattige Undersatt, Barnefødd og opfostret [paa Hendes May^{tt.} Sall.] Enckedronningens Søholms goedzs i Varpeløv bye, hafver nogen tiid [forinden Hendes] May^{tt.} Sall. Enckedronningen ved døden afgick ind-

giwed min Aller[underdanigste Supplik] til Hendes May^{tt.} om at nyde Allernaadigste frihed for min Vornede R[ettighed]. Hendes May^{tt.} da vaar saa Naadig og med Mundtlig svar ved Oberhof[mesterjnde] Krabbe Allernaadigst tilsagde mig, at ieg skulle blifue befried for Worned Rettighed, men som Gud ved døden bortkaldet Allerhøystbemte Hendes May^{tt.} i samme tiider, saa kom det ej til nogen wiidere Allernaadigst Resolution, saa Understaar ieg mig i Allerdybeste Underdanighed at Knæfalde for Eders Kongl. May^{tt.} som samme Søeholms goeds er tilhørende og Underdanigst beder Eders Kongl. May^{tt.} Allernaadigst vilde tillade mig at nyde Friheds Bref, eftersom ieg icke er verceret udi Bondeprofessionen, ej heller er af de Kræfter, som dertil behøvis, men maa huorledisz ieg kand efter Saadan Allernaadigste velgierning og frihed paa Andre Maader see at fortienne mit Brød, som Gud og Lycken vil forunde mig, ieg forventer i Allerdybest Underdanighed Eders Kongl. May^{tts.} Allernaadigste Bønørings Resolution, som Gud med Tusindfold velsignelsze igien belønner, det af mig Stedtze ønscher som

Eders Kongl. May^{tts.}

Allerunderdanigste undersatt

og ringe Tiennere

Søren Peterszen.

Kiøbenhafn d. 24. Septembr. A^o 1714.

Paa denne Ansøgning skrev Geheimeraad *Krabbe* de ovenanførte Ord. *Krabbe*, som desuden var en af Kommissærerne i *Charlotte Amalies* Dødsbo, kendte vel altsaa *Søren Petersen*, og han havde selv havt Sæde i den Kommission, der forberedte Vornedskabets Ophævelse, som han dog halv modstræbende var gaaet med til.

Den endelige kongelige Resolution lød saaledes:

Wi Hafuer Allernaadigst bevilget at Supplicanten maa for Hans Fødestaufn at deelie til og Vornede Rett efter Louen at pleje verre fri og forskaanet, Forbydende alle og enhver herimod Eftersom forskrevet staar at hindre, eller udi nogen maade Forfang at giøre, under vor Hyllest og Naade.

Skrevet paa vort Slott Kiøbenhafn, d. 20. Octobr. 1714.

Friderich R.

Det har været en stolt Dag for *Søren Petersens* gamle Fader, da han den 8. Januar 1715 lod disse to Skrivelser tinglæse og protokollere paa Herredstinget i Stevns.

Samtidig med Fribrevet blev *Søren Petersen* som sagt Lakaj hos Etatsraad *Vilhelm Helt* (c. 1650—1724), der dengang var Maître des requêtes i danske Kancelli, men som 1719 blev Finansdeputeret i Rentekammeret, adlet 1720 og Konferensraad 1722. Han var iøvrigt en interessant Personlighed. Han var fra samme Kant i Landet som hans Lakaj,

2den Generation. maaske fra Køge, havde ogsaa kendt trange Kaar, tjent sig op fra Koppist og havde set sig godt om i Verden. Men han var ikke alene skattet af sin Samtid som en anset Embedsmand, men ogsaa i høj Grad beundret som Digter, skøndt hverken hans store eller smaa mest satiriske Digtninger eller franske Oversættelser kan falde i Nutidens Smag. Rime­ligvis har han haft megen Indflydelse paa *Søren Petersens* Udvikling, da han jo øjensynlig har interesseret sig meget for ham. Det at være Lakaj i hine Tider var meget ofte noget helt andet end en almindelig Tjenerstilling. Mange nette og kvikke unge Mennesker søgte en saadan Plads, helst hos en fornem, formaaende eller rig Herre for paa den Maade senere at vinde Protektion; mange af dem havde gaaet i den lærde Skole, og der bestod ikke sjældent et meget fortroligt Forhold mellem Herren og hans Lakaj, der ofte blev anvendt som en Slags Privatsekretær. Man kender disse Lakaj-Typer fra Holbergs Komedier. Mange af disse unge Mennesker opnaaede senere uden synderlige Kvalifikation­er at faa Embeder og endte i store Stillinger, ja kongelige Lakajer endog som Amtmænd.

Søren Petersen tjente *Vilhelm Helt* i 9 Aar som Lakaj. Det eneste, der vides om ham fra den Tid, er en lille Begivenhed, der støtter sig til en gammel Familie-Tradition om en lille Sølvmedaille, som i mange Aar blev opbevaret i Familien. Ved Reformations-Jubelfesten 1717 stod *Søren Petersen* i Folkestimlen paa Slotspladsen, da Kong *Frederik den Fjerde* og Dronning *Louise* lod de til Højtiden prægede smaa Sølvmedailler kaste igrans til Folket. En af Medaillerne faldt ved hans Fødder, og af Frygt for at blive revet omkuld i Trængslen, naar han bukkede sig, satte han Foden paa den. Da der var bleven mere Ro omkring ham, tog han den op og gemte den. Han har dengang været c. 27 Aar og har altsaa da og senere haft Raad til at opbevare Sølvmedaillen.*)

Da *Søren Petersen* havde tjent Konferensraad HELT i ni Aar, tænkte han paa at gøre Forandring. Han havde Lyst til at gifte sig, og Konferensraaden var nu en gammel Mand, vistnok henved de 74 Aar. Men for at gifte sig, maatte han først se sig om efter et ordenligt Levebrød. At hans Herre og Velynder har sat Pris paa ham, kan ses af, at *Søren Petersen* i sine Ansøgninger stadig henviser til hans An-

---

*) Efter hans Død tilfaldt den hans Datter Christiane, der blev gift med C. A. Købke, og efter hendes Død kom den til hendes Svigerdatter Cecilie Margrethe, født Petersen, gift med Bagermester P. B. Købke, efter disses Død til den ældste ugifte Datter Christiane Marie Købke, og denne lod sin yngste Søsters ældste Datter Christiane Marie Petersen arve den.

For faa Aar siden er den desværre blevet skænket Raadhusmuseet.

befalinger, der desværre er gaaet tabt, men som i Følge Referaterne ^{2den} Generation. lyder paa, at han er »en habil og flittig Person, der stedse har tjent ham tro og vel,« og at han »findes vittig og hurtig til det, han skal forrette.«

Han søgte da i November 1722 Kontrollør-Posten ved Listerdyb, men fik ikke denne Stilling, og da Ægteskabet blev paakrævet, holdt han Bryllup den 16. Juni 1723 om Eftermiddagen med »Mademoiselle« *Marie Andersdatter Muus*. Vielsen foretoges med kgl. Tilladelse af Sognepræsten ved Helliggeistes Kirke, Magister *Folckmar Danchel*, og Brylluppet stod paa Graabrødretorv, ikke hos Konferensraadens, der ogsaa boede her, men hos den ansete Bogtrykker, Avisudgiver og Godsejer *Johan Philip Bockenhoffer* den yngre, som *Søren Petersen* maaske i sin literært interesserede Herres Ærinder havde gjort Bekendtskab med. *Marie Muus* var da Stuepige hos Generalmajor, senere Geheimeraad *Matthias Numsen* — andet vides der i det hele taget ikke om Bruden — og Brudgommen var endnu dengang Lakaj hos Konferensraad *Helt*.

I denne Stilling kunde han selvfølgelig ikke underholde en Familie, og da Ægteparrets første Barn, *Orsle Kirstine*, blev døbt i Oktober s. A. i Helliggeistes Kirke, etablerede han sig som Øltapper i Hyskenstræde. Saa vidt det kan ses, har han dog aldrig taget Borgerskab som saadan, det har vel været en ren midlertidig Beskæftigelse og vistnok en daarlig Levevej dengang, da Kjøbenhavn med sine 80.000 Indbyggere omtrent paa den Tid skal have havt c. 1000 Øltappere. *Søren Petersen* betraadte nu Sollicitanternes saa besværlige og udslidte Vej. I næsten ti Aar indsender han Ansøgninger, den ene efter den anden, om de mest forskellige smaa Embeder, saaledes som Skik og Brug var. At Vejen blev saa lang, kom vel nok af, at der dengang herskede en stor Demoralisation med Hensyn til Embeders Besættelser, da der, trods Kongens Forbud, saaes igennem Fingre med et Bestikkelses-System uden Blu, og *Peter Sørensen* har næppe havt Raad til at støtte sine mange Ansøgninger med »Skænk og Gave«.

I 1723 søgte han By- og Raadstueskriver-Embedet i Viborg.

I 1724 søgte han Toldertjenesten i Hjørring.

I 1724 søgte han Skovriderposten paa Vordingborg Amt,
samt Raadmandskabet i Aarhus,

og i Indstillingen om dette Embedes Besættelse skriver Oversekretær *Møinichen* til Kongen: »Søren Petersen har tient for Laqvai hos S. Conference Raad Helt, videre forstaar han icke.«

2den Generation.

I 1725 søger han Visitørtjenesten ved Dragsminde,
Tolderembedet i Grenaa,
Visitørtjenesten i Rørvig,
Byskriverembedet i Maribo,
Byskriverembedet i Lemvig.

I disse Ansøgninger klager han over, at han lider Mangel paa dagligt Ophold, og at han med Hustru og Børn lever »i en meget slet og armelig Tilstand«. Helt bogstaveligt skal dette dog næppe tages, da det vrimlede med Ansøgninger om »hvert lidet Brød«, som opsloges vakant, og der maatte raabes højt for at blive hørt, saa at man i alle Ansøgninger træffer den Slags Beklagelser; men mere end til Husbehov har han næppe havt det, især nu da hans Beskytter Konferensraad *Helt* var død i Januar 1724.

Desværre kan Familien ikke rigtig følges i disse Aar, da han maa være flyttet fra Helliggeistes- til Nikolaj-Sogn, hvis Kirkebog fra den Tid er gaaet tabt, og han ikke findes i Kjøbenhavns andre Kirkebøger. Han maa imidlertid i 1725 i hvert Fald have havt to Børn, nemlig, foruden *Orsle Kirstine*, et Barn, der døde som lille, og inden han forlod Kjøbenhavn 1731, blev ogsaa Datteren *Anna Cathrine* født.

I 1726 søgte han Posten som Overvisitør ved Maalerværkets Konsumption. I denne Ansøgning nævner han foruden sine tidligere Stillinger: »at han ellers udi Krigens Tid har tient for Skibsskriver paa Orlogs Flaaden.« Hvorledes dette skal forstaas, vides ikke, thi i Krigens Tid, altsaa før 1720, var han jo Lakaj.

I 1727 søger han Herredsskriver-Embedet i Bjeverskov Herred.

I 1728 søger han Kontrollørtjenesten i Nakskov.

I 1729 søger han Herredsfoged-Embedet i Ulfborg og Hind Herreder,
Herredsfoged-Embedet i Hovelberg og Galten Herreder,

By- og Raadstueskriver-Tjenesten i Nyborg,

Herredsfoged-Embedet i Hammerum Herred, samt

Byskriver-Tjenesten i Æbeltoft, og i en af disse

Ansøgninger anfører han, at Kongen, da han for nogen Tid siden søgte Visitør-Tjenesten ved Høje Wahr i Norge, var »saa naadig at lade hans Supplik til Kammerkollegiets Examination og Forestilling remitere,« hvilket tyder paa, at han har søgt at vedligeholde Forbindelsen med Kongehuset.

1730 søger han at blive Toldbetjent ved Varde, Hjerting og Graadyb

Toldsted og beraaber sig paa, at han nu i 8 Aar »har anholdt om et og ^{2den} Generation. andet lidet Brød.« Men Aaret efter skriver han, at han har været Skibsskriver i to Aar, og man maa vel saa gaa ud fra, at han har beklædt et saadant lille Embede paa Flaaden fra 1728 til 1731. Skibsskriverne blev ansatte af Skibscheferne, de førte Regnskaber og skulde i Følge kgl. Resol. af ⁵/₅ 1727 anses og traktes inden Borde paa samme Fod som Proviandforvalterne i Fæstningerne.

I Aaret 1731 søgte han Byskriver-Embedet i Hobro,
Tolder-Embedet i Rørvig og
Tolder-Embedet i Bandholm.

Og da endelig lykkedes det ham at naa sit Maal! Uagtet der var 33 Ansøgere om dette Embede, indstilledes han som Nr. 3 af 4, »i Henseende til den lange Tid, de ved adskillige Forretninger haver anvendt, saa og at deres Tilstand er bekendt, at de ere højst trængende«, og det lykkedes ham at distancere de tre andre, saa at han *den 16. April 1731 blev udnævnt til Kontrollør samt Vejer og Maaler ved Bandholm Toldsted*. Med Tjenesten var kun forbunden en aarlig Løn af 30 Rdlr.

Ved Toldstederne var der dengang ansat dels Toldere, der var Oppebørsels-Embedsmænd, dels Toldbetjente (Kontrollører og Visitører), der havde Opsynet. Bandholm var Ladeplads for Maribo, og over denne By forsynedes en stor Del af det nordlige Lolland med Købmandsvarer; til Gengæld udførte Købmændene Landbrugsprodukter ad samme Vej.

Ved Omtalen nedenfor af *Søren Petersens* Søn, Skipperen, vil der anføres Exempler paa, hvilke Varer en enkelt Skipper i Aarets Løb kunde transportere ud og ind fra Bandholm Ladeplads.

Indtil 1835 maatte Købmændene køre helt ud i Vandet for at lade og losse Skibene, der laa næsten ¹/₄ Mil uden for den lave Strand. Toldbetjentene maatte derfor ro ud til Skibene i Toldbaaden, Skipperen kastede saa en Ende ud til dem og de gik ombord og forseglede Lugerne med Toldseglet, indtil Varerne kunde blive eftersete. At Betjentene ikke altid var velkomne Gæster, kan ses af, at der var fastsat store Mulkter, ja endog Livsstraf for den Skipper, som hev et Tov, der var for kort eller raaddent eller besmurt, ud til Toldbetjenten. Baade Told- og Konsumptionsafgifterne var under Christian IV og Frederik IV hyppigt Genstand for Bortforpagtning til private. Dette var ogsaa Tilfældet ved Bandholm Toldsted, men det influerede ikke væsentlig paa *Søren Petersens* Stilling, da han under Forpagtningen i den afgangne Tolders

2den Generation. Sted forrettede Kontrollørtjenesten imod Forpagterne og derfor oppebar en aarlig Løn af 30 Rdlr., samt 80 Rdlr. i Skriverpenge. Ved kgl. Resol. af $\frac{1}{8}$ 1760 blev Toldforpagtningen i Danmark ophævet med Aarets Udgang, og Tolden skulde atter oppebæres for Kongens Regning, og ved Resolution af $\frac{22}{1}$ 1761 blev det tilladt de forhen ved Toldforpagtningen ansatte Kontrollører at tiltræde Tjeneste som Toldere.

Saaledes blev *Søren Petersen* Bandholms øverste Toldembedsmand. Bestallingen lyder kun paa at være Tolder, thi Vejer- og Maaler-Embedet maatte han afgive til den nyansatte Kontrollør, da hans egne Vejer- og Maalersedler ikke kunde tjene til Bevis ved hans Toldregnskaber. Hans Stilling blev nu noget — om end ikke meget — forbedret ved dette Avancement, da han nu fik en Løn af 150 Rdlr. aarlig, men hertil kom, at Tolderne fik en vis Andel i det konfiskerede Gods, og *Søren Petersen* søgte ogsaa paa anden Maade at forbedre sin Stilling; vi ser saaledes af Skiftet efter ham, at han har holdt Køer og Svin. Bandholm var heller ikke noget ubetydeligt Toldsted. Af nogle summariske Ekstrakter over dets Indtægter i Aarene 1761, 1763, 1767 og 1769 ses, at de i disse Aar var henholdsvis: 1492 Rdlr. $39\frac{1}{2}$ Sk., 1526 Rdlr. $1\frac{1}{2}$ Sk., 1279 Rdlr. 91 Sk. og 1143 $40\frac{1}{2}$ Sk. Til Sammenligning tjener, at Aarhus Toldsteds Indtægter i 1761, 67 og 69 var henholdsvis 1669 Rdlr. 64 Sk., 1600 Rdlr. 12 Sk. og 1892 Rdlr. $19\frac{1}{2}$ Sk.

Toldstedet blev især anløbet af mindre Fartøjer, Jagter og Baade, af og til af en Galease eller en Galliot. De kom hyppigst fra Kjøbenhavn og fra fynske og sjællandske Havne, ikke saa faa sejlede paa sønderjydske Byer, Aabenraa, Sønderborg og Flensborg, men der kom ogsaa Fartøjer helt nede fra Kiel, Lübeck og Rostock, fra Visby paa Gulland eller helt oppe fra norske Havne, fra Arendal og Bergen. Gennemsnitlig blev Toldstedet anløbet af ét Skib om Dagen, saa der har været nok at gøre, og hertil kom, at der ogsaa blev paalagt Tolderen Forretninger, der ikke havde noget med Tolden at gøre. I Anledning af Anskaffelsen af en ny Toldbaad, skriver *Søren Petersen* f. Ex. 10. Maj 1762 saaledes:

»Udi Største og Dybeste underdanighed fordrister Jeg mig herved at forestille Deris Excellence, Høy og Velbaarne, Høyædle og Velbyrdige Naadige Høye Herrer, Hvad besværlighed for mig udj dette Aar forefalder med de Enroullerede Søefolk paa de Her underliggende Øer, som Hen Hører under Toldstædet, Snart med Matroser, snart med drenge, som Søe-Capitain *Stibolt* udj Nye-Kiøbing besværer mig med at anskaffe til Kongl. May^{ts}. Tieniste, un-

dertiiden at see dem befalet, at møde hos Ham, og undertiiden med leilighed *2den Generation.* forsende dem til Kiøbenhafn. Nu er bemelte Øer beliggende 2 à 3 Miile til Søes fra Toldstædet og her er Intet at Seigle paa, at Jeg kand forrette Mit befalende Embede, som daglig Koster mig u-gifter, Snart med at faae Baad for betaling og undertiiden, naar den feiler mig, Maa ieg forsende mit Bud et par Miile tillands til Nærmeste Øer oversætte. Da undertiiden kand et par Dage bortgaae, Efter omstændigheden saa jeg umelig kand være fra Toldstædets forretninger saa lenge, og hafde Jeg ikke saadan en tjenstdygtig Søn, som ieg af denne Aarsage maa holde hiemme fra Søen, som var skikket til saadanne forretninger udj ermelte vandskelige Omstændigheder nu paa min gl. Alder, var det mig ey Mueligt at bestride.« —

I en tidligere Ansøgning af 3. Marts 1761 om det samme Emne udtaler han sig om sine Forretninger paa følgende Maade:

»Her ved dette Kongelige Told-stæd har alletiid været Een Kongelige Told-Baad med sit tilhørende Inventarium, som de Kongelige Toldbetienter kunde betiene sig af at Recognoscere paa og observere Hans Kongelige Mayestæts interesse, saavel her underliggende Øer, saavelsom et og andet stæd under landing, [hvor] de Seiglende, saavel fremmede som Kongens Under-saatter, gierne vil tilholde sig og bruge deres Skiemsstykker. Slig en Baad kand ey paa dette stæd undværes, allerhelst dette kongelige Told-stæd er vel et af de vanskeligste udj Heele Dannemark formedelst de adskillige og langt fra omliggende Øers og Landenes Strekning baade vester-, Nord- og Østerlig, mer [end] paa nogle Miile udi længden, Hvor de Seiglende skal en Deel forbi og en Deel seer Leilighed at bruge sig til at Practecere fra og til Borde.« —

Det vil have sin store Interesse, ikke alene for Slægten, men ogsaa i almindelig kulturhistorisk Henseende, at vide, hvorledes en Mand i *Søren Petersens* Stilling levede for et Par hundrede Aar siden, hvorledes hans daglige Forhold var, og hvorledes hans Hjem, hans Omgivelser og hans Paaklædning saa ud. Man kan ved at gøre nogle Uddrag af Skiftet efter ham, selv om de kan forekomme noget vidtløftige og ensformige, danne sig et ret klart Billede af det Interiør, i hvilket den gamle Tolder og hans Familie levede.

Stuehuset, han beboede, bestod af hans Kontor, Dagligstuen, Sengekammeret, Jomfruens Kammer, to Sale, Køkken, Spisekammer og et lidet Kammer i Gangen. Under Stuehuset var Kælder, men paa Loftet var ingen Beboelse. Udhusene bestod af Bryggers, Lo, Stald og Karlekammer.

Kontoret var tarveligt, der nævnes kun en trebenet Træstol med Hynde og en Del gamle Bøger »i adskillig Format«, en skreven Lovbog

2den Generation. og Holbergs Natur og Folkeret, men det øvrige Møblement, Pult osv. har rimeligvis hørt til Toldstedet og er derfor ikke registreret.

Til Tolderens Garderobe hørte fire gamle Parykker, et Spanskrør med Sølvknap, en Messing Hirschfænger og en Messing Kaarde, begge med Ruslæders Gehæng. Med Hensyn til hans egenlige Beklædningsgenstande gjorde hans Søn gældende ved Skiftet, »at foruden Hans Sallig Faders gangklæder var af ingen Verdie, holt hand det og for een Tort for sig og medarvinger at lade samme blive anteignet eller frembragt til auction, Hvilket og Hans Sallig Fader Strengelig kort før sin Døed havde forbuden og til den Ende givet og tilholt Pettersen [o: Sønnen] strax efter Faderens Døed at til sig tage samme«. Disse Gangklæder bestod af en brun Klædes Kjole og Vest, en gul dito Kjole og sort Callemances Vest, 2 Par gamle Skindbuxer og Emses dito, 6 Hørgarns Skjorter, 4 Par Halværmer, 6 Halskraver og 6 Halsklude.

I Dagligstuen stod en Dragkiste med 4 Skuffer, hvori Dækketøjet laa, der bestod af en graa Drejls The-Dug, en Hørlærreds Drejls Dug med 12 Servietter, en dito Dug, en mindre Gaaseøjnes Dug, en Gaaseøjnes Drejls Serviet, et Par nye Blaagarns Lagner, osv.

I Stuen fandtes desuden et net Møblement saasom et Stueuhr paa 24 Timer med Futteral, et rundt brunmalet Thebord med The-Tinpotte, et Slagbord med 2 Fløje, en Lænestol med Hynde, to Ruslæders Stole, Spejl med brun Ramme, et andet Spejl med sort Ramme, et lille Tobaks-Fyrfad af Jærn og endelig et Chatol med 3 Skuffer og Skænk ovenpaa. Heri blev Sølv-tøjet opbevaret og Porcelæn og Glas opstillet. Der fandtes en Sølv-Potageske af fremmed Prøvesølv (8 Lod), 3 Spisesker (8 Lod) og 5 andre af Kbhvns. Prøvesølv (18 Lod), 6 Sølv-Theskeer med Tang, endvidere 10 Vinglas, 3 smaa Spidsglas osv. osv., en brun Kaffekande med Fad, Mælke- og Thepotte, brune og hvide Kaffekopper osv.

Af Bøger fandtes Brochmands Huspostil, en gammel Bibel og en gammel Salmebog, paa Væggene mange smaa Skilderier, for Vinduet hvide Kattuns-Gardiner.

I Sengekammeret var et Skak-Sengested*) med brunt Stoffes Omhæng og Kappe med en Mængde Dynner og Puder, baade gule Linned-Overdynner, blaastribede Bolsters Underdynner, rød- og hvidstribede Olmerdugs Hoveddynner, gultærnede Trækpuder, Blaagarns Lagner osv. osv., og desuden fandtes i denne Stue tre Læderstole, et Natbord med

*) En Skakseng er en Seng, hvis Himmel bæres af to lodrette og to skraat oplobende Stolper.

Sirtsens [Omhæng], hvorpaa der stod et Brætspil med Brikker og Tær- *2den Generation.*
ninger og et Gnavspil; der laa Tæppe paa Gulvet, og der var hvidt
Kattunggardin for Vinduet. I Jomfruens Kammer var der ogsaa hvide
Gardiner, Urtepotte i Vinduet, en Skakseng med Masser af Dyner,
Læderstole, Natbord med Tæppe, paa Væggen en liden Mælkehylde,
en Hankekurv og en liden Otting osv.

Paa Salen stod et rødmalet Fløjbord og 6 Ruslæders Stole, et højt
Spejl med forgyldt Ramme, et 8 Dages Stueuhr, 4 Porcelæns Posta-
menter, en Egetræs Dragkiste paa Fod og med Beslag og en lille Drag-
kiste, i hvilke Datteren gemte sine Gang- og Linklæder, men paa den
store Dragkiste stod, foruden en brun Kaffekande og Fad med hvide
Blomster, en Del Porcelæn og mange Kaffekopper. Der var Skilderier
paa Væggene og optrukne Netteldugsgardiner for Vinduerne. I den an-
den Stue næst ved, der vel nærmest var Gæsteværelse, stod en Tron-
seng med mange solide Sengklæder, flere Stole, Spejle, Lærredsgardiner
og blandt andet en Støveugle.

Køkkenet var udmærket udstyret med Køkkentøj, hvoriblandt kan
nævnes en Mængde Tintøj saa som to engelske hamrede Stegefade,
Suppefad af Kron-Tin, der vejede 5 $\mathcal{L}$, osv.; blandt Kobbertøjet fandtes
Tærtepander, Æbleskivepander, Fyrfade, Dørslag, Kaffepotter, Thekedler
osv. osv. Der var Malmmortere, Blik-Laxepande, Gryder og Potter, hvide
og røde Krus med Tinlaag, Stegespid og meget andet. I Kælderen stod
et gammelt Stand-Sengested med mange Dyner og en Del Sager, som
ikke brugtes hver Dag, saasom Hakkebræt, Gode-Raads-Jærn, en Rulle
med Tilbehør, i den mellemste Kælder fandtes en hel Del hele og halve
Ankere, Stenkrukker, Potter, Sibøtter, Tønder, Ballier og Kar.

Det vil være for vidtløftigt at nævne de mangfoldige Sager, der
fandtes i Spisekammeret og Karlekammeret, samt overflødigt at bemærke,
at der i Bryggerset fandtes alt, hvad der hører til Ølbrygning, af Ked-
ler, Kar og Tønder og Bøtter. I Stalden stod 2 Køer, hvoraf den ene
tilhørte Datteren. Paa Loftet var der meget gammelt Husgeraad, bl. a.
en gammel Sadel og et Karioltøj, der viser, at Tolderen tidligere har
holdt Hest.

Alt i alt har det været et i enhver Henseende smukt og velforsynet
Hjem, der tyder paa, at der har været gode Kaar og et solidt Udstyr
tilhuse.

Søren Petersens Omgangsfæller var da ogsaa de stedlige Embeds-
mænd og Bestillingsmændene paa de nærliggende Godser Knuthenborg

2den Generation. og Binnitze, men især synes han og hans Familie at have staaet i fortroligt Forhold til Stedets Sognepræst, Konsistorialraad *Poul Moth Thestrup* (1669—1774). Det var ham, der kautionerede for *Søren Petersen*, da denne ved Overtagelse af Tolder-Embedet skulde stille 200 Rdlr. i Kaution, og han forærede engang senere Tolderens Datter, *Anna Cathrine*, et af de før omtalte Stueuhre. *Thestrup* døde i Aaret 1774, men hans Efterfølger, Hr. *Johan Arent Dyssel* (1726—89), repræsenterede Jomfru *Petersen* ved Skiftet efter hendes Fader og tog sig varmt af hendes Sager. Fra Knuthenborg stammede Bekendtskabet med den unge Gartner *Vogt*, der blev *Søren Petersens* Svigersøn.

I Bandholm blev *Søren Petersens* to yngste Børn fødte, nemlig *Christiane*, der senere blev gift med Bager *Købke*, og *Hans*, den senere Skipper i Maribo, men som gik Faderen tilhaande i sine unge Aar.

I Aaret 1751 mistede *Søren Petersen* sin Hustru *Marie Muus* efter et 28aarigt Ægteskab. Hun blev kun 55 Aar og blev begravet den 18. September paa Østofte Kirkegaard. Der vides intet om hendes Slægt og kun lidet andet om hende selv, end at hun, efter hvad der foreligger, har været en dygtig Husmoder. *Søren Petersen* forblev Enkemand og hans næstældste Datter, *Anna Cathrine*, styrede nu Huset for ham i de 23 Aar, han overlevede sin Hustru. Han døde den 26. Oktober 1774 og blev begravet den 2. November ved hendes Side.

Den gamle Tolder blev næsten 85 Aar gammel, men han opnaede dog ikke at se nogle af sine Børnebørn voxne, gennem hvilke han skulde blive Stamfader til en stor og anset Slægt.

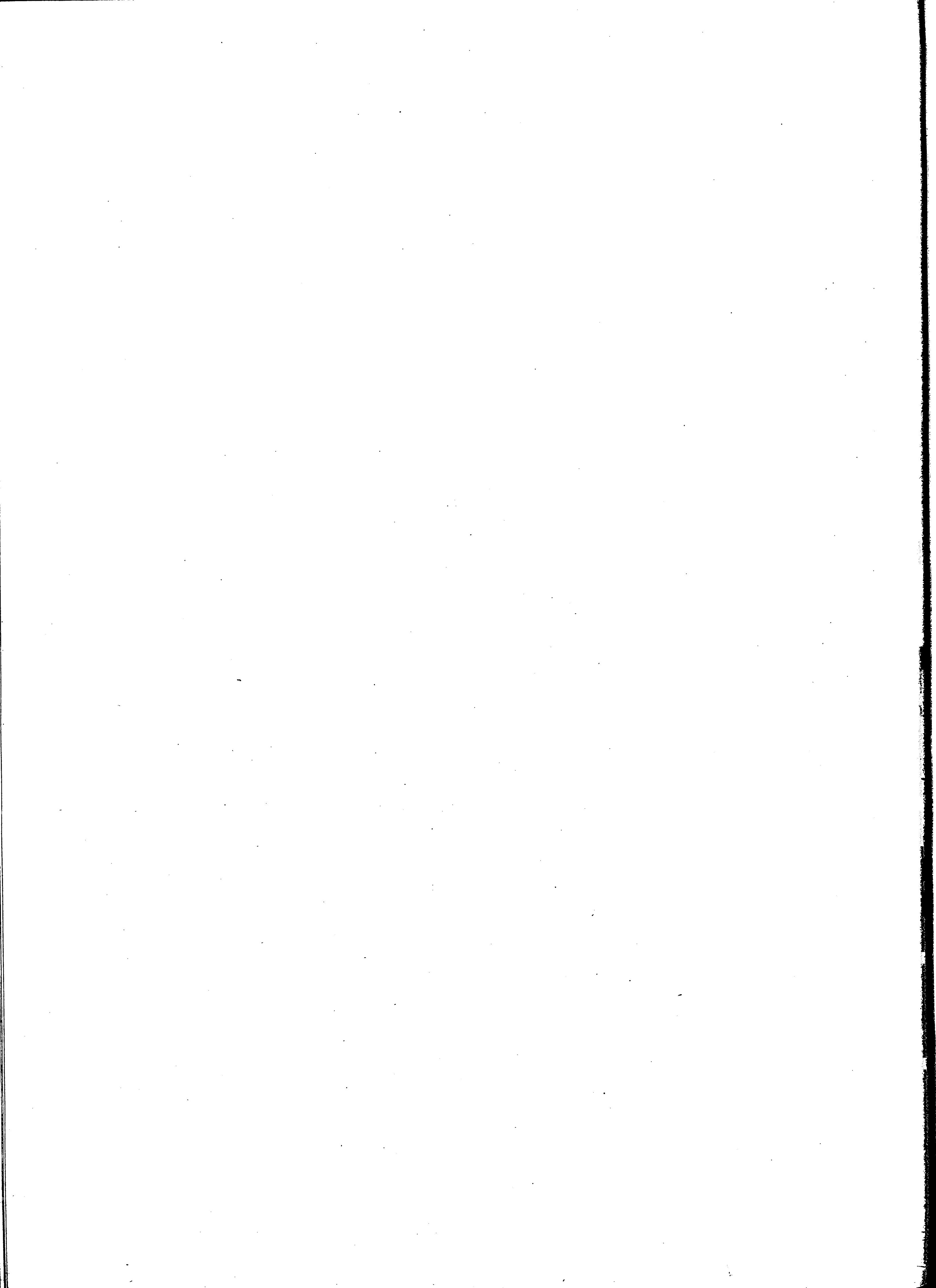
Søren Petersen og *Marie Muus* havde følgende Børn:

Orsle Kirstine, født Oktober 1713, gift med Gartner *Vogt*. — Et Barn død som lille. — *Anna Cathrine*, født før 1731. — *Christiane*, født den 4. April 1736, gift med Bagermester *Købke*. — *Hans*, født 20. September 1739, den senere Skipper.

3^{DIE} GENERATION

TOLDER SØREN PETERSENS BØRN.

ORSLE KIRSTINE VOGT, f. PETERSEN.

1723—1784.

Orsle Kirstine var Tolder *Søren Petersens* og *Marie Muus's* førstefødte Barn. Hun kom til Verden i Hyskenstræde i Kjøbenhavn og blev døbt den 22. Oktober 1723 i Helliggeistes Kirke. Da hun ikke er opkaldt efter sin Gudmoder, *Etatsraadinde Anna Joachima Helt, f. Starup*, eller dennes Datter, Jomfru *Anne Dorothea Helt*, der holdt Huen, har hun maaske faaet Navn efter en af sine ukendte Bedstemødre; dog maa det bemærkes, at en af Fadderne, Justitsraad, Generalbygmester *I. C. Ernst* fra Kalveboderne havde en Søster, der hed *Ursula Katrine*. *Orsle* er en vulgær Udtale af *Ursula*, og det er urigtigt, naar hun i Faderens Skifte benævnes *Ulich*a. Hun var otte Aar gammel, da hun med Forældrene flyttede fra de maadelige Kaar i Kjøbenhavn til Lolland, hvor hun voxede op, til hun blev en moden Kvinde.

Den unge Gartner paa Knuthenborg *Christian Vogt* gjorde da Bekendtskab med Tolderfamilien i Bandholm, og hans Besøg i Toldergaarden endte med en øm Forbindelse mellem ham og *Orsle*. *Christian Erland* eller *Erlund Vogt* var en Søn af Strandrider *Henrik Vogt*, der boede udenfor Østerport ved Kjøbenhavn, og *Arine Christensdatter*. Han blev født 1717 og døbt 16. December i Trinitatis Kirke, hvor han fik Navn efter en af sine Gudfædre, den bekendte eller vel snarere berygtede Postdirektør, Kammerraad *Christian Erlund* (1673—1754), der maaske har taget sig af ham under Opvæksten. Han lærte Gartneriet i en af de mange Urtehaver, der laa udenfor Østerport og ved Blegdammene, muligvis har han senere været i Lære ved den kgl. Have ved Rosenborg og havt Tjeneste paa Herregaarde. I Tredivaars-Alderen er han ansat hos den unge Grev *Eggert Christopher Knuth* paa Knuthenborg, til hvis Domæne Bandholm hørte.

3die Generation.

I Henhold til kgl. Dispensation af 30. September 1748 blev uden foregaaende Trolovelse *Orsle Kirstine Petersen* og *Christian Erlund Vogt* gifte i Østofte den 8. November s. A. Allerede i Februar n. A. bragte hun et dødfødt Barn til Verden; men den 13. Februar 1751 fik de en Søn, som blev opkaldt efter Greven og altsaa kom til at hedde *Eggert Christopher Vogt*.

Nogen Tid herefter har Gartner *Vogts* forladt Knuthenborg og rimeligvis taget Ophold i Kjøbenhavn, hvor de den 16. Maj 1756 fik en Søn, der i Daaben i Trinitatis Kirke den 27. Maj blev kaldt *Wilhelm Friderich*. Oversekretær, Generalmajor, Grev *Conrad Vilhelm Ahlefeldt* og hans unge 14-aarige Søn, Sekondlieutenant, Grev *Frederik Carl Christian Ulrik Ahlefeldt*, samt en af Naboerne, Monsieur *Bonfils* var Faddere, Grevinden, *Hedevig Antoinette Ahlefeldt, f. v. Gramm*, bar Barnet og Jomfru *Arine Vogt* (Barnets Faster) holdt Huen.

Gartner *Vogt* var nemlig den Gang Gartner paa Grev *Ahlefeldts* Gaard paa Blegdammen, men forlod Aaret efter denne Stilling, da han den 7. Maj 1757 paa Auktion efter Sieur *Christian Ütrecht* købte »det gamle Fiskerhus« udenfor Østerport for 2310 Rdlr. Kurant. Fiskerhuset har spillet en vis Rolle i Datidens Forlystelsesliv og nævnes ofte, det var f. Ex. her Jacob von Thyboe og Magister Stygotius skiftevis skulde traktere begge Krigshærene, men det er tidt blevet forvexlet med det kongelige Fiskerhus, der laa noget nordligere. *Vogt* betragtede Gartneriet som sit Hovederhverv og tog Borgerskab som Gartner d. 17. Juni 1761. Den fhv. Student og kgl. Fiskeriforpagter *Johan Wilhelm Schwermann* (1700—66), der boede i det gamle Limsyderi helt nede ved Stranden (det senere Schwermannsdal) og fik Borgerskab som Værtshusholder i December 1761, har som saadan vel nok distanceret *Vogt*, da hans Hus laa nærmere ved Stranden, men mange Kjøbenhavnere er dog sikkert bøjet af hos *Vogt* og har drukket deres Øl i hans skyggefulde Have, thi den Vej, der gik fra Østerport til det kgl. Fiskerhus var en Kongevej og derfor lidet befærdet, hvorimod Strømmen af Kørende, Ridende og Spaserende, der gik fra Østerport mellem Soldaternes og Matrosernes Kirkegaarde ud til Sortedamssøen og videre, vel derefter nok er bøjet af tilhøjre, langs med Soldater-Kirkegaarden og Tobaksmarken. I Almindelighed kaldtes *Vogt* Gartner, men i Indkvarterings-Listen 1769—70 er der vedføjet: holder Ølsalg.

Maaske er der ogsaa skænket Vin, thi *Vogt* var saa gode Venner med Vinhandler i Pilestræde *Johan Hermann Dresky*, at denne stod

Fadder til hans Søn, *Søren Henrich*, i Trinitatis Kirke den 23. Novbr. ^{3die} Generation. 1759 tilligemed Hørkræmmer *Christian Jørgensen* i Toldbodgade og Ankersmed *Poul Larsen* ved Holmen, medens Brygger *Aagesens* Hustru *Juliane* paa Vandkunsten bar Barnet, og Jfr. *Arina Cathrina*, Hørkræmmerens Datter, holdt Huen. Det var jævne Borgere, der var Faddere, Barnet blev opkaldt efter Bedstefædrene *Søren Petersen* og *Henrik Vogt*, denne Gang var der ingen adelige Patroner.

Om Familien *Vogts* private Liv vides iøvrigt intet. Manden døde 1781 af Feber, knap 64 Aar gammel, og blev begravet den 8. Oktober paa Skibs-Kirkegaarden. Hans Hustru og to Sønner overlevede ham; den ældste Søn *Eggert Christopher* maa da være død, thi den næst-ældste, *Vilhelm* mødte paa Kjøbenhavns Raadstue og erklærede paa sin og sin mindreaarige Broders Vegne, der var fraværende tilsøs, at han intet havde at indvende imod, at Moderen blev siddende i uskiftet Bo. Men ogsaa denne Søn døde kort efter, 1782, kun 26 Aar gammel, og blev begravet d. 27. Febr. paa Holmens Skibs-Kirkegaard. *Orsle Kirstine Vogt* overlevede ham kun i to Aar. Hun døde af »tærende Syge«, 61 Aar gammel, 1784, og blev begravet den 3. September.

Søren Henrich stod nu ene tilbage, 25 Aar gammel. Rimeligvis har han opgivet Søen for at gaa Moderen tilhaande med Bedriften, og kort før hendes Død havde han giftet sig den 6. Juli 1784 i Trinitatis Kirke med *Ellen Piilegaard*, en Slægtning af Skoleholder *Niels Piilegaard* i Brønshøj. Han har vistnok ikke givet sig af med Gartneriet, men lagt Hovedvægten paa Beværtingen; thi d. 20. Marts 1786 tog han Borgerkab som Traktør.

I det hele taget har denne Gren af Slægten ikke været stærk. *Søren Henrich* døde ligesom Moderen af Brystsyge, kun 30 Aar gammel, og blev begravet den 11. December 1789 i Gravstedet paa Skibskirkegaarden. Han efterlod sig en Datter, *Anna Kirstine*, der var døbt d. 12. Febr. 1787 og havde haft Carl Adolph Købke til Fadder. Tre Maaneder efter hans Død, den 26. Marts 1790, giftede hans Enke sig med Enkemand *Sieur Peder Andersen*. Forinden fik hun Bevilling til at skifte med Samfrænder, og som saadan gav Bager og Værtshusmand *Carl Købke* paa Østerbro Møde paa Barnets Faders Side, da ingen nærmere beslægtede var i Live.

Fiskerhuset med sine to Bygninger og to Haver blev vurderet til 2600 Rdlr., og Boets hele Indtægt var i alt 2790 Rdlr. Men Generalmajor *Classen* havde en 1. Prioritet i Ejendommen paa 2400 Rdlr. og da der

3die Generation. ogsaa var anden Gæld, blev der kun 200 Rdlr. til Deling mellem Moder og Datter. Moderen forhøjede imidlertid sin Datters Part til 300 Rdlr., hvoraf de 100 blev indsat i Overformynderiet og for de 200 fik hun en 2. Prioritet i Fiskerhuset efter Generalmajor *Classen*. Dennes Broder, Konferensraad *P. H. Classen* købte 1799 hele Fiskerhuset af *Peder Andersen* og Ejendommen blev nu indlemmet i den i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede saa smukke og beundrede »*Classens Have*«.

Det gamle Fiskerhus laa omtrent hvor Gefionsplads nu er, nuværende Nr. 2 B—6 paa Strandboulevarden er byggede paa dets Grund.

ANNA CATHRINE PETERSEN.

c. 1731—1808.

Tolder *Søren Petersen* og *Marie Muus's* næstældste Datter, *Anna Cathrine*, maa være født i Kjøbenhavn kort Tid før Forældrene 1731 flyttede til Bandholm. Hendes Alder opgives rigtignok 1801 til 68 Aar og 1808 til 76, men da hun ikke er døbt i Østofte Kirke, kan det ikke være rigtigt, og hun maa ved disse Lejligheder være gjort lidt yngre, end hun var.

Da hendes ældre Søster, *Orsle Kirstine*, allerede 1748 som Gartner *Vogts* Brud forlod Toldergaarden, blev det *Anna Cathrine*, som maatte overtage Husførelsen ved hendes Moders tidlige Død 1751. Hun var da en Snes Aar gammel, og i en ung Alder lærte hun saaledes Livets Alvor at kende. I 23 Aar var hun sin Fader en trofast Støtte og maatte saa, ved hans Død 1774, forlade Hus og Hjem. Rimeligvis kom hun strax i Huset hos sin Søster *Christiane*, der var gift med Bager *Carl Adolph Købke*; i hvert Fald boede hun hos denne Søster i hendes Enkestand 1801. Da Søsteren s. A. døde, og hendes Søn *Peter Købke* Aaret efter blev gift med sin Kusine *Grethe Petersen*, flyttede *Anna Cathrine* til de unge Ægtefolk og døde hos dem af Alderdom den 14. Oktober 1808, c. 77 Aar gammel, paa Gaarden Frederikshvile paa Strandvejen.

Peter Købke fik hendes faa Ejendele udlagt i Begravelsesomkostninger. Hun havde endnu den gamle Ege-Dragekiste hjemme fra Toldergaarden og de andre Ting fra Jomfrukammeret, som hun ikke i Aarenes Løb havde foræret sine mange Neveuer og Niecer; i Dragekisten laa endnu hendes Silkekjole og hendes blaa Silkekaabe med Foerværk. Hendes Liv var gledet hen i Arbejde for andre, og hendes Omgivelser

har nok sat Pris paa hendes Gerning, men mange Bekendte havde hun *3die Generation.* ikke mere, to Vogne var nok til at rumme Følget ved hendes Begravelse, som *Peter Købke* iøvrigt afholdt med al Honnør.

CHRISTIANE KØBKE, født PETERSEN.

1736—1801.

Christiane Petersen, Tolder *Søren Petersens* og *Marie Muus's* yngste Datter, blev født i Bandholm den 4. April 1736. Fadderne var *Mad^{me} Bondo* ved Bandholm, Forvalter *Thestrup* paa Binnitze, Mons. *Zeuthen* paa Knuthenborg, *Jens Andersen* ved Bandholm og Jomfruerne *Thestrup* og *Ernst* i Østofte.

Kort efter sin Konfirmation mistede hun sin Moder, og hendes videre Opdragelse blev derfor overtaget af den ældre Søster *Anna Cathrine*, der styrede Huset for sin Fader. Senere kom hun vel ud at tjene og har haft en saadan Stilling paa Østermølle udenfor Østerport i Kjøbenhavn, da hun dér gjorde Bekendtskab med Bagermester *Carl Adolph Købke*, der vel ofte havde Ærinde i Møllen. Hun har vistnok været en ferm og dygtig ældre Pige, da han, der var Enkemand og et Aar yngre end hun, valgte hende til sin Hustru og Moder for sine Børn. De blev viiede i Postgaarden paa Købmagergade den 21. Novbr. 1770.

Carl Adolph Købke var født i Førslev 1735 og blev døbt der i Kirken den 7. August, hvor han blev opkaldt efter Overkammerherre *Carl Adolph Plessen* (1678—1758), der ejede Førslevgaard. Hans Fader, *Caspar Købke*, der var født i Stralsund, var nemlig i nogle Aar Bager i Førslev, som han kort efter Sønnens Fødsel forlod og tog Borgerskab som Bager i Kjøbenhavn d. 1. Oktbr. 1736, hvor han havde en Slægtning i samme Profession, Bager *Johan Købke*, der døde 1745. En Maanedes Tid efter sin Ankomst til Kjøbenhavn døde imidlertid *Caspar Købke*, og hans Enke, *Eleonora Elisabeth f. Alwardt*, giftede sig $\frac{1}{2}$ Aar efter d. 8. April 1737 med en ung Bagersvend fra Roskilde, *Claus Peitersøn Lentz*, der kunde tage sig af Forretningen og sørge for hende og hendes Børn. Hendes Forventninger skuffedes ikke, og han var en driftig og dygtig Mand. Kort før Brylluppet købte han Gaarden Nr. 10 i Klareboderne (nuværende Hjørnested i Klareboderne Nr. 5 og Pilestræde Nr. 51), som han senere helt ombyggede. I denne Gaard oplærte han sine to unge Stedsønner, *Carl Adolph Købke* og *Jacob Berndt Købke* i deres Faders Haandværk, og her tumlede de sig i deres Fri-

3die Generation. tid med deres Halvsøskende, *Dorothea Lentz* (f. c. 1738), *Anne Sophie Lentz* (f. c. 1740) og *Caspar Lentz* (f. c. 1743). *Claus Lentz* døde allerede 1754, kun 44 Aar gammel, af Obstruktion og blev begravet d. 28. Novbr. I Følge Skiftet blev der til Deling 4563 Rdlr. 1 Mk. og 4½ Sk.

Medens den ældste af Brødrene, *Jacob Berndt Købke* (1732—85), overtog Bagergaarden i Klareboderne, som han atter lod gaa i Arv til sin ældste Søn, *Jørgen Peter Købke*, der, efter at have gjort Mesterstykke som Bager, gav sig til at studere og døde 1829 som Amtsprovst i Friderichs Sogn i Ahlheden, maatte *Carl Adolph Købke* selv søge at skabe sig en Virksomhed. Han var jo voxet op i gode Kaar, men meget tyder paa, at han senere i Livet ikke forstod at sætte Tæring efter Næring. Han var nylig fyldt 22 Aar, da han, den 26. Oktober 1757, tog Borgerskab som Bager, og den 7. December blev han viet til Enkemadam *Maria Magdalene Mohr*, født *Cammermeier*, Datter af en Skrædder *Siegfried Cammermeier* fra Holsten og Enke efter Mester *Hartvig Christian Mohr*, med hvem hun havde et Par Smaapiger, *Charlotte Margrethe* og *Sophie Hedevig*, paa 8 og 4 Aar. De flyttede ind paa Vestergade Nr. 233 (nu en Del af Vestergade Nr. 27), men 1762 solgte *Købke* Forretningen og købte Ejendommen Nr. 228 (nuv. Nr. 13) i Grønnegade, hvortil han flyttede 1764. I disse og de følgende Aar forøgedes Familien stærkt, indtil Moderen bukkede under for de mange Barnefødsler og døde i Barselseng i Slutningen af Januar 1767, og blev begravet den 3. Februar. Hun havde født mange Børn til Verden, af hvilke hun efterlod sin Mand de sex levende. Han havde i flere Aar siddet daarligt i det og var endog undvejet for Gæld, hvorfor han 1764 blev indstævnet inden 12 Uger paa Raadhuset. Vistnok kun ved Broderens og Svigermoderens Eftergiven af Gæld blev han reddet fra Fallit; Gaarden i Grønnegade og Forretningen maatte sælges, og hans store Husstand, der foruden af Familiens 8 Medlemmer bestod af to Svende, en Gaardskarl, en Tjenestepige og en Amme, maatte ophæves. Som Enkemand flyttede han til Kongens Nytorv Nr. 167 (nuv. Nr. 18), hvor han i de følgende Aar ernærede sig som Øltapper.

Da var det, at han i 1770 indgik Ægteskabet med *Christiane Petersen*, og der kommer nu Forandring i hans Liv og Fremgang i hans Forhold. Han gik Aaret efter i Kompagni med Bager *Lobeck* om at købe en Vejrmølle udenfor Østerport, den saakaldte Øster Mølle, der hvor *Christiane Petersen* var i Huset, og som laa ved Trianglen, nuværende Nr. 70 og 72 paa Østerbrogade. 1775 erhvervede han desuden

Nabohuset, der dengang kaldtes »Storke«, med tilhørende Have. Paa ^{3die} Generation. denne Grund, der laa paa Hjørnet af Østerbrogade og nuv. Nordre Frihavsgade, opførte han Gaarden »Petersborg«, der først blev nedbrudt 1888, og plantede den saakaldte »Købkes Allé« paa Kalkbrænderivejen (Nordre Frihavsgade). Man har udledet Navnet »Petersborg« fra, at den russiske Czar *Peter den Store* her havde sit Hovedkvarter 1716, da hans Tropper laa i Lejr nede fra Stranden og op over Øster-Fælled. Dette er en senere Tids Paafund, endnu i 1792 kaldtes Stedet Rosenlund, efter *Peter Købke* blev det kaldt »Petersborg« og hedder endnu saaledes.

Bageriet paa Østerbro skal have været meget indbringende, og at Familien har levet paa en ret stor Fod, kan man se af den efter *Købkes* Død foretagne Registreringsforretning; der findes f. Ex. i Vognremisen en Karet med gult Plydses Betræk til fire Personer. Ved Siden af Bageriet drev han desuden nogen Traktørvirksomhed, hvilket ogsaa de mange Spilleborde, Keglespillene i Haven, de mange Porcelæns Punscheboller osv., der nævnes i hans Bo, tyder paa. Ved Samfrændeskiftet efter Svogeren *Vogt* kaldes han jo ogsaa Bager og Værtshusmand. Husstanden bestod foruden af Kone og Børn af 5 Bagersvende, 2 Kuske og 3 Piger.

Købke døde den 29. Juli 1790 af Vattersot, kun 55 Aar gammel. Skifteregistreringen efter ham er ret interessant, men Pladsen tillader ikke at gøre Uddrag deraf. *Købke* og hans Hustru havde 21. Novbr. 1788 faaet Bevilling til, at den længstlevende maatte hensesidde i uskiftet Bo, og da Boets Gæld langt oversteg Formuen, fik Enken *Christiane Købke* det ekstraderet den 18. April 1791. Som Følge heraf er Boet ikke nøjagtigt registreret, men man kan dog skønne, at det maa have været et velstillet og smukt Hjem, hvor man dog sikkert nok har levet meget livligt og paa en større Fod end helt forsvarligt var.

Af *Købkes* Børn i hans første Ægteskab levede *Eleonore Elisabeth*, der var gift med Gartner *Joachim Ryder*, og *Susanne Marie*, der 1790 ægtede Fribager *Johan Friderich Martins*. Sønnen *Hartvig Christian* var død paa Batavia 1782.

Christiane Petersen overlevede sin Mand en halv Snes Aar og fortsatte Forretningen, i Begyndelsen vistnok ved Hjælp af sin Steddatters Mand, i de senere Aar støttet af sin Søn. Hun døde den 17. September 1801 af Gigtfeber, ikke fyldt 66 Aar, og blev begravet paa Trinitatis Kirkegaard den 21. September. Hendes ene Datter, *Marie Dorothea*,

3die Generation. døbt d. 20. Jan. 1774, blev 1803 gift med Major, Sø- og Landkrigskommissær *Hans Frederik Uldall* til Løgismose og Espe (1775—1836) og døde 1838. Den anden Datter, *Anne Cathrine*, »Faster Ane«, der var døbt 28. Decbr. 1775, ligeledes i Trinitatis Kirke, forblev ugift og døde 1854. Hendes Søn *Peter Berendt Købke*, der blev gift med sin Kusine *Cecilie Margrethe Petersen* fra Maribo, vil senere blive omtalt.

SKIPPER HANS PETERSEN.

1739—1814.

Hans Petersen, Toldkontrollør *Søren Petersens* og *Marie Muus's* yngste Søn, blev født i Bandholm den 20. September 1739 og fem Dage efter holdt over Daaben af Forvalter *Thestrups* Kæreste (o: Hustru) paa Binnitze, medens velædle Lieutenant *Ellenberg* i Østofte, Forvalteren paa Knuthenborg Monsieur *Zeuthen*, Tolderen ved Bandholm *Andreas Bondo*, Jomfru *Thestrup* i Østofte og Jomfru *Borringholm* ved Bandholm stod Faddere.

Ved Toldstedet var der en gammel Prammand *Jens Andersen*, som synes at have været nær knyttet til Familien, thi han havde staaet Fadder til Datteren *Christiane* 1736 og været Forlover for Datteren *Orsle Christine* 1748; rimeligvis er det ham, der har ført Toldbaaden, og man kan tænke sig, at den lille *Hans* fra Barnsben har været hans trofaste Ledsager; i hvert Tilfælde fik han tidlig Smag for Søen, og han siges senere at have faret tilsøs fra sit 10de Aar. Det er ovenfor omtalt, at han i nogen Tid hjalp sin Fader i Embedet, og idet denne kalder ham »en tjenstdygtig Søn«, er det ligesom Faderstoltheden over den eneste Søn skimtes gennem Ordene; men ret længe fik han ikke Lov til at nyde godt af hans Hjælp, thi den 14. December 1762 fremkom *Hans Petersen* for Maribo Raadstueret og begærede at vinde sit Borgerkab for herefter at ernære sig som Skipper og med lidet Købmandskab, hvorefter han aflagde Borgereden. I de første Aar maa han have drevet Købmandshandel, thi han omtales ikke i de tidligere nævnte Told- og Konsumptionsbøger for Bandholm 1763 og 1767.

Imidlertid havde han i Maribo stiftet Bekendtskab med Organistens Datter *Marie Magdalene Hellemann*. Hun var 5 Aar yngre end han og skal efter Sønesønnens, *Emil Petersens* Udsagn i sine unge Dage have været meget smuk, men han husker hende selv kun som en gammel streng Kone. Hun var født d. 22. Februar 1744 i Maribo og døbt

den 5. Marts som sine Forældres yngste Barn. Faderen var Orgelmesteren *Peder Hellemann* og Moderen *Kirstine Madsdatter Nees*, men denne mistede hun allerede 1758, da hun var 14 Aar gammel. »Onsdagen den 2. Januar 1765 blev efter høj, kongelig Ordre uden foregaaende Trolovelse og Lysemaal kopuleret i *Sieur Kaalunds* iboende Gaard i Maribo *Sieur Peder Hellemanns* elskelige Datter Jomfru *Marie Magdalene Hellemann* og ædle højfornemme Karl, *Sieur Hans Petersen*«. Godt to Aar efter døde hendes Fader i Oktober 1767, men der synes at have bestaaet et godt Forhold mellem hende og hendes ældre Søskende, *Idé Sophie* (1734—90), der 1760 havde ægtet Uhrmager *Hans Vilhelm Kaalund*, en Søn af Degnen *Peder Stilling* i Baarse, og *Baltzer Johan Hellemann*, der var født 1736 og senere fik Ansættelse ved Bandholm Toldsted. Brylluppet stod jo i *Kaalunds* Hus, og de var stadig Faddere ved Børnenes Daab.

Fem Maaneder efter Brylluppet blev *Hans Petersens* første Søn født til Verden og derefter, med et Par Aars Mellemlum mellem hvert, — syv andre Børn.

Familien var bosat i Maribo, men rimeligvis har *Hans Petersens* Købmandsforretninger ikke kastet nok af sig, thi 1768 tog han ivrig fat paa Skipper-Virksomheden. Gennem de nævnte Told- og Konsumptions-Regnskaber kan vi i 1769 følge ham paa hans Farter, og det har sin Interesse ved nogle Exempler at erfare, hvilke Varer der er Genstand for Udførsel fra de frugtbare Øer, og hvilke der andre Steder fra maa indføres.

Hans Petersen førte en Jagt paa 5½ Læster. Den 6. Januar 1769 ankom han fra Kjøbenhavn med 6 Tdr. Tjære og 1 Læst Sild. Saa laa han hjemme om Vinteren og sejlede derpaa til Kjøbenhavn den 12. April med 175 Tdr. Hvede, 6 Tdr. Ærter, 1 Td. Rug, 34 Sider røget Flæsk, 20 Stk. levende Karusser. Desuden overførte han efter højere Ordre fra Generaltoldkammeret 2 forseglede Sække med konfiskeret Tobak, som vejede 128 Pd. og skulde aflægges i Hovedmagasinet i Kjøbenhavn. Den 2. Maj var han hjemme igen og var fra Kjøbenhavn lastet med 150 Pd. Sukker, 100 Pd. Sirup, 1½ Hud Saaleleder, 4 Stk. Kalveskind, 1 Skp. Hampeblaar, 3 Tdr. norsk Salt, 3 Tdr. Tjære, 11 Potter Bomolie, 5 Potter Linolie, 1 Td. Kønrog, 2 Ris Papir, 2 Ris graat dito, 20 Maatter Røgtobak og 17 Tdr. Sild. Da han efter 3 Dages Ophold atter foer til Kjøbenhavn, medførte han 172 Tdr. Hvede og 1 Vol (= Ol) Æg og vendte hjem den 22. Maj med 250 Pd. Sukker, 1 Rulle

3die Generation. Portorico-Tobak fra Magasinet, 2 Huder Saalelæder, 200 norske Pot-Bouteiller fransk Vin, 2 Oxehoveder og 5 Ankere samt noget brugt Flyttegods. 29. Maj sejlede han til Kjøbenhavn med 166 Tdr. Hvede og 40 Alen hjemmegjort Vadmel, der skulde farves i Hovedstaden, og vendte tilbage den 9. Juni med omtrent samme Varer som ellers.

Fra nu af og til Aarets Udgang sejlede han stadig for Købmand *Jens Blix* i Saxkjøbing, f. Ex. til Flensborg 16. Juni, med 70 Tdr. Bøge- aske, røget Flæsk og Kalkuld, afskrabet af Skind, og tilbage 3. Juli fra Flensborg med Tagsten, Mursten, Kalk, Kobberblik, Slibesten, norske Brædder, Stangjærn fra Drammen, Tran fra Trondhjem osv. Farterne gik hyppigst frem og tilbage til Kjøbenhavn, men ogsaa til Aarhus og andre Steder. Det lader sig ikke gøre at følge *Hans Petersen* paa disse Farter og notere hans Last, dels vil det være for ensformigt, dels er Toldregnskaberne ikke bevarede for mange Aar. De anførte Uddrag viser ham i fuld Aktivitet i Ungdomsaarene; senere blev Fortjenesten sløjere.

Maribo synes paa den Tid at være noget i Tilbagegang, i hvert Fald var der mange, der opsagde deres Borgerskab i Byen. Saaledes gik det ogsaa *Hans Petersen*.

Den 30. April 1782 lod Borger og Skipper *Hans Petersen* for Maribo Raadstueret tilkendegive, at han »formedelst uheldig indløbende Omstændigheder og Mangel paa Næring ikke længere der paa Stedet kan have sit nødvendige Udkomme, og derfor fandt sig beføjet at søge sin Lykke og Levebrød paa et andet Sted, hvorfor han løstes fra sin borgerlige Ed«.

Han drog nu til Kjøbenhavn, hvor han den 13. Maj 1782 fremstillede sig til Examen for Skipperlauget og faar den Vedtegning, at han har faret tilsøs i 35 Aar, deraf i 23 Aar som Skipper fra Lolland paa Østersøen, Norge og Provinserne, er paa de Farvande erfaren og forstaar det praktiske af Navigationen. Den 24. Juli fik han da ogsaa Borgerskab som Skipper i Kjøbenhavn, men hans Hustru fulgte ham ikke strax til Hovedstaden, thi deres yngste Søn *Peder* blev født i Maribo 21. Juni 1783, saa hun har vel boet der endnu et Aars Tid.

Ifølge en Optegnelse af hans Sønesøn, ovenfor nævnte *August Emil Petersen*, skal han som Skipper have været engageret i Magistratens Tjeneste for at sejle med Brænde fra Pommern og andre Steder til Kjøbenhavn; thi »i den Tid«, skriver *Emil Petersen*, »var det ofte, at Øvrigheden paatog sig at forsyne Stadens Indvaanere med slige Ting,

ligesom Staten ogsaa til stor Fordærvelse for al Handel og Vandel havde *3die Generation.* Monopol paa mange Ting og drev borgerlig Næring flere forskellige Steder, hvilket nu indskrænker sig til den grønlandske Handel«. Det

MARIE MAGDALENE PETERSEN, f. HELLEMANN.
Maleri af C. S. Købke. 1827.

første Aar, *Hans Petersen* var i Kjøbenhavn, havde han det Uheld at forlise, hvorfor han og 16 andre af Laugets Skippere, som den samme Skæbne var overgaaet, fik udbetalt en Understøttelse af 40 Rdlr. af Lauget.

Det var dog ikke hvert Aar *Hans Petersen* var tilsøs; 1786 og 87 laa han i hvert Fald hjemme, men 1788 førte han Skuden »Nordstjernen« paa 52 Læster, tilhørende *John & William Brown*. Han boede da i St.

3die Generation. Kongensgade Nr. 42. 1789 er han atter hjemme og boer i L. Kongensgade Nr. 85, men i de følgende Aar 1790 til 93 er han paa Lolland, 1794 og 95 i Sjælland. Sidstnævnte Aar led han atter Skibbrud, thi den 16. Januar d. A. blev der tilstaaet ham 20 Rdlr. af Skipperlauget, hvis han kunde bevise at have lidt Søskade afvigte Aar.

Hermed synes han at have opgivet sin Virksomhed paa Søen, i hvert Fald nævnes han fra nu af hvert Aar til sin Død som værende hjemme. Han var nu 57 Aar, og han havde ved sine Sejladsere ikke tjent sig Formue, men var tvertimod i meget smaa Omstændigheder. 1797 fik han 10 Rdlr. af Skipperlauget, efter at han og Skipper *Svend Holm* havde indgivet Ansøgning om nogen Understøttelse i deres trængende Omstændigheder, da de begge ligger paa Blokskibet, hvilket vistnok har været et Opholdssted for gamle og svagelige Søfolk. Marts 1804 tilstodes der ham 1 Rdlr. maanedlig af Skipperlauget fra 31. Decbr. f. A. at regne. 1813 boede han i Kokkegade Nr. 445 ved Nybro, og her døde han ogsaa den 15. August 1814, 75 Aar gammel. Han efterlod sig intet, da han i mange Aar havde været underholdt af sine Sønner og Svigersønnen. Hans Sønesøn skriver ogsaa, at hans Fader ofte omtalte sine Forældre som meget fattige, og skildrer *Hans Petersen* som en meget stræng og noget raa Mand, hvilket jo var et Særkende for hin Tids Søfolk.

Hans Petersen og hans Hustru boede ikke sammen i de senere Aar; da han døde var hun 70 Aar og boede da hos sin Datter *Cecilie Margrethe Købke*. Som Enke blev hun boende her i mange Aar og døde først den 16. Marts 1832, 88 Aar gammel, i Bagergaarden i Kastellet. Hendes Søn, Urtekræmmer *H. V. Petersen*, og Svigersønnen, Bagermester *Peter Berendt Købke*, meddelte Skifteretten, at hun i mere end 20 Aar havde opholdt sig hos dem, og at der som Følge deraf intet var til Deling mellem Arvingerne. De gav Bedstemoderen til deres mange Børn en smuk Begravelse og Sønnen skriver i en lille Bog, hvori han har noteret Fødsler og Dødsfald i Familien, »Fred og Salighed med den retskafneste af Mødre«.

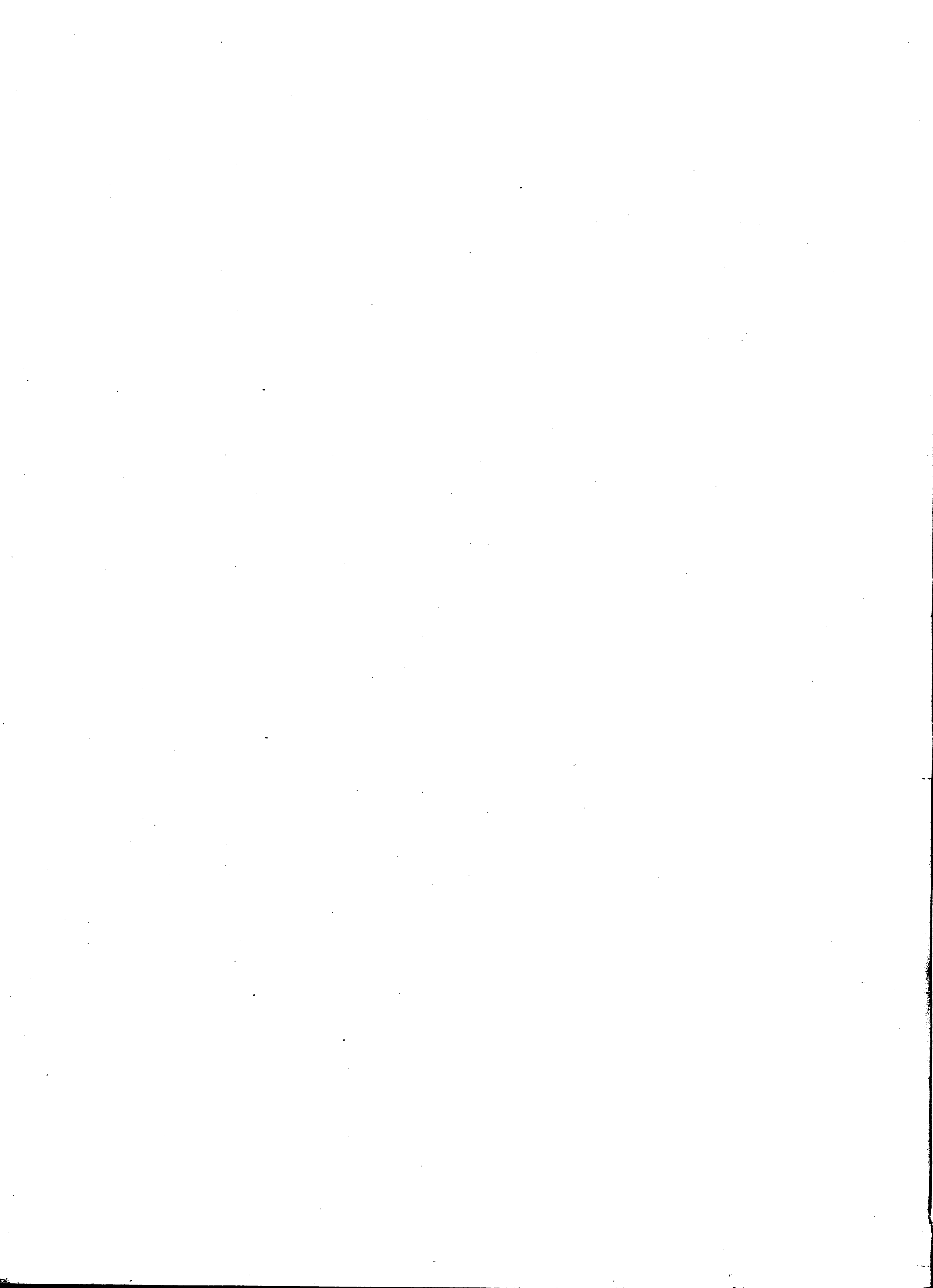
Dagen efter hendes Død skriver *Jette Philipsen* til sin Kæreste, *Michael Petersen*,: »— — Din Fader var her — — for at sige, at Din Bedstemoder var død igaar aftes. Hun døde meget rolig, hun havde som sædvanlig lagt sig tidlig om Eftermiddagen og havde faaet sin Aftensmad, hun sagde til Pigen, som gav hende den: nu har jeg saamænd faaet en god Aftensmad, men saa lige paa engang faldt hun tilbage i Sengen. Din Tante [*Cæcilie Margrethe Købke*, f. *Petersen*] var netop

gaaet og set til *Christiane*, Pigen kaldte ud af Døren, at Din Bedstemoder var *3^{die} Generation*. daarlig, Din Oncle, som hørte det, løb strax ind, men da de saa kom, var hun allerede død; bedre Død kan man da ikke ønske sig«.

Hendes Dattersøn, den berømte Maler *Christen Købke*, der har skabt saa mange mesterlige Portrætter af Slægten *Petersens* Medlemmer, har baade tegnet og malet sin gamle Bedstemoder.

I *Hans Petersens* og *Marie Magdalene Hellemanns* Ægteskab fødtes 6 Sønner og 2 Døtre, nemlig: Styrmand *Søren Petersen*, f. 1765, *Peder Petersen*, f. 1768, d. 1778, Urtekræmmer *Hans Vilhelm Petersen*, f. 1770, d. 1847, *Christian Henrich Kaalund Petersen*, f. 1773, Haandskriver *Friedrich Willars Petersen*, f. 1775, *Sophie Fredericka* f. 1777, d. 1779, *Cicilia Margrete*, f. 1779, d. 1867, der ægtede sin Fætter, Bager *Peter Berendt Købke*, og Købmand *Peder Petersen*, f. 1783, d. 1858.

4DE GENERATION

SKIPPER HANS PETERSENS BØRN.

STYRMAND SØREN PETERSEN.

FØDT 1765.

Søren eller, som hans Navn i Døbebogen lyder, *Søfren*, var Skipper *Hans Petersens* og *Marie Magdalene Hellemanns* ældste Søn. I Følge Broderens Optegnelser blev han født i Maribo den 6. Maj 1765. Han blev døbt den 11. Maj. *Emil Petersen* fortæller om ham, at han sejlede med sin Fader som Matros, men at Forholdet imellem dem var mindre godt, da de begge havde et stridigt Sind. Han er upaatvivlelig den *Søren Pedersen* fra Lolland, der den 16. Marts 1785 tog Styrmands-examen.

Senere er han vistnok gaaet i udenrigs Fart. Der vides intet mere om ham. Sandsynligvis er han død før 1814, da der kun nævnes to Sønner ved Faderens Død.

PEDER PETERSEN,

1768—78,

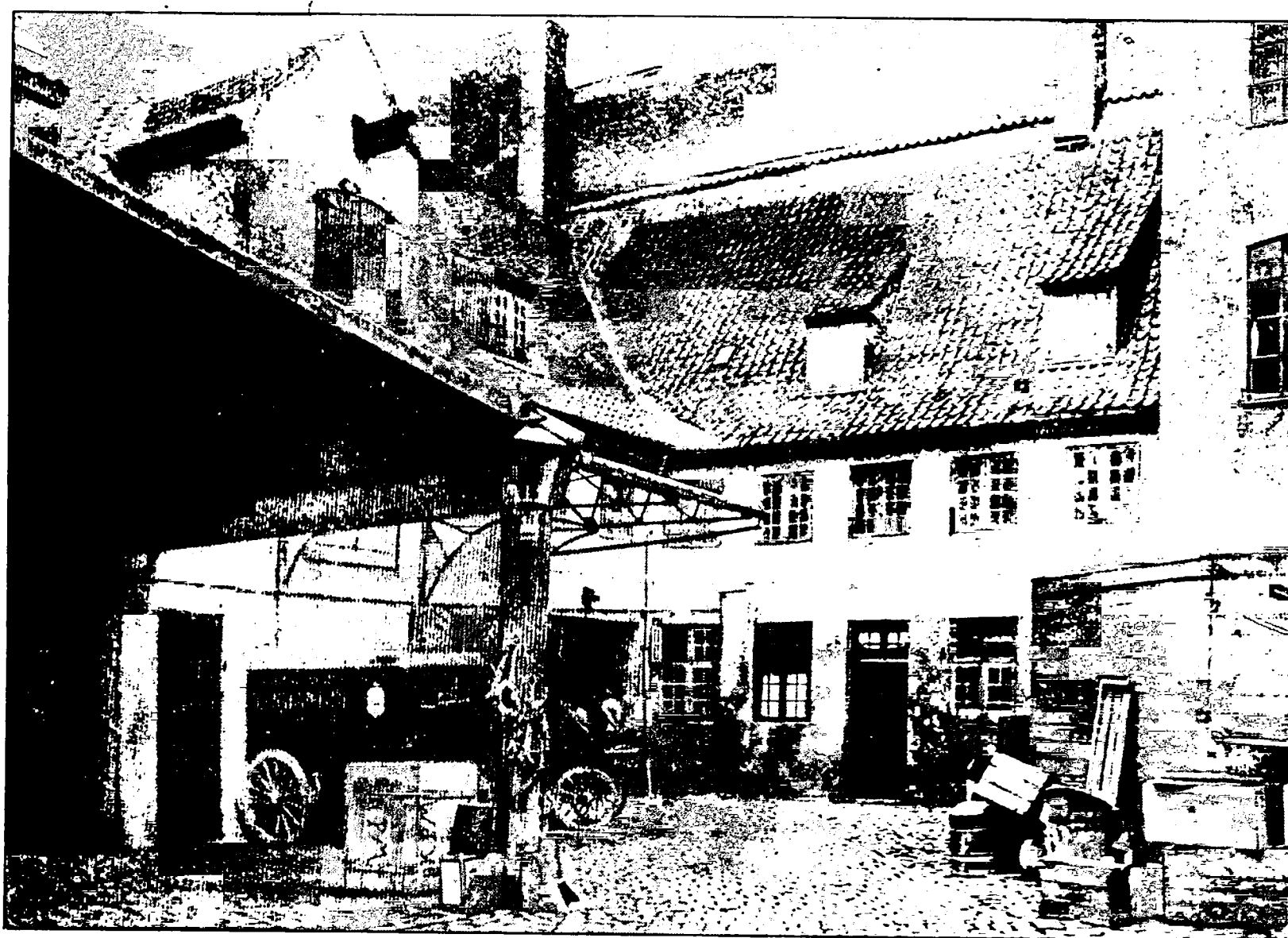
var Skipper *Hans Petersens* og *Marie Magdalene Hellemanns* næst-ældste Søn. Han blev født den 4. Marts 1768 og døbt i Maribo den 9. Marts. Han blev kun 10 Aar gammel og blev begravet den 9. Juli 1778 i Maribo.

URTEKRÆMMER HANS VILHELM PETERSEN.

1770—1847.

Hans Vilhelm Petersen Skipper *Hans Petersens* og *Marie Magdalene Hellemanns* tredieældste Søn blev født i Maribo den 22. November 1770 og blev i Daaben opkaldt efter sin Mosters Mand Uhrmager *H. V. Kaalund*. Han sejlede som Dreng med sin Fader, men da

4de Generation. han ikke fik Lyst til Livet paa Søen, blev han sendt til Kjøbenhavn til sin Faster, der var gift med Bager *Carl Adolph Købke* paa Østerbro, som 1787 satte ham i Lære hos Major, Urtekræmmer og Konditor *Just Michael Aagaard* paa Amagertorv. Forretningen laa paa Hjørnet af Østergade og Købmagergade, dér hvor siden Mini og à Porta havde Kafé. Major *Aagaard* (1757—1819), der senere blev Ejer af Hovedgaarden Iselingen ved Vordingborg, var en anset og velstaaende Mand, Præste-

FRA GARDERGAARDEN PAA VESTERGADE.
Fotografi.

søn fra Glostrup, og besvogret med flere fremtrædende Borgerslægter. Hans Faders Søster var gift med Etatsraad *J. P. Suhr*, der 1749 havde overtaget Major *Aagaards* Bedstefaders, Hørkræmmer *Oluf Hansen Aagaards* Forretning paa Gammeltorv og der stiftet det *Suhr'ske* Handelshus.

Fra *Hans Vilhelm Petersens* første Læreaar eksisterer en lille Notitsbog med nogle korte Optegnelser om Familiebegivenheder. Han indleder den med sine Søskendes Fødsel, men nævner mærkelig nok ikke de to sidste og ikke heller Forældrenes Fødsels- og Vielsesdata. Notitserne er alle indført samme Dag, den 9. Oktober 1791: »Den gang hvor ieg hos Conditor *Aagaard*«. Den lille Bog er et kønt lille Vidnesbyrd om, at han var i Besiddelse af en vis Orden og Akkuratesse, der vel nok har bidraget til, at han bragte det saa vidt, som han gjorde.

Nytaarsdag 1793 havde han udtjent sine Drengaar og maatte da i ^{4de} Generation. Svendeprotokollen indføre en højtidelig Forpligtelse, der lød paa »at tiene enhver i Lauget, som min Tieneste maatte behøve, troe, hørig og Lydig, og ellers at forholde mig som det en Ærekiær Urtekræmmer-Svend egner og anstaaer, især skal ieg rette mig efter Laugets Articler for saavidt mig som Svend vedkommer, saafremt ieg ikke vil vente at blive udelukt fra Laugets Rettigheder, hvilket herved med min egenhændige underskrift bekræftes«. Han skiftede ikke Kondition, da han blev Svend, men blev hos sin gamle Principal, der foruden ham i Reglen holdt en Svend og 2 à 3 Dreng. Det var dog ikke alene den Omstændighed, at han stod sig godt med Principalen, der knyttede ham til denne, men ogsaa en anden Følelse bandt ham til det *Aagaardske* Hjem.

Major *Aagaard* havde kun én Søn, men han havde taget en ung Pige i Huset som Plejedatter, en Slægtning af sin Hustru *Maren Halling*. Hun hed *Maren Anna Christina Schiødt*, en Datter af Vejermester *Simon Carstensen Schiødt* i Helsingør, hvor hun var født den 9. Juli 1779. Hun blev i Almindelighed kaldt *Mariane*, men i Daaben var hun bleven opkaldt efter sin Moder *Anna Kirstine Harboe* (1742—1798) og to Mostre: *Christine Petronella Harboe* (1752—1801), der blev gift med Justitsraad, Viceborgmester *Tevis Wilde* i Helsingør, og *Maren Halling* (1758—1817), der var født i hendes Mormoders 2. Ægteskab med Pastor *Halling* i Ballerup.

Denne *Maren Halling*, som holdt Huen ved hendes Daab, blev gift med Urtekræmmer *Just Michael Aagaard*, og det var derfor naturligt, at hun tog sig af sin Guddatter *Maren Schiødt*, da Forældrene sad smaat i det.*) Faderen, *Simon Carstensen Schiødt* (1730—1805), havde været en vel anset og velsitueret Købmand i Helsingør, men i en Tid, da det gik meget tilbage for Byen, var det ogsaa gaaet ham saa daarligt, at han maatte opgive sin Forretning, væsenlig Vinhandel, og flytte til Frederikssund, hvor han havde Slægtninge. Efter 5 à 6 Aars Forløb vendte han dog tilbage til Helsingør, hvor det 1787 lykkedes ham at blive kgl. Vejermester, Vrager og Maaler.

*) Slægtskabet mellem *Maren Petersen* og *Holger Halling Aagaard*:
Berte Kirstine Mossin,

gift 1. med *Christen Harboe*, gift 2. med *Holger Halling*.

Anna Kirstine Harboe,
gift med *Simon Schiødt*.

Maren Halling,
gift med *Just Michael Aagaard* til Iselingen.

Maren Schiødt,
gift med Urtekræmmer *Hans Vilhelm Petersen*.

Holger Halling Aagaard,
gift med *Marie Koës*.

4de Generation.

Den lille *Marianes* Barndom faldt netop i de Aar, da Familien *Schiødt* sad daarligst i det, og flere af Børnene kom tidligt bort fra Hjemmet. Hun har rimeligvis været hos *Aagaards* fra lille og var i deres Hjem, da hun blev konfirmeret 1795. Til denne unge Pige, som var 9 Aar yngre end han, følte *Hans Vilhelm Petersen* sig knyttet med de inderligste Følelser, og *Aagaards* favoriserede Forbindelsen imellem dem.

Mandag den 10. September 1798 tog *Hans Vilhelm Petersen* Borgerkab som Urtekræmmer og indtraadte i Lauget efter den foregaaende Fredag at være bleven examineret i Overværelse af Raadmand *Baadt* paa Magistratens Vegne. *Aagaard* satte ham i Stand til at etablere sig, og han aabnede nu samme Aar en Butik i Klædeboderne med sin Broder *Peter*, den senere Købmand i Odense, som Dreng. Da Forretningen gik godt, blev Brylluppet besluttet, og den 19. September 1800 blev han og *Mariane* viede i Hjemmet; *Aagaard* og Brudgommens Svoger *Peter Berendt Købke* var Forlovere. Samtidig blev Forretningen flyttet fra Klædeboderne til Vestergade Matr. Nr. 20 og 21, senere Nr. 15, nuv. Nr. 18, Gardergaarden kaldet fordi Brygger *P. Nygaard*, der 1756 havde opført den, havde indrettet den til Opstaldning af et Kompagni af Gardens Heste.

Det var en heldig Forandring fra de snevre Klædeboder med sin Smaakaars-Befolkning til den brede Vestergade, hvor der var en stærk og livlig Trafik især af Bønder, der paa Torvedage i lange Rækker kom kørende ind gennem Vesterport til de store Købmandsgaarde ved Volden og de tilstødende Gader, især Vestergade. *Hans Vilhelm Petersen* fik snart en solid Kundekreds i de mange Landboere, der holdt til i Gardergaarden. Hans Indtægter steg fra Aar til Aar, og han og hans Hustru vidste at formere dem ved deres medfødte Orden og Sparommelighed. Især i de første Aar. Den 10. Maj 1806 købte han den store Gardergaard af Brygger *Thomas Andersen Møllerup* for 35,000 Rdlr. Selv havde han i de faa Aar siden sit Bryllup sparet sig 5000 Rdlr. sammen, Resten af Købesummen fik han paa Prioriteter i Ejendommen.

I Aaret 1810 opgav han sin aarlige Indtægt til 1800 Rdlr. og ved sin Hustrus Død 1829 Boets Masse til 30,000 Rdlr. Efter hans Død blev der til Deling mellem Børnene 89,641 Rdlr. En saa betydelig Formue kan han næppe have tjent alene ved Urtekramforretningen, men det vides, at han ogsaa skal have drevet en Del en gros-Forretning, lige-

som han vel ogsaa maa have spekuleret med Obligationer. Det ses *4de Generation.* bl. a., at han, efter at have stillet Kaution for sin Søn ved dennes Indtrædelse i Toldfaget, idelig omvexler de deponerede Obligationer. I mange Aar var han ogsaa Bestyrer af Kammerherre *Treschow* til Brahesborgs Pengeaffærer i Kjøbenhavn, og det har maaske ikke været den eneste Landejendoms-Besidder, som han har repræsenteret i Hovedstaden.

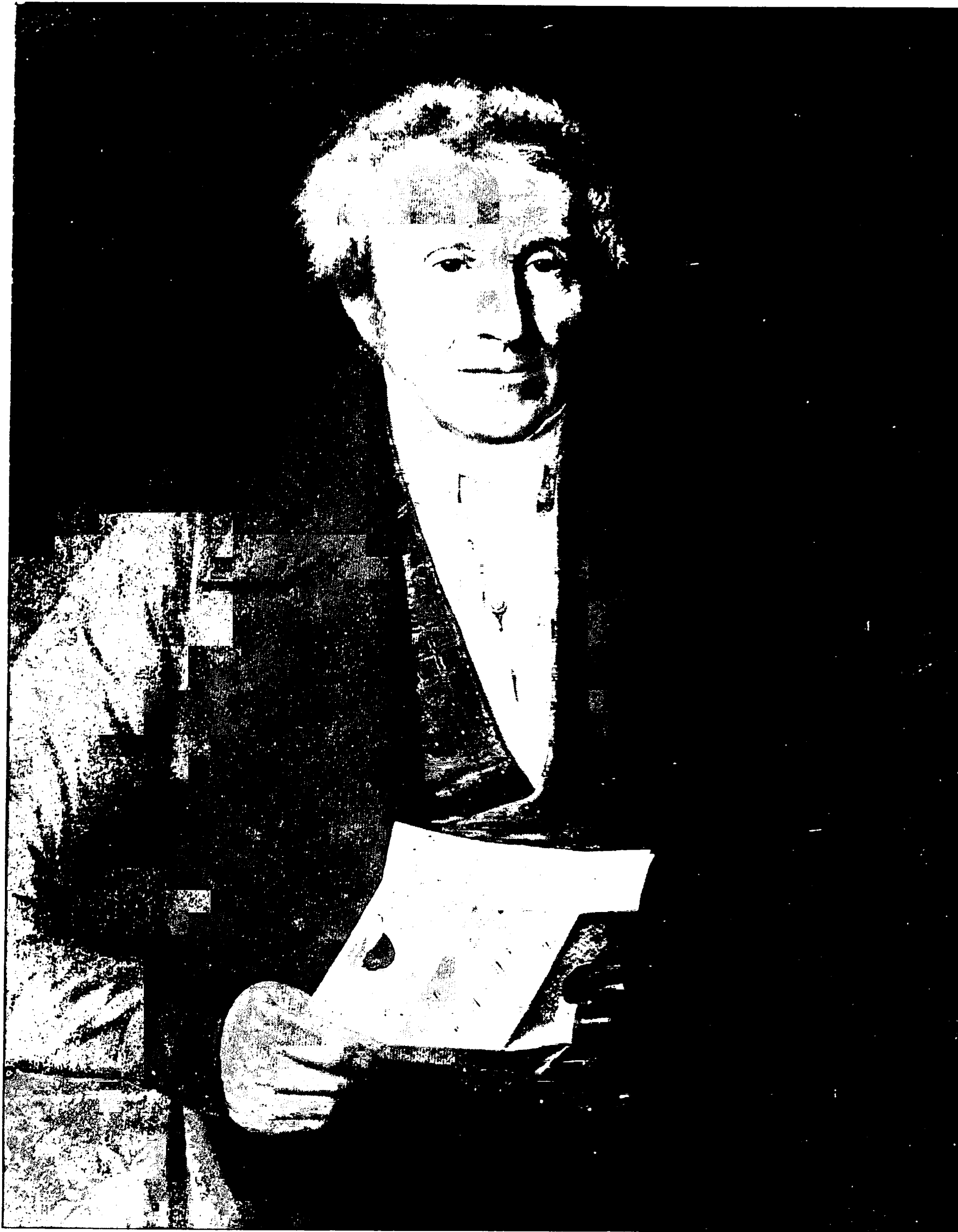
Gardergaarden saa i det væsenlige dengang ud som nu. Der foreligger Beskrivelse af Ejendommens Topografi og Oplysninger om de mange Forandringer og Ombygninger, der i Aarenes Løb fandt Sted inde i Gaarden med Nedrivninger af Stalde og Udbygninger, men det frembyder ingen særlig Interesse. Fra Gaden var der Nedgang til Urtekræmmerbutikken i Kælderen ad tre Stentrin, hvorover der af Sten var bygget et Bislag paa Konsoller. Kælderen var paa fem Fag, hvoraf de tre blev brugt til Butiken, der var forsynet med dobbelte Døre med indvendige Glasdøre. — I Gaarden og Baggaarden forsvandt efterhaanden de store og smaa Stalde, ny grundmurede Sidebygninger blev opført, og 1816 fik han Ejendommen omtaxeret; atter 1819 havde han, efter at have foretaget flere Nybygninger, Bud efter Taxationsmændene, men hermed var han ogsaa færdig med Gaardens ydre Forbedringer. Hvad dens Indre angaar, saa blev naturligvis mangt og meget ændret i Aarenes Løb, thi han havde jo efterhaanden arbejdet sig frem til solid Velstand.

Hans Vilhelm Petersens og Maren Schiødts Ægteskab har vistnok været meget lykkeligt. Der er bevaret et Brev, som hun engang i en ældre Alder har skrevet fra Iselingen, hvor hun var i Besøg hos sine Slægtinge, til sin Mand paa deres Bryllupsdag, og som hun indleder saaledes: »Gode Vilhelm. Skiønt lidet træt fra i Gaar, da vi kom meget sildig til Sengs, kan jeg dog ikke lade min Bryllupsdag gaae hen uden at skrive dig til, takke dig kiere Vil. for den Tiid vi har levet tilsammen og beder Gud, hvis det er hans Villie, at det endnu maae forundes mig nogen Tiid, at vi begge som hidindtil maae see vore Børn glade opvoxe iblandt os.« — —

Fra 1801 til 1819 blev der født dem ni Børn. Da det desuden var et meget gæstfrit og selskabeligt Hus, hvor der kom mange Mennesker, havde de en stor Husstand. Der kan nævnes af Kjøbenhavns bedste Navne mellem disse Gæster. Blandt den nærmeste Omgang var Slægtingene, især Familierne *Købke* fra Kastellet og *Aagaard* fra Iselingen.

4de Generation. *Marie Aagaard, f. Koës*, boede paa Vestergade hos Urtekræmmer *Petersen* en Del af Vinteren 1832, og der var da ogsaa Besøg af *Aagaards*

URTEKRÆMMER VILHELM PETERSEN.
Maleri af C. S. Købke 1838.

og *Brøndstedts* unge Døtre og mange af den Kres. Agent *Philipsens* fra Pilestræde blev ogsaa knyttet til Huset, da to af Sønnerne hentede sig deres Hustruer dér. Efterhaanden som Sønnerne voxede til, kom ogsaa mange af deres Venner der i Huset, især af *Christians*. I sine senere Aar holdt Husets Herre af hver Aften at faa sit Lhombre-Parti, ved

hvilket ofte bl. a. de kgl. Skuespillere *Ryge* og *C. N. Rosenkilde* samt *4de Generation.* Kommitteret ved Søassuranceforeningen *Th. E. Ludvigsen*, som han regnede for sin bedste Ven, var Stamgæster.

MAREN PETERSEN, f. SCHIØDT.
Maleri af C. S. Købke 1829.

Den 5. Februar 1829 mistede Urtekræmmer *Petersen* sin Hustru. Han skriver selv i sin lille Notitsbog: »Min Dyrebare Kone blev mig ved Døden berøvet den 5. Februar 1829, Morgen Kl. 3 $\frac{1}{2}$ — blid og venlig som hun var i livet hendsov denne Engel. Gud, Du Evige! lad os med Glæde og Salig [hed] samles med hende!« — Hun døde af Brystsyge 50 Aar gammel. Ved Brystsyge menes vistnok efter Datidens Betegnelse en Lungebetændelse.

4de Generation.

Dette Dødsfald har sandsynligvis foranlediget ham til at trække sig tilbage fra sin Forretning. Han var jo nu snart 60 Aar, og han havde i Tide sørget for, at der i Slægten var en Arvtager til den gode Forretning, da saa vel hans ældste som hans tredieældste Søn var oplært til Handelen. Den ældste Søn, *Michael*, havde imidlertid, efter at være udlært, foretrukket at gaa andre Veje og var kommen ind i Toldfaget, hvorimod den anden, *Christian*, blev ved Handelen, og til ham afstod *H. V. Petersen* sin Forretning i Aaret 1830, Aaret efter Hustruens Død. Selv blev han boende i sin Ejendom til sin Død den 2. December 1847, Kl. 10 Aften.

Den gamle Urtekræmmer var en velbegavet, kraftig og original Personlighed, en Mand med Selvfølelse og Barskhed i sin Optræden, men med Mildhed og Godhed i Hjærtet. I Samtale var han ofte meget humoristisk og ironisk. Da han bevarede et udmærket Helbred, var han meget bevægelig og besøgte hyppigt sine gifte Sønner i Horsens, Assens og paa Laagegaard. Endnu 1837, da han var 67 Aar, gjorde han en lang Udenlandsrejse med sin næstældste Søn *Thorald*. Han var, fortæller en af hans Sønesønner, en Mand af den gamle Skole, som vedblev at køre sine Sønner i stramme Tøjler, selv efter at de var blevne voxne og gifte. Paa Torvedagene om Sommermorgener kunde han selv gaa ned paa Gammeltorv i Slobrok og Underbuxer og gøre sine Indkøb. Ved hans Død skrev Digteren *Aarestrup* til Sønnen *Christian* følgende betegnende Ord: — — »jeg, som var Vidne til den Afdødes Barskhed, men ogsaa til hans Blidhed, hans Ungdommelighed, hans forunderlige Aandrigthed, der altid ytrede sig som Skjæmt og Lune, kort sagt hans elskværdige Egenskaber, der reflecteres i hans Sønner, jeg, som den 70aarige Yngling, smilende over min pustende Tykkelse tog under Armen og i den overvættes Godmodighed og næsten Skalkagtighed tvang til at gaae paa de »bløde« Stene (o: Fliserne) paa den lange Vandring ud til hans Alderdoms Stolthed, Fattigboligen i Nyboder, jeg som altid, — I maa nu troe det eller ikke — med Opbyggelse hørte paa de Hjærteudgydelser den Gamle bragte for Dagen angaaende hans ægteskabelige Lykke og Kærlighedsforhold, jeg som selv har en Rem af Huden af den Gamles Drillelyst og ydre tilsyneladende Barskhed, Bulderbassemaneer og Kulde, jeg har altid begrebet, hvorledes I elskede ham højt og han Eder! Fred med ham og hans venlige Erindring!«

De fem af hans Sønner var tilstede ved hans Dødsleje, kun Overauditor *Thorald Petersen* naaede først at komme til Begravelsen, der fandt Sted den 9. December.

I *Hans Vilhelm Petersens* og *Maren Anna Christina Schiødts* 4de Generation. Ægteskab var der født følgende Børn: den 14. December 1801: *Michael Christian*, — den 17. August 1803: *Thorald*, — den 17. November 1805: *Christian Frederik*, — den 14. April 1809: *Holger Wilhelm*, — den 19. September 1811: *Emilie Marie*, død den 9. Marts 1820, — den 2. September 1813: *Carl Ludvig*, — den 1. December 1817: *Peter*, død den 7. Marts 1820, — den 31. Januar 1819: *Emma Augusta Wilhelmine*, død den 13. Marts 1820, — den 31. Juli 1820: *August Emil*.

CHRISTIAN HENRICH KAALUND PETERSEN,

FØDT 1773,

var Skipper *Hans Petersens* og *Maria Magdalene Hellemanns* Søn og blev født den 10. Maj 1773. Han blev hjemmedøbt, men fremstilledes i Kirken den 7. Juli. Hans Brodersøn, *Emil Petersen*, skriver: »En tredie Broder, *Frederik*, var Underofficer i Artilleriet, hvorfra han blev befordret til Lieutenant ved vore Tropper i Vestindien. Han døde paa en frygtelig Maade af et Bid i Armen, som en af Soldaterne bibragte ham, da de havde gjort Oprør paa Kasernen, hvilket han var gaaet hen for at stille. Det var vistnok en af Faders kæreste Brødre, da han ofte omtalte ham med megen Velvillie. Han kom i engelsk Fangenskab, da vore vestindiske Besiddelser blev erobrede af Englænderne under Krigen 1807—13«.

Iøvrigt har det ikke været muligt at finde Oplysninger om *Christian Henrich Kaalund Petersen* i danske eller vestindiske Arkiver; Lieutenant har han næppe været, og den ovenstaaende Beretning om hans Død har vistnok ved at passere fra Vestindien til Danmark faaet et vel fantastisk og upaalideligt Præg.*)

HAANDSKRIVER FRIEDERICH WILLARS PETERSEN.

FØDT 1775.

Frederik Villars Petersen, Søn af Skipper *Hans Petersen* og *Marie Magdalene Hellemann*, var født den 17. September 1775 i Maribo. Han blev hjemmedøbt og den 28. Oktober fremstillet i Kirken. Han maa have faaet en god Skole-Undervisning, thi han blev, da han var 23 Aar, antaget som Haandskriver 1798 af Ostindiefareren Kaptajn *Carl*

*) Optegnelsernes Forfatter, *Emil Petersen*, har, som man ser, forvexlet Navnet paa denne Broder og den nedenfor nævnte Haandskriver, og det er ikke let at afgøre, hvilken af de to Brødre det egentlig var, som var hans Faders (Urtekræmmer *H. V. Petersens*) kæreste.

4de Generation. *Henrik August Schultz*, der laa paa Udrejse med Skibet »Norge« paa 282 $\frac{1}{2}$ Læster. Dette Skib havde oprindelig været hollandsk og hed »Cromhout«, men blev taget af Englænderne og 1798 solgt til det danske asiatiske Kompagni, der kaldte det »Trankebar«, senere »Norge«. 10. Maj lagde Skibet ud og Sejladsen forløb uden nævneværdige Hændelser. *Frederik Petersens* Navn træffes et Par Gange i Skibsprotokollen; han køber saaledes den 14. Juli paa Auktionen efter en Skibsmand *Lucas Andersen Berg*, der var falden overbord, et Blæk-Skrin for 4 Mark og 8 Sk., og 4. December efter en Matros *Christian Tromling*, der havde skudt sig: et Par lange Nankins Benklæder for 3 Mk. og 6 Sk. og et nyt Silketørklæde for 1 Rdlr.

Den 15. Februar 1799 passerede Skibet Fortet William ved Calcutta, og Kl. 9 faldt Ankeret udenfor Bankesalien ved Isera. Den 9. Marts fik Mandskabet udbetalt 3 Maaneders Hyre, der for *Frederik Petersens* Vedkommende udgjorde 12 Rdlr.; men den 28. Marts noteres følgende Bemærkning i Skibsprotokollen: »Haandskriver *Pettersen*, der havde havt Tilladelse til at gaae i Land, var ved Vagtens Opsættelse ikke kommen ombord«; og to Dage efter: »Da Haandskriver *Pettersen* endnu ikke var ombord kommen tilskrev Captajnen Factor *Pingel* desangaaende saaledes:

P. M.:

Ved Skibets Afseiling fra Isera var min Haandskriver ikke ombord, ei heller haver hand endnu indfunden sig i Skibet; ieg vil altsaa næsten troe, at hand har til Hensigt at Absentere sig fra Skibet, og skal derfor udbede mig af Deres Velædelhed, at der maatte føyes Anstalter til (ifald hand skulle være at finde) at hand maae blive ombord bragt.

Skibet Norge den 30. Martii 1799.

Schultz.

Den 19. April gik Lodsens fra Borde, og Skibet satte Kursen hjemad fra Bengalen. Den 23. April blev der holdt Auktion ombord over Haandskriver *Petersens* efterladte Tøj, thi man maatte anse ham for med Villie at have absenteret sig, hvilket ogsaa bevises ved, at han aabenbart havde medtaget alt, hvad han kunde fjerne uden at vække alt for megen Opsigt. Hans Efterladenskaber var en Vest og et Par Strømper, der indbragte 4 Mark, 2 Veste 1 Mk. og 8 Sk., en Vest og et Par Buxer 5 Mk. og 4 Sk. og 2 Skjorter 5 Mk. og 14 Sk. Det nye Silkehalstørklæde, som han havde købt efter Selvmorderen, har han vel faaet paa, da han gik ud for at søge Lykken i det fremmede Land, hvor Desertioner fra Skibene hørte til Dagens Orden, og Faktoren gjorde sig ikke engang

den Ulejlighed at indføre Kaptajnens Brev i sin Journal, saa Eftersøgningen har vel næppe været ivrig. Desuden var der jo ogsaa rig Lejlighed til at skjule sig paa de mange fremmede Faktorier og Handelspladser, som den Gang fandtes i Ostindien, og om *Frederik Petersens* Skæbne har der heller ikke været noget som helst at opspore.

Emil Petersen beretter i sine nævnte Optegnelser: »En anden Broder, hvis Navn jeg ej erindrer, var Haandskriver hos Kaptajn *Schultz* paa en Chinafarer, et af det asiatiske Kompagnis Skibe. Da han havde taget nogle Kister Genever med paa Bodmeri for Kaptajnens Svigersøn, som han først skulde betale, naar han havde afsat dem i Ostindien, og da han var bleven bedraget med dem, idet han havde faaet Flensborger-Brændevin i Stedet for Genever, som han dels ikke kunde sælge og dels var en Del Kister sprungne — deserterede han fra Skibet af Frygt for Kaptajnen og for, hvad der ventede ham, naar han kom hjem, og man har aldrig hørt noget til ham siden«.

Han var knap 23½ Aar, da han forsvandt.

SOPHIE FREDERICKA PETERSEN.

1777—79.

Sophie Fredericka Petersen, Datter af Skipper *Hans Petersen* og *Marie Magdalene Hellemann* var født den 11. April 1777 i Følge Broderens Optegnelser. Denne skriver, at hun blev holdt over Daaben af *Mad^{me} Reimer*, og at Fadderne var *Mad^{me} Aagaard*, Jomfru *Lyngbye*, *Sieur Toft*, Hr. Byskriver *Reimer* og Hr. *Windekilde*. Da de fleste af disse er bosatte i Maribo, maa det antages, at hun ogsaa er blevet døbt i Maribo, men hendes Daab er, muligvis ved en Forglemmelse, ikke indført i Kirkebogen, derimod staar der anført, at *Sieur Petersens* Datter blev begravet 30. September 1779, 2½ Aar gammel.

CICILIA MARGRETE KØBKE, f. PETERSEN.

1779—1867.

Cicilia Margrete Petersen, Datter af Skipper *Hans Petersen* og *Marie Magdalene Hellemann*, blev født den 2. September 1779 i Maribo. Hun var kun tre Aar gammel, da Skipper *Hans Petersen* og hans Kone flyttede til Kjøbenhavn, og da hun var eneste Datter mellem sex Sønner, har hun vel nok været Forældrene til Glæde, men iøvrigt vides

4de Generation. der kun lidt om hendes Ungdom. Da Forældrenes Kaar var smaa, kom hun hjemmefra længe før deres Død og i Huset hos sin Faster, der jo var Enke efter Bager *Carl Adolph Købke*, hvor ogsaa hendes anden Faster *Ane Cathrine* var tilhuse. Under disse Tanter Vejledning maa det antages, at *Grete Petersen* har erhvervet sig Dygtighed i al Husgerning, thi der har vel nok været Brug for mange Hænder i den vanskelige Bedrift, og da Sønnen i Huset, *Peter Berendt Købke*, ved sin Moders Død i Efteraaret 1801 (Se Side 27) maatte overtage denne for egen Regning, var det jo rimeligt, at han søgte sig en Livsledsagerinde, og hans Valg var forlængst falden paa hans Kusine *Grete*, som han havde lært at kende og elske. Dette Valg var atter et Udslag af det stærke Familiesammenhold, som dengang var et Særkende for hele Slægten.

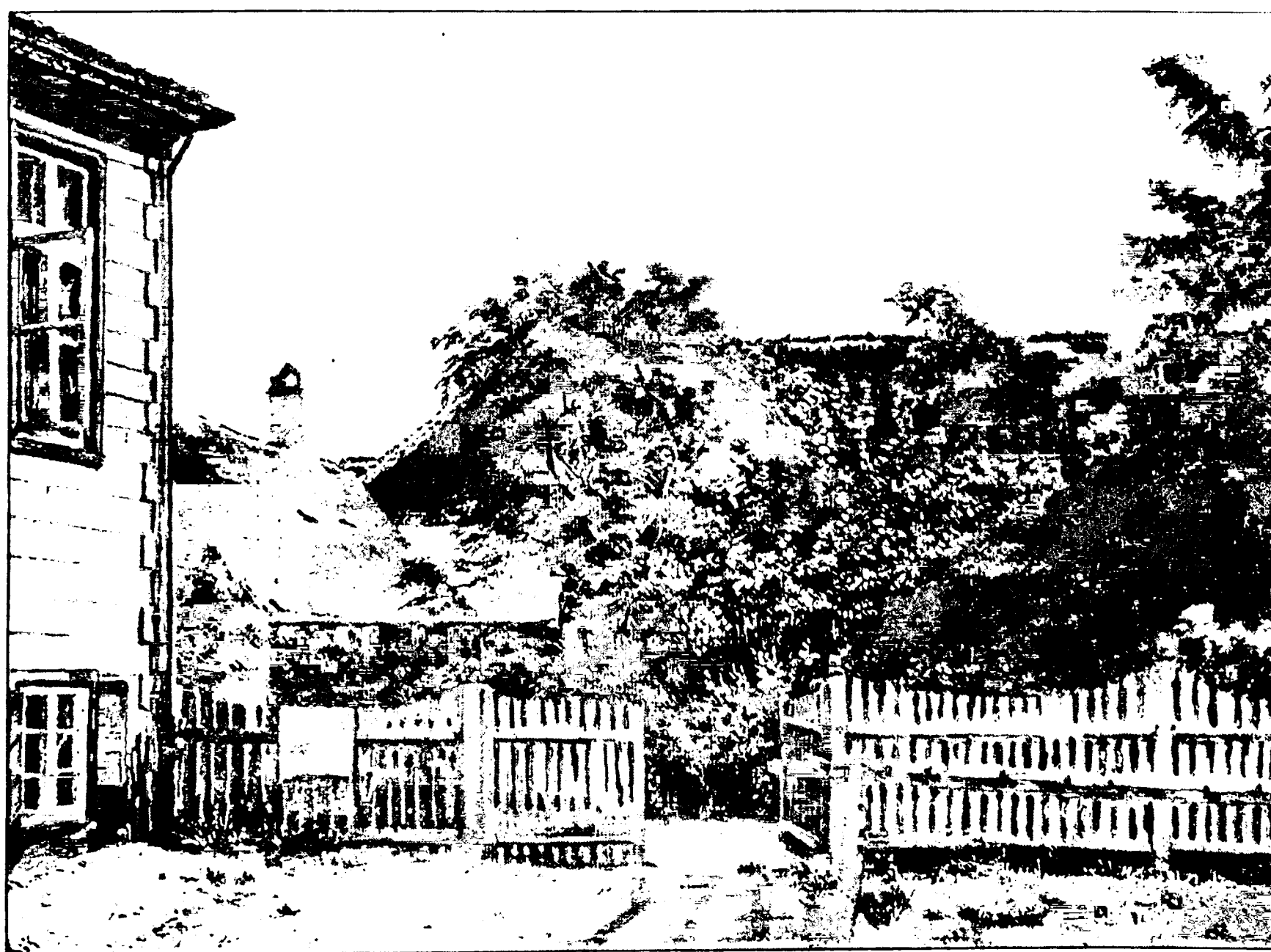
Peter Købke og *Grete Petersen* blev viiede den 9. August 1802 af Kapellanen ved Trinitatis Kirke, *Paludan*, og Brudens Broder, Urtekræmmer *H. V. Petersen*, og Kasserer *Chr. Schiellerup* var Forlovere. *Købkes* Døtre har senere fortalt, at deres Fader efter Tidens Skik daglig gik i sin Klub om Aftenen, og da Klubfællerne drillede ham med hans forestaaende Udtrædelse af Pebersvendestanden, væddede han med dem om, at de ikke skulde faa hans Bryllupsdag at vide, og da han ogsaa paa sin Bryllupsdag som sædvanlig mødte i Klubben om Aftenen, anede ingen af Kammeraterne, at han samme Dag var bleven Ægtemand.

Peter Berendt eller som han ved sin Daab i Trinitatis Kirkebog den 27. September kaldes: *Behrnt*, var født den 18. September 1771 og blev holdt over Daaben af sin Farmoder, Bagerenken Madame *Eleonora Lentz*. Blandt Fadderne var Farbroderen Bager *Jacob Købke*, dennes Halvbroder, Isenkræmmersvend *Caspar Petersen Lentz* og Gartner *Christian Erlund Vogt*, saa der har været stor Familiefest paa Øster Mølle den Dag. *Peter Købke* var oplært i Faderens Haandværk og fik Lærebrev som Bagersvend den 14. September 1786. I Gaarden var der et særligt Værelse, som kaldtes »Sønnens Kammer«, og det er ligesom man gennem dette Udtryk i Registreringen efter Faderen 1790 skimter Hensynet til Familiens eneste Søn og Arvtager. Der blev da ogsaa snart Brug for hans Kræfter, da han ved Faderens Død kun gik i sit 19. Aar.

Bagerforretningen paa Østerbro skal have været meget god og indbringende, hvilket ogsaa ses af den gamle Bager *Købkes* store Folkehold, saa der var som sagt nok at tage fat paa. Den 3. August 1796 blev *Peter Købke* optaget som Mester i Bagerlauget. I de første Aar

efter hans Bryllup gik alt vel. Bageriet blomstrede, og Familien for- ^{4de} Generation. merede sig. Den 26. Maj 1803 blev *Christiane Marie* født, og hun døde først 4. Februar 1879 som ugift. Den 24. December 1804 fødtes *Carl Adolph Købke*, der døde 28. December 1840 som Præst til Ibsker og Svaneke, og den 3. Maj 1807 kom *Sophie Susanne Dorothea* til Verden, der 1835 blev gift med Medaillør ved den kgl. Mønt, Professor *Frederik Christian Krohn* (1806—83), og døde 15. Juli 1853.

BAGER KØBKES GAARD PAA BLEGDAMSVEJEN.
Maleri af C. S. Købke.

Efter Moderens Død havde de andre Arvinger overdraget *Peter Købke* Gaarden paa Østerbro, og det følgende Aar, den 17. Juni 1802, fik han af »Kommissionen for de Fonds, som ere henlagte til at afbetale de til Gadernes Udvidelse afkøbte Grunde m. v.« overdraget til Ejendom den Gaards- og Haveplads med tilhørende Vænge, hvorpaa Huset laa, og som hans Fader havde havt i Fæste af Magistraten. Han betalte herfor 631 Rdlr. 18 Sk., men skulde desuden aarlig til Stadens Kasse svare 120 Rdlr. i Jordskyld og ved enhver Forandring af Ejendommen en Rekognition af 145 Rdlr. 24 Sk.

Peter Købke sad saaledes godt i det, men længe skulde det ikke vare. Det var Krigen, der gjorde en brat Ende paa Idyllen.

Den 3. August 1807 havde den engelske Flaade omringet Sjælland,

4de Generation. den 16. August gik Englænderne i Land ved Vedbæk, og Kampen kom til at staa i umiddelbar Nærhed af *Købkes* Ejendom. Den 26. August gjorde Livjægerne det første Udfald i Classens Have, saa kom det store Udfald fem Dage efter, og i de tre forfærdelige Nætter fra den 2. til den 5. September regnede det ned med Bomber, Granater og Raketter over den ulykkelige By, der snart stod i lys Lue. *Købkes* Bageri blev skudt i Brand, og han mistede ved den Lejlighed den største Del af sin Formue. Under Kampen i Classens Have var Familien flyttet ind til Byen og havde forinden gravet alt Sølvtoj ned i Haven, men det lykkedes dog Englænderne at finde Skjulestedet og røve det. Da Bager *Købke* den følgende Vinter gik i Haven, saa han noget blinke i Sneen, hvilket viste sig at være en Sølvspore, som Røverne havde overset. Til Minde om 1807 lod han den lave om til en Punscheske med et sort Træskaft, som blev opbevaret i Familien, til den nu er skænket By-museet paa Raadhuset. Under Bombardementet var *Købke* selv meget optaget og virksom ved Slukningen af de mange Ildebrande, da han fra d. 8. August 1806 var Sekondlieutenant i Kjøbenhavns Brandkorps's 7. Distrikt; han blev Premierlieutenant 29. Maj 1809 og tog 9. Juli 1811 sin Afsked.

Efter denne sørgelige Periode maatte *Købke* i September 1808 sælge Ejendommen paa Østerbro for 28,000 Rdlr. Hele hans Bedrift var ødelagt, og han søgte nu sit Erhverv i forskellige Livsstillinger. Foreløbig boede han paa Citadelsvejen i en Ejendom, hvor Overkrigskommissariatet fra 1808 holdt Feltbageri.

Ved sin Datter *Conradine Anthoinette Carolines* Daab 1809 kaldes han: »forhen Bager uden Østerport«. Hun blev født den 28. Februar 1809, gift 1830 med senere Sognepræst til Helsing *Nikolai Laurentius Feilberg*, og Moder til Folkloristen *H. F. Feilberg* og Lægen Professor *Carl Feilberg*, hun døde den 21. Oktober 1856. Ved Sønnens, den senere saa fremragende Maler *Christen Schiellerup Købkes* Daab (født 26. Maj 1810, død 8. Februar 1840), kaldes han i Kirkebogen »Brygger«, hvilket dog er rettet til »Bager uden Porten«. Han maa i disse Aar have drevet Bryggeri-Virksomhed, da han 1811—15 i Vejviseren staar som Brygger og Ejer af et Sted i Brolæggerstræde, der var en gammel Bryggergade, men han har næppe ejet nogen Gaard dér og maaske kun drevet et Bryggeri for en anden Mand. Derimod købte han 1810 to Ejendomme i Rosengade og Kokkegade, og atter 1811 sammen med Bager *Joh. Benj. Hahn* to Ejendomme i St. Grønnegade og i Pistolstræde, som *Hahn* dog senere overtog som Eneejer.

Fra 1812 har Familien boet paa Frederiksberg, thi her er *Hans 4de Generation*.
Peter Niels født 5. Januar, der døde som theologisk Kandidat 1839,
 samt *Valdemar Hjartvar* 12. December 1813, der blev Kommandør og

CICILIE MARGRETE KØBKE, f. PETERSEN.
 Maleri af C. S. Købke c. 1835.

Overlods i Jylland og døde 10. April 1893. Ogsaa da *Grete Købkes* Fader døde 1814, boede de paa Frederiksberg. De næste Børn er født i Hillerød: 1816 *Cecilie Margrethe*, som vil blive nærmere omtalt i hendes Ægteskab med Fætteren, Urtekræmmer *Christian Petersen*, og 3. Juni 1817 *Hother Vilhelm Købke*, der døde 12. Juli 1893 som pensioneret Toldassistent. *Købkes* boede nemlig i disse Aar i Nyhuse i Frederiksborg Landsogn, hvor han havde en Mølle. Her boede de allerede

4de Generation. 1815, da den ældste Søn *Carl* i Oktober kom i Frederiksborg lærde Skole, og de var der endnu da *Hother Vilhelm* blev vaccineret 1819.

Men med dette Aar oprandt atter gode Tider for Familien. *Købke* sluttede nemlig 1819 Akkord paa 15 Aar om Overtagelsen af det militære Bageri i Citadellet, og dette blev en saa indbringende Virksomhed for ham, at han ved Akkordens Udløb 1834 kunde trække sig tilbage og leve af sine Penge. Han havde den 10. August 1832 for 6500 Rdlr. Sølv købt den 15. Blegdam, og paa dette dengang saa landlige Sted endte han sine Dage. Medens Familien boede i Kastellet, var Datteren *Adolphine Augusta*, der blev gift med Etatsraad *Vilhelm Petersen*, bleven født 1821, og desuden den yngste Søn, *Wolfgang Hartvig* den 2. Juli 1823, der døde 23. Marts 1895 som Tandlæge i Viborg.

Bager *Købke* og hans Hustru havde gaaet meget igennem og prøvet meget, men de havde vidst at give deres Børn en udmærket Opdragelse og samle dem om sig i et smukt Familieliv; selv havde Tiden lært dem Nøjsomhed og Flid. Slet saa prosaisk som *Emil Hannover**) skildrer Bager *Købke* har han næppe været; det vides at han læste meget, og efter sin ældste Datters Udsagn havde han mange Interesser. Ved Børnenes Daab træffes foruden den nære Slægt: *Købker, Uldall'er, Petersen'er* flere andre ansete Familier, som *Købkes*, selv i deres trangeste Aar, altid synes at have været knyttet til. Der kan saaledes nævnes: Kassereren ved Speciesbanken *Christen Schiellerup*, der allerede 1801 boede i Huset hos *Købkes* Moder, og efter hvem Sønnen, Maleren *Købke*, blev opkaldt. Han døde 1826. Endvidere Lieutenant *Andreas Cederfeld*, der døde 1839 paa Erholm som Kommandørkaptajn, og Sekretær *F. Feilberg*, der døde 1841 som Justitsraad og Chef for Nationalbankens Laanefag, og med hvis Søn en af Husets Døtre blev gift. Da Familien igen kom til Velstand, var Gæstfriheden vid og bred i Huset paa Blegdamsvejen, og her har Sønnens Kammerater: *Rørbye, Constantin Hansen, Marstrand, Roed* mangan Gang bragt Lystigheden tilhuse i hans Moders sirlige Stuer og ved det veldækkede Bord, som var den lille fyldige og fortrinlige Husmoders Stolthed.

Den 10. August 1843 døde *Peter Berendt Købke*, 72 Aar gammel, af Nervefeber i Forbindelse med en organisk Hjertesygdom. Hans Enke solgte Aaret efter de omtalte Ejendomme i Rosen- og Kokkegade for tilsammen 26,000 Rdlr. og 10. Februar 1845 Gaarden paa Blegdamsvejen for 8500 Rdlr. Hun blev boende i Kjøbenhavn endnu i otte Aar; men

*) Se *Emil Hannover*. Maleren *Christen Købke*. En Studie i dansk Kunsthistorie. Kbh. 1893.

da hendes Datter Fru *Krohn* døde 1853 af Kolera, flyttede hun til ^{4de} Generation. Odense og boede i sin Svigersøn Etatsraad *Vilhelm Petersens* Hjem, hvor hun døde den 26. Juli 1867, 88 Aar gammel.

Som et Vidnesbyrd om det gode Familieforhold, der herskede i Slægten, kan de Linier, hvormed den gamle Urtekræmmer *Vilhelm Petersen* slutter sin lille Notitsbog, da han erfarer sin Fætters Død, anføres: »Atter igien Skal ieg kunne opleve at tilføye en kier hedengangen fra dette usle Jordliv, idet at [ieg] maae nedskrive disse linier. Min kiere troefaste Fætter, Ven og Svoger *Peter Bernt Købke* er ikke meer. Efter fleere aars Svaghed og 13 dages Sengeliggende hen saav denne Edle den 9. August 1843 næsten 72 Aar. Om denne Edle kand der ikke siges for meget om heele hans livets Forhold, godgiørende, hielpsom, Edel imod alle sine Med-Mennesker, Ingen undtagen. For mig, der har levet med denne Verdige et kierligt Samliv i 58 Aar er Savnet uerstatteligt, men tænker ieg, idet ieg nedskriver dette, at ieg efter Livets Gang, nu næsten 73 aar, ikke har mange end tilbagelagte tilbage. — Fred med den hensovedes Støv!«

GROSSERER PEDER PETERSEN.

1783—1858.

Peder Petersen, fra hvem Slægtens Odense-Linie stammer, var Skipper *Hans Petersens* og *Marie Magdalene Hellemanns* yngste Søn og blev født den 21. Juni 1783 i Maribo. Efter sin Konfirmation kom han Mikkelsdag 1798 i Urtekræmmerlære i Kjøbenhavn hos sin Broder *Vilhelm*, der jo samme Aar etablerede sig, og tjente hos ham som Dreng til Mikkelsdag 1805 og derefter som Svend, men har ikke underskrevet Svendeprotokollen før 2. Februar 1808, rimeligvis har han ved den Tid skiftet Kondition.

Den 8. April 1811 var der Sessionssamling i Urtekræmmerlauget hos Oldermænden, Major *Aagaard*, i Overværelse af Justitsraad *Wulff* som Raadmand samt af forskellige Interessenter, saasom Urtekræmmer *H. V. Petersen* og *Joh. Købke*. Ved den Lejlighed blev Svendene *Peter Høeg* og *Peter Petersen* examinerede, hvorefter de blev gratulerede og anmodede om at give Møde for Magistraten for at vinde Borgerskab. To Dage senere, den 10. April 1811, vandt *Peter Petersen* Borgerskab som Urtekræmmer i Kjøbenhavn og aabnede en Butik paa Hjørnet af St. Kongensgade og Hoppenslænge (nuv. Hindegade). Da det lod til, at For-

4de Generation. retningen gik, besluttede han nogle Aar efter at gifte sig og flyttede samtidig Forretningen højere op mod Kongens Nytorv (nuv. St. Kongensgade Nr. 59).

Hans Forlovede, *Martha Hein*, var født 1789 i Hørsholm, hvor hendes Fader *Johannes Hein* dengang var Skomager, Moderen hed *Maria Catharina*, f. *Holmberg*. Hun blev døbt den 15. Marts og opkaldt efter

KØBMANDSGAARDEN I ODENSE.
Fotografi.

en Faster *Martha Erlandsen* (død 1819, 56 Aar gl.), der var gift med Brændevinsbrænder *Peter Erlandsen* i Hillerød. *Martha* var den ældste af ni Søskende. Da hun var en halv Snes Aar gammel flyttede Forældrene ogsaa til Hillerød, hvor Faderen blev Værtshusholder. Hvorledes hendes Barndom forløb, vides ikke, men Konfirmationstiden blev ret alvorlig for hende paa Grund af forskellige Dødsfald i hendes nærmeste Omgivelser. Hendes gamle Bedstemoder, en Skomagerenke *Anne Cathrine Heyn*, f. *From*, døde i Foraaret 1804; næste Foraar skar en Mand, der tjente hos dem og kaldtes *Peder Svenske*, Halsen over paa sig, og samme Efteraar døde hendes Fader, kun 42 Aar gammel. Efter et Par Aars Forløb giftede Moderen sig igen med en ung Brændevinsbrænder *Andreas Malling*.

Denne *Malling* og Urtekræmmer *Købke* i Kjøbenhavn var Forlovere ved hendes og *Peter Petersens* Bryllup den 10. Februar 1814, der stod i hendes Hjem. I St. Kongensgade Nr. 53, hvor *Peter Petersen* og hans Hustru boede de første Aar, blev deres tre ældste Børn født: den senere Isenkræmmer *Johannes Christian* 1814, Etatsraad *Nicolay Vilhelm* 1817 og Læreren i Flensborg *Ludvig Rudolph* 1819, men da opgav *Peter Petersen* at skabe sig en god og solid Forretning i Kjøbenhavn, og 1820 tilskrev han Kjøbenhavns Magistrat saalunde:

»Da jeg formedelst de mislige Conjunctioner i Handelen ej længere seer mig istand til at kunne erhverve det Nødvendige til mig og Families Underholdning som Kræmmer her i Staden og af den Aarsag flytter paa Landet uden der at drive borgerlig Næring, saa giver jeg mig herved ærbødigt den

Frihed indesluttet at tilstille den høje Magistrat mit Borgerbrev med Anmodning at samme maatte Reserveres mig, naar jeg atter maatte finde Tiiderne passende til at kunde etablere min Handel her i Staden uden videre Udgift for mig end den til Lauget paabudne Afgift for den Tid jeg har ophørt min Handel«.

GROSSERER PETER PETERSEN.
Tegning af C. S. Købke c. 1846.

Dette Andragende blev bevilget 10. Juli 1820, og saa flyttede *Peter Petersen* til Frederiksborg, hvor baade han og hans Hustru havde Familie, og her blev Datteren, Boghandler *Børresens* Hustru, *Petrea Cecilia Augusta*, født 1821. Men efter to Aars Forløb slog *Peter Petersen* sig ned i Odense, hvor den yngste Datter *Laura Andrea Vilhelmine* blev født 1823.

4de Generation.

Den 30. Juli 1823 tog han Borgerskab som Købmand i Odense og opgav ved den Lejlighed for Magistraten, at han foruden at være Urtekræmmer tillige havde havt Bevilling som Grosserer i Kjøbenhavn. Som saadan findes han imidlertid ikke opført noget Sted, og der kan altsaa

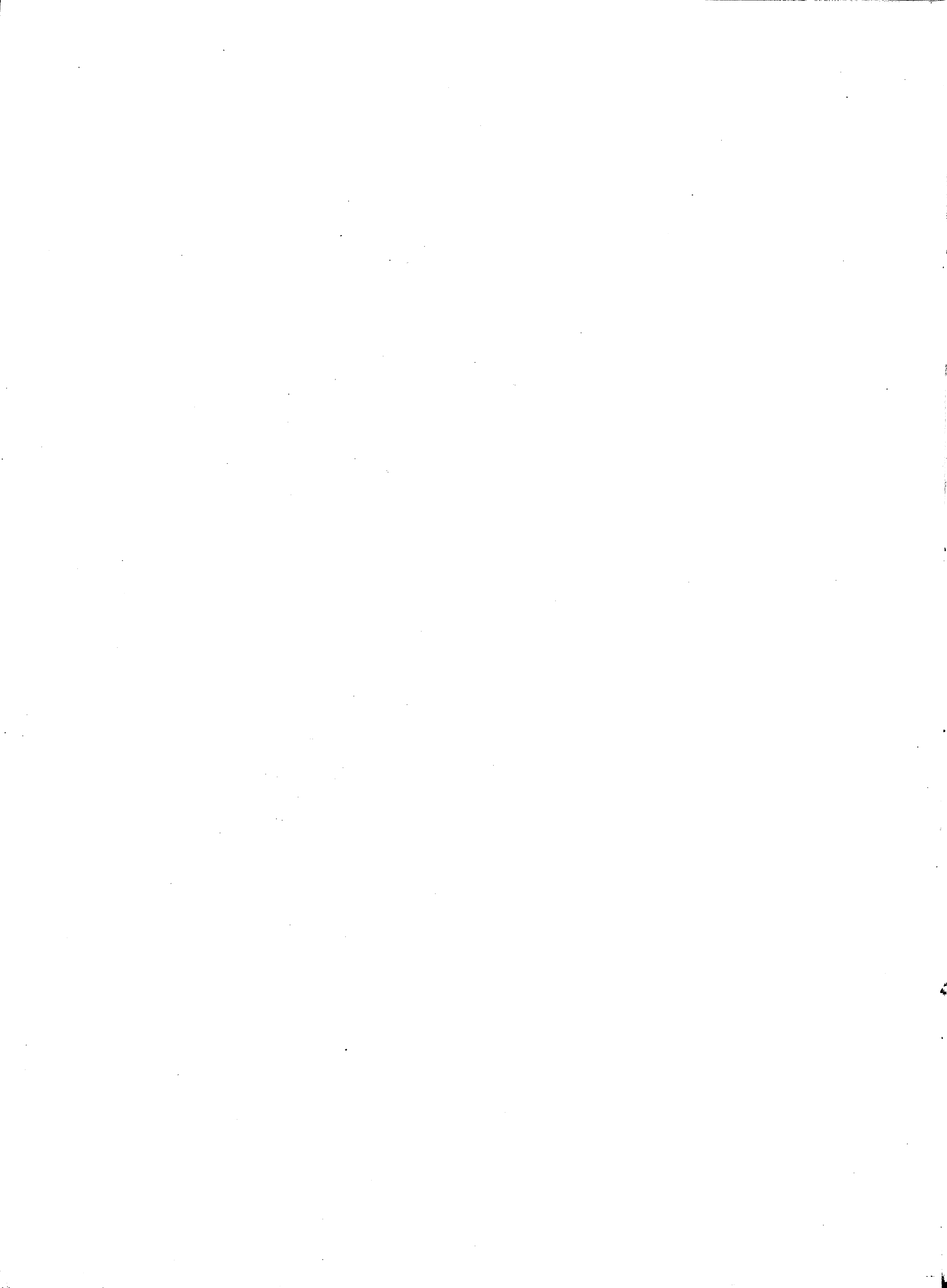
MARTHA PETERSEN, f. HEIN.
Fotografi.

kun være Tale om en særlig kgl. Bevilling, som ikke er fundet. Om *Peter Petersen* har havt Forretninger andre Steder end i den Gaard paa Torvet, som han den 19. Februar 1827 af *Israel Salomons* Enke fik Skøde paa, vides ikke. Gaarden, som han betalte med 2000 Rdlr. Sølv, er nuv. Albani Torv Nr. 15. Den havde i gamle Dage været Rektorbolig, tilhørte senere Landstingshører *Rasmussen*, der 1818 solgte den til *Israel Salomon*.

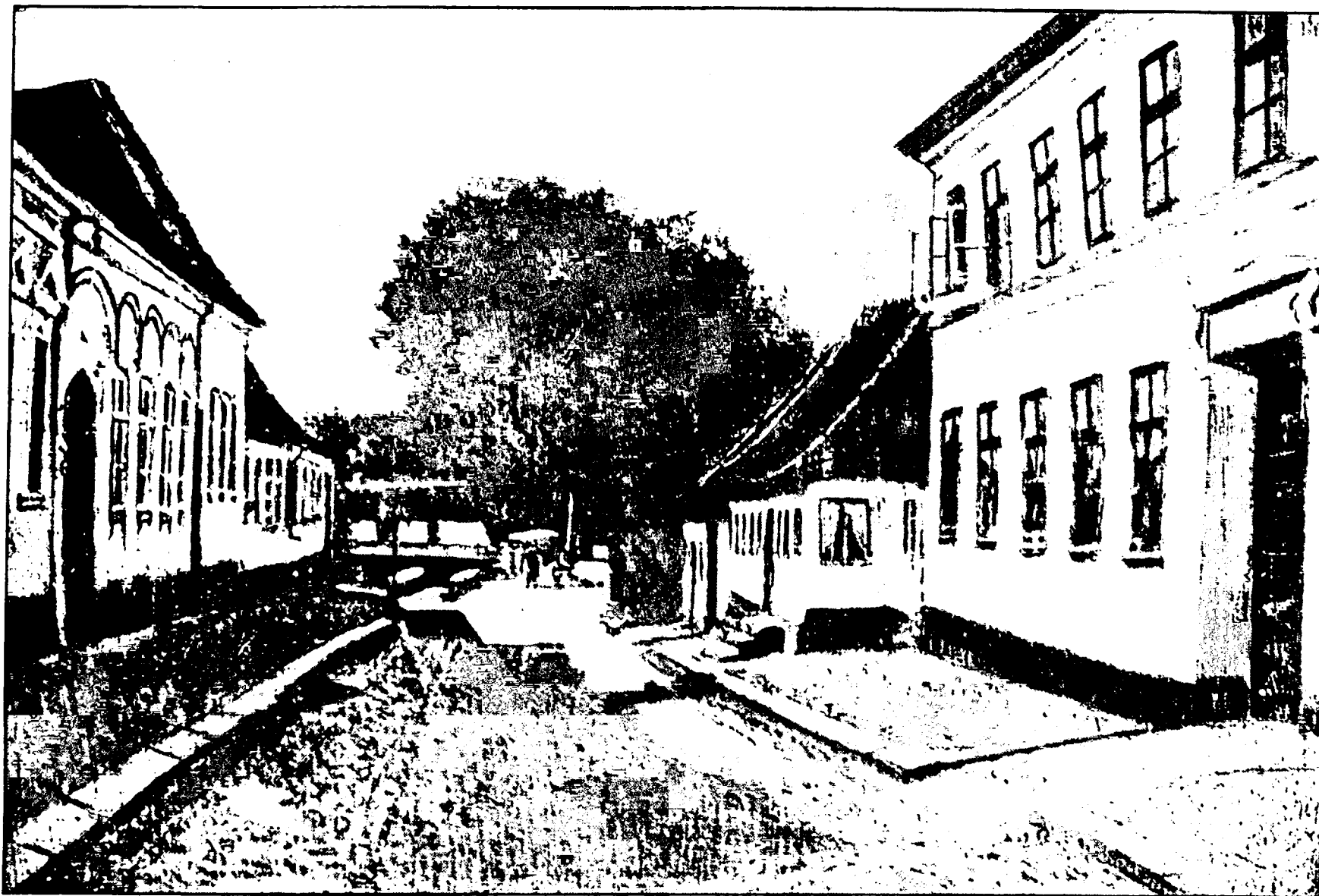
Forretningen gik næppe særlig godt; Familietraditionen beretter, at *Peter Petersen* var en meget kolerisk Mand, der skældte Bønderne ud, naar de ikke selv medbragte Papir til Indpakning af grøn Sæbe og andre Varer. 1844, da han var over de 60 Aar, afstod han Forretningen til sin Søn, den senere Etatsraad *Petersen*, men blev boende i Byen til sin Død den 27. April 1858. Han var et Par Gange Revisor i Fyens Stifts Sparekasse, men vides ellers ikke at have været Indehaver af Tillidsposter. Hans Enke døde i Odense 16. Januar 1862.

I Ægteskabet er født følgende Børn: 1814 *Johannes Christian*, 1817 *Nicolay Vilhelm*, 1819 *Ludvig Rudolph*, 1821 *Petrea Cecilie Augusta*, gift med Boghandler *Børresen*, 1823 *Laura Andrea Vilhelmine*.

5TE GENERATION

HJEMMET I ASSENS.
Malet efter Fotografi.

URTEKRÆMMER VILHELM PETERSENS BØRN.

JUSTITSRAAD,
TOLDINSPEKTØR MICHAEL CHRISTIAN PETERSEN.

1801—1871.

Michael Petersen, Urtekræmmer Hans Vilhelm Petersens og Maren Schiødts ældste Søn, blev født den 14. December 1801 i Kjøbenhavn og blev holdt over Daaben i Frue Kirke af Konditor og Urtekræmmer, Major Aagaards Hustru Maren, født Halling, medens hans Faster Cicilie Petersen, der senere blev gift med Bager P. B. Købke, holdt Huen. De andre Faddere var Kommandør Reiersen, Lieutenant Wilde og Lieutenant Petersen.

At det førstefødte Barn blev en Søn, har sikkert vakt stor Glæde hos Urtekræmmer *Vilhelm Petersen*, der vel allerede i ham har set sin Arvtager og Efterfølger i Forretningen, og hans Fødsel blev fejret med større Højtid end de andre Børns.

Efter at have nydt en god Skoleundervisning, vel ligesom senere Broderen *Christian* i Borgerdydskolen paa Christianshavn, kom *Michael* allerede i 13 Aars Alderen i Lære hos sin Fader. I Henhold til kgl. Resolution af 5. November 1818 blev han indskreven som Lærling i Urte-

5te Generation. kræmmer- og Sukkerbagerlauget, at regne fra 1. November 1814, den Dag, da han var bleven Urtekræmmerdreng hos sin Fader, og den 27. Oktober 1819 blev han examineret og indskrevet som Svend. Han var oppe til Examen sammen med syv Kammerater, og de fik alle »Godt« saa vel ved den theoretiske som ved den praktiske Prøve.

Nogen egenlig Lyst til Faget har *Michael Petersen* næppe havt, og da den yngre Broder *Christian* i 1820 ogsaa var kommen i Lære, og Forretningens Fortsættelse ved en af Sønnerne derved var sikret, fik *Michael* sin Faders Tilladelse til at vælge en anden Levevej. I Slutningen af Aaret 1823 lykkedes det ham, rimeligvis ved Faderens mange indflydelsesrige Forbindelser, at blive ansat som Volontær i General-toldkammer- og Kommercekollegiets fynske Toldkontor, og han tiltraadte denne ulønnede Plads strax efter Nytaar.

Samme Aar blev den senere Konferensraad og Toldkammerdeputeret *Hermann Bech* (1789—1842) surnumerær Kommitteret i Kollegiet, og naar *Michael Petersen* i denne Mand, der roses for sin administrative Dygtighed, sin utrættelige Arbejdsomhed, sin rene Karakter og sin varme Interesse for de mange, hvis Vel og Ve for en væsentlig Del afhang af ham, fandt en Velynder, efter hvem han ogsaa opkaldte sin næstældste Søn, og med hvis Efterkommere Forbindelsen senere er vedligeholdt, saa tør man deri se et Vidnesbyrd om, at *Michael Petersen* har været meget flittig og pligtopfyldende. Vi har ogsaa hans egne Ord for, at Arbejdet i Centralstyrelsens Kontorer interesserede ham, men da han jo i Forhold til de andre Volontærer, der i Reglen begyndte strax efter endt Skolegang, var bleven temmelig gammel og derfor ikke havde gode Udsigter til hurtig at skabe sig en Existens indenfor Centraladministrationen, begyndte han snart at søge forskellige Toldembeder.

Han havde det Fortrin fremfor saa mange andre, at han havde en velhavende Fader i Ryggen, der kunde stille den ved saadanne Embeder nødvendige Kaution. Den 19. Oktober 1825 søgte han saaledes Toldkasserer-Embedet i Foldingbro, og hans Chef giver da hans Ansøgning følgende Paategning:

»At Supplicanten har med udviist Tænksomhed og Flid i undertegnede Contoirs Forretninger stræbt at qualificere sig til Befordring i Told- og Cons.-Faget, det bør jeg herved i dybeste Underdanighed bevidne.

Industri- og Fabrik- samt fynske Told- og Cons.-Contoir, d. 19de October 1825.

allerunderdanigst

P. Toft,
Renteskriver.«

Den 2. August 1826 søger han Told- og Konsumptions-Kassererembedet i Æbeltoft og 12. Maj 1827 Toldembedet paa Samsø, til det sidste var han indstillet af Kollegiet og har vistnok været tilskyndet til at søge det, da hans Ansøgning ses at være indskudt efter de andre Ansøgere, men *Peter Matthias Hertel* blev dog foretrukken. Endelig lykkedes det ham den 26. Juni 1827 at blive konstitueret Told- og Konsumptions-Overbetjent i Svendborg.

Det var jo altid et Avancement, i hvert Fald i det ydre, thi Gage fik han lige saa lidt her som hidtil paa Kontoret. Men i 1828 indstillede Kollegiet ham da ogsaa til en Gratifikation paa 200 Rdlr., »da han tjener uden nogensomhelst Indkomster«. Embedet kan maaske ogsaa nærmest betragtes som en Prøve, og *Michael Petersen* lod heller ikke Lejligheden gaa tabt til at vise, hvad han duede til. Desto mere maatte en lille Episode, der hændte ham under hans Virksomhed i Svendborg, have ærgret ham. Han var en Dag sejlet ud med Toldbaaden for at undersøge et Skib. Da han vel var kommen ombord, satte Skipperen, der havde Kontrabande inde, alle Sejl til, og først efter at være kommen uden for al Fare satte han Toldembedsmanden i Land paa en lille Ø, hvor han, der jo ikke havde vore Tidens Telegraf og Telefon til Raadighed, maatte tilbringe en hel Dag. Denne Krænkelser af hans Person i hans Egenskab som kongelig dansk Embedsmand glemte han aldrig. Begivenheden blev ikke rapporteret videre, i hvert Fald ikke officielt. Han roses altid i alle Indberetninger for sin Flid og Konduite. Toldinspektør *Haste* fremhæver ham 1828 »med fortrinlig Roes« og anbefaler ham til »en forbedret Embedsstilling«, og i Konduitelisten fra Svendborg Toldsted s. A. anføres, at han »er udmærket virksom og paalidelig«, »skriver og regner meget godt«, er sædelig, og stærk af Legemskonstitution.

Den 12. December 1829 blev han konstitueret som Toldkasserer i Randers under Krigsraad *F. C. Fischers* Svagelighed til Udgangen af 1830 og udfører Hvervet med »udmærket Duelighed og Orden«. Dette gav Anledning til, at han, efter forgæves i Maj 1831 at have ansøgt om Embede paa Bornholm, endelig den 18. Juni s. A. blev konstitueret som Told- og Konsumptionskasserer i Assens med kgl. Stadfæstelse af 13. September, medens Toldkassereren Oberst *F. C. M. Bülow* indtil videre fritoges for Forretningerne for at genvinde sit Helbred. Som Sikkerhed for Oppebørsler maatte *Michael Petersen* stille 4600 Rdlr. i kgl. 4 % rentebærende Obligationer, og da han desuden maatte afgive en ikke

5te Generation. ubetydelig Del af Indkomsterne til Oberst *Bülow* og afholde alle Udgifter ved Kontorhold o. desl., er det ikke underligt, at han, der jo i Svendborg havde tjent uden Gage, havde gjort en, som han selv siger, ikke ubetydelig Gæld, — muligvis hos Faderen eller Svigerfaderen. Han maatte da atter søge Forfremmelse. I April 1834 søger han Toldkasserer-Posten i Kalundborg eller eventuelt om Embedet i Assens mod at betale Oberst *Bülow* 800 Rdlr. i Pension. Han opnaaede ingen af Delene. Først fire Aar efter opnaar han ved *Bülow*'s Død 1838 Forbedring i sin Stilling, idet han den 14. Juli blev udnævnt til *virkelig Told- og Konsumptions-Kasserer i Assens*. Kollegiet havde indstillet ham som Nr. 1 med den Bemærkning, at han i sine Embeder havde vist udmærket Duelighed og Orden, og at Overkontrolløren Justitsraad *Fedderson* i sin Tid havde indberettet, at Told- og Konsumptionsarkivet ved Assens var det bedst ordnede i hans Embedsdistrikt, hvilket skyldtes den konstituerede Toldkasserer *Petersen*.

Embedets Indtægter ansloges til c. 950 Rdlr. Sølv; selv maatte han stille 5500 Rdlr. i kgl. 4 % Obligationer som Sikkerhed, og sin Bestalling, der blev udfærdiget d. 27. Juli 1838, maatte han betale med 84 Rdlr. og 48 Sk.

Man faar et sikkert Indtryk af, at *Michael Petersen* har været en pligtopfyldende og omhyggelig Embedsmand, der hørte til den gamle Skole, noget barsk og stræng i sin Optræden og i sit Væsen, ikke alene paa sit Kontor, men ogsaa i sit private Liv.

Da han 1838 opnaaede fast Embede havde han været gift i 6 Aar med *Henriette Augusta Philipsen*.

I Følge Familie-Traditionen er *Moses Jacob Philipsens* Fader kommen fra Nakskov til København, hvor han nedsatte sig c. 1757. Hans to Sønner, *Aron Philipsen* (f. c. 1758, død den 19. Juli 1848) og *Moses Jacob Philipsen* (f. 16. December 1762 og død 27. Maj 1852), blev optagne i Silke-, Ulden- og Lærredkræmmerlauget i København 1798 og dannede Firmaet *M. J. & A. Philipsen*, der i mange Aar var etableret i deres Ejendom Pilestræde Nr. 85, Hjørnet af Kronprinsensgade, der endnu er i Familiens Eje. Brødrene skal uden Formue have arbejdet Forretningen op til stor Betydning, og den havde i sin Tid en omfattende Handel. De blev da ogsaa velhavende Mænd og beboede hver sin Lejlighed i Ejendommen, *Aron Philipsen*, der var gift med *Sophie Warburg* (død 1852, 83 Aar gammel), paa 1. Sal, og *Jacob Philipsen*, der var den dygtigste og Forretningens egenlige Leder, paa 2. Sal. Det er ham og hans nærmeste Familie, der her kortelig skal omtales. Han var gift med *Birgitte Cantor* fra Helsingør, der var født den 15. Maj 1783.

Der vides ikke meget om Familien før c. 1825. Den var da meget velhavende, førte et smukt Hus og havde mange gode Forbindelser baade her

og i Udlandet. Der blev i Trediverne holdt Heste og Vogn, og om Sommeren ^{5te} Generation. opholdt Familien sig paa et Landsted, den ejede i Falkoner-Alléen. I Tyverne lod mange Familier, der hørte til den jødiske Menighed i Kjøbenhavn, deres Børn døbe og emanciperede sig i flere Henseender noget fra deres Menighed, saa vel med Hensyn til Sæder og Skikke som i selskabelig Omgang. Dette var ogsaa Tilfældet med *Philipsens*, hvilket ogsaa kan ses af foreliggende Familiebreve, og i 1825 lod de deres fire Børn oplære i den kristne Religion og døbe. *Jacob Philipsen* var en i Samfundet i høj Grad agtet og anset Mand. Familietraditionen fortæller, at ved Pøbeloptøjerne 1819 mod Jøderne i Kjøbenhavn gik Mængden hans Hus i Pilestræde uantastet forbi. Der tilfaldt ham 1838 den dengang mellem Jøder sjældne Ære at faa Titel af kgl. Agent.

Hvorledes der fremfor Familiens mange andre Venner, Slægtninge og selskabelige Forbindelser er opstaaet et saa varmt Venskabsforhold til Urtekræmmer *H. V. Petersens* Familie paa Vestergade, vides ikke sikkert. Men gennem dette er *Philipsens* kommen i nær Omgang med flere af dens Venner og Slægtninge, f. Ex. med Bagerfamilien *Købke* i Kastellet. Det ses, at efter Sønnen *Michael Petersens* Forlovelse med *Philipsens* ældste Datter — om ikke før — er den gamle Urtekræmmer en næsten daglig Gæst i Gaarden i Pilestræde; saa vel som hans andre Sønner, især *Christian*, og endnu inderligere knyttetes Familierne til hinanden ved *Holger Petersens* Giftermaal med den yngste Datter *Rosalie*, og efter at saaledes Børnene er blevne gifte — to Brødre med to Søstre — forenes selvfølgelig de fælles Familie-Interesser endnu mere.

Den velhavende Agent *Philipsen* er utrættelig i pekuniært at støtte og hjælpe sine Børn, som han alle giver 12,500 Rdlr. i Medgift hver, og Bedsteforældrenes Hus optager efterhaanden — som man vil se — Børnebørnene i deres Hjem eller aabner dettes gæstfri Døre for dem. Den gamle Agent blev med Tiden meget svagelig, og lidt efter lidt præger hans høje Alder hans Aand og Legeme. I Følge et Brev af 1844 fra *Michael Petersen* lider han, da han er 82 Aar gammel, af aandelig Depression, og i December 1851 skriver han om det sørgelige i at se en tidligere saa dygtig og virksom Mand, som den Gamle har været, saa aldeles at sløves og falde sammen, og han taler om de mange Prøver paa hans kærlige Sind, alle hans Børn har modtaget i hans lysere Dage, og den inderlige Glæde, det var for ham at kunne paa en eller anden Maade fornøje sine Børn. Den 27. Maj 1852 døde Agent *Philipsen*, 90 Aar gammel. Paa hans Begravelsesdag d. 31. s. M. skriver hans Datter *Rosalie* til sin femtenaarige Søn *Frederik*, der med et Par af sine Brødre er i Besøg hos deres forrige Pige, *Ane Juncker*, paa Nygaard ved Helsingør, følgende smukke Ord:

»I Tante *Rikkens* hyggelige Dagligstue sidder jeg mig et Øjeblik til Roe for at skrive lidt til Eder mine kære Dreng. — Først maa jeg da bringe Eder Efterretning om den kjære gamle Bedstefaders Begravelse, som gik for sig i Form. Kl. 11, og jeg haaber, at I, omenskjønt I lever i Munterhed, dog har

5te Generation.

skjænket den elskede Afdøde en vemodig Tanke; ej allene i Dag skulde han være i Eders Erindring, men jeg haaber, at I ret ofte vil mindes ham, som vi Alle skylder saa meget, desværre har I, mine kjære Børn, ej kjendt ham i hans Manddoms gode Aar, — — men I vil stedse af Slægt og Venner høre ham omtale med sand Kjærlighed. Naar Enhver kunne ved sine Dages Ende føle sig saa tilfreds med sin Vandel her i Livet, saa kunne Enhver døe roeligt og godt, og det er og maa jo være vores Livs Tragten.

Alt gik meget net til, der var 5 smukke Krands*) paa Bedstefaders Kiste og Værelserne vare beklædet med hvidt og bestrøet med grønt. Bedstemoder tog i Morges Kl. 9 pr. hen til Tante [Rikke], hvor jeg kom, efter at den elskede Bedstefar var kjørt til sit sidste Hvilested, vi blive hele Dagen samlede her.« — — —

Agent *Philipsen* efterlod sig c. 300,000 Rdlr., hvilket dog ikke skal have svaret til forrige Tidens større Rigdom. Hans Enke fraflyttede kort efter Lejligheden i Pilestræde og boede i nogle Aar forskellige Steder, indtil hun slog sig til Ro i den store Gaard i Krystalgade Nr. 22 paa 1. Sal. Her levede hun i mange Aar i et Hjem, der, styret af hendes Datterdatter *Rosalie Petersen*, efterhaanden optog flere af hendes hjemløse Børnebørn og blev et Samlingssted for den hele Familie. Den gamle Kone overlevede sine fire Børn og døde først den 27. September 1873, over 90 Aar gammel.

De fire Børn i det *Philipsenske* Hus i Pilestræde fik en udmærket Opdragelse. Døtrene gik i Mad^{me} *Lindes & Kramers* meget anerkendte Institut. Der foreligger endnu Lykønskningstelegrammer fra den ældste Datter paa Tysk og Fransk til Forældrene paa Nytaarsdag 1822, og Faderen holdt saa meget paa Sprogkundskab, at den samme Datter, da hun ved sit Bryllup forlod Hjemmet, maatte love altid at skrive til ham paa Tysk eller Fransk; mange saadanne Breve foreligger.

Arnold og *Henriette* var Tvillingsøskende, om hende og den yngste Datter *Rosalie* vil der blive fortalt. Den næstældste Datter *Charlotte Frederikke*, der nævnes saa hyppigt i det følgende (»Rikke«, »Tante Rikke«), var født den 20. Maj 1814. Allerede som ganske ung Pige var hun sine gifte Søstre en trofast Støtte og rejste til dem, naar de var i Barnsnød, eller naar Sygdom og Sorg ramte dem. Da hun ved Døden mistede den ene af sine Søskende efter den anden, var det hende, som tog sig af deres Børn og var disses utrættelige og opofrende Støtte og Vejleder i enhver Henseende. Hun blev gift den 15. Maj 1841 med Fuldmægtig ved Københavns nordre Birk, Kammerraad *August Ahlert Rist*, f. 9. Februar 1807, d. 27. Oktober 1884, men allerede den 23. Oktober 1863 brød hun sammen og døde, overvældet af sit energiske Arbejde for sit Hjem, sine Søskendes Børn og de mangfoldige andre Mennesker, der trængte til hendes Hjælp.

Henriette Augusta Philipsen var født i Pilestræde den 21. September 1808. Hun blev tilligemed sin Tvillingbroder og sine to Søstre døbt

*) Man kendte dengang ikke Nutidens Overdaadighed med Ligkranse.

i Frederiksberg Kirke den 10. Marts 1825 af den senere Hof- og Slots- *5te Generation.* præst *Søren Schiødte*, hvis Hustru og Søster stod Faddere, og Maanedsdagen derefter blev hun konfirmeret af samme Præst, der gav hende Karakteren »udmærket godt«.^{*)} Da hun var 16 Aar gammel, gjorde hun 1824 med sine Forældre en Rejse til Hamborg i Besøg hos der boende Slægtninge. Hun korresponderede derfra med sin Skolebestyrerinde Mad^{me} *Linde* paa Fransk, og hendes to smaa Søstre var vistnok da midlertidig i Mad^{me} *Lindes* Varetægt i hendes Pensionsanstalt.

Den unge Toldembedsmand gjorde vistnok Bekendtskab med den rige jødiske Købmands Datter gennem sin gode Ven *Willers*. *Christian Arnholtz Ludvig Gundersen*, der senere antog Navnet *Willers*, var født 1792 af fattige Forældre. Han var fra 1817 til 1827 Svend i den Philipsenske Forretning og bosiddende der i Huset. Han havde selvstændig Forretning som Silke-, Ulden- og Lærredskræmmer paa Hjørnet af Gothersgade og St. Grønnegade Nr. 343 fra 1827 til sin Død den 12. Marts 1838. Forretningen gik meget daarligt, og hans Bo var ikke solvent. Han var højt skattet i Familien som Agentens betroede Mand og Børnenes højt elskede Ven. Den Sorg som *Willers's* Død vakte — han berøvede sig selv Livet — blev altid et sørgeligt Minde i Familien.

Ved Juletid 1831 blev *Michael Petersen* offentlig forlovet med den unge Pige, og den 18. Maj 1832 viede Pastor *Schiødte* den trediveaarige, endnu kun konstituerede Toldkasserer i Assens *Michael Petersen* i Svigerforældrenes Hus til den 24-aarige *Jette Philipsen*. Den ikke ubetydelige Medgift, han fik med sin Hustru, var ham en god Støtte, ikke mindst i de første Aar, da han sad med de smaa Indtægter, og Børnetallet stadig forøgedes.

Der findes opbevaret en stor og i mange Henseender interessant og meget oplysende Korrespondance mellem det nye Hjem i Assens og det gamle Hjem i Pilestræde, der fortsættes gennem mange Aar. Den vidner om, at Livet i Assens var lykkeligt og harmonisk, og at der herskede stor Kærlighed og et inderligt Sammenhold mellem de to unge Folk og deres Slægtninge i Kjøbenhavn, hvilket ogsaa gav sig tilkende ved lange og hyppige Besøg hos hinanden. Kun i ni Aar varede denne Lykke.

Michael Petersen og hans Hustru følte sig meget tilfredse i Assens, hvor deres Hjem ved hendes Forældres Hjælp var smukt udstyret, og

^{*)} Hendes Tvillingbroder Grosserer *Christian Arnold Philipsen* (1808—1860) blev 1834 gift med Slotspræst *Schiødtes* Datter, *Belle Hanne Sara Emma Schiødte* (1814—1854).

5te Generation. 1837 købte han sin egen Gaard. Blandt deres nærmeste Omgang kan nævnes Distriktslægen, Kancelliraad *Søren Hempel* (1802—84), Byfogden, Justitsraad *A. P. Fr. Buchwald* (1797—1859) o. m. a., men fremfor alle

JUSTITSRAAD MICHAEL PETERSEN.
Maleri af C. S. Købke c. 1832.

Præstefamilien i Verninge, *Michael Petersens* Morbroder, Pastor *Schiødt* og hans Hustru.*)

*) *Hans Mossin Schiødt* (1769—1856) blev 1813 Præst i Verninge — en tre Mils Vej fra Assens. Med sin første Hustru *Helene Seehst* havde han en Datter *Maren* (1798—1822), der 1815 uden Forældrenes Samtykke giftede sig med Linedanseren *Christian Roat*, der 1827 forulykkede paa Rosenborg Exercerplads. Præsten i Verninge tog de tre Børn til sig og gav dem sit Navn. Døtrene *Bella* og

De fik i Aarenes Løb fem Børn: *Jacob Vilhelm*, født den 4. Juli 1833 *5te Generation*.
(den senere Grosserer og Translatør i Kjøbenhavn). *Rosalie Mariane Augusta Birgitte*, født den 12. Juni 1835 (den senere Børnehjems-For-

HENRIETTE PETERSEN, f. PHILIPSEN.
Maleri af C. S. Købke c. 1832.

senere *Thea Schiødt* (1818—1906) var i nogen Tid til Medhjælp i Fætteren *Michaels* Hus, og *Thea* var senere i mange Aar hos *Philipsens* i Pilestræde som Husjomfru. Hun døde i Klosteret i Helsingør som den eneste Overlevende af dem, der ved Familiebaand var knyttet til Slægtens 4. Generation. Præstefamilien i Verringe var berømt i Familien for sin uindskrænkede Gæstfrihed og sin aldeles overvældende Trakteren og ustandselige Beværtning med de kosteligste Madvarer og Delikatesser. Præsten blev anden Gang gift 1823 med *Eleonora Christine Schilling* (1783—1864).

5te Generation. standerinde). *Anna Emilie Charlotte*, født den 9. Oktober 1836. *Hermann Bech*, født den 20. Februar 1839 (den senere Borgmester i Præstø). *Henry August*, født den 4. Oktober 1841 (den senere Hospitalsforstander).

Maanedsdagen efter sit femte Barns Fødsel døde *Jette Petersen* den 4. November 1841, kun 33 Aar gammel. Det ældste Barn var kun 8 Aar. Hendes Moder var hos hende, da hun døde, og da hun rejste, tog hun ham og den yngste lille Pige *Anna* hjem med sig til Kjøbenhavn, hvor den ældste, *Rosalie*, allerede havde opholdt sig i flere Aar. De to yngste Drenge blev hos Faderen, der søgte at holde Huset sammen. Hans Kusine, *Petrea Petersen*, en Datter af Grosserer *Peter Petersen* i Odense, havde været hos ham i den haarde Tid; nu fik han en Husjomfru, *Sophie Knudsen* fra Assens og fra 1846 en Jomfru *Thaulow* til at styre Hjemmet.

Dette gik i en Del Aar, men den 12. Februar 1847 giftede *Michael Petersen* sig igen og blev i Kjøbenhavn hos Dr. *Münter* viet til *Eline Margrethe Brünniche*.

Hun var en Datter af Herredsprovst, Sognepræst til Skovlænge og Gurreby *Andreas Brünniche* (1771—1842) og hans anden Hustru *Agnete Plum* (1780—1855). Hun var født den 26. Marts 1821 i Skovlænge, og hun og Overlægen, Etatsraad, Professor *Andreas Brünniche*, var dette Ægtepars eneste Børn. Nitten Aar gammel blev hun den 7. August 1840 gift i Skovlænge med daværende Kateket i Assens *Hans Rudolph Christian Warming* (1808—1844), og fra de faa Maaneder, det unge Ægtepar opholdt sig i Assens, indtil *Warming* blev res. Kapellan i Tirsted, stammede vistnok Bekendtskabet med *Michael Petersen*. *Warming* var en anerkendt dygtig og energisk Præst, uagtet han i mange Aar var meget svagelig. Han døde i Tirsted kun 36 Aar gammel. Ægteskabet var barnløst, og hans 23-aarige Enke flyttede til sin Moder i Kjøbenhavn, hos hvem hun boede, til hun anden Gang stod Brud. Denne Moder, der var en Degnedatter fra Baarse, havde i sin Ungdom levet under smaa Kaar og havde selv maattet erhverve sig sit Brød, hun var derfor en udmærket Vejleder paa Husvæsenets Omraade for Datteren, der ved sin Elskværdighed og sine store musikalske Anlæg blev en Pryd for sit nye Hjem.

I Ægteskabet fødtes to Børn: *Michaela Nanna*, født den 28. September 1848, og *Andreas Christian*, født den 16. August 1850, senere Grosserer i Kjøbenhavn.

Michael Petersens anerkendte Embedsførelse blev i Aarenes Løb 5te Generation. paaskønnet, idet han den 28. Juni 1847 blev udnævnt til virkelig Kammerraad og ved Toldembedernes Omordning blev han den 20. Maj 1851 Toldforvalter i Assens. Efter fra sin Ungdom at have levet i denne By,

ELINE PETERSEN, f. BRÜNNICHE.
Maleri af J. Jerndorff.

blev han den 15. Juni 1860 forfremmet til Toldinspektør i Horsens, hvilket betød en betydelig Forbedring i hans Indtægter. I Statskalenderen opføres Embedet i Assens med en aarlig Gage paa 1500 Rdlr. og 300 Rdlr. i Kontorhold, i Horsens var Gagen alene 2000 Rdlr.; men til disse Embeder hørte forskellige andre Indtægter, saa at hans Embedsindtægt

5te Generation. det sidste Aar han var i Assens blev ansat til 2498 Rdlr. og 17 Sk. Den 21. Juli 1869 blev han udnævnt til Justitsraad, og den 6. Maj 1871 afgik han ved Døden i Horsens efter et kort Sygeleje i sit 70. Aar.

Hans Enke bosatte sig i Kjøbenhavn, hvor hun, uagtet sit svagelige Helbred, overlevede sin Mand i mange Aar og døde den 23. November 1905, 84 Aar gammel.

OVERAUDITØR THORALD PETERSEN.

1803—1866.

Thorald Petersen var Urtekræmmer *Hans Vilhelm Petersens* og *Maren Schiødts* næstældste Søn og blev født den 17. August 1803 i Kjøbenhavn. Han blev baaret til Daaben af sin Farmoder, den gamle Skipperenke, Faddere var Urtekræmmer og Konditor *Aagaard* og dennes Søn, den senere Assessor *Holger Halling Aagaard*, Morbroderen Kancelliraad, Bogholder i Overformynderiet *Carsten Schiødt*, samt Jordemoderen *Madam Thorup*, der synes at have assisteret ved de fleste Børnefødsler i Urtekræmmerens Familie. Allerede i en Alder af 6 Aar blev *Thorald Petersen* sat i det v. Westenske Institut, og da han var 12 Aar gammel, sad han i dens øverste studerende Klasser. Da han var 17 Aar underkastede han sig i 1820 Examen artium med Karakteren *Laudabilis*, og Aaret efter bestod han den filologisk-filosofiske Examen med Udmærkelse. I sin Skoletid havde han særlig interesseret sig for de græske og latinske Sprog og bestemte sig derfor først for det filologiske Studium. Han bevarede gennem Aarene denne Interesse for Latin og vedblev daglig at studere sin latinske Grammatik, der saa at sige næsten var hans eneste Læsning, og han havde derfor stor Færdighed i at tale dette Sprog. Men efter sin Examen ændrede han sine Planer og gav sig til at studere Jura.

Under dette Studium havde han det Held at blive vejledet af den udmærkede Lovkyndige, Konferensraad, Generalauditør *Koefoed*, samtidig med at han hørte Forelæsninger hos Professorerne *Schlegel*, *Brorson*, *Hurtigkarl*, *Bornemann*, *Rosenvinge* og *Engelstoft*, saa at han ved sin juridiske Embedsexamen, som han afsluttede den 18. April 1825, fik Laud baade til den theoretiske og praktiske Prøve. Samtidig med at han læste til Embedsexamen, havde han fra August 1822 arbejdet som Volontær i Generalkommissariatskollegiet indtil Udgangen af Aaret 1825, da han fik Plads som Volontær i det kgl. danske Kancellis 3. Departe-

ment; fra Oktober 1825 var han tillige beskæftiget ved det kgl. General- *5te Generation.* auditoriat under Generalauditør *Aagesen*. Det lykkedes ham at vinde denne indflydelsesrige Mands Bevaagenhed, saa at denne paa det bedste anbefaler ham, da han 1827 søgte Auditorposten ved 3. jyske Infanteri-Regiment. *Aagesen* skriver, at *Thorald Petersen* har udmærkede Vidnesbyrd om sin akademiske Duelighed, og tilføjer: »I sin Stilling som Volontær i militære Departements er han bleven bekendt med Armeens Indretning, og i det Hele taget holder jeg ham for en sindig og solid ung Mand, der fortjener Tillid«.

Den 6. Februar 1827 fik den 23-aarige unge Mand sin Udnævnelse med Forpligtelse til, inden han tiltraadte Embedet, at aflægge Prøve i militær Ret, og den 12. Marts indberetter *Aagesen*, at det nu er sket, og at han har vist sig at have god Kundskab, hvorfor han admitterer ham til at aflægge Embedseden.

Regimentet havde Garnison i Aalborg, men hans Virksomhed her blev ikke af lang Varighed, da han allerede den 1. April Aaret efter, uden at have søgt derom, blev udnævnt til Regimentskvartermester og Auditor ved det slesvigske Kyrasser-Regiment i Horsens. Det var atter *Aagesen Thorald Petersen* kunde takke for sin Udnævnelse, thi i Anledning af dette Embedes Besættelse skriver Generalauditøren til Kongen den 28. Marts 1828: »Deres Majestæt har havt den Naade at lade deslige Embeder være Forfremmelsesposter for veltjente Auditører, med Hensyn hertil tillader jeg mig at nævne *Petersen*«, — »det er en fortrinlig duelig Auditor, og han har tillige den Sindighed og Beskedenhed, der anbefaler saa meget den yngre Embedsmand. Forresten vil han være i Stand til at stille lovbefalet Sikkerhed paa den Maade, Kassekommissæren maatte attraa saadant«.

Det slesvigske Kyrasser-Regiment havde Standkvarter med 3 Eskadroner i Horsens og 1 i Vejle. Chefen, Kammerherre, Generalmajor *Jacob v. Flindt* havde tillige med Stab og Mellemstab Kvarter i Horsens, hvor *Thorald Petersen* altsaa fik Bolig. Egnen var ikke alene smuk, men ogsaa bekendt for sin Selskabelighed, og man kan af Broderen *Holgers* nedenfor meddelte Optegnelser fra Midten af 30erne se, hvorledes de to Brødre gaar fra Selskab til Selskab, fra Baller i Klubben til Spillepartier i Embedsfamilierne og paa Herregaardene i Omegnen. Han følte sig lykkelig i sin Stilling, og hertil bidrog naturligvis ogsaa, at *Thorald Petersen* d. 15. Juli 1831 ægtede den 19-aarige *Adolphine Emilie (Minna) de Roepstorff*, der hørte til en af de fornemste Familier paa Stedet.

5te Generation. Hun var født den 1. September 1812 i Kjøbenhavn, hvor hendes Fader, *Carl Henrik Adolph de Roepstorff* (1769—1844), dengang var Kap-

OVERAUDITØR THORALD PETERSEN.
Maleri af C. S. Købke 1832.

tajn i den kgl. Livgarde til Fods. Han blev Kammerherre 1815 og fra 1816 til 1831 Hofchef hos Prins *Christian Frederiks (Christian VIII)* fraskilte Gemalinde Prinsesse *Charlotte*, der fra 1809 til 1830 levede i en Slags Forvisning paa Palæet i Horsens. 1833 fik han sin Afsked som Oberst, men blev boende i Byen. Han var, efter en paa Grund af sine

smaa Kaar lang Forlovelse, bleven gift 1797 med *Anna Sophia Grodt- 5te Generation. schilling* (1774—1847), en Datter af Admiral *Frederik Grodtschilling*.

MINNA PETERSEN, f. ROEPSTORFF.
Maleri af C. S. Købke 1833.

Fru *Roepstorffs* Søster, der var gift med den rige Handelsmand i København *Pierre Peschier*, hjalp dem ud over de første pekuniære Vanskeligheder.

. Paa Grund af Familien *Roepstorffs* Slægtskab med flere af de største højadelige Godsejere i Omegnen blev *Thorald Petersens* og hans

5te Generation. Hustrus Omgang meget udbredt. Han havde ogsaa gode Forudsætninger for at slaa an i Selskabslivet, idet han ikke alene var en anset Embedsmand og en gennemdannet, kundskabsrig Mand, der ligesom flere i Slægten havde Sans for Musik og Theater, men ogsaa var bekendt som en fortrinlig L'hombre-Spiller.

Af en endnu opbevaret Dagbog fra en Udenlandsrejse, som han i Aaret 1837 foretog sammen med sin Fader, kan ses, at han sjælden forsømte nogen Theaterforestilling i de Byer, han besøgte, uden at han dog lod sig imponere, selv af de berømteste Scener, men stadig drager Sammenligninger med det kongelige Theater i Kjøbenhavn og ofte lader disse falde ud til dettes Fordel. Det er helt andre Ting, der sætter ham i Forbauselse paa denne Rejse, som f. Ex. naar han i den zoologiske Have i Berlin for første Gang ser en Kænguruh, som han fuld af Forundring nøje beskriver, eller naar han paa sin første Jernbanerejse fra Leipzig til Dresden mærker, at hans ængstelige Frygt for, at han skal tabe Vejret ved den stærke Fart, er ubegrundet.*)

Aaret efter *Thorald Petersens* Bryllup havde den kommanderende General i Hertugdømmerne indstillet Auditor *G. F. Lassen* ved det holstenske Infanteri-Regiment til Overauditor, og Generalauditor *Aagesen* benytter da strax Lejligheden til at anbefale *Thorald Petersen* til samme Naadesbevisning, hvorfor han ogsaa den 4. Februar 1832 faar Overauditørs Karakter, og i Anledning af Prins *Frederik (Frederik VII)* og Prinsesse *Marianes* Formæling 1841 bliver der tillagt ham Rang i VI. Klasse Nr. 4. Mærkelig nok lyder Forestillingen paa V. Klasse Nr. 3; men der maa være sket en Fejltagelse eller en Forandring ved Udfærdigelsen, thi først næste Aar fik han denne Rang.

Det slesvigske Kyrasser-Regiment blev opløst ved den store Armeorganisation 1842, og *Thorald Petersen* fik under 9. Juni s. A. sin Afsked med 783 Rdlr. i Vartpenge fra 1. Juli at regne. Samtlige militære Autoriteter ledsager hans Afsked med smigrende Udtalelser og indstiller ham til Dekoration og højere Rang. Regimentschefen udtaler, at han »siden sin Ansættelse stedse ved sin særdeles Duelighed, Orden og Iver for Tjenesten, samt ved sit forøvrigt højst rosværdige Forhold i enhver

*) Denne Fornøjelsesrejse, som *Thorald Petersen* foretog sammen med sin 67-aarige Fader fra den 12. Juni til den 20. Septbr. 1837, gik gennem Hertugdømmerne over Hamborg, Leipzig, Berlin, Wien og atter nordpaa ad Rhinen til Hjemmet. De ledsagedes af *Holger Petersen* fra Laage til Aabenraa og Flensborg, der i disse Byer vilde købe Tømmer til sin nye Mølle. Fra Hamborg fulgtes de efter Aftale med den 22-aarige Tømrersvend *Julius Andreas Blom*, den senere saa bekendte Tømrermester, Brandmajor og Etatsraad, der døde 1900 i Kjøbenhavn.

Rejsebeskrivelsen, der ligner den Slags Optegnelser i hine Tider, er dog ret livligt skrevet og værd at læse.

Henseende har erhvervet sig Regimentets fuldkomne Tilfredshed«. Den 5te Generation. afdøde Chef, Generallieutenant *Flindt* havde tidligere anbefalet ham til en Udmærkelse, og han fik da, under 8. Juli 1842, den ovenfor omtalte Rang.

Thorald Petersen var nu i sit 39 Aar uden Embede. Vel søgte han strax at faa Ansættelse, f. Ex. i det ledige Embede som By- og Herredsfoged i Frederikssund, men til Trods for sine udmærkede Anbefalinger fra Kronprinsen, der var kommanderende General, og hans Regimentskommandør *A. C. Lillienkiold*, lykkedes det ham ikke. De mange ledige Aar, der nu fulgte, virkede trykkende paa hans Sind. Han forblev boende i Horsens og opholdt sig kun en enkelt Gang i nogen Tid med sin Familie hos sin Fader paa Vestergade i Kjøbenhavn.

I de forløbne Aar var der født ham to Børn: den 6. Juni 1832 Sønnen *Wilhelm Christian Sophus*, der døde 8. August s. A., og den 3. September 1834 Datteren *Emma Cathinka Emilie*.

Efter fem Aars Uvirksomhed lykkedes det ham endelig 1847 at faa Ansættelse som Sekretær og Kontorchef ved den administrerende Direktion for Kjøbenhavns Fattigvæsen. Da Embedet som Medlem af Direktionen for Fattigvæsenet tre Aar efter blev ledigt, søgte han dette; Borgerrepræsentationen valgte ham mellem de 10 andre Ansøgere, Magistraten tiltraadte enstemmigt Valget, og den 16. Maj 1850 fik han kgl. Approbation paa dette.

Thorald Petersen havde nu slaaet sig ned i Kjøbenhavn og boede i sin Fødegård »Gardergaarden« paa Vestergade paa 2. Sal til sin Død. Her tog han ved sin Broder *Christians* Død 1852 dennes Datter *Mathilde* i Huset, og i en Del Aar hørte ogsaa hans Kones Søster, Konventualinde i Vemmetofte, *Kathinca Charlotte Roepstorff* (1808—1906) til deres Husstand, indtil hun fik Ophold paa Vemmetofte Kloster.

Thorald Petersens Gage som »Fattigdirektør« var 1200 Rdlr., og hans Funktionstid var bestemt til 8 Aar, men ved Magistratens Omordning 1857 fratraadte han Stillingen. Aarsagen hertil var vel nærmest den, at han, paavirket af sin stærke Konservatisme, var tilbøjelig til at modsætte sig de store Forandringer, der paa den Tid gjorde sig gældende, hvilket skabte store Vanskeligheder i Samarbejdet med ham. Paa den anden Side var han anerkendt i høj Grad for sin pligtopfyldende Færd og sin korrekte Optræden. I Kolera-Aaret 1853 bevægede han sig uden Frygt paa de mest udsatte Poster, overalt hvor hans Embedsgerning førte ham hen. Den 6. Oktober 1852 var han bleven udnævnt til Ridder af Dannebrog. Efter sin Afsked blev han boende i Kjø-

5te Generation. København, indtil han døde af Kræft den 4. Maj 1866. Hans Hustru, der overlevede ham i mange Aar, boede sammen med sin Datter og døde først den 15. September 1889, 77 Aar gammel.

KAPTAJN,
URTEKRÆMMER CHRISTIAN FREDERIK PETERSEN.
1805—1852.

Christian Frederik Petersen, Urtekræmmer *Vilhelm Petersens* og *Maren Schiødts* tredieældste Søn, blev født den 17. November 1805 i København. Ved hans Daab i Frue Kirke var, foruden Forældrene og Jordemoderen, Bankbogholder *Niels Olivarius* (død 1828) og Bankkasserer *Christen Schiellerup* (død 1826) Faddere. De hørte til *Vilhelm Petersens* og Bager *Peder Købkes* bedste Venner og boede begge i dennes Hus.

Efter endt Skolegang i Borgerdydskolen paa Christianshavn kom *Christian Petersen* fra 1. Oktober 1820 i Lære hos sin Fader, hvilket som sagt gav Anledning til, at hans ældste Broder *Michael* fik Frihed til at vælge sig en anden Levevej. Den 5. Oktober 1825 bestod han sin Svendep prøve og var blandt de syv, der fik Karakteren »Godt«, medens sex andre maatte nøjes med »Tg«. Han arbejdede nu i Faderens Forretning, indtil han 1830, 25 Aar gammel, overtog den for egen Regning, og d. 20. November s. A. indtraadte som Interessent i Urtekræmmerlauget.

Christian Petersen var en velbegavet og meget livlig Mand. Han havde faaet en god Opdragelse i Hjemmet og havde gode Kundskaber og mange forskellige Interesser. Især havde han godt Kendskab til det franske og tyske Sprog, og i det sidste kunde han endogsaa udtrykke sig paa Vers. I sine sidste Leveaar gik han til engelske Forelæsninger. Han havde megen Sans for Humor, var selv vittig og havde Smag for morsomme Pudsigheder, hvorom hans endnu opbevarede Udclip af Adresseavisens ufrivillig komiske Avertissementer kan vidne. Men især var han, som saa mange Mennesker paa den Tid, stærkt interesseret for Literatur og Kunst, Musik og Theater og sværmerisk hengiven til at omgaaes Kunstnere og Digtere og andre, som ved Evner og Talent var knyttet til Kunsten, ikke mindst Theatret. I sine Velmagts Dage aabnede derfor *Christian Petersen* og hans ligesaa gæstfri Hustru deres Hus for en Mængde Venner, der samlede sig hos dem, og som han altid var til Tjeneste paa enhver Maade, ikke mindst ved at forstrække

dem med Laan og ved at udføre deres Kommissioner, naar de var fra-
værende fra Byen.*) 5te Generation.

Han stod fuldkommen paa samme Dannelsesstrin som sine to akademisk oplærte Brødre, og han bevægede sig i de samme Krese som disse og endnu mange flere. Fremfor dem havde han den Fordel, at han beklædte en lille Rang, der havde nogen Betydning i det lille borgerlige kjøbenhavnske Samfund. Han var den 24. Oktober 1832 bleven Secondlieutenant i Borgervæbningen efter at have bestaaet de to i Reglementet foreskrevne Examinere med bedste Karakter; Aaret efter blev han sat à la suite som anden Chefsadjutant, og 31. December 1842 blev han 1. Chefsadjutant. Tillige fungerede han i nogen Tid som Musikinspektør i Korpset, indtil han fra 1843 til 1845 helt overtog dette ulønnede Hverv, hvortil han var indstillet »som en Mand, der med Indsigt i Faget forener Interesse for den forsvarlige Udførelse«; 26. Novbr. 1843 blev der tillagt ham Premierlieutenants Karakter. Den 22. April 1848 blev han ved Krigens Udbrud sat à la suite som Kaptajn.

Naar Digteren *Christian Winther*, der var en af hans intimeste Venner, i 1837 i et Brev udspejler *Christian Petersen* om Studenterballet paa Skydebanen og udbryder: »Saa I havde hvide Atlaskes Veste paa, I Himmelhunde«, er det lige betegnende for den altid sirlige og velklædte *Christian Winther* som for den ligesaa elegante, rige Borgersøn og Chefsadjutant, hvilket hans Portrætter ogsaa vidner om.***) Den unge Mand blev af sine Venner indført i mange kunstinteresserede Krese, og det siges ogsaa, at han var Gæst i Skuespillerparret *N. P. Nielsens* og *Anna Nielsens* smukke Hjem i Frederiksberg Allé, der var et eftertragtet Samlingssted for de mest bekendte Skønaander i Kjøbenhavn og et Tilhold for Fru Heibergs Modparti, skøndt han selv var en stor Beundrer af Fru Heiberg.

---

*) Han var Medlem af adskillige Klubber og Foreninger, f. Ex. »Thalia«, og 1832 meldte han sig ind i Borups Selskab. »I Søndags Aftes«, skriver *Jette Philipsen* i Februar 1832 til sin Kæreste, *Michael Petersen*, »var Rikke og jeg hjemme paa Vestergade. Din Fader var her i Pilestræde om Formiddagen, og saa bad han os komme lidt hjem. Hr. og Fru *Repstorff* var hos Eder tilligemed alle Børnene, jeg finder Fruen meget elskværdig, han talte jeg kun lidt med, da han spillede Kort. Hr. og Mad^{me} *Købke*, *Christen* [Maleren *Købke*] og Carl [Petersen], en Student *Olsen* var der ogsaa, *Christian* var paa Maskerade, han var Sjællands Bonde. Han havde slet ingen Maske paa, men *Christen* havde malet ham, han saa ypperlig ud og jeg synes ikke, at det var muligt at kjende ham, men han fortalte igaar, at de alle strax havde kjendt ham, hvilket ærgrede ham ikke saa lidt; han morede sig ellers ganske fortrinligt. Maskeraden var meget talrig, der var 400 Mennesker og mange af dem var meget kostbart klædte«.

***) *Christian Winther*, der var en halv Snæs Aar ældre end *Christian Petersen*, havde været dennes Lærer i Borgerdydskolen, men det fortsatte Bekendtskab stammede sikkert fra *Aagaards* paa Iselingen, thi *Marie Koës*, der var gift med Godsejer *Aagaard*, var tilligemed sin Søster *Frederikke Brøndsted* opdragede i *Christian Winthers* Faders Præstegaard i Fensmark.

5te Generation. Men det var *Christian Petersens* største Glæde at samle Vennerne i sit Hjem.

Han havde den 11. December 1834 giftet sig med sin attenaarige

URTEKRÆMMER CHRISTIAN PETERSEN.
Maleri af C. S. Købke 1833.

Kusine *Cecilie Margrethe Købke*, der var født i Hillerød den 3. Januar 1816 og var en Datter af hans Faster (se Side 51) og Bagermester *Peter Berendt Købke*. I de første sex Aar eller mere boede de i Gardergaarden paa Vestergade paa 1. Sal, hvor Væggene blev prydede med Malerier og Dekorationer af Husmoderens Broder *Christen Schiellerup Købke* og dennes Venner *Marstrand* og *Constantin Hansen*. Foruden

Familien bestod Husstanden dengang af en Svend, en Lærling, en Tjenestekarl og 3 Piger. Senere, da det var gaaet tilbage for dem, flyttede *5te Generation.*

CECILIE MARGRETHE PETERSEN, f. KØBKE.
Maleri af C. S. Købke c. 1837.

de nedenunder og fik i den høje Kælderetage bag ved Butikken en meget hyggelig Lejlighed. Foruden Kontoret ved Siden af Butikken bestod Lejligheden af Dagligstue, Spisestue og to Soveværelser, Lærlingens Kammer, Køkken og Pulterkammer. Til Butikken hørte et Pakhus i Gaarden og et Pakværelse paa 1. Sal i Baghuset.

5te Generation.

Mellem de stadige Gæster i dette Hjem kan foruden de nævnte anføres Arkitekten *G. F. Hetsch*, Lægerne *Georg* og *Andreas Buntzen*, Skuespilleren *Christen Niemann Rosenkilde* og mangfoldige andre. Musikaftnerne i det Petersenske Hjem var helt berømte; der mødte de musikalske Brødre, Departementschefen *Carl Weis* og Overretsassessoren *Ernst Weis*; Arkæologen *P. O. Brøndsted* spillede i Kwartetten med den senere Kapelmester *S. H. Paulli* og Koncertmester *Frølich*. Denne udsatte til Udførelse paa en af disse Aftener *Chr. Winthers* »I Aftenens Glans mon gløde« for fire Mandsstemmer til en af ham optegnet Schweizer-Melodi. *Christian Petersen* kaldte sig selv paa sin spøgende Maade: Den første Violinspiller i Kjøbenhavn, men tilføjede: »naar man kommer ind fra Vesterport!« Sammen med flere af de nævnte musikbegeistrede Mænd var han i 1836 med til at stifte Musikforeningen og sang Tenor i dennes Kor. —

Gennem *Christian Winthers* og Digteren *Aarestrups Breve* kan man faa et Indblik i *Christian Petersens* Hjem og et Kendskab til dets Personer.

Christian Winther befandt sig særdeles vel i dette ugenerte velhavende Hjem, hvor han kunde gaa og komme, naar han vilde og i det hele taget te sig, som han fandt for godt, blande sig mellem de andre eller sætte sig alene hen, som det passede ham. Han skriver f. Ex. den 25. Januar 1838 til *Grethe Petersen*:

Min ædle Frue,
 Gudfrygtige, fromme!
 Torde jeg vel komme
 I Deres venlige Stue
 Kl. 3 og faa Mad
 Med Dem og Hr. P.
 Præcis Klokken 3 —
 Jeg spørger Dem? Hvad?
 Bliv saa ikke vred —
 Men vær vis paa min Hengiven- og Oprigtighed.

C. W.

I et utrykt Brev kalder han *Christian Petersen*: »den kjæreste, gode, lille fortræffelige *Petersen*«; han skriver til ham den 16. Marts 1837:

Folk er venlige og artige mod mig, meer end jeg fortjener; dog dette er intet Nyt. Du selv er et levende Beviis paa Sandheden heraf. Hvor har Du ikke tidt i de senere Aar trøstet og husvalet mig, og jeg — jeg har ikke kunnet gjengjelde Dig al Din Godhed uden i det Høieste ved en oprigtig Taknemlighedsfølelse. Men Du kan ogsaa være vis paa, den lever i mit Bryst og skal ikke saa let svækkes. — — —

Din hengivneste Christian Winther.

I et andet Brev skriver han den 12. Maj 1842:

5te Generation.

Kjære, gode Ven!

Du kalder Dig min *forbundne*? Gud hjælpe mig! Hvormed har jeg forbundet Dig? Nei, det er et Ord, som det kun tilkommer mig at bruge, og som jeg ogsaa med Taknemlighed vil bruge. — — —

Din hengivne, forbundne Christian Winther.

Christian Winther, der, som Heiberg udtalte, allerhelst var forelsket i unge Koner, satte ogsaa stor Pris paa *Grethe Petersen*. I Februar 1837 skriver han til hendes Mand:

— — Det maa forresten være et overmaade Fruentimmer, Din Kone, ret saadan en ædel Regelmæssighed i vor forvirrede Tidsalder, en smuk Undertagelse, som man maatte ønske kunde blive til Hovedregel. Hvoraf jeg veed det? Bærer jeg ikke dagligen og betragter timeligen om ikke minutligen en Elev af hendes ædle Hjerte? Har ikke *det* Uhr, som jeg — uværdig — nu bærer i min høire Vestelomme, hele Dage igjennem hvilet ved hendes Hjerte og *der* lært tilgavns dette regelmæssige, sindige, uforanderlige, elskværdige Dikkedik? Hils hende fra mig, og siig hende alt det Smukke, som jeg gjerne vilde, men ikke værdigen kan føre i Pennen. — — —

I det omtalte Brev af 1842 skriver han:

— — »Igaar er altsaa Din lille Kone kommet hjem? Hvor det gør mig ondt, at jeg ikke kunde see det og see Dig, da Du igjen kunde slutte hende og de søde Børn i Dine Arme. Men jeg glæder mig inderligt og af Hjertet med Dig og hende. Gud velsigne Eder begge to og give gode og glade Dage! Hils hende fra mig og kys hendes høire Haand pr. procuram; selv maa jeg jo ikke, det kan hun ikke lide.«

Til hende selv skriver han den 16. August 1841:

— — »Naar jeg siger Dem, kjære Frue! at De er een blandt de unge Koner, for hvem jeg har den meest ubetingede Agtelse og Respect, og naar jeg forsikrer Dem, at jeg holder af Dem, som om De kunde være min Søster, saa gjør jeg dette, ikke fordi jeg troer derved at sige Dem noget Behageligt, men ene og alene for at give Sandheden Magt, og for min egen Skyld. Thi jeg vilde dog nok, at De som kjender mig, og har seet mig i saa megen Svaghed og Feilfuldhed, ogsaa skulde mindes om, at jeg ogsaa forstaaer at sætte ret Priis paa, hvad der er Ædelt og Godt. — De har vist tidt og ofte hørt mig erklære, at Qvindekjønnen, ifølge min Erfaring og Anskuelse, var den bedre, reenere Deel af Menneskeheden; og om end min Mening ikke kan have stor Vægt, saa maa jeg dog gjentage den her, som noget, der er min fulde Overbeviisning. Naar jeg nu har yttret Sligt eller Lignende, saa

5te Generation.

har jeg, blandt andre Danneqvinder, ogsaa havt Dem for Øje. De har altid været klog, taalmodig og from; men især i de sidste Smertens Dage har De, saa vidt jeg har kunnet iagttage Dem, i Sandhed overgaaet Dem selv i Sindighed, Taalmod og Resignation, kort, i alle disse Dyder, hvortil der hører Opofrelse og Udholdenhed. Frygt ikke, kjære Frue! Sligt kan visselig aldrig mangle sin Løn, saa sandt der er en retfærdig Gud til, der seer og veier, og i lysere Dage vil De, maaske endog med Taknemlighed mindes disse Prøvens Timer, som De saa kraftigt har bestaaet. — — Lev vel, kjære Frue! Tusind Hilsener til Deres Smaa, Deres Søster og Svoger fra Deres og *Christians* hengivne Ven

Christian Winther.

Men *Christian Petersens* bedste Ven mellem de mange, der søgte hans Hus, var dog vistnok Digteren *Carl Ludvig Emil Aarestrup* (1800—1856), der var Læge paa Lolland, til han 1849 blev Stiftsfysikus i Fyen. Han var jovial og levelysten som *Christian Petersen* selv, der i høj Grad beundrede ham som Digter og skattede hans sunde og brave Karakter. I de mange Rimbreve fra *Aarestrup* til *Christian Petersen*, der er trykt i Udgaven af *Emil Aarestrups »Samlede Digte«*, og de endnu flere, der opbevares paa Det kgl. Bibliothek, kan man se, hvor intim Forbindelsen mellem de to Venner har været. Da *Aarestrup* i December 1837 lod sine første Digte udkomme, sendte han Vennen et Exemplar:

— — »Af Venskab for mig arme Skrog — og min Bog — gjør Alt, hvad du anseer for Mulighed, — og for at prise i Digtekonsten min Duelighed, — min Muses Jomfruelighed; — at du løfter til Skyerne — og udbasuner i Byerne — min Pens elastiske, — plastiske, — bombastiske — Sprætninger og Sprutninger, — min Hjernes gode Beslutninger. — — — — Jeg beder dig, ikke genere — dig for at recommandere — til Alle og Enhver, — men især — ved L'hombrebordet i Klubberne, — paa Børsen til ærlige Folk og Beskubberne, — i Damecirkler til Egestubberne — saavel som til Rosenknopperne — mig, din intimeste Ven iblandt Aarestrupperne. — — — — hils din Broder, — Nr. 2 blandt gode Ho'der, — hvem jeg snart skriver til, som jeg formoder; — og hende, — som du har gjort til tvende, — maaskee til trende, — o, jeg er reent overende! — din søde, — bløde, — kjærlige, — herlige — Ægtehustru og Frue, — der smykker din Sal og din Stue — bedre end Rafaels ypperste Billede, — om du det stillede — hen, — min Ven! — farveblændende, — hjertetændende, — Uskyld og Fromhed sendende, — paa Skjødets en Engel, — i Haanden en Liliestængel.« — — —

Af den Slags letflydende poetiske Breve er der mange, undertiden svarede *Christian Petersen* ham ogsaa paa Vers, men han stillede ingen Fordringer til deres Værdi.

Aarestrup boer paa Vestergade hos sin Ven, naar han er i Kjøbenhavn, og i hans mange Breve findes der Vidnesbyrd nok om deres intime Forhold:

»Ach, vidste Du«, skriver *Aarestrup* 1843 fra Saxkøbing, »hvor humoristisk, trofast duftende Din Kjælderhals aander i min Erindrings lykkeligste Timer! Vidste Du hvor paradisisk flot, hvor pudserlig uskyldig og indholdsrig Din Baggaard, Dit Kalkunhus, Din Pult med Sandskuffen, Din Sølvknapsstok forekommer min saxkjøbingske tomme og øde Phantasie — vidste Du alt dette, saa vilde Du kunne forstaae mit Savn, min Forlængsel efter Synet af Dine belmannske Kinder, Din mozartske Pande, Din Fallstaffske Vom og Din christianpetersenske Geist! — — —«

og i et Nytaarsbrev s. A.:

— — — »og endelig modtage Du for Dig, gamle Ven, Din troe Hustru, Dine ualmindelig vakkre og forstandige Børn, Din velassorterede Boutik og hele Handels-Indretning mit broderligste Ønske om et lykkeligt Nytaar! Et Nytaar, som i egentligste Forstand er et Nyt — Aar! Et smilende, et lovende, et fuldkomment sorgfrit! Du og Dine er virkelig etslags Engle, og fortiene en Tilværelse, der er afpasset derefter. Det Englelige hos Din *Grethe* kien-der Du, ligerviis hos Børnene; hos Dig selv finder jeg det, *udvortes* i de runde Former, i de bløde Omrids, i den glatte Hage, kortsagt i det, som giver Anledning til Spænding mellem Dig og Din Fader, og gjør, at denne sidste har en Smule Vammelhed ved mig: Fedmen; *indvortes* i Din Hjertensgodhed, som ogsaa gamle *Øhlenschlæger* holdt en Lovtale over,*) Dit freidige Letsind, Din stærke Venskabsfølelse, Din Lidenskab for mig og meget andet, som Verden kalder ubetydeligt, Dit eminente Talent til at forfærdige morsomme og lungerystende Breve og i tusinde flere skandinaviske Dyder.« — — —

Den store Selskabelighed som *Christian Petersen* førte, tog naturligvis Tid og Penge og gik ud over hans Forretnings Drift. Der kan vel ikke være Tvivl om, at han levede paa en større Fod, end han havde Raad til, og gav efter for sin Lyst til at træde flot og ødselt op. Han var daglig Stamgæst hos *Pleisch*, den fineste Kafé, og havde mange flotte Vaner. En Tid lang holdt han et elegant lille Køretøj, en Gig, som han holdt af at paradere med. Alt dette blev stærkt kriticeret i Familien og irriterede hans Kreditorer.

Allerede et halvt Aar efter sit Bryllup maatte han den 19. Marts 1835 optage et Laan i Nationalbanken paa 2200 Rdlr. Sedler, for hvilket

*) I et andet Brev fra 3. Januar 1849 skriver *Aarestrup*: »*Øhlenschlæger* havde Ret, da han sagde om Dig: Jeg holder meget af *Christian Petersen*, for han har saa meget Hjerte, han forstaaer at holde af, han holdt saameget af *Brøndsted*«.

Det ses altsaa, at *Oehlenschlæger* ogsaa har hørt til *Christian Petersens* Bekendte.

5te Generation. Assessor *Aagaard* paa Iselingen stillede Sikkerhed i 4000 Rdlr. kgl. Obligationer, og da *Aagaard* skulde bruge Pengene, maatte han selv indfri Laanet; for Beløbet havde *Christian Petersen* den 11. Marts udstedt en Obligation til ham med Broderen *Carl* og *Christian Winther* som Vitterlighedsvidner. Han fik efterhaanden Forskud paa sin Arv efter Faderen, hvilket i 1844 beløb sig til 16.741 Rdlr. 32 Sk., som han den 30. August 1844 udsteder Afkald paa. Dette har vel bragt den gamle Urtekræmmer til Eftertanke, thi kort Tid efter opsætter han følgende Dokument:

»Det er et helligt Løfte min sal. afdøde Ven og Svoger *Peter Købke* og jeg gjensidig have givet hinanden, at ville tilsikre hans Datter *Margarethe*, der er i Ægteskab med min Søn *Christian*, en aarlig Understøttelse saa længe hun lever af 200 Rbd. fra os hver, for derved nogenlunde at betrygge hendes Fremtid og sætte hende istand til at give hendes Børn en efter Tiderne passende Opdragelse. Hvilken Understøttelse dog først skulle tilfalde hende efter min og hendes Moders dødelige Afgang. Da det nu er mig bekjendt, at min ovennævnte Ven *Peter Købke* førend hans Død har opfyldt sit Løfte, er det mig en paatrængende Pligt mod ham og at see mit til ham givne Løfte opfyldt. Jeg har derfor taget den Beslutning herved at bestemme, at der efter min Død, forinden mine Børn skifte efter mig, saaledes skal tages 5000 Rbd. ud af mit Boe og indsættes i Overformynderiet; Renten af denne Capital skal ovennævnte min Svigerdatter *Margarethe Petersen* nyde saa længe hun lever og først efter hendes Død skal Capitalen tilfalde mine fem Sønner *Michael, Thorald, Holger, Carl* og *Emil* eller deres retmæssige Arvinger; dog er det og min Villie, som en Følge af det gjensidige Løfte, at dersom min Svigerdatter skulle døe, førend hendes Børn ere opdragne saa vidt, at der er Rimelighed for at de kunde forsørge dem selv, skal Capitalen blive indestaaende i Overformynderiet, indtil det yngste Barn er 20 Aar, og Renten anvendes til samtlige Børns Opdragelse. Renten skal ene ovennævnte min Svigerdatter qvittere for, den skal ikke paa nogen Maade kunde transporteres eller pantsættes, og skal være udenfor hendes Mands og hendes fælleds Boe. Jeg har ikke taget i Betænkning at afgive ovenstaaende Løfte til min Ven, til hvem jeg med saa megen Forbindtlighed og Kjerlighed var bunden her i Livet, især da jeg kjendte mine Børns kjærlige Villie for denne deres Svigerinde, og det der derved betages Enhver af dem ikke vil blive føleligt for dem i deres Stillinger. Jeg vil dog imidlertid ikke undlade at underrette mine Børn om denne Bestemmelse, og idet jeg herved sender den til dem, beder jeg dem Alle om deres kjærlige Paategning herpaa meddeelt.

Kjøbenhavn, den 8. October 1844.

H. W. Petersen.

Med største Glæde og Beredvillighed underskriver jeg herved for mit Vedkommende denne min Faders Bestemmelse.

Den 10. October 1844.

Carl L. Petersen.

Ligesom jeg anser min Faders her ytrede Villieserklæring i enhver Henseende forbindende for mig, saaledes vil det være mig særdeles behageligt paa den anførte Maade at kunne bidrage til min kjære Svigerindes Vel. 5te Generation.

Horsens, d. 20. October 1844.

T. Petersen.

Med Fornøielse underskreven af

d. 28. October 1844.

Holger V. Petersen.

ligeledes

d. 28. October 1844.

August Emil Petersen.

ligeledes

Assens, d. 5. November 1844.

Michael C. Petersen.

Den gamle Urtekræmmers Forholdsregler for at sikre sin Svigerdatter var naturligvis en Følge af, at det var gaaet saa meget tilbage for hans Søn og Efterfølger i Forretningen. Til hans store Sorg og Harme erfarede han, at denne ikke kunde svare enhver sit, og at dette gik ud over hans gamle Venner, men han oplevede heldigvis ikke, hvorledes det gik med den Forretning, han i sin Tid havde oprettet, og ved Hjælp af hvilken han havde grundlagt sin Formue.

Christian Petersen holdt det gaaende i nogle Aar, men tre Aar efter, at hans Fader havde lukket sine Øjne, maatte han opgive sit Bo til Skifteretten som fallit den 2. Maj 1850. Der har vistnok forinden været afholdt et Familieraad, thi Dagen forud havde han udstedt endnu et Afkald paa 2729 Rdlr. 1 Mk. 12 Sk. for modtaget Forskud paa sin Arv. Hans Broder *Carl* havde desuden indfriet tre Vexler paa et samlet Beløb af 800 Rdlr., og Broderen *Thorald*, der jo ogsaa boede i Garder gaarden, fik, efterat Indboet var vurderet, dette udleveret til Vurderingssummen 583 Rdlr. 2 Mk. og sikrede saaledes *Christian Petersens* fremtidige Hjem.

Denne var ganske nedbrudt over sin Ulykke og var ikke tilstede i de Dage, Boet blev vurderet, men hans Hustru optraadte paa hans Vegne. Da Huset blev opløst, forsvandt de fleste af Vennerne. *Christian Winther*, der, som det kan ses af hans efterladte Breve, var saa stærkt og fortroligt knyttet til Familien paa mange Maader, skyldte sin Ven en Del Penge og havde derfor til Dækning givet ham sit Bibliothek; da *Christian Petersen* nu maatte skaffe sin Familie Underhold, og *Winther* ikke kunde betale Pengene, blev Bibliotheket solgt. Siden mødtes de gamle Venner meget sjældent og da ganske formelt. En anden af Husets bedste Venner, Skuespiller *C. N. Rosenkilde*, der tidligere havde følt

5te Generation. sig hjemme dér, hvor der aldrig stilledes Fordringer til ham om at være morsom, hvilket kunde gøre ham ganske stum, men hvor han selv i Forvejen kunde bestemme, hvilken Mad han ønskede paa Bordet, og derefter faa en hyggelig L'hombre, besøgte dem aldrig mere. Og saaledes mange flere. At det har smertet den gæstfri og godmodige Mand dybt at se sig forladt af sine gamle Venner, kan ses af et Brev, som han en trist og sludfuld Vinterdag den 4. Januar 1851 begyndte at skrive til sin stadig trofaste og uforanderlige Ven *Emil Aarestrup*: »Det er mærkeligt, at man undertiden midt i sit Hjem, — Klyngen af Unger og Konen — med Vrøvl og en stiv Side, og med de gamle Udsigter til alle Hjørner — kan føle Hjemvee eller Længsel — i det mindste gaaer det mig ofte saaledes — og naar jeg saa ransager hvori Længselen bestaaer — kommer de gamle Venner dukkende frem i Erindringen — og Savnet af dem piner Hjertet — —«. Men nogen Skyld i, at han ikke saa sine gamle Venner, havde han vel ogsaa selv, — den fordum saa glade, rundhaandede og elskværdige Vært krympede sig under de forandrede Forhold ved at vedligeholde Forbindelserne, og han kom f. Ex. i de senere Aar næsten aldrig i sin Broder *Carls* elskværdige og selskabelige Hjem*).

Efter Fallitten flyttede han med sin Familie ud paa Christianshavn i en Stuelejlighed (nuv. Prinsessegade Nr. 52), hvor han levede under tarvelige Forhold højt elsket af sin Hustru og sine Børn, som i høj Grad skattede hans bløde og elskværdige Karakter. Han havde i nogen Tid en Ansættelse i »Centralkomiteen for Saaredes og Faldnes Efterladte«, der blev oprettet efter Krigen, men han døde allerede den 29. April 1852 pludselig som Følge af en Hjærtesygdom, kun 47 Aar gammel.

Hans udmærkede Hustru overlevede ham i 35 Aar. Hun maatte jo leve under vanskelige Omstændigheder, understøttet af sin Moder, saalænge denne levede; af hendes sex Børn var ved *Christian Petersens* Død den ældste kun 15 Aar. Men hun forstod i høj Grad at gøre det tarvelige Hjem lyst og lykkeligt og lagde ikke Hænderne i Skødet. En Tid lang arbejdede f. Ex. hun og de ældste Børn med at lave Efterligninger af store græske Vaser ved med sort Lakfernis at overtrække almindelige Krukker og derpaa at klæbe brune udklippede Figurer af antikke Mønstre. Hun klagede aldrig over Tabet af svundne Dages Vel-

---

*) *Christian Petersens* og *Aarestrups* Familier vedligeholdte den venskabelige Forbindelse og, som man vil se, blev Digterens ældste Søn 1859 gift med *Christian Petersens* næstældste Datter.

stand, men var altid fornøjelig i sin hele Færd, og trods de smaa Kaar *5te Generation.* forstod »Tante Grethe« ikke alene at udfolde en forbavsende Gæstfrihed, der især kom hendes og hendes Mands unge Slægtninge af de *Købke'ske, Krohn'ske, Feilberg'ske og Petersen'ske* Familier tilgode, men hun var — ligesom hendes Mand — altid hjælpsom mod dem, der havde mindre at leve af end hun selv. Hun døde først den 17. Maj 1887, 71 Aar gammel, i Bredgade Nr. 25 i en Lejlighed paa 3. Sal i Mellembygningen, hvor hun i adskillige Aar havde boet sammen med sine tre ugifte Døtre.

I Ægteskabet var der født følgende Børn: *Mariane Christiane* født den 22. Juni 1837, *Peder Berendt Købke* født den 17. Oktober 1838, *Emilie Cecilie Margrethe* født den 12. Juni 1840, gift med Digteren *Aarestrups* Søn, *Marie Magdalene* født den 5. September 1843, gift med Grosserer *Waidtløff*, *Mathilde* født den 9. Januar 1845, gift med Købmand *Poulsen*, *Hans Vilhelm Georg* født den 3. Marts 1848, død 3. Juni s. A., *Anna* født den 17. August 1849, *Holger Frederik Petersen* født den 5. August 1851, død 23. August s. A.

PROPRIETÆR HOLGER VILHELM PETERSEN.

1809—1849.

Holger Vilhelm Petersen, Urtekræmmer *Vilhelm Petersens* og *Maren Schiødts* fjerde Søn, blev født i Kjøbenhavn den 14. April 1809 og blev to Maaneder gammel døbt i Frue Kirke med sine Forældre og Jordemoderen, *Madam Thorup*, som Faddere.

Efter at have faaet en god Skolegang, rimeligvis i Borgerdydskolen paa Christianshavn, blev han anbragt i Haandværkslære. 1827 — ved Moderens Død — kaldes han Drejersvend, og i sin »Udgifts- og Indtægtsbog« skriver han senere — 1832 — »solgt min eene Dreiebænk til *Købke* og derfor erholdt 80 Rdlr.«; den anden Drejebænk havde han endnu i sit Eje mange Aar efter, og uagtet han ved Hjælp af den kunde forfærdige mange smukke Sager, som han forærede gode Venner, vides det dog ikke bestemt, om han har lært Professionen, — hans Navn forekommer idetmindste ikke i Drejerlaugets Dreng-Protokol. Maaske har hans Forældre villet give ham en mindre speciel Uddannelse, og han kom derfor i Tømmerlære, da han var 19 Aar gammel. Den 12. November 1829 blev han som Nr. 8 af 15 Lærlinge udskreven som Svend og arbejdede derefter som saadan. Den 4. Juni 1831 skriver Olderman-

5te Generation. den for Tømmerlauget, at han har arbejdet i 2¹/₂ Aar hos Tømmermester *J. H. Breede* og i den Tid opført sig meget ordentligt, og samme Dag faar han paa Kjøbenhavns Politikammer paategnet sin Vandrebog for som rejsende Haandværkssvend at se sig om i det Fremmede. Hans Signalement i Bogen lyder paa, at han er 22 Aar, Højde: middel, Bygning: proportioneret, Haar: brunt, Øjne: brune, Næse og Mund: almindelig, og fandtes i Besiddelse af 20 Rdlr. Sølv.

Han gik søværts til Kiel, hvor han ankom den 7. Juni; to Dage senere drog han til Rendsborg og derfra over Itzehoe og Elmshorn til Altona, som han naaede den 14. Juni, og hvor han arbejdede til den 2. August. I et Brev til sin Ven *Carl Rentzmann**), dateret Marienthal den 14. Oktober 1831, skriver han:

— — »de Steder som jeg har giennemreist og som ere af nogen betydning ere Kiel, Rendsborg, Itzehoe, Hamborg, Altona, Pløen, Pretz og flere Smaastæder, som ikke ere af synderlig Vigtighed. I Altona arbejdede jeg i to Maaneder og fortiente ganske godt, men da egentlig bestemmelsen med min Reise var at komme bort fra Tømmercommercen, hvorved jeg indsaae, at det ikke kunde blive til noget, saa opholdt jeg mig ikke længere der, men søgte at skaffe mig Employ ved Landvæsenet, hvortil jeg altid har haft stor Lyst. Hvad Eventyr angaaer som almindelig møder en Reisende, har jeg ogsaa haft nogle af, men da det vilde være unyttigt at fylde Papiret dermed, saa vil jeg hellere blive dermed til jeg til Foraaret kommer hjem, og da skal jeg fortælle Dig en heel Portion deraf. I Hamborg har jeg forresten moeret mig forbandet godt, jeg blev af *Fürst*, som Du veed reiste med mig, indført i flere meget elegante Familier, hvor man altid levede meget godt og moerede sig herlig, da der i Hamborg hersker en ganske anden Tone og Frihed end i Kjøbenhavn. Alle Dandse-Salonerne, hvoraf der er en stor Deel, har jeg gjennemgaaet og flere Comediehuse, hvori der i nogle blev spildt ganske godt. Fra Hamborg reiste jeg hertil, hvor jeg nu befinder mig. Dette Gods ligger 4 miil fra Kiel og en miil fra Eckernförde i en ret smuk Egn, og jeg fører et meget behageligt Liv, naar jeg undtager at her er noget stille og ensomt fremfor hjemme eller i en anden stor Stad. Mine Daglige forretninger er at arbeide i Marken for at lære Landvæsenet ret fra Grunden af, og Manden, som jeg er hos, er en meget duelig Landmand, der staaer sig godt, har en net Kone og en ganske smuk Datter, noget Du veed jeg gjør m[*eget af*]. Forresten er her just ikke mange smukke Piger hverken her [*eller i By*]. Hils alle hiemme, men vær selv meest hilset fra Din oprigtige Ven Holger Petersen.« —

*) Hans meget gode Ven og flittigste Korrespondent, den senere Grosserer i Kjøbenhavn og Kaptein i det borgerlige Infanteri *Carl F. Rentzmann* (1809—77) var dengang til 1834 Svend i *Holger Petersens* Broders Urtekræmmerforretning paa Vestergade Nr. 15. — Hans Søn Departementschef *P. N. Rentzmann* har velvilligt stillet en lille Samling Ungdomsbreve fra *Holger Petersen* til hans Fader til Slægtbogens Raadighed.

Han har vel altsaa med Faderens Tilladelse skiftet Livsstilling og selv skaffet sig »Employ ved Landvæsenet«, rimeligvis fra den 1. Oktober 1831. 5te Generation.

Den 17. Februar 1832, da han begyndte sin lille »Udgifts- og Indtægtsbog«, er han da i Slesvig — eller »Holsten«, som han altid kalder det, thi dengang sammenfattede man tidt begge Hertugdømmerne under denne Benævnelse. Disse Lande var bekendt for deres Mejeridrift og Jordbrug, og han havde for 30 Specier kvartaarlig anbragt sig hos Forpagteren eller Forvalteren Hr. *Mackeprang* paa det adelige Gods Marienthal i Borby Sogn. Dette støder op til Eckernförde By, og der findes ikke mindre end otte adelige Godser foruden mange Mejerigaarde i Sognet. Egnen er smuk med Skov, Sø og Fjord, livlig og rig paa Afvexling, da den gennemskæres af Chauseerne til Slesvig og Kiel, samt af Landevejen fra Eckernförde til Rendsborg og Mysunde.

Holger Petersen var en meget smuk og livsglad Yngling, der ved sit udmærkede Humør, frie Væsen og drastiske Lune, som han bevarede Livet igennem, altid fandt mange Venner. Hans omtalte Regnskabsbog, der ikke mindst ved sine mange Randbemærkninger fortæller om hans Liv i disse Aar fra Dag til Dag, vidner dog ogsaa om en udmærket Orden i Pengesager, som man ikke skulde tro kunde stemme overens med hans ret flygtige og lette Levemaade som Ungkarl. Han var meget kraftigt bygget og havde svære Legemskræfter. Der fortælles, at da han engang paa Kongens Nytorv blev overfaldet af et Par Bøller, kastede han dem begge til Jorden, saa de laa en paa hver Side af ham. Da han havde tabt sin Hat, rakte en Matros ham denne med et dybt Skrabud. »Værs'arti min Herre,« sagde han, »det var den Onde lyne mig nysseligt gjort.« *Holger Petersen* var ogsaa en god og kærlig Mand, ikke mindst som Ægtemand, men han kunde blive meget hæftig og opfarende og var da ikke blid i sin Vrede.

Paa Marienthal dyrkede han nu Landvæsenet fra 1831 baade praktisk og theoretisk, og af hans Regnskabsbog, der er Kilden til Oplysningerne om hans Liv paa den Tid, ses, at han køber sig Bøger som Martens Mejeribog (for 6 Mk. og 8 Skilling) og Dittmanns Darstellung der Landwirthschafft (2 Mk. 8 Sk.), men ved Siden af morer han sig godt og er ret flot i sin Optræden, giver altid gode Drikkepenge til Karlene og Mejeripigerne og Presenter til Vennerne, f. Ex. en Ridepisk til 3 Mk. til sin Ven *Peter Ratjen* paa Hohenlied, og gør Udflugter til Eckernförde, til de andre Gaarde og til Kroerne, Bärensteins Kro og

5te Generation. Borby Kro hos *Voigt*, hvor der ofte arrangeres Bal, og hvor han en gang mister sin Hat, saa han maatte avertere efter den i »Ugebladet«, hvilket kostede ham 1 Mk. 3 Sk. Han bruger Penge til mangfoldige Reparationer af Klæder og Støvler, men desuden køber han en Masse Tobak, baade Cigarer og Petum Portorico og Morian-Røgtobak og bruger ogsaa Penge til Stuten (Hvedebrød) og Drikkevarer, især Rom. — Maj Maaned 1832 tilbringer han i Kjøbenhavn, hvor hans Broder *Michael* den 18. s. M. holdt Bryllup med *Jette Philipsen*, men han noterer intet andet om denne Rejse, end at han den 6. Juni igen ankom til Marienthal. I et Brev til *Rentzmann* skriver han den 5. Januar 1832: »Jeg takker Dig for Gratulationen, hvad min Broder *Michael* angaaer. Jeg troer nok han har gjort et gandske godt Partie, jeg har forresten slet ikke den Fornøielse, at kiende hans Forlovede, ei heller seet hende«. — Der kan da næppe før den Tid have været nogen *intim* Forbindelse eller Omgang mellem Familierne paa Vestergade og i Pilestræde.

Med Familien *Lübbes*, der siden 1793 ejede Marienthal, lader han til at staa sig godt og er gode Venner med Sønnerne *Johan* og *Heinrich*. Aaret efter, den 8. April 1833, finder han den sidstes Lig i Søn ved Gosefeld, hvor det har ligget i 6 Uger. »Er war ein Sauftürck«, skriver han. Men Familien lader ogsaa til at have holdt af ham, Mad^{me} *Lübbes* besørger Bøger til ham fra Lejebibliotheket i Slesvig, og han spiller altfor ofte Kort med Manden, men det er kun i Begyndelsen af sit Ophold, snart taber han 1 Mk. 4 Sk. i Vingt'un, saa atter 1 Mk. og i Decbr. atter 1 Mk. 4 Sk., og i Februar 7 Sk. i Whist; saa siger han Stop, og under sit senere Ophold spiller han kun sjældent, undtagen naar han for Selskabs Skyld er nødt dertil. Juleaften tilbringer han hos *Lübbes*, og hans Hund »Bolivar Polignac«, som han i September havde faaet i Foræring fra Kjøbenhavn »i fuldkommen Sundhedstilstand«, æder samme Aften »Mademoiselle Charlottes Taschenbuch«, saa han senere maa købe hende en anden i Kiel for 6 Mk. Samtidig forærer han den Hund, han havde, »Lucas Mancini« til »min tykke Ven *Johan Hendrik Petersen* tillige med et Halsbaand mærket H. W. P.«

Han deltager ogsaa i Bøndernes Gilder og Fester. Han staar den 9. August 1832 Fadder til Skomager *Paasch's* Barn, hvilket koster ham 3 Mk. 12 Sk. foruden »til Kællingerne, som bar Barnet, at drikke op« 1 Mk. og »i Kirken i Klingbeutel 1 Sk.«. Det lyder lidt smaaligt, men Pengenes Værdi var jo dengang en anden end nu: han giver kun 4 Sk. for at faa sit Haar klippet af *Johan*, og han køber »et Dusin Cigarer for

5 Sk.« eller, naar de er særlig fine, for 10 Sk., og for en Flaske Rom, *5te Generation.* som han hyppigt delikaterer sig med, giver han kun 6 Sk.

Da Høsten saa er forbi, og han noterer: »19. September til Daglønerkonerne udgivet 8 Sk. for en Blomsterbouquet, som skal betyde Tak for vel overstaaen Høst«, saa morer han sig hos *Voigt* i Borby, taber dér den 1. Oktober 13 Sk. i Solo, fortærer for 1 Mk. 10 Sk. og 2 Sk. til Færgemanden, er paa Bal i »Harmonien« (3 Mk. 10 Sk.) og til Bryllup i Holtzee i Nabosognet, hvor han gav Brudeparret 1 Mk. 14 Sk. og havde »aparte Udgifter ved samme« til et Beløb af 1 Mk. 4 Sk., samt »til en Kone som bad mig til Brylluppet i Drikkepenge« 4 Skilling. Vinteren gaar paa samme Maade. Han er flere Gange paa Bal »hos *Corell*« o. a. St., hvilket hver Gang koster ham 5 à 6 Mk., men til »Kongens Jubelfest« den 13. Marts hos *Voigt* i Borby fortærer han for 8 Mk. 10 Sk. Denne Jubelfest beskriver han i et Brev til *Rentzmann* af 18. Marts 1833 som meget overdaadig, de sad tilbords fra Kl. 3 til Kl. 10 og fik syv Retter Mad, hvoriblandt en Postej fyldt med Leipziger-Lærker og ægte »Gänzeleber-Pastete«. »Du kan da nok tænke Dig, at det gik ganske muntert til og jeg, som Du jo nok veed ei saa ganske er noget Hængehoved, især naar jeg har faaet noget ordentligt i Livet, følte mig meget salig og forglemte al Verdens Sorger og Bekymringer, som jeg da gudskelov just ikke heller plejer at tage mig saa nær.« Men endnu større Udgift — 13 Mk. — bruger han dog paa Ballet hos *Corell* den 9. April, Dagen efter han fandt *Heinrich Lübbes* Lig. Han havde da ogsaa i December købt sig et Par Dansesko hos Skomager *Schmidt* til 3 Mk. 12 Sk.

Alt imellem korresponderer han med Faderen, med sin Broder *Christian*, sin Onkel *Aagaard* paa Iselingen og med Broderens og hans egen fremtidige Svoger *Arnold Philipsen*, men især dog med *Rentzmann*.

I Marts og April har han travlt med at ekvipere sig til sin Rejse til Kjøbenhavn. Han køber $2\frac{1}{2}$ Alen blaat Klæde hos *Lorenzen* til Buxer, $4\frac{3}{4}$ Alen grønt Klæde for 33 Mk. 4 Sk. hos Købmand *Grage*, rimeligvis til Frakke eller Kjole, og samtidig 2 Alen Silketøj til Foer for 3 Mk. 4 Sk. osv. Efter at have betalt Skrædder *Seidels* Regning med 13 Mk. og givet »Mackeprangs Piger 3 Mk. 4 Sk. i Drikkepenge formedelst min Afrejse« og endelig, maaske for at hjælpe paa de store Udgifter, solgt sit Chatol til *Gretchen Poetz*, »forresten et smukt Pigebarn«, kører han den 4. April til Kiel, hvor han gør forskellige Indkøb og noterer: »Hos *Wulff* auf der Klinke fortært en Dag og en Nat 3 Mk., meget billigt,

5te Generation. Drikkepenge hos samme 1 Mk. 4 Sk.« Samme Dag tager han Billet til 1. Plads paa Paketbaaden »Bornholm«, der koster ham 7 Mk. 8 Sk. — »Farvel mit kjære Holsteen«, skriver han rigtig fornøjet, — til Marienthal kom han da heller ikke tilbage.

Ombord gør han sine Udgifter op i sin Bog og skriver: »Spillende underveis bestandig den pæne anstændige Mand. NB.: Captainen og [jeg] om Aftenen sadt en betydelig Portion Totti tilside. *Zacarias* Styrmand finder jeg lidt hoven, forresten vist en honnet Fyr. Skreven paa Paquetten »Bornholm«, rask Skude til at seile.« Regnskabsbogens sidste Post er: »Litzenbrødrene for at bære mit Tøi hjem paa Vestergade 1 Mk. 14 Sk.« Saa er han da hjemme igen, men han skriver: »Ankommen paa Kjøbenhavns Rhed fra Holsteen den 6. Maj 1833 — just ikke i det beste Humeur, den Gamles Modtagelse var noget kold, Gud maae viide Aarsagen, thi jeg veed den desværre ikke«. Mon Faderen var utilfreds med, at han havde forladt Marienthal?

Kjøbenhavn med Slægt og Venner optager ham vistnok meget; thi i Resten af Maaneden optegner han ingen Udgifter i sin Bog, men i Juni udstyrer han sig meget fint og køber — morsomt nok i *Philipsens* Forretning — 1 $\frac{1}{4}$ Alen Fløjl 5 Rbd., rimeligvis til en Vest, item 8 Alen Russiaduck (til 7 Rbd. 2 Mk.), item 1 $\frac{1}{2}$ Alen hvidt Piquet (2 Rbd. 5 Mk. 8 Sk.), som *Skrædder Roulund* i Vingaardstræde syer for ham, og som han først faar Raad til at betale hos *Philipsen* den 11. Januar n. A. Han forsyner sig ogsaa med Toiletsager, Tandpulver, Tandbørste, Barberdaase, Lommekam, alt i alt fra 5. Juni 29 Rbd. 2 Mk. 4 Sk., saa at de 25 Rbd., Faderen giver ham den 7. August, ikke slaar til, men Broderen *Christian*, som jo er flot anlagt og sin egen Mand, er ham vistnok en god fire Aar ældre Broder. Den sidste Dag i Juni er der kun én Udgifts-Post: »en Glaube, Liebe, Hoffnung«. Hvem har han tiltænkt det lille Smykke? Thi han tilføjer: »nicht abgeliefert!« Hans Svigerindes Søster, den purunge, skønne *Rosalie Philipsen*, som han havde set første Gang ved Broderens Bryllup forrige Aar, har han ikke havt Mod til at give den lille Ring før sin Afrejse.

Den 7. Juli udruster han sig med *Rohlwes* Dyr lægebog, der koster 1 Rbd. 4 Mk., og er vel saa rejst til Aggersvold ved Holbæk, hvor hans Fader har akkorderet om at betale 20 Specier hvert Kvartal i Kostpenge for ham hos Forpagter *Wittrock*.

I Juli, August og September fører *Holger Petersen* ikke sin Regnskabsbog. Det er jo den travle Høsttid paa Aggersvold, der ejedes af

den bekendte Generalmajor og Kammerherre *Harald Rothe*; men fra *5te Generation*. Slutningen af Oktober til midt i November er han i Kjøbenhavn, som han nu har saa meget lettere ved at besøge. Dette bringer ham i godt Humør, hvortil kommer, at hans Fader forsyner ham med Penge; han faar den 30. November 26 Rbd. af ham, og helt glad noterer han omtrent samtidig i sin lille Bog: »til to Gadedrenge som jodlede, 4 Skilling«. Han maa dog sælge et Par store Vandstøvler til *Christian* for 6 Rbd. 2 Mk. 8 Sk., maaske for at faa Raad til at betale Skrædder *Schmidt* 6 Rbd. »for at vende min Chlock«, han mener maaske sin Rejsekappe (Cloak). I Kjøbenhavn besøger han nu igen sine mange Slægtninge og gode Venner og gaar meget hyppigt i Theatret, thi han er ligesaa modtagelig for Musik og Skuespil som den øvrige Familie. Men Hovedstaden havde jo ogsaa faaet en ny Tiltrækning for ham.

Han besøger naturligvis strax det *Philipsenske* Hus, men hun — den yngste af Døtrene — er paa Fyen hos sin Søster. Den 30. November forærer han hendes Søster *Rikke* »en Muslingeskal af Porcellain med Sæbekugle«, som han køber hos *Jacobsen* for 2 Rbd. 8 Sk., og faar da nyt at vide. Han gør følgende Randbemærkninger:

Den 3. November: »ankom m.[in] E.[lskede R.[osalie] fra A.[ssens.« *)

»Den 13. November: *Thorald* og *Minna* reist og jeg endelig modtaget af R. K. for $\frac{1}{4}$ Aar samme Formiddag, hvorved jeg blev usigelig glad [?].«

Den 15. November: »Du begynder nu kjære Holger at gjøre en fandens mængde Bemærkninger, som igrunden slet ikke hører hjemme her i denne Bog, naa lad gaae. Død og Satan! hvor jeg holder usigelig meget af den søde Unge! Du er en Nar, Holger.«

Den 19. November: »samme Aften taget Afskeed fra m.[in] E.[lskede] R.[osalie], men jeg troer næstendeels Hun blev lidt vred paa mig.«

Dagen efter rejser han saa tilbage til Aggersvold. Her er han i det hele taget meget misfornøjet, uagtet han ogsaa her finder gode Venner, især hos Forpagter *Jensen* paa Frihedslund, Pastor *Basse* i Hjembæk, Forpagter *Baadstrup* paa Svinninge, en Forpagter *Paulsen*, som han drikker Champagne med Juleaften, o. fl. Den 6. December har han »Spectakel med en Huusmand *Peer Rasmussen*, som vilde prygle mig, men tabte Modet«, og »for en Klages Paaskrivning hos Herredsfogden« maa han betale 2 Mk. 5 Sk., men tilføjer: »Hr. Justitsraad L . . . er et stort Bæst af en Herredsfoged at være«.

*) Det, der er indklamret, er udfyldt af Bogens Forf.

5te Generation.

»Lille Juule Aften: Forresten samme Aften i skidt Humeur og megen Længsel efter R.[osalie]. Samme Dag skreven *Thorald* til. Adieu! Die Zeiten werden schlechter — — †«.

»Juule Aften ventet Brev fra *Christian* og Fader og m.[in] k.[jære] P.[ige] R.[osalie], men ingen faaet. Pastor *Roths* Søn og en Hr. *Langheim* ankommen hertil for at tilbringe Julen herude. Imorgen kommer der nok meer Besøg herud, — faaet Brev fra *Rentzmann*.

»Endelig fik Juulen en Ende, for mig var den rædsom kjedelig. 1ste Juledag var her Fremmede og jeg spillede om Aftenen en meget peen Kiøge H'lombre med to Bibelhusarer*), forresten skikkelige Mennesker.

Paa Aarets sidste Dag rejser han til Kjøbenhavn i *Wittrocks* Vogn og bliver der en Snes Dage. Han faar 5 Specier i Nytaarsgave af den Gamle, gaar meget i Theatret og paa Konditorier og gør vistnok Familien *Philipsen* flittige Besøg.

»Den 8. Januar var *Rosalie* og *Rikke* hjemme hos os [paa Vestergade] om Aftenen, ved hvilken Leilighed jeg ikke kan nægte, at jeg af bare Jalousie teede mig som et Fæe imod det kjære Barn. Fulgt hende hjem om Aftenen, men ikke mælet et Ord. Strax derpaa fortrydt min Opførsel, satans gal paa mig selv, ikke sovet heele Natten. Dagen derpaa gaaet hen for at gjøre det godt igjen, men kunde ikke træffe den søde Pige alleene, dog blev jeg noget trøstet ved Synet af hende.«

»Den 10. Januar: Kjørt hjem med R.[osalie] fra Comedien og underveis høitideligholdt en Forsoningsfest med den søde Pige, derefter gaaet hjem i et uhyre saligt Humeur.«

»Den 13. Januar: taget Afskeed fra min elskede *Rosalie*, som ikke befandt sig gandske vel og jeg just ikke heller. Om Aftenen faaet Brev fra *Rikke* med en Hilsen fra min Engel.«

Den 21. Januar kører han med en Bonde til Aggersvold, er 28 Timer undervejs og savnede ved Ankomsten *Bolivar*, »som nogle Dage førend behageligen havde absenteret sig.« I Slutningen af Maaneden forlader han Aggersvold efter kun et halvt Aars Ophold; han havde ikke følt sig tilfreds der. Han giver »*Karen* og *Marie* i Nytaarsgave hver en Specie«, gør Afregning med Hr. *Wittrock* »for det halve Aar, jeg har været hos den Flab«, og den 29. skriver han: »forladt Aggersvold, den fordømte Røverkule, og kjørt med en Bonde fra *Jyderup* til *Callundborg*, derfor betalt i Fragt 1 Mk. 2 Sk.«

Det var hans Agt at besøge sin Broder *Thorald*, der var Auditor ved det slesvigske Kyrasser-Regiment i Horsens. I April Maaned var

*) Vistnok et tysk Udtryk som betyder en, som altid »rider paa« Bibelsteder.

Holger Petersen bleven myndig, og Faderen maa være gaaet ind paa, 5te Generation.
at han nu søgte at blive selvstændig Mand; Rejsens Hensigt var derfor, at han skulde se sig om efter en passende Landejendom i Jylland.

Han kom til Horsens den sidste Dag i Januar 1834 Kl. 3 om Eftermiddagen, og samme Dag forærer han sin smukke Svigerinde *Minna* den lille Ring: Glaube, Liebe, Hoffnung, vel nok den samme, som han ikke havde foræret *Rosalie*, og vistnok samtidig betroer han hende, at *Rosalie* og han er hemmelig forlovede. Strax Dagen efter begynder han at gøre »de fornødne« Visitter hos alle Broderens Venner og Bekendte og Regimentets Officerer, og saa gaar det løs, Slag i Slag med Fester, Selskabeligheder og lystige Lag.

Allerede Dagen efter er han første Gang »til Assemblée i Klubben«, — i hvilken hans Broder er Direktør, — »ei udgivet noget og moeret mig fortræffelig, om Morgenen drukket Duus med Lieutenant *Destinon**), forresten en brav Karl og ægte Republicaner.« Dagen efter, den 3. Februar: »I Besøg paa Nebelgaard hos Lieutn. *Bruun* med *Thorald* og *Destinon*, om Aftenen drukket Duus med *Bruun* og siden bogseret D. hjem, som var noget benebbelt.«

Men det gik dog ikke altid saa livligt til. Han bliver tidt indbudt i de Familier, der hørte til hans Broders og Svigerindes store Omgangskres, f. Ex. hos Borgmesteren, den senere Etatsraad *Nic. Ditl. Ræder*, hos Toldinspektøren, den senere Etatsraad *Polycarpus Andr. Heinr. Feddersen*, hvor han den 12. Februar spiller Whist og vinder 8 Mk., »samt tillige drukket Duus med Assessor og Herredsfoged *With*** i Bjærgeherred«, »han var noget D.[rukken] og jeg ikke mindre«. Endvidere hos Regimentskirurgen, Overlæge *Thiel Jacob Petersen*, hos Premier-Majoren ved Regimentet *Peter Hansen Balle*, ja hos selve Regimentets Chef, den bekendte Generalmajor *Jacob Flindt*, hos Baron *Jens Krag-Juel-Vind* paa Stensballegaard, hos Major *Hofmann* paa Skerrildgaard, som han senere tænkte paa at købe, hos Kammerjunker *Arenstorff* paa Ringkloster, hos Oberstlieutenanten, Kammerherre *Lillienskiold*, hos den gamle Pastor *Magn. Chr. Horn* og endnu flere.

*) Secondlieutenant *Johan Destinon*, der blev afskediget som Ritmester 1845, var en Tid forlovet med *Minna Petersens* Søster *Cathinka Charlotte Roepstorff*, men hævede Forlovelsen, da det viste sig, at hun var uformuende. Hun forvandt aldrig denne Skuffelse, men blev meget sygelig. (Se Side 75).

***) Den bekendte Politiker Justitsraad *Jesper Peter With* (1791—1854), der var Herredsfoged i Bjærge og Hatting Herred fra 1826 til sin Død, og som boede paa sin Avlsgaard Daugaard, spillede en stor Rolle i det politiske Liv. Han var en meget djærv, livslysten og vittig Mand, der strax kom paa fortrolig Fod med den næsten 20 Aar yngre *Holger Petersen*, der altid kaldte ham »Onkel With«.

5te Generation. De fleste Steder maa han spille en adstadig Whist med Damerne, og det morer ham maaske ikke altid; det er ligesom han giver sit Lune Luft, naar han efter en saadan Aften den 4. Maj hos Broderens Svigerforældre, Kammerherre *Roepstorff*, engang skriver: »Ja! gandske rigtig, Hr. Kammerherre! thi under de Omstændigheder, saa at sige og dermed igjen: Vupti!«

Saa morer han sig bedre med Broderens Kammerater, de slesvigske Kyrasserer:

— — »16. Februar. Med *Thorald* og *Destinon* redet til Leegaards Lyst [Skanderup Sogn] hos Lieutn. *Bruun* og blevet hos ham til Mandagmiddag, drukket og ædt tæt og godt, givet i Drikkepenge 4 Mk. og fortært hos *Ebbe Jensen* med Drikkepenge 3 Mk. 8 Sk. *Bruuns* Avlskarl forat beskue hans Mergelkule 1 Mk. — —«

— — »15. Marts. Besøg hos min Ven Assessor *With* paa Daugaard. — —«

»Den 1. Maj: Med *Destinon* redet til Bollerskov, sammesteds bivouaceret. I Bollerskov paa Rækværket ved Stranden udskåret et R: P: — —«

»Den 12. Maj. Med *Thorald* redet ud at see paa Manoevren, spiist til Middag i Bjerrekroe med Onkel *With*, Major *Hofmann*, *Bruun*, *Amsinck*, *Flindt*, *Harbord*.« — »Den 25. Maj med *Thorald* og Lt. *Bibow* i Bygholmskov.« — — — »Den 2. Juni med Lieutenant *Bibow* i Bygholm Skov, spiist til Aften og fortært med ham 4 Mk. 2 Sk., drukket Duus med *Bibow*.« — —

Fra den 4. Juni til 15. Juni gør han og *Thorald* en større Udflugt sammen for at besøge Officererne i deres Kvarterer under Manøvrerne og for at se Revuen for *Frederik den Sjette*, der var kommen til Jylland for at inspicere Tropperne:

4. Juni: »Reist med *Thorald* til Aarhus og logeret hos Skovrider *Skou**) i Marselisborg Skov.« — 6. Juni: I Beckshuset hos *Thoftnæs* spilt Kegler med *Skou*, *Hildach* og *Bruun* og tabt til første 3 Fl. Viin, samt Verten i Pottepenge 4 Sk. og Keglereiseren 6 Sk.« — 7. Juni: »Seet Cuirassererne gjøre Revue for Kongen og fortæret hos Fullings i Aarhus med *Skou* og *Hildach* 3 Mk. — 8. Juni: »Med *Bruun*, *Hildach***)) og *Skou* hos *Thoftnæs* i Beckshuset og sammesteds udgivet 2 Mk. 12 Sk. I Selskab hos *Bibow* i Beckshuset med hans Broder, Lt. *Staffeldt*, Lt. *Løvenhjælm*, Lt. *Würtzen****))« osv. »Sidste betalt mig samme Aften den Rbdr., som han var mig skyldig. Forært *Bruun* min deilige Lommekam, som havde kostet 28 Sk.« — 9. Juni: »Spilt Kegler hos *Thoftnæs* med *Petersen*, *Bruun*, *Hildach*, betalt i Pottepenge 1 Mk., om

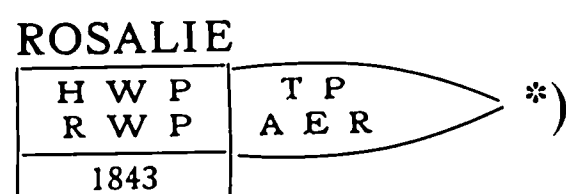
*) Skovrider *Jens Skou* paa Marselisborg, død 1839, 57 Aar gammel.

**)) Adjunkt *Samuel Nicolai Hildach* ved Horsens lærde Skole døde allerede 1835 i Horsens, kun 29 Aar gammel.

***)) Det er den lystige og tykke Prmlnt. *Gustav Adolph Würtzen*, der tog Afsked 1842 paa Grund af Tykkelse og døde 1849 som Postmester i Assens.

Aftenen besøgt *Bibow* hos Comtessen med Ritmester *Utke* og *Thorald*. I 5te Generation. Marselisborg Skov ved Skovriderhuset udskaaret i et Bøgetræ ved Enden af Skous Hauge Navnene:

— — 13. Juni: »I Selskab hos Ritmester *Amsinck* i Sleth, kjørt derfra med Lieutn. *Bruun*, som væltede os op paa en Mødding.« — 15. Juni: »Reist fra *Skou*. — *Thorald* betalt *Skou* for vor Fortæring under vort Ophold hos ham 7 Species. Paa Veien til Horsens i en Mølle drukket Duus med gamle *Hildach*« [Regimentsdyrlægen] **) — — —.

Efter Hjemkomsten til Horsens lever han mere roligt. Af Randbemærkningerne kan anføres, at han den 16. Juni faar »til Foræring af Kammerherre *Juel-Vind-Arenfeldt* en Tævehundehvalp af engelsk Race, som erholdt i Daaben Navnet »Demoiselle Heinefetter«, at Kongen er i Horsens den 25. Juni, at han samme Dag noterer »til en Tiggerkone med Barn, som faldt paa Knæ for mig og *Thorald* 6 Sk.«. Den 8. Juli er han til Væddeløb og følger om Aftenen Kl. 11 Grev *Petersdorff* ombord: »Manden meget drukken«.

I den forløbne Tid har han faaet et Par Breve fra *Rosalie* og hendes Søster *Rikke* indlagt i Breve til hans Svigerinde *Minna*, som jo er de Elskendes Fortrolige, ligesom hans Broder *Christian* er deres postillon d'amour i Kjøbenhavn. I Regnskabsbogen, i hvilken alt dette kan ses, staar ofte afkortede og omskrevne mystiske Ord og Bogstaver, f. Ex. i Juli flere Gange: E. R. D. N. I. E., som jo ikke saa let kan tydes. Hans øvrige Korrespondance bestaar mest i Breve til Faderen og *Christian* og enkelte gamle Venner, især er *Rentzmann* en meget flittig Brevskriver. Men i Juli melder den gamle Urtekræmmer sin Ankomst:

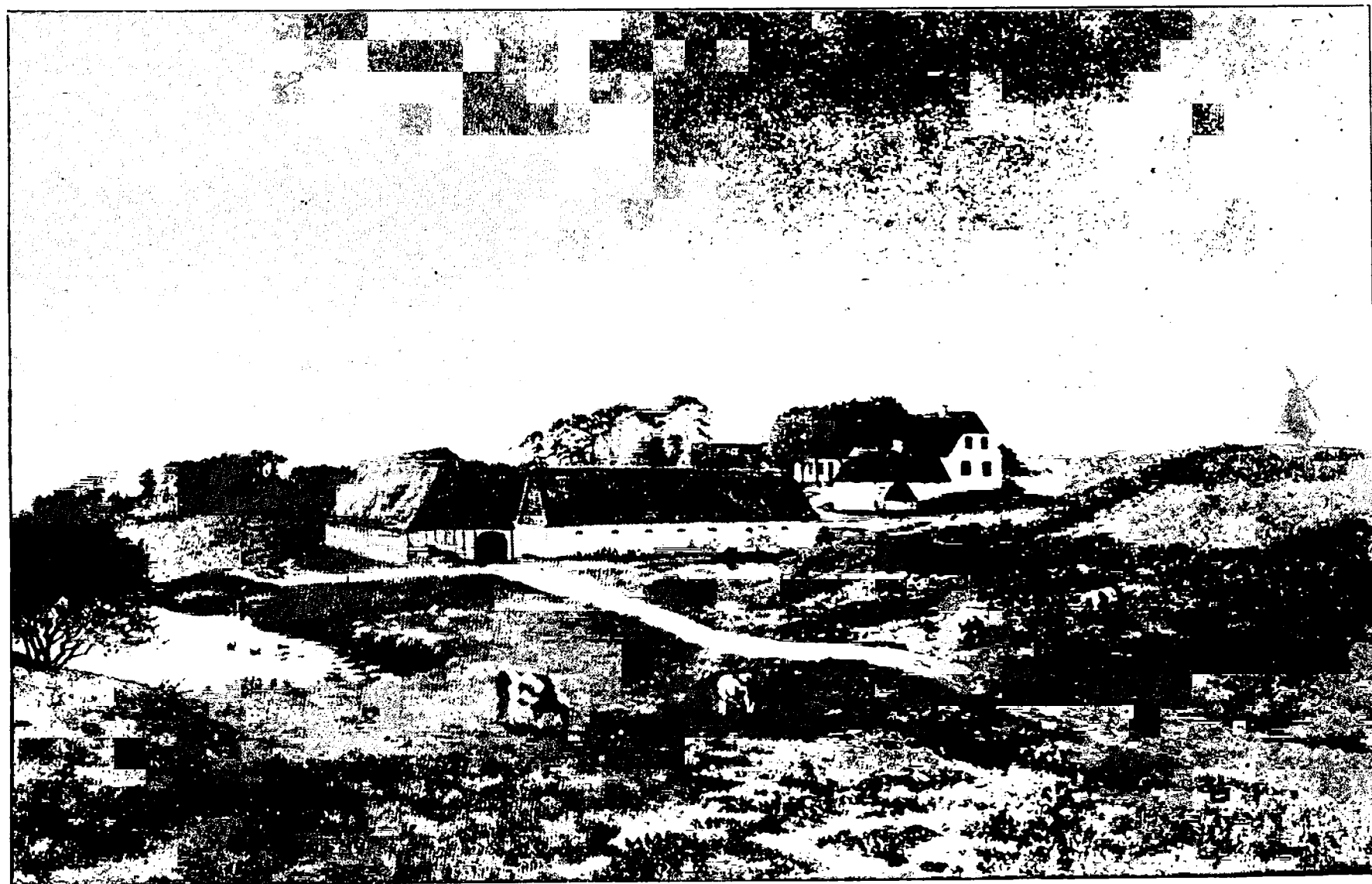
»14. Juli kjørt med *Thorald* til Aarhus forat hente Fader, logeret hos *Skou*. — Den 15. Juli, Fader ankom til Horsens, *Thoralds* Bryllupsdag. Kjørt til Horsens med *Skou* og ved Hjemkomsten faaet Brev fra *Rosalie* og *Rikke* indlagt i et til *Minna*.« — —

Nu skal det være Alvor med Købet af en Gaard, og det lader til, at den Gamle har taget energisk fat. Den 23. Juli besøger de »Onkel

*) Bogstaverne betyder: *Holger Wilhelm Petersen, Rosalie Wilhelmine Philipsen, Thorald Petersen, Adolphine Emilie Roepstorff*. Aarstallet 1843 skal naturligvis være 1834.

**) De fleste af de nævnte Herrer er Officerer ved det slesvigske Kyrasser-Regiment, af hvilke mange levede til deres Død i Horsens, efter at de havde faaet deres Afsked.

5te Generation. *With*« paa Daugaard og beser Ørumgaard. Denne Gaard laa nemlig i *Withs* Herred og ejedes af Grevinde *Rantzau* til Rosenvold. Der har vistnok været megen Uenighed om denne Forretning, thi han noterer: »den 23. Juli om Aftenen dygtig op at skjændes med *Thorald* og siden efter med den Gamle. Sujet[t]et i dette Skændsmaal var ikke stort andet end Vrøvl«. Den 6. August tages der til Major *Hofmann* paa Skerrildgaard, for hvilken der bydes 22,000 Rbd., Dagen efter til *Søltøft* paa Lillerup-

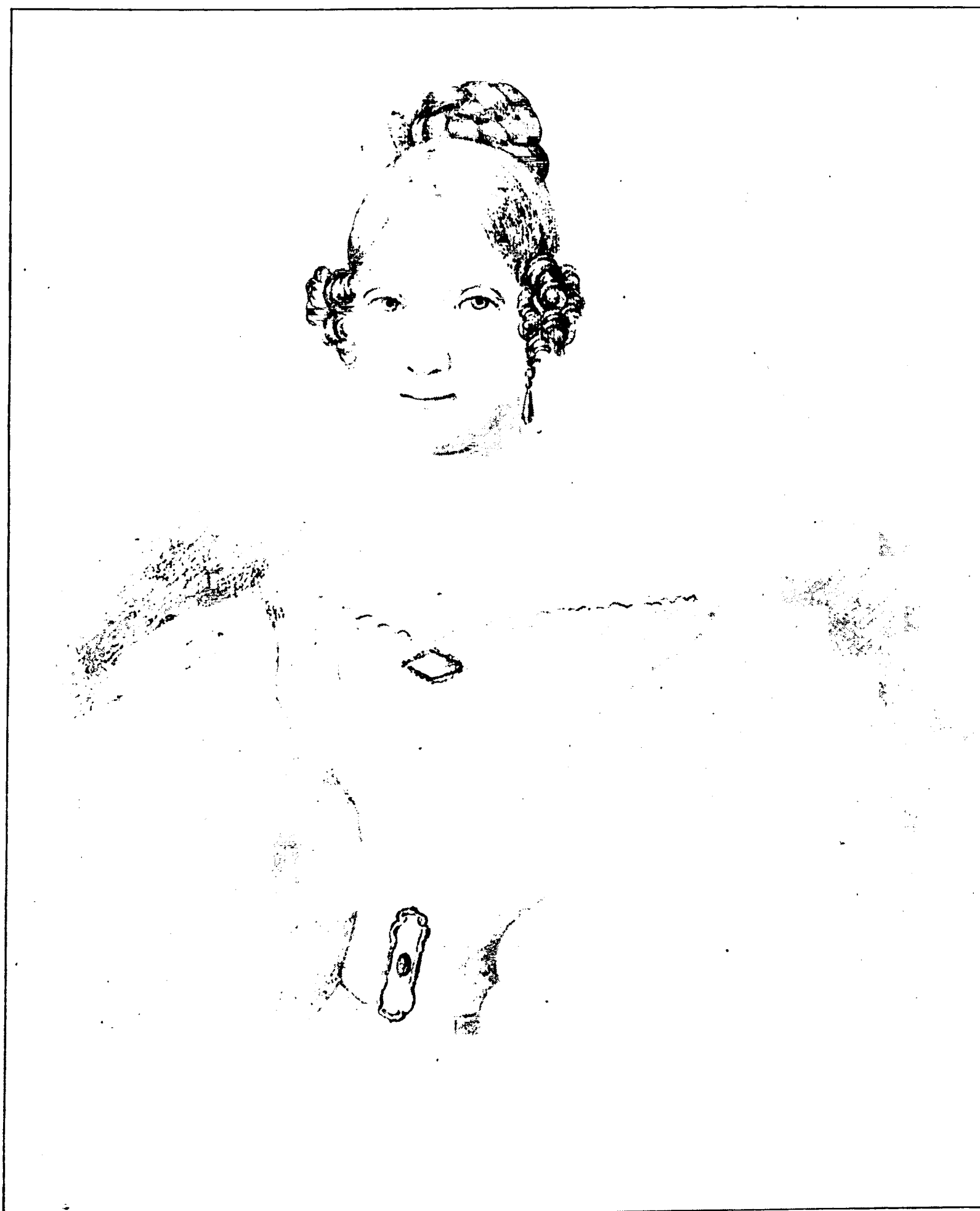
LAAGE.

gaard »og paa samme foreslaget Bud af 30,000 Rbd., paa Tilbagetouren beseet Bondegaarden i Gjenved«, der menes vistnok Gjedvedgaard, ligeledes i Voer Herred, men der afsluttes intet Køb. Den gamle *Petersen* og hans Familie er til Middagsselskaber paa Stensballegaard, hos General *Flindt*, Overlæge *Petersen* og hos *Ræders*, og endelig den 12. August skriver *Holger Petersen*: »med Fader og *Thorald* beseet *Laage* og kjøbt samme for 22,000 Rbd. Sølv med Alt som til samme hører«.

Nu faar han naturligvis travlt. Den 15. rejser hans Fader til Kjøbenhavn, og *Holger* giver ham nu aabenlyst et Brev med til *Rosalie*. Han fæster Folk, »*Møllersvenden Ole* i Fæstepenge 1 Rdlr.«, »*Lars Petersen Tærsker* i Fæstepenge 3 Mk.«, og giver mange Drikkepenge i Vejle, Landsbyerne og paa Gaardene i Omegnen, hvor han gør Besøg, f. Ex. paa Hvolgaard hos Proprietær *Fr. Breckling*, med hvis Datter *Andrea* hans Broder *Emil* blev gift 1851, og paa Aggersbøl hos *Martin Ingwer-*

sen, der blev ham og hans Hustru en saa trofast Ven i Glæde og i 5te Generation. Sorg.

Han ender sin Regnskabsbog den 5. September; og den sidste Post

ROSALIE PETERSEN, f. PHILIPSEN.
Tegning af en ukendt Kunstner.

er: »for et Brev til Rosalie 1 Mk. 3 Sk.« og med stor Lapidar-Skrift tilføjer han:

Finis Poloniae.
Rosalie Wilhelmine Petersen! La voila!

Blandt Mærkedage bag i Bogen anfører han den 24. Oktober som sin Forlovelsesdag. Han har vel saa været i Kjøbenhavn og faaet Forlovelsen deklareret.

5te Generation.

Rosalie Vilhelmine Petersen var Agent *M. J. Philipsens* og *Birgitte Cantors* yngste Barn. Hun var født den 1. Maj 1815 og blev døbt sammen med sine Søskende i Frederiksberg Kirke den 10. Marts 1825.

Hendes nulevende Søsterdatter, *Rosalie Petersen*, der blev opkaldt efter hende, fortæller i nogle Meddelelser om hende, hvor højt elsket hun var som Barn og som ung Pige af alle sine Omgivelser, hvorledes hendes og hendes Søster *Frederikkens* smukke Forhold til hinanden — »Ral« og »Bibi«, som deres Kælenavne lød, — altid med Beundring blev fremhævet som Exempel for Familiens yngre Børn, og hvorledes deres Lærerinde, Frøken *Jette Gad*, altid fortalte om *Rosalie Philipsens* Elskelighed. — Nu efter Forlovelsen med den smukke og muntre Herremand fik hun travlt med at bringe sit omfattende Udstyr i Orden, og Laage blev indrettet til det unge Par.

Den 30. Maj 1836 stod Brylluppet i Gaarden paa Hjørnet af Pilestræde, i den store smukke Sal med de store Væggemalerier og de to mægtige Lysekroner, i hvilken *Henriette Philipsen* var bleven viet til Brudgommens Broder, og Husets tredie Datter *Frederikke* tre Aar efter blev viet til *August Rist*. Strax efter Brylluppet rejste de unge Folk til deres nye Hjem. Den unge Hustru forstod, uagtet hun altid havde levet som det velhavende københavnske Hjems yngste og forkælede Barn, hurtigt at sætte sig ind i Forholdene paa Landet og med megen Dygtighed og Kraft at lede den store Landhusholdning. *Holger Petersen* tog strax fat paa at forbedre Gaarden med Nybygninger og paa anden Maade.

Laage var oprindelig en gammel Hovedgaard, der i sin Tid havde tilhørt Stjerne-Juul'ernes Slægt. Den ligger i Sindbjerg Sogn, Nabosogn til Greis, en af Danmarks skønneste Egne. Paa *Holger Petersens* Tid var den en Proprietærgaard paa et Par Hundrede Tdr. Land, Jorden var god Lerjord af fortrinlig Beskaffenhed og rig paa Muld. Til Gaarden hørte en stor Vindmølle, men allerede i Slutningen af April 1837 slog Lynet ned i Laage Mølle, saa den brændte ned til Grunden i Løbet af $\frac{1}{2}$ Times Tid. Det var jo en stor Begivenhed, ikke mindst fordi det skete en otte Dages Tid før Gaardens ældste Søn blev født; men da ingen kom til Skade, og den var assureret for 5600 Rdlr., for hvilken Sum en ny og god Mølle kunde opføres i Stedet for den gamle og daarlige, saa vakte Ildebranden ingen Sorg.*) *Holger Petersens* Fader, den gamle

*) I *T. A. Beckers* Samlinger til de danske Herregaardes Historie (Kgl. Bibliothek. Ny kgl. Saml. 4°) findes følgende om Laage: »*Holger Vilhelm Petersen* køber Laage af *Peter Jørgensen Alsted* $\frac{11}{8}$ 1834 (Skøde $\frac{30}{6}$ 1836) for 22,000 Rdlr. Sølv. Den var stor Herregaardstaxt 11—5—1—2 $\frac{1}{6}$, Skovskyld 1 Sk. $\frac{1}{3}$ Alb., Mølleskyld 4 Skp. 1 Fdk. tilligemed fuld Besætning, samt Vejrmølle. Arealet

Urtekræmmer, var netop paa Besøg paa Laage forinden sin Udenlandsrejse med Sønnen *Thorald*, og *Holger* fulgte da med til Haderslev for at udtage Tømmer til den nye Møllebygning. Til selve Møllen havde han Forpagter, for hvilken han samtidig lod opføre en særlig Bygning. Selv tog han sig med Iver af Landvæsenet og havde kun sjælden Tid tilovers til andet. Det var som Regel hans Hustru, der vedligeholdte den skriftlige Forbindelse med Slægtningene, og der var en stærk Konflux mellem Agent *Philipsens* i Kjøbenhavn og Laage ved Hjælp af Skipperne *Hviid* og *Winding* i Vejle. Slægtens Medlemmer var meget hyppige og velsete Gæster; hyppigst var *Rosalie Petersens* højtelskede Søster *Frederikke* i Besøg og var bl. a. en trofast Støtte, naar Søsteren kom i Barselseng, hvilket skete ni Gange i det lykkelige Ægteskabs 13 Aar.

Men Herremandens brede Gemytlighed og lystige Sind og Hustruens Skønhed og milde Elskværdighed aabnede ogsaa Laages Døre paa vid Gab med den gode gamle jyske Gæstfrihed. Omgangskresen var meget stor, og af Familiens bedste Venner kan nævnes *Brecklings* paa Hvolgaard, hvor Broderen *Emil* fandt sin Hustru, og som blev afløst af Familien *Jessin*, der havde Drengbørn omtrent paa Alder med de mange Drengene paa Laage; der var Proprietærerne *Ferdinand Mazanti* paa Stougaard og *Ingwersens*, der hørte til *Petersens* intimeste Venner, *Bisted* paa Lundgaard, *O. F. Ahlmann* paa Ussinggaard, Købmandsfamilierne i Vejle *Gylding* og *Balthazar Beckevold*, der senere saa skammeligt misbrugte Venskabet, der var Toldinspektørens i Vejle, Kommandør *A. D. Schultz* og Hustru, der blev *Rosalie Petersen* en trofast Ven og Veninde, der var Kancelliraad *Anchersen* og Huslægen Dr. *Christens* fra Vejle og Onkel *With* ikke at forglemme. Det var gennem ham, der jo var en bekendt Politiker, at *Holger Petersen* blev interesseret for Politik og lod sig vælge til Sekretær i Valgkomiteen 1840, og det hændte da ogsaa en Gang s. A., at de to gejstlige Politikere, Provst *Zahle* og Pastor *Momme*, kom ret ubelejligt til Laage i et Øjeblik, da der var Barselfærd i Huset, det var da *August* kom til Verden.

---

200 Tdr. Land, hvoraf 20 Tdr. Skov. Det nuværende Hus har *Christian Leth* bygget 1736. Huset var Bindingsværk og saa for nogle Aar siden ynkeligt ud, især naar man betragtede, at Danmarks vigtigste Mand, Generaltn. *Frantz v. Bülow*, er født der. Nu har *Petersen* ombygget det, og den østre Ende er opført af Grundmur og det hele smukt oppudset, saa Hovedbygningen er ret smuk, Udbygningerne derimod mindre gode. Vejmøllen afbrændte ved Lynild 1837 og var temmelig højt assureret, saa *Petersen* saa sig i Stand til at opføre en god Mølle, hvorpaa der arbejdes. Paa Marken er en mærkelig, langagtig Høj, som strækker sig i Nord og Syd, formodentlig en Gravhøj, som *Petersen* har i Sinde at grave af. Han har paa Marken, saavidt jeg husker, i den nordlige Ende af denne fundet en Stenøxe med Runer, som nok er indsendt. — —

5te Generation. Aarene gik, og der blev født mange Børn i det lykkelige Ægteskab paa Laage. Da Krigen brød ud, havde de fem Drenge. Husmoderen havde meget at tage vare, og der var et uroligt Liv paa Egnen. Nu

PROPRIETÆR HOLGER PETERSEN.
Maleri af E. Bærentzen.

kom den travle Tid med de store Rekvisitioner paa Furage og andre Leverancer, evige Trænkørsler og ustandselige Indkvarteringer, især af Artilleri, Heste og Mandskab og en Mængde Officerer. Laages bekendte Gæstfrihed fornægtede sig ikke; der nævnes en Mængde bekendte Officersnavne i de Breve fra den Tid, som *Rosalie Petersen* faar Tid til at skrive til Forældrene, deriblandt: *Dinesen* — »den lille

algierske Kamphane«, som *Holger Petersen* kalder ham — *Flagstad*, 5te Generation. *Zepelin*, *Kranold*, *Tillisch*, *Marcussen* og *Jonquières*, om hvem hun skriver: »han er et meget vakkert Menneske, beskeden og net, og dertil

ROSALIE PETERSEN. f. PHILIPSEN.
Maleri af E. Bærentzen.

mere dannet end *L.*, han er vist ret et exemplarisk Menneske«. I Eftersommeren 1848 er der Sygdom paa Gaarden — Mæslinger eller Skarlagensfeber — flere Malkepiger ligger syge og de to ældste Sønner, og det besluttes at sende den ældste af dem, *Frederik*, der nu er 11 Aar, over til Bedsteforældrene, efter at han er bleven rask. Da *Rosalie* den

5te Generation. 26. September har faaet Drengen afsted og sidder og skriver til sin Moder, føler hun sig utilpas og afbryder Brevet, der saa sluttes af hendes Mand, som straalende af Glæde fortæller, at hun samme Eftermiddag Kl. 5 har født en lille Pige, som de jo saa meget havde ønsket sig.

Men i Vinteren og om Foraaret blev Krigens Byrder værre, Tyskerne var rykket op i Jylland, og da Befrielsen kom den 6. Juli, havde de store Troppesamlinger bragt smitsomme Sygdomme, og der herskede en Tyfus-Epidemi. Det sagdes, at Børnene havde bragt Smitten hjem til Laage fra Skolen i Vejle. Den 27. Maj døde en Tjenestekarl paa Gaarden, den 25. Juli en 54-aarig Gaardmand paa Laage Mark, derefter blev selve Familien syg, i August havde de fire Drengene Tyfus, men var atter raske i September, og det værste var overstaaet, da *Frederik* kom hjem i Feriebesøg; men en Tjenestedreng laa dog endnu syg isoleret og døde senere. Under Sygdommen viste Husmoderen en forbausende Kraft og Dygtighed; Folkene var flyttet bort, og Gaarden blev isoleret for al Omgang, kun Lærerinden fra Hvolgaard, Husets trofaste Veninde Jomfru *Mathilde Wurmb* kom hende til Hjælp, flyttede til hende og stod hende trolig bi. Sønnen *Frederik Petersen* fortæller, at den Dag han atter skulde rejse, hørte han Faderen gaa rastløs op og ned ad Gulvet, og da han sagde ham Farvel, var det, ligesom Faderen havde en Forudfølelse af, at han ikke mere skulde se sin elskede ældste Søn. Der findes endnu et Brev til *Holger Petersen* fra en af Laages glade Indkvarterings-Officerer, Lieutenant *Lindsted*, dateret Kjær By paa Als den 7. September 1849, men dette kjærlige og taknemlige Brev fik *Holger Petersen* aldrig at læse. Han døde af Tyfus den 8. September 1849, kun 40 Aar gammel. Fra hans Dødsseng skriver hans Enke til sin ældste Søn:

»Hvorledes skal jeg begynde mit Brev i Dag til Dig min elskede *Frederik*, dette Brev, som indeslutter den kjærligste Faders Afskeds-Hilsen til sin elskede Søn! ja, mit Barn, Din Fader er ej mere iblandt os, det er en tidlig dyb Sorg, Du min elskede Søn oplever, men man maa finde sig i Herrens Tilskikkelser med Fatning og Taalmod. En stor Trøst maa det være Dig, at Du var ham en højst elsket Søn og berettigede Du ham til store Forhaabninger (ved Din Flid og gode Opførsel), som jeg vil haabe ej maa tilintetgjøres. Du maa tænke paa, at den Glæde Livet herefter byder mig, skal jeg have af mine elskede Børn og maa Du som den Ældste give Exemplet. Jeg fik Tante Rikkens Brev igaar og bragte ham i Morges en Hilsen fra Dem og Dig, ligesom jeg og fortalte, at Du var Nr. 1 og Mønster, som jeg veed glædede ham at høre.

Nu min elskede Søn ej mere for i Dag, endnu engang og for sidste Gang den kjærligste Hilsen fra Din elskede Fader, en fra mig og fra Dine smaa

Sødskende, som endnu ej har Forstand paa, hvad de har mistet. Lad mig faae et Par Ord fra Dig, o, min Frederik, i Tantes Brev, og trøst og kjæl for de elskede Bedsteforældre, derom bedes Du af

Din egen Moder.«

Hendes Svoger *Emil Petersen* opholdt sig dengang paa Laage, og han og Familiens mangfoldige Venner søgte paa alle Maader at støtte og hjælpe hende. Hun besluttede da at lægge Gaarden og dens Anliggender i Hænderne paa sin trofaste Ven, Proprietær *Ingwersen* paa Stougaard, og selv at ty til sit Fædrenehjem med alle sine smaa Børn, for der at føde det Barn, hun bar under sit Hjærte.

Hendes Søsters Datter, *Rosalie Petersen*, der dengang kun var lidt over 14 Aar, men allerede sine tvende Tantes bedste og mest betroede Veninde, fortæller i nogle Optegnelser:

»Minderne fra den Dag, da jeg kom hjem fra Skolen, og Bordet var dækket i den store Sal, og Tante *Rosalie* sad der i sin sorte Enkedragt med de største af Børnene mellem sine Forældre og Søskende og en enkelt Veninde — Minderne fra den Dag og de kommende Aar staar altid levende i min Erindring. Hun var altsaa vendt tilbage som Enke med de mange smaa Børn til det gamle Hjem, det hun forlod som Brud. Den store Spisestue var indrettet til hendes og Børnenes Soveværelse, »Lærerværelset« til hendes lille Dagligstue og i »Salen«, hvor hun var blevet viet, kunde Børnene tumle sig mellem Maaltiderne. — Hun var meget mild og from i sin Sorg. Børnene var hendes bedste Trøst, og de var alle mærkværdig flinke og fremmelige. Den kønne Barnepige *Ane*, der fulgte med fra Laage, veg ikke fra dem. Om Aftenen, naar der var Ro i Huset, og hendes Frue skrev Breve til Vennerne i Jylland, var det *Anes* Glæde at sidde og se paa, saa hurtigt Pennen kunde flyve over Papiret. — Da saa det yngste Barn var kommen til Verden den 6. Februar, var det min største Glæde at faa Lov til at sidde ved Vuggen og passe paa ham. »Han skal hedde *Ernst*«, sagde Moderen, »for Ernst betyder Alvor«.

Jeg husker den Dag, da hun fortalte mig, at hun havde set paa en Lejlighed, for nu vilde hun have sit eget Hjem, og hun fik det, tarveligt, men hyggeligt. For os to Søstre, der havde vort Hjem hos Bedsteforældrene, jeg, fra jeg var ganske lille, *Anna*, for nogle Aar, for at vi kunde gaa i Skole sammen, var den Tid, Tante *Rosalie* med sine mange smaa Børn levede i det gamle Hjem, rig paa smaa Begivenheder; der oplevedes stadig noget med Børnene, og hun var altid venlig, rede med gode Raad og Hjælp, naar vi trængte dertil, — jeg mindes hendes kærlige Alvorsord til mig Aftenen før min Konfirmation. I det Hjem, hun selv dannede, havde hun en trofast Pige, *Else*, til Hjælp samt Jomfru *Marie Johnstrup* fra Jylland (1820—60), en Kusine af hendes Svigerinde *Andrea Petersen*, født *Breckling*. Hun var hende en udmærket Støtte i den ingenlunde lette Husholdning, var hende inderlig

5te Generation.

hengiven, god og uegennyttig, men Børnene kunde ikke lide hende, maaske fordi hun var saa uskøn, og fordi de misforstod den store Sparsommelighed, som hun, der stod for Husholdningen, var nødt til at gennemføre. Tante *Rosalies* Hjem var i høj Grad hyggeligt, især da hun boede i Stuen paa Nørregade i Kaysers Gaard, hvor nu Telefonbygningen ligger. Det var præget af hendes Omhu for Børnene og en stille og betænksom Gæstfrihed, som oftest mod Mennesker, der levede paa Livets Skyggeside. Idelig tænkte hun paa dem, der var ensomme, og paa, hvorledes hun kunde hjælpe og glæde andre. — Det var en hyggelig Kres, hun samlede om sig, mange Venner fra Barnedomsdagene og Venner fra Jylland besøgte hende. Hun tilbragte ofte en Tid af Sommeren paa Landet hos sine Forældre, hos Slægtinge paa Fyen og hos Venner i Omegnen af Laage; men det var hendes største Glæde, naar Børnene blev indbudt paa Feriebesøg hos Slægtinge og Venner.«

Hendes ældste Søn *Frederik* var allerede fra 1848 i Huset hos Bedsteforældrene, den næstældste blev Discipel paa Herlufsholm, og der var saaledes 5 Børn hjemme.

Med Hensyn til Laage blev det kort efter *Holger Petersens* Død bestemt, at den burde bortforpagtes. Der foreligger i saa Henseende et Brev fra Proprietær *Ingwersen* til Overauditør *Thorald Petersen* af 22. December 1849 bl. a. saalydende: »I Henseende til Forpagtningen af Laage maae jeg tilmelde Dem, at jeg troer det ei er til Deres Svigerindes Fordeel at sælge Laage under nuværende Tidsomstændigheder, og en troe, god og dygtig Bestyrer af slig en Eiendom vil vist være særdeles vanskeligt om ei umueligt at erholde, hvorfor der ei godt levnes Dem anden Udveie end at bortforpagte Gaarden, og jeg antager ogsaa *Madame Petersen* kan være tjent dermed, naar hun kan faae en nogenlunde rettænkende, reæl og solid Forpagter, der prænummererer saavel et Aars Afgift og medfølgende Besætnings Værdie, vedligeholder Gaardens Bygninger, svarer alle Skatter og Kommune-Afgifter, samt aarlig i 10, 12 à 14 Aar 7 til 800 Rdlr. imod at drive Jorden forsvarlig, 1 Aars Brak, 4 Halmer, 3 Aars Græs. Jeg troer saaledes, at *Mad^{me} Petersen* kan være tjent, Forpagteren NB med den største Sparsommelighed og Flid nogenlunde svare denne Afgift, og Gaarden ingenlunde lide ved den foreslaaede Driftsmaade.« I Overensstemmelse hermed blev Gaarden kort efter bortforpagtet, som det synes til en Hr. *Aude*, og *Ingwersen* var ogsaa virksom for at faa den solgt, hvilket dog først skete 1855, samme Termin, som Ejerinden døde. Køberen var en Hr. *Krogh*, og *Rosalie Petersen* fik som sin Part af Købesummen udbetalt 3000 Rdlr. og en Panteobligation paa 13,000 Rdlr.

Rosalie Petersen levede med sine Børn i fem Aar. »I Vinteren 5te Generation. 1855«, fortæller hendes Søsterdatter, »føjte hun sig syg og søgte Læge uden dog at omtale sine Lidelser for sine Nærmeste for ikke uden Nødvendighed at ængste dem. Lægerne beroligede hende, men den Dag kom, da al Tvivl var udelukket, og det viste sig, at hun led af en uheldbrede- lig Kræft. Paa den Tid kendte man ikke Nutidens forebyggende Opera- tioner eller smertestillende Midler; hun led derfor meget, især de to sidste Maaneder, med en vidunderlig Taalmodighed. Hun blev plejet af *Marie Johnstrup* og Familiens gamle Vaagekone *Madam Heibrok*, samt af mig, der hver Dag fik Lov at være hos hende, og Tante *Rikke*. En Sommerdag, den 8. Juli 1855, følte hun selv, at Døden var nær. Hendes sidste Ord var da: »Hvem samler nu alle mine kære Børn —«

Hendes ældste Søn skriver i sine Erindringer: »Min Moder bar sine Smerter saa beundringsværdigt, at det slet ikke var gaaet op for mig, hvor alvorlig hendes Sygdom var. Den Dag, jeg glædestraalende kom hjem fra Examensbordet, gjorde min Moster mig opmærksom derpaa, og da jeg næste Dag stod ved hendes Leje, kom hun og førte mig stille bort fra min Moders Døds-kamp. Hun var et af de sjældne Mennesker, der er gaaet Livet igennem uden at have en eneste Uven, end sige Fjende. Og det var ikke, fordi hun manglede Karakter, hun var fast og bestemt, baade i sit Livs korte Lykke, og da Sorgen brød ind over hende, men hendes Hjærtensgodhed var det, der fornemlig gav hendes Personlighed sit Præg og udstraalede til hendes Omgivelser i vide Kredse, først og fremmest til hendes Mand og Børn, dernæst til alle Fattige og Lidende, der kom indenfor hendes Omraade.«

Ved Moderens Død, og da Hjemmet blev opløst, blev Børnene spredt fra hinanden, men Mindet om Forældrene og om det lykkelige Hjem, disse havde haft, knyttede dem sammen og gav sig sit Udtryk i, at de senere i Livet gav deres Børn Navnet *Laage*.

I *Holger Petersens* og *Rosalie Philipsens* Ægteskab var der født følgende Børn: 20. April 1837: *Frederik Jacob Vilhelm Petersen*, Over- lærer. — 24. Juni 1839: *Marie Birgitte*, død 8. August s. A. — 25. Septbr. 1840: *August Holger Arnold Petersen*, Læge. — 8. Maj 1842: *Michael Thorald*, død 26. Maj s. A. — 9. Juni 1843: *Holger Petersen*, Grosserer, Landstingsmand. — 27. Septbr. 1845: *William Balthazar Petersen*, Læge. — 5. Decbr. 1846: *John Thorald Michael Christian Petersen*, Fabrikant. — 26. Septbr. 1848: *Marie Henriette*, Enke efter Oberst *Fritz Thomsen*. — 6. Februar 1850: *Ernst Petersen*, Skoleinspektør i Nyborg.

5te Generation.

HJEMMET PAA KASTELSVEJEN.
Fotografi.

PROFESSOR CARL LUDVIG PETERSEN.

1813—1870.

Carl Ludvig Petersen, femte Søn af Urtekræmmer *Vilhelm Petersen* og *Maren Schiødt*, blev født den 2. September 1813 paa Vestergade i København og blev døbt i Frue Kirke uden andre Faddere end Forældrene og Jordemoderen, *Madame Thorup*.

Han kom ligesom de andre Sønner — *Thorald* undtagen — i Borgerdydskolen paa Christianshavn, hvor han snart fik Lejlighed til at lægge sin Lærenemhed og sin solide Begavelse for Dagen. 1830 tog han Studentereksamen med Udmærkelse, og Aaret efter tog han med samme Resultat den filosofisk-filologiske Examen. Hans Karakterer i Mathematik, Astronomi og Fysik var laud. præceteris, et quidem egregie og laud. præceteris. Herved tildrog han sig *H. C. Ørsted's* Opmærksomhed, og efter hans Raad fortsatte han sine Studier ved polyteknisk Lærestalt, men begyndte samtidig fra 1832 at undervise i Mathematik og Fysik.

I Foraaret 1837 tog han polyteknisk Examen i anvendt Naturvidenskab, men til sin store Skuffelse fik han kun Haud., uagtet han i Fysik bestod med udmærkede Karakterer.

Carl Petersen boede i disse Aar hjemme hos sin Fader paa Vestergade; Brødrene *Michael*, *Thorald* og *Holger* havde allerede forladt

Hjemmet. Hans Moder var død 1827, og da den gamle Urtekræmmer *5te Generation.* i al sin Godmodighed var ret barsk og stræng overfor Sønnerne, sluttede han sig stærkt til sin glade Broder *Christian* og dennes Venner, uagtet de jo var langt ældre end han. Iøvrigt havde han vistnok en let og behagelig Ungdom, han deltog meget i Selskabslivet, kom meget hos sine Slægtninge, *Købkes* i Kastellet, *Philipsens* i Pilestræde, *Aagaards* paa Iselingen osv., men han kunde ikke som sine andre Brødre beslutte sig til at vælge en Livsstilling. Han vedblev derfor at give Undervisning, saa at det efterhaanden fulgte af sig selv, at han maatte gaa Skolevejen, men der har vistnok været en Tvivl hos ham, og det synes, som han, der var ret tavs af Natur, har været noget gaadefuld for sine Venner. Hans Broder *Christians* bedste Ven, Digteren *Aarestrup*, skriver spøgende om ham i Januar 1841 — —: »Det Tableau Du giver af Din Broder *Carl* dandsende om det werlinske Juletræ og andre lysende Gjenstande, har glædet mig meget, — den Tid maa komme, at hans chaotiske Indre kommer i planetmæssig Orden, at den compacte Lærdom skiller sig fra de ætheriske Følelser, og at han med statsbor[ger]lig Fatning lader sig rive ud af sin excentriske Bane for at følge og omkredse et bestemt Himmellegeme. Jeg ønsker ham til Lykke!«

Christian Winther tager Sagen mere alvorligt. Han var 17 Aar ældre end *Carl Petersen*, men længe før de blev Svogre, bestod der et Venskabsforhold imellem dem, der holdt sig gennem Aarene, uagtet de i Karakter var saa vidt forskellige. Om Sommeren 1841, samme Aar som *Aarestrup*, skriver han til *Grethe Petersen*, *Christian Petersens* Hustru:

»— — *Carl* er derimod meget sparsom med Skriveri. Gud give, jeg vidste en Maade at bringe *Carl* til en regelmæssig Virksomhed, der baade paa en behagelig Maade kunde udfylde hans Tid og tillige berede ham hans Fremtids Stilling. Uagtet han nu, som De jo bedre veed end jeg, er god, fornuftig og beriget med Kundskaber, saa synes han ikke at kunne bestemme sig. Jeg har aldrig ret kunnet komme paa Spoer efter, hvori egentlig Hindringerne vare at søge, og har flere Gange været fristet til at troe, at han dulgte mig noget, uagtet jeg dog ellers i temmelig viid Udstrækning besidder hans Fortrolighed. Hvad kan det være?«

Som Bevis paa den Tillid, hans Venner havde til hans Smag og Kundskaber, kan anføres, at *Aarestrup* 1838 sender ham nogle Sonnetter til Bedømmelse, som han har digtet i Anledning af *Thorvaldsens* Hjemkomst, og som først maa offentliggøres, naar *Carl Petersen* og *Chr. Winther* synes om dem.

5te Generation. Det viste sig imidlertid, at *Carl Petersen* snart efter virkelig begyndte »at følge og omkredse et bestemt Himmellegeme«, som *Aarestrup* skriver. Gennem sin Ven — hans senere Svoger og Kollega — *Bernth Frederik Jensen* (1803—79), der 1833 var bleven Adjunkt ved Metropolitanskolen og Aaret efter gift med *Laura Henriette Lytthans* (1812—45), var han bleven indført i det Lytthansske meget selskabelige Hus, der spillede en vis Rolle i literære og kunstneriske Krese i Kjøbenhavn.

Murermester *Johann Heinrich Lytthans* (1783—1852) var kommen til Kjøbenhavn fra den lille By Lütjenburg i det nordøstlige Holsten og havde i Hovedstaden arbejdet sig frem til at blive en meget rig Mand, Oberstlieutenant i Brandkorpset, Kurator for Petri Kirke og Ridder af Dannebrog. Han havde ægtet en ganske jævn Pige *Louise Dorothea Borger*, der døde 1840. Hans fire meget smukke, muntre og livsglade Døtre havde Sans for Poesi, Theater og Musik og havde faaet en udmærket Opdragelse i Jomfru *Karen Achtonia Zeuthens* anerkendte Institut. Familien førte et meget stort Hus, om Vinteren i *Lytthans'* elegante Lejlighed i hans Gaard i Bredgade Nr. 194 (nu Nr. 25), hvortil der dengang hørte en stor Have, om Sommeren paa Landet; den sidste Sommer, han levede, paa Landstedet Skodsborg, som han havde købt Aaret før, og som Kong *Frederik VII* købte af hans Bo. Det var et gæstfrit og muntert Hjem, i hvilket der kom en broget Blanding af begavede og aandrige Personer, Kunstnere, Forfattere, Skuespillere, Modeherrer og italienske Sangere, — ogsaa *Thorvaldsen* kan nævnes blandt Husets Gæster.

Af Døtrene blev *Julie* (1813—81) gift 1834 med Pastor *Christian Werliin* og separeret 1843. I 1848 blev hun Digteren *Christian Winthers* Hustru. *Emilie* (1815—71) ægtede 1840 den senere Biskop og Minister *D. G. Monrad*. Den ældste Datter blev, som ovenfor meddelt, gift med den senere Professor *B. F. Jensen*.

Thora Elvina Lytthans, den yngste af Døtrene, blev født den 18. August 1819 i Kjøbenhavn og var altsaa 6 Aar yngre end *Carl Petersen*. Hun var en ualmindelig smuk, elskværdig og livlig begavet ung Pige, og han var, som Fru *Sødring* siger om ham: »et ualmindelig lyst Hoved, dertil et sjældent fortræffeligt Gemyt«; det varede ikke længe, før de blev forelskede i hinanden, og i Foraaret 1842 blev de forlovede. Uagtet han ikke havde nogen fast Levevej, blev de allerede viede i Petri Kirke den 16. Maj 1843, ved hvilken Lejlighed begges Fædre var Forlovere.

Det var vel ogsaa kun ved disse velhavende Fædres Hjælp, at det unge *5te Generation*. Par kunde sætte Bo.

De boede først paa Bakkehuset. I det smukke Digt, *Christian Winther* i Oktober 1843 sendte sin elskede *Julie Werliins* lille Søn *Henri*, hilser han:

— fra Thora og fra hendes Mand,
saa lystigt med Dig leged han,
da Du i sidste Sommer blid
paa Bakkehuset var en Tid
og pladskede i Baaden der,
som seiled paa det lille Kær. — —

Senere boede de i Sværtegade, derefter paa Vesterbro Nr. 27 (nu Nr. 60). Ogsaa om denne Bolig synger *Christian Winther* i sit Digt til *Thora Petersen* paa hendes Fødselsdag 1849 fra »Dejligheden« ved Issefjord, hvor han opholdt sig den første Sommer, han var gift med hendes Søster:

— — Men midt i al den Rigdom, maa De troe,
Vi sende tidt — jeg tør ei lyve —
Vor tause Tanke hist til Vesterbro
Hos Dem og Carl i Nummer syv og tyve.

Paa denne Dag især, da vist et Lag
Af Børn og Venner Dem omringer
Med glade Smil og Ord, — paa denne Dag
Jeg sender ogsaa lidt, som *klinger*.

Thi, ak! til denne Fest i Deres Hjem,
Hvor De som Dagens Dronning throner,
Jeg intet andet har at byde Dem
end Harpeklang og Sangens Toner.

Et »Længe leve« faaer De fra mig blot;
Ei sandt? her er dog godt at være,
Naar man kan leve fredeligt og godt
Med Gud, sig selv og sine Kjære.

Fra *Hende* har jeg og en Hilsen, varm,
Som den fra Søsterhertet strømmer
Og finder Gjenklang i en Søsters Barm,
Hvor fælleds Ungdomsminder drømmer.

Carl Petersen havde samme Aar, som han blev gift — 1843 — for-gæves søgt en Adjunktpost i Sorø; men da der ved den nye Plan for Undervisningen ved de lærde Skoler af 25. Juli 1845 blev fastsat, at Naturlære skulde optages som Undervisningsfag i Skolernes 6. og 7. Klasse, gjorde han strax Skridt til at faa en af de nyoprettede Pladser som Timelærer i Naturlære ved Metropolitanskolen. Han henvendte sig

5te Generation. til sin gamle Velynder *H. C. Ørsted*, hvem han stadig stod nær, og denne gav ham da følgende anbefaling:

Herved bevidnes at Herr polytechnisk Candidat *C. L. Petersen* er mig nøie bekiendt som en ung Mand af fortrinlige Kundskaber i Physiken, og at jeg derhos har haft Lejlighed til at erfare, at han besidder meget gode Læregaver.

Kjøbenhavn, d. 31. Juli 1845.

H. C. Ørsted.

Det hjalp ham ogsaa, at han fra Oktober 1844 til Marts 1845 under Overlærer *J. F. Lunds* Sygdom havde ledet Undervisningen i Matematik i Metropolitanskolen og efter Rektorens, Professor *Borgens* Udsagn havde udført sit Arbejde med Held og Interesse. Den 30. August 1845 blev han ansat som Timelærer og Aaret efter den 21. Novbr. konstitueret som Lærer i den i Oktober afskedigede Overlærer *Lunds* Sted. Medens han som Timelærer fik 2 Mark Timen, havde han som Lærer 100 Rdlr. Kvartalet og fik desuden den sædvanlige Timebetaling, hvis han underviste mere end 24 Timer ugentlig. Han havde desuden et ikke ubetydeligt Arbejde med Indkøb af og Tilsyn med de Instrumenter m. m., der blev anskaffet til Metropolitanskolens og Odense lærde Skoles fysiske Samlinger. Da han den 25. September 1847 blev udnævnt til Adjunkt, udtalte Rektor *Borgen*, at han som Lærer havde gjort sig fortjent til Skolens Erkendelse »af hans forstandige og heldige Undervisning«, ligesom han i Øjeblikket havde fuldendt Udarbejdelsen af det første Afsnit af et kortfattet Program for Undervisningen i de af Konferensraad *Ørsted* endnu ikke leverede Dele af Naturlæren og havde givet Tilsagn om at fortsætte disse.

Ved Anordning af 7. Februar 1849 fik de polytekniske Kandidater Adgang til overordnede Lærerembeder ved de lærde Skoler, og *Carl Petersen* søgte da kort efter et ledigt Overlærerembede ved Metropolitanskolen, men Filologen *Carl Berg* blev foretrukken. Da samtidig en Polytekniker, den senere Universitetsprofessor *Johs. Fr. Johnstrup*, fik et Overlærerembede i Kolding, tog Rektor *Borgen* heraf Anledning til at indstille *Carl Petersen* til det næste ledige Embede ved Metropolitanskolen, og han blev derefter udnævnt til Overlærer den 25. September 1850 med en aarlig Gage af 800 Rdlr.

Allerede da de boede paa Vesterbro, samlede *Carl Petersen* og hans Hustru mange Venner om sig. Skuespillerinden Fru *Sødring* fortæller i sine udmærkede Memoirer, at hendes Fader, den gamle Skuespiller

Chr. N. Rosenkilde havde indført hende der i Huset, og at *Petersens* 5te *Generation*. »hørte til den intime Kres af Venner, hvor den Gamle befandt sig saa vel, fordi han vidste, han dér kunde sige, hvad det skulde være og udtrykke sig frit paa den ham egne Maade uden nogensinde at blive misforstaaet«. Men Venskabet stammede jo ogsaa fra det gamle Urtekræmmerhjem paa Vestergade, og *Carl Petersen* blev optaget mellem *Rosenkildes* intime L'hombre-Kammerater Professor *N. V. Dorph*, Overlærer *C. P. I. Krebs* og cand. jur. *C. L. V. R. Nutzhorn*. Fru *Sødring* kommer mange Gange tilbage til sine Minder fra det *Petersen'ske* Hus, hvor hun traf *Chr. Winther* og *Aarestrup* og mange interessante Mennesker. Hun var ude hos dem paa Vesterbro ved Troppernes Indmarsch i Kjøbenhavn efter Krigen, hun og *Thora* og *Julie Winther* havde bundet Kranse og Buketter og stod i Vinduerne og kastede dem ned til Soldaterne. Hun fortæller meget om *Thoras* Munterhed og *Carls* Elskværdighed. Paa Vesterbro kom ogsaa hans Fader, den gamle Urtekræmmer, til han døde 1847, og hans Broder *Christian*, der dog senere, efter at det var gaaet tilbage for ham ved Fallitten, meget sjældent lod sig se. *Carl Petersens* andre Brødre var borte fra Byen, men til hans Slægt hørte ogsaa *Aagaards* paa Iselingen, og til denne Familie og den Kres, der omgav den, var *Carl Petersen* og hans Hustru stærkt knyttet. Men *Thora Petersens* Familie, *Monrads*, *Jensens* og *Winthers* var vel dengang deres flittigste Gæster. Af de gamle Venner fra Vestergade var først og fremmest *Aarestrup*; han besøgte dem tidt paa Vesterbro og kort før, de fraflyttede dette Hjem, sendte han dem følgende, hidtil utrykte Afskedshilsen, dateret Odense, den 24. September 1852:

O min Ven, min Ven Don Carlo,
Min Veninde, Donna Thora,
Hvor bevæget, hvor beruset
Foer jeg bort i Røgcupeen —

Bort fra Eders varme Haandtryk,
Bort fra Eders skønne Latter —
Ved min Høire sad en Tydsker,
Ved min Venstre sad en Jøde!

Hvor bevæget, hvor beruset —
Døende Zigarren brændte,
Tydskeren med Hovdet nikked,
Jøden gabede i Søvn.

Hvor bevæget, hvor beruset!
Af Dit Venskab, Carl, bevæget,
Af det tro, det tyveaarige!
Og af *Thoras* Kys beruset,

Af det tredie — Jord og Himmel!
Trende Kys i tvende Somre!
Det maa gjøre en Omvæltning
I mit Levnets stille Omløb;

En klimatisk stærk Forandring!
Tre kjedsommelige, mørke
Vintre ere idetmindste
Som tre Efteraar forsvundne.

Hvor bevæget, hvor beruset!
Kulingen fra Nord paa Beltet,
Med en næsten Storm, jog ikke
Blodet bort af mine Kinder.

Selv i Læ af Hjemmets Mure,
I de aabne, kiære Arme,
Var endnu den sagte Skjælven,
Afskedsrusen, i mit Hierte.

5te Generation.

O Don Carlo, Donna Thora!
 Selv i disse Liniers Mathed
 Er et Udtryk af min Afsked,
 Et Godnat, Farvel saalænge! —

Men jeg vil forandre Tonen
 Til en fyrig Morgenhilsen,
 Et Velmødt! Et Takforsidst! for
 Velkomst- og for Afskedskysset!

Endnu strømmer Morgenluften,
 Varmet af Septembersolen,
 Under flagrende Markiser
 Ind paa Eders Blomsterborde —

Kjære Carl, min Ven Don Carlo,
 Min Veninde, Donna Thora,
 Og om ei i støvet Frakke,
 Med de lange Reiselokker —

Som en Aand, til disse Stave
 Paa Papiret bunden, lister
 Eders gamle Ven og Digter
 Sig til Jer en Søndagmorgen.

Tag, som altid, vel imod ham!
 Klap hans Haandskrift! stryg de Krøller
 Han poetisk slog med Pennen,
 Ud til en naturlig Hilsen!

Fuld af Munterhed og Glæde!
 Fuld af dristig Spøg! — Hvor gjerne
 Var jeg ikke, heel og holden
 Rund og rynket, selv tilstede!

Gynged mig i Gyngestolen,
 Brød en Stump af Wienerbrødet,
 Slurkede af Kaffeslurken,
 Snaksom med en Snakkesalig!

Men som Geist, en saakaldt Aand, er
 Jeg tilstede kun disværre!
 Kan ei slurke Kaffeslurken,
 Kan ei bryde Wienerbrødet —

Men til Lykke, snakke kan jeg,
 Snakkesalig og fortrolig
 Med en snaksom Ven og Frue,
 Snakke til den sidste Strophe!

Donna Thoras brune Lokker
 Sig bevæge — med Lorgnetten
 Søger hun et muligt Gjenfærd,
 Et compakt Phantom, en Masse —

Allenfals mig selv i Døren —
 Men det er nu eengang mere
 Lette Vare, kun Papir med
 Poesiens fine Krumspring —

Selv jeg sidder i det gode,
 Gamle Odense, omtaarnet
 Af mit Bibliotheks og Læge-
 Konstens Snurrepiberier. —

Sidder ved et nedbrændt, dunkelt
 Lys, i Lænestolen, i en
 Blommet Slaabrok, hoster af og
 Til, og har en himmelsk Snue.

Men paa Vesterbro, en svag For-
 Dybning i to deilige O-
 Valer, og et Glimt af Perle-
 Glands i Roserne af Peithos.

Kort, paa Dansk, et Smil paa Thoras
 Mesterlige Ansigt siger snart, at
 Brevet, uledsaget af per-
 Sonlig Plumshed, er velkomment.

Nu, saa lad da disse Linier
 Trykke Eder til mit Hierte,
 Begge, baade Mand og Kone,
 Alle, baade Børn og Gamle!

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —*)

Ak! — paa dette korte Gjensyn
 Af en lille Deel af mig — thi
 Kroppen er hos mig den største
 Og den vigtigste tillige —

Følger atter Afskedssukket —
 Mit Farvel — Farvel, Don Carlo!
 Donna Thora, ak, addio!
 Glem mig ei! Felicita!

E. Aarestrup.

Digtervennen, Don Vernaccio,**)
 Og hans Frue, Donna Giulia,
 Bring dem begge Tak og Hilsen,
 Tak for sidst og Tak for Meget!

Ogsaa Damerne, de tvende
 Sortomflorte Marguerither —
 Virkelige, ægte Perler —
 Meld Dem min Salutatione!

*) De fire Linier Tankestreger findes i Originalen.

**) Digteren *Christian Winther* og hans Hustru *Julie Werliin, f. Lytthans*.

Samme Aar, den 22. Februar 1852, var gamle Murermester *Lythans* 5te Generation. død, og nu flyttede de til det dengang saa skønne og landlige Østerbro, hvor de, efter at have arvet, fik Raad til at købe det bekendte »Vennero«, et Landsted, der laa mellem det hvide Hus overfor Sortedamssøen og Classens Have. Da de flyttede hertil, havde de 5 Børn; deres yngste Søn, nulevende Murermester *Emil Lythans Petersen*, er den eneste af deres Børn, som blev født paa Kastelsvejen, og som har overlevet alle sine Søsken. Han fortæller i en lille Beretning om sit Liv:

»I 1852 købte Fader Stedet paa Kastelsvejen Nr. 5. Huset ligger der endnu paa den Grund, der hører til nuværende Nr. 11. Et dejligt Hus med en Have paa en Tønde Land med en Masse Frugt og andre Herligheder. Samtidig med os flyttede Faders bedste Ven Professor *Carl Holten* derud og slog sig ned i en Sidebygning til Stedet,*) og min Fader og han kom i høj Grad til at præge Hjemmet ved Siden af Moder med alle hendes mangfoldige Interesser, hendes Kundskaber og, jeg maa sige, hendes Skønhed. Begge mine Forældre havde arvet ret store Beløb efter Datidens Forhold at regne, men Økonomer var de ikke, og den Gæstfrihed, som de uden Grænser udfoldede, var, skøndt uden Overdaadighed, selvfølgelig kostbar. Faders og *Holtens* Stillinger, deres fælles Studium og fælles Interesser bragte dem i Forbindelse med mange forskellige fremragende Mænd, og den store Slægt baade paa Faders og Moders Side bevirkede, at den Kres, der samledes i Hjemmet, omfattede en stor Mængde Mennesker i alle Livsstillinger og gav det et broget Præg: Videnskabsmænd, Kunstnere, Skuespillere, Industridrivende, Officerer og andre Embedsmænd m. fl. Min Moder var fra sit Fædrenejhem i den gamle Murermester *Lythans* Hus i Bredgade vant til at omgaaes alle slige Folk, og det var vel ogsaa hende, der gav Selskabeligheden i Hjemmet sit Præg og Munterheden sit Sving.«

I mange Optegnelser og Memoirer nævnes Hjemmet paa Kastelsvejen.

Fru *Sødring* fortæller: »Vore Venner *Carl* og *Thora Petersen* kom til at bo i vor Nærhed, idet de nemlig købte Ejendommen »Vennero«, hvor jeg var kommen saa meget som Barn. Her samlede de om sig i mange Aar den muntre Kres, som de ved deres store Gæstfrihed og tiltrækkende personlige Egenskaber havde knyttet til deres Hjem.« Hun

*) *Carl Valentin Holten* (1818–1886) var Amanuensis hos *H. C. Ørsted* fra 1841–51, Professor ved Universitetet 1852–86, Direktør for den polytekniske Lærestalt 1872–83. — Han var bekendt for sine mangesidige literære Interesser og Kundskaber, og hans rige Lune og Munterhed gjorde ham meget afholdt.

5te Generation. beretter flere Træk om det muntre Liv i Huset, f. Ex. om Ballet, da en ung glad Herre til *Monrads* store Fornøjelse kommer til at sætte sig i

THORA PETERSEN, f. LYTHANS.
Maleri af W. Marstrand.

et Fad Flødeskum, der uforsigtigt var hensat paa en Stol, eller om den »staaende« Gyngetur, som hendes Mand og *Monrad* efter Middagen foretager i Haven og styrter ned og falder ovenpaa hinanden. »Tjenstvillig i sjælden Grad overfor sine Venner var *Carl Petersen*«, skriver hun. »Jeg mindes saaledes, at da *Sødring* og jeg en Dag var der til Middag,

beklagede min Mand, som havde havt en ualmindelig stræng Arbejds- *5te Generation.*
dag, sig over, at han var nødsaget til at forlade Selskabet, saa snart vi
havde spist. Han havde nemlig lovet at være Censor i Mathematik ved

PROFESSOR CARL PETERSEN.
Fotografi.

en Skoleexamen inde i Byen. Efter at vi havde rejst os fra Bordet, tog
Sødring sin Frakke paa og sagde Farvel, men kunde ingensteds finde
vor Vært. *Thora Petersen* lo da fornøjet, idet hun sagde: »Tag De kun
Frakken af igen! *Carl* er gaaet i Deres Sted!«

Emil Lythans Petersen fortæller videre om sit Barndomshjem:
»I Aarenes Løb, efterhaanden som mine Søskende blev voxne, kom

5te Generation. disses Venner til og forøgede Kresen, og mine Forældres og *Holtens* Evner til at kunne slutte de Unge til sig, viste sig paa en saadan Maade, at disse aldrig senere kunde glemme det. I 1862 blev min eneste Søster *Fanny* forlovet med Sangeren og Skuespilleren *Johan Wiehe*, hvilket gav Stødet til en ny kraftig Tilvæxt til Omgangskresen, deriblandt hans Brødre *Michael* og *Wilhelm Wiehe*, der, ikke mindst den første, dengang var det kgl. Theaters lysende Stjerner.

Om Søndagen stod der altid dækket et Bord paa 20 Kuverter; der var ingen indbudte, men Pladserne var aldrig tomme. Der spistes Kl. 4, og der var aldrig mere end to Retter Mad og lidt Dessert, der Sommer og Efteraar ydedes af Haven. Bagefter blev der spillet L'hombre, musiceret og sunget, sjældent danset. Om Sommeren var Haven saa lokkende, at den ganske naturlig blev Samlingsstedet. Da Krigen udbrød, meldte en stor Del af de Unge sig til Tjeneste i Hæren: Fætrene *Frederik* (Dick) og *August Petersen*, min Broder *Henri*, *Falkman*, *Haase*, *Wilnau*, *Frederik Rist*, *Henrik Pingel* o. fl., og jeg mindes et stort Afskedsgilde, hvor de nævnte og mange flere var tilstede, og hvor det gjorde stor Lykke, at *Haase* mødte som »Trandunk« (o: Militærarbejder), hvortil han var udtaget«. — Blandt de mange unge Mænd, som iøvrigt var hyppige Gæster, kan nævnes: Sangeren *Julius Steenberg*, Brødrene *Bjerring*, Fætteren *Herman Bech Petersen*, *Brahde*, *Holten*, *Bartholinerne* o. m. fl. Livet og Sjælen mellem dem var Husets ældste Søn, *Henri*, hvis enestaaende Vid og Humør altid fik Lystigheden til at kulminere.

»Sommerferierne tilbragte vi Børn altid paa Lolland enten hos Professor *Holtens* Broder, Forstraad *Nicolaj Holten*, der til 1866 var Skovrider, paa Knuthenborg, eller hos Faders Ungdomsven *Caspar Bartholin*, der var gift med *Holga Aagaard*, en Datter af *Aagaard* paa Iselingen, og Forpagter paa Nielsstrup. Her var der stort Liv om Sommeren, og en stor Kres af Slægt og Venner samledes af Familierne *Hall*, *Brøndsted*, *Hammerich*, *Ingerslev* og *Dorph*. Men som oftest var det kun os Unge, der kom til Lolland. Vore Forældre rejste til Paris. Et varmt Venskab med Professor *N. C. Bjerring*, der var gift med en fransk Dame, havde tidlig ført til disse Pariserture, der gik ind i Forældrenes Liv som noget naturligt og nødvendigt. Ofte fulgte *Holten* med og senere mine voxne Søkende, og store var Forventningerne for os Yngre om det, der bragtes med hjem til os fra Paris.« —

Disse Rejser blev næsten en Vane for dem, især for Fru *Thora*, der

næsten fanatisk elskede Frankrig og fransk Literatur. Det morede hende *5te Generation.* at oversætte en hel Del udsøgte franske Noveller paa Dansk, som *Chr. Winther* udgav for hende under Mærket T. P.

Den 6. Oktober 1860 blev *Carl Petersen* udnævnt til tit. Professor. Da han var en dygtig og nidkær Lærer, var denne Udnævnelse ikke noget mærkværdigt, men den var dog vistnok ikke helt uden Sammenhæng med, at hans Svoger *Monrad* dengang var Kultusminister; i hvert Tilfælde gjorde en Indsender i »Fædrelandet« gældende, at kun to Overlærere, meget ansete og fremragende Pædagoger, tidligere havde opnaaet denne Udmærkelse, medens *Carl Petersen* ved denne Lejlighed havde sprunget en Del ældre Kolleger forbi, f. Ex. den produktive Forfatter og dygtige Pædagog *Carl Berg* ved samme Skole, et Indlæg, der atter fremkaldte en humoristisk Artikel i samme Blad.

I Aarenes Løb havde *Carl Petersen* til Brug for Undervisningen oversat Joh. Müllers »Grundrisz der Physik und Meteorologie«, der under Titlen »Naturlærens chemiske Deel« udkom i tre Udgaver 1851, 1855 og 1862, ligeledes samme Forfatters »Grundrisz der Physik«, udgivet 1852 under Titlen »Lyslære«. Endvidere oversatte han 4. Bind af Alex. v. Humboldts »Kosmos«. I Metropolitanskolens Indbydelsesskrift for 1854 leverede han en Fortegnelse over Skolens fysiske Samling.

»Jeg tror ikke«, skriver *Emil Lythans Petersen*, »at et saadant Hjem som mit Barndomshjem paa Kastelsvejen eksisterer mere eller kan eksistere i vore Tider i Kjøbenhavn. Alt er saa forandret. Der var lang Vej mellem Byen og Østerbro. Der var ingen Telefoner, Sporvognen gik ikke længere end til Grønningen, og Nutidens vilde Jagen efter offentlige Forlystelser kendtes jo ikke. Droscher var ret ualmindelige, der var højst to paa Østerbro, den ene ejede Smeden lige over for os, og en Tur til Byen kostede 2 Mark. Theatrene var Hovednydelsen om Vinteren uden for Hjemmet, og i dette fandt man sin Morskab. Det gjorde i det mindste mine Forældre. Om Aftenen efter The sad vi om Bordet i Dagligstuen, Fader, Moder og *Holten*, vi fem Brødre — ja, jeg blev vel nok dengang kostet tidlig i Seng. Senere var vi kun os tre Brødre, min Søster kom to Gange om Ugen, saa var der en Neveu af *Holten*, en å to *Bartholiner* — det var jo ikke saa faa — og saa gik Samtalen. Fader og *Holten* kunde alting, de kunde Holberg udenad, Shakespeare ligesaa og var inde i alle historiske Begivenheder. Undertiden kunde der falde visse intrikate Spørgsmaal om et eller andet: hvad Aar var det? Eller efter et Citat af Holberg: hvor staar det? Vi

5te Generation. kedede os aldrig. Jeg véd, at hvis mine Søskende havde levet, vilde de have stemt i, naar jeg siger: Ære være vort Barndomshjem!

Efter Krigen blev min Søster gift, og Aaret efter døde *Henri*. Dette gav Anledning til mange Forandringer paa mange Maader. Mine Forældre tog sig *Henris* Død meget nær.«

Carl Petersen var vel nok i Aarenes Løb blevet noget træt af sin Skolegerning, men han passede den stadig med Omhu og Interesse. Han holdt meget af sin *L'hombre* om Aftenen, og intet tydede paa, at Døden var ham nær, da den pludselig ramte ham den 16. Juli 1870.

Hans Søn fortæller: »Efter at have examineret til Studentereksamen ved Skolen om Morgen den 16. Juli, kom han hjem lidt træt og vilde hvile sig. Jeg var ganske alene hjemme. Moder var i *Plombières* ved *Strasbourg*, min Broder *Constantin* var lige bleven Student og skulde rejse samme Aften for at hente Moder. Min Broder *Otto* var med Fru *Bartholin* og hendes Søn, som havde været i Huset hos os, ved Badestedet *Lippspringe* ved *Paderborn* i *Westphalen*, min Søster og hendes Mand og Børn var paa *Nielsstrup*, *Holten* var i *Maarum* hos sin Broder, *Forstraaden*, og min Broder *Georg*, der var Sømmand, var paa Vejen til *Vestindien* med et af *M. G. Melchiors* Skibe.

Da jeg kom for at kalde Fader ned til Middag, laa han paa sin Sofa og var sovet ind, død.

Det var ingen let Situation for en 14 Aars Dreng. Samme Dag udbrød Krigen mellem Frankrig og Tyskland, og Moder var netop dér, hvor Sammenstødet fandt Sted, men hun kom dog efter Telegrammet strax afsted til Paris og derfra hjem gennem Tyskland og trods alle Troppetransporter. I *Hannover* traf hun tilfældig sammen med min Broder *Otto*, og de naaede hertil inden Faders Begravelse.

Tre Maaneder efter fik vi Efterretning om, at min Broder *Georg* var faldet overbord og druknet. Det var svære Tider for os. Aaret efter — 1871 — forlod vi Hjemmet paa *Kastelsvejen* og flyttede til *Nørrebrogade* Nr. 10, en Ejendom, som min Moder maatte overtage, da den sidste Rest af mine Forældres Formue var anbragt i den som Prioritet. I samme Hus boede *Johan Wiehe* og min Søster. *Holten* flyttede til *Nørregade*. Samme Aar blev min Moder meget syg, og hun overlevede kun i to Aar min Fader.« —

Carl Petersens Død var en stor Sorg for hans mange Venner, og det gamle gæstfri Hjem paa *Kastelsvejen* var nu sprængt. Kort

efter hans Død skrev *Chr. Winther* til *Thora Petersen* paa hendes 5te Generation.
Fødselsdag:

»*Ham* savner jeg bittert, som nys os forlod,
Han var mig saa venlig, saa trofast, saa god;
Jeg gjemmer hans Navn i det kjærligste Minde.
Som han var min Ven — o, vær Du min Veninde!«

Og de holdt trofast sammen. Da hans Hustru og Steddatter var i Paris 1871, spiste han hos hende hver Søndag, og samme Efteraar fulgte hun ham til Paris paa hans nødtvungne Rejse dertil. Det var sidste Gang, hun saa sit kære Frankrig. Hun døde den 1. November 1872 i Kjøbenhavn. I sit sidste Fødselsdagsdigt, *Chr. Winther* skriver til hende, siger han:

For trofast Venskab, som Du alle Dage
I Livet mig har viist, Du her modtage
Mit Hjertes Tak med Ærlighedens Stempel.

I *Carl Petersens* og *Thora Lythans's* Ægteskab fødtes følgende Børn: Den 29. Februar 1844: *Henri Petersen*. — Den 24. Maj 1845: *Fanny Petersen*, gift med kgl. Skuespiller *Johan Wiehe*. — Den 3. Oktober 1846: *Otto Petersen*. — Den 1. April 1848: *Georg Petersen*. — Den 28. Februar 1852: *Constantin Lythans Petersen*. — Den 10. Juni 1856: *Emil Lythans Petersen*.

PROPRIETÆR AUGUST EMIL PETERSEN.

1820—1870.

Emil Petersen, Urtekræmmer *H. V. Petersens* og *Maren Schiødts* yngste Søn, blev født den 31. Juli 1820 i Kjøbenhavn og døbt den 19. Novbr. i Frue Kirke. Mad^{me} *Grave*, Jomfru *Cronmeier* og Kasserer *Schiellerup* var hans Faddere. Han mistede sin Moder, da han var ni Aar gammel, og var den eneste af Sønnerne, som endnu dengang var Barn. Han havde det vistnok heller ikke let, han boede ikke i Hjemmet hele sin Skoletid, og Faderen, der trods sit Hjertes Godhed var barsk i sit Væsen overfor Sønnerne, holdt ham meget knapt. Han kom i Borgerdydskolen paa Christianshavn og tog 1839 Studentereksamen herfra med 1. Karakter, og Aaret efter anden Examen med Haud. Derefter opgav han alle Studeringer; thi vel havde han faaet rent »ug« til Examen i de matematiske Fag, og som hans Testimonium fra Skolen viser, havde han; ligesom sin ældre Broder *Carl*, særlige Anlæg for Mathematik, muligvis en Arv fra Faderen, men da han ikke som Broderen havde Mod til at

5te Generation. dyrke Mathematik som Fagstudium, og ikke havde særlig Lyst til noget almindeligt Brødstudium, gik han over til Landvæsenet, som, under hans Ferieophold paa Iselingen hos sin Slægtning paa mødrene Side Assessor *Holger Halling Aagaard*, havde fanget hans Interesse.

Han tog over til sin mere end ti Aar ældre Broder *Holger*, der var gift og hjemfaren, og som nu i sex Aar havde drevet Laage i Jylland. Her lærte han Landvæsen, og senere var han paa en fynsk Herre-

CHRISTIANSLUND I ODDER.

gaard, indtil han fik Plads som Forvalter paa Peterslund Kro ved gamle Horsens-Aarhus Landevej, Enkesæde under Slægthuset Herschendsgave. Da hans Fader saa døde 1847, og han fik sin Arvepart udbetalt, købte han 1850 af en tidligere Apotheker i Odder den lille Gaard Christianslund paa 50 Tdr. Land i Odder Sogn. Han forbedrede nu Stuehuset med Tilbygning af nogle Fag og en Kvistetage og ejede og beboede Gaarden til sin Død.

Da *Emil Petersen* var Forvalter paa Peterslund, var *Friederich Breckling* (født 1790 i Husum og død 1875 i Odder) Forpagter af Gaarden, og med hans Datter, *Andrea Margrethe*, var han bleven forlovet 1845. Hendes Fader havde tidligere ejet Hvolgaard ved Vejle, hvor hun var født den 4. November 1826. Hendes Moder *Frederikke Margrethe Petri* (1790—1878) var en Datter af Inspektør *Johannes Petri* ved Søkvæst-

huset i Kjøbenhavn. Den 24. April 1851 fandt Brylluppet Sted paa Peters- *5te* Generation. lund, og i deres Ægteskab fødtes hurtig efter hinanden tolv Børn.

7. Januar 1852 *Hans Vilhelm*, fhv. Dampskibsfører, 17. April 1853

PROPRIETÆR EMIL PETERSEN.

Frederik Breckling, Stationsforstander i Vamdrup, 31. August 1854
Emilie, 7. Marts 1856 *Peter*, død samme Dag, 14. Februar 1857 *Peter*
Johan Ditlev, Grosserer i Kjøbenhavn, 20. Maj 1858 *Rosalie Vilhel-*
mine, gift med Overgartner C. A. *Nielsen*, 2. Oktober 1859 *Gunhilda*
Dorothea, død 21. Oktober 1863, 4. Oktober 1860 *Mariane Christiane*,
død 14. November s. A., 18. Oktober 1861 *Mariane Christiane*, død 4.

5te Generation. Januar 1898, 27. September 1862 *Carl Ludvig*, død 20. Oktober 1863, 6. September 1864 *Angelique Eline Margrethe*, gift med Forpagter *M. L. Grønnegaard*, 2. Januar 1866 *Michael Christian*, Grosserer i Stockholm.

I 1864 flyttede *Andrea Petersens* Forældre til Odder efter at have opgivet Forpagtningen af Peterslund. I Odder Sogn boede ogsaa hendes Søster *Angelique*, der var gift med Proprietær *Nicolai Matzen*, der fra 1844 var Ejer af Petersminde, og hendes Broder *Peter Breckling*, som var Forpagter paa Gersdorffslund og fra 1856 Ejer af Faurgaard ved Odder. *Emil Petersen* havde derfor megen Omgang, og blandt de Venner, han og hans Hustru særlig sluttede sig til, kan nævnes de bekendte Læger i Odder *Niels Julius Strandgaard* og *Marc. Alexis Agier*.

ANDREA MARGRETHE PETERSEN,
f. Breckling.

I 1863 havde *Emil Petersen* faaet en lille Skole oprettet for sine to ældste Sønner og 6 andre jævnaldrende Drenge. Deres Lærer, Student *Jens Nicolai Breyen*, faldt som Lieutenant ved Dybbøl den 17. Marts 1864. Under Krigen læste saa *Emil Petersen* selv med sine ældste Sønner og en Neveu, Søn af den nævnte Proprietær *Nicolai Matzen*.

Den store Familie og den lille Gaard voldte *Emil Petersen* og hans Hustru mange Bekymringer og Vanskeligheder, og da *Andrea Margrethe* to Maaneder efter en Søns Fødsel afgik ved Døden den 30. Marts 1866 af en Hjærte- og Brystsygdom, kun 39 Aar gammel, havde han tunge Tider. Børnene kom tidligt fra Hjemmet. Sønnen *Frederik Breckling* kom 1865 i Latinskolen i Horsens og i Huset hos sin Farbroder Justitsraad *Michael Petersen*. Den ældste Søn gik tilsøs 1868. Datteren *Emilie* kom i Huset hos Møller *Laurits Ammitzbøll* paa Klaks Mølle, hvis Hustru *Elisabeth Johnstrup* var hendes Moders Kusine og Plejesøster. Sønnen *Peter* kom kort før Faderens Død til Kjøbenhavn og blev ansat i sin Fætter *Holger Petersens* Forretning og optaget i dennes Ungkarlehjem.

Emil Petersen holdt meget af sit Hjem og dets Hygge; især nød han Tilværelsen, naar Børnene om Vinteren sang i Mørkningen, og den

flittige Hustru strikkede ved den aabne Kakkelovnsdør. Efter hendes Død blev han meget indesluttet og stille, men det virkede oplivende paa ham, naar Sønerne kom hjem, *Vilhelm* fra sine Togter og *Frederik* i sine Ferier. 5te Generation.

Han døde den 30. December 1870 efter en Dags Sygdom af en Blodprop, 50 Aar gammel. Gaarden blev solgt $\frac{1}{2}$ Aar efter hans Død. Da de fire yngste Børns Arv ikke var tilstrækkelig til deres Udkomme og Opdragelse, tilskød Bedstefaderen *Fr. Breckling* som Forskud paa den Arv, de kunde vente efter ham, det manglende Beløb. Endnu to Aar efter Gaardens Salg levede de yngste Børn sammen under Opsigt af den Lærerinde, som Faderen havde havt i sit Hus, derefter kom de ud til Slægt og Venner, *Rosalie* til Bedsteforældrene, *Mariane* til Onkelen, *Peter Breckling* paa Faurgaard, *Eline* til den anden Onkel, *Nicolai Matzen* paa Petersminde, og *Michael* hos Dr. *Agier*.

GROSSERER PETER PETERSENS BØRN. GROSSERER JOHANNES CHRISTIAN PETERSEN.

1814—1899.

Johannes Christian Petersen, Købmand *Peter Petersens* og *Martha Heins* ældste Søn, er født i Kjøbenhavn den 30. Decbr. 1814. Han flyttede 1820 med sine Forældre til Hillerød og derfra 1822 til Odense, men blev strax efter sin Konfirmation, lige som sin yngre Broder *Vilhelm*, anbragt i Kjøbenhavn. Her blev han den 16. Septbr. 1829 indskreven i Lære hos Isenkræmmer *Hans de Hemmert*. Hans Læretid skulde vare i 7 Aar fra 1. Januar 1829 at regne, og de sidste to halve Læreaar skulde han, om det behøvedes, have Frihed til tre Aftener om Ugen i Vintermaanederne at tage Undervisning i Bogholderi og Tysk for at dygtiggøre sig til den i Isenkræmmerlaugets Artikler af 1807 § 20 bestemte Examen. *H. de Hemmert*, der havde Forretning i St. Kongensgade, døde 1833; men *Johannes Petersen* forblev hos hans Efterfølger *Hermann Frederik Hassert* (1807—1882), der fortsatte Firmaet, som var grundlagt 1811, under Navnet *H. de Hemmert & Co.* Han stod sig godt med sin Principal, og den 22. April 1836 aflagde han den befalede Prøve, blev indskrevet som Svend og fik Dagen efter af Oldemanden udfærdiget sit Lærebrev. Han forblev nogle Aar i Firmaet, men rejste saa til Odense, og her mødte han for Magistraten paa Raadstuen den 18. November 1844 tilligemed sin Broder, den senere Etatsraad *Vilhelm Petersen*, der samme Aar

5te Generation. overtog Faderens Købmandshandel i Odense. Han foreviste sit omtalte Lærebrev og blev, efter at have underkastet sig den befalede Examen, optaget som Interessent i Købmandslauget, dog kun med foreløbig Berriggelse til at drive Handel med Isenkram.

Han etablerede sig da som Isenkræmmer i Ejendommen Nr. 16 i Overgade, som han senere købte, ligeledes anlagde og drev han Ejby Teglværk i adskillige Aar. I 1863 afstod han sin Forretning til sin mangede

GROSSERER JOHANNES CHRISTIAN PETERSEN.
Fotografi.

CAMILLA PETERSEN, f. JENSEN.
Fotografi.

aarige Medarbejder *Carl Alstrøm*, der 1890 atter overdrog den til *Carl Bang*, ved hvis Død 1916 Ejendommen blev solgt og nu er under Ombygning. Det viste sig da, at den gamle Bygning var underbygget af solide murede Hvælvinger, der muligvis stammer fra et Munkelkloster.

Den 3. November 1863 løste *Johannes Petersen* Borgerskab som Grosserer i Kjøbenhavn. Det var hans tidligere Principal *H. F. Hassert*, der havde kaldt ham til Byen. *Hassert* havde nemlig 1852 delt Forretningen i en Detailhandel og en en-gros-Handel og selv fortsat den sidste, indtil han nu 1863 optog *Johannes Petersen* som Kompagnon, og da *Hassert* i 1878 trak sig tilbage, optog *Johannes Petersen* sin Søn *Otto* i Forretningen samtidig med, at Firmanavnet blev forandret til »*Joh. Chr. Petersen & Søn*«; men han vedblev til sin Død, den 24. Februar 1899, med usvækket Interesse at lede Forretningen.

Johannes Petersen var en livlig og fornøjelig Mand, der ligesom ^{5te Generation.} den øvrige Slægt var stærkt interesseret i alt, hvad der vedrørte Theater og Skuespilkunst, og medens han boede i Odense, deltog han ofte selv i Dilettantforestillinger i velgørende Øjemed. Han besad ligesom sin Fætter *Christian Petersen* i Kjøbenhavn en særlig Evne til at kunne rime, og morede tidt sine Omgivelser ved sin Lethed i at kunne improvisere over et opgivet Thema. Digteren *Jul. Chr. Gerson* (1811—94), der ofte kom i hans Hjem i de Aar, han var Redaktør af »Fyens Stiftstidende«, kappedes med ham heri. Han gav sig ogsaa af med Malerkunsten, og flere af hans smukke Kopier findes endnu i Familien. *Johannes Petersen* var Kaptajn i Odense Borgervæbning og i mange Aar Medlem af Odense kgl. privilegerede borgerlige Skyttelaug, for hvilket han 1855 blev Oldemand.

Den 30. Oktober 1847 ægtede *Johannes Petersen* i Fredericia sin Moders Søsterdatter *Adelaide Camilla Jensen*, der var født den 24. August 1823 i Rudkøbing og Datter af Sognepræst til Fredericia Trinitatis Kirke *Christian Bagge Jensen* (f. 31. December 1789 og død 17. Oktober 1836) og *Anna Catharina Hein* (f. 22. Marts 1795 og død 8. December 1877).

Johannes Petersen mistede sin Hustru den 29. Juni 1897. I deres Ægteskab var der født dem to Børn: den 30. August 1848 *Otto Petersen* og den 16. Juli 1850 *Ina Ragnhilda Petersen*, der blev gift med Landfysikus *H. I. G. Schierbeck*.

ETATSRAAD,
GROSSERER NICOLAY VILHELM PETERSEN.

1817—1895.

Nicolay Vilhelm Petersen, næstældste Søn af Købmand i Odense *Peter Petersen* og *Martha Hein*, blev født i Kjøbenhavn i Store Kongensgade, nuv. Nr. 59, den 6. Marts 1817. Han flyttede 1820 med Forældrene til Hillerød og derfra 1822 til Odense, hvor han blev sat i Byens bedste private Skole, Overlærer *Brohms* Institut. Efter sin Konfirmation blev han sendt til Kjøbenhavn og kom der i Lære den 5. September 1833 hos Urtekræmmer *A. C. Øst*, med hvem hans Fader havde sluttet en Kontrakt paa 5 Aar fra 1. November 1832 til 1. November 1837. *Øst* skulde holde ham med Kost, Logis og Vadsk og øve og oplære ham i Handelen, hvorimod Faderen selv skulde sørge for hans Paaklædning

5te Generation. af Uldent og Linned. Den 7. November 1835 »transporterede« Øst ham til Urtekræmmer *A. Didrichsen*, der i Lærlingeprotokollens Margin har givet ham følgende smukke anbefaling:

»Benævnte Lærling *Nicolay Petersen* har siden Overdragelsen fra Herr *A. C. Øst* den 1. November 1835 været hos mig ved min Urtekramhandel og med Flid, Lærelyst og god Opførsel erhvervet sig min Tilfredshed, hvorfor jeg paa det bedste anbefaler ham.

Kjøbenhavn, den 3. October 1838.

A. Didrichsen.«

Den 11. Oktober 1838 indstillede han sig til Svendeexamen sammen med 17 andre, af hvilke 3 blev rejcerede og 7 fik tg, medens han var mellem de 8, der fik g.

Nicolay eller, som han selv senere kaldte sig, *Vilhelm Petersen* forblev endnu nogle Aar i Kjøbenhavn, som han vistnok har benyttet godt til at udvide sine Kundskaber, men om disse Aar vides iøvrigt intet. Derefter vendte han hjem til Odense 1841 og indtraadte i sin Faders Forretning. Allerede 1844, kun 27 Aar gammel, overtog han denne for egen Regning tilligemed Gaarden paa Albani Torv, samtidig med at han den 18. November tog Borgerskab som Købmand i Odense, saaledes at han foreløbig kun befattede sig med Urtekramhandel. Det gode Indtryk, man faar af ham gennem hans Principals Udtalelse, skulde den følgende Tid fuldt ud bekræfte. Han viste sig snart som en klartseende, vidtskuende og energisk Mand, der paa mange baade store og smaa Omraader hurtig blev den ledende Fører blandt sine Medborgere.

Den 29. August 1845 ægtede han sin Kusine fra Kjøbenhavn, *Adolphine Augusta Købke*, Bager *Peter Berendt Købkes* og *Cecilie Margrethe Petersens* yngste Datter, som var født den 13. December 1821, og i dette Ægteskab blev der fra 1846 til 1865 født dem ni Børn.

Vilhelm Petersen havde kun et Par Aar været Medlem af Fyens fornemste Klub, »*Fyens Stifts Læseforening*«, der paa den Tid førte en hensygnende Tilværelse, men senere fik en meget stor Betydning for Byen, da han den 29. Maj 1845 blev valgt til dens Formand. Som saadan fik han allerede Aaret efter gennemført, at Foreningen købte Rektor-gaarden paa Albani Torv med den dejlige Have ned til Odense Aa. I 37 Aar ledede han nu Foreningen, indtil han 1882 nedlagde sit Mandat som Formand, da han var Modstander af en Del paatænkte Nybygninger. Hans Virksomhed omtales i en Fremstilling af Foreningens Historie saaledes: »I de mange Aar, han var Læseforeningens ledende

5te Generation.

ADOLPHINE AUGUSTA PETERSEN, f. KØBKE.
Tegning af C. S. Købke.

Aand, førte han Styret med sikker Takt og med klart Blik for Institutionens Bedste, og ham mere end nogen anden tilkommer Æren for, at Foreningen nu er, hvad den er.«

Denne Tillidspost fulgtes af det ene Hverv efter det andet, der viser hans Medborgeres urokkelige Tillid til ham, og der foregik intet i Odense, der vedrørte Byens Vel og Opkomst, uden at man tyede til hans Hjælp.

5te Generation. I Januar 1846 blev han saaledes valgt til Medlem af Indkvarteringskommissionen og virkede i denne i alle tre Krigsaar, til han i Slutningen af 1850 paa Grund af sine mange offentlige Hverv trak sig ud af den. Under Treaars-Krigen var han desuden Medlem af »Komiteen af 26. Marts«, der udrustede et frivilligt Korps og understøttede Flygtninge fra Jylland. Det varede da heller ikke længe, før *Vilhelm Petersen* blev valgt ind i Byens Borgerrepræsentation. Det skete 1847; Aaret efter blev han dens Viceformand, og fra 1850 til 1868 var han Repræsentationens Formand. Da den det sidstnævnte Aar ved Loven af 26. Maj blev omdannet til Byraad, gik han over i dette, saaledes at han uden Afbrydelse i 36 Aar lige til 1882 var Byens første Tillidsmand. Som saadan fik han en overordentlig stor Indflydelse paa Odenses hele Opkomst i disse Aar, da den fra en lille By paa 10,000 Indbyggere udviklede sig med Kæmpeskridt. Det var ham, der tog Initiativet til, at Odense Kommune kom i Besiddelse af den Vandvej, som fremfor alt andet bidrog til Byens Trivsel, da han 1856 sørgede for, at Byen overtog Odense Kanal. Han var virksom for Anlæget af Odense Sukkerkogereri og arbejdede for at faa Landmændene til at dyrke Sukkerroer. Statsbanegaardens nuværende Beliggenhed skyldes ligeledes ham. I Begyndelsen af Halvtredserne satte han igennem, at Odense før nogen anden By i Landet omtrent samtidig baade fik et kommunalt Vandværk efter et nyt System og et Gasværk. Ligeledes var han Hovedmanden for Albani-Broens Bygning 1862, og for at Sygehuset og Thinghuset rejste sig. I 1875 førte han selvanden Forhandlingerne med Kammerherre *Benzons* Arvinger om Købet af »Fruens Bøge«.

Da Borgmesteren ved Byraadets Indførelse blev Formand i Raadet, traadte *Vilhelm Petersen* noget mere tilbage, men hans velovervejede Ord blev altid meget paaagtede og gjorde ofte Udslaget; thi uagtet han egentlig ikke var en veltalende Mand, havde han et sjældent Greb paa at lægge Sagerne til Rette og at faa en god Gænge i enhver Forhandling. Ved hans 25 Aars Jubilæum 1872 som Medlem af Byraadets, ved hvilken Lejlighed han under 26. Juni blev udnævnt til Etatsraad, hædede hans Medborgere ham ved at ophænge et stort oliemalet Portræt af ham i Byraadssalen, hvor hans Ord saa ofte havde lydt med saa megen Vægt.

Af de mange lokale Tillidshverv, han beklædte, kan nævnes, at han var Formand for Fyens Stifts Sparekasses Repræsentantskab fra dens Oprettelse 1869. Han var til sin Død Formand for »Brandforsikrings-

Forening for rørlige Ejendele for de fyenske Købstæder«, som han selv *5te Generation.* havde stiftet den 6. December 1850; ligeledes var han Formand for Købstædernes almindelige Brandforsikring og kontrollerende Direktør for

ETATSRAAD VILHELM PETERSEN.
Maleri af Olrik.

Fyens Diskontokasse, ligesom han ogsaa var Medstifter af Fyens Enkekasse. Han interesserede sig i høj Grad for Odense Theater og var fra 1850 Medlem af Theaterkomiteen, der nogle Aar efter selv overtog

5te Generation. Theatrets Drift, selv fungerede han som Komiteens Formand til 1882, da han udtraadte af Byraadet.

Fra den mindre lokal-politiske Administration gik *Vilhelm Petersen* over i de større politiske Forhold, da han i Februar 1856 blev valgt til Medlem af den for hele Monarkiet gældende lovgivende Forsamling, Rigsraadet. Vel gik han ved Rigsraadets Nedlæggelse 1863 et Par Aar ud af det politiske Liv, men traadte atter ind i dette ved sit Valg til Landstingsmand i 6. Kreds den 18. Oktober 1866 og var nu vedblivende Medlem af Landstinget til Efteraaret 1894. Som Politiker var han oprindelig national-liberal, men efter Grundlovsforandringen i 1866 blev han en fuldtro Højremand og holdt Trit med sit Parti, i Provisoriepolitikken som i alt. Uden at tage fremragende Del i Debatten hævdede han sig ved sin udmærkede Indsigt i merkantile og kommunale Sager som en dygtig og ihærdig Købstad-Repræsentant. Et Vidnesbyrd om sine Partifællers Tillid er hans Valg til Medlem af Landstingets Finansudvalg 1886—88.

Vilhelm Petersen blev Ridder af Dannebrog den 6. Oktober 1853, fik Dannebrogsmændenes Hæderstegn den 28. Juli 1861 og blev Kommandør af Dannebrog 2. Grad den 1. Juli 1892.

Da hans offentlige Virksomhed og mange Tillidshverv efterhaanden lagde altfor stærkt Beslag paa hans Tid, trak han sig tilbage fra sin Forretning, der baade bestod af en-gros-Forretning og af Butikshandel, og overlod den 1875 til *J. C. J. Waidtløff*, der var gift med *Marie Petersen*, en Datter af Etatsraad *Petersens* Fætter, Urtekræmmer *Christian Petersen* i Kjøbenhavn.

En Slægtning af ham udtaler sig saaledes om hans Personlighed:

»Han havde, hvad han selv beklagede, ikke lært stort som Dreng, men ved sin klare Forstand og sin Energi satte han sig efterhaanden ind i mangfoldige Ting og erhvervede sig Kundskaber i mange Retninger, ellers havde han heller ikke faaet den Betydning for Odense, som han fik. En Arbejdets Mand var han, og han arbejdede hurtigt og sikkert; han var dertil en saare nøjsom Mand, for hvem et Glas Vand var Toppunktet af jordisk Nydelse, og han nød ogsaa sin Yndlingsdrik meget rigeligt. Han var en human og frisindet Mand; mange henvendte sig til ham og fandt altid en forstandig Raadgiver og god Hjælper i ham, som uden Spor af Personsanseelse tog sig saa varmt af andres Sager, som om de var hans egne. Odense Bys Fremgang og Vel laa ham bestandig paa Sinde, men over Odense glemte han ikke sit eget Hjem. Det var

smukt at se, hvorledes han bevarede sit Hjærtes Tak til sin Hustru, *5te Generation.* fordi hun havde givet ham sit Ja i de unge Dage, da flere syntes godt om hende, og hun var til Gengæld stolt af ham. Og gæstfrit var dette Hjem, saa »det graa Hus« — som det kaldtes i Familien — gennem mange Aar var et meget søgt Feriehjem og Tilflugtsted for de mange unge — især af hans Hustrus Familie, hvilket ogsaa havde sin Grund i, at hans Svigermoder, *Cecilie Købke, f. Petersen*, og hans ældste ugifte Svigerinde, *Christiane Marie Købke*, i mange Aar boede hos ham. Han havde et udmærket Helbred og kendte næppe noget til Sygdom, indtil han tilsidst blev syg og svag. Det var et sælsomt Træf, at han, den inkarnerede Odensianer, drog sit sidste Suk i det for Odense karakteristiske Øjeblik, da tidligt om Morgenen Reveillen lød gennem Stærenes ivrige Fløjten.«

Vilhelm Petersen døde den 6. Maj 1895, Kl. 4 om Morgenen, femten Aar efter at have mistet sin Hustru, den 20. Oktober 1880.

I *Vilhelm Petersens* og *Adolphine Augusta Købkes* Ægteskab blev følgende Børn født og vil blive omtalt nedenfor: *Christiane Marie* f. 30. September 1846, *Martha Magdalena* f. 12. Marts 1849, *Kristen Schiellerup* f. 28. Januar 1851, *Petra Hansine* f. 20. December 1852, gift med Jernstøber *Knud Brandt*, *Cecilie Margrethe* f. 4. December 1854, gift med Skolebestyrer *Johan Krohn*, *Conradine Sophie Susanne* f. 13. Juli 1856, *Adolphine Vilhelmine* f. 3. Marts 1859, *Vilhelm Nicolaj* f. 26. Juni 1862 og *Frederik Carl Christian* f. 18. Maj 1865.

Til Minde om deres Forældre stiftede *Etatsraad Vilhelm Petersens* Børn et Legat paa 7000 Kroner, der fik kgl. Stadfæstelse den 27. Marts 1896. Legatet, der bærer Navnet »*Etatsraad Vilhelm Petersens* og *Hustrus Legat*«, anvendes til Fordel for enligt stillede Kvinder, som er hjemmehørende i Odense Købstad.

LÆRER LUDVIG RUDOLPH PETERSEN.

1819—1866.

Ludvig Rudolph Petersen var den yngste Søn af Købmand *Peter Petersen* og *Martha Hein* og blev født den 2. Juni 1819 i Kjøbenhavn, Aaret før Forældrene forlod denne By. Sin Barndom og første Ungdom tilbragte han altsaa i Odense, fra hvis lærde Skole han blev Student 1836 med anden Karakter. For at studere videre kom han nu til Kjøbenhavn og i Huset hos sin Farbroder, Urtekræmmer *H. V.*

5te Generation. *Petersen* paa Vestergade, hvor han fandt Kammerater i sine Fætre *Carl*, der blev Kandidat Aaret efter, og *Emil*, der endnu gik i Skole, men kun var et Aar yngre end han. *Ludvig Rudolph* havde strax valgt at studere Teologi og tog i Foraaret 1838 anden Examen med anden Karakter.

Men endnu syv Aar efter, den 31. December 1845, staar han opført mellem de teologiske Studerende ved Universitetet, og det lykkedes ham fremdeles ikke at faa sin Embedsexamen. Han har vistnok spredt sine Kræfter over altfor mange Felter, og hans Onkels Hus var vel nok noget uroligt for en studerende ung Mand. Strax da han blev Student, meldte han sig ind i Kongens Livjægerkorps og stod i Korpset til 1842; han havde mange Venner og mange literære Interesser, var slagfærdig og vittig, skrev i »Korsaren«, havde meget Talent for Tegning og gav sig af med alskens literært Arbejde. Alt dette fremmede ikke hans Studium, og han søgte nu at tjene noget ved større Arbejder.

I 1843 udgav han saaledes en Oversættelse af 4de Udgave af Hases Kirkehistorie og havde til Medarbejder en gammel Klassekammerat fra Latinskolen i Odense, *Frants Oehlenschläger*, der døde 1892 som Pastor emeritus. — Til det Aaret før udgivne (2det) Hæfte af Weyses »Halvtredsindstyve gamle Kæmpeviser-Melodier« havde *Rud. Petersen* samlet Texterne sammen med Pastor *A. F. Winding*. Anonymt, under Mærket R, oversatte og udgav han 1846 1ste Hæfte af »Kalender for Tid og Evighed: »Menneskelivet fra Vugge til Grav«, en Opbyggelsesbog af en tysk katolsk Gejstlig. I flere Blade blev det rosende omtalt, men iøvrigt ret forskelligt bedømt: »Nordisk Literaturtidende« anbefaler Bogen til Anskaffelse i alle Sognebibliotheker og skriver: »Oversættelsen af det mange Steder meget vanskelige Sprog er udført med en Lethed og Smag, der ikke alene vidner om Øvelse og Nøjagtighed, men om en Kjærlighed til Originalen, der ogsaa vanskelig kunde udeblive under Beskæftigelsen dermed«, men »Berlingske Tidende« var skarp i sin Bedømmelse og paatalte den idelige Jagen efter effektfulde Billeder, som ofte bliver flove og tomme, ja kaade og platte. Der udkom ikke flere Hæfter, saa Bogen maa ikke have fundet Afsætning, hvortil vistnok ogsaa bidrog, at Forfatteren var en *katolsk* Gejstlig. Der fandtes dog flere smukke Anekdoter i Bogen, bl. a. den lille Fortælling, der derfra gik over i danske Læsebøger, om den gamle, hjælpeløse Bedstefader, som hans Børn tilsidst satte til at spise i en Krog af et Trætrug, indtil de en Dag saa deres egen lille Dreng beskæftiget med at lave et Trætrug til dem, naar de blev gamle.

Et Par Maaneders Tid, fra 1. December 1848 til 19. Februar 1849, *5te Generation.* var *Rudolph Petersen* ogsaa Redaktør af »Folket«, et Morgenblad, der blev støttet af en Forening af Rigsdagsmænd af »Venstre«.

Uagtet han ikke havde noget fast Levebrød, giftede han sig den 30. Juni 1849 med *Frederikke Caroline Henriette Krause*, der var født den 24. Marts 1818 i Kjøbenhavn og Datter af Mægler *George Wilhelm Ludvig Krause* (f. 26. Februar 1781 i Svinemünde og død 30. Decbr. 1852 i Kjøbenhavn) og *Mariane Friis* (f. 27. Novbr. 1779 i Kalundborg og død 8. Januar 1854). Nu maatte han energisk se sig om efter en fast Stilling, og det er vel derfor, at han skaffede sig følgende Anbefaling fra *Christian Winther*, som han muligvis har lært at kende i Onkelens Hus:

»Hr. Cand. Phil. et Philos. *Rudolf Petersen*, der i det Hele er mig bekjendt som en Mand af Dannelse og Kundskaber, paatog sig for nogle Aar siden saavel for min Stedfader, nu afg. Biskop, Dr. Theol. *Rasmus Møller*, betydelige og vanskelige Correctur-Arbejder, som og for Universitetsboghandler C. A. Reitzel en ny Oversættelse af Dr. K. Hases store Kirkehistorie, hvilke Arbejder han med Hurtighed, Duelighed og Nøiagtighed til Vedkommendes fulde Tilfredshed tilendebrogte. Da disse Arbejder først har været mig overdragne, saa fandt jeg mig senere foranlediget til at gjøre mig bekjendt med, hvad der var præsteret; og kan jeg derfor paa Grund af egen Erfaring herved, paa Forlangende, med Sandhed meddele Hr. *R. Petersen* mit bedste og mest anbefalende Vidnesbyrd,

Kjøbenhavn. 7. Apr. 1850.

Christian Winther.«

Da det ikke lykkedes ham at finde en Ansættelse i Kjøbenhavn, tog han Ophold i Flensborg, men var i Begyndelsen ikke heldigere her. Brydningen mellem Dansk og Tysk var efter Krigens Afslutning meget skarp i Sønderjylland. Der var paa den Tid kommen en dansk Bogtrykker til Flensborg, som fik i Sinde at udgive et Nyhedsblad for Slesvig; men Kammerherre, Departementschef i det slesvigske Ministerium *Ernst Stemann* (1802—76) nægtede at give ham Koncession. Da traadte *Rudolph Petersen* til baade som Udgiver og Redaktør, og han lod Bladet trykke i Kolding; men saa gav *Stemann* Ordre til Politimynderhederne om at konfiskere eventuelle Pakker fra Kongeriget til *Rudolph Petersen*. Dette havde imidlertid denne forudset og lod derfor Bladet sende til en Trediemand, og saaledes lykkedes det ham at faa Prøve-numret ud. Det var dateret 1. Oktober 1851. Det var skrevet i Korsarstil med meget personlige Angreb paa den tysksindede Del af Befolkningen, og *Stemann* lod derfor Politimynderhederne konfiskere Bladet,

5te Generation. hvor de kunde faa fat paa det. »Hamburger Nachrichten« optrykte det i sin Helhed, ledsaget af Kommentarer, for at vise, hvorledes de stakkels Tyskere blev forfulgte i Hertugdømmerne, men heller ikke hos den mere besindige Del af den danske Befolkning og Presse vandt Bladet Bifald. Der udgik derfor aldrig mere end det første Numer.

I November 1852 blev *Rudolph Petersen* ansat som Timelærer ved Flensborg Latin- og Realskole og overtog delvis Skrive- og Tegnetimerne.

FREDERIKKE CAROLINE HENRIETTE PETERSEN,
f. KRAUSE.

LÆRER RUDOLPH PETERSEN.

Undervisningssproget var dels Dansk, dels Tysk, og det gik saa vidt, at Lærerne i samme Klasse talte Tysk til nogle af Eleverne og Dansk til andre. *Rudolph Petersens* Forgænger havde udelukkende talt Tysk, og han vedblev ogsaa at betjene sig af dette Sprog. Efter Skolens Udvidelse 1855 kunde han ikke mere bestride begge sine Fag og afgav derfor Skrivetimerne til en gammel Lærer *Gronemann* fra Helsingørs fhv. Latinskole.

Ved Siden af sin Lærervirksomhed var *Rudolph Petersen* beskæftiget som Medhjælper og Tegner ved det oldnordiske Museum i Flensborg og var en god Støtte for den udmærkede Samlings Bestyrer, Adjunkt *H. C. Chr. Engelhardt* (1825—81); han har bl. a. tegnet næsten alle Billederne til dennes »Thorsbjergs Mosefund« 1858. Han deltog ogsaa i Kong Frederik VII's Udgravningsforetagender i Sønderjylland. Andre af hans Tegninger findes i »Ill. Tidende« for 24. Juli og 27. November 1864

(Krigergravene i Slesvig osv.) og for 19. November 1865 (Til Minde om *5te Generation.* Frants Bøckmann). Den 19. Juni 1863 var han Medstifter af Frimurerlogen i Flensborg.

Efter Krigen blev *Rudolph Petersen* boende i Flensborg og ernærede sig, efter at Latin- og Realskolen var bleven lukket af Preusserne, hovedsagelig ved at give Undervisning i Dansk, særlig til de preussiske Officerer og indkaldte tyske Embedsmænd, samt i Tegning, ligesom han leverede Tegninger og Afhandlinger til danske Blade, deriblandt »Illustreret Tidende«. Han døde allerede den 17. Juni 1866, 47 Aar gammel. Hans Enke flyttede til Kjøbenhavn med sine halvvoxne Børn: *Frederikke Caroline Christiane*, der var født den 6. Oktober 1853, og *Frederik Carl Christian*, f. 6. Oktober 1855, nuværende Grosserer *Planum*. Foruden disse var der i Ægteskabet født Tvillinger, der døde spæde, og en Datter, *Helga Concordia*, i Juli 1859, der døde 4 Uger efter, den 8. August.

Rudolph Petersens Enke døde først den 19. Februar 1898, 80 Aar gammel, i Kjøbenhavn, hvor hun levede sin lange Enkestand sammen med sin Datter og ernærede sig ved at holde Pensionat.

PETREA CECILIE AUGUSTA BØRRESEN, f. PETERSEN.

1821—1856.

Petrea Petersen, Datter af Købmand *Peter Petersen* og *Martha Hein*, blev født den 13. August 1821 i Odense. Hun var som ganske ung en kort Tid i Huset hos sin Fætter, Toldinspektør *Michael Petersen*, i Assens under hans Hustrus Sygdom og Død 1841. I Aaret 1849 ægtede hun Fuldmægtig hos Udskrivningschefen i Næstved *Mads Skytte Børresen*. Efter 7 Aars Forløb fødte hun en Datter, den nuværende Fru *Petrea Haas*, hvis Fødsel kostede Moderen Livet. Hun døde i Næstved den 13. Marts 1856, og Dødsfaldet gik hendes gamle Forældre meget nær til Hjærte. Digteren *I. C. Gerson*, der var Familiens nære Omgangsvæn, skrev i den Anledning følgende smukke Digt:

*Petrea Børresen, født Petersen,
død d. 13. Marts 1856.*

Alt Aar og Dag fra Bunden af dit Sind
Et halvdulgt Spørgsmaal syntes du at høre.
Da traadte Dødens Engel til dig ind
Og hvisked lønligt Svaret i dit Øre.
Fra Hjertets Dyb der lød et Skrig af Frygt, —
Nys første Gang en Moders Haab du kjendte;
Men Dødens Engel tog din Haand, og trygt
Fra Haab og Frygt dit Øje bort du vendte.

5te Generation.

PETREA BØRRESEN, f. PETERSEN.
Maleri af C. S. Købke.

Snart spredes Vintrens sidste Iislag ad,
Saa gaaer en Stund og Træet løvbedækkes,
Da falder ned maaske en Qvæld et Blad,
Et sommerfriskt, paa Graven, hvor du lægges.
I det et Billed man af dig da har,
Hvi Bladet sank, det evner ei vor Viden —
Men den der saae, hvor friskt og grønt det var,
Den sørger dog, fordi det faldt før Tiden.

Mads Skytte Børresen var født den 31. August 1814 paa Brahetrolleborg og var Søn af Forvalter *Hans Børresen* og *Ide Nielsdatter*. Efter sin Konfirmation kom han 1829 i Tjeneste hos Udskrivningschefen, Oberstlieutenant v. *Brechewold* og læste samtidig til dansk juridisk Examen, men opgav det. 1855 tog han sin Afsked, og efter sin Hustrus Død købte han den 29. September 1857 den Meulengrachtske Boghandel i Næstved tillige med den Ejendom, hvori Forretningen fandtes. Den 9. November blev han rabatberettiget og fortsatte Firmaet uforandret, men maatte i Efteraaret 1860 hæve Forretningen ved Konkurs og overgik til Kontorvirksomhed. Han døde i Næstved 6. Marts 1884. Efter sin første Hustrus Død giftede han sig igen med *Petrea Bendix*, født den 3. April 1832 paa Katrinelund paa Mors, som hendes Forældre, Prokurator *Peter Severin Fønss Bendix* og *Kirstine, f. Ibsen*, ejede. *Petrea Børresen*, født *Bendix*, døde i Næstved den 16. Oktober 1873.

I Ægteskabet fødtes 2 Sønner og 3 Døtre.

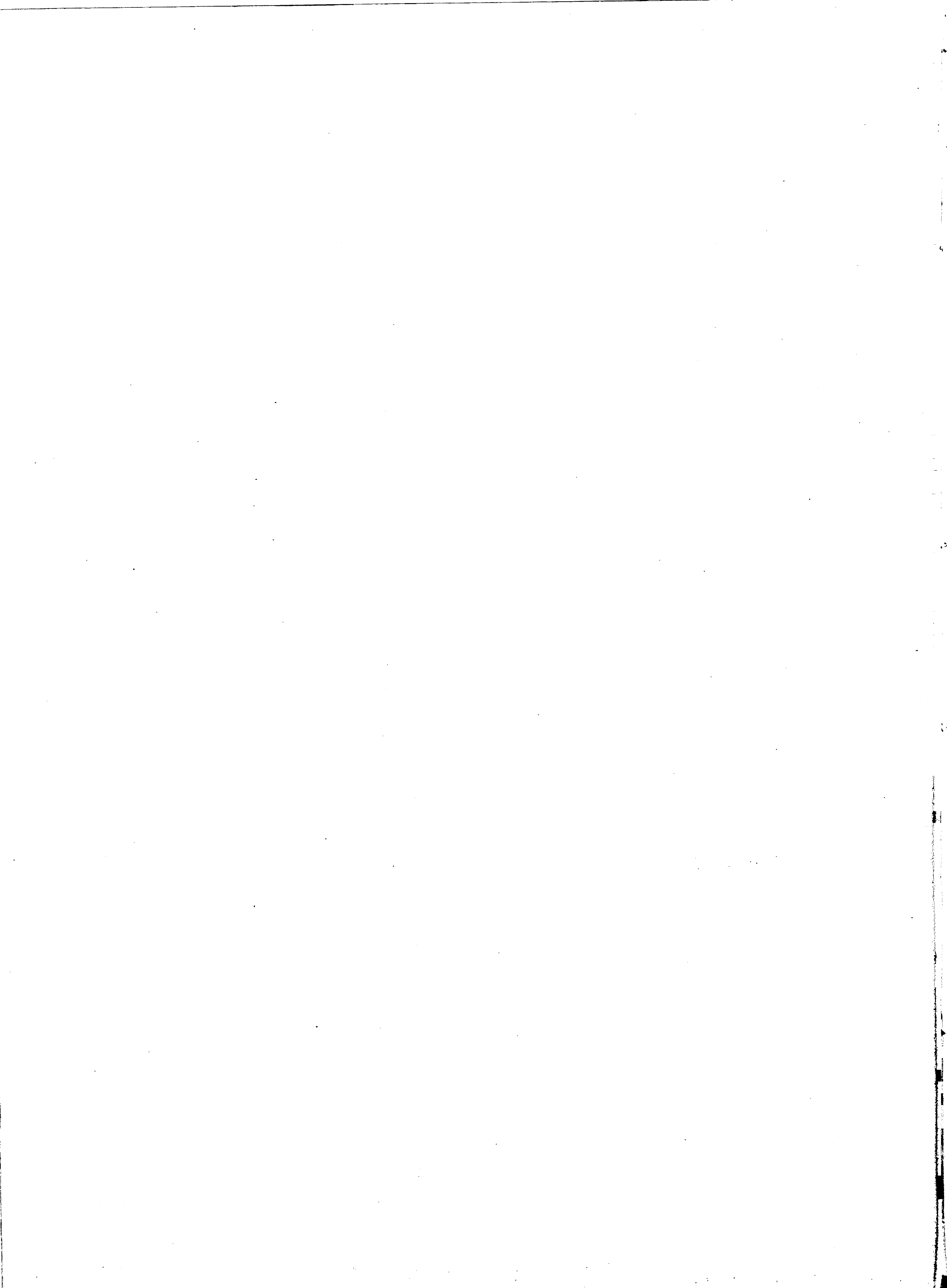
LAURA ANDREA VILHELMINE PETERSEN.

1823—1904.

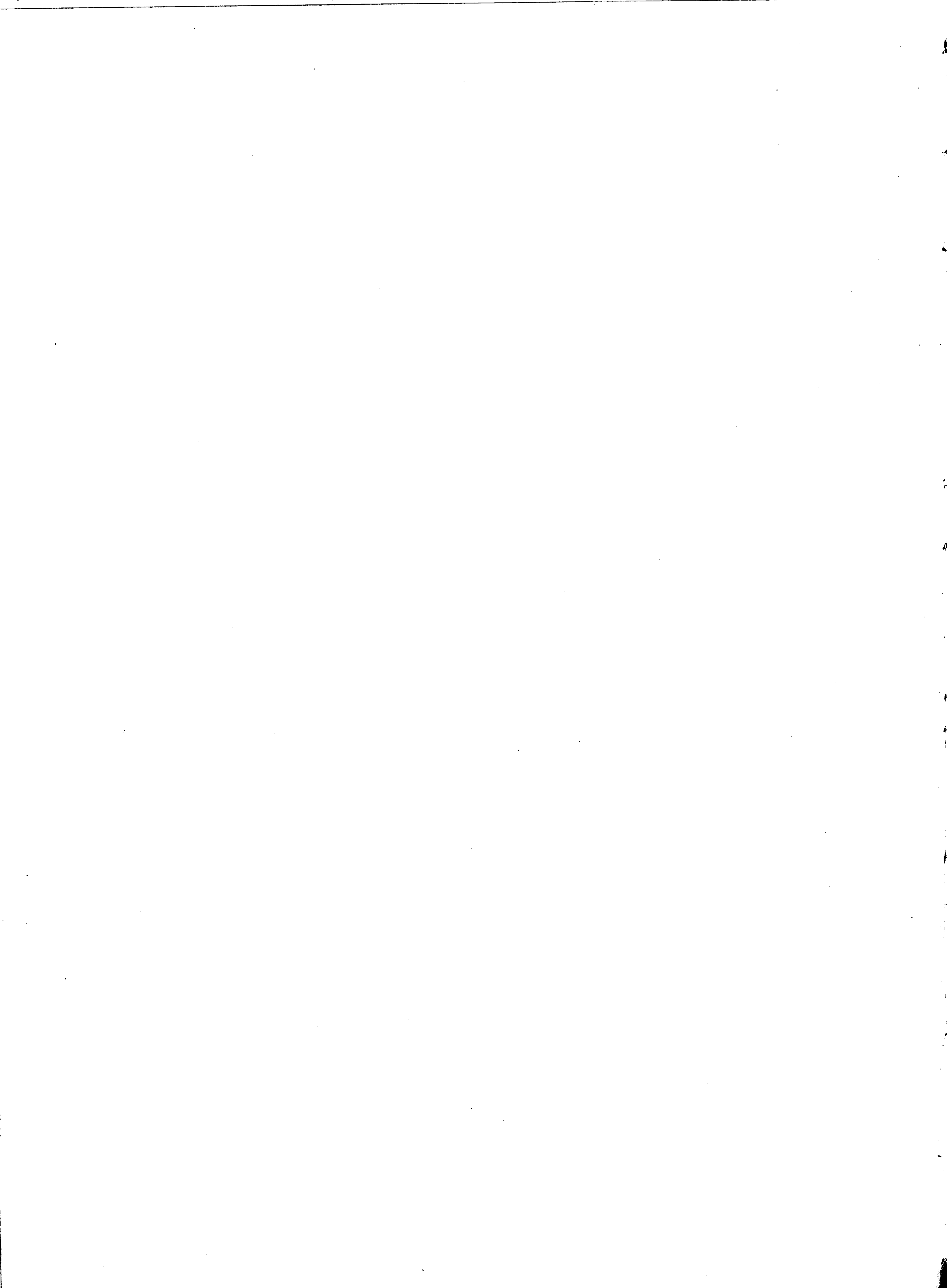
Laura Petersen, Datter af Købmand *Peter Petersen* og *Martha Hein*, var født i Odense den 31. December 1823. Hun havde ligesom sin Broder *Johannes* megen Sans for Tegning og Maling og fik ogsaa Anvendelse for sine Anlæg i saa Henseende, da hun som ældre etablerede en Broderi-Forretning. Ved et Ulykkestilfælde blev hun kørt over af en Cykle og kom meget til Skade. Efter et Aars Sygeleje paa Hospitalet afgik hun ved Døden den 27. Oktober 1904 i Odense.

LAURA PETERSEN.

6TE GENERATION

JUSTITSRAAD,
TOLDINSPEKTØR MICHAEL PETERSENS BØRN.

BOGHOLDER, TRANSLATØR JACOB VILHELM PETERSEN
1833—1889.

Jacob Vilhelm Petersen, Toldinspektør *Michael Petersens* og *Henriette Philipsens* ældste Barn, er født den 4. Juli 1833 i Assens, Aaret efter Forældrenes Bryllup. Da han var otte Aar gammel, mistede han sin Moder, og dette i Forbindelse med, at Faderen gerne vilde have, at han skulde studere, da han var flittig i Skolen og efter Lærernes Udsagn havde gode Evner, bevirkede, at han 9 Aar gammel blev sendt til Kjøbenhavn. I Efteraaret 1842 rejste han saa til Hovedstaden, hvor han foreløbig blev sat i Borgerdydskolen paa Christianshavn, indtil han blev gammel nok til at komme i Metropolitanskolen. Han blev anbragt i Huset hos en af denne Skoles Lærere, den senere Professor *Bernth Frederik Jensen* (1803—79), der var gift med hans Onkel *Carl Petersens* Svigerinde *Laura Henriette Lythans*, men da hun døde 1845 kom han i Huset hos en anden af Skolens Lærere, Overlærer *C. P. J. Krebs* (1808—80), der var en meget streng Mand. Hans Fader regnede, at Sønnens Ophold i Kjøbenhavn kostede 400 Rdlr. de første Aar, og efterhaanden, som han voxede til, mindst 500 Rdlr. aarlig.

Efter at *Vilhelm Petersen* var kommen ind i Metropolitanskolen, gik det imidlertid tilbage med hans Flid og Interesse, og da han i et Par Aar havde staaet i Stampe, tog hans Fader ham ud af Skolen og anbragte ham i Februar 1848 paa *Langkjærs* Handelsakademi. Samtidig hermed kom han i Huset hos sin Moster (»*Tante Rikke*«), der var gift med Politifuldmægtig, Kammerraad *August Rist*, der dengang boede i Frederiksberggade Nr. 12, senere, fra 1851, paa Nørregade Nr. 234 (nuv. Nr. 28), hvor han med nogle Afbrydelser boede til 1855. Efter

6te Generation. at have besøgt Handelsakademiet et Par Aar, fik han i Slutningen af 1850 Plads som Handelsbetjent hos Trælast-Firmaet *H. M. Schøtt & Co.* i Overgaden neden Vandet Nr. 159, foreløbig paa Prøve uden Gage. Fra den Tid skriver sig følgende Formaningsbrev fra hans Fader af 7. December 1850:

— — »Det har i Sandhed glædet mig og Moder særdeles meget at modtage Dit kjære Brev af 26. f. M. og deraf at see, hvor tilfreds Du synes at være i Din nye Stilling og ikke mindre det tillidsfulde Haab, Du udtaler om, at Dine Principaler maa blive tilfreds med Dig; lad mig endelig see, min kjære Dreng, at Du ikke skyer nogen Anstrengelse eller Møie for med den størst mulige Nøiagtighed at udføre, hvad der maatte blive Dig paalagt eller foreskreven, glem ikke det gamle gyldne Ordsprog: »Hvad Du kan gjøre i Dag, det opsætte Du ikke til i Morgen«, thi Du kan troe mig, Lyst til Opsættelse er den første Pind til Skjødesløshed og Dovenskab, hvilke begge Dele ere aldeles utilladelige for enhver Forretningsmand, men allermost for en Kjøbmand, som aldrig forud kan vide, hvilke Fordringer den kommende Dags Forretninger kunde gjøre paa hans Tid og hans Virksomhed. Vær punktlig indtil Smaalighed i Alt, hvad der betroes Dig, isærdeleshed i alle Pengesager, thi den Troskab, som Du saaledes viser, vil ikke alene erhverve Dig Dine Foresattes Tillid, men ogsaa tilvende Dig deres Agtelse og Kjærlighed, hvilket Du kan være forvisset om, mere end alt Andet vil bidrage til at skabe Dig en lykkelig og tilfreds Livsstilling i Fremtiden; thi endskjøndt Agtelse og Tillid udfordres i enhver Stilling i Livet for at komme frem, saa er det dog isærdeleshed Handelsverdenen, hvor disse Egenskaber ere ubetinget nødvendige ved Siden af Flid og Accuratesse, hvis man nogensinde vil haabe at gjøre det, Verden kalder Lykke paa denne Vei, og endelig min kjæreste Vilhelm, vil jeg endnu tilføie et Raad eller Formaning til Dig, og dette er, vær endelig forsigtig i Valget af Din Omgang eller Dine Venner; jeg veed kun altfor vel, hvor rede og tilbøielig Ungdommen er til at knytte Venskabsforbindelser, og hvor villig den er til at modtage og gjengjælde en Velvilligheds- eller Venskabs-Yttring, der vises den, men jeg veed ogsaa, hvor mange bitre Skuffelser det senere har fremkaldt og hvormange unge Mennesker, der netop derved ere blevne bragte paa Afveie, fordi de altfor letsindigen have modtaget og stolet paa Venskabsforsikringer, som det senere viste sig, at enten Egen nytte eller andre ligesaa uædle Hensyn alene have fremkaldt. Du maa imidlertid ikke troe, at det er min Hensigt at ville vække Mistro hos Dig til Menneskene i Almindelighed, thi det er langt fra ikke Tilfældet, tvertimod Enhver, som viser Dig Deeltagelse og Velvillie, stræb at paaskjønne og gjengjælde saavidt Du kan, men skjænk derfor ikke Dit Hjerte og Din Fortrolighed til den Første den bedste, af hvis ydre Væsen Du maaske strax føler Dig trukket uden iøvrigt nøiere at kjende ham, og husk paa, at den er riig, som eier een Ven i dette Ords virkelige Betydning, men at den ingen har, som skjænker sin Fortrolighed til Alle. Og nu vil jeg afbryde de her omhandlede

Formaninger eller Leveregeer, hvad Du vil kalde dem; jeg veed det nok, det morer i Reglen ikke unge Mennesker at høre slige moralske Paamindelser, men jeg veed ogsaa, hvor nødvendigt det er, at de Ældre efter bedste Evner stræber at lede deres Børn og lade dem høste Nytten af den Erfaring, som hine ofte dyrt have maattet erhverve; følg derfor mine Raad, min kjære Søn, og skulde Du i nogensomhelst Henseende trænge til min Bistand, glem da ikke, at jeg under alle Omstændigheder er den første troeste Ven, Du har, til hvem Du med ubetinget Fortrolighed baade kan og bør henvende Dig i alle Tilfælde, hvor Du behøver Raad og Hjelp, og med den almægtige Guds Bistand skal Du ogsaa selv i Tiden komme til at erkjende, at Du aldrig for-gjæves enten har tyet til min Hjelp eller taget Feil ved at følge mit Raad til Dig — — — —.«

Vilhelm Petersen fandt efter nogen Tids Forløb ikke Behag i Kontorlivet, han fortrød bittert, at han havde forladt Studeringerne og ønskede atter at genoptage disse, men hans Fader havde meget derimod og foreholdt ham i indtrængende Breve det mislige for et ungt Menneske, at gaa fra det ene til det andet. Sønnen faldt da modstræbende tilføje, hvortil maaske ogsaa bidrog, at han efterhaanden fik Løn paa Kontoret. Tre Aar efter sin Ansættelse var han kommen op paa en Aars-Gage af 300 Rbd. Han havde begyndt paa egen Haand og senere ved Lærere at anvende al sin Fritid til at studere Sprog, og han drev dette Studium med en saa utrættelig Energi, at han, især i Fransk, erhvervede sig betydelige Kundskaber. Til sin store Sorg naaede han aldrig at fortsætte sine Studier i Udlandet, lige saa lidt som de senere hen gav ham nogetsomhelst pekuniært Udbytte, men i mange Aar var hans Lexica uadskilleligt forbundne med ham, de var hans kæreste Læsning, og han holdt ikke af paa nogen Maade at blive forstyrret i sine Studier. Men disse forøgede ikke hans Lyst til Handelslivet, det forekom ham, som han siger i sin Korrespondance med Faderen, at en Handelsmand, der ikke havde en anseelig Driftskapital til Raadighed, kun havde ringe Udsigt til at komme frem, hvilket denne imødegik med at foreholde ham hans Bedstefædres gode Exempel, der begge var begyndt fra neden og uden Formue og havde arbejdet sig op til velstaaende Mænd.

Cheferne for Firmaet *H. M. Schøtt & Co.* var de tre Brødre *Hans, Emil og Jens Schøtt*, Sønner af Brændevinsbrænder *Schøtt*, Store Torvegade Nr. 24 paa Christianshavn. En fjerde Broder *Edvard* overtog Brænderiet efter Faderen. *Hans Schøtt* havde ved Giftermaal bragt en Del Penge ind i Forretningen, og denne gik derfor godt i en Del Aar og

6te Generation. havde en forholdsvis ret stor Handel. Som Følge heraf fik *Vilhelm Petersen*, der var en ualmindelig dygtig og paalidelig Mand, en i pekuniær Henseende ganske god Stilling, samtidig med at han fortsatte sine sproglige Studier med det Maal for Øje at gaa til Udlandet for at søge sig en Stilling.

Med den *Schøtt'ske* Forretning gik det imidlertid i Aarenes Løb stærkt tilbage, ikke mindst fordi *Hans Schøtt* døde af Brystsyge 1855, hvorved der gik mange Penge ud af Forretningen. Sit endelige Knæk fik denne dog ved Krisen 1857. Den led store Tab, og da Forretningslivet, særlig Byggeriet og dermed Brug af Tømmer, stagnerede, kom Firmaet aldrig til Kræfter igen, men førte en hensygnende Tilværelse. Tilsidst var Brødrene *Emil* og *Jens Schøtt* vistnok ganske uden Midler og Indtægter. Tilmed var *Emil Schøtt*, der vel nok var den, der væsentlig havde drevet Forretningen, bleven dødssyg (han døde af Brystsyge 1863) og var i høj Grad bekymret for sin Kone og sine Børn. Det følger af sig selv, at *Vilhelm Petersen* under disse Omstændigheder ikke kunde basere sin Fremtid paa den *Schøtt'ske* Forretning, hverken som eventuel Kompagnon eller som højt betroet Medarbejder.

Da aabnede der sig pludselig en Udsigt for ham til en forholdsvis god Stilling. Hans Morbroder, *Christian Arnold Philipsen* (1808—60) havde i sin Tid, da han ikke vilde overtage den gamle Forretning i Pilestræde i Forbindelse med sin Fætter *Philip Philipsen*, etableret en selvstændig en-gros-Forretning med Manufakturartikler. Han var vel ikke mere end et halvt hundrede Aar, men var meget svag og i høj Grad hypokondrisk. Da han ikke havde Sønner, der kunde indtræde i hans Forretning, tilbød han Søstersønnen *Vilhelm Petersen* at indtræde som Prokurist, idet han dog en Tid lang skulde sætte sig ind i den ham ubekendte Branche. Dette skete ogsaa, og han søgte med megen Energi at erhverve sig det fornødne Vare-Kendskab, men da kom der pludselig noget i Vejen mellem Onkelen og Søstersønnen, og de skiltes paa en meget brat Maade. Hvad der gav Anledning hertil, er aldrig blevet bekendt, men *Vilhelm Petersen* tog sig Sagen meget nær. Ikke lang Tid efter døde *Arnold Philipsen* den 30. Juli 1860 i Frankfurt a. M. paa en Baderejse, og hans Forretning gik over til Fremmede.

Den 28. August s. A. indgav *Vilhelm Petersen* sin Ansøgning om Beskikkelse som Translatør i det franske, engelske og tyske Sprog, ledsaget af anbefalinger fra Professorerne *Stephens*, *Bierring* og *Rung*.

Professor *Stephens* skrev den 23. August, »that Herr Vilhelm Jacob

Petersen possesses very considerable facility in speaking and writing the English Language, particularly as regards Commercial Correspondence«. Professor *Fr. Rung* bevidner den 26. August, at *Vilhelm Petersen* hos ham har underkastet sig en Prøve i Tysk, og at han »med Færdighed bevæger sig saavel mundtlig som skriftlig i det tyske Sprog, og om han just ikke altid udtrykker sig fuldkomment korrekt, vil det neppe kunne hindre ham i Udførelsen af de Forretninger, han som Translatør vil komme til at udføre«. Om hans specielle Studium, Fransk, skriver Professor *Vilhelm Bierring* den 22. August, at han efter *Vilhelm Petersens* Ønske har prøvet hans Kundskaber »deels ved mundtlig Extemporal-Oversættelse saavel fra Fransk til Dansk som fra Dansk til Fransk, deels ved skriftlig Oversættelse fra Dansk til Fransk, og er det mig en Fornøjelse at bevidne, at han ved disse Prøver har godtgjort at være i Besiddelse af meget gode Kundskaber i det franske Sprog. Da han tillige med Lethed udtrykker sig mundtlig i Fransk, troer jeg uden Betænkning at kunne anbefale ham til at erholde Bevilling som Translatør og Tolk i det franske, engelske og tyske Sprog«. Denne Bevilling blev *Vilhelm Petersen* tilstaaet den 13. November 1860.

Men Maaneden før, den 9. Oktober 1860, havde han løst Borgerskab som Grosserer i Kjøbenhavn, og bestemte sig nu endelig til at etablere sig i Kjøbenhavn i det Fag, som han var oplært i, Tømmerhandelen. Han lejede Kontor med Beboelseslejlighed paa Christianshavn, anskaffede Kontor-Inventarium, Hovedbøger og Protokoller m. v. — men da svigtede Modet ham. Den Skæbne, som den *Schøttske* Forretning havde havt, skulde ganske vist ikke opmuntre ham; han tænkte paa de sløje Tider, paa de gamle eksisterende Firmaer, med hvilke han med sine begrænsede Pengemidler ikke mente at kunne optage Konkurrencen, og han undervurderede ganske den Betydning, som Ungdom, Dygtighed, Hæderlighed og Energi altid har. Det viste sig ogsaa snart, at det netop havde været et usædvanligt heldigt Tidspunkt til Startning af en Tømmer-Forretning, thi efter 1864 kom der saa vel i Kjøbenhavn som i Provinserne et stort Opsving særlig i alt, hvad der angik Byggeri. Det skal her nævnes, at en noget yngre Mand, *Albert Hindenburg*, der netop ogsaa havde været paa Kontoret hos *H. M. Schøtt & Co.*, kort efter nedsatte sig som Tømmerhandler og fik en stor Forretning, der i forholdsvis faa Aar gjorde ham til en velstaaende Mand.

Vilhelm Petersen havde kort Tid efter den Plan at nedsætte sig i Horsens, hvortil hans Fader i 1860 var bleven forflyttet, som Købmand

6te Generation. og Translatør, men han opgav meget snart denne Ide. Skøndt han havde forladt Kontoret hos *Schøtt*, vedblev han dog af gammel Vane at komme der. Han beundrede i høj Grad *Emil Schøtt*, der, som sagt, havde været Forretningens ledende Aand, og det er vistnok utvivlsomt, at *Emil Schøtt* har fraraadet *Vilhelm Petersen* at begynde en Tømmer-Forretning i Kjøbenhavn.

Imidlertid var Brændevinsbrænder *Edvard Schøtt* bleven dødssyg af Brystsyge og kunde umulig vedblive at drive Forretningen længere, hvorfor Salg var nødvendigt. Broderen *Emil Schøtt* begyndte nu at henvende *Vilhelm Petersens* Opmærksomhed paa dette Brænderi og fremhævede, hvor indbringende denne Forretning var, samt at der her var Lejlighed til at erhverve Brænderiet paa meget billige Vilkaar. *Vilhelm Petersen* havde ikke den ringeste Lyst til denne Forretning, men lod sig alligevel tilsidst overtale af sin gamle Principal, og han tilskrev denne et Brev, hvori han gav Tilsagn om at købe Brænderi-Ejendommen paa visse nærmere Vilkaar. Om Natten fortrød han det og begav sig tidlig om Morgenen til *Emil Schøtt*, meddelte ham sin Beslutning og bad om at faa Brevet tilbage. Denne nægtede det! Naar det betænkes, at *Vilhelm Petersen* da var en ung Mand paa 26 Aar, at han fra sit 15de Aar i ca. 10 Aar havde været paa *Schøtts* Kontor, hvor han havde gjort fortrinlig Fyldest, kan man forstaa, at han og hans Venner fandt denne Nægtelse oprørende. Sagen er bleven forklaret saaledes, at *Emil Schøtt*, der paa den Tid var meget trykket af Pengesorger, skal have faaet et Honorar af Broderen for at sælge Ejendommen, et Honorar, som han ikke kunde undvære. Den 26. Maj 1862 fik *Vilhelm Petersen* Skøde paa Gaarden Nr. 378 i St. Torvegade (en Del af nuværende Nr. 62), og betalte den med 31,000 Rdl.

Fra det Øjeblik var *Vilhelm Petersen* egentlig for en knækket Mand at regne. Alt Livsmod forlod ham, og Sorg og Bekymring paavirkede hans Sind.

De Meddelelser, som *Emil Schøtt* havde givet ham, om Fordelene ved Brænderi-Driften, viste sig snart at være fuldkommen misvisende. Brænderier af den Art, som var bleven *Vilhelm Petersen* paaprakket, hørte til de dødsdømte Forretninger. Man maa vide, at der dengang var Kohold i Forbindelse med Brænderierne. Kørerne blev væsentlig fodrede med Bærme, og Salget af Mælken var en vigtig Indtægtspost. Ved Brændevins-Brændingen foregaar der en indviklet kemisk Proces, der for at kunne give behørigt Udbytte af Spiritus kræver gode Apparater. De

gammeldags Brænderier, til hvilke det her omhandlede hørte, havde de mest primitive Apparater, og Følgen heraf var, at der ikke kom behørigt Udbytte. De nyere Dampbrænderier med moderne Apparater gav

BOGHOLDER VILHELM J. PETERSEN.

et ganske andet Udbytte og solgte derfor Sprit og Brændevin til en langt billigere Pris end den, hvortil de gamle Brænderier kunde producere Varer. Hertil kom, at det bestemt kunde forudses, at den nyere Tids Hygiejne maatte forbyde alt Kohold i Gaardene i Kjøbenhavn. Saaledes var i faa Ord Forholdene.

6te Generation.

Den hele Virksomhed laa desuden ganske udenfor *Vilhelm Petersens* Uddannelse, hans Aands Udvikling, hans Interesser, og efter for-gæves i en 6 à 7 Aar at have kæmpet mod sin egen Modvillie, mod Forretningen og mod Tidens umulige Konjunkturer, lykkedes det ham at sælge Brænderiet den 15. Juni 1868 for 27,000 Rdlr. og Restancer 88 Rdlr. 71 Sk., altsaa ikke uden Tab. Da selve Driften af Brænderiet og-

saa havde givet Tab, havde han ikke alene mistet sine ringe Pengemidler, men var ogsaa kommen i Gæld.

Vilhelm Petersen søgte vel senere at skaffe sig en selvstændig Virksomhed, men det lykkedes ham ikke. Han paatog sig derfor en Stilling som Bogholder i det bekendte store Handelshus *Thøger From* (Rosenborggade Nr. 1), en Stilling, som vel ikke kunde tilfredsstille ham, men som han røgtede med stor Flid og Samvittighedsfuldhed.

Den 8. December 1867 blev *Vilhelm Petersen* i Gentofte Kirke gift med den 19aarige *Astrid Marie Caroline Kjer*, der var født i Vejle den 31. August 1848 og Datter af Vinhandler i Vejle Kaptajn i

ASTRID PETERSEN, f. KJER.

Borgervæbningen *Tyge Kjer* (en Præstesøn fra Løsning, død 21. September 1900) og *Marie Gertrude Hjorteberg* (død 6. Februar 1887). Den 16. Februar 1884 mistede *Vilhelm Petersen* denne sin Hustru, der kun var 36 Aar gammel, denne Sorg bidrog meget til at forøge den Depression, som tyngede hans Sind, og som vistnok medvirkede til hans Død den 15. Maj 1889. Paa Grund af sit gode Hjærte, sin store personlige Elskværdighed og sin rene og i høj Grad retskafne Karakter var *Vilhelm Petersen* en højt agtet og elsket Personlighed.

Han efterlod sig tre Børn: *Marie Henriette Eline (Eba) Petersen*, født den 27. Oktober 1869, gift med Pastor *Jørgen Nielsen Haugelund*, *Ida Eleonore Margrethe Kjer-Petersen*, født den 4. Juli 1872, Kommunelærerinde, og *Richard Kjer-Petersen*, født den 30. Maj 1873, Dr. med.

ROSALIE MARIANE AUGUSTA BIRGITTE PETERSEN.

FØDT 1835.

Rosalie Petersen, næstældste Barn af Toldinspektør *Michael Petersen* og *Henriette Philipsen*, blev født i Assens den 12. Juni 1835 og fik i Daaben Navnet *Rosalie* efter sin Moster paa Laage. Da der Aaret efter atter ventedes et Barn i Huset, tog hendes »*Bedstemor Philipsen*«, der var i Besøg i Assens, den lille Pige hjem med sig til Hjemmet i Pilestræde, for at hun foreløbig kunde være hos hende; men hun blev fra nu af hos Bedstemoderen i næsten 40 Aar og var hendes Alderdoms Støtte og Hjælp, til hun 1873 døde, 90 Aar gammel, efter at have mistet alle sine Børn. I en meget ung Alder lærte *Rosalie Petersen* saaledes Livets Alvor at kende, og hun sluttede sig med stor Kærlighed til sin Moders Søstre, der betragtede den unge Pige som deres bedste Veninde, indtil hun ogsaa mistede dem.

Men Virksomheden i Bedstemoderens velhavende Hjem, der stod gæstfrit aabent for den store Familie, tilfredsstillende ikke i Længden fuldt ud hendes energiske Aand. Hendes store Kærlighed til Børn drev hende til ved enhver Lejlighed at tage sig af saadanne, naar de var ulykkeligt stillede, og mere og mere blev hun betaget af denne Opgave, som hun lidt efter lidt satte i System. Fra et beskedent Værelse, som hun lejede i Nærheden af sit Hjem i Krystalgade, udviklede *Rosalie Petersens* Virksomhed sig i Aarenes Løb til at faa en indgribende Betydning for Børnehjemssagen her i Landet.

I Beretningen for 1902 fra »Børnehjemmet af 1870« har hun som Forstanderinde for dette selv udtalt følgende om sin Virksomhed:

»Da jeg for c. 32 Aar siden begyndte et lille Børnehjem — ja dengang gav jeg det ikke saadant Navn — i en beskedne lille Lejlighed tæt ved mit eget Hjem, som jeg dengang var bundet til, blev Udgifterne ved det lille Etablissement afholdt af det, jeg selv kunde undvære, samt af Bidrag fra Slægt, Venner og Bekendte. En paalidelig Kone boede hos de 4 smaa Børn, og jeg hjalp hende med deres Pleje, saa meget jeg kunde. Senere optoges endnu 2 Børn. Alt gik stille og fredeligt i det lille beskedne Hjem, der stadig fulgtes med Interesse af en lille trofast Kres.

Jeg havde ikke Midler til at antage mig flere end disse Børn, og dog, snart var der ét stakkels lille Barn, snart et andet, som *maatte* hjælpes, og underligt nok, saa snart et lille hjælpeløst Barn var blevet mig betroet, var der altid kærlige Mennesker, der gav mig de Midler i Hænde, der behøvedes til dets Underhold. Den første Lejlighed blev for lille, der *maatte* flyttes flere

6te Generation.

Gange, og da saa Døden havde lukket for mit eget Hjem, og jeg selv kunde bo sammen med Børnene, var jeg ikke mere saa bange for at optage flere og flere.

Saa søgte jeg engang et Legat for Børnehjemmet. Jeg fik det Svar, at et saadant ikke kunde gives Hjemmet, saalænge dettes Bestaaen alene afgang af mit Liv eller min Død. Jeg bad da tre Mænd danne en Bestyrelse, nemlig Lægen Professor *Brünniche*, Grosserer *Johs. Holm* og Provst *Warburg*. Professor *Brünniche* havde fra Børnehjemmets Begyndelse uden Vederlag været dets Læge, og han vedblev dermed, saa længe hans Tid og store Virksomhed tillod det. Grosserer *Johs. Holm* blev Bestyrer af Hjemmets tidt saare vanskelige økonomiske Forhold, Provst *Warburg* var indtil sin Død min og Børnehjemmets trofaste Ven og Raadgiver. Hjemmet havde altsaa nu sin Bestyrelse, der repræsenterede det udad til, de indre Forhold lededes af mig. Mænd som Pastor *Ewaldsen*, Etatsraad Borgmester *Knudsen*, Etatsraad *Lütken*, Etatsraad *C. Schwartzkopf* sad efterhaanden i Bestyrelsen og hjalp med Raad og Daad, selv helt Fremmede tilbød os tidt deres Hjælp, og det blev saaledes ved Indtægten af en Bazar og især ved min gode Veninde Frøken *Karen Holms* opofrende Bistand, at Børnehjemmet i Aaret 1877 kunde flytte ind i sit eget Hus.

Jeg ser tilbage paa den lange Række Aar, jeg levede dér med de smaa Børn. Jeg mindes de mange gode Medhjælpersker og de Mange, der Aar efter Aar frivilligt ydede deres Hjælp. Med en Trofasthed, der søger sin Lige, stod især tre Kvinder mig bi: *Karen Holm*, *Mathilde Wulff* og min Søster *Anna Petersen*. Jeg mindes den Søndag, da den gamle Mand, som havde ejet den Grund, paa hvilken Børnehjemmet var bygget, og som ogsaa ejede Nabogrunden, kom til mig og sagde: »Jeg har lovet Dem ikke at sælge Grunden her ved Siden af uden at sige det. Nu skal den sælges. Vil De købe den?« Og jeg svarede: »Ja, vist vil jeg købe den. Jeg véd blot ikke, hvor jeg skal faa Pengene fra.« Jeg mindes, at de kloge Mænd rystede paa Hovedet, men Veninderne kom hver med deres store Skærv, og saa sparede jeg og skrabede sammen, til jeg havde Resten, og Grunden blev vor. Saa gik nogle Aar, og atter fik vi Hjælp, saa at vi uden alt for stor Gæld kunde bygge Huset for de spæde Børn.

Jeg mindes, da Grundstenen blev lagt, og da Huset stod færdigt i 1890 med de høje, lyse, solbeskinnede Værelser, og da det kunde sættes i Stand til de smaa Børn, og da det første Barn blev optaget med sin Moder, en Enke, hvis Mand var bleven paa Søen. Jeg mindes Indvielsesfesten. Kønt, sundt og hensigtsmæssigt syntes de Indbudne der var, nogle mente dog, at der var lidt for pænt, Værelserne for høje, det hele lidt for flot, især »det meget hvide paa Sengene«. Men vi lod det være, som det var.

Huset blev befolket, og Livet levedes derinde med sine Glæder, sine Sorger, sine Bekymringer. Sine Bekymringer, ja, thi det, der er en Bekymring i en Familie, der har Børn, f. Ex. at et af disse ikke trives, det er sandelig ogsaa en Bekymring her, og saa vist det er en Sorg i Forældres Hjem, at et

Barn bliver sygt og dør, saa vist er det ogsaa en Sorg her. Er Forældres *6te Generation*. Sorg end saa dyb og varig, at en Sammenligning er umulig — saa gør Ansvarsfølelsen her maaske Sorgen vel saa tung at bære.

ROSALIE PETERSEN.
Fotografi.

Naar jeg i Tanken dvæler ved Hjemmets første ringe Begyndelse, ved dets Fremgang, dets stille tilbagetrukne Liv indtil nu, sender jeg en Tak til de mange, der paa forskellig Maade har støttet og hjulpet mig, til Bidragyderne, til de Mænd, der har været, og dem, der endnu er Medlemmer af Bestyrelsen, og til dem, der ved gode Ord har opmuntret og styrket mig.« — — —

Februar 1902.

Rosalie Petersen.

6te Generation.

Efterhaanden som der i Tidens Løb opstod flere og flere Børnehjem — »Børnehjemmet af 1870« kan vel regnes som det første Børnehjem, der ad privat Vej er oprettet i Kjøbenhavn — og det forholdsvis ikke var saa vanskeligt som før at faa Børn paa over 3 Aar anbragt, blev Forsorgen for spæde Børn dette Børnehjems Hoved-Opgave, og fra 1905 blev der udelukkende optaget spæde Børn med deres ulykkeligt stillede Mødre.

Den 12. Juni 1905 blev *Rosalie Petersen* dekoreret med Fortjenstmedaillen i Guld.

I sit 72. Aar, den 1. April 1907, trak *Rosalie Petersen* sig tilbage fra den direkte Overledelse af selve Børnehjemmet. Aarets Beretning føjer til denne Begivenhed følgende Ord: »Med en fra alle Sider i høj Grad paaskønnet Energi, Dygtighed og Opofrelse har Frøken *Rosalie Petersen* virket for dette Hjem, indtil hun nu har ment at burde lægge Arbejdet over i yngre Hænder. Hendes Navn er urokkeligt knyttet til Børnehjemssagen i Danmark og særlig til »Børnehjemmet af 1870«, der vil vide at bevare Mindet om sin Stifterinde«.

Rosalie Petersens Virksomhed i Velgørenhedens Tjeneste, der endnu i hendes høje Alder usvækket og utrætteligt udfolder sig paa mangfoldige Maader, »har,« som »Biografisk Lexikon« (XIII. S. 65) skriver, »havt en indgribende Betydning i Børnehjemssagen i Danmark og vidner om, hvor meget der kan udrettes ved en sjælden Forening af Energi og Kærlighed til ulykkelig stillede Børn«.

Nu, da denne Slægtbog udsendes, er Rosalie Petersen Slægtens Ældste, 82 Aar gammel.

Et af de mangfoldige smaa Børn, som hun har havt i sin Varetægt, har hun ved Adoption knyttet til sig som sin Datter. *Anna Buch-Andersen* er født den 14. Januar 1885 i Kjøbenhavn og er Datter af Ekviperingshandler *Erik Buch-Andersen* og Hustru *Anna Guldbrandsen*. Hun blev optaget paa Børnehjemmet den 29. Januar 1885 ved Moderens Død.

ANNA EMILIE CHARLOTTE PETERSEN.

1836—1896.

Anna Emilie Charlotte Petersen, Datter af Toldinspektør *Michael Petersen* og *Henriette Philipsen*, blev født i Assens den 9. Oktober 1836. Ved sin Moders Død kom hun, 5 Aar gammel, i Huset hos sine Bedste-

forældre *Philipsen* i Kjøbenhavn, hvor hendes Søster allerede havde været, fra hun var 2 Aar gammel. Søstrene fik en udmærket Skoleundervisning hos *Jette* og *Lotte Gad* særlig i Sprog. Efter sin Konfirmation 1853 kom *Anna Petersen* atter til sit fædrene Hjem og forblev i dette, ogsaa efter at det 1860 var blevet forflyttet til Horsens.

Anna Petersen havde mange Interesser særlig i sproglig og filantropisk Retning, og hendes Begavelse og Kundskaber havde naturligt anvist hende andre og mere betydningsfulde Opgaver end dem, der stilledes til hende ved den Del, hun tog i Hjemmets og Husets Styrelse. Men hun svigtede ikke det Løfte, hun havde givet sin Fader før hans Død, at ville forblive i Hjemmet til Støtte for hendes i høj Grad gigtvage Stifmoder og hendes meget svage Halvsøster *Michaela*. Hun fulgte dem ogsaa, da de efter Faderens

ANNA PETERSEN.

Død bosatte sig i Kjøbenhavn, hvor hun desuden, da hendes Søster *Rosalie Petersen* havde oprettet »Børnehjemmet af 1870« i Ryesgade, blev dette Hjem en udmærket Støtte i dets store Virksomhed.

Da *Anna Petersen* i Sommeren 1895 var i Besøg hos sin Halvbroder *Andreas Petersen* paa hans Villa ved Klampenborg, tilsyneladende sund og frisk som altid, afgik hun pludselig ved Døden den 16. Juni 1896.

BORGMESTER HERMAN BECH PETERSEN.

FØDT 1839.

Herman Bech Petersen, Søn af Toldinspektør *Michael Petersen* og *Henriette Philipsen*, er født i Assens den 20. Februar 1839. Han har givet følgende Meddelelser om sit Liv.

»Jeg er født d. 20. Februar 1839 i Assens, hvor min Fader, *Michael Christian Petersen* da var Toldkasserer. Min Moder, *Henriette Augusta*, født *Philipsen*, døde den 4. November 1841, efter at min Broder *Henry* var kommen til Verden. Navnet *Herman Bech* fik jeg, fordi jeg blev opkaldt efter Konferensraad *Hermann Bech*, der havde været min

6te Generation. Faders Chef i Generaltoldkammerkollegiet. Da jeg ved min Moders Død ikkun var lidt over $2\frac{1}{2}$ Aar gammel, har jeg ingen Erindring om hende. Hun skal have været usædvanlig blid og elskværdig, og var derfor meget afholdt i Byen. Maaske var det Erindringen om min Moder, der bevirkede, at der var saa mange, der var gode og elskværdige imod mig som lille Dreng. Mine tre ældre Søskende *Vilhelm*, *Rosalie* og *Anna*, var allerede ved min Moders Død i Kjøbenhavn eller kom der kort efter, og jeg saa derfor i Barndomstiden kun meget lidt til disse tre Søskende, især til Søstrene, der var i Huset hos Bedsteforældrene. Det maa erindres, at en Rejse fra Kjøbenhavn til Vestkysten af Fyen i de Tider var langvarig og kostbar. *Vilhelm* kom dog hver Sommer hjem i Sommerferien, og hans Rejse foregik undertiden med en af Skipperne, hvis Fartøjer foer mellem Kjøbenhavn og Assens, men det var herved ikke udelukket, at Rejsen frem og tilbage i ugunstigt Vejr kunde medtage omtrent hele Ferien. Det blev derfor af stor Betydning for mig, at min Fætter (Dobbeltfætter, da vore Fædre var Brødre og vore Mødre Søstre), *Frederik Petersen* fra Laage — senere almindelig kaldet *Dick* — kom i Huset hos os, da det var vanskeligt for Forældrene at faa ham undervist paa Landet. Jeg var dengang omtrent fire Aar. Han blev hos os i sex Aar; vi kom godt ud af det sammen og holdt meget af hinanden. Det var mig derfor en stor Sorg, da han skulde bort og i Skole i Kjøbenhavn. Jeg var tidt i Sommerferien med ham paa Laage.

Efter min Moders Død blev Huset bestyret af en Jomfru *Sofie Knudsen*, en Købmandsdatter fra Assens, som jeg holdt særdeles meget af, men da hun blev syg, kom Jomfru *Rikke Thaulow*, Datter af By-skriver *Thaulow* i Assens, i Huset. Hende syntes jeg ikke om. Til min Fader saa vi Børn ikke meget, da han tidlig paa Dagen gik ned paa Toldkontoret, var en kort Tid hjemme til Middag og saa igen gik paa Kontoret. Om Aftenen sad han alene i et lille Værelse. Han var en Mand med et blødt Hjærte; om han end undertiden kunde blive hæftig, var han ellers altid god og kærlig mod os Børn. I Januar 1847, da jeg var henved 8 Aar gammel, blev han gift for anden Gang med *Eline Warming*, f. *Brünniche* [Se Side 66]. Dette gav naturligvis en betydelig Forandring i Livet hjemme. Hun var en gennemdannet Personlighed, forholdsvis ung, 26 Aar, og fik en meget betydelig Indflydelse paa mig. Hun havde et aabent Øje for Poesi og Kunst, var selv en ingenlunde uheldig Dilletant i Maling og Tegning, men især havde hun et stort musikalsk Talent og spillede udmærket Klaver, hvorved hun tidlig gav

mig Sans for Musik. I Ægteskabet blev der født to Børn *Michaela* og *6te Generation. Andreas*.

Det vilde blive for vidtløftigt her at omtale alle de Personligheder, med hvem jeg i min Barndom kom i Berøring. Som lille Dreng kom jeg i forskellige Pogeskoler og, da jeg var 7—8 Aar, i Skole hos en teologisk Kandidat *Blædel*, Søn af Sognepræsten, der havde oprettet en lille Privatskole; da han blev Præst, kom jeg i Borgerskolen og blev senere undervist af en theologisk Kandidat *Boberg*, til jeg 1853 kom i Haderslev Skole.

En lille By som Assens bød selvfølgelig ikke paa mange Adspredelser. Et omrejsende Skuespillerselskab engang om Vinteren, engang imellem et Menageri, de aarlige Markeder — det var alt. Et Par Gange om Aaret en Udflugt til Frederiksgave eller til Verninge, hvor min Faders Morbroder var Præst. [Se Side 66]. I Byens Forhold gjorde imidlertid Krigen 1848—50 en stor Forandring. Det begyndte med, at en Mængde Flygtninge, Officers- og Embedsmænds-Familier, kom til Byen paa Gennemrejse. Saa kom Orlogsmændene paa Reden med en Mængde Soldater, der transporteredes til Sundeved og Als. Assens laa jo nær ved Krigsskuepladsen, og man hørte ofte Kanontordenen fra Dybbøl og Fredericia. Vi Dreng fulgte Krigsbegivenhederne med den mest levende Interesse, og det gjorde et uudsletteligt Indtryk paa mig som 10aarig Dreng, da de mange Saarede fra Slaget ved Fredericia kom kørende til Byen.

I Aaret 1853 kom jeg i Haderslev Latinskoles 5. Klasse. Naar ikke Odense, men derimod Haderslev blev foretrukken, laa det dels i, at Haderslev laa nærmere ved Assens og dels i, at det antoges, at man nu, da Undervisningssproget i Haderslev Skole var bleven dansk i Stedet for tydsk, havde været særdeles omhyggelig for at faa gode Lærerkrafter. Det var gennemgaaende unge Mænd under 30 Aar. Rektoren, *S. B. Thrige*, var 33 Aar og havde meget betydelige Kundskaber og gode Evner til at lære fra sig. Han var dertil en elskværdig Mand, og da al Raahed var ham fjern, var korporlig Revselse udelukket i Skolen. Af de øvrige Lærere skal jeg kun nævne *V. A. Bloch*, den senere Rektor ved Metropolitanskolen, en sand Gentleman og en overordentlig dygtig Lærer. De fleste af Lærerne blev meget gamle, men de er nu alle forlængst døde. Skolen dimitterede første Gang 1854 to Studenter, nemlig *Th. Paulsen*, Thriges Halvbroder, der faldt ved Dannevirke, og *Carl Bekker*, der blev en bekendt Advokat i Slesvig. Jeg blev dimitteret 1857

6te Generation. altsaa i fjerde Hold, og saavidt jeg véd, er samtlige Studenter fra disse Hold nu døde, undtagen fhv. Læge *Chr. Ehnhuus* i Odense og jeg.
Om Personer og Forhold i Slesvig skal jeg ikke her udtale mig,

BORGMESTER HERMAN BECH PETERSEN.

men blot bemærke, at Landbefolkningen og tildels Bybefolkningen lige til Flensborgfjord dengang var saa afgjort dansk, at den allerstørste Del af den end ikke forstod Tysk. Det har derfor altid været mig uforstaaeligt, at man ikke paa Konferencen i London 1864 gjorde alt for at

redde Landet nord for Flensborgfjord for Danmark med Udeladelse af *6te Generation.* hvad der laa syd for Fjorden, hvor Sproget i al Fald var blandet og Stemningen tildels fanatisk tysk.

Da jeg i 1857 kom til Kjøbenhavn, kom jeg til at bo paa Nørregade Nr. 28 hos min Moster »*Tante Rikke*«, [se Side 64] der var gift med Kammerraad *August Rist*. Hun havde et varmt Hjærte ikke mindst for hendes to afdøde Søstres mange Børn, os fra Assens og dem fra Laage, der jo var fader- og moderløse. Vi havde alle et sandt Hjem i hendes Hus. »*Onkel Rist*« var en smuk og statelig Mand, der vel ikke gav sig meget af med os, da vi var yngre, men som i Gerningen fuldt ud var enig med sin Hustru i at lade sit Hus være et Hjem for os. Han var en meget søgt Selskabsmand, og havde som Frimurer en meget høj Stilling. Fra Huset paa Nørregade har jeg kun lyse Minder, særlig ogsaa om Børnene, der var noget yngre end jeg: *Augusta Rist*, gift med Oberstlieutenant *Tobiesen*, *Peter Frederik Rist*, nuværende Oberst *Rist*, og *Harald Rist*, der døde som Direktør for Forsikringselskabet »Skaane«.

I Aaret 1861 kom jeg til at bo hos min Broder *Vilhelm*, der døde 1889, og om hvem der er fortalt foran. Han havde et Hjærte af Guld ligesom ogsaa den anden af mine afdøde Søsken, min elskværdige Søster *Anna*, der døde 1896.

Efterat jeg i 1865 var bleven juridisk Kandidat, var jeg dels Herredsfuldmægtig, dels (1868) ansat i Kjøbenhavns Politi, dels (fra 1869) Sagførerfuldmægtig, indtil jeg i Aaret 1873 blev Politifuldmægtig paa St. Thomas i Vestindien. I denne Stilling var jeg indtil 1876, da jeg blev Prokurator ved Overretten og samtlige Underretter paa de vestindiske Øer. Jeg fik strax meget at bestille; men da Øernes Handel og Skibsfart aftog med rivende Fart, ansaa jeg det for rigtigt at tage hjem, da jeg paa fordelagtige Vilkaar kunde afstaa min Forretning. Om Personer og Forhold paa Øerne skal jeg ikke her udtale mig.

Jeg kom hjem 1883. Nogen Tid efter tog jeg Ansættelse som Volontær og Fuldmægtig paa Kjøbenhavns søndre Birks Kontor. Dette store Embede (det nuv. Frederiksberg Birk, søndre Birk og Straffedommer-Embedet) blev med exempelløs Dygtighed bestyret af Birkedommer *C. Ingerslev*, der ganske vist havde meget dygtige Medarbejdere, blandt hvilke jeg skal nævne nuv. Nationalbank-Direktør *J. P. Winther* og Borgmester *P. N. V. Buch* i Roskilde. Jeg lærte meget paa dette Kontor, og har det i taknemlig Erindring.

Den 15. Juni 1885 blev jeg udnævnt til Byfoged i Ringkøbing og

6te Generation. Herredsfoged i Ulfborg- og Hind-Herreder. Det var en stor og udstrakt Jurisdiktion med 10 Mil Søstrækning mod Vesterhavet med Holmslands Klit og det senere saa berømte »Hvide Sande«. Der var en Del Strandinger og Strandingsager, og mange er de Dage, jeg har tilbragt ved Havet i den Anledning. Da jeg fik Embedet, var det ret vanskelige Tider, »Holstebro-Affæren« med Politimesterens Fjernelse fra Tribunen, hvor C. Berg skulde tale, havde lige fundet Sted. Saa kom Provisorietiden med de provisoriske Finanslove, — som jeg meget misbilligede —, Gendarmer m. v. Det gik dog af uden Ulemper for mig.

I Januar 1895 blev jeg udnævnt til Byfoged i Præstø og Birkedommer i Vordingborg nordre Birk. Jeg maa tilstaa, at det var den smukke Egn og Embedsboligens saa overordentlig smukke Beliggenhed, som lokkede mig. Jeg blev strax Meddirektør i Præstø Sparekasse, og Omstændighederne medførte snart, at jeg maatte sætte mig i Spidsen for en Bevægelse for at skaffe Præstø og Omegn en Jernbane til Næstved. Jeg blev Formand for Bevillingshaverne, og da den kom i Stand Direktør for Banen, der strax fik særdeles meget at bestille. Senere kom jeg i lignende Stillinger ved Banen fra Præstø til Mern, hvor der er Sukkerfabrik. Da de nye Skattelove traadte i Kraft, blev jeg Formand for Skatteraadet for Præstø og Omegn (c. 20 Sogne), et Hverv, der ikke var uden Besværligheder. Nu, i disse Tider, skal det være meget værre.

Da jeg i 1914 blev 75 Aar, besluttede jeg at søge min Afsked. Ganske vist kunde jeg egentlig ikke sige, at jeg følte Alderens Tryk, men jeg vilde nødig have, at man skulde have Anledning til at finde, at jeg var for gammel. Jeg søgte altsaa min Afsked og fik den fra den 31. Juli 1914 at regne, idet jeg havde den Tilfredsstillelse, at jeg samtidig fik »Tilkendegivelse af Hans Majestæts allernaadigste Paaskønnelse af min lange og gode Tjeneste«. Jeg kan tilføje, at jeg i 1893 blev Ridder af Dannebrog og i 1900 Dannebrogsmænd.

Endelig maa jeg ogsaa udtale, at jeg i min lange Embedstid har nydt megen Velvillie hos vedkommende Juridiktions Beboere, og at jeg stedse har staaet i godt Forhold til de Byraad, hvis Formand jeg har været.

Den 20. Oktober 1875 blev jeg paa St. Thomas gift med *Margrete Frederikke Vilhelmine Høegh-Guldberg*, der er født i Aarhus den 11. Oktober 1845 og Datter af Adjunkt *Emmerik Lucian Høegh-Guldberg* (født 4. Maj 1807, død 31. Maj 1881 i Aarhus) og *Jacobine Ma-*

thilde Raae (født 8. Januar 1823, død i Aarhus den 20. Marts 1867). *6te Generation.*
 Min Hustru har ved Studier erhvervet sig betydelige Kundskaber i Historie, Kunsthistorie og Sprog, især Engelsk og Tysk, som hun taler meget smukt; hun er desuden i Besiddelse af et usædvanligt musikalsk Talent og har spillet Klaver med udmærket Dygtighed. Hendes Helbred har ikke været stærkt, især paa Grund af Gigt, men hun har med stor Taalmodighed vidst at bære sine Lidelser. Med hendes Slægt staar vi i det venskabeligste Forhold; særlig nævner jeg hendes Søstre, *Emma*, der døde 1910, og var gift med Overfører *I. F. Wedel* paa Vallø, og *Julie*, der var gift med Generallæge *Joh. Fr. Hempel*. Min Svoger *Wedel* har lært mig at være Jæger, og store er de Glæder, som jeg har haft i de mange Jagtdage rundt omkring i de Egne, hvor jeg har levet. Da jeg baade i Ringkøbing og Præstø har ejet et Sejlfartøj, har jeg stedse under mit mangeaarige Ophold i Provinserne haft mange Nydelser ved Jagt og Sejlads.

MARGRETE BECH PETERSEN,
 f. Høegh-Guldberg.

(August 1917).

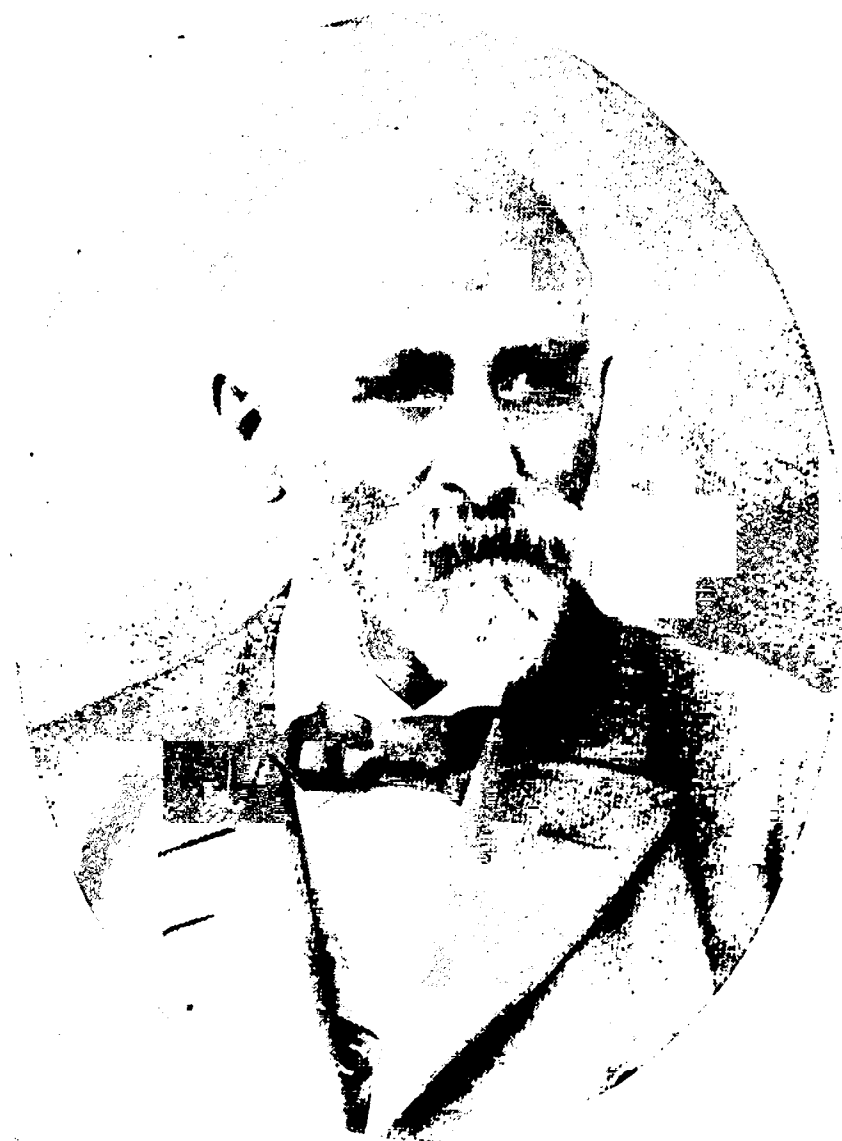
HOSPITALSFORVALTER HENRY AUGUST PETERSEN.

FØDT 1841.

Henry Petersen, Søn af Toldinspektør *Michael Petersen* og *Henriette Philipsen*, er født den 4. Oktober 1841 i Assens. Faa Uger efter sin Fødsel mistede han sin Moder, og han blev døbt paa hendes Begravelsesdag den 9. November. Til sit fjortende Aar gik han i Skole i Assens og kom derefter, ligesom sin Broder Herman, i den lærde Skole i Haderslev og boede her sammen med Broderen. Han gik imidlertid i Skolens Realklasser og havde liden Lyst til Læsning, men da hans Hu stod til Landvæsen, forlod han Skolen i Sommeren 1858 efter tre Aars Forløb og blev fra den 1. Juli Landvæsenselev paa Forpagtergaarden Billeslund under Gram Gods, hvor han forblev til Efteraaret 1859. Vinteren tilbragte han i Hjemmet i Assens og var saa Elev paa Egeskovgaard paa

6te Generation. Fyen fra Foraaret 1860 til Sommeren 1862, da han fik Plads som Forvalter paa Hovedgaard i Jylland til Oktober 1863 og kom derefter ulønnet i samme Stilling til Soldatergaarden paa Bornholm. Da Gaardens Søn, efter at have aftjent sin Værnepligt i Krigen, kom hjem i November 1864 og selv kunde bestride Stillingen, blev *Henry Petersen* i Januar 1865 Forvalter hos Forpagteren paa Dronninggaard ved Holte og forblev i denne Stilling, da Ejeren, Etatsraad *J. C. Nyholm*, selv overtog

HOSPITALSFORVALTER HENRY PETERSEN.

SOPHIE PETERSEN, f. MØLLER.

Gaarden, og indtil denne i Oktober 1865 afhændede den. *Henry Petersen* blev derefter fra Juli 1866 til Marts 1868 Inspektør paa Ulrichsfält ved Engelholm i Skaane. Han var nu 27 Aar og længtes stærkt efter at blive sin egen Mand; i den følgende Tid rejste han derfor om i Danmark og Sverige for at se paa Ejendomme, indtil han i Marts 1869 overtog Forpagtningen af Fogdarp i Skaane.

Tre Aar efter, i Foraaret 1872, købte han denne Ejendom, samtidig med at han giftede sig. Den 12. April 1872 blev *Henry Petersen* viet i Skaarup paa Fyen til *Caroline Birgitte Sophie Møller*, der er født den 18. Maj 1844 paa Vejstrupgaard ved Svendborg og Datter af Forpagteren paa Vejstrupgaard *Peter Christian Møller* (f. den 7. Oktober 1811 paa Vejstrupgaard og død std. den 8. Oktober 1845) og *Kirsten Mayntz* (f. den 7. Juni 1816 paa Langhøj Mølle i Steenstrup Sogn og død den 1. Januar 1859 paa Margaard).

I Marts 1878 skilte *Henry Petersen* sig ved Fogdarp og købte i Juli ^{6te} *Generation.* Aaret efter en Gaard i Ramsømagle ved Roskilde, som han beholdt til Sommeren 1888. Efter at have solgt denne Gaard opgav han Landvæsenet og bosatte sig i Kjøbenhavn, hvor han paatog sig Arbejde paa Blegdamshospitalets Kontor. Efter to à tre Maaneders Forløb overtog han Stillingen som Forvalter ved Øresundshospitalet.

I 28 Aar røgtede han dette vanskelige og ansvarsfulde Hverv til han, 75 Aar gammel, den 1. Maj 1916 søgte sin Afsked og samtidig blev udnævnt til Ridder af Dannebrog.

I Ægteskabet er født to Børn: den 20. Februar 1873 *Kirsten Petersen*, gift med Kommunelærer *Fr. Aug. Ferd. Fjelstrup*, og den 12. Oktober 1874 *Per Mayntz Petersen*.

MICHAELA NANNA PETERSEN.

1848—1916.

Michaela Nanna Petersen, Datter af Toldinspektør *Michaël Petersen* og *Eline Brünniche*, blev født i Assens den 28. September 1848. Hun havde fra Barn et skrøbeligt Helbred, der fulgte hende Livet igennem til hendes Død den 17. Februar 1916.

MICHAELA PETERSEN.

GROSSERER ANDREAS CHRISTIAN PETERSEN.

FØDT 1850.

Andreas Petersen, Søn af Toldinspektør *Michael Petersen* og *Eline Brünniche*, er født den 16. August 1850 i Assens. Han gik i Realskolen i denne By, men da hans Fader 1860 blev forflyttet til Horsens, kom han i Latinskolen dér. I Horsens oplevede han Krigen 1864, og denne Tid gjorde stærkt Indtryk paa den 14aarige Dreng. Han glemte aldrig de Dage, da de c. 20,000 Østerrigere med fuld Musik rykkede ind i Byen,

6te Generation. eller da en anden Dag et Vogn-Tog med mange Baade, som var samlet helt oppe fra Nordjylland, rykkede sydpaa for at bruges til Overgangen til Als. I hans Hjem var der under hele Krigen en Del Officerer med deres Oppassere i Indkvartering, der kom til desto større Besvær, som Husets yngste Datter laa syg af Tyfus, og da hans Fader bestemt nægtede at tale med Officererne, maatte *Andreas Petersen*, der dog kun var en Skoledreng, ofte føre de uundgaaelige Forhandlinger med dem om deres Ophold i Huset. Skøndt fra Hjemmet i høj Grad patriotisk paavirket og betaget af Krigens ulykkelige Forløb, stod han dog stedse paa en god Fod med de Indkvarterede, især de mange Østerrigere, som jo knapt nok kendte Danmark af Navn og ikke forstode, hvorfor de skulde kriges med Danskerne, til hvem de intet Nag nærede. Ønsket om deres Bortdragen fra Landet, var derfor i høj Grad gensidigt.

Andreas Petersen havde musikalske Anlæg efter sin Moder og var som lille Dreng begyndt at lære at spille; allerede paa sin 9 Aars Fødselsdag fik han en Violoncel foræret, men da der paa dette Instrument ingen uddannede Lærere var i Assens og Horsens, fik han sin første Vejledning af sin i høj Grad musikalske Moder.

Da *Andreas Petersen* var 16 Aar gammel, kom han i Lære i Kjøbenhavn hos Universitetsboghandler *Gad* i Vimmelskaftet, hvis Søster var gift med hans Morbroder, den bekendte Læge Professor *A. S. P. Brünniche*. Efter fire Aars Arbejde i Bogladen, i hvilken Tid han fik megen god Undervisning i Musik, fik han Ansættelse i *C. C. Loses* Musikhandel i Gothersgade, der senere er gaaet op i *Wilhelm Hansens* Musikforlag. Her havde han rig Lejlighed til at komme i Forbindelse med mange Kunstnere og musikinteresserede Mennesker og i Omgang med mange musikalske Krese, blandt hvilke han med særlig Glæde og Stolthed tænker tilbage paa Komponisterne *P. Heises* og *Niels W. Gades* Hjem, hvor han nød Gæstfrihed og fik Lejlighed til at deltage i Sæmmenspil.

Fra 1868 deltog *Andreas Petersen* med stor Ivrighed i Kjøbenhavns frivillige Skarpskyttekorps Øvelser og var en flink Skytte. Da den fransk-tyske Krig udbrød, fik han *C. C. Loses* Tilladelse til at søge sig en Plads i Udlandet og fik Ansættelse i *August Crantz*' Musikhandel i Bremen, hvor han opholdt sig et Aar, og tog derfra til Basel i det meget store Musikhus *Gebrüder-Hug*. Han havde i det hele taget stor Glæde af sin Musik, ikke mindst i Udlandet. Den skaffede ham her Adgang til de bedste Familier, hvor der var unge musicerende Døtre, lige-

som han ogsaa spillede i Musikforeningers Orkestre og var baade i Bremen og Basel med til at danne Dilettantorkestre; i Basel kulminerede denne Fornøjelse ved, at han og hans Venner i Sommerens Løb nogle Gange spillede i en af Byens Sommerhaver til Glæde for dem selv og andre, thi den Gang var det endnu ikke Skik og Brug, at der blev musiceret i Forlystelseshaverne. Fra Basel ansøgte han det danske Krigsministerium om at blive indkaldt til Soldat herhjemme uden at møde paa Session, hvilket blev bevilliget, tildels paa Grund af hans Tjeneste i Skytteforeningen. Han vendte da hjem i 1873. I den Tid han var Soldat, besøgte han oftere sin Fætter *Holger Petersen*, der ca. 5 Aar før havde grundlagt sin Forretning, og beklagede sig ved en saadan Lejlighed over sine ringe Udsigter som Musikhandler. *Holger Petersen* spurgte ham da, om han havde Lyst til at træde ind i hans Forretning, hvilket han med Tak og Glæde tog imod. Efter to Aars Forløb skulde der ansættes en ny Bogholder, og han blev da ansat som saadan 1875. Den 17. Juni Aaret efter fik han Prokura. Den 1. Januar 1895 blev *Andreas Petersen* tilligemed sin Fætter *Peter Petersen* optaget som Associé i Firmaet »*Holger Petersen*«. Den 19. November s. A. løste han Borgerbrev som Grosserer i Kjøbenhavn.

Han var i sin Barndom i de smaa Havnebyer opfødt med at plaske i Vandet. Hans Fader lod ham ofte tage ud med Lodserne i Horsens, for at han kunde blive oplært i at styre en Baad. Denne Interesse for Sejlsport fulgte ham senere, og i Kjøbenhavn var han derfor i en Aarrække Ejer af en Kutter, med hvilken han foretog Ture rundt om Sjællands og Fyens Kyster; det blev ogsaa hans Hustrus største Glæde at være med paa disse Farter, uanset hvordan Vejret var. Han deltog i mange Aar i adskillige Kapsejladser og tog ogsaa sine Præmier.

Den 14. Juli 1887 ægtede *Andreas Petersen* i Ordrup Kirke *Anna Johanne Marie* (fra Barndommen kaldet »*Gytte*») *Rasmussen*. Hun er født den 3. November 1866 i Kjøbenhavn og Datter af Tobaksfabrikant *Alexander Rasmussen* (f. i Svendborg den 29. Juli 1833, død i Skodsborg den 7. September 1898) og *Anna Vilhelmine Tofte* (f. i Kjøbenhavn den 21. Februar 1839, død std. den 16. Oktober 1872). Ligesom sin Mand har hun mange Interesser, en stærk Kærlighed til Musik og for sproglige Studier; hun er desuden en kyndig Samler af sjældne Udgaver af gammel, især dansk, Literatur.

I Aarenes Løb indskrænkede *Andreas Petersen* sin Sejl- og Ride-sport og opgav den helt, da »Hedesagen« fik Tag i ham. Under et Be-

6te Generation. søg paa *Holger Petersens* Plantager, blev han og hans Hustru saa betaget af den Skønhed, de saa, at de i 1908 købte Konferensraad *Heides*

GROSSERER ANDREAS PETERSEN.
Maleri af Knud Larsen.

Villa og Plantage »Siam« i Heinsvig Sogn, Slavs Herred. Den blev strax omdøbt til »Gyttegaard«. Den iøvrigt smukke Bygning, som Arkitekt *Kampmann* havde opført, blev efterhaanden for lille, og Arkitekt *Chr. Borch* har nu bygget en Villa paa Heden, hvor Familien tilbringer al

den Tid, som deres Ferier skænker. *Kampmanns* Hus afgiver Bølig for 6te Generation. en Plantør m. v., som under Hedeselskabets Ledelse forestaar alle Plantinger paa »Gyttegaard«. Plantagen omfatter nu ca. 1,000 Tdr. Land. —

GYTTE PETERSEN, f. RASMUSSEN.
Maleri af Fr. Lange.

Andreas Petersens tidligere Sommer-Opholdssted »Rosenvilla« ved Emilies Kilde, hvor hans Børn voxede op, har han solgt 1916.

I Ægteskabet er der født to Døtre: den 10. Marts 1889 *Gerda Anna Eline*, gift med Overretssagfører *Hans Peter Møller*, den 16. August 1891: *Elin Sigrid*, gift med Ingeniør *Harald Crone*.

OVERAUDITØR THORALD PETERSENS DATTER.

EMMA CATHINCA EMILIE PETERSEN.

1834—1914.

EMMA PETERSEN.

Emma Petersen, Datter af Overauditør *Thorald Petersen* og *Minna Roepstorff*, blev født i Horsens den 3. September 1834. Efter sin Moders Død levede hun alene i sit lille velhavende Hjem mellem *Minderne* fra de *Petersenske* og *Roepstorffske* Familier, men hun holdt meget af selskabelig Omgang og hørte gerne Musik. Hun havde Anlæg for Malekunsten, som hun i sine yngre Aar ikke uden Held dyrkede, idet disse Anlæg muligvis skrev sig fra den *Grodtshilling-ske* Familie (se Side 73), i hvilken der var flere Malere, eller fra den *Købkeske* Slægt. *Emma Petersen* døde, 80 Aar gammel, den 22. December 1914 i Kjøbenhavn.

URTEKRÆMMER CHRISTIAN PETERSENS BØRN.

MARIANE CHRISTIANE PETERSEN.

1837—1912.

Mariane Petersen, Datter af Urtekræmmer *Christian Petersen* og *Grethe Købke*, blev født i Kjøbenhavn den 22. Juni 1837. Den i hendes Slægt nedarvede Kærlighed til Theatret fyldte hendes Sind fra hendes tidlige Ungdom og fik sit endelige Udslag i, at hun 1867 debuterede ved det udmærkede *Carl Hagenske* Skuespillerselskab, der 1867—68 gav Forestillinger i Jylland og Fyen. Hun følte sig imidlertid skuffet i sine Forventninger og trak sig meget snart tilbage fra Scenen. Da hendes Moders Broderdatter, *Marie Købke*, der var født 1836, nogen Tid efter aabnede sin bekendte Pigeskole i Holbergsgade, tog hun sig en Lærerindeplads i denne og underviste i Dansk, Engelsk, Fransk og Bibelhistorie i henved 25 Aar, saa længe Skolen bestod. Hendes Søsterdatter *Margrethe Aarestrup*, der var en af hendes Elever, udtaler sig saaledes om hende: »Skøndt det fra først af ikke var min Tantes Lyst at undervise, var hun som Lærerinde dygtig og livlig, hun forstod udmærket at klarlægge alt for os paa en saadan Maade, at vi hurtig opfattede det og huskede det. Hun havde mange Kundskaber, men hun pralede ikke med sin Viden, og var der noget, vi ønskede Forklaring paa, kunde vi trøstigt gaa til hende, hun kunde altid give Svar og gode Raad. Hun var et ualmindelig fint og dannet Men-

MARIANE PETERSEN.

6te Generation. neske, der havde lært meget og især i sin Ungdom var kommen meget ud; bl. a. St. kom hun meget i sin Onkels Professor *Carl Petersens* Hjem, der jo som bekendt blev besøgt af mange begavede Mennesker. Hun talte ofte og med Glæde derom.«

Mariane Petersen døde den 11. Maj 1912.

SKIBSMÆGLER PETER BERENDT KØBKE PETERSEN.

1838—1905.

Peter Petersen, Søn af Urtekræmmer *Christian Petersen* og *Grethe Købke*, blev født den 17. Oktober 1838 og opkaldt efter sin Morfader. Efter sin Konfirmation kom han i Tømrerlære, men havde kun Lyst

SKIBSMÆGLER PETER PETERSEN.

til at være Sømand og til at komme ud i Verden, de trange hjemlige Forhold smagte ham ikke. Da han kom tilsøs, gik han meget igennem og fik tidt uheldig Hyre paa daarlige Skibe. Den 20. Maj 1862 tog han almindelig Styrmandsexamen med Karakteren »bekvem«. Langt om længe blev han Fører af en stor amerikansk Passagerdamper, med hvilken han sejlede paa La Platafloden i mange Aar. Tilsidst slog han sig ned som Skibsmægler i Santa Fè i Argentina og giftede sig her i 1887 med *Johanne Dorothea Caroline (Anna) Krøger*, der var født i Hamborg den 26. April 1855.

Peter Petersen omtales i et Nummer af »Viking«, Skandinavernes Ugeblad i Buenos Ayres, (af 9. Februar 1902) paa følgende Maade: »En af de ældste og bedst kendte Danskere i Argentina er Skibsmægler *Peter Petersen* af Santa Fè. *Don Pedros* Gemytlighed og Hjælpsomhed er bekendt og har gjort ham til en af de mest populære Landsmænd i Republikken. Han hører til Mændene af den gode, gamle Skole, som er fuld af Minde om Danmark og om Kjøbenhavnrlivet i hans unge Dage. Han er uudtømmelig i Anekdoter om Forhold og Personer fra Kjøbenhavn for en 30—40 Aar siden og kender den Tids Theaterhistorie paa sine Fingre. Trods de mange Aars Udlændighed har *Don Pedro* bevaret den levende

Kærlighed til sit gamle Hjem og sin Slægt derhjemme, som det er saa ^{6te} Generation. velgørende at træffe paa« — — Resten af Artiklen giver et vidtløftigt Billede af Hjemmet paa Vestergade og *Don Pedros* Fader.

Peter Petersen levede i 20—30 Aar i Argentina, og hans Hus stod altid aabent for alle Landsmænd, som intet Hjem havde derude. Selv kom han aldrig hjem, »han kunde ikke«, som han skriver, »sige Farvel til alt herhjemme én Gang til«. Han var engelsk Vicekonsul i Santa Fé og døde derude den 12. Juli 1905. Hans Hustru har derimod tilligemed en Adoptivdatter været paa Besøg herhjemme.

EMILIE CECILIE MARGRETHE AARESTRUP, f. PETERSEN.

1840—1909.

Cecilie Petersen, Datter af Urtekræmmer *Christian Petersen* og *Grethe Købke*, blev født i Kjøbenhavn den 12. Juni 1840. Hun blev allerede gift, da hun var 19 Aar gammel, den 19. August 1859, i Frue Kirke med *Carl Vilhelm Aarestrup*, der var født i Nysted den 1. August 1829 og var ældste Søn af hendes Forældres bedste og mest trofaste Venner, Digteren *Emil Aarestrup* og *Caroline Frederikke*, f. *Aagaard*, som aldrig svigtede deres gode Vens Enke, da de svære Tider kom.

Carl Aarestrup var Sekretær hos den danske Konsul *Prydtz* i Rio Janeiro i Brasilien, og hans unge Hustru maatte strax efter Brylluppet følge ham paa den lange Rejse dertil. De levede her, til de 1866 vendte hjem til Danmark med deres to Børn; men efter at have haft en Kontorplads i Kjøbenhavn et Aars Tid, rejste *Aarestrup* atter tilbage til Rio. *Cecilie Aarestrup* blev med sin Datter *Margrethe*

optaget i sin Moders Hjem, medens hendes 7-aarige Søn kom i Huset hos *Aarestrups* Søster *Emilie*, der havde været gift med Distriktslæge *Vilh. Jul David* i Svendborg og senere ægtede Amtmand i Vejle *C. L. V. R. Nutzhorn*.

Da *Cecilie Aarestrup* kom tilbage til Hjemmet 1866, boede hendes

CECILIE AARESTRUP, f. PETERSEN.

6te Generation. Moder og hendes to Søstre *Mariane* og *Anna* sammen, og Pladsen var jo noget indskrænket i det lille Hjem i Bredgade, da det optog hende og hendes 4-aarige Datter, men »Bedstemoder forstod den Kunst«, skriver *Margrethe Aarestrup*, »at føre det igennem hun vilde, idet alle bøjede sig for hendes Myndighed og retfærdige Regimente«.

Carl Aarestrup var en Tid ansat i Handelsfirmaet *Hamann & Co.* i Rio, men da han ikke kunde taale Klimaet, vendte han tilbage til Kjøbenhavn 1871 og fik Ansættelse som Bogholder i Bankierfirmaet *Gedalia & Co.* Han søgte ogsaa at gøre sine Sprogkundskaber frugtbringende og opnaaede den 21. September 1872 kgl. Bevilling som edsvoren Translator og Tolk i det portugisiske Sprog. Men inden den Tid, den 14. Februar 1872, var Ægtefællerne blevet separerede, og den 13. Marts 1875 opløstes Ægteskabet ved Skilsmisse. *Carl Vilhelm Aarestrup* døde den 4. Maj 1886 i Kjøbenhavn.

Ved sin Skilsmisse var *Cecilie Aarestrup* kun 35 Aar; i mange Aar maatte hun leve i det trange Hjem, og »skøndt hun fuldstændig underkastede sig sin udmærkede Moders Villie, var hendes Stilling dog i mange Henseender saare vanskelig. Efter sin Moders Død 1887 fik hun og hendes Datter deres eget Hjem til stor Lykke og Glæde for dem begge«. Hun døde den 21. April 1909.

MARIE MAGDALENE WAIDTLØFF, f. PETERSEN.

1843—1914.

Marie Petersen, Datter af Urtekræmmer *Christian Petersen* og *Grethe Købke*, blev født den 5. September 1843 i Kjøbenhavn. Hun var fra Barn meget svagelig, og ingen havde troet, at hun skulde opnaa en høj Alder. Kort før Krigen 1864 blev hun forlovet med *Jens Carl Johannes Waidtløff*, der var født den 27. Juli 1835 i Kjerteminde og var Søn af Garver *Philip Waidtløff* (død den 16. September 1861, 70 Aar gammel) og *Maren Hansine Heilmann* (f. den 3. April 1800 og død i Odense den 10. Juni 1870). *Johannes Waidtløff* skildres som et rigtigt Fri-lufts- og Arbejdsmandsmand, kraftig og sund, der altid var tidlig paafærde og i fuld Virksomhed Dagen igennem. Han deltog i Krigen 1864, og de to Kærestefolk saa ikke hinanden et helt Aar. Han var med paa Tilbagetoget fra Dannevirke, men kom forøvrigt ikke i Kamp, dog oplevede han meget, som det senere var hans Børn en stor Glæde at høre ham berette om. Den 25. Oktober 1865 løste *Waidtløff* Borgerbrev som Gros-

serer i Odense og overtog samtidig Etatsraad *Vilhelm Petersens* Kolonialforretning paa Albani Torv overfor St. Knuds Kirke og Fyens Stifts Læseforening. 6te Generation.

Den 5. September 1866 holdt de Bryllup. Hun følte sig strax hjemme i Odense, især da baade Etatsraad *Vilhelm Petersen* og hans Hustru var beslægtet med hende saavel paa fædrene, som paa mødrene Side. Men hun kom til at gaa meget igennem i dette Ægteskab af Sygdom og Sorger, ikke mindst da tre af deres Sønner i Aaret 1881 i Løbet af faa Dage døde af Skarlagensfeber. Under slige Forhold viste hun sig altid mærk- værdig stærk trods sit svage Helbred. Hun var iøvrigt en livlig Natur, aandrig og morsom og nærrede stor Kærlighed til Musik, Theater og Digtekunst, Interesser, som hun havde arvet efter sin Fader. Hun spillede selv smukt Klaver, og hendes poetiske Sans gav sig Udslag i smukke Digte og Sange.

Waidtløffs Forretning blev dreven baade en detail og en gros. Senere optog han en stor Udførsel af Æg og sendte hver Uge en anselig Mængde Kasser til England. I mange Aar gik Forretningen godt, indtil han i August 1885 maatte standse sine Betalinger, men dog opnaaede Ak-

kord. Faa Aar forinden var han bleven Sekretær i de fynske Købstæders Brandassurance, hvilken Stilling han beholdt til sin Død.

I mange Aar havde han deltaget meget i det offentlige Liv. Han var Bestyrelsesmedlem i Handelsforeningen og i Fyens Stifts Læseforening, Formand for den selskabelige Forening »Fruens Bøge«, i flere Aar Medlem af Ligningskommissionen og fra 1865 af Odense borgerlige Jægerkorps m. m. Efter at hans Købmandsforretning var ophørt, trak han sig fuldstændig tilbage fra alle Hverv og fra Deltagelse i det offentlige Liv. Hans Helbred var i de senere Aar meget skrøbeligt, og en hæftig Lungebetændelse gjorde i Løbet af faa Dage Ende paa hans Liv den 12. Oktober 1896. Hans Hustru overlevede ham i mange Aar, og hun overvandt trods det svagelige Legeme alle Sorger og Bekymringer, men tilsidt bukkede hun under og laa et helt Aar tilsengs af store Galde-

MARIE WAIDLØFF, f. PETERSEN.

6te Generation. lidelser, tæredes mere og mere hen og døde den 14. Oktober 1914 i Odense.

I Ægteskabet var der født 7 Børn, af hvilke kun tre overlevede Forældrene.

MATHILDE POULSEN, f. PETERSEN.

1845—1915.

Mathilde Petersen, Datter af Urtekræmmer *Christian Petersen* og *Grethe Købke*, blev født den 9. Januar 1845 i Kjøbenhavn. Hun kom som Barn, vistnok kort efter Faderens Død, i Huset hos sin Farbroder, Overauditør *Thorald Petersen*, men rejste nogle Aar efter hans Død med en Familie til China som Lærerinde.

MATHILDE POULSEN, f. PETERSEN.

Hun blev i Tientsin gift den 9. Juni 1876 med *Carl Herholdt Octavius Poulsen*, der var født den 10. September 1846 i Rosholm Præstegaard i Thy som Søn af Sognepræst *Carl Ludvig Poulsen* (f. den 16. Januar 1806 og død den 30. April 1882) og *Marie Brøndum* (f. den 18. Februar 1816 og død den 19. November 1889). Han blev Student fra Aalborg Skole 1864 med første Karakter og cand. phil. 1865. Den 1. Marts 1871 tog han Ansættelse som Telegrafist i »Store nordiske Telegraf-Selskab«, men gik den 30. November 1885 i kinesisk Tjeneste som Fuldmægtig ved

Telegraf-Departementet i Tientsin. Han opgav imidlertid i 1893 sin Stilling i Regeringens Tjeneste og blev Købmand i Tientsin. Han startede Gas- og Vandværksselskabet i denne By. Han var Ridder af den belgiske Leopolds Orden og dekoreret med en kinesisk Orden. Han døde i Tientsin den 24. August 1907.

Mathilde Poulsen var den af Søstrene, der mest havde taget Arv efter deres Moder; hun var livlig og vittig som denne, meget dygtig og energisk og var sin Mand en udmærket Støtte. Hun forstod at styre sit store Hus med de mange Børn og at gøre sig meget afholdt hos de europæiske Damer i Tientsin, der altid søgte hende for at faa gode

Raad og Trøst i deres Bekymringer. — Hun døde den 17. Marts 1915 *6te Generation.*
i Tientsin.

I Ægteskabet var der født syv Børn, hvoraf de sex lever i China.

ANNA PETERSEN.

1849—1898.

Anna Petersen, Datter af Urtekræmmer *Christian Petersen* og *Grethe Købke*, blev født i Kjøbenhavn den 17. August 1849. Hun blev sin Moder og sit Hjem en udmærket Støtte, især da hun, efter i nogen Tid at have havt Arbejde hjemme for en Rodemester, i April 1877 blev fast ansat i Magistratens Skattekontor. Hun omtales som lidet tilgængelig for fremmede Mennesker, men som en sjælden trofast og kærlig Karakter overfor dem, hun gav sit Venskab.

Hun døde den 9. Oktober 1898 i Kjøbenhavn.

ANNA PETERSEN.

PROPRIETÆR HOLGER PETERSENS BØRN.

OVERLÆRER FREDERIK JACOB VILHELM PETERSEN.

1837—1909.

Frederik Petersen, Proprietær *Holger Petersens* og *Rosalie Philip-sens* ældste Søn, blev født paa Laage den 20. April 1837, knap et Aar efter Forældrenes Bryllup.

Han har efterladt sig en udførlig Selvbiografi, der er lagt til Grund for nedenstaaende Meddelelser om hans Liv. Hans Udtalelser om Forældrene er benyttede foran under Meddelelserne om disses Liv og Levned.

Han fortæller, at det i hans Barndom var en udbredt Mening, at Børn ikke for tidlig kunde tilegne sig Kundskaber, og at han allerede i sit 4. Aar begyndte at lære at stave af en Degn, som af den Grund kom til Laage. Da han var 5 Aar gammel, kom han i Huset hos Forældrenes gode Venner Proprietær *Brecklings* paa Hvolgaard. Manden var født i Holsten, og en ligeledes holstensk Lærerinde, den ovenfor omtalte Jomfru *Marie Wurmb*, skulde fortsætte hans Undervisning. Hun blev senere ham og Familien paa Laage en trofast Veninde. Paa Hvolgaard blev han et Aar, hvorefter han 1843 blev sendt til sin Farbroder *Michael Petersen* i Assens, der to Aar før var bleven Enkemand, og om hvem *Frederik Petersen* siger, at han havde Ord for at være en god Børneopdrager, men at det mere var hans Strenghed end hans pædagogiske Evner, der havde givet ham dette Ry.

Frederik Petersen fortæller, at han her led af en forfærdelig Hjemve, og at han græd sig i Søvn hver Aften. Han følte sig ensom og blev allerede nu en ivrig Læsehest, han slugte Holbergs Komedier, der ligesom Peder Paars og Niels Kliim vedblev at være hans Yndlingslæsning gennem Aarene. Hans første Lærer vakte ogsaa hans Interesse for Historie, og medens han var i Assens, gennemlæste han alle de mange

Bind af Beckers Verdenshistorie. I den Tid blev ogsaa hans Fædrelandsfølelse vakt under Krigen 1848. Han erindrer en Dag, han spaserede nede i Havnen med sin Onkel ved Haanden. En Købmand, der kom sejlene fra Aarøsund og ikke ventede den bedste Modtagelse hos Toldkassereren, steg i Land og hviskede denne noget i Øret; til Drengens største Forundring saa han nu sin værdige Onkel danse rundt og springe omkring af Glæde. Købmanden havde bragt Meddelelse om, at Prinsen af Noer var bleven afsat som Statholder. En anden Gang saa han en tidlig Morgen uden for Gæstgivergaarden, — den gamle Postgaard —, en Flok blege forvaagede Mænd med Snavset stænket langt op ad Ryggen; det var fordrevne slesvigske Embedsmænd, der paa deres Flugt kom gennem Byen. Han huskede ogsaa de svenske Hjælpetropper, som han syntes var store, flotte Karle, og særlig gjorde det Indtryk paa ham, at de hver Aften stillede til Andagts-Parade, og at den endte med, at et dæmpet »Gud bevare Kongen« forplantedes gennem Rækkerne.

Skolen i Assens, som Toldkassereren iøvrigt ikke havde megen Tillid til, blev bestyret af *August Blædel*, der døde 1887 som Præst i Assens og Klakring. Han gav *Frederik Petersen* saa glimrende Vidnesbyrd, at hans Fader i en Ferie, da han var kommen hjem til Laage, foresatte sig at prøve, om disse Vidnesbyrd svarede til Kundskaberne. Saa maatte han hver Dag stille til Examination hos sin Fader og sin Onkel, Overauditøren (se Side 70); især gik det løs paa Grammatikken, som *Frederik Petersen* ikke havde Begreb om, men som var Overauditørens Specialitet. — Der var i Sommerferien 1848 fuldt af Soldater i Jylland. Paa Laage havde de stor Indkvartering, først *Dinesen* med det bekendte 5te Bateria og senere 9de Batteris ene Halvbateria under *Jonquières*. Intet Under at *Frederik Petersen* fik Lyst til at blive Officer, men helst vilde han dog ind paa Søkadet-Akademiet, og det blev da bestemt, at han skulde til Kjøbenhavn. Og samme Aar sejlede han dertil fra Vejle med Paketbaaden, en Jagt ført af Skipper *Vinding*.

I Kjøbenhavn kom han i Huset hos sin Moders gamle Forældre paa Hjørnet af Pilestræde og Kronprinsensgade. Bedstefaderen var dengang 86 Aar, og *Frederik Petersen* mener, at et andet Opholdssted end hos de gamle Folk vistnok havde været bedre for en 11 Aars Dreng. Han blev sat i »Mariboers Skole«, der dengang havde et stort Ry; den blev ledet efter engelsk Mønster, og der blev lagt særlig Vægt paa Naturvidenskab, Mathematik og de levende Sprog. Skolen dimitterede til Land- og Søkadet-Akademiet, og Aspiranterne hertil i ældste Klasse

6te Generation. var uniformerede. I Skolen tog *Mariboe**) sig ikke videre af selve Undervisningen, men interesserede sig mere for »Dannekvinde-Skolen«, der laa lige overfor i St. Kongensgade og lededes af Frøken *Dalgas*, der senere blev hans Hustru. *Frederik Petersen* led atter i høj Grad af Hjemve, og hans Kammeraters idelige Spørgsmaal gjorde ham end mere forskræmt; han husker, at en af dem — den senere Justitssekretær *Thrane* — sagde til ham: »Du ser altid saa grædefærdig ud«. Det gjorde Indtryk paa ham, han fattede efterhaanden Mod og satte sig i Respekt ved pludselige slaaende Argumenter, der skaffede ham Navnet: »Donse-Krudtmølle«, da dette Værk havde Ord for at explodere et Par Gange om Dagen. Senere fik han, der dengang var lille og tyk, Navnet »*Peter Dick*«, og det groede i den Grad fast ved ham, der dog senere blev saa høj og slank, at det fulgte ham Livet igennem, endog til hans Lærerstilling i Viborg, ligesom ogsaa hans Hustru tilegnede sig det, ja, det hændte, at man troede, det var hans rigtige Navn, og en af hans Kammeraters Hustruer tiltalte ham engang ganske alvorligt med: »Hr. Dick«.

I Skoleklasserne stod Bordene langs med Væggene med Bænkene foran; naar Disciplene ikke skrev eller tegnede, vendte de Ryggen til Bordene og Ansigtet ud mod Klassens Midte, hvor Læreren sad ved et Bord med Klassens »Monitor« paa en Trefod ved sin Side. Denne Monitor blev en Gang om Maaneden valgt af Disciplene selv paa den Maade, at enhver af dem stemte paa tre; af de tre, der fik flest Stemmer, udtog saa Læreren Monitor, der ved sin Afgang blev sat øverst paa Bænken. Naar et af Lærerens Spørgsmaal ved Examinationen ikke blev besvaret, gik det videre til den næste og saa fremdeles, men den, der havde Svaret paa rede Haand, blev strax sat øverst paa Bænken. Dette System virkede efterhaanden med en saadan Præcision, at det ikke bragte Uro og Forstyrrelse og havde den Fordel, at det holdt Disciplene aarvaagne.

Frederik Petersen nævner blandt sine kæreste Lærere den senere Skolebestyrer og Professor *Fr. A. Milo* og den senere Professor ved Universitetet *Adolph Steen*; han mener ogsaa, at han var *Milos* kæreste Discipel. *Milo* var Lærer i Dansk.

Det stærke politiske Røre, som paa den Tid begyndte at rejse sig

---

*) *Carl Rudolph Ferdinand Mariboe* (1800—60) havde været Vin-Grosserer, men kastede sig over Studiet af det engelske Sprog og oprettede 1833 den første højere Realskole i Kjøbenhavn, 1834 fik han Titel af Professor. Han var gift anden Gang 1854 med *Suzette Augusta Dalgas*, der døde 1889.

i København, satte ogsaa sit Præg paa Skolen. Disciplene holdt »Dag-^{6te Generation.}bladet«, efter at *Carl Bille* var bleven Redaktør, og da deres Lærer i Fransk, Professor *Bierring*, blev valgt til Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, følte de sig stolte. Gennem hans Sønner *Victor* og *Emil Bierring* fik de ogsaa et Blik ind bag Kulisserne. Derimod var det en Skuffelse for dem, at *Steen* ikke blev valgt. En Dag kom en af Lærerne, Holsteneren *Schneekloth*,*) ind i Klassen i Professor *Vilsoëts* Time og holdt en Tale til Disciplene i Anledning af, at der var Rygter i Omløb om, at han var tysk Spion; skøndt der ikke var Grund til at mistænke ham, blev dog flere af Drengene røde i Hovedet, thi de havde ogsaa hørt Rygtet, men Professor *Vilsoët* hørte til med et sarkastisk Smil, — ham var der ingen, der mistænkte, skøndt han havde været Lærer hos Prinsen af Augustenborg og altid gjorde Udfald mod det danske Sprog, naar det var galt med Disciplenes Udtale af det franske.

Paa Grund af Skolens Ry havde Prins *Christian* (Christian IX) ogsaa sat sine Sønner ind i den, og han kom selv tidt og overværede Undervisningen, særlig i Gymnastik. *Frederik Petersen* fortæller, at han ofte har set Sergent *Schrøders* hjælpende Haand under Prins *Frederiks* Sæde, naar det gjaldt for ham om at komme over en særlig svær Forhindring. I Begyndelsen gik Professor *Mariboe* med den lille Prins ved Haanden paa Legepladsen, men senere tumlede han sig frit mellem Kammeraterne, der kaldte ham *Frederik*. Dem, han syntes bedst om, lovede han, skulde blive Generaler og Admiraler, naar han blev Konge, hvad de jo maatte vente længe paa. — Skolen havde ogsaa sin egen Klub, der samledes hos *Vilhelm Bissen* i hans Faders store Lejlighed, hvor der ogsaa tidt blev spillet Komædie, hvorved Professor *Høyen* var en særlig velset Tilskuer, da han saa kraftigt gav sit Bifald tilkænde.

Efter det første Aar, i hvilket han afvexlende havde været Dux og Monitor, sprang *Frederik Petersen* ved Translokationen en Klasse over til stor Glæde for Forældrene og for hans egen Ærgerrighed; men han mener, at det var et Misgreb, thi i den højere Klasse stod hans Evner og Kundskaber ikke Maal med hans Ærgerrighed, han sakkede af, da han mærkede, at han ikke kunde blive mellem de første og mistede Interessen for at læse. Det var blevet bestemt, at han skulde ind paa Landkadet-Akademiet, men af de 16—17, der meldte sig, blev kun én antaget. Han bestemte sig saa til at tage Præliminærexamen ved Univer-

*) *Hans Schneekloth* (1812—82) var født i Mühlbrock i Holsten. Han og *Milo* oprettede 1854 den bekendte Latin- og Realskole paa Vesterbro. Han blev titulær Professor 1879.

6te Generation. sitet for at komme ind paa »Polyteknisk Læreanstalt«. Dette skete i Foraaret 1854. Aaret efter døde hans Moder, og han forblev i Bedstemoderens Hus.

Hans Studieaar blev, som han selv siger, en Kamp mellem hans Pligter og hans Tilbøjeligheder. Hans Interesser gik i Retning af Literatur og Personalhistorie. Han læste meget, fordybede sig en Tid i Søren Kierkegaards Skrifter, der fik en meget betydelig Indflydelse paa ham. Om sit Studium paa »Polyteknisk Læreanstalt«, som jo gik meget langsomt, fortæller han, at han havde mest Interesse for Minerallogi, Teknologi og Kemi, der var hans Hovedfag. *Forchhammer* var Anstaltens Forstander, hans Foredrag var fængslende og interessante, naar man først havde vænnet sig til hans holstenske Udtale, og der var flere, der skuffende kunde efterligne hans Tale, men han var vel lidt. Udenfor Anstalten mødtes Lærere og Elever i polyteknisk Forening til Foredrag og Diskussioner. Mellem sine Bekendtskaber fra Anstalten nævner *Frederik Petersen* først og fremmest *Henrik Pingel*, hans kæreste Ven gennem Ungdomsaarene. Flere Studiekammerater og Venner sluttede sig til dem, og der blev levet et muntert Liv i disse Aar, om Vinteren ved meget Kortspil, om Sommeren ved Udflugter i den fælles Sejlbaad »Den grønne Jon«, men dette Liv fortnede jo ikke de polytekniske Studier.

Henrik Pingel, der havde megen Indflydelse paa *Frederik Petersen* ved sit raske Væsen, sit dristige Blik paa Livet og sin hæderlige Tænkemaade, blev engang efter hans Død af Professor *Holten*, vistnok i en Tale ved Festen for *Frederik Petersen* efter Hjemkomsten fra Robbefangsten, karakteriseret som den flittigste blandt de flittige og den dovneste blandt de dovne. Han var en Søn af Geologen, Dr. phil. *Christian Pingel* og *Ophelia Drewsen*, og skøndt han vidste, at en stor Stilling stod ham aaben hos hans sønneløse Morbroder paa »Strandmøllen«, naar han havde faaet sin Examen, afbrød han pludselig sine Studier og rejste til Frankrig for at tage Del i Krigen med Østerrig; men da Freden kort efter blev sluttet, gik han ind i Fremmedlegionen i Algier, hvor han tjente sin Tid ud og kom hjem, da Krigen her stundede til.*)

Frederik Petersen havde, som saa mange af sine Slægtninge, i sin Ungdom en stor Interesse for Theatret. Han fortæller, at naar han

---

*) *Hans Henrik Pingel*, født 1838, faldt paa Als den 29. Juni 1864. Hans Grav kendes ikke. *C. Ploug* skrev et dejligt Digt om ham i »Fædrelandet«.

havde samlet 3 Mark til en Parterre-Billet, stillede han foran Theatret 6te Generation. Kl. 5³/₄ om Eftermiddagen med en god Bog i Lommen til Underholdning i Ventetiden. Der blev lukket op Kl. 6, saa avancerede han frem forbi den Soldat, der havde Post ved Indgangen, og i Reglen lykkedes det ham saa at erhverve en af de mest søgte Pladser yderst til venstre paa den forreste af de to Parterrebænke, der havde unumererede Pladser, og hvor man havde Rygstød mod Logeranden. De øvrige Pladser i Parterret var Staaplads, men der var Loger baade i Parket og Parterre. *Heiberg*, havde, før han blev Theaterdirektør, til Hensigt at give Parterret en langt mere fremtrædende Plads, men da han kom til Magten, rykkede han Parterret helt tilbage under Logerne, Theori og Praxis følges sjældent ad, siger *Frederik Petersen*, for hvem det gamle Theater var langt smukkere end »Halls hæslige Kompromiskasse«. Det var i Theatrets Guldalder, da det havde Skuespillere som *Michael Wiehe*, gamle *Rosenkilde*, Professor *Nielsen*, Fru *Heiberg*, Fru *Sødring*, *Phister* osv., derimod var han ikke berørt af *Høedt*, der som Skuespiller kun blev beundret af en Klike. *Frederik Petersen* siger om sig selv, at han var ganske umusikalsk, men at han dog i høj Grad beundrede den udmærkede Opera og Ballet, og at han tvang sig til saa ofte at høre »Don Juan«, at han tilsidst kunde den udenad og efterhaanden ogsaa opnaaede Forstaaelse af Musikken.

Han var i sin Ungdom stadig meget optaget af de politiske Begivenheder. Under den svenske Konges Besøg her i Byen 1862 saa han ham og *Frederik VII* gaa fra Festen paa Børsen i deres straalende Uniformer, synlig oplivede af Bordets Glæder, og han saa dem bag efter Arm i Arm træde frem paa Altanen over Christiansborgs Kolonnade. *Frederik VII* sagde nogle Ord til Folket, der imidlertid blev ved at raabe, fordi det ogsaa vilde høre *Carl XV* sige noget. Han gjorde ogsaa Mine dertil og traadte et Par Skridt frem, men *Frederik VII* førte ham hurtigt bort, — han vogtede meget jaloux over sin Folkegunst. — Det var da ogsaa de politiske Begivenheder, der endelig skulde gøre Ende paa det store Spørgsmaal om den forestaaende Examen, der trak ud fra Aar til Aar. Hver Gang han besluttede sig dertil, blev han betaget af den samme Modløshed, som tidt havde grebet ham som Barn og vel stod i Forbindelse med hans bløde Sind, og det var ham ikke muligt at samle sig om et energisk Arbejde. Saa sad han da en Aften, fortæller han, i November Maaned paa sin Kvist i Krystalgade, da hans Fætter, *Frederik Rist*, stormede ind til ham med Udraabet: Kongen er død!

6te Generation. og da brast han i Graad. Det gik *Frederik Petersen*, som det gik hele Folket dengang, han nærede en stor Kærlighed til Kongen paa Grund af dennes danske Sind og mærkelige Evne til at sige det rette Ord paa rette Sted.

Nu kom en bevæget Tid. *Frederik Petersen* stod i Folkemængden udenfor det gule Palais i Amaliegade, da Overpræsident *Lüttichau* og Tømrmester *Kayser* var i Audiens hos Kongen for at bede ham underskrive den af Rigsraadet vedtagne Fællesforfatning for Danmark og Slesvig. *Frederik Petersen* fortæller, at da nævnte Deputation kom kørende ud ad Porten, saa de ret betagne ud, og *Kayser* var ganske bleg. Folk trængte paa med Raabet: Hvad sa'e han? og der blev svaret, at *Lüttichau* fra Raadhus-Trappen vilde meddele Kongens Svar. Vognen blev da ganske omringet, da de kørte bort, og det gik kun Fod for Fod. Da den kom til Kongens Nytorv ud for Sandkisten (o: Nyhavn), og der blev bedre Plads, piskede Kusken paa Hestene for at komme frem, men Folk greb Hestene i Tøjlerne og havde nær revet Kusken ned. *Lüttichau* stak Hovedet ud ad Vinduet og raabte: »Lad nu blot Kusken være, jeg løber ikke fra Jer.« Da de kom til Raadhuset, gik han op paa Trappen, vendte sig om mod den store Forsamling og sagde, at Kongen havde udtalt: »at hvad den Forfatning angaar, der synes (han lagde særlig Vægt paa »synes«) at ligge Dem saa meget paa Hjærte, da maa jeg have Betænkningstid, inden jeg tager min Beslutning.« Nu lød Raabet: »Til Amalienborg!« og Strømmen var ved at vende sig, da en lille Mand, som *Frederik Petersen* ikke kendte, sprang op paa Ryggen af en anden og begyndte at tale og mane til Ro: det var rimeligt, at Kongen ønskede Betænkningstid, og han opfordrede Folk til at skilles. Dette skete ogsaa, det var jo paa ingen Maade Pøbel, der her var Tale om. Den kom først frem senere paa Dagen. I de Dage var »Arbejderforeningen af 1860« Centrum i det kjøbenhavnske Røre, og Formanden, *Christian Rimestad*, den ledende Aand; med sin store, svære Skikkelse, sin vældige Stemme og sit smukke Plebejer-Ansigt havde han alle de Egenskaber, der kunde gøre ham til en Folketribun, og han besad en overordentlig Magt over Mængden, men han var en fædrelands-sindet Mand og vilde kun det bedste.

Saa begyndte man at ruste til Krigen. *Frederik Petersen* blev indkaldt som Militærarbejder til Odense; paa Grund af hans Nærsynethed havde man ikke Brug for ham til andet. Men for Skams Skyld tog han den Beslutning at gaa op til Examen forinden og fik derfor Udsættelse.

Nu gjorde han og hans Ven *Henrik Pingel*, der ogsaa gik op til Examen, og ligesom han var blank paa adskillige Punkter, deres Kunststykke. De var i lang Tid ikke af Klæderne, men læste sammen Dag og Nat; kun mellem Kl. 2 og 3 hver Dag holdt de Middagspause. Saa gik de da begge op og fik begge anden Karakter. Senere ærgrede *Frederik Petersen* sig mangen Gang, fordi han indsaa, at havde han anstillet denne Kraftprøve blot et halvt Aar tidligere, kunde han sagtens have faaet første Karakter. 6te Generation.

Da han ikke havde megen Lyst til at komme til Odense som Trænkusk og da der lige var oprettet en »Reserveofficersaspirant-Skole for Infanteriet«, meldte han og *Pingel* sig ved denne. Denne Skole var til dels ganske forfejlet, da det i den korte Tid var umuligt at skabe brugelige Officerer af c. 300 unge Mennesker af forskellig Alder og meget forskelligt Dannelses-Standpunkt. Desuden havde Skolen kun faa dygtige Lærere. Paa Grund af Tidens Knaphed var Uddannelsen ganske overfladisk. Da efter et Par Maaneders Forløb det første Hold Aspiranter skulde afgaa til Hæren, udtog man ikke de dygtigste og dem, der havde været længst paa Skolen, men man fandt paa at sende dem afsted, der havde særlige Efternavne og forbigaa alle dem, der havde Navne, der endte paa — sen. Saaledes kom hverken *Frederik Petersen* eller hans Broder *August*, der absolut var en af de flinkeste paa Skolen, afsted med første Hold. Endelig slog dog Forløsningens Time. Det Hold, han hørte til, fik Ordre til at stille den 18. April paa Banegaarden. Da kom Efterretningen om Dybbøls Fald, og Afrejsen blev udsat til den 20. *Frederik Petersen* var i den mørkeste Sindsstemning. Den 19. April om Aftenen var han og hans Broder mellem den umaadelige Menneskemængde, der var stimlet sammen paa Kvæsthusbroen for at tage mod de Saarede fra Dybbøl, blandt hvilke de saa deres Fætter *P. Fr. Rist*, og al den Jammer gjorde stærkt Indtryk paa dem, tilmed var hans lille Søster dødssyg af Tyfus.

Den 20. April kom han afsted og meldte sig ved 12. Regiment, der laa i Kantonnement i Oxbøl paa Als, men faa Dage efter blev forflyttet til Fyen. Han blev ansat ved 6. Kompagni, hvis Chef, Kaptajn *Ryberg*, hidtil havde været forskaanet for Aspiranter, som han saa meget skævt til, men efterhaanden kom han til at synes godt om *Frederik Petersen*, der passede sine Sager med Omhu og Flid. Regimentet bestod for største Delen af Sydslesvigere, der ikke var til at stole paa, og det var derfor fordømt til en vis Uvirksomhed under hele Krigen og blev ikke anvendt i første

6te Generation. Linie. Efter Tabet af Als blev Regimentet ført til Fyen, hvor det gjorde Strandvagts-Tjeneste mellem Middelfart og Strib. *Frederik Petersen*, der imidlertid var bleven Sergent, var Kommandør for Feltvagten overfor Lyngsodde. Det var en haard og anstrengende Tjeneste. I yderste Linie maatte Oppakningen aldrig aflægges, og ingen maatte sove. *Frederik Petersen* holdt sine Folk vaagne ved at fortælle dem Historier og fik dem til at gøre ligesaa. I 2. Linie var der mere Hvile, men der maatte man ikke sove, og stadig have Geværet i Armen. Først paa Hovedposten kunde man sove og her blev bygget Hytter af Græstørv og Grene. Efterhaanden blev de alle i høj Grad trætte og sløve af det anstrengende Arbejde og af Mangel paa Søvn, og levede i en Tilstand af LigeGYldighed for alt. *Frederik Petersen* fortæller, at han modtog Efterretningen om, at hans Broder *Holger* var haardt saaret og savnet efter Fægtningen ved Lundby, ganske apatisk, og hans bedste Ven *Henrik Pingels* Fald den 29. Juni gjorde i første Øjeblik aldeles intet Indtryk paa ham.

Saa kom Fredsslutningen, og Hæren vendte tilbage til Garnisonerne. *Frederik Petersen* omtaler med en vis Bitterhed, at det Tilsagn, der var givet Officersaspiranterne om Udnævnelse til Reserveofficerer, ikke strax blev opfyldt. Først den 23. December 1867 blev han Sekondlieutenant i Krigsreserven.

Det var en sørgelig Tid. Især var den haard for de mange unge Mænd, der nu stod ledige, og som maatte finde sig et Levebrød. Landet var desuden overfyldt med fordrevne Slesvigere, der først og fremmest skulde have Embeder, og for dem, der som *Frederik Petersen* havde tænkt at gaa Lærervejen, var der intet at gøre. En Mængde unge kraftige Mænd udvandrede paa den Tid til fremmede Lande, og *Frederik Petersen* og hans Brødre begyndte at gøre sig fortrolige med den Tanke. Da fandt han endelig en Ansættelse ved en Fabrik, der fremstillede Papirposer, Konvolutter, Kouverter etc., og i denne anbragte han sine, og hvad værre var, en Del af sine Brødres Penge mod den noget tvivlsomme Sikkerhed i Fabrikkens Maskiner. I og for sig var det en god Spekulation, og den viste sig ogsaa senere rentabel, men den iøvrigt dygtige Fabrikant var vanskelig at arbejde med, og det hele Arbejde laa vistnok slet ikke for *Frederik Petersen*. Efter et Aars Tids Forløb trak han sig tilbage, men maatte foreløbig lade Pengene blive staaende i Virksomheden. Imidlertid havde han faaet Tilbud om en Ansættelse ved en Sæbe- og Stearin-Lys-Fabrik i San Francisco. For at lære Sæbefabrikation arbejdede han nogle Maaneder i Efteraaret

1866 i Falkonergaardens Fabrikker hos *C. A. Feilberg* og rejste derefter ^{6te} *Generation.* til Kiel for at træffe nærmere Aftale med den Købmand, der havde i Kommission at skaffe en Mand til San Francisco, men der opnaedes ikke Enighed, Engagementet blev til intet, og han vendte hjem med uforrettet Sag.

Hans Broder *Holger* var imidlertid ogsaa ledig paa Torvet og var nu rejst til England for at skaffe sig Agenturer. Det var Aftalen, at de to Brødre — og maaske ogsaa *August, William* og *John* — hvis denne Rejse mislykkedes, skulde udvandre til New-Zeeland, der efter *D. G. Monrads* Rejse dertil blev betragtet som det forjættede Land. De havde opsagt deres Kapital i Laage, men da Terminen kom, bad Ejeren om at maatte beholde Pengene. Dels af denne Grund, dels fordi *Holger Petersens* Rejse til England lykkedes over al Forventning, blev Udvandringen opgivet.

Frederik Petersen fik saa igen Ansættelse og Arbejde hos *C. A. Feilberg* paa Falkonergaarden; men da han en Dag i Februar 1867 gik paa Gaden og, uvis om han skulde gaa ligefrem eller dreje ned ad Købmagergade, standsede udenfor »Ranch«, besluttede han sig til det sidste og løb saa i Armene paa Lægen *Ove Krarup*, som han kom i Snak med. I Samtalens Løb fortalte denne, at der var en Plads ledig for en Kemiker, der havde Lyst til at gaa med Kaptajnlieutenant *Hammer* paa en Robbe- og Hvalfangst-Expedition til Farvandene omkring Island, og han opfordrede ham til at søge denne Plads.

»For at vinde indad til, hvad udad tabtes«, var ogsaa et Fiskeriselskab blevet dannet 1865, i hvilket Grev *Moltke-Huitfeldt* var Præsident, Grosserer *Moses Melchior* Reder og den fra Krigene bekendte Chef for Vesterhavsoernes Forsvar, Kaptajnlieutenant *O. C. Hammer*, administrerende Direktør. En Amerikaner, *Thomas Roys*, havde opfundet en exploderende Harpun, som han stillede til Selskabets Raadighed, og den skulde nu prøves. Et Skib, der fik Amerikanerens Navn, blev udrustet, og under *Hammers* Kommando blev der foretaget en Robbe- og Hvalfangst-Expedition under Jan Mayn og Island. *Frederik Petersen* henvendte sig strax til Kaptajn *Hammer*, der gik med ham til *Moses Melchior*, og han blev ansat som Kemiker ved Expeditionen for 10 Rdlr. om Maaneden og $\frac{1}{300}$ af Brutto-Indtægten af Fangsten. Han blev strax sat i Virksomhed med at anstille Forsøg med Udvinding af Tran af Hvalens Bugparti.

Frederik Petersen førte under hele denne Expedition en udførlig

6te Generation. Dagbog, som det er umuligt her at gengive. »Thomas Roys« afsejlede fra Kjøbenhavn den 20. Februar 1867 og drev i 8 Maaneder Robbe- og Hvalfangst til det vendte tilbage til Kjøbenhavn midt i Oktober s. A. Den interessanteste Begivenhed, han oplevede, er selvfølgelig den i sin Tid meget omtalte Episode, da han og *Hammer* samt tre Mand af Besætningen i Slutningen af April kom i Besæt i Isen og i tre Døgn var i Livsfare og ansaaes for fortabte, men i yderste Øjeblik reddedes i forkommen Tilstand. Denne Begivenhed blev iøvrigt meddelt i »Fædrelandet« efter Kaptajn *Hammers* Optegnelser, endnu inden Deltagerne var hjemvendte. Ved Hjemkomsten blev *Frederik Petersen* fejret af sine Venner og Bekendte ved en meget vellykket Fest. Men det omtalte Fiskeriselskab drev endnu i nogle Aar denne Robbefangst, uden at han følte sig kaldet til atter at deltage i den, og blev derefter ophævet med stort Tab.

Ved sin Hjemkomst erfarede *Frederik Petersen*, at Posefabrikken var gaaet fallit. Nu gjaldt det om at redde sine Penge, og da han vidste, at »Drewsen & Sønner« paa Strandmøllen var endnu stærkere engageret i Fabrikken end han, erklærede han dette Firma, at hvis han ikke fik sine Penge, saa han sig nødsaget til at overtage det hele, og saa vilde der ikke blive noget til de andre Kreditorer. Det hjalp, og han reddede Størstedelen af de anbragte Pengemidler.

Ligeledes erfarede han, at der under hans Fraværelse var kommen Indkaldelsesordre til ham om uopholdelig at give Møde ved sin Afdeling i Fredericia til fortsat Uddannelse efter Bestemmelserne. Han gik da op i Krigsministeriet og forklarede, at det ikke var faldet ham ind at skulle have Rejsetilladelse, men han fik kun Ordre til strax at melde sig i Fredericia. Her blev han stillet for en Krigsret og idømt 5 Dages Vagtarrest for ulovlig Udeblivelse. Paa Trods havde han ikke anskaffet sig Uniform og Sabel, men det hævnede sig, thi han fik Menigs-Mundering og fuld Oppakning udleveret, og da han var uvant med Øvelserne, faldt det hele ham meget besværligt.

Medens han var i Fredericia, fik han Opfordring fra Kaptajn *Hammer* om at komme til Middelfart og hjælpe med en Marsvine-Jagt, da han havde faaet fat paa en Indianer-Gift »Curare«, som skulde prøves paa Marsvinene i Lille Belt for eventuelt senere at anvendes ved Hvalfangst. *Frederik Petersen* fik da Orlov og tog over til Middelfart. Da han her en Dag var i Færd med at præparere Harpunerne med denne Gift, fik han pludselig hæftige periferiske nervøse Smerter og opdagede samtidig en Rift paa en af sine Fingre. Da han gjorde Kaptajn

Hammer opmærksom derpaa, blev denne i høj Grad forskrækket; han snurrede i Hast et Tørklæde om hans Arm saa fast, at Blodomløbet standsede. Han blev lagt hen paa en Sofa, og de med »Curare« særlige Forgiftnings-Symptomer viste sig. Han ventede Døden, men da denne ikke indfandt sig, sagde han til *Hammer*, at han jo ligesaa godt kunde dø i Baaden som paa Sofaen. Han drak $\frac{1}{2}$ Ølglas Kognak, rejste sig og gik med paa Jagten. Giften gjorde forresten ikke større Virkning paa Marsvinene end paa *Frederik Petersen*.

Efter at være permitteret kom han igen til Kjøbenhavn. Det var ham imidlertid ikke muligt at opnaa nogen fast Stilling. Dette i Forbindelse med, at han stadig led af nervøse Smerter, gjorde hans Stilling utaalelig, og han blev efterhaanden grebet af saa dybt et Mismod og en saa hypokondrisk Modløshed, at hans Læge, Dr. *Engelsted*, raadede ham til for en Tid at tage Ophold paa en Sindssygeanstalt. Den 20. Februar 1868 rejste han til Oringe. Opholdet her bekom ham i enhver Henseende udmærket. Han fandt Ro og Hvile efter de sidste Aars Begivenheder, Lægernes kloge Behandling og lange Ture i den smukke Egns friske Luft gengav ham snart hans aandelige og legemlige Kræfter.

I Begyndelsen af Juni forlod han Oringe og vendte tilbage til Kjøbenhavn. For ikke at være ledig hjalp han sin Broder *Holger*, der energisk stræbte at naa frem med sin Agenturforretning, og førte hans Bøger et Par Timer om Dagen. Da blev han en Morgen opmærksom paa et Avertissement om, at der var en Timelærer-Plads ledig ved Viborg Katedralskole. Han erindrede da, at naar man, da han var Barn, havde spurgt ham, hvad han vilde være, havde han svaret: Rektor i Viborg. Det slog ham nu, og han besluttede at søge Pladsen. Men der var mange Ansøgere, deriblandt endnu en Del ikke anbragte Slesvigere; dog faldt efterhaanden flere af disse fra, og en Ven af ham, den senere Overlærer *Thaarup*, trak sig ikke alene tilbage for »Dicks« Skyld, men da han ved Venskab var knyttet til det Madvigske Hus gennem Sønnerne, fik han gamle *Madvig* interesseret for *Frederik Petersen**). Det hjalp ogsaa, at *Madvig* med Interesse havde læst den Feuilleton, der 1867 havde staaet i »Fædrelandet« om hans Indespærring i Isen. Endelig havde han kun en ældre »Cand. phil.« til Medbejler, og da *Madvig* altid foretrak Folk med Embedsexamen, fandt *Frederik Petersen* en Dag i August 1868 Udnævnelser paa sit Bord, og i September rejste han til Viborg for at tiltræde Pladsen.

*) *Frederik Johan Rask Thaarup* (1836—1905) døde som Overlærer ved Sorø Akademi.

6te Generation.

Om Viborg fortæller *Frederik Petersen*, at den dengang som nu var en udpræget Embedsmands-By. Da der 1867 blev forlagt en halv Brigade dertil med en General, tre Oberster osv., blev den det endnu mere. Garnisonen blev Slangen i Paradiset, der bragte Ufred i Selskabslivet. Amtmanden, Baron *Rosenkrantz*, var en ægte Grandseigneur, men var ikke fri for at se Folk over Hovedet og var meget stolt af sin gamle Adel. Han behandlede Folk meget elskværdigt, men meget nedladende. I sit Hus samlede han hele Embedsstanden, og den lærde Skoles Lærere var i Reglen Halen i Selskabet. Under et Kongebesøg beklagede Grev *Frijs* sig til Kongen over, at Amtmanden saa ham over Hovedet, hvortil Kongen skal have svaret: »Det skal De ikke bryde Dem om, han ser ogsaa mig over Hovedet.« *Frederik Petersen* gjorde sine Visitter. Han kom efterhaanden til at synes godt om Biskop *Laub*, men første Gang han talte med ham, havde han nærmest det Indtryk, at han blev presset ud som en Svamp. Skolens Rektor *Lefolii* var Grundtvigianer med Grundtvigianernes Fortrin og Mangler. Som Pædagog var han langt forud for sin Tid. Der blev f. Ex. ikke givet Karakterer i Skolen, der var ingen Oversidden, og der blev straffet meget lidt. Man kendte ikke, at Disciplene løj; blev der begaaet en Forseelse, meldte Forbryderen sig altid paa Opfordring. Lærerpersonalet var iøvrigt af den gamle Skole. Professor, Overlærer *A. S. Wesenberg* var en lærd Textkritiker af Rang. Overlærer *Emil Wolle*, der er behandlet i flere af *Thomas Langes* Fortællinger, var en fin Æsthetiker, der mente, at der var gaaet en Sanger tabt i ham. I en Del Aar spiste *Frederik Petersen* sin Middagsmad hos Overlærer *Greibe*, en dygtig Filolog, der aldrig var glade end naar han sad begravet i sin Lænestol omgivet af Lexika. Mest fortæller *Frederik Petersen* om *Lefolii*, som han kom til at staa meget nær, skøndt de var saa forskellige. Han gik strax til ham og meddelte ham sine Betæneligheder ved at overtage sin Stilling, da han aldrig havde undervist en eneste Time. *Lefolii* takkede ham for hans Fortrolighed, men tilføjede: »Det skal De dog ikke sige andre end mig.« Noget Tid efter gik *Frederik Petersen* igen til ham og meddelte, at han nu, efter at have forsøgt sig, ikke troede, at han havde noget imod sig som Lærer. Blandt Lærerne sluttede han sig maaske mest til *Arthur Feddersen* i de Aar, denne bekendte Naturhistoriker var ved Skolen. De gik lange Ture sammen og diskuterede, men var sjælden enige. *Feddersen* var meget radikal, og *Frederik Petersen* havde altid hørt til det national-liberale Parti, men kunde dog tilsidst ikke følge dette,

som han siger, »i dets jammerlige Efteraben af dets Modstanderes Fejl, *6te Generation.* og efter at Riffelbevægelsen havde faaet et saa kummerligt Udfald.« Senere havde han rent konservative politiske Anskuelser.

Frederik Petersen havde altid holdt af Børn i alle Aldre, — selv »Labanerne« kunde have noget tiltrækkende for ham. Han forstod at sætte sig i Respekt, skøndt hans bløde og kærlige Sind sjældent tillod ham at benytte korporlige Afstraffelser. En Dag kom en Mand, hvis Søn havde gaaet i Skolen, og bragte ham en Hilsen fra denne og tilføjede, at hans Søn kunde saa godt lide ham. »Ja, Christian og jeg var altid rigtig gode Venner.« »Naa, det var nu ikke det, min Søn mente, nej, han syntes saa godt om Dem, fordi at De, naar De endelig slog, saa var det en Lussing man kunde mærke.«

Blandt den uhyre store Mængde af Disciple, som *Frederik Petersen* i Aarenes Løb underviste, nævner han enkelte, hvis Navne er blevne kendte, f. Ex. *Gustav Esmann*, som han dog kun husker som en lille vissen Dreng, der vistnok kom ud af Skolen i 12 Aars-Alderen, *Albert Gnudtzmann*, der dengang udmærkede sig ved Længdespring, *Gabriel* og *Carl Koch*, den senere Biskop og Valgmenighedspræst, af hvilke han satte mest Pris paa den sidste, *Johannes V. Jensen*, der i Skolen var ivrig Spiritist og ofte satte den lidet overlegne Religionslærer til Vægs, de tre Doktorer *J. O. Jensen*, *Aage Friis* og *P. Munch*, der da vare ivrige konservative i den ellers radikale Klasse. *P. Munch* havde allerede den Gang en sjælden flux de bouche, og da han var oppe til Studentereksamen, havde *Frederik Petersen* kun Lejlighed til at gøre én Bemærkning: »Det er tilstrækkeligt!«

Ved sin Ansættelse i Skolen blev han Lærer i Regning og Matematik. Regneundervisningen var, da han selv gik i Skole, gaaet sporløst hen over hans Hoved. I Matematik havde han derimod havt en fortræffelig Lærer i Professor *Steen*.

Den 18. August 1870 blev *Frederik Petersen* konstitueret som Adjunkt og udnævnt til Adjunkt den 7. August 1871.

Flere Aar efter sin Ansættelse fik han overdraget Undervisningen i Fysik og Gymnastik. Dette Fag, som hidtil var blevet i høj Grad forsomt i Skolen, lagde han megen Vægt paa og blev udmærket støttet af Rektor, der, stærkt paavirket af *Frederik Petersen*, fik gennemført Opførelsen af et nyt Gymnastikhus, der dengang var det bedste i Landet. Ligeledes fik de indført tvungen Danseundervisning i Skolen, hvorved de kom i stærk Modstrid til de Forældre, der hørte til Indremissionen.

6te Generation.

Da Overlærer *Bahnson* afgik i 1890, blev *Frederik Petersen* Skolens Inspektor og kom herved til at staa Skolens Rektor endnu nærmere. Han følte sig ogsaa meget glad, da denne tilbød ham at overtage Undervisningen i Dansk, rimeligvis paa Grund af hans ret store Literaturkendskab, men han afslog det dog, da han syntes, at det vilde være en Tilsidesættelse af Skolens filologiske Lærerbestand. Rektor overtog da selv Timerne, men var tidt meget uenig med *Frederik Petersen* da denne syntes, at *Lefoliis* grundtvigianske Livssyn paavirkede hans

OVERLÆRER FREDERIK PETERSEN.

Undervisning for meget, det gjaldt ogsaa Anskaffelserne til Skolebibliotheket; *Lefolii* mente, at man ikke skulde lægge for megen Vægt paa, hvad Disciplene læste, da man dog ikke helt kunde værgede dem mod Læsning af alskens Literatur, *Frederik Petersen* hævdede, at man ikke burde række dem »Giften«.

Midt i 70erne blev han Synsmand for Dampkedler i Viborg Amt. Det var ikke alene en Behagelighed for ham paa Grund af Indtægten, men han fik derved Lejlighed til stadig at berejse Amtet paa kryds og tvers og gøre Bekendtskaber baade blandt Herremænd og Bønder. Disses Oplysning forbausede ham i høj Grad, og han ansaa dem for langt mere dannede

end Middelstanden i Købstæderne. Han fortæller, at han hos flere, f. Ex. hos en Mejeribestyrer i Salling, fandt Boghylden fyldt med de nordiske Forfatteres Værker og de bedste udenlandske Forfattere i Oversættelse. Da Mejeribestyreren lidt efter traadte ind i Stuen, var han i Diskussion med en anden Bonde om den Modtagelse, et Stykke af Ibsen havde faaet ved dets Opførelse i Berlin. I de 13 à 14 Aar han havde denne Virksomhed, var Antallet af Dampkedler i Amtet steget fra 19 til 112, et godt Bevis paa Andelsmejeriernes mægtige Fremgang.

Samtidig hermed var han i 13 Aar Sekretær i »*Dansk Arbejderforening*« og som saadan Medlem af Bestyrelsen for dens Sparekasse, hvilket gav ham et stort Arbejde med at arrangere Foredrag osv., men han havde megen Glæde af at komme i Forbindelse med Smaakaarsfolk. Foreningen havde en fortræffelig Formand i en Væver *Andersen*, men da de ældre

Medlemmer af Bestyrelsen efterhaanden gik af, trak *Frederik Petersen* 6te Generation. sig ogsaa tilbage.

Endnu længere Tid, vel en Snes Aar, var han Bestyrelsesmedlem i Viborg Fængselsselskab, og til hans mange Hverv hørte ogsaa, at han i en Række Aar var Kasserer ved den sønderjyske Forening »Dannebrog«s Filial i Viborg.

Han omtaler ogsaa et Par smaa Klubber, som han havde sluttet sig til: den engelske og den franske Klub. Den første maatte kun bestaa af 4 mandlige Medlemmer, foruden ham: *F. Gjersing*, den senere Rektor i Odense, Overlæge *Fr. Hallager*, senere Overlæge ved Sindssygeanstalten i Aarhus, og nuværende Arkivar ved Raadstuearkivet *Vil-lads Christensen*. I denne Klub erhvervede han sig efterhaanden saa megen Færdighed i Engelsk, at han med temmelig Lethed talte Sproget. I den franske Klub var der ogsaa Damer og derfor ogsaa megen Selskabelighed med Baller, fransk Komædie, Koncerter osv., men med Studiet af Sproget havde det ikke megen Art.

ALMA PETERSEN, f. SCHØNING.

Frederik Petersen holdt mest af at bo i en Familie; i en Del Aar logerede han saaledes hos Redaktør *Wissings*, hvis Hjem bl. a. var mærkeligt ved, at her mødtes alle Stænder og Folk i alle Stillinger og af alle Farver, medens ellers Grænserne i Viborg var skarpt afstukne mellem Embedsstand og Borgerstand. Her gjorde han ogsaa Bekendtskab med Oberst *Otto Albert Schøning* (født 27. Oktober 1826, død 30. Marts 1901), da denne 1874 kom til Viborg som Oberst og Chef for 6. Bataillon, og da hans Hustru *Madsine Thomine Angelica Schmidt* (født 9. Marts 1829 og død 25. April 1902) i 1876 flyttede dertil fra Kjøbenhavn, var det naturligt, at han kom der i Huset. Han følte sig stærkt tiltrukket af de to smukke Døtre *Alma* og *Julie* og blev snart en daglig Gæst i deres Hjem.

Frederik Petersens Livsvilkaar havde hidindtil ikke tilladt ham at gifte sig. Da han lærte *Alma Annette Schøning* at kende, overvandt han lidt efter lidt sine Betænkeligheder. Han var jo næsten 20 Aar

6te Generation. ældre end den unge Pige, der var født den 8. April 1858, men efterhaanden fik han hende meget kær, og da et Brev fra hende, engang han var bortrejst, tydede paa, at hun holdt af ham, gik han den 31. Marts 1878 hjem til *Schønings* med den Beslutning at fri til Datteren, hvis hun selv lukkede op — han vilde lade Skæbnen raade. Da han havde ringet, kom hun, og da hun saa vilde tænde Lampen, slukkede han den og fik hendes Ja. Aaret efter blev de gifte; tre Aar efter fik de deres første Barn, efter atter tre Aars Forløb endnu et, og ved deres Sølvbryllup den 31. Maj 1904 havde de en Børneflokk omkring dem paa 6 Døtre og 1 Søn.

Rektor *Lefolii* havde allerede en Gang ved given Lejlighed indstillet *Frederik Petersen* til Overlærer, hvortil filologiske og polytekniske Kandidater havde Fortrinsret fremfor »veltjente Adjunkter«, og det var Praxis, at Overlærer-Embederne fordeltes mellem disse tre Kategorier efter Tur, men da Turen den Gang ikke var til en Polytekniker, blev han forbigaaet. I 1891 indstilledes han igen til et Overlærer-Embede, og *Lefolii* skrev, at *han* vilde tage sin Afsked, hvis man ikke fulgte hans Indstilling. Ministeriet udnævnte imidlertid en anden, og *Frederik Petersen* pakkede da sit Tøj og rejste til Kjøbenhavn for at sikre sig den Plads, som hans Brødre havde tilbudt ham ved deres Fabrik. Han søgte dog først Departementschefen og meddelte denne, at han vilde have sin Afsked. Der blev ham svaret, at han kun kunde faa sin Afsked efter Indstilling fra Skolen; Ministeren (*Scavenius*) havde i Anledning af den forefaldne Udnævnelse sagt, at man virkelig ikke kunde lade Rektor *Lefolii* bestemme, hvem der skulde være Overlærere; men iøvrigt blev det ham meddelt, at han ved en i den nærmeste Fremtid forestaaende Afgang vilde blive udnævnt. Han slog sig da tiltaals og rejste hjem; men der gik dog flere Uger, efter at Embedet var blevet ledigt, inden han fik denne Udnævnelse. Der havde nemlig atter staaet en Kamp mellem Minister og Departementschef, da den første havde lovet Rektor *Bloch*, at Adjunkt *Rafn* skulde faa Pladsen, men Departementschefen sejrede, og den 29. Juni blev *Frederik Petersen* udnævnt til Overlærer ved Viborg Katedralskole.

I 1905 overtog han foruden sine mange andre Hverv tillige Stillingen som Skolens Regnskabsfører og Kasserer, et overordentlig stort og omfangsrigt Arbejde, der nærmest var en Godsforvalter-Post. Kort efter blev han imidlertid meget syg og var i Marts Maaned angrebet af en stærk Lungebetændelse. Som Rekonvalescent rejste han saa med sine

Brødre *Holger* og *August* til Wiesbaden; men ved sin Hjemkomst tog han den Beslutning i Overensstemmelse med hans Hustrus Ønske og hans Læges Raad at søge sin Afsked. Han var da 68 Aar, og han følte sig træt.

Den 18. Juli 1905 fik han sin Afsked fra 1. September at regne og blev samtidig udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Frederik Petersen slutter sine Optegnelser med følgende Ord:

»Kun lidet har jeg nåt i forhold til, hvad der blev mig givet. Setzet ihr nicht das Leben ein, nie wird euch das Leben gewonnen sein. Jeg har aldrig formået at give den store indsats og har tabt slaget — men en mægtigere hånd end min egen har grebet ind i mit liv og, paa engang tugtende og kærlig, ført mig gennem det, til det nu nærmer sig sin afslutning.«

Han døde den 13. December 1909.

Iblandt de mange offentlige Udtalelser, som fremkom i Anledning af hans Død, skal her meddeles én, der er trykt i »Viborg Stiftstidende« den 16. December 1909:

I Mandags Morges døde en af Viborg Katedralskole højt fortjent Mand, Overlærer *Frederik Petersen*, R. af Dbg. I 37 Aar (1868—1905) har han virket ved Skolen, først som Timelærer og Adjunkt, siden som Overlærer; i mange Aar var han desuden Skolens Inspektor, i de allersidste Aar dens Regnskabsfører og Kasserer. Og Budskabet om hans Død vil modtages med Vemod af alle de mange, som i disse Aar har været Disciple i Katedralskolen. Thi Overlærer *Petersen* havde ingen Uven imellem Skolens Elever; enhver af disse vidste, at han i ham ikke blot havde en dygtig Lærer, som særlig i det Fag, som efterhaanden var bleven hans Hovedfag, Naturlære, med kyndig Haand førte ham frem til et godt Resultat, men ogsaa en oprigtig Ven, der varmhjertig og forstaaende søgte at gøre Ret og Skel imellem alle.

Og næsten uforlignelig var han som Inspektor. Ingen, som har haft Lejlighed til at se den urokkelige Ro, med hvilken han færdedes paa Legepladsen, vil nogensinde kunne glemme samme; Orden og Lydighed forstod han at fremme med godt Humør til alle Sider. Tidlig og silde laa det ham paa Sinde at skabe og bevare en god Aand og Tone blandt Skolens Elever; og saalænge hans Liv varede — ogsaa efter at han i Foraaret 1907 havde forladt Viborg By og var flyttet til Hovedstaden — bevarede han denne Interesse for Skolen usvækket. Derfor bør hans Minde blive holdt højt — og vil ogsaa blive holdt højt — af Viborg Katedralskoles gamle Elever. — — —

I *Frederik Petersens* og *Alma Schønings* Ægteskab er der født følgende Børn: Den 4. Juli 1882: *Helga (Muth) Laage-Petersen*, gift med Dr. med. *V. Meissen*. — Den 28. Maj 1885: *Holger Otto Laage-Petersen*.

6te Generation Den 15. Oktober 1886: *Edith Laage-Petersen*, gift med Direktør *John Lohkrants* i New York. — Den 4. Januar 1888: *Elisabeth (Süsse) Laage-Petersen*. — Den 5. September 1890: *Kate Laage-Petersen*, gift med Direktør *Sigurd Owren* i Christiania. — Den 15. December 1892: *Fanny Laage-Petersen*. — Den 7. Oktober 1900: *Anna Rose Laage-Petersen*.

LÆGE AUGUST HOLGER ARNOLD PETERSEN.

1840—1909.

August Petersen, Søn af Proprietær *Holger Petersen* og *Rosalie Philipsen*, blev født paa Laage den 25. September 1840. Han sluttede sig i sin Barndom især til sin tre Aar ældre Broder *Frederik*, men de nød kun Ferierne sammen, da denne allerede 1843 kom i Huset hos sin Farbroder *Michael Petersen* i Assens for at gaa i Skole. Selv kom *August* 1847 i Skole hos *Madam Stephansen* i Vejle, hvor han befandt sig udmærket. »Han er en vild Dreng«, skriver Faderen til *Frederik*, »han er ikke stille eller rolig et Øjeblik og gør bestandig Spektakler«. Da der jo kun var to Mil. fra Vejle til Laage, kom han tidt hjem, og til alle Festligheder, Barnedaab, Høstgilder osv. havde han altid sin lidt ældre Kammerat *Emil Mazanti* fra Stougaard med sig. Dennes Broder oprettede senere en Drengeskole i Vejle, hvortil Drengene blev overførte fra den *Stephansen'ske* Pogeskole. Men saa døde *August Petersens* Fader paa Laage 1849, og han fulgte sin Moder og sine Søskende til Kjøbenhavn. Han var en stor og prægtig skabt Dreng, men vanskelig at styre, og det passede udmærket for ham, at han kom i *Herlufsholms* Skole. Hans Moder døde 1855, hans Søskende blev spredt omkring i Familien, som han besøgte i Ferierne, og hans Broder *William* kom til ham paa *Herlufsholm*. (Se Side 107).

Herfra blev *August Petersen* Student 1861 med anden Karakter. Han kom nu i Huset hos sin Moster *Frederikke Rist*, »*Tante Rikke*«, om hvem der ovenfor er fortalt. Det var hans Mening at studere Medicin, men foreløbig levede han et muntert Studenterliv med sine mange Kammerater fra *Herlufsholm* og var stærkt optaget af spredt Læsning og af Datidens politiske Forhold. Han tog ogsaa Del i den Forening af en halv Snes unge Mænd, der kom sammen et Par Gange om Ugen for ved Oplæsning og Foredrag at sætte sig ind i dansk Literatur, og som hans Broder *Holger Petersen* og hans Fætter *Frederik Rist* stod i Spidsen for. Hans anden Examen (Filosofikum) trak ud.

Saa kom Krigen, og han meldte sig den 8. Januar 1864 paa Reserve-officersaspirant-Skolen sammen med sine jævnaldrende Brødre, Fætre og mange andre gode Venner. Han og hans Broder *Frederik* afgik fra

LÆGE AUGUST PETERSEN.
Maleri af G. Achen.

Skolen den 20. April, og han gjorde i Krigen Tjeneste ved 2. Regiments 4. Kompagni, men han kom ikke til at deltage i selve Kampen. Først den 22. Juli 1867 blev han udnævnt til Sekondlieutenant i Infanteriets Krigsreserve og forblev som saadan staaende i Hæren til den 12. Januar 1880. I det hele taget blev *August Petersen* paa Grund af det

6te Generation. Snobberi, som karakteriserede den omtalte militære Skole, ikke vurderet højt nok i Forhold til hans ydre Anlæg. Han var en ualmindelig smuk, kraftig og velbygget ung Mand og en dygtig Sportsmand, paa Herlufsholm havde han Navn som en af de bedste Skøjteløbere.

Efter Krigen kom den haarde Tid for Landets unge Mænd; han og hans Brødre tænkte, som ovenfor fortalt, stærkt paa at udvandre, men Planen blev opgivet, og *August Petersen* fortsatte nu sine afbrudte

JETTA PETERSEN, f. LEVINSOHN.

medicinske Studier. En Tid lang havde de fem af Brødrene boet sammen ude i Blaa-gaardsgade med egen Husholdning i den lave Trævilla, som tidligere havde hørt til Gartner Hansens store Have, men nu efter Krigen flyttede han sammen med sin Broder *Holger* i en lille Lejlighed i Rosenborggade Nr. 5 i Stuen, hvor de fik deres Forplejning i Jomfru *Jelstrups* bekendte Pensionat paa 1. Sal. Ved hendes Spisekvarters Middagsbord og i Brødrenes lille Hjem samledes ofte Venner og Kammerater til glade Sammenkomster.

Den 7. September 1867 blev *August Petersen* forlovet med *Jetta Hulda Emilie Levinsohn*, der var født i Helsingør den 18. April 1849 og var Datter af Slagter-

mester i Helsingør *Isak Levinsohn* (f. i Bogense den 28. Februar 1810, død den 17. April 1892) og *Louise Albertine Nielsen* (f. i Helsingør den 6. September 1816, død den 7. Januar 1881). Hendes Forældre ejede det store og for sin skønne Udsigt bekendte Landsted Margrethehøj, hvor *August Petersen* og hans Omgangsvener var velkomne Gæster. *Jetta Levinsohn* beskæftigede sig iøvrigt med Musik og Sprogstudier, særlig Fransk og Engelsk. Forlovelsen animerede ham til at tage alvorlig fat paa Studiet, og endelig i Vinteren 1871 tog han medicinsk Embedsexamen med Haud. I. Det gjaldt nu for ham at blive sin egen Mand. Kun ét Aar, i Tiden fra April 1871 til April 1872, gjorde han Tjeneste som Kandidat paa Kommunehospitalet og nedsatte sig derpaa som praktiserende Læge i St. Andst ved Kolding. Aaret efter, den 26. Juni 1872, holdt han Bryllup i Helsingør.

Da *August Petersen* kom til Andst, gik Vestbanen ikke længere end

til Lunderskov; der var ingen Stationsbyer og ingen Læger i mange Miles Omkres, og det blev derfor en baade besværlig og meget stor Praxis, han overtog. Da han tilmed hurtig blev bekendt som en dygtig og overordentlig samvittighedsfuld ung Læge, kom hans Patienter snart til ham langvejs fra. Han havde i de første Aar stort Held med sig i et Par meget vanskelige Sygdomstilfælde, hvilket rygtedes vidt om i Egnen. »Det var ikke«, siger en af de samtidige Læger, »paa Grund af særlig Begavelse eller ved ualmindelige Kundskaber, at *August Petersen* blev en dygtig Læge, men ved sin sunde Fornuft, sin rolige og betænksomme Natur og ved de Erfaringer, han gjorde.« Det var i de Tider ikke ualmindeligt, at han efter en lang Køretur ved sin Hjemkomst Sommer og Vinter blev modtaget af en lang Række Vogne, der ventede for atter at hente ham afsted, medens Stuen var fuld af 10 à 12 Patienter, der vilde konsulere ham. Undertiden helt ude fra Vorbasse-Egnen og ovre fra den anden Side Grænsen var der Vogne, som vilde have ham med. Sin Søvn maatte han ofte tage i »Doktorstolen« paa de lange Køreture og sin Mad, hvor det kunde træffe sig. Ofte gjorde hans Sind ligesom Oprør imod de urimelige Fordringer, der stilledes til ham, men den frembrydende Barskhed og Gnavenhed, som tidt kunde skræmme dem, der ikke kendte ham, var hurtig forbi; thi han var en meget virksom Natur, og han overvandt derfor let alle Strabadser. Han blev en højt elsket og skattet Personlighed paa Egnen, elsket paa Grund af sit gode Hjærte, skattet, fordi man i Alt havde usvækket Tillid til ham. I Forfatteren *J. Jacobsens* udmærkede jyske Dialekt-Fortællinger: »Tæjelownessjow« er der i den originale og barsk-elskværdige »Dr. Brummer« givet et fortrinligt Billede af *August Petersen* som Læge og som Menneske.

Ved Siden af sin Lægegerning havde han mange Interesser, der alle omfattede det almene Vel; det var ham, der foranledigede, at Andst Sparekasse blev oprettet, han var selv i Aarene 1892—94 dens Formand, men havde kun liden Tid til at deltage i Forretningerne. Han stiftede en Gymnastik- og Skytteforening, fik bygget et Gymnastik- og Forsamlingshus og oprettede en Aftenskole. Han var Formand i disse Foreninger og underviste selv i Skolen. I 1878 valgtes han til Formand for Andst Vaabenbrødre-Afdeling og virkede som saadan i 28 Aar. Men mest af alt optog »Plantningssagen« ham. Da han kom til Egnen, var den næsten helt blottet for Trævæxt, og naar den nu dækkes og forskønnes af de mangfoldige smaa Træ-Plantninger ved Gaarde og Huse og

6te Generation. af alle Hegnsplantningerne ved Veje og Skel, skyldes det i første Række *August Petersens* Initiativ. Han ikke blot selv plantede meget, men han blev ikke træt af at opfordre andre dertil, og Smaafolk skaffede han Planter til nedsat Pris eller helt gratis. Han var Formand for »Andst Plantningsforening«, til han forlod Egnen, og han var særlig virksom ved Anlæggelsen af Staushede Plantage (306 Tdr. Land) i 1880, et Aktieselskab, der senere anlagde Langbjerg og Revsing Hede-Plantager, og for hvilket han var Formand til sin Død.

I Foraaret 1890 sad en Dag *August Petersen* sammen med *E. Dalgas* og *L. Schrøder* paa en Bænk i Askovs Have. *Dalgas* meddelte, at der var et stort Areal to Mil N. for Holsted, Baldersbæk, der var meget billigt tilkøbs, og at det egnede sig fortrinligt til Plantning. Resultatet af Samtalen herom blev, at *August Petersen* henvendte sig til sin Broder *Holger Petersen*, og at denne købte Arealet og anlagde Plantagen 1891. *Holger Petersen* blev fra den Tid en af Hedesagens bedste Venner og Støtter; men det skyldes fra først af *August Petersen*, at hans Broder og gennem ham mange velhavende Folk fra Kjøbenhavn fik Interesse for Hedesagen. *August Petersens* Navn nævnes derfor tidt i Hedeselskabets Historie.

Den 16. Juli 1901 blev han udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Efter en lang opslidende og enerverende Livsgerning blev *August Petersen* træt; han opgav sin Praxis den 1. April 1906, forlod Andst og bosatte sig i Gentofte ved Kjøbenhavn. Han tilbragte en Del af de sidste Aar ved Rejser om Sommeren i Udlandet og Indlandet og besøgte den gamle Egn, hvor han havde havt sin Livsgerning. Han døde den 17. Juli 1909.

I hans Ægteskab med *Jetta Levinsohn* er født følgende Børn: Den 14. April 1873: *Albert Laage-Petersen*. Den 30. April 1875: *Rosalie (Lajla) Laage-Petersen*. Den 18. Februar 1879: *Augusta (Gudda) Laage-Petersen*, gift med Kaptajn *N. M. Andersen*. Den 15. Januar 1881: *William Laage-Petersen*. Den 22. Oktober 1883: *Olga Laage-Petersen*, gift med Direktør *Oscar Hellman* (Sverige).

GROSSERER HOLGER PETERSEN.

1843—1917.

Holger Petersen, Søn af Proprietær *Holger Petersen* og *Rosalie Philipsen*, er født paa Laage den 9. Juni 1843. Han og Mølleforpagterens lille jævnaldrende Datter var lige begyndt at lære at læse Bog-

staver hos en Lærer, der var i Huset hos Landsbydeggen, da Undervisningen brat blev afbrudt ved, at smitsomme Sygdomme bredte sig i Egnen, der i Krigens Tid var overfyldt af Soldater. *Holger* og de fleste af hans Søkende fik Tyfus, dog kom de sig snart, — men den 8. Septbr. 1849 døde deres Fader.

Den 34-aarige Enke flyttede til Kjøbenhavn med sine mange Børn, saaledes som foran er fortalt (se Side 104 flg). Hendes ældste Søn, *Frederik*, var allerede dengang i Huset hos hendes Moder, den gamle »Bedstemoer *Philipsen*«, og, for at være i Nærheden af hende og sin Søster *Frederikke Rist*, opslog hun sin Bolig paa Nørregade i Tømmermester *Wahls* Ejendom. Den store Gaard og Tømmerplads frembød en udmærket Legeplads for hendes mange Dreng. De tumlede sig i vilde Lege mellem store Stabler af Brædder og Planker og høje Bjerge af Spaaner og Kvas; Gaardens mange Børn sluttede sig til dem, og Fætterne *Rist*, der ogsaa havde deres Hjem paa Nørregade, blev deres Venner. Efterhaanden som Drengene voxede til, kom de i Mariboers Skole i St. Kongensgade. Men deres Moders Liv var formørket af hendes svage Helbred, af hendes vanskelige økonomiske Kaar, hendes Bekymringer for de mange Børns Fremtid og fremfor alt af Savnet af hendes Ægtefælle.

Allerede som lille Dreng var *Holger* en stor Hjælp og Trøst for sin svagelige Moder. Han gik hende altid tilhaande paa alle Maader og vidste ved sin alvorlige, paalidelige og ufortrødne Tjenstvillighed, hvad enten det gjaldt om at springe Ærinder i Byen eller holde Øje med de mindste Søkende, at gøre sig uundværlig og allerede dengang at være et Faktotum i Familien.

Han var en kraftig, stærktbygget, noget lavstammet og tung Dreng med blondt, tætklippet Haar. Hans graa Øjne havde et alvorligt Blik, men hans lyse Smil, ligesom hans hjærtensgode, altid opofrende Sind, vandt ham mange Venner, som han ogsaa indgød Respekt ved sin bestemte og udholdende Villie, der var lige saa sejt, som hans ubeherskede Hidsighed var kort og flygtig. Saaledes var i faa Ord *Holger Petersen* som tolvaarig Dreng, da hans Moder bukkede under for Sygdom og Sorg og døde den 8. Juli 1855. (Se Side 107).

Børnene blev splittede ad. Ved »Tante Rikke«s Forsorg blev de mindste anbragt hos Slægtninge, og af de største kom to paa Herlufsholm. *Holger* kom i Huset hos sin Skolebestyrer, Professor *Carl Mariboe*. Idet der henvises til Broderen *Frederiks* foran staaende Ud-

6te Generation. talelse om Mariboers Skole, skal tilføjes, at *Carl Mariboe* (1800—60) havde været Handelsmand og senere Translatør og Sproglærer. 1833 oprettede han den første højere Realskole i København, som fik stort Ry. Han var allerede en ældre Mand, 55 Aar, da *Holger* kom i hans Vare-tægt, men det blev vistnok ogsaa mere hans Hustru, som han havde ægtet Aaret før, *Suzette Augusta Dalgas* (1825—1889), der blev *Holger* en kærlig Støtte; han omtalte hende altid med taknemlige Ord og var hende senere i Livet en trofast Støtte. Allerede Aaret efter, 1856, trak *Mariboe* sig tilbage fra Skolen og tog Bolig paa Store Tuborg paa Strandvejen, og *Holger* fik derved en lang Vej til Skolen, der blev overtaget af *Rung* og *Neve*. *Holgers* stærke Pligtfølelse allerede som Dreng gjorde ham til en mere solid end egentlig flittig og interesseret Discipel. Han kunde sine Lektier nogenlunde, men han manglede Liv; dog hjalp hans mærkelig udviklede Hukommelse ham godt, der lod ham gribe og for altid fastholde sine Skolekundskaber. Indtil det sidste kunde han recitere de Vers og lange Digte, han havde lært i sine Drengaar.

I den Tid, han var i det *Mariboer'ske* Hus, tilbragte han Dagene fra Lørdag til Mandag hos sin Moster paa Nørregade Nr. 234 (Nr. 28), og med hendes Sønner *Harald* og *Frederik Rist* tumlede han sig i fantasifulde Lege, der mest gik ud paa at give Berider- og Theaterforestillinger, hvortil han bidrog med en barnlig Hengivelse i Øjeblikkets Glæde. Denne Barnlighed i Sindet forlod ham egentlig aldrig, og ved sin Modsætning til den modne Mands ellers saa alvorlige Fremtræden kunde senere i Livet hans Barnesind tidt gøre en mærkelig og overraskende Virkning. Hans jævnaldrende Fætter *Frederik Rist* og han indgik som Dreng et ubrødeligt Fostbroderskab, betagne som de vare af den megen Læsning af nordisk Digtekunst og Fordybelse i nordiske Heltesagn. De blandede Blod i bogstavelig Forstand, de var opfyldte af Stolthed over Danmarks Historie, Literatur og Kunst, og i disse Aar efter Treaarskrigen lagdes den første Spire hos *Holger Petersen* til den inderlige Fædrelandskærlighed og nationale Begejstring, som senere, da den udfoldede sig, fik saa stor Betydning for ham selv og for hans Land. Hans barnlige Drengesværmerier udviklede sig hos ham til en Idealisme, der laa bag ved alt, hvad den senere saa praktiske og myndige Forretningsmand end foretog sig. Han havde ondt ved at glemme. Han bevarede urokkelig sine Ungdomsindtryk, og dette var ogsaa den egentlige Grund til hans senere saa ubrydelige Konservatisme — og Trofasthed.

Det maa nævnes, at samtidig med, at han i det *Rist'ske* Hus deltog i Fætrenes Leg og Læsning, var han »Tante *Rikkens*« Deltager og Kommissionær i hendes Omsorg for hans Søskendes økonomiske og anden Velfærd, og han blev derved fra en tidlig Alder, ligesom selvfølgelig, den, der blev Familiens Raadgiver og Varetager af dens Vel efter hans »Tante *Rikkens*« Død 1863, og derefter hele hans Liv igennem.

Da han 1858 blev konfirmeret, kom han som Handelslærling i sin Morbroders Grosserer *Arnold Philipsens* en-gros-Forretning med Manufaktur- og Nødvendighedsartikler, St. Købmagergade Nr. 70 (nu Nr. 3) 1. Sal. Han fik selv sin Bolig i et lille Kvistværelse til Gaarden, der senere blev Samlingssted for hans Kammerater. Det havde vistnok været en tidlig afgjort Bestemmelse, at *Holger* skulde gaa Handelsvejen; selv havde han ingen Lyst i saa Henseende; men da der allerede var tre af Brødrene, der studerede, har der rimeligvis ikke været Raad til mere, og dengang har han vistnok heller ikke selv ytret Lyst til andet.

Han fandt sig da i Lærlingens i hine Tider saa trivielle og anstrængende Liv paa det store Lager under den mer eller mindre elskværdige Ledelse af Kontoristerne *Jacob Georg Nielsen* (død 1867) og *Henrik Anker Nordenberg Cappeln* (død 1893). Sin Onkel *Arnold*, (se Side 65), der var en af Sygdom og Hypokondri nedbrudt Mand, kom han ikke i særlig fortroligt Forhold til. Han havde i nogle Aar været Enkemand og boede paa 1. Sal i Huset med sine fem Børn. Den ældste, meget begavede Søn, *Edvard Philipsen*, var død som Student, kort før *Holger* kom der i Huset, og af de andre Børn var kun to af Kusinerne voxne. Han levede sig ikke rigtig ind i dette Hjem, som allerede blev opløst kort efter ved Faderens Død i Sommeren 1860. Alle Familiens Medlemmer er nu døde. De nævnte Kontorister overtog Forretningen den 4. September s. A. under Firmanavnet: »*C. A. Philipsens Efterfølgere*«, og meget mod sit Ønske blev *Holger Petersen* i sin Stilling under de nye Chefer.

Da Onkelens Hjem blev hævet, kom der en stor Forandring i *Holgers* Levemaade, hvilket kan ses af en lille Notits af Februar 1861 i en lille primitiv Dagbog: »Hos *C. A. Philipsens* Efterf., foruden Værelse faaer jeg 200 Rdlr. om Aaret & 20 Rdlr. i Nytaar. — Jeg laver selv Frokost & Aftensmad, spiser 15 Gange om Maaneden paa *Bækmanns* Restauration, spiser om Søndagen hos Bedstemoder eller hos Tante *Rikke*; Resten af Maaneden er jeg Snyltegjæst, eller ogsaa sulter jeg tildeels«.

Dette tog han dog med stor Sindsro. Værre var det, at han ligesaa

6te Generation. lidet sympathiserede med sin Virksomhed som med sine nye Principaler. Hans unge Sind var betaget af ganske andre Interesser. Den Dag han blev 17 Aar — den 9. Juni 1860 — skrev han paa et af de faa Dagbogsblade: »Mit Fædreland er noget af det, jeg elsker høist i Verden, jeg troer jeg vilde opofre alt for at være det til Nytte, og i Tilfælde af Krig troer jeg, saa snart jeg blev noget ældre, jeg da vilde gaa med. — Jeg vil bestræbe mig for, at jeg i min Tale og Adfærd maa være saa dansk som muligt og vil især see at bruge saa faa fremmede Ord som muligt. — —«

Han og hans Fætter havde vedligeholdt deres æstetiske Læsning og samlede en halv Snes jævnaldrende Omgangsfæller og Skolekammerater til regelmæssige Sammenkomster et Par Gange om Ugen, i hvilke der blev oplæst danske Digterværker, især dramatiske med Rollerne fordelte imellem dem. Denne »Forening af 5. September 1861« beskæftigede i høj Grad sine Medlemmer, og den havde et overordentlig alvorligt og højtideligt Præg; de unge Fyre skrev selv Digte, som oplæstes, holdt Foredrag for hverandre og hengav sig i literære og politiske Samtaler og nationalliberale og skandinaviske Stemninger i Datidens Aand. De overgik hinanden i patriotiske Sange og Taler ved deres smaa festlige Gilder, som *Holger* med sin sædvanlige praktiske og økonomiske Sands arrangerede med meget smaa Midler. Han var iøvrigt en af dem, der lagde de største poetiske Evner for Dagen. Om Sommeren spaserede de om Søndagen ud i Skoven og drog om Aftenen, syngende gamle nationale Sange, hjem ad Strandvejen. Det var for de fleste af dem en afgjort Sag, at de vilde være med til at forsvare deres Land, naar den Krig engang brød ud, som allerede da laa truende i Luften. *Holgers* Omgang med de jævnaldrende, studerende Kammerater, hans Misfornøjelse med sin Livsstilling, hans Syslen med æstetiske Studier havde i disse Aar født en Længsel i hans Sind efter at komme frem i Verden ad en anden Vej. Med sin ubøjelige Energi begyndte han derfor at tage Undervisning i Latin og Tysk i den Hensigt at studere eller muligvis tage dansk-juridisk Examen. I flere Aar fortsatte han hermed, men skøndt han efterhaanden indsaa Umuligheden af at naa dette Maal, var hans Interesser dog langt borte fra hans daglige trivielle Arbejde. Han levede kun for sine mere ideelle Illusioner og blev som Følge heraf en fanatisk Bogelsker og samlede sig i disse Aar et udmærket lille Bibliothek af dansk, især ældre Literatur.

Da Krigen brød ud, kom den som en Befrielse for ham. Han meldte sig strax som Frivillig og blev udskrevet som Menig ved 1. Regiments 5. Kom-

pagni. Han var allerede 1862 fraflyttet sit gamle Kvistværelse paa Købmagergade, samtidig med at han tog sin Afsked fra *C. A. Philipsens Efterfølgeres* Forretning og boede nogle Maaneder paa Kvisten i Krystalgade Nr. 22 ved Siden af sin ældste Broder. 6te Generation.

Hans Oplevelser i Krigen skal ikke her særlig omtales. Han havde den Skæbne at komme til at deltage i den sørgelige lille Træfning ved Lundbye den 3. Juli, hvor han blev haardt saaret af en Riffelkugle, der strejfede hans venstre Laar og gennemborede det højre. I et Brev fra Lazarettet i Randers til sin Broder *Frederik* fortæller han selv saaledes om denne Begivenhed:

— — »Det var med de bedste Forhaabninger og det bedste Humeur af Verden, at Kompagniet drog fra Nørresundby til Aalborg og marcherede sydpaa for at træffe Fjenden; Oberstlieutenant *Beck* holdt en smuk lille Tale til os. Underveis fik jeg det Hverv at forhindre Hundene i Bøndergaardene fra at gjøe, og mangan stakkels Bondemand maatte i den kolde Nat ud i den bare Skjorte og bringe Hunden ind i sin Seng. Jeg var nødsaget til at gaae frem med Strenghed og havde da ogsaa den Tilfredsstillelse, at min vanskelige Mission lykkedes fuldstændig. Vi marcherede hele Natten, og da vi om Morgenen kom til en Bakke, blev der meldt os, at Fjenden befandt sig nedenfor denne, forskandset bag Huse og Gjærder. Oberstlieutenant *Beck* haabede at tage dem alle ved et raskt Angreb; han kommanderede et Bajonetangreb, vi sluttede os tæt sammen og stormede paa med Hurraraab. Da sendte Tydskerne os den første Salve og dens Virkning var frygtelig; næsten Alle, baade dem, der var trufne, og dem, der ikke var trufne, kastede sig plat ned paa Jorden, uden dog at have synderlig Dækning. Enkelte, deriblandt jeg, stormede længere frem, men da vi vare for Faae til at udrette Noget, maatte vi kaste os ned ganske nær ved Fjenden. Jeg laae i en lav Kornmark og fik mit Gevær afskudt et Par Gange, men da jeg saa Kompagniet retirere, reiste jeg mig for at følge med, og nu hvislede Kuglerne omkring mig, indtil en af dem streifede mit venstre Laar og gik heelt igennem det højre. Jeg reiste mig kort efter og humpede et lille Stykke fremad, men mit Blodtab var for stort, og udmattet sank jeg om i den Tanke, at det nu var forbi med mig. Imidlertid var det jo endda ikke saa slemt, og jeg slipper endogsaa for at faae Benet amputeret. Det faldt mig ikke ind, at Tydskerne vilde forlade Valpladsen saa hurtig, som de gjorde, uden at medtage alle Saarede og Døde, thi ellers havde jeg naturligvis ageret død; nu var der intet Andet for mig at gjøre end at lade mig hente af Ambulancen. Jeg blev derefter lagt paa en Bondevogn og kjørt til Hobro; det var en drøi Tur, da jeg var saa frygtelig udmattet, at jeg neppe havde min fulde Bevidsthed.« — —*)

*) Det her meddelte Brudstykke af Brevet blev senere fundet trykt bag paa en af *Jul. Strandbergs* Gadeviser om Træfningen ved Lundbye. Hvorledes det var kommet der, vides ikke. (Se Ill. Tidende 1917, Nr. 35).

6te Generation.

Han omtalte tidt den udmærkede Pleje, han havde nydt som Krigsfange paa Lazarettet i Randers, hvor ogsaa den bekendte Agentinde *Mathilde Bay* med kærlig Omhu tog sig af ham. Efter Fredsslutningen genvandt den kærnesunde og kraftige unge Mand snart sit Helbred og sin Førlighed.

Forholdene i Kjøbenhavn efter Krigen var imidlertid helt forskellige fra dem, han havde forladt, og han selv var nu en ganske anden Mand, da han vendte tilbage. En af de første og nærmeste Følger af den sørgelige Krig var en modløs Slappelse herhjemme; politiske Uenigheder splittede Folket, Forretningerne stod stille, Landets Ungdom følte sig kuet og knuget. Ogsaa *Holger Petersen* og hans Brødre stod raadville overfor Fremtiden, men de holdt trofast sammen. Han og hans Brødre *August* og *John* flyttede 1865 ind i et Par Værelser i Korsgade paa Nørrebro, og Aaret efter, da *William* var blevet Student, sluttede han og deres ældste Broder *Dick* sig til dem, og de fem Brødre dannede nu i Blaagaardsgade et hyggeligt og morsomt lille Hjem (se Broderen *Johns* Meddelelser). Lidt efter lidt tog de hver for sig fat og faldt til Ro i det Arbejde eller det Studium, som de var henvist til.

Kun *Holger* stod tvivlraadig. Han vilde ikke tilbage til den gamle Forretning »*C. A. Philipsens Efterfølgere*«. Brødrene havde en Tid lang tænkt paa at udvandre, som saa mange andre paa den Tid; de havde lagt Planer derom, de var jo kraftige og sunde unge Mænd; især var *Holger* og *Dick* stærkt optaget af Tanken om at rejse til Kalifornien, China eller især til Ny Zeeland, hvortil *Monrad*, der var gift med deres Tante *Thora Petersens* Søster, jo havde vist Vejen. Foreløbig rejste *Holger* imidlertid om i Provinserne med Agenturer for sit gamle Firma og havde ogsaa Kommission for den Papirposefabrik, som *Dick* en Tidlang søgte at drive; men forinden disse to Brødre gjorde Alvor af at gøre det store Skridt og forlade Europa, vilde *Holger* dog søge at skaffe sig en Plads i England.

I September 1866 rejste han, forsynet med gode anbefalinger, til Hull, derfra til Manchester, og forsøgte sig derefter ogsaa i London. Der foreligger fra den Tid en Del interessante Breve fra ham til *Dick*, som afventede Resultatet af hans Rejse. De vidner om hans ufortrødne Energi, fortæller om hans utrættelige forgæves Søgen om en fast Plads, om de mange Forsøg paa at finde Agenturer til Danmark eller nye Fabricata, som han muligvis kunde bringe frem herhjemme, og om

de mange Skuffelser, han møder i alle sine Bestræbelser. Endelig 6te Generation. lysner det noget. Den 30. December meddeler han, at han har faaet nogle Agenturer for et stort Uldspinderi og en Guttaperka-Fabrik. Han lægger glade Planer for Fremtiden og anmelder sin Hjemkomst. I Brevet til Broderen findes følgende Bemærkning: »Jeg troer iøvrigt nu, at hverken Du eller jeg duer til at være Nybyggere eller til at leve udenlands. Det er kun fortvivlede Ideer — —«

Det var maaske tildels paa Basis af de Erfaringer, han selv havde gjort, at han mange Aar efter i Landstinget 1898 udtalte: »Jeg betragter det som en Ulykke, at Folk vandre ud af Landet. Jeg troer, at de fleste af vore Folk absolut ikke egner sig dertil, og jeg véd fra mange Sider, at Folk, der er kommen ud, altid hige efter at komme hjem igen, men saa har Forholdene forandret sig, saa at de ikke mere føler sig hjemme her, men føler sig hjemløse.« —

Efter sin Hjemkomst i Januar 1867 flyttede *Holger Petersen* sammen med sin Broder *August*, der studerede Medicin, ind i en lille Stue-Lejlighed i Rosenborggade 5, der bestod af et Værelse og et Portkammer. Her boede de i mange Aar og fik deres Bospisning hos Jomfru *Jelstrup*, der boede paa 2. Sal, og som havde et Spisekvarter, der blev søgt af en Mængde unge Mænd. I dette Hjem optog *Holger Petersen* i Aaret 1870 sin lille Fætter, *Peter Petersen*, som skulde i Handelslære. Det blev et Samlingssted for Brødrene og deres Venner, af hvilke en Del ogsaa mødte hos Jomfru *Jelstrup*, og mange glade og lystige Timer blev der her levet i disse haarde og vanskelige Arbejdsaar.

Thi nu havde *Holger Petersen* for altid kastet alle sine æstetiske Interesser overbord, hans ideelle Stræben havde faaet nye og mere praktiske Maal, som han nu satte hele sin sejge Energi ind paa at naa. Blandt de Agenturer, som han havde skaffet sig i England, var f. Ex. saa heterogene og her ukendte Artikler som henkogte Hummer, Papirflipper o. m. a. Ting. Hans saakaldte »Lager« var i Begyndelsen en lille firkantet Puf, betrukken med Glanslæder, og hver Morgen begav han sig ud i Byen med sin Pakke under Armen for at søge Forbindelser og Kunder. Han udtalte en Gang langt senere, at han dengang havde det Princip »aldrig at lade nogen Dag gaa hen uden at have tjent sin Dagløn«.

Hvorledes *Holger Petersen* fra den fattige unge Agent blev en af Danmarks største og rigeste Handelsherrer, kan ikke her fortælles i sine Enkeltheder. Det var hans utrættelige Arbejdskraft og eminente

6te Generation. Dygtighed, der førte ham frem, i Forbindelse med hans Udholdenhed, Sparsommelighed og fordringsløse Liv. Hertil kom, at hans ydre Personlighed, præget af den Retskaffenhed og Paalidelighed, som var hans

AUGUSTA PETERSEN, f. van ALLER.

Karakters Hovedegenskaber, overalt hvor han kom, gjorde et godt Indtryk. Heldet fulgte ham.

Paa sin Fødselsdag den 9. Juni 1868 tog *Holger Petersen* Borgerskab som Grosserer, og fra samme Dag regnes Grundlæggelsen af hans en-

gros-Forretning i Nødvendigheds- og Sy-Artikler. Han lejede et stort *6te Generation.* Værelse til Kontor og Lager i den nu ombyggede Gaard Nr. 9 i Nygade paa 1. Sal. Men Aaret efter manglede han Plads og flyttede til Købmagergade Nr. 9. Vennerne var meget betænkelige, og de rystede paa

GROSSERER HOLGER PETERSEN.
Maleri af Knud Larsen.

Hovedet, »det gaar aldrig!« sagde de, da han kort efter ogsaa lejede Etagen ovenover og lod lave en Jern-Vindeltrappe derop. — Det er umuligt og ej heller Opgaven her at følge *Holger Petersen* paa hans Forretnings travle, ufortrødne, altid fremadskridende Vej.

Den Kærlighed til sit Fædreland, som havde besjælet *Holger Peter-*

6te Generation. sen fra hans tidligste Ungdom, voxede end mere efter det ulykkelige Udfald af Krigen. Han opgav aldrig Haabet om at vinde en Del af det tabte tilbage. Ordene: »Hvad udad tabtes, maa indad vindes« blev hans, og han søgte paa enhver Maade at gavne sit Land og grundede over, hvorledes han kunde bidrage til dets Vel. I Forbindelse hermed staaer, at han efter Krigen meldte sig ind i »Kjøbenhavns frivillige Skarpskyttekorps«, som blev stiftet 1866, og han var i Korpsets Bestyrelse, da det 1869 blev forenet med »Kjøbenhavns Skytteforening«. I mange Aar var han en utrættelig Deltager i alle dens Øvelser og Sammenkomster og blev i det hele taget Skyttesagen en trofast og gavmild Støtte. Fra 1870—72 og 1883—1912 var han Medlem af Centralbestyrelsens Forretningsudvalg. I Skytteforeningen vandt han sig mange gode Venner for hele Livet, blandt hvilke skal nævnes Bogtrykker *A. A. Lange* (død 1910), Sønderjyden *Grosserer A. M. Albrechtsen* og *Hjalmar Petersen* (død 1906), der senere blev Bestyrer af Fabrikken i Malmø.

I Sommeren 1871 blev *Holger Petersen* forlovet med *Augusta van Aller*. Hun var født i Helsingør den 13. Maj 1847 og var Datter af hollandsk Konsul *Peter Rist van Aller* (født i Helsingør den 1. Juli 1800 og død den 27. Februar 1885) og *Elisabeth Birgitte Johanne Hoppe* (født den 11. November 1806 i Kjøbenhavn og død sstds. den 13. August 1885). *Holger Petersen* og *Augusta van Aller* blev gift Store Bededag den 25. April 1872 og flyttede ind i en lille Førstesals-Lejlighed i Sortedamsgade Nr. 9, hvor Aaret efter, den 13. Februar, deres Søn *Holger Laage Petersen* blev født.

Kun sex Aar varede dette Ægteskab. Den 29. Oktober 1878 mistede *Holger Petersen* sin Hustru. Dette Dødsfald ramte den stærke, dybt følende Mand uhyre haardt, og det synes, som om der fra den Tid begyndte en ny Fase i hans Liv. Hans Forhold udadtil var gode, hans Forretning betrygget og i stadig Fremvæxt, men hans Hjem var ødelagt. I sin nye Bolig, Gothersgade 175 paa tredie Sal, søgte han ved Hjælp af sin Svigerinde *Hanne van Aller* (1836—1899) at danne et nyt Hjem for sin lille Dreng, og ved at anspænde alle sine Kræfter stræbte han at døve sin Sorg ved Arbejde og hellige sin Forretning alle sine Tanker. Han fik fra nu af et større og mere udvidet Syn for denne og for alle de Forhold, som den var knyttet til, ligesom hans Blik for det almene Vel og Landets indre og ydre Interesser udvidedes og udvikledes.

Om selve Forretningens indre Forhold, alt som den voxede sig stærk og tog Fart, kan meddeles, at *Holger Petersen*, efter at Lokalerne paa

Købmagergade Nr. 9 var blevet for trange, i 1875 flyttede Forretningen ^{6te} Generation. til Købmagergade Nr. 44 i det gamle Waisenhus, hvor hele Forhuset med Undtagelse af Stueetagen blev taget i Brug. I 1888 købte han Ejendommen og paabegyndte allerede 1889 en omfattende Ombygning, som dog paa Grund af Haandværkerstrike først blev endt i Slutningen af 1890.

Af det store Bygningskomplex tog Forretningen hele første Sal i For- og Sidehuset i Brug, og 16 Aar senere havde den udvidet sig saa stærkt, at det, for at skaffe mere Plads, blev nødvendigt at opsige en af de største Lejere, »Det Hoffenbergske Etablissement«, og derefter at foretage nye ret betydelige Ombygningsarbejder, der blev fuldførte i 1906 og 1907. Endelig i 1916, da Lejemaalet for Firmaet »N. Hansen & Co.«, der havde benyttet 2., 3. og 4. Etage til Gaden, udløb, blev ogsaa disse Lokaler inddraget til Brug for Firmaet »Holger Petersen«, som nu benytter hele Bygningskomplekset med Undtagelse af Stueetagen, der vedblivende lejes ud til Firmaet »Hilligsøe, Køedt & Co.« (»Messen«).

I 1873 fik en Ven af *Holger Petersens* ældste Broder, *Petrus Møller*, Prokura. Da han i 1876 fratraadte sin Stilling for at gaa i Kompagni med Grosserer *I. Chr. Christensen*, — en gammel Ven af *Holger Petersen*, med hvem han havde arbejdet i Firmaet »C. A. Philipsens Efterf.« — fik *Andreas Petersen* (se Side 163 flg.) Prokura. Det nævnte Firma, i hvilket *Holger Petersen* havde faaet sin første Uddannelse, ejedes efter Grosserer *Georg Nielsens* Død af Grosserer *H. A. N. Cappeln*, indtil det i Aaret 1879 blev hævet og tilligemed en Del af Personalet optaget i *Holger Petersens* Forretning, hvilket var denne en særlig Glæde og følte med Rette af ham med en vis Stolthed ved Mindet om hans tidligere Forhold til dette Firma.

I Aaret 1887 fik *Axel V. Madsen* (død 1904) og *Holger Petersens* ovennævnte Fætter *Peter Petersen* Prokura i Forening, og 1895 blev disse to og Fætteren *Andreas Petersen* optagne som Associés i Firmaet »*Holger Petersen*«. Chefens Brodersønner, *Albert Laage-Petersen* og *Holger Otto Laage-Petersen*, der var ansatte i Forretningen, fik Prokura henholdsvis 1906 og 1911.

Til Oplysning om Forretningens sikre og stadige Væxt og Fremgang kan følgende Tal have Interesse. I 1870 kunde Arbejdet bestrides af et Personale paa fire Personer, i 1878 var det steget til 25, i 1888 til 70, og i 1898 var Tallet 130. Allerede i 1908 var Personalet voxet til 245, og ved *Holger Petersens* Død beskæftigede Forretningen paa Købmagergade 320 Mennesker.

6te Generation.

I 1882 havde Forretningen 2 Pladsagenter, som besøgte Byens Kunder, og 5 Rejsende til at berejse Landet. Nu er Pladsagenternes Antal 5, og i 1917 havde Forretningen 9 Rejsende i Danmark, 5 i Sverige, 2 i Norge og 2 i Finland. Et godt Exempel paa Fremgangen er, at Antallet af bogførte Kunder i 1880 beløb sig til 1300, i 1895 til 2800, i 1905 til 3500, og endelig i 1917 til 5000, og som et Kuriosum kan nævnes, at Firmaet, som i 1869 modtog 2000 Breve, nu modtager 75,000 aarligt.

Disse Tal viser bedre end mange Ord, hvorledes Forretningen støt og fremadskridende har udviklet sig Aar for Aar, og en saadan Udvikling vilde have været umulig, hvis ikke den, der stod ved Roret, baade havde været i Besiddelse af en sjælden Arbejdskraft, stor Købmandsdygtighed og Jernflid.

I Aaret 1878 startede *Holger Petersen* i Forbindelse med sin Broder *John* et lille Baandvæveri i St. Kongensgade, hvor de lejede et Rum med Dampkraft. Om sine Bevæggrunde til at begynde Fabriksvæsen udtalte *Holger Petersen* sig engang 1898 saaledes i Landstinget: »Naar jeg blev Industridrivende, var det netop, fordi jeg som Købmand følte mig ubehagelig berørt ved, at jeg skulde forskrive alle mine Varer fra Udlandet, skøndt det var Varer, som dog muligvis maatte kunne produceres herhjemme. Jeg har altid betragtet det som en Livsopgave for mig at kunne beskæftige saa mange Mennesker som muligt, og jeg troer ikke, at det bør bebrejdes mig, at jeg i Stedet for at forskrive Varerne fra Udlandet, hvilket er ulige lettere, har anvendt meget Arbejde og vovet mange Penge paa at skabe en indenlandsk Virksomhed.«

Da det første Forsøg paa Fabrikation maatte udvides, flyttedes det til Kastelsvejen Nr. 11. I 1883 blev derefter den store Fabrik paa Tagensvej opført, der senere er blevet meget udvidet og omfatter Fabrikation af Baand, Knapper m. m., samt Uldspinderi, Uldfarveri, Væveri m. m., og som beskæftiger 3 à 400 Mennesker.

Efterhaanden som Forretningen ogsaa mere og mere udviklede sig i Sverige, blev Nødvendigheden af her at have en Agent paatrængende, og i 1886 blev en saadan, som ogsaa skulde berejse Landet, sendt til Stockholm. Men 3 Aar efter blev der her etableret et selvstændigt Firma, der gennemgik samme stærke Udvikling som Moderforretningen i Kjøbenhavn. I 1890 beskæftigede det 27 Personer, der i 1910 var steget til 64, og i 1917 beskæftiges et Personale paa 88 Personer. I 1906 købte Forretningen i Stockholm sit eget Hus, hvis Lokaler senere er blevet betydeligt udvidet.

I 1893 ansaa man det for ønskeligt paa Grund af Toldforholdene ^{6te Generation.} at oprette egen Fabrik i Sverige for der at tilvirke de samme Artikler, som blev fabrikeret paa Tagensvej. Den kom til at ligge i Malmø og begyndte sin Virksomhed som Filial af »Holger Petersens Handels- och Fabriksaktiebolag« i Stockholm, men udskilte sig allerede i Slutningen af 1894 fra Stockholmer-Firmaet og blev omdannet til et selvstændigt Firma under Navnet »Fabriksaktiebolaget Skandinavien«.

I faa Træk er her angivet, hvorledes *Holger Petersens* Forretning antog Former, om hvis Mægtighed han end ikke selv havde drømt, da han beskedent begyndte som ung Agent uden Pengemidler eller anden Formue end sin Energi og sin Retskaffenhed. Og med Forretningens Væxt voxede ogsaa hans Indtægter, og han blev i Tidens Løb en efter vore Forhold meget rig Mand. Han havde som saadan en stærk Følelse af, at Rigdom forpligter, og da der fra mange Sider stilledes store Krav til ham i filantropisk Henseende, søgte han med rund Haand at opfylde disse Krav, og det blev en af hans Livs største Glæder at hjælpe dem, der led Nød. Men efterhaanden som hans Personlighed udviklede sig, og man fik Øje for den Betydning, hans store Virksomhed gav ham, for hans stærke nationale Følelser og hans offervillige Interesser for Samfundets Vel, blev der fra alle Sider stillet flere og flere andre Krav til hans Villie og hans Evner.

Netop da, i hans kraftigste Alder, netop da den Tid kom, da han skulde høste Frugten og Glæden af at være naaet saa vidt, som Tilfældet var, blev han ramt af en Ulykke, der ikke kunde have ramt ham haardere paa noget andet Punkt. Hans eneste Søn, »lille Holger« som han altid kaldtes, døde 22 Aar gammel i April 1895 i England, hvor han opholdt sig for sin Uddannelses Skyld.

Fra det Øjeblik, han mistede sin Søn, som han vel nok havde tænkt sig at skulle være hans Arvtager paa alle Omraader, foregik der atter en Forandring med *Holger Petersen*, og han traadte atter ind i en ny Fase af sit Liv. Sorgen og Savnet knugede ham ikke til Jorden, ukuet fortsatte han sine Arbejder og sin Virksomhed, men hans Maal i Livet blev et andet. Det kan vel med Rette siges, at fra den Tid var hans hele Liv og Arbejde viet Fædrelandets Tjeneste.

Dette kan let paavises ved mange Exempler, og der skal nedenfor fremdrages de nationale og samfundsnyttige Interesser, som *særlig* laa ham paa Hjærte, nemlig: »den sønderjyske Sag«, »Forsvarssagen«, »Hedesagen«, »Vestindien« og »unge Handelsmænds Uddannelse« m. m.,

6te Generation. som han ofrede store Midler og alle sine Tanker. Hvad hans politiske Virksomhed angaar, kan det siges, at selv om hans Modstandere ikke anerkendte Maalet for hans Bestræbelser, maatte de dog alle bøje sig i Respekt for hans gode Villie og hans rene og ægte patriotiske Sindelag.

Den 21. September 1898 blev *Holger Petersen* valgt til Medlem af Landstinget af det konservative Folkeparti. Naar han lod sig vælge, var Grunden, som han s. A. udtalte i Landstinget, særlig den, at han troede, at han maatte kunne gøre nogen Gavn ved at tale om de Ting, han havde særlig Kendskab til, og han blev da ogsaa i Tinget Byerhvervenes særlige Repræsentant, der ved given Lejlighed traadte kraftigt op mod en ensidig Favorisering af Landbruget. Han udtalte saaledes den 9. Marts 1904 under 1. Behandling af Lov om Oprettelse af en Stats-Laanefond, at Udvalget skyldte Byerhvervene, at der ogsaa ved Oprettelsen af en saadan Fond toges Hensyn til deres Interesser:

»Det er jo saaledes, at hver Gang, der er et Ønske fremme fra Landbrugets Side om at faa en Kommission nedsat om Spørgsmaal, der interesserer Landbruget, tager vedkommende Minister strax Hensyn dertil — — —. Anderledes er det med Byerhvervene, med Industri, Haandværk, Handel og Skibsfart. Jeg troer ikke, der til dem tages det Hensyn, som man skylder denne store Del af Befolkningen — — —. Jeg vil da særlig henlede Ministerens Opmærksomhed paa at undersøge, hvad der kan gøres til Fremme af Erhvervslivet for vore Smaakaarsfolk, vore Smaahaandværkere og smaa Industridrivende. De er sikkert lige saa trængende til Statens Hjælp som Landarbejderne.«

Sit betydeligste Arbejde paa Tinge har han imidlertid udrettet under de forskellige Toldlovsdebatter. Under Toldlovens 3. Behandling den 24. Januar 1908 udtalte han blandt andet: »Jeg har ofret mange af mine bedste Aar og mine bedste Tanker paa denne Sag, som jeg betragter som den næstvigtigste Sag for vor Nation*), fordi den vil have en indgribende Virkning paa vor økonomiske Udvikling og Selvstændighed.« Om hans Deltagelse i Forhandlingerne siges det ogsaa i den store Haandbog »Den danske Regering og Rigsdag«, Kbh. 1901, Side 642, hvis Forfattere var hans politiske Modstandere: — »Han udtalte sig med megen Kraft som Toldbeskyttelsesmand. Han hævdede de reelle Hensyn mod Theorierne, anførte talrige Exempler fra Ind- og Udland, citerede med stor Snarraadighed sine Modstandere og indlod sig i en meget skarp, men formelt fortræffelig Polemik med *Madsen Mygdal*,

*) »Forsvarssagen« betragtede han som den vigtigste.

hvori begge Parter førte den djærveste Klinge. — — Disse hans store *6te Generation.* Taler læses, selv om man er uenig med ham, med stor Fornøjelse, de giver Billedet af en stor, støt og stout Mand, der mener, hvad han siger, og vil noget bestemt, en Mand, der kan tale og — tie ogsaa.«

Uden for Rigsdagen var han under Toldlovs-Forhandlingerne 1907—08 Formand for Haandværkets og Industriens Toldudvalg, hvis Opgave det var at vejlede Haandværkere og Industridrivende i deres Henvendelser til Rigsdagen. Gang paa Gang vendte han under Debatterne i Rigsdagen tilbage til Toldloven og søgte at paavise, hvorledes den vedtagne Toldlov har virket ødelæggende paa forskellige Industrier. Han anfører f. Ex. Kartoffelindustrien, som, saalænge den havde Toldbeskyttelse, trivedes og gav et godt Udbytte i Vestjyllands Hedeegne, men da Tolden ophævedes maatte opgive Kampen mod Udlandets Overproduktion. »Da vi nu ikke længere har nogen Kartoffelmels-Industri herhjemme, har vi i Krigens Tid maattet betale omkring den tredobbelte Pris for Kartoffelmel eller henimod 3 Millioner Kr. til Udlandet«. Han angreb Regeringen, fordi den ikke forinden Toldlovens Vedtagelse var skredet til Forhandling om Handelstraktater, men først vedtog Toldloven med dens mange Nedsættelser i Toldsatserne og derefter optog Forhandlingerne om Handelstraktaterne, som naturligvis maatte løbe ud i Sandet, thi der var intet at forhandle om — »Toldloven var en barberet Pudel«. Han søgte at paavise den meningsløse Fragtbegunstigelse, udenlandske Firmaer havde fremfor indenlandske, fordi man havde forsømt at revidere de udenlandske Fragttaxter samtidig med, at de indenlandske blev forhøjede. Han paatalte, at det vistnok var enestaaende i noget Land, at Handel og Industri ikke blev tilkaldte, inden Toldsatserne fastsattes, og gjordes til Lov. Under Behandlingen af de enkelte Toldsatser udførte han selv et omfattende Arbejde, og med stor Djærvhed kæmpede han for sin Stand. Hans Virksomhed i denne Sag vil sikkert komme til at sætte betydelige Spor, naar Toldloven efter Krigen skal tages op til ny Behandling.

I Forbindelse med *Holger Petersens* Virksomhed i Rigsdagen skal nævnes, at han den 28. Oktober 1898 blev Medlem af Kommissionen til Behandling af Spørgsmaalet om Ordningen af Personbanegaardsforholdene ved Kjøbenhavn, at han af Landstinget den 12. Maj 1908 blev valgt til Medlem af Rigsretten og genvalgt den 16. Juni 1915. 1910 blev han Medlem af Toldraadet, hvor han tillige var Medlem af Appeludvalget, og 1911 Medlem af Havnebestyrelsen i Kjøbenhavn.

6te Generation. Med Hensyn til *Holger Petersens* store Interesser for Landets Vel har flere af de Mænd, som særlig var hans Tillidsmænd og trofaste Støtter paa disse Omraader, stillet følgende Udtalelser til Raadighed for denne hans Levnedsbeskrivelse. Skøndt disse hver for sig har deres særlige Maal, vil de dog, forenede i en fælles Grundfølelse af hans Betydning og den Taknemlighed, der skyldes ham, bidrage til at fremstille et samlet Billede af *Holger Petersens* Personlighed.

Den sønderjyske Sag og Holger Petersen.

Holger Petersen var den 25. Juni 1862 tilstede ved Afsløringen af Løven paa Flensborg Kirkegaard og var da allerede patriotisk greben. To Aar efter viste han dette ved frivillig at gaa med i Krigen og give sit Blod for Fædrelandet. At han ogsaa senere bevarede denne sin nationale Følelse, viser hele hans Færd, og han vedblev stadig at regne de danske Sønderjyder til sine Landsmænd. Gennem mange Aar kunde man se den tause Mand være tilstede ved Møder med Slesvigere, ofte beskedent i Baggrunden, men de, der iagttog ham, kunde tydeligt spore, hvorledes hans Følelse mættedes, opbyggedes ved den Stemning, der ved saadanne Lejligheder kom tilhuse, og han var ikke den, der lod sin Følelse blive uden efterfølgende Handling.

Hvad det blev for Handlinger, er det imidlertid ikke let at komme ind paa. Meget af det skjuler sig, thi *Holger Petersen* lod ikke sin højre Haand vide, hvad den venstre gjorde, og kan kun anes gennem det, som tilfældigt er kommet til andres Kundskab. Andet vil sikkert engang blive mere aabenbart, men egner sig ikke i Øjeblikket til Offentliggørelse. Blot det kan siges, at *Holger Petersen* ikke alene selv var med i Raad og Daad, naar det gjaldt Sønderjyderne, men hans energiske personlige Arbejde og grundfæstede Indflydelse har ogsaa bidraget til, at mange hidtil ligegyldige blev interesserede. En Ting vil dog faa offentlig Karakter og skal derfor nævnes. Da det gjaldt to store og meget vigtige Gaarde dernede, af hvilke den ene skulde bevares overfor Tyskernes fristende Tilbud, og den anden kunde faas fra en tysk Ejer, traadte *Holger Petersen* til ved at sætte mange Penge i Ejendommene. Renterne af dem anvendte han i Sønderjylland, mest til Understøttelse af unge Købmænds og Haandværkeres Uddannelse, men ved hans Testamente er de bestemt til et Fond til Hjælp for Opretholdelse af den danske Kultur i Nordslesvig.

H. V. Clausen.

Holger Petersens Forhold til Forsvarssagen.

Den varme Fædrelandskærlighed, der, som ovenfor fortalt, i Ungdommens Dage drev *Holger Petersen* til at gribe til Vaaben for at forsvare sit Land, var stedse Grundtanken i hele hans Liv, og Bitterheden over, hvor slet rustet Land og Folk i 1864 var gaaet Krigen i Møde, og Sorgen over Krigens ulykkelige Udgang forlod ham aldrig. Derfor saa han ogsaa med varm Sympati paa den For-

svarsbevægelse, der rejste sig i 1880-Aarene med Bladet »Vort Forsvar« som sit *6te Generation*. Organ. Fra 1885 stod han blandt de ledende Mænd i »Den frivillige Selvbeskættning til Fædrelandets Forsvar«, og ydede Opførelsen af Garderhøj- og Gammel-mosegaards-Forterne en væsentlig Støtte.

I Følge hele sin Tænkemaade var han jo en autoritetstro Mand, og i sin Opfattelse af Kjøbenhavns Landbefæstnings Betydning og Nødvendighed sluttede han sig derfor nøje til den, som blev hævdet af Ministeriet Estrup.

Da Forsvarskommissionen blev nedsat 1902, valgtes *Holger Petersen* ind i denne som en af Landstingets Repræsentanter. Han var paa det Tidspunkt saa vel kendt med Parti-Politikens Skyggesider, at han næppe nærrede nogen videre stor Tro til et godt Resultat af Forhandlingerne, men inderst inde bar han dog sikkert Haabet om, at det dog tilsidst maatte lykkes Kommissionens tilforordnede Sagkyndige at overbevise i alt Fald et Flertal om Nødvendigheden af et kraftigt Forsvar og om Betydningen af »Fæstningen Kjøbenhavn«.

Den uendelige politiske Strid og Uenigheden mellem Hærens og Flaadens Sagkyndige gik ham nær til Hjærte, og det var med oprigtig Harme, at han saa det Resultat, som fremgik af de halvsyvende Aars lange og trange Kommissions-Forhandlinger. Kravet om Nedlæggelsen af Kjøbenhavns Landbefæstning 1922 forekom ham at være »en aldeles urimelig meningsløs og unødvendig Ydmygelse«, og han kunde kun sammenligne sine Følelser »med dem, som Landets Repræsentanter følte, da de maatte bekræfte Fredsslutningen 1864«. Han følte Situationen saa meget mere pinlig, som den politiske Stilling i Landstinget krævede af ham og hans nærmeste Meningsfæller, at de mod deres Overbevisning skulde afholde sig fra at stemme imod dette Krav, for derved at sikre de øvrige Forsvarsloves Gennemførelse. Men naar han beslutter sig dertil, »saa er det«, som han sagde »i Landstinget, »i Erkendelse af den aldeles fortvivlede Nødstilstand, hvori hele »vort Forsvarsvæsen befinder sig, en Tilstand, der lader Landet fuldstændig værge-»løst overfor selv det mindste fjendtlige Angreb. I henved 40 Aar har Kampen »om vore dyrebareste Interesser varet, Kampen om at stille Midler til Raadighed »til Forsvar for Bevarelsen af vor Selvstændighed, af vort Sprog og af alt, hvad »der er os kært. Usselt og karrigt satte man en Ære i at beskære Hærens og »Flaadens Budgetter, for Partihensyn glemte man, hvad Dybbøl og Als havde »kostet os af det dyreste Blod.«

Gennem de Oplysninger, som *Holger Petersen* havde modtaget i Forsvarskommissionen, havde han faaet en levende Følelse af, at det europæiske Opgør rykkede nær. Han udtalte sig ofte derom, og det var et stadigt Ønske hos ham at kunne bidrage sit til, at dog nogle af de Mangler, der klæbede ved Forsvarsforberedelserne, blev afhjulpne. I de følgende Aar gav han — som altid i Stilhed og uden at blive nævnt — ikke ubetydelige Summer til Agitation for Forsvars-sagen, til Understøttelse af »Akademisk Skytteforening«, til adskillige af de frivillige Skyttekorps og til Øvelsesarbejder og Forsøg af blivende Værdi paa Landbefæstningen, ligesom han ogsaa erhvervede Grundarealer her og der i Befæstningens For-Terræn for at lægge Servitut paa dem, der kunde hindre generende Bebyggelse i Kanonernes Skudfelt, eller for at kunne stille Øvelsesarealer af mili-

6te Generation. tær Værdi til Raadighed for Hæren, og til hans Glæde blev disse Gaver modtagne af de skiftende Ministre.

Holger Petersen var i Forsvarssagen som paa saa mange andre Omraader sit Fædrelands fuldtro Søn, og det er derfor intet Under, at hans Sind, med det Indblik han havde erhvervet i vore Forsvarsforhold, i hans sidste Levetid under Verdenskrigen var præget af dyb Bekymring for Fædrelandets Fremtid.

H. U. Ramsing.

Hedesagen.

Holger Petersen kom gennem sin Broder, Lægen *August Petersen* fra Andst, i Forbindelse med Hedesagen. Paa sine mangfoldige Rejser som Læge havde denne faaet Øjet op for Plantningssagens Betydning og deltog 1880 i Stiftelsen af Plantningsselskabet »*Staushede*«. Dette Aktieselskab, for hvilket han blev Formand, erhvervede strax »*Staushede Plantage*«, 306 Tdr. Land i Gesten Sogn, hvis Beplantning afsluttedes 1910. Da *August Petersen* første Gang, kort efter Stiftelsen, viste sin Broder denne Plantage, forelaa der jo endnu ikke noget om Udbyttet af den, men den vakte hos *Holger Petersen* en Interesse for Hedesagen, der hidrørte fra hans Trang til at søge alle vort Lands Hjælpekilder fremmede. Paa dette Omraade stod han *Enrico Dalgas* nær, og efter at *August Petersen* havde ført disse to Mænd sammen, opstod der snart et for Hedesagen nyttigt Samarbejde mellem dem.

I Aaret 1890 sad en Dag *E. Dalgas* og *Ludvig Schrøder* sammen med *August Petersen* paa en Bænk i Askov Højskoles Have. *E. Dalgas* meddelte da, at der var et stort Areal to Mil nord for Holsted, »*Baldersbæk*«, billig tilkøbs, og at det egnede sig fortrinligt til Plantning. Resultatet blev, at *Holger Petersen* købte Arealet, og *Baldersbæk Plantage*, anlagt 1891, er nu 1034 Tdr. Land stor og saa godt som færdig tilplantet. Bænken kaldes paa Askov »den historiske Bænk«.

1892 foretog *Holger Petersen* sammen med sin Søn og sin Broder samt Grosserer *William Salomonsen*, Arkitekt *Ingemann* og Prokurist *Hald* (for Grosserer *Moresco*) en Hederejse under *E. Dalgas'* Ledelse. Rejsen havde til Følge, at Grosserer *Salomonsen* købte »*Stauggaard Plantage*«, 664 Tdr. Land, Grosserer *Moresco* »*Fromssejr Plantage*«, 1018 Tdr. Land, og Arkitekt *Ingemann* »*Lundgaard Plantage*«, 370 Tdr. Land, hvilke Plantager nu er saa godt som færdig tilplantede og iudmærket Opvæxt. Kort efter fik *Holger Petersen* Grosserer *Børgesen* til at købe »*Utoft Plantage*«, 500 Tdr. Land, og Konferensraad *Heide* til at købe »*Siam Plantage*«, c. 1000 Tdr. Land, der senere blev overtaget af Grosserer *Andreas Petersen* og fik Navnet »*Gyttegaard*«. Saaledes søgte han stadig at paavirke forskellige af Hovedstadens mere formuende Mænd og, især ved at indbyde dem til Besøg paa Heden, at vække deres Interesse for Hedesagen.

I 1894 døde *E. Dalgas*, og *Holger Petersen* overtog Aaret efter sammen med *Dalgas'* ældste Søn, Kommitteret *Chr. Dalgas*, den af dennes Fader i 1877 paabegyndte Plantage, »*Hølund-Søgaard*«. Denne smukke Plantage, 805 Tdr.

Land, er nu ved *Holger Petersens* Død gaaet helt over i Familien *Dalgas'* Eje. *6te Generation.* *I. C. Sørensen* blev 1877 Plantør her, senere Assistent og atter senere Skovrider ved »Hedeselskabet«; samtidig var han, saa at sige, ogsaa *Holger Petersens* Skovrider og som saadan tillige hans gode Ven og Tillidsmand paa Plantningens Omraade i det sydlige Jylland. 1895 blev *Holger Petersen* Medstifter af »*Jysk Myremalms- og Plantningsselskab*«, der syd for Karup erhvervede over 1000 Tdr. Land til Plantning, og 1898 stiftede han sammen med *Ludvig Schrøder* og *Chr. Dalgas* Plantningsselskabet »*Steen Blicher*«. Dette Selskab anlagde »*Gedhus Plantage*«, 1360 Tdr. Land, og Plantagen »*Mourier Petersen*«, 800 Tdr. Land, to Mil øst for Ringkøbing.

Det var ikke altid, Solen skinnede over denne store Virksomhed. Da saaledes Plantningsselskabet »*Steen Blicher*« skulde startes 1898 efter Indbydelse i Bladene, rejste et forstligt Blad et voldsomt Angreb paa Indbyderne, der bevirkede, at endog *Ludvig Schrøder* bøjede Hovedet, men paa Generalforsamlingen blev det forventede Aktieløb dog langt overtegnet.

Holger Petersen deltog derefter i de fleste større nye Hedeforetagender. 1897 blev han Medlem af »*Hedeselskabet*«s Repræsentantskab og 1910 Næstformand i dette.

Om hans to Ejendomme »*Baldersbæk*« og »*Hølund-Søgaard*« samledes en stor Del af hans Interesse. Naar han fik Tid til at rive sig løs fra de mange Arbejder, som hvilede paa ham i Kjøbenhavn, og især efter at han paa »*Hølund-Søgaard*« havde opbygget Skovridergaarden og i 1910 paa »*Baldersbæk*«s Grund havde bygget den store og smukke Villa, der om Sommeren stod aaben som Feriehjem for hans Slægt og Venner, blev hans Besøg paa Hedeejendommene hyppigere og hyppigere. Det var en stor Fornøjelse at færdes med ham i disse Plantager. Han var et ganske andet Menneske end den alvorlige Mand, man var vant til at træffe i Kjøbenhavn. Det var ligesom han rystede Stor-Købmanden af sig og følte sig fri for alle Baand. Han elskede sine Træer og glædede sig over hvert lille Fremskridt. Han eksperimenterede med Have-Anlæg, Plantning af Løvtræer, Kultivering af Moser og Enge m. m., og glædede sig inderligt, hver Gang et planlagt Arbejde fuldførtes og lykkedes.

Bag alle disse Forsøg laa Tanken om at vise, at det lønnede sig at ofre Arbejde paa den ellers golde Hede, og gennem alle hans Forsøg sporedes en Økonomisering med de Midler, som blev anvendt, for at det kunde være Arbejder, der gav Anledning til, at andre, selv i smaa Forhold, kunde følge det givne Exempel. Det var ikke den rige Mand, der med den store Formue kunde tillade sig at more sig med Experimentering, men det var først og fremmest Manden med de gode Ideer, der søgte at gøre disse til Virkelighed til Bedste for den store Hedefolkning.

Dette kom ogsaa tidt frem paa de mange Møder i Plantningsselskaberne og andre Steder paa Heden, hvor han ofte paa den mest udmærkede og dog saa stilfærdige Maade var Vært. Her skal kun nævnes et Møde, som Ribe Amts historiske Samfund holdt den 23. August 1909 paa »*Hølund-Søgaard*«. I Skovridergaardens frodige Have fortalte *Holger Petersen* om, hvorledes Forholdene tid-

6te Generation. ligere havde været i det saa øde og fattige Slavs Herred, og talte om det ham saa kære Vorbasse Sogn, hvor der nu fandtes c. 5000 Tdr. Land Skov i den frodigste Opvæxt, et Arbejde, hvortil *Holger Petersens* Navn altid vil være knyttet ved Siden af »Det danske Hedeselskab«s Navn.

Det klareste Syn paa hans store Interesse for Hedesagen faar man ved at læse de Ord, han paa sin 70-aarige Fødselsdag skrev i Fremmedbogen paa Hølund-Søgaard:

»Naar jeg med nogen Fortrøstning ser fremad ud over de syvti Aar, saa skyldes det i særlig Grad Heden, og hvad den rummer af Opgaver og Fremtidsmuligheder, dem, der sætter mine Tanker og min Fantasi i Bevægelse og faar mig til at ønske, at jeg fremdeles en Tid lang maa forundes at deltage i den Udvikling, der finder Sted paa Heden, og som har skabt mig saa megen Glæde.

Derfor mindes jeg i Dag med dyb Taknemlighed, hvad jeg skylder mine Venner: Oberstlieutenant *Dalgas*, Skovrider *Sørensen* og min Broder Læge *August Petersen*, som har aabnet mine Øjne for, hvad Heden i Hemmelighed gemmer af rig Udvikling.

Jeg gad nok være med til at udpønske endnu nogle af »Hedens Hemmeligheder« og se mine Træer blive til Skov.«

Chr. Dalgas og Albert Laage-Petersen.

Med Hensyn til »Baldersbæk«, som han elskede saa højt, har han i sit Testamente udtalt: »Det har været mit Ønske og mine Tanker med denne Ejendom, at den efter min Død skulde bevares til Rekreation og til Sommerophold for min Familie, og at den skulde være et Samlingssted og et Bindeled imellem de forskellige Medlemmer af Familien, saavist som det altid har været mine Bestræbelser at knytte mine Slægtninge sammen.« — —

Holger Petersen og Dansk Vestindien.

I Slutningen af 1890-Aarene vakte de stadig tilbagevendende Rygter om et forestaaende Salg af de vestindiske Øer efterhaanden en stærk Bevægelse og Modstand hos mange, der tilsidst gav sig Udslag i en offentlig Protest.

En snæver Kres samlede i Løbet af nogle Dage 100 Underskrifter af ansete Mænd under et Protest-Opraab, som blev offentliggjort den 28. Februar 1900. *Holger Petersens* Navn findes ikke mellem disse Navne, men af hans nærmeste Slægt finder man Fabrikant *John Petersen* og Grosserer *Andreas Petersen* blandt Underskriverne.

Det er da ikke til at undre sig over, at ogsaa *Holger Petersen* selv snart blev draget ind i den Skare, som af al Magt kæmpede for at bevare vore gamle Kolonier under Dannebrog.

Hvor fremmedartet end Arbejdet for Vestindien ved første Øjekast kunde synes *6te Generation.* at staa for *Holger Petersen*, var det dog i Virkeligheden en Sag, der havde Berøringspunkter med flere af de Omraader, der stod hans Hjærte nær. Hans stærke Fædrelandsfølelse kviede sig naturligt ved dette Salg. Protest-Opraabets Ord: »Vi finder Salget af disse vore Kolonier i højeste Grad nedtrykkende for vor nationale Bevidsthed. Hvert Skib, som viser Dannebrog i fremmede Havne, hver Fods-bred Jord, hvor vort Flag har Ret til at vaje, kan faa Betydning, hvis der engang skal fældes Dom over vor Tilværelsesret«, var i Overensstemmelse med hans eget Syn paa Sagen. Selve Ophjælpingen af det vestindiske Landbrug og Rydningen af Øernes øde Buskland knyttede sig i mangt og meget til det hjemlige Arbejde for Hedesagen, og gennem »Østasiatisk Kompagni« havde han faaet et videre Syn paa den oversøiske Handels Betydning for vor hjemlige Handelsstand og for Bevarelsen af Moderlandets Forbindelse med de udvandrende Handels-pionerer.

Det varede da ogsaa kun faa Maaneder efter 100-Mands-Opraabets Fremkomst, før *Holger Petersen* gjorde en praktisk Indsats i Sagen, idet han sammen med en mindre Kres af Mænd dannede »Dansk vestindisk Plantageselskab«, som i Juli 1900 købte Plantagerne Castle Coakley, Pearl og Cassavagarden paa St. Croix. Fra dette Tidspunkt deltog *Holger Petersen* aktivt i den stedse voxende Agitation mod Salget. I December 1901 var han Medunderskriver tilligemed *H. Hammerich, J. Scavenius, E. A. Tscherning, G. Brandes* m. fl. under en Adresse, der krævede Afstemning paa Øerne inden et eventuelt Salg, og han deltog selv i det store Arbejde, som Udsendelsen af de mange Tusinde Exemplarer af Adressen førte med sig; det vandt en betydelig Tilslutning, og de talrige Underskriveres Exemplarer strømmede ved Nytaarstid 1902 som en Syndflod ind til Grosserer *A. M. Albrechtsen*, der havde paataget sig Hvervet som Sekretær.

En ejendommelig Episode under Agitations-Kampagnen var Ingeniør *Villars Lunns* Tilkaldelse af den dansk-amerikanske Journalist *Niels Grøn* og Forfatterinden *Gertrude Atherton*. *Holger Petersen* undgik ikke sin Skæbne at blive bragt i Forbindelse ogsaa med disse Folk og med *Niels Grøns* fantastiske Planer om et verdensomspændende Pressebureau »Potentia«, der vist kostede *Holger Petersen* mere, end det gavnede den Sag, det skulde fremme.

Den Alvor og Iver, hvormed *Holger Petersen* kæmpede for Vestindiens Bevarelse, fandt et smukt Udtryk i en Artikel, som han, der ellers var ret sky overfor en personlig Fremtræden for Offentligheden, den 28. April 1902 indrykkede i »Nationaltidende«. Han fremhævede heri Koloniernes Betydning for dansk Handel, Skibsfart og Export og den Lære, som man burde drage af »Østasiatisk Kompagni«s Virksomhed, og udtalte derefter bl. a.:

— »Ingen kan forlange, at tyske eller engelske Købmænd skal interessere sig for Salget af danske Produkter, med mindre disse har særlige Fortrin eller sælges under gangbar Pris. Faktisk sælges ogsaa vor Cement og vort Flæsk paa oversøiske Pladser som tysk eller engelsk Produkt og til bedre Priser, end vi kan opnaa. Disse Forhold bør ændres. Vi maa have vore egne Skibe, der foruden at give os et godt Fragtudbytte vil bringe vore Varer

6te Generation.

i god Behold til Bestemmelsesstedet. Vi maa have vore egne Købmænd, der kan varetage vore Interesser og virke for Salget af vore Produkter. Ingen anden Stand kan i Udlandet gavne sit Land saa meget som den dygtige danske Handelsstand. — — — Det er blevet sagt, at i denne Sag burde man tage Følelsen fangen under Forstanden. Min Forstand siger mig nu, at naar Besiddelsen af disse fjerne Øer indeholder store Fremtidsmuligheder for Udviklingen af dansk Skibsfart, Udførsel og Handel — saa bør vi ikke sælge dem. Min Følelse siger mig det samme.« — —

I Maj 1902 var *Holger Petersen* blandt Underskriverne af den Henvendelse til Regeringen, som tilbød at oprette et Plantageselskab og et Dampskibsselskab for at bringe Vestindien paa Fode, og under de lange Rigsdagsforhandlinger kæmpede han med Kraft og Dygtighed, indtil det lykkedes at naa Maalet: Salgstraktatens Forkastelse.

Efter Agitationen kom saa endelig Handlingens og Arbejdets Dag. Paa et Møde den 31. Oktober 1902 blev det besluttet at lade »Plantageselskabet Dansk Vestindien« træde frem for Offentligheden og indbyde til Aktietegning, og *Holger Petersen* var selvskreven til at beklæde Formandsstillingen i det Selskab, som han omfattede med saa megen Interesse i Resten af sit Liv.

Da den vestindiske Kommission blev nedsat den 18. November s. A., og man ønskede, at »det private Initiativ«s Mænd skulde ledsage den til Vestindien, var det en given Sag, at man ønskede, at *Holger Petersen* var i disses Tal. Hans Lyst til ved Selvsyn at lære de vestindiske Forhold at kende overvandt de Betænkeligheder, som han, der netop paa den Tid ikke følte sig rask, maatte nære ved en saa lang Rejse til et vanskeligt Klima.

I Januar 1903 afrejste han via London i Tilslutning til Kommissionen og sammen med Administrator *Lassen-Landorph* og Kaptajn *H. U. Ramsing*, Godsejer *Lachmann*, Professor *Ehlers* o. fl. Turen gik først til Trinidad, hvis pragtfulde Tropenatur gjorde et betydeligt Indtryk paa ham. Men som den Realiteternes Mand han stedse var, benyttede han ogsaa det kortvarige Ophold i Port of Spain til at aflægge Besøg i de forskellige store Købmandsforretninger, og han traf Aftale med enkelte Firmaer, om hvis Soliditet han havde forsikret sig, om Leverancer af sine Varer.

Fra Trinidad rejste de fleste af Selskabet mod Nord langs de smaa Antiller, gæstfrit, men med ringe Komfort, befordret af Krydseren »Ingolf«. *Holger Petersen* led en Del af Gigt under Turen, men trodsede desuagtet Rejsens Besværligheder saa vidt, at han i Vogn besøgte Grenadas Kakaoplantager og Dominicas Lemonlunde og vidunderlig skønne, skovklædte Bjerge. Paa Martinique naaede Indtrykkene deres Kulmination i et Besøg ved den af Jordskælv ødelagte By St. Pierre. I en lille Landsby tæt ved, som var halvt i Ruiner efter Askeregnen, nød *Holger Petersen* sammen med Rejsefællerne en kraftig Landvin af en ejendommelig tropehed Glød. Da »Ingolf« saa fortsatte Rejsen nordefter, sendte den endnu aktive Vulkan Mont Pélé en rullende Askesky ned ad Bjærgsiden og ud i Havet, hvor hvide, koghede Dampe taarnede sig op saa tæt ved Skibet, at Støv og Pimpsten faldt som en Regn over Dækket.

Efter Ankomsten til St. Croix var det *Holger Petersen* personlig, som forestod *6te Generation*. Indkøbet af Plantageselskabets Ejendomme, og med fast Haand lykkedes det ham at erhverve den gamle Irlænder *Kirks* stærkt forsømte Plantager. Endnu længe efter morede *Holger Petersen* sig ved at tænke paa sit Besøg i *Kirks* Ruin af en Bølg på Plantagen »Blessing«, hvor *Kirk* selv forsigtig gik foran for at udpege de Gulvbrædder, som endnu kunde bære en Mand, og hvor hans Seng havde Bølgplader på Sengehimlen for at aflede Regnvandet, der løb ned igennem Huler i Taget.

Paa St. Thomas og St. Jan maatte *Holger Petersen* ikke uden Ængstelse og dog til sin egen store Morskab for første Gang stige til Hest. Han red St. Jan igennem paa kryds og tvers, til Bordeaux-Bjærg og over den stejle Bjærgsti »the Ladder«, men det Indblik han derved fik i Øernes skønne Natur, var ham en rigelig Erstatning for de unægtelig ikke smaa Strabadser, som det timelange Ridt voldte ham. Ogsaa paa disse to Øer indkøbte han Plantager til Selskabet og engagerede derefter Selskabets Administrator *Schmiegelow*, til hvem han siden følte sig stærkt knyttet.

Efter Hjemkomsten til Danmark tog *Holger Petersen* med største Iver fat paa at organisere Arbejdet i Vestindien, engagerede Forvaltere og andre Funktionærer, sørgede for, at de gennem Studieophold i de engelske Kolonier eller i Amerika blev dygtiggjort til deres Gerning, tog Initiativet til Udsendelse af dansk Racekvæg osv. Særlig Bomuldsdyrkingen og Banan- og Ananas-Kulturen interesserede ham, og han støttede et nyt Foretagende, baseret paa Frugtexport, som blev oprettet paa St. Thomas.

Paa mange Punkter kronedes Anstrængelserne med Held, men der var naturligvis ogsaa mange Skuffelser og Ærgrelser, baade med de udsendte Folk og særlig i Frugtkulturen og Frugtkompagniet, som i Løbet af en kortere Aarrække viste sig at være mislykkede Foretagender. Der var i det hele taget Anledning nok paa forskellig Vis til en ny Rejse til Vestindien, og det gode Udbytte af den første Rejse gav ogsaa Blod paa Tanden. Resultatet blev, at *Holger Petersen* i Begyndelsen af December 1905 paany gik paa Langfart, ligesom sidst ledsaget af *Lassen-Landorph* og *Ramsing*. Under et tre Ugers Ophold paa de danske Øer blev det vedtaget at søge den lovende Bomuldsdyrking udvidet, og i den Anledning skulde der indkaldes dansk-amerikanske Bomuldsdyrkere fra Texas. Frugtdyrkingen, Planteskole-Spørgsmaalet og Mejeri-Sagen blev drøftet, og Tanken om en social Udvikling af Neger-Racen ved bedre Boliger og Havebrug blev taget op til forsøgsvis Behandling. Paa Hjemturen over Barbados blev der stiftet Bekendtskab med fremragende engelske Landbrugslærere som Mr. *Bovell* og med den for sine Fortjenester af det tropiske Landbrug saa højt hædrede Sir *Daniel Morries*. Mønster-Bomuldsplantager paa Barbados blev beset, og med Tilfredsstillelse blev det slaaet fast, at St. Croix syntes meget vel at kunne taale en Sammenligning. Paa den videre Hjemrejse stoppede Skibet en Eftermiddag i San Miguel paa Azorerne, hvor der blev Tid til en Køretur i den lille maurisk udseende By og dens Omegn under Vejledning af en af de faa engelsktalende Indfødte, der gav sine Oplysninger i et højest fornøjeligt engelsk-portugisisk Kaudervælsk.

6te Generation. Den 3. August 1909 døde Godsejer *J. Lachmann*, og i det Aktieselskab »Vestindisk Sukkerfabrik«, som blev dannet for at føre den storslaaede Virksomhed videre, som han havde paabegyndt paa Plantagen »Bethlehem« paa St. Croix, tog *Holger Petersen* en betydelig Del af Kapitalen paa sin Kappe, ligesom han overtog Stillingen som Formand i dette Selskabs Bestyrelse. Han fik derved nye og store Interesser i Udviklingen af St. Croix's Landbrug, og dette bidrog til, at han besluttede sig til at foretage en tredie Vestindierejse fra December 1910 til Januar 1911, denne Gang ledsaget af Etatsraad *Hammerich* og Administrator *Lassen-Landorph*. Han var nu saa vel kendt med Øerne, at denne Rejse nærmest formede sig som en Inspektionsrejse med daglige Besøg paa Plantagerne og Bestyrelsesmøder om Aftenen, hvor saa vel »Plantageselskabet«s som »Vestindisk Sukkerfabrik«s Anliggender blev drøftede. Forinden Afrejsen saa *Holger Petersen* Bomuldsplukningen i fuld Gang, og dette blev den sidste gode Bomuldshøst, som Selskabet fik.

I Rejserapporten skriver han: »Det er en Fornøjelse at se, hvorledes Oplyrkningen har taget Fart siden de tidligere Besøg derude. Paa mange Steder, særlig Øst for Christianssted, hvor Øjet tidligere mødte Buskland og sammen-sunkne Ruiner af forhenværende Beboelseshuse, findes nu udstrakte Arealer i god, smukt vedligeholdt og indbringende Bomuldskultur, medens nye Huse ere blevne byggede og gamle tagløse Ruiner istandsatte og beboede«.

Holger Petersen saa da »Plantageselskabet« i dets smukkeste Udvikling. Men Aaret 1911, der tegnede saa smukt, blev det første af fire paa hinanden følgende Tørkeaar. I disse bredte Sygdomme sig i Bomuldsulturen saa vel som i Sukkermarkerne. Utilfredshed og Opsætsighed begyndte at røre sig i Arbejdsbefolkningen, og Selskabet stod magtesløs og uden den nødvendige officielle Støtte, der krævedes for at faa Forholdene ind i en bedre Gænge. Tvertimod blev der fra hjemlig socialistisk Side givet Utilfredsheden derude al ønskelig Opmuntring og Belæring i Striketeknikens Mysterier, og da Aaret 1915 endelig bragte en udmærket Høst, hvis Lige kun sjældent var set paa St. Croix, havde Arbejdsforholdene naaet en saadan Tilstand af Strike-Anarki og almindelig Opløsning, at den en Gang saa lovende Bomuldskultur blev opgivet, og Sukkerhøsten ikke helt blev reddet uskadt i Hus.

Ihvorvel Plantagevirksomheden og Driften af Sukkerfabrikken var det i Vestindien, der først og fremmest lagde Beslag paa *Holger Petersens* Arbejde — Dampskibsselskabet og Anlægget af St. Thomas Havn gled jo snart ind under »Østasiatisk Kompagni« og stillede derfor ikke i den Grad direkte Krav til hans Tid og Evner — fremkom der kun faa lokale Spørgsmaal, som han ikke paa en eller anden Maade maatte tage sig af og give en økonomisk Støtte. Der kan saaledes nævnes: Plantageselskabet »Løvenlund« paa St. Thomas, den højere Skole paa St. Croix og Skolepræmier for Danskundervisningen i den vestindiske Almueskole, Spedalskheds-Asylet, Dronning Louises Syge- og Børnepleje, Dansk Kunstflids-Forenings aarlige Kursus for unge vestindiske Piger og Uddannelsen af vestindiske Lærlinge i Moderlandet. Især den sidstnævnte Virksomhed omfattede *Holger Petersen* med stor Interesse; han fortsatte sine Bestræbelser trods ad-

skillige Skuffelser med Hensyn til Elevernes gode Forhold, og han fulgte trofast *6te Generation*. de fuldt uddannede Elever paa deres senere Veje.

De sidste Aars Udvikling i Plantageselskabet laa *Holger Petersen* tungt paa Sinde, især fordi han følte, at der ikke kunde regnes med effektiv Støtte fra Regeringens Side. Det var ham en Hjærtesorg, da det, allerede inden der maatte tales offentlig derom, endsige derimod, blev meddelt ham i Fortrolighed, at Salget af Dansk Vestindien i Regeringskredse skønnedes uomgængelig nødvendigt, men han bøjede sig loyalt derfor. Med dyb Smerte saa han stille og taus hele det Arbejde, han i en Aarrække havde viet nogle af sine bedste Kræfter, ødelagt og spildt.

Han evnede med den store Sjælsstyrke, der var hans Særkende, at tage Arbejdet op paa at afvikle den Virksomhed, der havde været ham kær. Endnu i de sidste Dage af sit Liv udtalte han Ønsket om, at det maatte lykkes ham at faa Tid til Afviklingen og Opløsningen af Plantageselskabet, for at den Opgave ikke skulde blive en Byrde for hans Medarbejdere. Faa Dage før sin Død accepterede *Holger Petersen* et lavt Tilbud paa Plantagen Castle Coakley, af hvilken han i Aarenes Løb var bleven Eneejer. Paa hans Dødsdag blev Skødet underskrevet i Vestindien. Men Plantageselskabet naaede han ikke at se afviklet. Han blev skaa-net for at tømme denne bitre Skaal helt til Bunden.

September 1917.

H. U. Ramsing.

Holger Petersen og hans Stand.

»Hvad ud ad tabtes, skal ind ad vindes«, det forstod *Holger Petersen* som københavnsk Grosserer, længe inden *Dalgas'* Udtalelse paavirkede hans Interesse for Jordkøb til Hedesagens Fremme. Det gjaldt for ham, som for alle andre danske Købmænd, efter 1864 at vinde dansk Handel for Danske og at modarbejde navnlig Hamborger-Grossisternes Overtag indenfor Manufaktur efter yderste Evne. Den nationale Stemning støttede disse Bestræbelser for *Holger Petersen* som for hans Kolleger indenfor Branchen, og efter energisk Arbejde og med grundigt Kendskab til sin Del af Manufakturbranchen kommer *Holger Petersens* Navn frem som et af de betydende indenfor Standens Grossister og Fabrikanter i Begyndelsen af Firserne.

Det daglige Slid for at grundfæste Forretningen og naa henimod det Maal, han havde sat sig, havde indtil da vedblivende taget *Holger Petersens* Tid. Da han nu stod saa fast, som han ønskede, indenfor sin egen Bedrift, laa det i hans Karakter, at han maatte have yderligere Opgaver at beskæftige sig med; han syntes, at der nu var Tid tilovers til at se paa fælles Interesser for den Stand, som han først og fremmest tilhørte. Og han saa sig omkring — og gjorde den Opdagelse, at han var ganske ubekendt med de Personer, der ligesom han selv stod som Ledere af Branchens største Forretninger. Navnene var kendte — Konkurrenternes særlig — men Personerne, de der stod bagved — ukendte.

Imidlertid var der netop i Midten af Firserne gjort et lykkeligt Forsøg af »gamle Sachs«^{*)} paa at samle Manufakturgrossisterne til Optræden i Fælles-

*) Grosserer *Moritz Sachs*.

6te Generation. skab, om end kun i en enkelt Retning, nemlig i deres Forhold til deres nødlidende Debitorer. *Sachs* kom meget hyppigt som Repræsentant for udenlandske Forbindelser paa *Holger Petersens* Kontor, ligesom han daglig besøgte Grosserer *Jacob Moresco*. Han har da sikkert ofte klaget over de Vanskeligheder, der var forbunden med at samle Grossisterne til enig Optræden, og har følt, at det var det personlige Bekendtskab dem imellem, der savnedes.

At der maatte raades Bod herpaa, stod først og fremmest *Holger Petersen* klart, og allerede i 1887 begyndte han i Forbindelse med *Moresco* og *William Salomonsen* at drøfte Dannelsen af en Forening, omfattende Grossister og Fabrikanter indenfor Manufakturbranchen til Varetagelse af disses fælles Interesser. Det var paa denne Tid, at Bølgerne i Toldspørgsmaalet gik højt, og for at faa Foreningen stiftet i Begyndelsen af 1888 maatte man holde alt, hvad der vedrørte Toldspørgsmaalet, udenfor Foreningens Ramme.

Holger Petersen stod jo baade som Grossist og Fabrikant med noget delte Interesser overfor Toldsagen, medens *William Salomonsens* Stilling som Ejer af Brede Klædefabrik gjorde ham til decideret Beskyttelsesmand.

De fælles Interesser bragte først disse to Mænd i Forbindelse med hinanden, da de begge var omkring de femogfyrrer Aar — men ikke destomindre udviklede Bekendtskabet sig til varigt Venskab. Det var to Kontraster, der paa en ualmindelig Maade supplerede hinanden: *Holger Petersen*, den faamælte, djærve Mand, og *William Salomonsen*, Verdensmanden med den sprudlende Veltalenhed.

Salomonsen følte sig aldrig kaldet til at lade sig spænde for i Samfundets Interesse, men netop dette følte *Holger Petersen* som en Pligt — dette: samtidig med at arbejde for egne Interesser, ikke at være bange for at gøre Vejen farbar for andre! Dette lærte *Holger Petersens* Standsfæller ogsaa tidligere eller senere at paaskønne, og de saa op til ham, idet de følte, at hans Arbejde ogsaa gjaldt dem; men *Holger Petersen* kunde af og til være bitter i sin Dom over de Kolleger, der efter hans Mening om end ikke savnede Samfundsinteresser, saa dog intet positivt Arbejde udførte for at fremme disse. — I denne Periode — i Firserne — falder *Holger Petersens* Virksomhed for sin Stand, dels i »Det nationale Arbejde« og »Arbejdet for Fremme af den lille Industri«, dels i de stadige Toldudvalgsarbejder. Det største personlige Arbejde blev dog udført af ham i Akkordafdelingen, hvis daglige Virksomhed han saa at sige i store Træk ledede — til Gavn for sine Standsfæller.

Kun gennem *Holger Petersens* Energi udvikledes Sammenslutningen af hans nærmeststaaende Standsfæller saa gunstigt og varigt, som sket er.

Som Aarene gik, gav *Holger Petersens* Arbejde for Manufakturgrossiststandens Interesser sig Udslag udadtil; først fik han den meget betydelige Lov af 20. Marts 1901 om Ændring af Konkurslovens § 23 gennemført; herigennem hindredes de tidligere saa almindelige Overfald gennem uventet Exekution til Fordel for en enkelt Kreditor — men til Skade for samtlige andre. Senere havde han sin store Andel i Gennemførelsen af »Loven af 14. April 1905 om Tvangsakkord udenfor Konkurs« — ogsaa i sine Hovedtræk et Værn for de mange Kreditorer overfor de færre.

Paa enhver Maade søgte *Holger Petersen* lige til det sidste at værne Stands- ^{6te} Generation. fællernes Interesse og at samle Personerne dels gennem Foredrag af almindelig Interesse, forbunden med Samvær af selskabelig Karakter, dels ved at interessere ledende Brancher udenfor Manufaktur til at følge de Veje til Sammenslutninger, som Manufakturgrossiststanden med ham i Spidsen havde brudt.

Naarsomhelst der i *Holger Petersens* ældre Aar fandtes Lejlighed dertil, søgte da ogsaa hans Standsfæller at vise ham deres Erkendtlighed og Agtelse, i hvilken Henseende Resultatet af Indsamlingen til Legatet til Købmandsskolen i Anledning af hans 70aarige Fødselsdag og Legatet til Niels Brocks Handelsskoler blandt mange andre er iøjnefaldende Beviser.

Selvfølgelig gjaldt *Holger Petersens* Arbejde ogsaa Manufakturbranchens Detailhandlerstand — hans Kundekreds, — og ligesom ovennævnte Love er til Gavn for Grossisten, tjener de ogsaa Detaillistens Interesser; en for disse særlig betydende Lov, nemlig Lov om urigtig Varebetegnelse af 8. Juni 1912, kan da ogsaa takke *Holger Petersens* Arbejde for sin Gennemførelse. Med aaben Haand støttede han Velgørenheden indenfor Manufakturhandlerstanden, og dennes Forening skylder ham megen Tak for store Gaver.

I sit Forhold til sine Kunder bevarede han Traditionen fra den Gang, han selv personlig besøgte dem, og til Trods for Kundeantallets store Udvikling søgte han dog stadig at kende hver enkelts Forhold og støtte med sine gode Raad efter sin store Erfaring, naar der gaves Lejlighed dertil; derfor vidste ogsaa Kunderne, at god Introduktion hos *Holger Petersen* betød mere end almindelig Handelsforbindelse — det betød *Holger Petersens* varige og forstaaende Støtte med Raad og Daad.

Kjøbenhavn, den 12. November 1917.

Axel Myhlertz.

Holger Petersens Arbejde for sin Stands Ungdom.

Holger Petersen, der havde en saa stor Indflydelse paa sin Stand og dens Udvikling, kom til at spille en meget betydende Rolle i det Arbejde, som i Slutningen af forrige Aarhundrede blev paabegyndt for at skaffe den Ungdom, som havde valgt Handelen til Levevej, en god theoretisk Uddannelse, der kunde gaa Haand i Haand med den Praxis, selve Forretningslivet gav.

Efterhaanden som Lærlingeforholdet undergik en Forskydning, og de større altomfattende Forretninger kom i Forgrunden, viste det sig nødvendigt gennem Undervisning at skaffe Ungdommen en Del af den Viden, som Forretningen ikke havde Tid til at bibringe den. Indenfor Haandværket var allerede i Midten af Aarhundredet de tekniske Skoler blomstret op, først i Begyndelsen af Firserne tog Handelsstanden Spørgsmaalet op, og det blev da gennem »Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse«, at *Holger Petersen* kom til at virke for denne Sag, der fra første Færd vakte hans store Interesse. Det var oprindelig Grosserer *Harald Fritsche*, som havde faaet Ideen til en Sammenslutning med det omtalte Maal for Øje, og den fandt Støtte hos en Kres af Standens bedste Mænd.

Det blev Foreningens Opgave — som det hedder i de oprindelige Love — 1) at tilbyde de Unge en billig Undervisning i almindelig Handelskundskab, Sprog

6te Generation. osv., ledet af fortrinlige Lærerkrafter, 2) at bistaa dygtige Elever med Vejledning eller Pengehjælp, saa at de kunde opnaa Ansættelse eller videre Uddannelse, saavel paa indenlandske som paa oversøiske Pladser. Endelig var det Foreningens Opgave at oprette en egentlig Handelsskole for at give de unge Mennesker, der var bestemt for Handelsvirksomhed, Lejlighed til at erhverve en grundig theoretisk Fordannelse. Det faldt i *Holger Petersens* Lod fra første Færd at være med til, ja være Fører i Arbejdet for Sagens Gennemførelse.

Naar man kender den stærke Blanding af Almensans og Standsfølelse, *Holger Petersen* var besjælet af, forstaar man, at et saadant Program var som grebet ud af hans Hjærte. Han tog ivrig Del i de forberedende Arbejder med at føre Foreningen ud i Livet og deltog i alle de planlæggende Møder for at øve sin Indflydelse.

I 1881 begyndte Foreningens Aftenskole sin Virksomhed. Ved et Legat, stiftet Bankdirektør *Moritz Levy* til Ære og af ham stillet til Foreningens Raadighed, kunde denne allerede 1883 lade den anden af de i Planen nævnte Virksomheder: Uddelingen af Rejselegater, blive til Virkelighed.

Var *Holger Petersen* end et virksomt Medlem i Foreningens første Periode, var det dog først 1886, da han afløste sin nære Ven, Vexelerer *Ludvig V. Hansen*, som Medlem af selve Skoleudvalget, at hans Arbejde for Foreningen rigtig begyndte, ja man kan næsten sige, at hans afgørende Betydning for Foreningen først udfoldede sig helt, da han selv kom til Roret 1896 og indtog Formandsstillingen efter den første Formand, Bankdirektør *F. C. Smidts* Død.

Foreningens Aftenskole, som siden dens Stiftelse havde tilhuse i Efterslægtsselskabets Skole under Ledelse af Kand. *Bokkenheuser*, var 1891 flyttet til »*De Brockske Handelsskolers*« Bygning, hvor Dr. phil. *H. L. Møller* blev Skolens Leder. *Holger Petersens* første Regeringshandling som Formand var at faa oprettet en Filial paa Vesterbro, der to Aar efter fulgtes af en anden paa Nørrebro. Han saa klart Nødvendigheden af at gøre det saa bekvemt som muligt for den Ungdom, der efter en travl og anstrængende Arbejdsdag skulde sidde paa Skolebænken den hele Aften igennem.

Men længe varede det ikke, før den Tanke modnedes hos *Holger Petersen*, at Foreningen maatte have sin egen Skolebygning. Han forelagde Planen for Bestyrelsen og talte saa energisk og begejstret for Sagen, at han overvandt alle de mere Ængsteliges og Forsigtiges Betænkeligheder, — han satte endog sit Mandat ind derpaa og fik tilsidst — som altid — sin Villie sat igennem. Med den ham egne Kraft gennemførte han Arbejdet. Han fik Regering, Rigsdag, Magistrat og Grosserer-Societet interesseret i Sagen, han fik hele Handelsstanden i Tale og gik selv i Spidsen med store Gaver.

I 1902 stod da den stoute Bygning »Købmandsskolen« paa Hjørnet af Nørrevold og Fiolstræde færdig til Indflytning. De, som i hine Dage færdedes sammen med *Holger Petersen*, mindes hans Glæde og Stolthed, hvorledes han — med fuld Ret — betragtede Bygningens Opførelse som sit Værk, og i hvor høj Grad dette Foretagende var hans Hjærtebarn.

I Aaret 1899 traadte Grosserer *Harald Fridericia* ind i Foreningens Besty-

relse, og mellem ham, som var besjælet af de samme Følelser for Ungdommen *6te Generation.* som *Holger Petersen*, og denne kom der nu et Samarbejde i Stand, der hurtigt udviklede sig til et fortroligt Venskab. De fik i Forening etableret en Sammenlutning mellem »Grosserer-Societetet«, »Handels- og Kontoristforeningen« og »Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse« til Uddeling af Rejselegater, ligesom det ogsaa var dem, som udvirkede, at Staten paa Finansloven opførte et rigeligt Beløb til Stipendier for unge Handelsmænds Uddannelse i Udlandet. Selv var *Holger Petersen* et Hjemmemenneske og holdt ikke af at rejse, men han forstod Nødvendigheden af, at de Unge drog ud i Verden for at lære større Forhold at kende, og de, der vovede sig ud som Pionerer for at skaffe fremmed Marked for danske Varer, havde i ham en sikker Støtte. Han straaled af Glæde, naar han hørte, at der var vundet selv en nok saa lille ny Plet for vort Lands Industri.

Holger Petersen havde den Lykke inden sin Død at se Handelsskolesagen voxe sig stor og stærk. Han havde været med til at stifte »Købmandsskolens etaarige Dagskole« og til at se »De Brockske Handelsskoler« gaa ind under Ledelsen af »Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse«, og han saa med Glæde, hvorledes denne Skole, som giver den højeste Handelsskoleuddannelse, der findes her i Landet, og som længe havde staaet i Stampe, voxede sig større og stærkere.

Som en Slutsten paa hans Arbejde for Ungdommens Undervisning, ja næsten som et velfortjent Monument, han ubevidst satte sig selv, blev den store Indsamling, som han kort før sin Død fik Ideen til og satte i Gang for at skaffe »Niels Brocks Handelsskole« en Legatsum til Støtte for ubemidlede Elever. Til dette Øjemed modtog Grosserer-Societetets Komité i Maj 1917, da den fejrede sin Hundredaars-Fest, en storstilet Gave fra Danmarks Handelsstand.

Naar med Tiden Danmarks Handelsskolesags Historie skal skrives, vil *Holger Petersens* Navn lyse fra hvert eneste Blad.

November 1917.

Emil B. Sachs.

Holger Petersens Betydning for Samfundet var efter hans Død Genstand for megen offentlig Omtale, Bladene bragte lange Artikler om ham, og særlig har forskellige Fag-Tidsskrifter i sagkyndige Afhandlinger indgaaende behandlet hans store Fortjenester. Det hævdes overalt, at han hele sit Liv var behersket af Haabet om at se Landet voxe i Hæder og Ære, blive stærkere og rigere. Denne hans Stræben førte ham ind i talrige Foretagender, der havde samme Maal, og som lagde Beslag paa hans Indsigt, hans Arbejdsevne og hans gode Hjærte.

Foruden de allerede nævnte Tillidshverv skal her nævnes følgende:

September 1892 blev han Medlem af »Industriforeningens Repræsentantskab«.

1909 Medlem af »Teknologisk Instituts« Bestyrelse.

6te Generation.

19. Juni 1913 Æresmedlem af »Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk«, hvis Æres-Medaille Aaret før var blevet ham tilkendt.

19. Oktober 1895 deltog han i Stiftelsen af »Dansk Exportforening« og var siden Medlem af Bestyrelsen.

S. A. blev han Formand for »Foreningen af københavnske Manufaktur-Grossisters Akkord- og Konkurs-Afdeling«.

Den 20. Marts 1897 deltog han i det Møde i den danske Landmandsbank, paa hvilket »Det østasiatiske Kompagni« blev stiftet, hvis Udvikling var baseret paa samme Princip mellem Handelsomsætning og Produktion, som han selv forlængst havde hævdet. Han blev strax Medlem af Bestyrelsesraadet og var fra 5. Juli 1910 dettes Formand. Han deltog 1898 i Turen med Kompagniets Damper »Siam« til Petrograd, hvor det »Russisk-Asiatiske Kompagni« blev dannet.

Fra den 1. August 1898 til den 31. Juli 1903, og atter fra den 20. Marts 1907 var han Medlem af »Nationalbankens Repræsentantskab«, men trak sig tilbage fra dette Hverv den 12. Oktober 1915.

Den 24. Marts 1904 blev han Medlem af »Grosserer-Societetets Komité«.

Af andre Virksomheder, af hvis Bestyrelser han var Medlem, kan nævnes:

Bing og Grøndahls Porcelænsfabrik og Aktieselskabet »I. Moresco«.

Blandt de mangfoldige Velgørenhedsanstalter, som han støttede, var han Medlem af Bestyrelsen for »Centralkomiteen i København« og Formand for

Overbestyrelsen af »De danske Vaabenbrødre«,
»Børnehjemmet af 1870« og
»Foreningen til trængende Skolebørns Beklædning«.

Holger Petersen blev den 3. Oktober 1892 udnævnt til Ridder af Dannebrog, den 18. April 1901 dekoreret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn, den 25. Februar 1911 udnævnt til Kommandør af Dannebrog II og fik den 9. Juni 1913 tildelt Fortjenstmedaillen i Guld.

Holger Petersen døde pludselig den 26. Maj 1917 af et Hjerteslag paa sit Landsted Tryggehøje i Ordrup Krat og blev begravet den 1. Juni i sit Gravsted paa Assistens Kirkegaard.

Den store Betydning, hans rige Virksomhed har havt for hans Fædre- 6te Generation. land og det Samfund, han levede i, vil fremgaa af det, der her er meddelt. Men det Savn, som vil føles af den store Skare Mennesker, som aldrig forgæves henvendte sig til ham om Hjælp i uforskyldt Nød og Trang, kan ikke maales. I sine Bestemmelser om Anvendelsen af den Formue, han efterlod sig, har han selv saavidt muligt søgt at mildne dette Savn. Mindet om ham kan ikke forgaa, men dybest vil Savnet føles og Mindet bevares af dem, der stod ham nær, og som kendte hans ædle og overlegne Personlighed. Tunge Sorger havde lagt en Skygge over hans Liv, kun de, der søgte ham inde under denne Skygge, kunde lære ret at forstaa ham.

LÆGE WILLIAM BALTHASAR PETERSEN.

1845—1875.

William Balthasar Petersen, Proprietær *Holger Petersen* og *Rosalie Philipsens* fjerde Søn, blev født paa Laage den 27. September 1845. Ved sin Moders Død 1855 kom han, kun 10 Aar gammel, til Herlufsholm, hvor hans ældre Broder *August* allerede var Discipel. Han blev ikke nogen flittig Skolediscipel, men det var dog netop fra Skoletiden, han har efterladt sig et Navn mellem sine samtidige Kammerater. En af disse, Forfatteren *Ferdinand Bauditz*, har givet en Skildring af hans Personlighed som Dreng, af hvilken her meddeles følgende:

Han vandt ved sin Personlighed stort Herredømme over sine Kammerater, thi han havde en sjælden Evne til at organisere, herske, lede og kræve Lydighed. Hans Øgenavn var »Vy-Vy«, og saaledes benævnedes han af hele Skolen. Vy-Vy var noget for sig. Han var paa ingen Maade noget Skolelys, han var ikke særlig stor eller stærk eller smuk. Mørkhaaret med lyse Øjne og uregelmæssige Træk var han snarest, som Folk er flest. Men han besad i høj Grad denne underlige Føreregenskab, at han, rolig, ordknap og sikker, overalt ganske naturlig tog Kommandoen og herskede over os som en retfærdig, men til Tider jærnhaard Despot. Naar jeg tænker paa Vy-Vy, rinder mig altid Selma Lagerlöfs Gösta Berling i Hu. Ikke fordi der kunde siges at være mindste Lighed mellem den romantiske Digter-Præst og den praktisk-idealistiske Herlovianer, men fordi han, som Gösta blandt de berømte Kavallerer, altid var og blev Førstemand mellem Kammeraterne. Og det, han kunde faa os til, var der ingen andre Grænser for end hans egen Fantasi og hans egen praktiske Sans.

6te Generation.

Det begyndte en Februardag i 1861. Skolen havde fri, og Vejret var mildt. Vy-Vy kaldte Skolens fire nederste Klasser — han selv var i femte — sammen paa Legepladsen og foreslog Dannelsen af et »Bue-Kompagni«. I Løbet af et Par Timer var Hæren dannet, Buer og Pile skaffede tilveje, Vy-Vy udnævnt til Overgeneral, de øvrige Officerer udnævnte ved hans Magtfuldkommenhed og sikre Skøn. Og saa ud i Skoven, hvor Slaget stod den hele lange Fri-Eftermiddag! Men ak, Buer og Pile viste sig at være for farlige Vaaben. En af de tapreste blandt de Tapre var blevet saaret under Øjet — en Smule til venstre, og Øjet havde været tabt. Saa kasserede Vy-Vy samme Aften baade Buer og Pile og omdannede os til et Gevær-Kompagni. Vaabnene var halvtredie Alen lange Hasselkæppe med afskaarne Spidser og omviklede omhyggelig med Klude. Kampen bestod i »Bajonetfægtning«, og Korpset var delt i to Hold »Gardere« og »Jægere«. Garderne kommanderedes af »Vy-Vy« i egen Person, de var de største, og hans Ambition gik ud paa, at de altid skulde være de sejrende, hvilket dog ikke altid slog til, da de smaa Jægere ofte viste sig behændigere i Kampen og vare hurtigere til at aflevere det »dræbende Stød«, der skulde ramme i Bryst, Mave eller Ryg. Blev man ramt saaledes, var man at betragte som død og havde at træde til Side. Stød i Ansigtet forekom og voldte naturligvis noget Vrøvl, da der engang mistedes en Fortand; men man vænnede sig snart til at blive blaa og brun, især naar man modtog et Par rosende Ord af Vy-Vy, der aldrig selv kæmpede, men uddelte Ros og Dadel med stor Strængthed og Upartiskhed. Saa stiftedes der et Komplot imod ham; et Par jævnaldrende Ærgerrigheder sammensvor sig en Aften Kl. 6—7 om at afvæbne og afsætte ham. Som det altid gaar, røbedes Planen, og med sædvanlig Energi kvalte Vy-Vy Opstanden i sin Fødsel. De paa-gældende Officerer, to Oberster og to Kaptajner, blev en Aftenstund mellem Brændestablerne helt udstødte eller degraderede til Menige og, uden at nogen vovede at kny, regalerede med en Tordentale af Vy-Vy og med et Par meget lemfældige Slag af hans eneste Vaaben, en tynd Hasselkæp. Men der blev ingen nye Oberster udnævnte, kun fire tro Underofficerer, hvoriblandt jeg, fik Titel af Lieutenanter. Fra nu af var Vy-Vy Enehersker. — — Saa var det, at det Napoleonske hos ham viste sig. Jeg siger det ikke blot spøgefuldt, men fordi der virkelig var en Gnist hos ham af dette stadig skabende og fornyende, der er saa saare sjældent i vor Race og vor Tidsalder. Han fortsatte Øvelserne, men satte os samtidig til »at bygge«. At bygge Hytter af Grene og Kviste i

Skoven og have dem som Tilflugtssteder, hvor man i Fred kunde drive *6te Generation.* den paa Herlufsholm strængt forbudte Sport, at ryge Tobak, havde i mange Aar været drevet som et Slags Sport af Skolens mere fribaarne og skovvante Yngel, men Vy-Vy fandt paa noget ganske nyt. En Hytte var god, men en underjordisk »Hule« var bedre. Og saa blev da den mærkelige Hule bygget, der i adskillige Aar efter dannede Samtalestof paa de smaa Disciples Sovesale, naar »Høreren« havde gaaet sin Runde, og alt var stille.

Hulen var $3\frac{1}{2}$ Alen dyb, $4\frac{1}{2}$ Alen lang og $4\frac{1}{2}$ Alen bred. Den laa midt inde mellem »de smaa Graner«, en Plantage i Skoven »Friheden«, lige tæt ved Skolen. Men Plantagen var meget tæt og uvejsom for andre end Vy-Vy's Friskare, og der blev holdt skarpt Udkig, saa at ingen i lange Tider opdagede Hemmeligheden. De stærkeste af os gravede Hulen, det tog Dage og Uger, og vi fældede, uden at bryde os om Forst-væsnet, sex kraftige Fyrretræer, hvis Stammer blev anvendt til Loftsbjælker, men vi manglede Fyrrebræder. Da skabte Vy-Vy den herlovianske Værneskat. Alle Disciple i de fire nederste Klasser havde Søndag Morgen og forøvrigt i hver Fritime at melde sig til Tjeneste ved Korpset. Fritagelse kunde købes for 8 Skilling. Samtidig blev der udsat Vagtposter og udsendt Patrouiller paa alle de Veje og Stier, der førte fra Herlufsholm til Næstved. Enhver Discipel i de fire nederste Klasser, som ikke havde købt sig Fripas, blev anholdt og indespærret i den os venligsindede Husmand Lars Olsens Kartoffelkælder eller blev taget til Pligtarbejde, hvis han ikke købte sig fri. Værneskatsloven gjorde Vidundere. Den halve Skole — 60—70 Drengene — var snart under Vy-Vy's umiddelbare Kommando. Hvorledes Hulen blev færdig, hvorledes Bræder blev købt for Værneskatten og en skøn Sommeraften smuglet helt inde fra Næstved og ud i »Friheden«, uden at Lærerne anede mindste Uraad, vil jeg ikke beskrive, men kun sige, at det var Vy-Vy's Genialitet og Omtanke, der fuldbyrdede Værket.

Hulen kunde rumme 30 Drengene. Der var baade Borde og Bænke. Nedgangen var dybt skjult mellem Granerne, Loftet var tildækket med vissent Løv med isprængte Pletter af Pibe-Udkrads. Saa holdt vi Fest en Dag, vi havde et Par Flasker Mjød i Hulen, og tømte et Bæger for Hulens og Overgeneralens Vel — da gyngede Loftet pludseligt svagt. Vi tav alle stille. Et Par anselige Ben viste sig paa Stigen, og et alvorligt Kommando: »Alle Mand op!« lød ned til os. Det var Skolens Inspektør, den af os alle afholdte og frygtede Overlærer *Albert Leth*,

6te Generation. der ved et Tilfælde havde opdaget vort Tilholdssted. Vi maatte allesammen op for Dagens Lys. Men Vy-Vy klarede Situationen. Da intet mistænkeligt var fundet — alt var i en Hast borteskamoteret — var Sagen efter hans Forklaring til Overlæreren jo ikke *kriminell* — ikke engang efter Skolens Opfattelse. Og det i hine Tider paa Herlufsholm vidunderlige skete, at vi fik Ret. Hulen blev ganske vist tilkastet, men Bjælker og Bræder fik vi Lov at beholde. Raadsnar som altid lod

Vy-Vy Bjælker og Bræder flytte over i en »Fæstning«, som en tidligere Generation havde bygget i »Friheden«, og hvis meget forfaldne Volde og Grave blev genoprejste, og i hvis Midte et noget vaklende Taarn blev rejst. — — —

Men da var Sommerferien kommen. Vy-Vy nedlagde sin Kommando og opløste Kompagniet. — — Men altid siden var han vor Bannerfører, vort Mærke i de Aar, der fulgte efter. — — Og saa blev han dog kun tilsidst en af de mange, en Idealist, der drog bort fra sit Fædreland i Tvivl — om ikke i Fortvivlelse. Hans mærkelige Evner og hans samlende organiserende Dygtighed kom ikke frem, kom ikke hans Land, — hvis trofaste, be-

gejstrede Søn han var — tilgode, løb ud i Havet, det store, alt opslugende Hav.«

Foruden denne Fortælling om dette — maaske det første danske »Spejderkorps«, er der bevaret et Vidnesbyrd for *William Petersen* fra hans senere Skoleaar, der viser, at ogsaa Lærerne har sat Pris paa hans »elskværdige og vakre« Væsen og hans venlige Sind, uagtet han gik mere og mere tilbage i Flid og Opmærksomhed. Da Krigen udbrød, blev det ham, der var i næstøverste Klasse, nægtet at forlade Skolen for at gaa med, men i Sommerferien tog han Randselen paa Nakken og tog over til Hæren og fulgte civil sine Brødre paa Marcherne og deltog i Strabadserne.

Aaret efter blev han Student med anden Karakter.

William Petersen, der som omtalt havde en medfødt Evne til som ungt Menneske at regere andre, manglede Evnen til at have Herredømme

LÆGE WILLIAM PETERSEN.

over sig selv. Han var en Drømmer, der levede i sin egen Verden og *6te Generation.* hengav sig mere til spredt Læsning end til sit Fagstudium, samtidig med at hans mange Kammerater lagde Beslag paa hans Tid og hans Omgang paa Grund af hans vennesæle og brave Karakter.

Da han i Januar 1872 fik sin medicinske Embedsexamen, stævnedes han strax ud i den vide Verden, som han havde drømt saa meget om. Fra Maj 1872 foer han som Læge paa Udvandrer-skibe til Amerika og opholdt sig 8 Maaneder i de vestlige Fristater (Nebraska, Colorado og Omaha). Derefter vendte han hjem og var en kort Tid praktiserende Læge i Gjedsted ved Hobro. I Begyndelsen af Maj 1875 afrejste han til Java, hvor han havde taget Tjeneste for 5 Aar som Militærlæge i den hollandsk-indiske Hær. Allerede den 26. August s. A. afgik han ved Døden i Samarang paa Java.

FABRIKEJER

JOHN THORALD MICHAEL CHRISTIAN PETERSEN.

FØDT 1846.

John Petersen, Søn af Proprietær *Holger Petersen* og *Rosalie Philipsen*, er født paa Laage den 5. December 1846.

Han har selv meddelt følgende Oplysninger om sit Liv:

— »Efter min Faders Død 1849 flyttede min Mor med mig og mine Søskende til Kjøbenhavn. Jeg har svage Erindringer om, at vi en kort Tid boede i Pilestræde hos mine Bedsteforældre og derfra flyttede til Skindergade for saa at havne paa Nørregade skraas for Krystalgade i Tømrmester *Wahls* Ejendom, paa hvis Tømmerplads i Baggaarden vi havde en herlig Legeplads med Drengene fra et Par Familier i samme Ejendom. Jeg troer, at jeg som 4-aarig kom i Mariboers Skole i St. Kongsgade sammen med mine fire ældre Brødre, og hvor jeg havde en udmærket Lærer i *H. Ipsen*, der senere blev Præst i Kastellet. Jeg erindrer med Glæde *Ipsens* Undervisning i Historie og husker endnu tydelig hans Fortælling om den trojanske Krig. Derimod havde jeg ikke megen Glæde af Geografi-Timerne, som det faldt mig meget svært at følge med i. Jeg forlod Mariboers Skole i 8-Aars-Alderen paa Grund af min Moders Død 1855. Den Dag min Moder døde, var jeg i Besøg i den gamle Materialgaard ved Frederiksholms Kanal hos en Skolekammerat, *Rudolph Bissen*, den senere Maler, og blev der afhentet af mine Brødre, der fulgte mig hjem til min Moders Søster »Tante *Rikke*«, der

6te Generation. meddelte mig, hvad der var sket. Efter Begravelsen blev min Broder *William* og jeg sendt over til Assens for at tilbringe Sommerferien hos min Farbror, *Michael Petersen*, som var Toldkasserer dér. Det blev bestemt, at jeg skulde blive i Assens i min Onkels Hus og maatte altsaa med stor Sorg tage Afsked med *William*, der skulde gaa i Skole paa Herlufsholm. Jeg blev sat i Realskolen, som blev bestyret af en Kateket *Ochsner*. Allerede det første Aar fik vi Undervisning i Tysk,

FABRIKANT JOHN PETERSEN.

Engelsk og Mathematik, hvoraf meget lidt blev hængende fast. Lærerkræfterne var ikke gode, og Spanskrøret blev brugt flittigt; værst var det, at Delinkventen selv maatte hente dette, hvis det ikke var tilstede i Klassen. Min Fritid blev som oftest tilbragt ved Havnen enten med at fiske eller med at ro.

Jeg mindes altid med Glæde de fem Aar, jeg tilbragte i Assens. Hvert Aar i Sommerferien kom *William* i Besøg, og det var en dejlig Tid for mig. Til Legekammerat havde jeg desuden min fire Aar yngre Fætter *Andreas*, og vi havde en udmærket Legeplads i den store Have, som hørte til min Onkels Ejendom. Familien bestod af min Onkel og Tante *Eline*, *Andreas*, mine Kusiner *Anna* og *Michaela* og desuden af fire Børn, der var borte fra Hjemmet: *Hermann* og *Henry*, der gik i Skole i Haderslev, og de to ældste, *Vilhelm* og *Rosalie*, der var i Kjøbenhavn.

Jeg var ikke særlig flittig i Skolen, men læste hellere i Ingemanns Romaner, hvilket jo ikke var velset af Onkel *Michael*, som jævnlig gav mig en Overhaling, naar Karaktererne ikke var gode. I Aaret 1860 blev han udnævnt til Toldinspektør i Horsens, og hele Familiens Hab' und Gut blev ladet i en lille Jagt, og med Familien ombord sejlede vi til Horsens til stor Fryd for os Drengene. I Horsens kom jeg i Latinskolen, hvor jeg gik i 3 Aar, og kort efter min Konfirmation kom jeg i Lære hos Maskinfirmaet Møller & Jochumsen.

Efter to Aars Forløb rejste jeg 1865 til Kjøbenhavn, hvor jeg kom i Lære hos Burmeister & Wain. Dér var jeg i 3 Aar og blev saa Svend 1868. Jeg boede hos mine ældre Brødre *August* og *Holger* i Korsgade

paa Nørrebro, men vi flyttede senere til Blaagaardsgade Nr. 3 i det ene- ^{6te} Generation. etages Træhus, som hørte til Gartner Hansens store Have, og som sprang langt ud over Gadens Fortov. Der flyttede Brødrene *Dick* (*Frederik*) og *William*, der lige var bleven Student 1865, til os, og nu førte vi fem Brødre vor egen Husholdning sammen. Vi havde en ældre Kone, *Madam Madsen*, til at styre Huset for os. Hun lavede god Mad, og vi var i det hele taget tilfredse med hende, indtil det blev opdaget, at hun underholdt sin egen Familie paa vor Bekostning, og det var ikke velset, naar *Dick*, som var Kasserer, indkrævede Extrabidrag til Husholdningen. Vi boede sammen 1½ Aar og havde det meget fornøjeligt og meget selskabeligt, thi de ældre Brødre havde mange Venner. Engang havde vi en meget stor Fest for Overlærer *Kielsen* fra Hørslufsholm og vor Farbroder Professor *Carl Petersen*, som trods deres store Aldersforskel havde det meget gemytligt med os. Jeg spiste dog ikke til daglig sammen med de andre, da jeg maatte op Kl. 5 om Morgenen for at være paa Christianshavn Kl. 6 og arbejde dér til Kl. 7 om Aftenen. Derfra gik jeg ud i Nyboder for at faa Undervisning i Tegning og kom saa først hjem Kl. 11 om Aftenen.

Da *Dick* skulde rejse til Island med Kaptajnlieutenant *Hammer* og *Holger* til England, opløstes dette Hjem; *William* og jeg flyttede til en Ejendom paa Købmagergade, der kaldtes »Himmerige« efter Kaféen i Stuen, og *August* flyttede hen i Rosenborggade Nr. 5 i Stuen, hvor *Holger* flyttede sammen med ham efter sin Hjemkomst fra England.

Efter at jeg havde udlært hos Burmeister & Wain, tilbragte jeg et Aarstid med at uddanne mig i Tegning og Sprog.

I 1868 tog jeg med Briggen »Asta«, Kaptajn *Møller*, til Rio Janeiro. Den 4. Juni gik jeg ombord og fik om Aftenen Besøg af *William*, som var Medlem af en Roklub, og som vilde hente mig med i Land, men jeg blev standhaftig ombord. Det var sidste Gang, jeg saa ham. Vi sejlede den 5. Juni, og da der ingen Kahyt var tilovers til mig, maatte jeg ligge i Lasten, som bestod af Tømmer, men da vi under Skagen fik en Storm, kunde jeg ikke sove for Knagen og Bragen i Tømmeret, saa at jeg maatte forflytte min Residens til et lille Lukaf i Agterenden af Skibet. Rejsen gik forøvrigt udmærket og varede i 2 Maaneder; men vi laa ogsaa flere Dage under Linien, hvilket var alt andet end behageligt.

Om Morgenen efter Ankomsten til Rio gik jeg i Land og indkvarterede mig paa et dansk Sømandshotel, hvor jeg boede omtrent et Aar. Efter et Par Ugers Forløb fik jeg Arbejde paa Marine-Arsenalet, og dér

6te Generation. var jeg omtrent i to Aar. Brasilien var dengang sammen med Argentina i Krig med Paraguay, hvis Diktator *Lopez* var en meget stridbar Herre. Krigen varede i tre Aar, indtil *Lopez* var falden. Kejseren, *Don Pedro II.*, besøgte os jævnlig i Arsenalet. Han var en stor, smuk Mand, som til Trods for at han var meget afholdt, blev forjaget fra Brasilien 1889. Jeg befandt mig meget vel i Rio trods den stærke Varme og kom sammen med flere Danske og Svenske, men ogsaa med Englændere og Tyske.

I 1870 rejste jeg med en fransk Damper til Buenos Ayres, hvor jeg traf min Fætter *Peter Petersen* (se Side 170), som førte en Damper paa La Plata-Floden. Da jeg ikke kunde faa Beskæftigelse i Buenos Ayres, rejste jeg til Rosario, hvor jeg strax fik Arbejde i en Maskinfabrik, men efter et Par Maaneders Forløb tog jeg Arbejde som Fyrbøder ved en Bane, som gik fra Rosario til Cordova, i den Hensigt at uddanne mig til Lokomotivfører. Fra Rosario blev jeg forflyttet til en By midt inde i Landet, som hed Villa Maria, men da jeg paa Grund af min Nærsynethed ikke kunde avancere, opgav jeg denne Stilling og tog 1872 ind i Landet for at besøge nogle Danske, som havde forpagtet en Landejendom. Jeg gik i Kompagni med en af dem og lejede et Stykke Jord, som vi dyrkede og beplantede med Hvede og Majs, men vi fik kun ringe Udbytte det første Aar, da Græshopperne aad det meste af Afgrøden. Vi arbejdede dog videre og tjente saa meget, at vi lige kunde existere. Min Kompagnon opgav da Ævret og rejste til Buenos Ayres. Foruden Landvæsnet beskæftigede jeg mig ogsaa med Maskinfaget, stillede Dampmaskiner op og rejste om med Damptærskværker, hvorved jeg kom meget i Forbindelse med de omkringboende Englændere, der ejede »Estancias« i Omegnen. Med Agerbruget gik det ikke glimrende, derimod havde jeg lagt mig efter Kvægavl, som gav et tilfredsstillende Udbytte.

Da jeg havde været fire Aar i Campen, solgte jeg, hvad jeg ejede, og red ned til Buenos Ayres sammen med en Svensker, som havde været hos mig i nogen Tid. Herfra tog jeg en kort Tid over til Uruguay sammen med en god Ven, *Peter Christensen*; men da vi i 1876 begge pludselig fik Lyst til at gøre en lille Svip hjem til Danmark, tog vi tilbage til Buenos Ayres, og et Par Dage efter var vi ombord paa en tysk Damper, som gik til Hamborg. Undervejs var vi i Santos, hvor vi dog ikke kom iland paa Grund af gul Feber. Derfra sejlede vi til Rio — Bahia — Lissabon, hvor vi desværre heller ikke fik Tilladelse til at lande.

Saa kom vi til Hamborg, hvorfra vi efter et Par Dages Forløb kom ^{6te} Generation. til Korsør, hvor vi skiltes, *Peter Christensen* for at tage til Kjøbenhavn og jeg til Nyborg for at besøge min Broder *Ernst*, som modtog mig med stor Mistænksomhed, da han ikke kunde kende mig og ikke havde hørt noget om min Afrejse fra Sydamerika.

Et Par Dage efter tog han og jeg til Kjøbenhavn, og der blev jeg indbudt til en Fest hos min Søster, som 1874 var blevet gift med *Fritz Thomsen*. Festen var for hans Søster *Johanne*, der lige var vendt hjem fra Mentona, hvor hun havde opholdt sig for sit Helbreds Skyld, og som jeg nu saa for første Gang, lidet anende, at hun et Par Aar efter skulde blive min Hustru.

Jeg boede en kort Tid hos min Broder *Holger* i Sortedamsgade, hvorefter jeg tog til Andst, hvor min Broder *August* var Læge. Da jeg kom tilbage til Kjøbenhavn, fik jeg en kort Tid Beskæftigelse paa et Kontor for at sætte mig ind i Bogholderi og foretog saa en Forretningsrejse igennem hele Jylland med det Formaal at sælge høvlede og pløjede Bræder og med det udmærkede Resultat, at jeg ikke solgte for en Øre; dog havde jeg megen Glæde af min Rejse ved at se de mange for mig ukendte Egne i Jylland.

JOHANNE PETERSEN, f. THOMSEN.

Efter min Tilbagekomst fik jeg Plads som Bogholder i min Broder *Holgers* Forretning, og vi startede i 1878 en lille Fabrik af Lidser osv. i St. Kongensgade Nr. 63. Vi havde en tysk Mester i nogle Maaneder til at indrette Fabrikken, men han blev hurtig ked af at være her i Landet, og saa maatte jeg selv tage fat. Da Lokalerne i Løbet af et Par Aar blev for smaa, lejede vi større Lokaler ude paa Kastelsvejen Nr. 3 og købte en gammel Fabrik i Holsten, hvorfra vi flyttede Maskinerne hertil. I disse Aar boede jeg hos min Svoger *Fritz Thomsens* Moder, og her forlovede jeg mig med hendes Datter *Johanne Margrethe Thomsen*, der var født paa Rörspiäld i Sverige den 12. Februar 1851. Vi blev gift den 3. Maj 1879 og fik en smuk lille Bolig paa Sølvtorvet Nr. 3 paa 4. Sal, hvor vi havde en dejlig Udsigt over botanisk Have, alle Gader og Veje deromkring var ubebyggede og laa hen i et Uføre.

6te Generation. Der blev vor ældste Datter, *Nellie*, født, og efter to Aars Forløb flyttede vi ud paa Kastelsvejen ved Siden af Fabrikken, hvor *Maggie* kom til Verden.

Fabrikken gik godt fremad og blev 1883 flyttet ud til Tagensvej Nr. 35, hvor den nuværende Fabriksbygning blev opført. Vi flyttede med Fabrikken og fandt en pæn lille Bolig i Baldersgade, hvor *Frits* blev født. Men derfra tog vi længere ud og lejede en gammel kendt Ejendom paa Nørrebrogade Nr. 213 »Ventegodt«, hvor Haven var det mest tiltalende i den første Tid, da der i Kælderen var et Lager af raadne Anchiovis, som min energiske Hustru dog efter nogen Tids Forløb fik fjernet ved Politiets Hjælp. Da dette var ordnet, holdt vi en større Fest i Anledning af min Broder *Ernsts* Bryllup 1885 med min Svigerinde *Sofie*. Aaret efter blev vor yngste Datter *Agnete* (*Ner*) født paa »Ventegodt«, den sidste af Flokken.

Fabrikken blev stadig udvidet med nye Bygninger og nye Fabrikationer. Foruden Lidsefabrikationen havde vi Farveri og Baandvæveri, og senere købte vi en Knapfabrik og anlagde et Uldgarnsspinderi.

Da vor Søn var lidt svagelig, beordrede Lægen os om Sommeren ud til Kysten, hvor vi boede i Hulerød. Blandt Landliggerne her var der flere Malere, som morede sig med at male deres egne og de andre Gæsters Portrætter i Silhouetter i den nye Spisestue, og vore Ansigter findes ogsaa derimellem. Desværre fik Værten og hans Kone Tyfus og blev indlagt paa Sygehuset. En Del af Gæsterne flygtede skrækslagne, men vi, der blev tilbage, morede os dejligt og foretog Cykelture i Omegnen, men Cykler var den Gang endnu ganske ny her tillands, og Bønderne saa ikke med særlig Glæde paa dem; vi maatte stoppe op og staa af, naar en Bonde paa sin Vogn rakte Pisken i Vejret, for at Hestene ikke skulde blive forskrækkede. Næste Sommer boede vi i Hornbæk og turede blandt andre Steder ofte til Gilleleje, hvor vi forelskede os i et lille Hus, som senere blev vor Ejendom og fremtidige Sommerbolig. Paa »Stonehill«, som Huset hed, fandtes der den Gang meget lidt Plantning, men i Tidens Løb har vi fremelsket en smuk Have med store Træer, og Huset er blevet betydeligt udvidet, men er dog endnu temmelig lille for den store Flok af 12 Børn og Børnebørn.

Paa »Ventegodt« boede vi i c. 14 Aar og efter i 6 Aar at have havt vort Hjem i Ejendommen Nr. 10 paa Nørrebrogade, flyttede vi til Stockholmsgade Nr. 37, hvor vi nu har boet i 12 Aar. I den Tid er Børnene fløjet fra Hjemmet, men glæder os ofte ved Besøg af dem og deres Børn.«

OBERSTINDE
MARIE HENRIETTE THOMSEN, f. PETERSEN.
FØDT 1848.

6te Generation.

Marie Petersen var Proprietær *Holger Petersens* og *Rosalie Philipsens* eneste Datter, og hendes Fødsel den 26. September 1848 vakte derfor stor Glæde paa Laage, hvor der var født saa mange Drengbørn, men hvor knap et Aar efter, midt under Krigens svære Tider, Faderen døde bort fra dem alle. *Marie Petersen* fulgte saa sin Moder og sine Søskende til Kjøbenhavn, og da hendes Moder døde 1855, og Hjemmet blev opløst, faldt det i hendes Lod at komme i Huset hos sin Moster »*Tante Rikke*«, der var gift med Fuldmægtig paa Nordre Birk, Kammerraad *August Rist*, og boede tæt ved hendes gamle Hjem paa Nørregade. Det var denne hendes Tante, der saa inderlig havde elsket sin Søster, som nu tog sig af alle hendes efterladte Børn og sørgede for deres Anbringelse; selv valgte hun at faa hendes eneste lille Datter til sig, og denne sluttede sig kærligt til hende.

MARIE THOMSEN, f. PETERSEN.

Marie Petersen kom i Skole i Frøken *Camilla Jacobsens* Pigeinstitut ved Frederiksholms Kanal. Hun trivedes godt saavel i Skolen som i det store Hus, som nu var hendes Hjem, og deltog med stor Livlighed i de mange selskabelige Glæder, der tilbødes hende. Men hendes Mosters pludselige Død den 23. Oktober 1863 bragte atter stor Forandring i hendes Skæbne. Hun kom nu i Huset hos sin gamle Bedstemoder, hvor hendes ældste og yngste Broder allerede havde et Hjem, og her fuldendte hun sin Opdragelse under sin Kusines, *Rosalie Petersens* omhyggelige Ledelse. Aaret efter, Foraaret

6te Generation. 1864, da tre af hendes Brødre var i Færd med at afgaa til Hæren, faldt hun i en haard Sygdom (Tyfus) og var opgivet af Lægerne, men kom sig efter en meget lang Rekonvalescens.

I Foraaret 1873 blev hun forlovet med sin Broder *Augusts* bedste Ven og Studenterkammerat fra Herlufsholm, *Fritz Thomsen*.

Hans Frederik (Fritz) Vilhelm Thomsen var født den 16. April 1841 paa Jernbjerg ved Slagelse, som hans Fader, Proprietær *Johan Carl Thomsen* (født den 3. Oktober 1801 og død 5. November 1865), der tidligere havde ejet Dampmøllen udenfor Næstved, dengang havde i Besiddelse. Hans Moder, *Caroline Cathrine Augusta Schultz* (født den 23. Juli 1819 og død den 29. Oktober 1881) var Datter af den i Tyskland fødte Kirurg *Frederik Gottfried Schultz* (død 1823) og *Frederikke Elisabeth Schlütter* (død 1845). *Fritz Thomsen* blev Student fra Herlufsholm med 1. Karakter 1861 og tog Aaret efter anden Examen, hvorefter han Februar 1863 gik ind i den i Kjøbenhavn oprettede Reserve-officersaspirantskole for Infanteriet. Den 15. Oktober 1863 blev han udnævnt til Sekondlieutenant i Krigs-Reserven og ansat ved 16. Bataillon, med hvilken han deltog i Krigen 1864. Han fik her Lejlighed til at udmærke sig og fremhævedes efter Stormen paa Dybbøl den 18. April i Bataillonens Rapport.

Da hans Formuesomstændigheder efter Krigen ikke tillod ham noget Fagstudium, lagde han sig efter fransk Sprog og gav Undervisning i Skoler; men den 30. Maj 1866 blev han udnævnt til Sekondlieutenant i Infanteriets Linie og ansat ved 15. Bataillon. Fra nu af ofrede han sig ganske for sin militære Stilling, men var dog i sin Lieutenants-Tid, for at bøde paa den knappe Gage, Lærer ved den tekniske Skole i Kjøbenhavn, for hvilken han og *C. Berg* i 1879 udgav »Dansk Læsebog for tekniske Skoler og Haandværksskoler« i to Dele.

Ved Hærloven af 1867 blev han den 2. September udnævnt til Premierlieutenant og ansat ved 23. Bataillon, fra hvilken han den 20. April 1870 blev forsat til 13. Bataillon. Da han Aaret efter blev Bataillonsadjutant, fik han Tjenestebolig paa Sølvgadens Kaserne, hvor hans Moder og hans to Søstre boede hos ham, til han den 1. Maj 1874 holdt Bryllup med *Marie Petersen*, et halvt Aars Tid efter at hendes Bedstemoder var død og Hjemmet opløst.

Den 19. Oktober 1880 blev *Fritz Thomsen* udnævnt til Kaptajn og Kompagnichef ved 26. Bataillon. Han maatte nu forlade Kasernen og med sin Familie, der var blevet forøget med tre Børn, bosætte sig i

Odense, hvor han tilbragte Resten af sit Liv. Han fandt her en god ^{6te} Generation. Lejlighed Nørregade Nr. 75 i en gammel Gaard, hvor der var Postholderi med Stalde og Hølofter og megen Færdsel af Mennesker og Dyr samt en stor Have. Han vedblev stadig at studere Fransk og var i en Aarrække Lærer i dette Sprog ved Odense Katedralskole. Han og hans Hustru fik snart en udbredt selskabelig Omgang, især med Garnisonens Officersfamilier. 1885 blev den yngste Datter *Ingeborg Laage Thomsen* født. I 1888 og 1895 anvendte de nogle Familielegater, der tilfaldt dem, til Udenlandsrejser til Paris, Schweiz og Nord-Italien.

Det livlige Hjem havde i en Række Aar optaget nogle unge Mennesker som Pensionærer, saaledes fra 1895 til 1905 Sønnerne Reedtz-Thott fra Biskopstorp; men Husets egne Børn voxede ogsaa til, og Sønnerne kom ud i Verden, den ældste, *Ove Laage Thomsen*, født 1875 (den nuværende Kaptajn i Fodfolket) blev Officer, og *Kaj Laage Thomsen*, født 1877 (den nuværende Direktør ved *Holger Petersens* Fabrikker) kom i Lære i Kjøbenhavn. Døtrene *Ellen* (født 1879) og *Ingeborg* (født 1885) blev i Hjemmet. Dette blev omtrent samtidig flyttet til en anden gammel Gaard i samme Gade (Nr. 56) tæt ved Kongens Have. I Ferierne samledes Familien om Sommeren som oftest paa »Tryggehvile« hos *Marie Thomsens* Broder *Holger*.

Den 29. Marts 1886 blev *Fritz Thomsen* Depotkommandør ved Regimentet, men indtraadte 31. Marts 1891 atter som Kompagnichef ved sin gamle Afdeling, 26. Bataillon. Endelig den 8. Marts 1893, da han stærkt nærmede sig Aldersgrænsen, blev han udnævnt til Oberstlieutenant og Chef for 26. Bataillon, og den 16. Maj 1900 blev han Oberst og Chef for 6. Regiment, i hvilket han da havde tjent i 20 Aar.

Han var i Aarenes Løb bleven dekoreret, 9. Februar 1887 som Ridder af Dannebrog, 24. Februar 1892 med Dannebrogsmændenes Hæders tegn og 28. Januar 1903 som Kommandør af Dannebrog II.

Allerede den 7. Maj 1904 døde Oberst *Fritz Thomsen* af Aareforkalkning efter nogen Tids Svagelighed. Han blev begravet i Odense.

Marie Thomsen blev boende i Odense med sine tvende Døtre, omgivet af en trofast Vennekres; men da denne efterhaanden opløstes, og da hendes ældste Datter *Ellen*, der var født 1879, var gift 1906 med Direktør *Holger Schmidt* i Kjøbenhavn, forlod hun Odense 1914, hvor hun havde boet i 34 Aar, og bosatte sig i Kjøbenhavn med sin yngste Datter *Ingeborg*. Hun havde den bitre Sorg, at hendes Datter *Ellen Schmidt* døde i August 1916.

6te Generation.

SKOLEINSPEKTØR ERNST PETERSEN.

FØDT 1850.

Ernst Petersen, Søn af Proprietær *Holger Petersen* og *Rosalie Philipsen*, er født efter Faderens Død den 6. Februar 1850.

Han har selv meddelt Oplysninger om sit Liv, af hvilke der her gengives følgende Uddrag:

»Kort efter min Faders Død den 8. September 1849 rejste min Moder med alle sine Børn til Kjøbenhavn, hvor hun tog Ophold i sine Forældres Hjem, den røde Gaard paa Hjørnet af Pilestræde (Nr. 85) og Kronprinsensgade. Om denne Gaard udtalte min Bedstemoder *Philipsen* altid med en vis Bitterhed, at den var gaaet ud af Familien. Silke- og Klædekræmmer-Firmaet *M. I. & A. Philipsen*, der ejedes af de to Brødre *Aron Philipsen* (1758—1848) — den saakaldte Blinde-*Philipsen* — og min Bedstefader Agent *Moses Jacob Philipsen* (1762—1852), var ogsaa i Besiddelse af den nævnte Gaard. Da den ældste Broder døde først, gik efter den vedtagne Bestemmelse Firmaet (og Gaarden) over til min Bedstefader. Men efter hans Død blev Firmaet overtaget af de to Fætre *Philip Philipsen* (1809—1876) og min Morbroder *Arnold Philipsen* (1808—1860). Da disse to ikke harmonerede, ophævede de Kompagniskabet, *Arnold Philipsen* etablerede en selvstændig en gros-Forretning, og *Philip Philipsen* overtog Firmaet og fik dermed tillige Gaarden, der saaledes gled ud af Hænderne paa den Gren af Slægten, hvortil jeg hører.

I denne Gaard blev jeg født den 6. Februar 1850; men saa snart ske kunde, flyttede min Moder derfra for at skabe sin store Børneflokk et eget Hjem. Jeg kan kun erindre ét Sted, hvor vi har boet, inden hun døde. Det var paa Nørregade lige for Krystalgade i Tømrermester *Wahls* Ejendom, som nu er revet ned for at give Plads for Telefonselskabets Bygning. I enkelte Glimt erindrer jeg her at have leget med mine ældre Søskende i den store Gaard, der inderst inde endte i en lille Have, ligesom jeg altid har haft i Minde en enkelt Mørkningstime paa min Moders Skød. Hvornaar jeg under min Moders sidste Sygdom i mit femte Aar er flyttet til min Bedstemoders Hjem, véd jeg ikke, men jeg husker den stille Sommeraften den 8. Juli 1855, da jeg sad i Vinduet hos min Bedstemoder i Krystalgade og saa min Moders kære Veninde, *Mathilde Delbanco*, som vi kaldte »*Tante Mathilde*«, komme gaaende fra Nørregade for at berede min Bedstemoder paa min Moders Død. To Gange senere har jeg været tilstede, da Dødsbudskabet om hendes Børns Død

er blevet bragt den gamle Bedstemoder: i 1860, da vi om Sommeren ^{6te} Generation. boede i Taarbæk, og Meddelelsen kom om hendes Søn *Arnolds* pludselige Død ved et Badested i Tyskland, og endelig hin Efteraarsaften 1863, da min Kusine *Rosalie Petersen* var blevet kaldt over til Nørregade hos *Rist's*, og da vor Huslæge Etatsraad *Hansen* næste Dag kom og meddelte, at min Bedstemoder nu havde mistet sit sidste Barn, den gode og trofaste »*Tante Rikke*«. Min Bedstemoder var dengang over firsindstyve Aar gammel; hvor dybt disse Tab gik hende til Hjærte, har jeg intet bestemt Indtryk af, dels var hun en stærk Sjæl, og dels mener man jo, at gamle Mennesker kommer lettere over Dødens Sorger; men sikkert er det, at hun aldrig mere satte sin Fod paa Nørregade, den vante Vej til *Tante Rikkes* Hjem.

Jeg blev nu, fem Aar gammel, optaget i min Bedstemoders Hjem, hvor min ældste Broder *Frederik* og min Kusine, *Rosalie Petersen*, Datter af min Moders Søster og Toldkasserer *Michael Petersen* i Assens, allerede dengang opholdt sig. Men inden jeg gaar videre, maa jeg endnu dvæle lidt ved min gamle Bedstemoder. *Birgitte Philipsen*, født Cantor, var født i Helsingør 1783 den 15. Maj og var altsaa dengang 72 Aar. Om hendes Liv før den Tid véd jeg selvfølgelig intet. Det er blevet sagt om hende, og nogle Erfaringer derom er ogsaa blevet staaende hos mig, at hun havde en Tilbøjelighed til altid at skænde, hvilket jo selvfølgelig ofte har været til Plage for hendes Omgivelser; men hun havde dog et kærligt Hjærte, hvilket særligt gav sig tilkende ved den store Trofasthed mod hendes Børn og Børnebørn, som prægede hendes Liv. Efter min Bedstefaders Død 1852 og endnu mere efter *Tante Rikkes* Død 1863 vedblev hun at være Familiens Midtpunkt. Ikke alene havde hun fire Børnebørn i sit Hjem, thi ogsaa min Søster *Marie* blev, 15 Aar gammel, efter *Tante Rikkes* Død optaget i det, men hendes Hus var altid aabent for alle de Unge. Hendes fire Børns Død bevirkede jo, at der intet Mellemlid var mellem hende og hendes mange Børnebørn, og det kunde maaske undertiden gøre Forholdet mellem den gamle Kone og de Unge lidt vanskeligt og tvungent; men naar de kom til den gamle Bedstemoder med venligt Sind, var de ogsaa sikre paa at blive venligt modtagne, skøndt hun ikke var af dem, der lagde sine Følelser for Dagen.

Ogsaa hendes Tyende fra tidligere Tid maa trods alt have følt hendes Trofasthed; flere tjente hende i en længere Aarrække og nogle af dem vedblev at besøge hende og viste hende baade Tillid og Ærbødig-

6te Generation. hed. Hun var en meget dygtig Husmoder og har vistnok altid været stærkt optaget af sit Hus. Hun havde forhen, da hendes Børn var unge, havt et stort og velhavende, vel næsten rigt og meget selskabeligt Hjem. Men Mindet herom var ikke kostbare Smykker, dem havde hun ingen af, men dejlige og smagfulde Møbler, og først og fremmest var hendes Linnedskabe og hendes Sølvtoj Genstand for hendes Attraa og Omhu. Der fortælles, at hun ved en Ildebrand i Gaarden i Pilestræde søgte at trænge ned i Kælderne i Baghuset for at redde sine rige Skatte, men i Tide blev standsset af Brandfolkene. Sølvtojet smeltede sammen til Klumper, og hun havde derfor kun en Del tilbage under sin omhyggelige Opbevaring. Ved Siden af sin huslige Sans havde hun dog ogsaa aandelige Interesser, især holdt hun meget af Historie, og for Napoleon nærede hun en stor Beundring, der vistnok fra hende er gaaet i Arv til mig. Religiøse Anlæg har hun næppe havt, hun og hendes Mand hørte til de frisindede jødiske Familier, der i Aarhundredets Begyndelse lod deres Børn døbe, før de blev voxne, hvilket tidligere er omtalt i denne Bog, og i min Bedstemoders Hus var selv det mindste Præg af jødiske Skikke fuldstændig forsvundet. Men naar det mosaiske Trosamfund henvendte sig til hende om Bidrag, var hun altid villig til at yde saadanne.

Min Bedstemoders Hjem var i den smukke Gaard i Krystalgade Nr. 22 lige over for den daværende Universitetshave. Det var med Sorg, at vi saa de smukke gamle Træer blive fældet for at give Plads for Universitetsbibliotheket og senere for Museet. Gaarden blev, vistnok 1856, købt af Kammerherre, fhv. Guvernør i Vestindien *Feddersen*, og da han giftede sig 1858 med Enkefru *Fabritius de Tengnagel*, født *Bilsted* til Petersgaard, flyttede den store Familie med otte Børn, fire paa hver Side, ind paa 2. Sal. Den yngste af Kammerherrens Sønner *Axel* blev min gode Ven, og jeg kom ofte i hans Hjem. I Begyndelsen af Tredserne flyttede Familien til Petersgaard, og der døde *Axel* kort efter. Men da de gode og lyse Kvistværelser nu blev ledige og lejede ud særskilt, blev de efterhaanden Hjemsted for mig og mine Brødre, baade *Dick*, *August* og *Holger* har boet paa Kvisten i Krystalgade Nr. 22 i Aarene fra 1861 til 65, og jeg fik ogsaa mit Værelse deroppe og boede der til 1871.

Jeg har kun gode Minder fra mit Barndomshjem hos min Bedstemoder. Min Opdragelse som Barn blev ledet af min Kusine *Rosalie Petersen*, og de Evner, som hun senere lagde for Dagen som Forstanderinde for sit Børnehjem til at omgaaes Børn, kom først mig tilgode.

Det daglige Liv i Hjemmet var ret stille, og mange Besøg udenfor *6te Generation*. den nærmeste Familie mindes jeg ikke. Saalænge *Tante Rikke* levede, var hun en næsten daglig Gæst hos sin gamle Moder, til hvem hun aldrig sagde »Du« i Tiltale, men »Moer«. Med den anden Gren af Familien *Philipsen* fra Pilestræde, hendes Mands Broderbørn og disses Børn havde min Bedstemoder ingen Omgang. Konferensraad *Abrahams*, der havde været gift med hendes Mands Broderdatter, den i Familien meget afholdte *Frederikke Philipsen*, der døde 1852, aflagde undertiden Besøg, saavel som hans Søn, *Arthur Abrahams*; sjældnere endnu kom *Philip Philipsen* og hans Hustru, Præstedatteren *Marie Ipsen*, der var min Gudmoder; men med disse Slægtninges Børn havde vi ingen Forbindelse.

Ret hyppigt kom Huslægen, den bekendte Etatsraad *Hansen* (»Guldbrillen«, som han kaldtes), der var stærkt knyttet til Familien.

Om Søndagen var der dog næsten altid Gæster, idet flere af mine Brødre tidt spiste der til Middag, og omtrent hveranden Søndag var *Madam v. Halle*, født *Goldschmidt*, min Bedstemoders Kusine, og hendes Datter *Julie v. Halle* stadige Gæster. *Ma' Halle*, som vi kaldte hende, havde efter Sigende haft en trang Skæbne, idet hendes Mand havde forladt hende et Par Dage efter Brylluppet, da han saa først opdagede, at hun intet ejede. Men Historien fortaltes ogsaa paa anden Maade. Som ung Kvinde skal hun have været en stor Skønhed. Hun og *Julie* boede nu i Soldins Stiftelse i Skindergade, hvor *Julie* havde en lille Skole for Pigebørn. Jeg har tjent mangen Firskilling ved at komme og bede dem til om Søndagen, hvilket de satte stor Pris paa. Disse Søndag-Aftener endte altid med en lille Whist eller med at de to Gamle spillede *Ecarté*. *Ma' Halle* havde stor Respekt for sin ældre Kusine og var en rar gammel Dame saavel som *Julie*, hvis umaadelige Affektation var til megen Moro for de lattermilde Unge. Disse satte forresten stor Pris paa at blive bedt hjem til Aften hos *Ma' Halle*; thi hendes Aftensmad var et overdaadigt og glimrende tillavet Traktement, og den gæstfri og elskværdige Nøden til at tage for sig blev fulgt til det yderste. *Ma' Halle* døde 1879, 87 Aar gammel, og *Julie*, efter forlængst at have opgivet sin Skole, først 1905. Et andet, men heldigvis sjældent Besøg hos en anden af min Bedstemoders Kusiner, *Madam Goldschmidt*, var ikke saa behageligt. Der var ikke rart i hendes smaa indelukkede Stuer, der kun var oplyst af to Tællelys, og hvor Properheden med Mad og Drikke lod meget tilbage at ønske.

6te Generation.

Af andre Damer, der besøgte Hjemmet, mindes jeg de tre Søstre *Delbanco*, Døtre af Cancelliraad *Moses Delbanco*: min Moders og Tante *Rikkens* kære Veninde, den lille sirlige Tante *Mathilde*, som vi Børn kaldte hende, *Camilla*, der ligeledes var ugift, og *Louise*, som var Enke efter Aktuar *Markoe* i Sønderjylland. De var alle tre gode og rare, men ikke synderlig morsomme.

Engang om Ugen mødte gamle Jomfru *Christensen* for at lappe og stoppe. Hun var en trofast gammel Sjæl, et Familie-Inventarium, en høj og mager, pertentlig gammel Jomfru med et forpint og sorgfuldt Udtryk, forlegen og sky i sit Væsen, »Skyggen« blev hun kaldt af os Unge og døde for mange Aar siden i Vartov. — Huset gik sin rolige Gang, kun afbrudt af de regelmæssige Vadskedage, der dengang begyndte med, at Vadskekonen mødte Kl. 1 à 2 om Natten for sammen med Pigerne at begynde Arbejdet. Men »Blegmanden« kom kun en Gang om Aaret for at hente Husets Linned, Lagener, Duge osv. og lægge det paa Bleg i Nøddebo, hvilket satte baade den gamle Frue og hendes to Piger i Bevægelse med Optælling af de forskellige Stykker. — Min Bedstemoder havde vel nok en ret passende Indtægt, men selve Hjemmets Familie og Omgangen var jo ikke saa ringe, saa der maatte paa sine Punkter spares. Noget egentligt selskabeligt Hus var det ikke. Afvexling kunde komme, naar der var Besøg af den tilrejsende Familie, hvoriblandt *Anna*, *Rosalies* Søster, var en for os alle kærkommen Gæst, da hun altid bragte Liv og Lystighed med sig ved sit friske og gode Humør; men jeg husker dog ogsaa enkelte større Selskaber foruden det store Juleselskab 1. Juledag, som inden Tante *Rikkens* Død altid fandt Sted for Familien paa Nørregade og de Unge. Ved saadanne Lejligheder var Bordet dækket med festlig Glans, og alle Resterne af Bedstemodrens Kostbarheder, de store Sølv-Armstager og de værdifulde og smukke Krystalskaale med Bronzehanke, blev sat frem.

Den største Afvexling fremkom dog ved, at der ufravigelig blev flyttet paa Landet hver Sommer. I gamle Dage havde Bedsteforældrene, som saa mange andre, boet paa Landet om Sommeren i Falkoner-Alleen, senere, da Byens Omegn blev bebygget, fulgte de Strømmen ud ad Strandvejen. Engang boede de paa gamle Vartov. I Koleraaaret 1853 og Aaret efter boede min Bedstemoder i Kavalerbygningen ved Bernstorff, og i 1855 og derefter i fem Aar i Bagergaarden ved Emilie Kilde, som nu kaldes Hvidøre. Til dette Sted hørte en dejlig Have, anlagt i gammel Stil med lige Gange, lave Lavendelhække og langs med Stran-

den en smuk Allé. Lige over for paa den anden Side Strandvejen er ^{6te} Generation. den nu udtørrede Emilie-Kilde og paa Højderne bag ved det bekendte Sølyst, som dengang blev beboet af Etatsraad *Suhr*; langs dettes Have gik den i St. Hans Aftens-Spil besungne Hulvej. Paa den anden Side af denne laa Skolebakken, hvor nu Kongedøtrenes Villa »Hvidøre« troner. Jeg har mange herlige Minder fra Bager *Fabers* gamle Bagergaard. Her boede ogsaa gamle Fru *From* af Firmaet *Thøger From* med sin Datter, der havde været gift med Kaptajn og Tømremester *Holm*, og med hvis Børn vi blev meget gode Venner. Den dengang nogle og tyveaarige, senere saa bekendte Grosserer *Johannes Holm* fulgte jeg med til Kjøbenhavn hver Morgen, naar jeg skulde i Skole, og hans Søster, den begavede og som Malerinde talentfulde Frøken *Karen Holm*, sluttede sig stærkt til min Kusine *Rosalie*, som hun senere støttede paa alle Maader, ikke mindst ved sine rige Pengemidler, ved Oprettelsen af det store Børnehjem i Ryesgade og Helgesensgade.

I 1860 »laa vi paa Landet« i et Fiskerhus i Taarbæk og næste Aar paa »Manubah« sammesteds sammen med Familien *Rist*. 1862 var jeg i Besøg i Horsens hos min Farbroder Toldinspektør *Michael Petersen*, hvor jeg lærte min Fætter *Andreas* at kende og fornyede Bekendtskabet med min Broder *John*, som jeg var bleven skilt fra ved min Moders Død. Paa denne Rejse var jeg ogsaa i Odder, hvor min Farbroder *Emil Petersen* ejede en mindre Gaard. Han gjorde et mildt og venligt Indtryk paa mig. Derimod havde jeg megen Respekt for min Onkel *Michaels* noget buldrende Væsen; at han, som det blev sagt, skal have været en fremragende Børneopdrager, kan jeg derfor ikke rigtig erkende.

Af min Faders andre Brødre skal jeg her nævne Professor *Carl Petersen*, der en Tid ret jævnlig besøgte min Bedstemoder i Krystalgade og spiste Frokost i en Mellemtime fra Skolen. Han var en livlig og morsom Mand, der i Almindelighed udtrykte sig med vittig Ironi. Min Onkel *Thorald Petersen*, Overauditøren, var min og mine Søskendes Formynder, men jeg var for lille til at forstaa hans Citater af Holberg, og jeg har intet sikkert Indtryk af hans Personlighed. Efter hans Død blev min Fætter *Vilhelm* min Formynder og senere Kurator. Han boede hos os i Krystalgade i nogle Aar i de to Værelser over Porten, som blev lejet ud.

I Sommeren 1863 boede vi paa »Bilbergs-Minde« i Ny Taarbæk, men især i 1864, i Krigens Aar, fik vi en udmærket Sommerlejlighed

6te Generation. paa »Christiansro«, der hørte under Klampenborg Badeanstalt. Den store skyggefulde Have var god for min Søster *Marie*, der var Rekonvalescent efter en haard Tyfus, og her havde vi Besøg af min Broder *Holger*, da han blev udskrevet fra Lazarettet i Randers, hvor han havde ligget saaret efter at have udmærket sig i den uheldige Træfning ved Lundby. — 1865 og 1866 boede vi paa en Bondegaard i Nærum, hvorfra Skolegangen efter Ferien jo var noget besværlig. I 1867 havde vi Sommerlejlighed i Hellebæk; men jeg foretog da, efter at have taget min Studentereksamen, en Fodtur i Silkeborgegnen med min Fætter *Andreas*. 1868 boede vi paa Forpagtergaarden i Hellebæk og de følgende Aar paa »Lappesten« ved Helsingør, en gammel Bygning, der havde været Kaserne i Lapestens Batteri, og som laa inde i en stor Have med Levninger af Volde og Grave. Den gamle Pastor *Grüner*, der var Ejer af Villaen, var nu Redaktør af »Helsingørs Avis«, og det morede mig engang næsten daglig at gaa ind paa Redaktionskontoret og paa tage mig lidt Arbejde ved Redaktionen, der dog mest bestod i Korrekturlæsning paa udklippede Artikler. — Ved saaledes hvert Aar at tilbringe Sommertiden paa Landet lærte jeg at elske disse Egne, mest den ved Søllerød og omkring Helsingør.

I 1873 boede vi paa Attermosegaard ved Søllerød Kirkeskov, men da var min Bedstemoder saa svag, at der ikke, som ellers, kom mange andre i Besøg end Premierlieutenant *Fritz Thomsen*, der om Foraaret var blevet forlovet med min Søster *Marie*, og den Sommer havde jeg en Dag den Glæde at spasere til Søllerød Kirkebakke med hans Søster *Sofie*, som jo lang Tid efter blev min Hustru.

Den 27. September 1873 døde min Bedstemoder, et halvt Aar over 90 Aar gammel. Hun blev begravet paa den gamle mosaiske Kirkegaard paa Nørrebro, samme Dag som et nyt Kapel blev indviet af Dr. *Wolf*, men Pastor *Warburg* holdt Talen over den gamle Agentinde, og kun faa af de tilstedeværende var Jøder.

Det var engang i Efteraaret 1855, at jeg af mine Fætre *Peter Frederik* og *Harald Rist* blev ført ind i Skolegaarden paa Nørregade. Det var i det von Westenske Institut, der blev styret af Professor *H. G. Bohr*, og som paa den Tid og indtil 1864 var den mest besøgte Skole i København. Den rummede c. 600 Dreng, men baade Forhus og Baghus var ogsaa fyldt lige op til Kvisten med Undtagelse af Forhusets 1. Sal, hvor Professoren boede. Skolen var vel hverken værre eller bedre end de andre Latin- og Realskoler dengang. Jeg kan bedst betegne Skolen

og dens Ledelse med Ordet »summarisk«. Summarisk var i høj Grad ^{6te} Generation. Professorens Undervisning, f. Ex. som Lærer i Historie, naar han først et Kvarter før Timens Udløb kom ind i Klassen, hastigt slyngede et Spørgsmaal ud og tiltordnede dem, som ikke strax kunde besvare det, et rungende »maadelig til Karakter«. Og kun ganske enkelte naaede et »Ug til Karakter«, anden Bedømmelse kendte han ikke. Summarisk var hans Behandling af de ulykkelige Syndere, der hver Dag troppevis mødte op i hans Værelse til Afstraffelse med Spanskrør. Nogen dybere Undersøgelse af Drengenes Forhold foretog han ikke. Og summarisk var endelig ogsaa hans halvt komiske, halvt imponerende Modtagelse af Skolepengene hver Maaned, han mødte da op i Klassen og proppede Drengenes Femdalersedler i alle Lommer og i sin store graa Filthat til Topmaal i utrolig Hast. Men Disciplin kunde han holde. Fra sit Vindue kunde han med et eneste mægtigt Raab standse den vildeste Larm paa Legepladsen. Jeg har senere i min egen Virksomhed moret mig med at efterligne ham i dette Kunststykke. Blandt Lærerne kan jeg fremhæve den lærde og elskværdige Dr. *Siesbye*, *Tyske-Simonsen* og den senere Seminarieforstander *Driebein*. Egentligt Kammeratskab fandt jeg kun i de lavere Klasser hos en Del Drengene fra »pæne Hjem«, i hvilke vi morede os ved at slaa Katten af Tønden og senere ved Børneballer. Blandt disse Hjem kan jeg nævne Telegrafdirektør *Peter Fabers*, Bagermester *Gætjes*, Instrumentmager, Professor *Nyrops* og Slotsgartner *Petersens* paa Rosenborg o. fl. Ballerne var forresten ikke til særlig Glæde for mig, uagtet jeg havde lært at danse baade af *Rosa Price* og af *Bournonville*, men min Nærsynethed og min fuldstændige Mangel paa musikalsk Øre hindrede mig i at blive en blot nogenlunde dygtig Danser. Jeg gjorde derfor ikke Lykke; anderledes var det med min Søster *Marie*, der var en nydelig Baldame, som de fleste af mine Kammerater var forelskede i.

De fleste af disse forsvandt imidlertid for mig, da de gik over i Realklasserne eller forlod Skolen. Kun med en af dem, *Frants Petersen* fra Rosenborg Gartnerbolig fortsatte jeg Kammeratskabet i Studentertiden. Derimod fandt jeg min bedste Ven i *Adolf Giede*, et Ven-skab, der vedvarede til hans Død 1871. Han var en Søn af Vinhandler *Giede*. Hjemmet var jævnt borgerligt, der var to Sønner og en Datter. Faderen var næppe nogen særlig dygtig Forretningsmand, men havde ikke saa faa aandelige Interesser. Den ældste Søn var den senere saa bekendte Overlærer ved Metropolitanskolen, en velbegavet og elskvær-

6te Generation. dig Mand, men allerede som ung ikke saa lidt selvbevidst. Moderen var en brav og hjærtensgod Kone, og det var mig en Tilfredsstillelse, da Sorgerne ramte Hjemmet ved den yngste Søns og Mandens Død, at kunne være noget for hende i det Aar, hun overlevede dem, ved regelmæssige ugentlige Besøg. *Adolf Giede* og jeg passede udmærket sammen; vi var begejstrede for Ingemann og Marryat, i vore Lege spillede vi Helte som Carl af Rise og Niels Ebbesen, men ogsaa ind i Nutidens Historie vovede vi os og holdt lange Taler i det engelske Parlament som Lord Palmerston eller Gladstone. Jeg blev Student et Aar før han, da han var svagelig; men vi var Venner til det sidste. Han fik Tyfoid-Feber og var kun 21 Aar, da han døde.

I de første Aar af min Skoletid hørte jeg til »Skolens Lys«; men efterhaanden som jeg rykkede frem, blev jeg mere umoden overfor Arbejdet, imidlertid gled jeg op igennem Klasserne, og ved anstrengt Flid i det sidste Aar lykkedes det mig 1867 at bestaa Studenter-Examen med anden Karakter. En lille spinkel og umoden Fyr paa sytten Aar blev da Student.

Skøndt jeg havde haft det godt i min Bedstemoders Hus, troer jeg dog, at en Mand i Huset vilde have været til Gavn for mig. Jeg vilde maaske af ham have lært Betydningen af regelmæssigt Arbejde og være opdraget mere i praktisk Retning. Nu blev jeg efterhaanden noget af en Fantast og Drømmer. Det havde som Dreng været min bedste Fornøjelse at spille Komædie sammen med min Søster og holde lange Taler for Tjenestepigerne i Køkkenet. Jeg havde allerede tidligt faaet Ord for at kunne «holde Taler», lige fra jeg, en syv, otte Aar gammel, stod paa en Stol og holdt Tale for Juleselskabet hos Onkel *Rist* paa Nørregade. Jeg blev mere og mere en Læsehest, og havde uden Tvivl haft mere Gavn af at deltage i Drengesamfund og Drengelæge. Aaret 1864 var for mig som for alle Datidens Dreng i den Alder et Skuffelsens Aar. Dertil kom for mig personlig de forskellige Bekymringer og Sorger, der ramte Familien. Min Tante *Rikke* døde i Oktober 1863, og i Februar blev min Søster syg af en Tyfus, der længe lod hende svæve mellem Liv og Død. Samtidig gik mine tre ældste Brødre med i Krigen.

Jeg blev altsaa Student 1867, og Aaret efter tog jeg Filosofikum med første Karakter. Selvfølgelig blev jeg Medlem af Studenterforeningen, men den største Fornøjelse, den har budt mig, var, at jeg kom med paa Studentertoget til Norge 1869. Jeg blev saa vel modtaget i Christiania, at en hidtil ukendt Livlighed udfoldede sig hos mig i de

faa Dage, saa jeg virkelig var en frisk Repræsentant for danske Studenter. Ved Brevvexling bevarede jeg i nogle Aar Mindet om de lykkelige Dage. Men ydede Studenterforeningen mig ikke særlige Glæder ved Kammeratskab, blev dette udviklet i en mindre Kres, som jeg, som Formand, samlede om mig i en lille Forening, der blev kaldt »Amicitia« Medlemmerne var: *Alfred Jensen*, død som Provst, *F. L. Petersen*, død som Præst, *V. Kleffel*, død som Provst, og *H. Steenbuch*, død som Sagsfører. Vi udgav et lille Blad, der hed »Trompetstød«, hvori jeg skrev det meste, hvorfor det ogsaa snart gik ind. Derimod samledes vi ofte til smaa Symposier om Punschebollen og forlystede os med lange Taler og megen Sang, næppe til Glæde for de Naboer, jeg havde oppe paa min Kvist.

Jeg havde valgt det theologiske Studium, maaske ikke uden Paa-virkning, men ogsaa fordi jeg ikke følte mig særlig kaldet til noget andet. Jeg fik imidlertid ikke meget ud af Studiet de første Par Aar. Derimod gjorde jeg gennem min Kusine *Rosalie* Bekendtskab med Fru *Arild Drejer*, Enke efter en ung Læge, som paa Christianshavn havde oprettet en Velgørenhedsskole for Smaapiger, i hvilken jeg 1869 uden Betaling paatog mig en Del Undervisning og havde den Fornøjelse her at mærke, hvad det er at være »en elsket Lærer«. Med stor Glæde tilbragte jeg derude i to Aar daglig to Morgentimer fra 9 til 11. Med 1870 kom den fransk-tyske Krig med al sin Uro, Spænding og sine Skuffelser. I Juli Maaned saa det en kort Tid ud til, at vi fem Brødre skulde melde os til Soldatertjeneste, men hvor min Plads skulde være, var jo noget tvivlsomt. Vel havde jeg et Par Aar med Iver deltaget i Skyttekorpsets Øvelser og troligt fulgt med i Exercits og Marchture som yderste Mand paa venstre Fløj, men til Skydning havde jeg vist mig aldeles umulig.

Saa kom i Vinteren 1871 »Krisen« for mig. Det blev mig klart, at det theologiske Studium ingen Fremtid eller Glæde vilde bringe mig; Skolegerningen stod nu for mig som mit Maal, men af Pligtfølelse besluttede jeg dog at tage min Examen.

Min Bedstemoder døde i September 1873, og i Juni 1874 indstillede jeg mig til theologisk Embedsexamen. Jeg fik et hæderligt Haud. I med et fint Laud. i Kirkehistorie, og jeg var tilfreds; thi, som jeg sagde til en god Ven, mere havde jeg ikke fortjent. April Flyttedag flyttede *Rosalie* med sit Børnehjem samt *Marie* og jeg ud paa Blegdamsvejen, og herfra blev min Søster gift med *Fritz Thomsen* den 1. Maj 1874.

6te Generation.

Da jeg var bleven Kandidat, søgte jeg Timer ved de københavnske Kommuneskoler og fik tillige Ansættelse ved en lille Pigeskole, der endnu bestaar efter i tre Generationer at have været bestyret af Bedstemoder, Moder og Datter, og denne, som endnu styrer den *Broch-Henrichsen-ske* Skole, havde været min Elev, da hun var en 13—14 Aar; men jeg følte stærk Trang til at staa paa egne Ben og klare mig selv, netop da jeg hidtil i mit Liv havde været bundet saa meget af Familiens Baand.

Den 15. Maj 1875 blev jeg efter Ansøgning ansat som Tredielærer ved Nyborg Realskole med en aarlig Gage af 1000 Kr., en Løn, som passede til den Tids Forhold. Hermed begyndte jeg min egentlige Lærergerning, som jeg har fortsat i over 40 Aar. Det var en lille Skole med omtrent 80 Elever, og den styredes paa gammeldags Vis af Forstanderen, cand. theol. *Hommel*, en dygtig Administrator, af hvem jeg har faaet god Lære; men han var en streng Lærer og forstod ikke at føre en friskere Aand ind over Skolen. Min Bolig havde jeg i Hotel »Postgaarden« og stod i et godt Forhold til Værten, Hr. *Husted*, der havde været Gaardskarl i Hotellet, som han havde købt af Kommerceraad *Schalburg*. Han var en snurrig Mand, rar og godmodig, men meget lidt Hotelvært efter vor Tids Begreb. Ved Spisebordet gjaldt den militære Rangforordning, og ved min Ankomst blev jeg placeret nederst, nedenfor den yngste Sekondlieutenant. Efterhaanden avancerede jeg og endte ved Siden af Stamgæsterne: Major *Lillienskiold* og Kaptajn *Edvard Nielsen*. I Byen herskede Garnisonen, og Officererne dannede en ret afsluttet Selskabsklike, som jeg ikke kom ind i, men derimod hos enkelte andre Familier, f. Ex. Pastor *Hjorts*, Borgmester *Beckers* og desuden hos *Hommel*, med hvem jeg engang foretog en Sommerrejse til Stockholm. Foruden en venskabelig Forbindelse med Kapellanen, den senere Præst i København *Chr. Sørensen*, havde jeg en ejendommelig Omgangsfælle i den gamle Cand. phil. *C. Langberg*, der var Svoger til Historikeren, Professor *Chr. Molbech*, og havde været Adjunkt i Frederiksborg og Assistent ved det kgl. Bibliothek, indtil han 1842 blev anbragt ved den lille Realskole. Han havde været den første Redaktør af »Nyborg Avis«, men hans noget stridbare Sind havde skilt ham ud fra al Omgang med Byens Borgere. Jeg søgte ham op og troer, at jeg kastede et Skær af Lys for ham over de Aar, vi tilbragte sammen i Nyborg. Han kunde fortælle meget om gamle Dage, om den *Rahbek'ske* Kres, som han havde staaet nær. Hans sidste Dage henrandt under blidere Kaar, da han fik en lille Arv efter sin Søster, Fru *Molbech*.

Efter i Løbet af et Par Aar forgæves at have søgt et Par Over- *6te Generation.* lærer-Embeder bestemte jeg mig i 1880 til at tage fra Nyborg til Kjøbenhavn. Her tilbød Skoledirektøren, Professor *Holbech*, mig en Konstitution som Lærer ved Skaarup Seminarium, og i de første Dage af Januar 1881 rejste jeg den gamle kendte Vej tilbage til Fyen og med Dagvogn til Skaarup. Seminariet blev bestyret af den bekendte Professor *Schurmann*, en høj og statelig Personlighed, ualmindelig begavet og kundskabsrig, men myndig og kold i sit Væsen. Jeg kom meget sammen med den senere Professor i Botanik, Dr. *Rostrup*, og med de andre Lærerfamilier og Familier i Omegnen, og jeg befandt mig vel i Skaarup. Men da der kort efter blev et Embede som Adjunkt ledigt paa Herlufsholm, søgte jeg dette og var saa heldig at blive antaget.

Efter Sommerferien 1881 begyndte jeg paa Herlufsholm og fandt mig hurtig tilrette. Jeg var ansat ved den lille Sovesal med de ny ankomne Disciple. Den paafølgende Sommer blev jeg fast ansat og tillige forfremmet til Sygeinspektør. Med den gamle Læge Dr. *Knudsen* klarede jeg det godt, og efterhaanden lærte jeg ikke saa lidt af Sygeplejergerningen. Jeg havde et Par alvorlige Tyfustilfælde, en Mæslinge-Epidemi og en ret udbredt Øjenbetændelse. Til daglig havde jeg Tilsyn med de forskellige Drengesygdomme, og jeg vandt derved adskillige gode Venner blandt Patienterne paa Sygestuen, som jeg jo maatte søge at opmuntre paa forskellig Maade. Rektor *Forchhammer* og jeg arbejdede godt sammen, og jeg hjalp ham med Korrekturlæsningen paa hans Oversættelse af Plauti Komedier. Med mine Kolleger paa Skolen blev jeg snart gode Venner. Gamle *Kielsen*, der i sin Tid havde været »Udlægger« og Værge for mine Brødre *August* og *William*, da de var paa Herlufsholm, levede endnu. Det morede mig engang at faa ham med paa Besøg i Andst, hvor *August* var Læge, og hvor denne med mere Fornøjelse end tidligere kunde tale med sin gamle barske og strænge, men i høj Grad retsindige Lærer.

Alt syntes da saaledes ordnet.

Men imidlertid var i det sidste Aar *Fritz Thomsens* yngste Søster, *Sofie*, med hvem jeg kom meget sammen i de to med os begge beslægtede Hjem, og jeg kommen hinanden nærmere, og den 9. November 1884 blev vi forlovede under en Spaseretur i Søndermarken ved det norske Lysthus. Dermed maatte Gerningen paa Herlufsholm være forbi. Som gift ønskede jeg ikke at forblive der.

6te Generation.

Da der intet Adjunktembede eller andet passende Embede var ledigt, tog jeg fra Sommerferien 1885 Plads ved Vejle Latin- og Realskole, der var en Privatskole med cand. philol. *H. A. Krarup* som Bestyrer. Den 11. August 1885 stod vort Bryllup i Stephanskirken i Kjøbenhavn. Min Hustru *Sofie Hedvig Thomsen* var født den 3. Oktober 1853 paa Nybøllegaard ved Køge, som hendes Fader dengang ejede. Hun var en Søster til min Søster *Maries* og min Broder *Johns* Ægtefæller og altsaa en

SOFIE PETERSEN, f. THOMSEN.

Datter af Proprietær *Johan Carl Thomsen* og *Caroline Cathrine Augusta Schultz* (se foran). I Vejle boede vi indtil Flyttedag i en midlertidig lille Lejlighed, men derefter flyttede vi til Sønderbro i et nybygget Hus med herlig Udsigt over Vejle Enge. Med Byens Folk gjorde vi snart Bekendtskab, bl. a. med Bankbogholder *Lund*, Justitsraad, Købmand *Thorkilsens*, Borgmester *Ørsteds*, Enkefru *Petersens* o. a.; særlig med *Anna Thorkilsen*, der senere blev gift med Ingeniør *J. W. Werner*, blev Venskabet fortsat og vedligeholdt.

Da Lønnen ved Skolen ikke var stor (1600 Kr.), maatte jeg tage Timer i de private Pigeskoler, og om Eftermiddagen havde jeg

desuden Stileretning og Forberedelse til Skolen; jeg skulde nemlig undervise i Dansk og Historie og føre et Hold igennem til Studentereksamen paa to Aar. At blive i Vejle var ikke min Tanke, og da i Efteraaret 1887 Embedet i Nyborg ved *Hommels* Afgang som Forstander for Nyborg Realskole og Inspektør ved Skolevæsenet blev ledigt, søgte jeg det og blev af Byraadet indstillet som den eneste af omtrent 35 Ansøgere, ligesom ogsaa et Udvalg af Raadet personligt anbefalede mig i Ministeriet. Den 26. Oktober 1887 fik jeg den kgl. Udnævnelse. Den 1. December kom vi til Nyborg og fik Bolig i Forstander-Lejligheden paa den gamle Realskole i Slotsgade; men i August 1889 flyttede vi ud i den nye Bygning paa Kongens Bastionsvej, hvor jeg saa tidt havde vandret uden at tænke paa, at jeg her skulde finde mit Hjem i mange Aar. I snart 30 Aar har jeg nu virket i mit Embede, mange Vanskeligheder har jeg maattet gennemgaa: paa Realskolen med et uheldigt Lærerper-

sonale, som jeg først slap — ved Død eller Afsked — i Løbet af 20 ^{6te} Generation. Aar, som Skoleinspektør ved de for kommunale Embedsmænd saa sædvanlige Gnidninger med Hensyn til Spørgsmaalet om Myndighedsomraadet. Selv har jeg naturligvis haft mine Mangler og Brist; god Kontormand har jeg f. Ex. aldrig været. Men naar jeg nu staar ved Slutningen af min Virksomhed, saa føler jeg dog Tilfredshed; thi det, der har staaet som Maalet for mit Arbejde, er i det hele naaet: Skolevæsnet i Nyborg er ordnet efter Nutidens Principper, og Skoleinspektør-Stillingen er nu et fastere Led i Administrationen. At jeg i det hele har været afholdt, tør jeg antage ud fra mange Vidnesbyrd og Forbindelser med ældre Elever, hvilket ogsaa tydeligst og smukkeste viste sig ved mit Jubilæum den 26. Oktober 1912, da jeg modtog en Adresse fra 300 Elever, og et Festmaal om Aftenen samlede 100 Deltagere, udelukkende Elever, hvoraf flere hørte til min første Tid i Nyborg. Ogsaa var det Elever, der var virksomst for at skaffe mig Ridderkorset af Dannebrog den 8. Marts 1913.

I Skolens Program har jeg ofte skrevet smaa Afhandlinger om Skolesager, og i 1892 »Nyborg Realskole 1842—92«, en Oversigt over Skolens Historie. Indenfor Folkeskolens Lærerforening har jeg ikke virket, derimod har jeg været mere virksom i Realskoleforeningen, for hvis fynske Kres jeg i en Aarrække indtil November 1916 har været Formand. Da Tanken om »folkelige Universitets-Foredrag« kom frem i Slutningen af 90'erne, blev den grebet med Glæde her i Byen, og jeg blev Formand for det Udvalg, som fik Sagen i Haand, og gennemførte den i en Aarrække. I vort Hjem havde vi desuden megen Fornøjelse af, at disse Foredragsholdere, der saa godt som alle var bekendte Videnskabsmænd, som Regel tilbragte deres Middag og Aften hos os. — Jeg har ogsaa selv været Foredragsholder. Mit første Foredrag holdt jeg efter Opfordring den 20. Juni 1888 ved Festen i Christianslund om Stavnsbaandets Løsning. Siden har jeg i forskellige Kredse holdt adskillige Foredrag.

I Slutningen af 1890 blev »Nyborg Turistforening« stiftet af Oberstlieutenant *Theilgaard* og mig. Opgaven blev nærmest den at fremdrage Nyborgs historiske Minder. Det første Forsøg blev en Mindesten for »*Peter Bredahl*«, som afsløredes i Oktober 1900 af Formanden, Lensbaron *Holck* til Holckenhavn, medens jeg holdt Festtalen. Dernæst blev den gamle Klosterbygning restaureret. I August 1908 fik Foreningen rejst en Mindestøtte over Kong *Christian IX* i Overværelse af Kongefamilien. I Juni 1910 udgav jeg for Turistforeningen »Bogen om

6te Generation. Nyborg«. I 1907 var jeg med til, sammen med Højskoleforstander *Kristensen-Randers* og flere andre Mænd fra den fynske Højskolekreds, at starte »Svendborg Amts historiske Samfund« og blev valgt ind i Be-

SKOLEINSPEKTØR ERNST PETERSEN.
Maleri af G. Achen.

styrelsen. Tanken om et »*Museum for Nyborg By*« var stadig levende hos mig, og i Oktober 1911 fik jeg dannet en »*Museumsforening*« og valgt en Bestyrelse, hvis Formand jeg blev. Det var min oprindelige Plan at erhverve Nyborgs gamle Slot til Museumsbygning. Det lykkedes mig — det var under min sidste Øjenoperation — at formaa min

Broder *Holger* til at yde de nødvendige Penge til Slottets Undersø- ^{6te} Generation. gelse, men til Museum blev efter adskillige Genvordigheder ved en enkelt Mands, en Nyborg-Amerikaners, Offervillighed, købt *Mads Lerches* gamle Gaard fra 1601, den saakaldte »Drost Peder Hessels Gaard«, saaledes at denne nu tilhører Nationalmuseet og for Tiden er under Restauration og Indretning til Museum og Bibliothek. Til det gamle Slots delvise Istandsættelse besluttede jeg derefter at søge Tilskud paa Finansloven, og i 1916 blev der hertil bevilliget 35,000 Kr. fordelt paa to Aar; ogsaa denne Restauration foretages af Nationalmuseet.

Den største Glæde, vi oplevede i vort Hjem, var vor Datter *Elses* Fødsel i 1889. Nogle Aar efter — 1893 — besluttede vi, tildels af pekuniære Grunde, at have Pensionærer. Først fik vi Dyrlæge *Jacobsens* to Sønner fra Ørbæk i Huset, kort efter min Brodersøn *Willy* fra Andst, i 1894 min Broder *Johns* Søn *Frits* og endelig min Fætter *Harald Rist's* Søn *Preben*, som alle bragte Liv til Hjemmet; ogsaa megen Fornøjelse havde vi af de unge Piger, der samtidig kom i Huset hos os, saasom en Slægtning af *Sofie: Ellen Schultz* fra Slagelse og min Broderdatter *Gudda* fra Andst; senere har *Lajla*, hendes Søster, boet hos os, da hun var Lærerinde ved en Pigeskole. *Sofie* forstod at gøre »Skolen«, som Hjemmet kaldtes, til et livligt Samlingssted for Unge og Ældre. Til vor nærmeste selskabelige Omgangskreds hørte Provst *Hjorts* Familie, Overauditor *Bjerrers*, flere af Garnisonens Officersfamilier o. m. a. En af vore bedste Venner og hyppigste Gæster, Provstens Datter, den begavede, men svagelige *Marie Hjort*, døde et Par Maaneder før min Hustru.

Min Hustru *Sofie* havde i Tidens Løb gjort sig meget afholdt i Nyborg, især ved sit fornøjelige og milde Sind, der ikke alene med stor Interesse omfattede vor ikke saa lille selskabelige Kreds, men, saa at sige, hele Befolkningen i den lille By, i hvilken hun følte sig saa hjemme. I de sidste Aar hun levede, blev »Louiseforeningen« stiftet i København, og hun blev da Formand i den Afdeling, der blev oprettet i Nyborg, en Gerning, der særlig tiltalte hendes varme Følelse for »les pauvres honteuses«, og hvori hun virkede med usvækket Interesse i en Række Aar. Hendes blide og stille Død, den 30. December 1914, vakte i alle Krese en dyb og medfølelse Deltagelse.

PROFESSOR CARL PETERSENS BØRN.

HENRI PETERSEN.

1844—1865.

Henri Petersen, Søn af Professor *Carl Petersen* og *Thora Lytt-hans*, blev født den 29. Februar 1844. Han blev Student fra Metropoli-tanskolen 1862 med 2. Karakter til hans Faders, Professorens store Ærg-relse, ikke paa Grund af dennes Stilling som Lærer i Skolen, men fordi *Henri* var saa udmærket begavet. Flid havde imidlertid ikke været hans stærke Side paa Skolen og blev det heller ikke, da han skulde tage fat paa den polytekniske Lærestanstalt.

Henri Petersen var nemlig i Besiddelse af en straalende Ungdoms-glæde og den lyseste Livslyst, der gav sig Udslag i et altid sprudlende Vid og Lune. Allerede som halvvoxen Dreng bragte han Skæmt og Lat-ter med sig i Hjemmet og i Skolen. Denne Humor udfoldede sig i hans Rusaar, ikke alene i en altid slagfærdig Mutterwitz, men især i Studenter-foreningen i en enestaaende Evne til at holde morsomme Taler og skrive aktuelle Viser, der ofte havde et vel drastisk Præg, og som paa den vittigste Maade lynede af satiriske Indfald om Døgnets Begivenheder og Personligheder. Han var derfor i sin unge Alder en ligesaa kendt som yndet og feteret Studenterkammerat. At dette ikke fremmede hans Studium, følger af sig selv, men ligesaa selvfølgelig var det, at da der i Studenterverdenen i 1863 under Redaktion af hans Ven cand. phil. *Vilhelm Haase* (1838—1910), der senere udgav »Punsch« og »Puk«, blev paabegyndt Udgivelsen af et Vittighedsblad »Sværmer«, som blev illu-streret af unge Kunstnere, var *Henri Petersen* den flittigste og mor-somste Bidragsyder. Krigen 1864 gjorde Ende paa Bladet og tog alle Med-arbejderne i sin Tjeneste. Trofast mødte *Henri Petersen* som Officers-aspirant paa Landkadetakademiet den 8. Januar 1864 og blev modtaget

med glade Smil og aabne Arme af sine Fætre og mange andre frivillige Kammerater fra Studenterverdenen. Hans Optræden som Militær gjorde kolossal Lykke, og han holdt Humøret vedlige i den trange Tid mellem Befalingsmænd og Aspiranter ved sit uforstyrrelige Lune og sine

STUD. POLYT. HENRI PETERSEN.
Maleri af Const. Hansen.

mange vittige Paafund, men selv egnede han sig mindst af alle til at være Officer og afgik derfor som menig Soldat i Sommerens Løb til 7. Regiment.

Efter Krigen blev han syg og laa i nogen Tid i Odense, stærkt medtagen af denne Sygdom. Da han saa kom hjem til Kastelsvejen og atter skulde tage fat paa Læreanstalten, var han meget optaget af sin Søster

6te Generation. *Fanny's* Bryllup med *Johan Wiehe* i Maj 1865, men da han et Par Maaneder efter tog Ophold hos Familiens kære Venner og Slægtninge Forpagter *C. B. Bartholins* paa Nielstrup paa Lolland, døde han dér den 14. Juli, kun 21 Aar gammel. Ingen af de mange, der i sin Tid har kendt den livsglade og elskværdige Yngling, han var, har nogensinde glemmt ham.

FANNY WIEHE, f. PETERSEN.

1845—1908.

Fanny Petersen, eneste Datter af Professor *Carl Petersen* og *Thora Lythans*, blev født i Kjøbenhavn den 24. Maj 1845. Hun voxede op i sit Hjem paa Kastelsvejen mellem sine fem Brødre, og hendes gode Begavelse og livlige Temperament blev sikkert paavirket af den stadige Drengemgang. Hendes smukke Øjne og fine Smil prægede især hendes Ydre, og hendes glade og elskværdige Sind bevirkede ogsaa, at hun var meget elsket og feteret i det selskabelige og gæstfri Hjem af de mange unge Mænd og Kvinder, der søgte det. Allerede i 20 Aars Alderen indgik hun den 18. Maj 1865 Ægteskab med kgl. Operasanger *Johan Henrik Wiehe*, der var 15 Aar ældre end hun.

Johan Wiehe var yngste Søn af Justitsraad, Havneskriver *Carl Vilhelm Wiehe* (f. 8. November 1788 og død 17. Februar 1867) og *Antoinette Louise Rosing* (f. 29. Juni 1791 og død 7. April 1874); han var født den 15. Oktober 1830 og voxede op blandt 6 ældre Søskende i det kultiverede og meget kunstinteresserede Hjem, der, især gennem Moderen, det store Kunstnerpar *Rosings* Datter, følte sig stærkt knyttet til Theatret. I sit sextende Aar, da hans to ældre Brødre *Michael* og *Vilhelm* allerede var Skuespillere, kom *Johan Wiehe* i Handelslære, men da Krigen udbrød et Aars Tid efter, meldte han sig som Frivillig. Som Soldat synes han at være kommen paa sin Plads, og han skriver begejstrede Breve hjem fra Krigsskuepladsen til Forældre og Søskende, han udmærker sig paa forskellig Maade, bliver hurtig Korporal og udnævnes allerede 26. Oktober 1849 til Sekondlieutenant i Krigsreserven ved 9. Infanteri-Bataillon, og Aaret efter, den 25. August 1850, forsættes han til Infanteriets Linie med Anciennitet fra 1. November 1849. Han er nu fast Officer og gør i en Række Aar Tjeneste som saadan. Han laa i Garnison i forskellige Byer, Viborg, Altona og Kjøbenhavn, men 19. Februar 1858 lader han sig sætte à la suite. Det var Theatret, der drog ham, og han modstod ikke den nedarvede Længsel. Efter en Prøve for

det kgl. Theaters Direktion ansattes han, særlig paa Grund af sin smukke *6te Generation.* Baryton, i Marts 1858 paa to Aar og debuterede den 21. Maj som »Figaro« i Mozarts Opera. Den 29. Februar 1860 modtog han endelig sin Afsked i Naade af Krigstjenesten. Ved Theatret faar han snart en ret fremskudt Plads i Operaen, bliver kongelig ansat den 26. August 1864 og glider langsomt over i Skuespillet, hvor han udfører store Roller som Bothwell i »Maria Stuart«, Cloten i »Cymbeline«, Advokaten i »En Fallit« o. fl., og kunde i slige Roller, trods sit ellers saa blide Sind, vise et Vildskab og en dæmonisk Kraft, som, understøttet af hans mægtige Legeme, imponerede og rev med, uden at han dog slog helt igennem eller naaede sine store Brødre.

Hans Ægteskab med *Fanny Petersen* varede kun 10 Aar, i hvilke der blev født dem 5 Børn, hvoraf en Pige døde som spæd. De levede lykkeligt sammen, indtil Sygdommen ramte den store og kraftige Mand, og efter et Par Aars aandelig Depression døde han den 22. Januar 1877, kun 47 Aar gammel, efter i Juni 1876 at have taget sin Afsked fra Theatret. Han optraadte sidste Gang den 30. Maj 1875 som Ørnulf i »Hærmændene paa Helgeland«. Der siges om ham, at han som Menneske var en rig Natur, barnlig og øm, stærk og opbrusende. Han besad en glødende Fædrelandskærlighed og en stor Pligtfølelse, der gjorde sig gældende, baade som Officer og Skuespiller, maaske laa den første Gerning hans Hjærte nærmest. Han hang med den ømmeste Kærlighed ved sin Slægt, sine Brødre, sin Hustru og sine Børn.

Kort efter sin Mands Død flyttede *Fanny Wiehe*, der allerede som 30-aarig var Enke, sammen med sin ældste Broder Lægen *Otto Petersen*, der dengang var ugift, og som nu blev hende en trofast Støtte og hendes Børn i Faders Sted. Han var Kommunelæge paa Frederiksberg, og de havde et meget hyggeligt og selskabeligt Hjem, hvor Vennerne efter Datidens Skik »kom af sig selv«, og hvor, foruden deres jævnaldrende Venner, ogsaa mange af de gamle Venner fra Kastelsvejen fandt hen.

Efter Broderens Giftermaal 1887 boede *Fanny Wiehe* alene med

FANNY WIEHE, f. PETERSEN.

6te Generation. sine Børn, og Livet forandredes meget for hende. Hendes ældste Datter blev gift 1883 med Provst *Otto V. Glahn* paa Frederiksberg, hendes ældste Søn rejste bort, og hun trak sig noget tilbage i sig selv, idet hun vistnok bittert følte sin Ensomhed, — hun var jo ung endnu. Men da *Otto Petersen* efter fire Aars Forløb blev Enkemand, flyttede de to Søskende sammen igen i hans Villa paa Chr. Winthers Vej, hvor ogsaa hendes yngste Broder *Emil Lytthans-Petersen* boede. I syv Aar levede hun nu et inderligt Familieliv med sine to Brødre og med hyppige Besøg af sine tre gifte Børn, deres Ægtefæller og Børn, medens hendes yngste Søn, Skuespiller *Viggo Wiehe*, stadig boede hos hende, og med ham levede hun, da *Otto Petersen* atter giftede sig, de sidste fire Aar. Noget egentlig lykkeligt Liv kom *Fanny Wiehe* ikke til at føre, dertil var hendes Enkestand for lang, — hun blev 63 Aar, — men hendes Kærlighed til Brødrene, sine Børn og Børnebørn holdt dog som oftest hendes Livslyst og Humør oppe, ligesom hun havde den Glæde at se begge sine Døtre gifte og sine Sønner godt i Vej. Ved sin Død havde hun 11 Børnebørn.

Der siges om hende, at hun havde et »Hjærte af Guld« og viste en sjælden Trofasthed mod Slægt og Venner. Hver Gang, der forelaa en alvorlig Opgave for hende, var hun energisk og opofrende til det yderste, men dagligdags eller overfladiske Kærlighedsytringer havde hun intet Udtryk for, det var, som om hun mente, at stærke Følelser var for ædle og ophøjede til daglig at vises til Skue.

Efter lange og haarde Lidelser døde hun den 2. Februar 1908 paa Diakonissestiftelsens Hospital.

KOMMUNELÆGE OTTO PETERSEN.

1846—1907.

Otto Petersen, næstældste Søn af Professor *Carl Petersen* og *Thora Lytthans*, blev født i Kjøbenhavn den 3. Oktober 1846. Han blev Student fra Metropolitanskolen 1864 med 1. Karakter og havde taget en smuk første Del af medicinsk Embedsexamen, da Faderen pludselig døde den 16. Juli 1870. *Otto Petersen* var paa den Tid i Westphalen med den unge brystsyge *Holger Bartholin*, der havde været i Huset hos hans Forældre paa Kastelsvejen. I Hannover traf han sin Moder, der var bleven kaldt hjem fra Frankrig, og de naaede hjem til Begravelsen. Faderens Død fik stor Indflydelse paa hans Fremtid. Forældrenes Formue var for en stor Del

forbrugt i det gæstfri Hjem, og *Otto Petersen* følte det som en Pligt ^{6te} Generation. mod sin Moder saa hurtigt som mulig at fuldende sit Embedsstudium. Han gik derfor op til Examen allerede 1871, et halvt Aar før Tiden, og naaede af den Grund kun en god anden Karakter. Kort efter blev hans Moder meget syg, og ved en Operation viste det sig, at hun var angrebet af en Kræftlidelse. *Otto Petersen*, der havde været tilstede ved Operationen, maatte alene bære sin Viden herom og lade som intet, for ikke at forøge hendes Lidelser, samtidig med at han vidste, at hun var mærket til Døden. Denne indtraf den 1. November 1872.

Kort efter sin Examen var han bleven Kandidat paa Kommunehospitalet og fungerede som saadan det meste af Tiden fra Juni 1871 til Oktober 1873. Under et Vikariat for Læge *Struckmann* i Nykjøbing paa Falster havde han ofte Lejlighed til at komme til Nysted, og da en Del Borgere der i Byen var misfornøjet med deres Læge, modtog han en Anmodning fra dem om at nedsætte sig dér, hvilken han i Oktober 1873 efterkom. Det viste sig snart, at dette Forsøg var forfejlet. Byen var ikke stor nok til, at der kunde oparbejdes en ordentlig Praxis for ham, og Bønderne i Omegnen var fra gammel Tid vant til at betale deres Huslæge 5 Rdlr. om Aaret, for hvilket Beløb han skulde være til deres Disposition til enhver Tid. Trods sin Beskedenhed og Fordringsløshed kunde han ikke finde sig heri. Han flyttede tilbage til sin Fødeby og nedsatte sig i Juli 1874 som praktiserende Læge paa Frederiksberg.

Da Fattiglægen i Frederiksberg Sogn *C. E. Tøttrup* døde i 1876, blev hans Embede delt i to Kommunelæge-Embeder. *Otto Petersen*, der var en i høj Grad tilbageholden Mand, kunde ikke overtales til at arbejde for sin Kandidatur til det ene af disse Embeder. Da tog hans Søskende og Venner Affære gennem Geheimeraadinde *Hall*, f. *Brøndsted*, der hørte til deres Bekendtskabskres og som ung Pige var kommen i hans Bedstefaders Hjem paa Vestergade, og Provstinde *Ewaldsen*, f. *Bahnson*, der begge havde megen Indflydelse hos Justitiarius *N. F. Schlegel*,

KOMMUNELÆGE OTTO PETERSEN.

6te Generation.

CAROLINE PETERSEN. f. LOWZOW.

Lowzow, der var født den 8. Januar 1859 paa Slettegaard. Hun var Datter af Jægermester *Adam Gottlob v. Lowzow* til Slettegaard (f. den 31. Maj 1825 og død den 22. Januar 1904) og *Marie Louise Hansen* (f. den 12. September 1832 og død den 25. Januar 1906). Hun var 1874 blevet indskrevet i Vallø, men ægtede allerede den 24. Oktober 1878 cand. jur., Baron *Peter Maximilian Haxthausen* (f. den 18. August 1841 i Holbæk), som døde i København den 9. December 1885. I dette Ægteskab fødte hun 1879 en Søn.

Otto Petersens Ægteskab varede knap 4 Aar, da hans Hustru døde den 10. Februar 1891, og han flyttede da atter sammen med sine Søskende i en Villa paa Christian Winthers Vej, som Broderen *Emil* havde opført 1886. Den 2. December 1904 indgik *Otto Petersen* sit andet Ægteskab med *Anna Marie (Dutten) Klitgaard*, der var født den 22. Marts 1881 i Blokhus og Datter af Købmand, Strandfoged, Ejer af Badeetablisementet »Klitgaards Hotel« i Blokhus, *Niels Bonstrup Klitgaard* (f. 10. December 1841 i

som var Formand for Frederiksberg Kommunalbestyrelse. Denne blev vundet for Sagen, og den 1. December 1876 blev *Otto Petersen* ansat som Kommunelæge i Frederiksbergs vestre Fattigdistrikt. — Den 1. Juni 1879 blev han tillige Læge ved Jærnbanen.

Kort efter hans Udnævnelse til Kommunelæge blev hans Søster *Fanny Wiehe* Enke, og han flyttede nu sammen med hende og Broderen *Emil Lytthans Petersen*. Om det smukke Samliv mellem disse Søskende henvises til Side 261.

Men den 2. April 1887 ægtede *Otto Petersen* paa Frederiksberg Baronesse *Caroline Marie (Mimi) Haxthausen*, f.

ANNA MARIE PETERSEN, f. KLITGAARD.

Blokhus) og *Jensine Christiane Cathrine Jensen* (f. 24. Januar 1846 i 6te Generation. Kvorup, Jetsmark Sogn).

Otto Petersen afgik ved Døden den 14. Maj 1907, og hans unge Enke fandt et Hjem i hans Broder *Emil Lytthans Petersens* Hus.

STYRMAND GEORG PETERSEN.

1848—70.

Georg Petersen, Søn af Professor *Carl Petersen* og *Thora Lytt-hans*, blev født den 1. April 1848 i Kjøbenhavn. Han gik ligesom Brødrene i Metropolitanskolen; men da han vilde være Sømand, kom han i 1863 som Skibsdreng ud med Fregatten »Rota« til Indien og China og var borte i to Aar. Ved sin Hjemkomst var han vistnok allerede ked af Sølivet, der jo dengang var meget strængt, men for Skams Skyld blev han ved det og sejlede nogle Aar som Jungmand. Efter nogen Tids Forberedelse herhjemme under Navigationslærer *Schwartz* tog han Styrmands-Examen den 27. Januar 1869 med Karakteren »bekvem«. Han gjorde derefter en Tur til Paris med sin Moder og sin Broder *Otto*. Efter Hjemkomsten laa han syg i nogen Tid paa Kommunehospitalet og gik derefter atter til Koffardis med Puggaards Skibe. Paa Tilbageturen fra Vestindien med et af de gamle ud-rangerede Orlogsskibe »Signe« var han efter en haard tre Dages Storm tiltops for at underslaa Sejlene og laa paa en af Ræerne, men han styrtede ned, slog sig i Faldet mod Rælingen og gik strax tilbunds. Det var den 10. Oktober 1870. Budskabet om hans Død naaede Hjemmet fire Maaneder efter hans Faders Død. Han var en usædvanlig smuk og rask ung Mand.

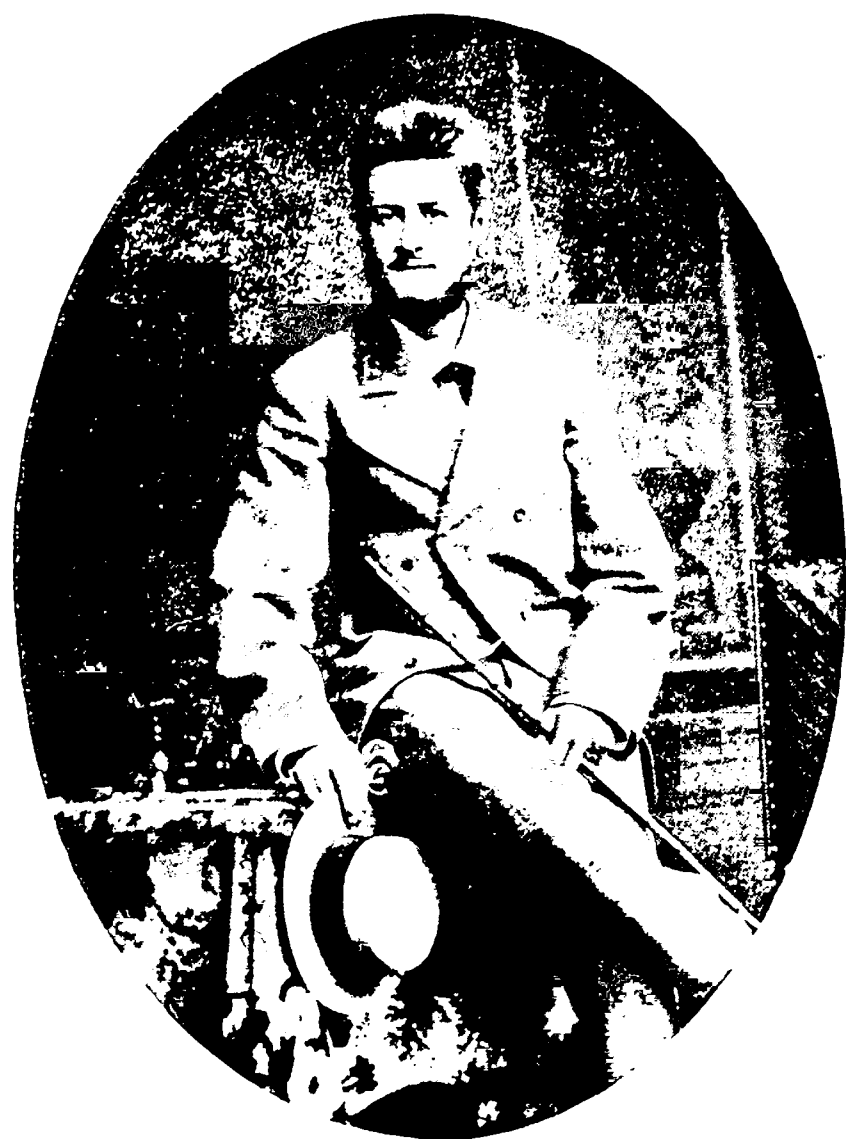
STYRMAND GEORG PETERSEN.

6te Generation.

TRANSLATØR CONSTANTIN LYTTHANS PETERSEN.

1852—85.

Constantin Lytthans Petersen, Søn af Professor *Carl Petersen* og *Thora Lytthans*, blev født i Kjøbenhavn den 28. Februar 1852. Han var den af Brødrene, der lignede *Henri* mest og var ligesom han et kvikt og vittigt Hoved og tilmed meget køn. Han blev Student 1870 fra Metropoli-

TRANSLATØR CONSTANTIN PETERSEN.

tanskolen Dagen før Faderens Død og skulde samme Aften have rejst ned til Moderen i Paris. Som ung Student dyrkede han Studenterforeningslivet ivrigt, men tog sig intet alvorligt for. Han fik en Tid Lyst til at blive Officer og blev i Marts 1871 Rekrut i Fodfolket og om Efteraaret Underkorporal; men da var han led og ked af Soldatertjenesten og blev hjemsendt i August 1872. Samme Aar den 1. November døde hans Moder.

Ved Hjælp af Konferensraad *Jean Hansen*, der dengang var Privatsekretær hos *Tietgen*, og som i sin Ungdom var kommen i Hjemmet paa Kastelsvejen, fik *Constantin Petersen* 1873 Ansættelse i Privatbanken med en aarlig Gage af 200 Rdlr. Han var en Tid i Østre Afdeling (Kongens Nytorv), men kom senere ind i Hoved-Afdelingen.

Chefen for et af de største Handelshuse i Santos i Brasilien *Zerrenner Bülow & Co.*, *Adam Bülow*, kom et Par Aar efter paa Besøg i Danmark, og efter sin Tilbagekomst til Santos skrev han til en god Ven og Skolekammerat, Overretssagfører *Harald Petersen*, om at faa nogle flinke unge danske Mænd derover. *Constantin Petersen* modtog et saadant Tilbud og rejste i Efteraaret 1875. Han var derefter ansat i dette store Kaffehus til 1881, da han rejste til Rio, hvor han tog Translatør-Examen i Fransk og Portugisisk og kom saa ind i en Skibsmæglerforretning, hvor han maatte begynde helt fra neden som Clerk. Hjemme fra fik han kun sendt sine smaa Rentepenge.

Han havde megen Lyst til at more sig og var i Besiddelse af et

vist Galgenhumor, der nok har gjort Lykke i hans Omgangskres. I *6te Generation.* Sommeren 1884 fik hans Brødre Meddelelse fra en tysk Ven af ham i Rio om, at han var meget syg, og at han burde kaldes hjem. Der blev strax telegraferet efter ham, og saa rejste han. Paa hele Overrejsen fra Bahia til Hamborg, hvor Brødrene modtog ham, havde han ikke været udenfor sin Kahyt. I Kjøbenhavn vilde han i Begyndelsen gerne færdes ude og besøge gamle Venner, men syg og daarlig var han. Alene hans Udseende tiltrak sig Opmærksomhed, da han var høj, mager og sort-haaret og lignede en Inder, dertil kom, at han paa Grund af sin Sygdom, en fremskridende Tuberkulose, altid frøs og derfor gik indhyllet i en stor Kavaj med et Tørklæde slynget om Halsen. Han boede hos sin Broder og Søster og var ogsaa en kort Tid paa Kommunehospitalet, men flyttede saa tilbage til sine Søskenne og døde hos dem den 4. Januar 1885.

MURERMESTER EMIL LYTTHANS PETERSEN.

FØDT 1856.

Emil Lytthans Petersen, Professor Carl Petersens og Thora Lytthans' yngste Barn, blev født den 10. Juni 1856 paa Kastelsvejen Nr. 5. Han kom 1861 i I. H. Tauber Bondesens Forberedelsesskole og derfra i Metropolitanskolen.

Hans Minder om hans Forældre og om hans Barndomshjem er meddelt foran Side 115 fig.; hans Optegnelser benyttes yderligere med nedenstaaende Oplysninger:

— — — »Det at have sin egen Fader til Lærer i Skolen kunde jo undertiden, naar Karaktererne ikke var glimrende, have sine Ulemper, men jeg har kun gode Minder om Fader som min Lærer i Arithmetik og Geometri i 3 Aar; det skabte mig aldrig Ubehageligheder med Kammeraterne. I 1868 ytrede jeg Lyst til at blive Murermester (Mors Fader havde jo været det, — om det kom deraf, véd jeg ikke —), og efter nogen Overvejelse gav min Fader sit Minde til, at jeg, hvis jeg holdt fast derved i de kommende Aar, maatte faa Lov dertil, — og blev saa fra den Tid hjemme af Fader og *Holten* altid kaldt »*Mureren*« — jeg var endnu kun 12 Aar, saa det havde jo god Tid«. —

1871 kom han ud af Skolen og i Maj Maaned i Lære hos Murermester *R. Berlin* og Aaret efter hos Murermester *Vilhelm Køhler*. I

6te Generation. disse Aar blev han forældreløs, men et stærkt Sammenhold knyttede de endnu levende Søskende sammen, baseret paa de rige Minder fra deres Barndomshjem, og det bestod, til efterhaanden den ene efter den anden gik bort. Da *Johan Wiehe* døde 1877, levede hans Enke og de to Brødre, der var tilbage, sammen i samme Hus eller meget nær ved hinanden.

I April 1874 blev *Emil Lytthans Petersen* Svend og arbejdede som saadan i Kjøbenhavn til Efteraaret 1875, samtidig med at han gik paa

MARGRETHE LYTTHANS PETERSEN,
f. GLAHN.

teknisk Skole fra 1871. I April—Maj 1875 var han indkaldt til Militærtjeneste ved 15. Bataillon, men blev saa kasseret paa Grund af Nærsynethed. I Oktober s. A. besøgte han »Baugewerkschule« i Holzeminden (Braunschweig) og gennemgik Skolens to øverste Klasser med Afgangsbetegnelse i Efteraaret 1876. Derefter gjorde han en Rejse i Europa, bl. a. til Byerne Paris, Wien, Leipzig, Dresden, Berlin og Lübeck. Da han ved Juletid besøgte *Chr. Winther* og dennes Hustru, der jo var hans Moders Søster, i Paris, præsenterede hun ham i Café Rotunde som *Carl* og *Thora Petersens* yngste Søn, og han fik en meget hjærtelig Velkomst af »Madame«.

Ved sin Hjemkomst var han Tegner hos Professor *Ludvig Fenger* til April 1877, arbejdede derefter igen en kort Tid som Svend og blev dernæst Bygningskonduktør hos Murermester *I. W. Frohne* dels ved Apotheket i Kalundborg, dels i Flensborg til Maj 1879. Her blev han forlovet med *Marie Margrethe Henriette Glahn*, som var født i Aalborg den 23. Januar 1853 og var en Datter af Oberst i Ingeniørkorpset *Hans Otto Glahn* (født den 11. November 1817 i Sorø, død std. den 24. Oktober 1914) og *Anna Sophie Augusta Kierboe* (født 24. December 1818 ved Bergen, død 15. Februar 1866 i Helsingør).

Han begyndte nu at tænke paa at virke for sig selv og afsluttede, saa at sige, sine Læreaar ved atter at »tage Skeen i Haand« og at arbejde som Formand hos Murermestrene *Hansen* og *Kruse* ved Opførelsen af Ø. Hassing Kirke i Vendsyssel og Allers Fabrik i Blaagaards-

gade i København. Efter at disse Bygninger var færdige, løste han 6te Generation. Borgerskab i København den 5. Oktober 1880 med Myndigheds-Bevilling, og han har derefter i 36 Aar udfoldet en stor Virksomhed her i Byen.

MURERMESTER EMIL LYTTHANS PETERSEN.

Den 8. Juli 1881 blev han gift i Frederiksberg Kirke.

Om sin Virksomhed fortæller *Emil Lytthans Petersen*: — — »Saa saare jeg begyndte i 1880, kunde jeg strax spore mit Fædrene-Hjems Virkninger, og jeg nød ganske overordentlig megen Imødekommen, hvor jeg kom hen, naar der var den ringeste Relation til Kastelsvejen Nr.

6te Generation. 5. Afdøde Konferensraad *Jean Hansen*, der som ung var kommen hjemme, var nu Privatsekretær hos *Tietgen* og havde med et hollandsk Selskab at gøre, som vilde bygge en Panorama-Bygning, og den skaffede han mig; den er nu nedreven, men vakte den Gang ikke ringe Opmærksomhed, hvor den laa i Jærnbanegade. Det var jo første Gang, noget saadant præsenteredes herhjemme. Mit Mødrenenavn *Lyththans*, som jeg havde faaet i Daaben, hjalp mig vistnok til at slippe for af Folkevittigheden at blive døbt »Panorama-Petersen«, og da der iforvejen var en Murermester, der kaldtes »Brille-Petersen, fordi han ligesom jeg bar Brillen, hvilket var et Særsyn blandt Haandværkere, slap jeg ogsaa for dette Tilnavn. Et Par Aar senere fik jeg ved den daværende Borgmester *Fengers* Velvillie Adgang til Magistratens Arbejder — *Fenger* havde i sin Tid været Læge hjemme — og byggede de første Slagtehus for Magistraten ved Siden af Kvægtorvet. Samme Aar byggede jeg Folke-theatret om første Gang og fik tillige et meget stort Arbejde paa Strøget: Amagertorv Nr. 10 og 12 for *I. M. Goldschmidt*; desuden byggede jeg min Fætter *Holger Petersens* Fabrik paa Tagensvej. Jeg var jo meget ung endnu og havde meget at lære, men det var gode Forhold og dygtige Arkitekter, jeg kom til at virke under, og jeg var meget flittig — tør jeg nok sige. Nogle Aar senere kom jeg til at bygge en stor Arbejdsanstalt i Holbæk og blev overordentlig godt modtaget af Amtmanden Kammerherre *Carl Bille*, der ogsaa hørte til dem, der som ung var kommen hjemme. *Billes* Gæstfrihed fornægtede sig aldrig, naar jeg kom til Holbæk sammen med Arkitekten *Fred. L. Levy* (Søn af Dagbladets *M. A. Levy*, der jo stod *Bille* nær), og mangen fornøjelig Time har jeg tilbragt hos Kammerherre *Bille* i Holbæk. Men altid hvor jeg kom, og det traf sig, at der var Mennesker, som havde kendt Kastelsvejen 5, lød det: Aah! Er De en Søn af Professor *Petersen*! Navnet *Lyththans* bandede mig ogsaa ofte Vej.« — —

Emil Lyththans Petersen har opført en Mængde saavel offentlige som private Bygninger og har beklædt mange forskellige Tillidsposter, blandt hvilke her skal nævnes: Bisidder i Murerlaugets Styrelse fra 1900 til 1907, Medlem af Arbejdsgiverforeningens Repræsentantskab 1891 til 1899, Medlem af den permanente Voldgiftsret til 1910, Medlem af Bestyrelsen for Aktieselskabet Koncertpalæet til dets Ophør, Medlem af Kontrolkomiteen for Kjøbenhavns Hypothekforening fra dennes Stiftelse 1895 m. m. Han blev udnævnt til Ridder af Dannebrog 18. September 1897 og til Dannebrogsmænd 3. September 1910.

I *Emil Lytthans Petersens* og *Margrethe Glahns* Ægteskab er der 6te Generation. født følgende Børn, der i Følge kgl. Bevilling af 18. December 1903 har antaget Efternavnet *Lytthans*: Den 4. Maj 1882: *Thora Lytthans*. — Den 11. August 1886: *Oscar Lytthans*. — Den 16. November 1888: *Kai Lytthans*. — Den 26. Maj 1892: *Gerda Lytthans*. — Den 14. November 1894: *Knud Lytthans Petersen*, død den 3. Maj 1895.

PROPRIETÆR EMIL PETERSENS BØRN.

KAPTAJN HANS WILHELM PETERSEN.

FØDT 1852.

Hans Wilhelm Petersen, Proprietær *Emil Petersens* og *Andrea Brecklings* ældste Søn, blev født i Odder den 17. Januar 1852. Efter endt Skolegang ved Huslærer i Hjemmet kom han i Maj 1867, Aaret efter Moderens Død, tilsøs som frivillig Lærling med Korvetten »Heimdal«, der var paa Togt som Kadetskib, og s. A. med Korvetten »Dagmar« til Brasilien og Vestindien. Fra Sommeren 1868 til Begyndelsen af 1872 sejlede han som Dreng, Letmatros og Matros med Rhederiet Puggaards Fregatskib »Freja« til Vestindien, Ostindien og Sibirien (Wladiwostock).

I Slutningen af 1872 tog *Wilhelm Petersen* saavel den almindelige Styrmandsexamen som denne Examens anden Afdeling med Udmærkelse. Aaret efter havde han Hyre som Matros i amerikanske og engelske Skibe til St. Francisco og Portland (Oregon). I Foraaret 1874 blev han mønstret som 2. Styrmand med Briggen »Jylland«, der sejlede mellem Hamborg og Venezuela, blev paa næste Rejse 1. Styrmand og blev i samme Fart til Slutningen af 1875. I Begyndelsen af det næste Aar kom han paa Marinens Reserveofficers-Skole, blev den 31. Marts 1876 udnævnt til Sekondlieutenant i Flaadens Reserve og gjorde Tjeneste som saadan, indtil han samme Efteraar blev hjemsendt.

Kort Tid efter fik han Hyre som 2. Styrmand paa Dampskibsselskabet »Kjøbenhavn«s Dampskib »Sjælland«, blev et halvt Aar efter 1. Styrmand og sejlede som saadan, til han i Marts 1879 blev Kaptajn paa samme Selskabs Damper »Kjøbenhavn«. Om Sommeren, den 7. Juli 1879, blev han gift med *Henriette Agier*, født paa Ougtvedgaard ved Slagelse den 17. Marts 1860, Datter af Proprietær *Jacques Charles Agier* (f. den 17. Marts 1832 og død den 29. Oktober 1877) og *Aline Sophie Doro-*

thea van Deurs (f. den 22. Juli 1838 og død den 13. Marts 1910). I dette 6te Generation. Ægteskab, som blev opløst 1882, blev født to Døtre: *Ellen Agier Petersen*, født den 6. Maj 1880, død den 10. September s. A., og *Ellen Agier Petersen*, født den 13. August 1881 og gift med Generalkonsul *C. M. Pay*.

KAPTAJN WILHELM PETERSEN.

I de 16 Aar, Kaptajn *Wilhelm Petersen* forblev i Dampskibsselskabet »Kjøbenhavn«s Tjeneste, førte han efterhaanden Dampskibene »Kjøbenhavn«, »Jylland«, »Hafnia« og »Carl Heckscher«. For de to sidstes Vedkommende var han tillige Rhederiets Tilsynshavende under deres Bygning.

6te Generation. Den 24. August 1885 blev han gift med *Ida Sophie Hansen*, født den 17. Marts 1848 i Trondhjem og Datter af Skuespiller *Edvard Hansen* (f. den 17. August 1820, død den 21. Oktober 1874) og *Cathinka Wilhelmine Liebert* (f. den 20. April 1827). (Se Side 280). Dette Ægteskab blev opløst 1906.

Med Udgangen af Aaret 1895 trak *Wilhelm Petersen* sig tilbage fra Koffardifarten og blev fra den 1. Marts 1896 Fører af Havnevæsnets

BERTHA PETERSEN, f. NATHANSON.

Isbryder »Sleipner«, hvilken Stilling han beklædte til 1911. Fra den 1. Januar 1898 til den 1. Januar 1908 var han Medlem af Sø- og Handelsretten og fra Juni 1907 til Maj 1916 søkyndig Synsmand ved »Tilsynet med Dampfartøjer i København«. I Aaret 1900 blev han Medlem af Bestyrelsen for Stiftelsen »Georg Stages Minde« og samme Aar udnævnt til Inspektør for Skoleskibet »Georg Stage«, hvilken Stilling han vedblivende beklæder.

Den 26. November 1903 blev han udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Den 18. April 1914 blev han gift med *Bertha Flora Fraenckel*, født *Nathanson*, født den 10. September 1859 i København, Datter af Vexelerer *Meyer Nathanson* (f. den 16. August 1825, død 16. Marts 1894) og *Hanne Simonsen* (f. den 15. December 1826, død den 11. August 1892), Enke efter Fabrikant *Adolph Gerson Fraenckel* (1855—1900).

STATIONSFORSTANDER FREDERIK BRECKLING PETERSEN.

FØDT 1853.

Frederik Breckling Petersen, næstældste Søn af Proprietær *Emil Petersen* og *Andrea Breckling*, blev født den 17. April 1853 i Odder og blev i Daaben opkaldt efter sin Morfader. Efter at være undervist i Hjemmet dels af Huslærere, dels af Faderen, kom han 1865 i Horsens Latinskole og i Huset hos sin Farbroder, Toldinspektør *Michael Petersen*. Aaret efter døde hans Moder, og to Aar før han blev Student, mistede

han ogsaa sin Fader. Efter i 1872 at have taget Studenter-Examen blev han strax efter Sommerferien ansat som Elev ved Statsbanerne i Aarhus og den 1. Maj 1873 i Silkeborg. I 1874 blev han Assistent, var som saadan fra 1876 i Aarhus og fra 1887 i Vamdrup. 6te Generation.

Den 1. Februar 1889 blev *Frederik Petersen* udnævnt til Stationsforstander i Hobro. Her forblev han i elleve Aar. Den smukke Natur og de gode Forhold tiltalte ham i høj Grad. Banegaarden og Terrænet

STATIONSFORSTANDER FREDERIK PETERSEN.

ADOLPHINE PETERSEN, f. FOGTMANN.

om denne blev i hans Tid (1894—95) ombygget og omlagt. Han blev forlovet og den 25. September 1892 gift i Hørby Kirke med *Dorothea Kirstine Adolphine Fogtmann* og kom ogsaa derved i Forbindelse med Byens bedste og mest intelligente Krese. Hun er født i Randers den 13. September 1849 og Datter af Snedkermester, senere Gæstgiver i Hobro *Lauritz Jens Peter Fogtmann* (f. 8. August 1816 i Jerne, død den 3. Januar 1883 i Hobro) og *Ane Schou* (f. den 12. Oktober 1816 i Skovhuset ved Jægerspris, død den 14. September 1887 i Hobro).

Da han den 1. Juni 1900 blev forflyttet som Stationsforstander til Vamdrup, og han og hans Hustru maatte forlade deres Hjem med dets udmærkede Have, fik de ved Adresser og Gaver mange Beviser paa Byens Hengivenhed og Erkendtlighed. Embedet i Vamdrup, som *Frederik Petersen* nu har beklædt i 18 Aar, medførte selvfølgelig en stor Forandring i alle deres Forhold. Som Grænsestation er Vamdrup en

6te Generation. meget vigtig og vanskelig Post, der kræver ikke alene et overordenligt Arbejde som Følge af den store Trafik, men ogsaa en særegen Samvittighedsfuldhed og Takt, og *Frederik Petersen* har i saa Henseende gentagne Gange modtaget Paaskønnelse i Udtalelser fra sine Overordnede. Den 26. Juni 1900 blev han ogsaa kgl. Vejer og Maaler ved Stationen. Den 2. September 1912 blev han udnævnt til Ridder af Dannebrog.

EMILIE PETERSEN.

FØDT 1854.

Emilie Petersen, ældste Datter af Proprietær *Emil Petersen* og *Andrea Breckling*, blev født den 31. August 1854 i Odder.

»Et Par Aar efter min Moders Død kom jeg, 1868, til Klaks Mølle ved Horsens i Huset hos *Ammitzbøll's*, for der at gaa i Skole og blive konfirmeret. Det havde været min Moders Ønske paa hendes Dødsleje. Min Tante *Elisabeth Ammitzbøll*, født *Johnstrup**) blev, da hendes Forældre døde, opdraget i sin Mosters, mine Bedsteforældres Hjem, og hun og Moder havde holdt saa inderlig af hinanden, at de som unge var uadskillelige, saa Moder kunde ikke tænke sig noget bedre Sted for mig at komme hen. Jeg gik saa i Skole med Kusinerne og Fætrene; der var baade Huslærer og Lærerinde, og jeg blev konfirmeret dér. Jeg havde det vel godt, men jeg savnede Hjemmet og mine Søskende, saa jeg først i en modnere Alder forstod, hvor godt et Hjem jeg havde haft der. Det var Meningen, at jeg skulde oplæres i Husgerning for at komme hjem og være en Støtte for min Fader. Men det skulde ikke være, da han jo døde 1870. Jeg syntes ofte i min Sorg og mit Savn, at der nu var saa lidt for mig at udrette, og jeg tænkte stærkt paa at blive Sygeplejerske, men turde ikke tale derom, thi jeg vidste, at jeg vilde møde stærk Modstand, da man dengang saa anderledes derpaa end nu.

I 1874 kom jeg saa til Pastor *Johs. Chr. Faber* i Følleslev Præstegaard paa Sjælland, hvor jeg dog kun var $\frac{1}{2}$ Aar. Derfra kom jeg til Thyrsted Præstegaard ved Horsens hos Pastor *Jens Chr. Schmidt*. Præsten var en meget kundskabsrig Mand, der vakte mange Interesser hos mig, men det var meget originale Mennesker, og ung, som jeg var, morede vi — der var foruden mig endnu en ung Pige — os tidt over dem. Jeg tog derfra 1880 og kom om Vinteren 1881 til Raadmand *H. L. H. B.*

*) *Elisabeth Johanne Johnstrup* (1825—1909), der 1853 blev gift med *Lars Ammitzbøll* til Klaks Mølle (1821—98), var en Datter af *Andrea Petersen*, født *Brecklings* Moster.

Liisberg i Aarhus og hans Hustru *Julie Liisberg*, født *Lassen*. Det 6te Generation. var et gammelt Patricierhjem, der ikke alene samlede Slægten hos sig, men tillige Byens bedste Familier. Faa Aar efter — 1883 — døde Raadmand *Liisberg*, 68 Aar gammel, og Fru *Liisberg* og jeg blev endnu stærkere knyttet til hinanden. Det var baade interessant og belærende at høre hende fortælle om Minderne fra hendes unge Aar, da hun var kommen i Berøring med Fru *Heiberg* og mange af den Tids Digtere og Skuespillere. Efterhaanden blev hun meget svagelig, og jeg plejede hende de sidste 10 Aar, hun levede, medens hun blev svagere og svagere. Det var ofte en stor Taalmodigheds-Gerning, men jeg var glad ved, at Kræfterne slog til, thi i hendes smertefri Øjeblikke var hun meget taknemlig og sød imod mig, og jeg har mange gode og lyse Minder, som jeg med Tak kan se tilbage paa. Hun døde i Efteraaret 1908, og da var det, som om jeg for anden Gang mistede mit Hjem. Overanstrengt og nervøs, som jeg var, tilbragte jeg Vinteren i Norge for at samle Kræfter og komme til Ro.

EMILIE PETERSEN.

Hvad skulde jeg nu! For gammel til at begynde noget nyt og for ung til ikke at have noget at virke for, besluttede jeg at deltage i et Kursus i Sygepleje for siden at kunne hjælpe dem, som ikke selv havde Raad til at have Sygeplejerske og ikke kunde faa Hjælp fra Menighedsplejen. I Sommeren 1909 gik jeg paa Amtssygehuset i Aarhus, hvor jeg fik Tilladelse til at tage Del i alt, og hvor jeg ogsaa lærte meget, der senere har været mig til stor Nytte. Og da jeg havde hele Dagen optagen og ikke Tid til at ruge over mine egne Sorger, vandt jeg min Sindslikevægt tilbage. Imidlertid kom mine Planer ikke helt til Fuldførelse. Min Fætter, *Holger Petersen*, som netop paa den Tid havde bygget en Villa paa Heden for der at kunne modtage Slægtninge og Venner om Sommeren, opfordrede mig til at lede Arbejdet og Husholdningen derude. Jeg betragtede det som en Opgave, der blev stillet mig, og siden 1910 har jeg derfor om Sommeren opholdt mig paa »Baldersbæk«. Vintermaanederne tilbringer jeg i Aarhus og tager Del i forskellige filantropiske Arbejder.« — —

6te Generation.

GROSSERER PETER JOHAN DITLEV PETERSEN.

FØDT 1857.

Peter Johan Ditlev Petersen, Proprietær Emil Petersens og Andrea Brecklings Søn, blev født i Odder den 14. Februar 1857. Da han var 13

ANNA PETERSEN.
Maleri af Bertha Wegmann.

Aar gammel, kom han, et halvt Aars Tid før sin Faders Død 1870, til sin Fætter *Holger Petersen*, der dengang var ugift, og blev optaget som Handelslærling i hans Forretning. Han arbejdede i denne fra 1875 som

Kommis, samtidig med at han søgte merkantil og sproglig Undervis- *6te Generation.*
ning og Uddannelse.

Han forblev i sin Fætters Hus, da denne blev gift 1872, indtil han

GROSSERER PETER PETERSEN.
Maleri af Knud Larsen.

i Foraaret 1877 rejste til Køl'n, hvor han blev ansat i det bekendte, meget store Firma »Gebrüder Diel«. I Efteraaret 1878 blev han kaldt hjem, da Holger Petersens Hustru døde, for at han kunde være sin Fætter og Principal til Støtte og Medhjælp. Da Forretningen netop paa

6te Generation. den Tid undergik betydelige Udvidelser, kom de Erfaringer, *Peter Petersen* havde høstet under de store Forhold i Udlandet, til god Nytte, og han forestod de Forandringer og Forbedringer, som nu blev indført i Firmaets Virksomhed, der bredte sig mere og mere paa alle Omraader. Fra den Tid var han *Holger Petersens* højre Haand i hele den indre Ledelse af Forretningen, i hvilken han 1881 blev Fuldmægtig. Han fik Prokura 1889, blev den 1. Januar 1895 optaget som Associé i Firmaet »*Holger Petersen*« og løste s. A. Borgerbrev som Grosserer i Kjøbenhavn.

Den 10. Marts 1887 ægtede han *Anna Marie Louise Hansen*, født den 14. November 1849 i Kjøbenhavn, en Søster til hans Broder, Kap-
tajn *Vilhelm Petersens* Hustru, og Datter af Skuespiller *Edvard August Hansen* (født i Kjøbenhavn den 17. August 1820 og død den 21. Oktober 1874), der, efter i otte Aar at have været ansat ved det kgl. Theater, 1849 blev engageret ved Kasino og blev en af dette Theaters bedste Kunstnere. Han tog paa Grund af Sygdom allerede sin Afsked 1860. Han var gift med *Cathinka Wilhelmine Liebert*, der er født den 20. April 1827.

I *Peter Petersens* og *Anna Hansens* Ægteskab er født Sønnerne *Kai Helmer Petersen*, den 26. Juni 1888, og *Palle Helmer Petersen*, den 10. Januar 1891.

ROSALIE VILHELMINE NIELSEN, f. PETERSEN.

FØDT 1858.

ROSALIE NIELSEN, f. PETERSEN.

Rosalie Vilhelmine Petersen, Proprietær *Emil Petersens* og *Andrea Brecklings* næstældste Datter, blev født den 20. Maj 1858 i Odder. Efter at Hjemmet var blevet opløst ved Faderens Død 1870, kom hun i Huset hos sin Moders Forældre i Odder. Den 2. Juni 1881 blev hun gift med sin Barndomsven *Christian Anton Nielsen*, der var født den 18. Maj 1857 paa Rathlousdal, hvor hans Fader *Rasmus Nielsen* (født den 13. August 1827, død den 22. August 1904) var Gartner. Hans Moder var *Jensine Steensen* (født den 12. April 1826, død den 20. Maj 1898).

C. A. Nielsen havde fra 1880 været

Blomsterhandler i Kjøbenhavn, men Aaret efter sit Bryllup flyttede han og hans Hustru til Odder, hvor han nedsatte sig som Gartner. I 1889 rejste de imidlertid til Chicago, hvor han blev ansat som Gartner i Lincoln Park. Fra 1901—03 havde han selv et stort Gartneri i Chicago, men vendte derpaa tilbage til sin forrige Stilling i Lincoln Park og blev 1906 Overgartner i Riwerwiew Park.

I deres Ægteskab er født 4 Børn.

MARIANE CHRISTIANE PETERSEN.

1861—1898.

Mariane Christiane Petersen, Proprietær *Emil Petersens* og *Andrea Brecklings* næstyngste Datter, blev født den 18. Oktober 1861 i Odder. Efter at Hjemmet ved Faderens Død var bleven opløst, kom hun i Huset hos sin Morbroder, Proprietær *Peter Breckling* (1820—1898), der til 1881 ejede Faurgaard. Senere var hun Husbestyrerinde i forskellige Familier til sin Død den 4. Januar 1898 i Hobro. En af hendes Søstre, Fru *Eline Grønnegaard*, skriver om hende: »Mariane var vel den af os Søsken, som til Tider var mest melankolsk, — en Arv efter vor Fader, er det blevet mig fortalt. Hun var ikke stærk og kunde ikke rigtig taale de Stød

MARIANE CHRISTIANE PETERSEN.

og de Skuffelser, som Verden nu en Gang giver dem, der selv maa og skal arbejde sig igennem den, saaledes som vi Søsken har maattet. Men hun kunde ofre sig for andre!«

ANGELIQUE ELINE MARGRETHE GRØNNEGAARD, f. PETERSEN.

FØDT 1864.

Angelique Eline Margrethe, Proprietær *Emil Petersens* og *Andrea Brecklings* yngste Datter, blev født den 6. September 1864 i Odder. Da Hjemmet blev opløst ved Faderens Død, kom hun i Huset hos sin Moster

6te Generation. *Angelique Breckling*, der var gift med Proprietær *Nicolai Matzen* paa Petersminde ved Odder, og blev her opdraget som deres eget Barn, uagtet de selv havde havt 11 Børn, hvoraf 9 levede. Fra 1880 til 1881 lærte *Eline Petersen* Landhusholdning hos sin Fætter *Sophus Matzen* paa Marbjerg Mejeri. Fra April 1883 lærte hun Husholdning hos Pastor *Knudsens* i Leirskov, Forfatteren *Jacob Knudsens* Forældre, og var fra 1884 Husjomfru forskellige Steder, saasom paa Gyllingnæs ved Hor-

ELINE GRØNNEGAARD, f. PETERSEN.

sens, paa Raakildegård ved Støvring, hos Pastor *Brockdorffs*, Alrø, hos Forpagter *Heilmann*, Mollerup, og tog den 1. Decbr. 1888 en Plads i Udlandet som Husbestyrerinde hos Lieutenant, Forpagter *Nielsen*, Slot Reitleben, Wolfsberg i Kärnthen. Efter sin Hjemkomst i Foraaret 1891 bestyrede hun Huset for sin Broder, Stationsforstander *Frederik Petersen* i Hobro, og i Foraaret 1892 var hun en kort Tid Husbestyrerinde hos Forpagter *Petersen* paa Dønnerup ved Jyderup; den 6. September 1892 holdt *Eline Petersen* Bryllup i Bandholm Kirke med Forpagter *Magnus Ludvig Grønnegaard*

Magnus Grønnegaard er født den 22.

Febr. 1852 paa Paarupgaard under Grevskabet Knuthenborg, som hans Fader, *Andrei Peter Grønnegaard* (f. den 6. Juni 1808, død den 28. Januar 1889) havde i Forpagtning. Hans Moder var *Nicoline Kirstine Wichmann* (f. den 14. Juni 1820 i Rønne, død den 8. Januar 1871). Strax efter Konfirmationen kom han ud for at lære Landvæsen og blev i Efteraaret 1868 antaget som Forvalter hos Forpagter *Wesenberg* paa Vaarskov ved Bandholm og lærte derpaa fra 1871—72 Mejeri paa Pederstrup. Efter at have aftjent sin Værnepligt ved Artilleriet, og i Efteraaret 1873 at være hjemsendt som Korporal, blev han strax Forvalter hos Forpagter *Plenge* paa Hardenberg, derpaa fra Foraaret 1874 til Oktober 1875 hos Forpagter *Hansen* paa Ulriksdal, Engestofte, og derefter hos dennes Broder, der var Forpagter paa Corselitze. I Oktober 1881 forpagtede *Grønnegaard* Hodals Møllegaard ved Hobro, som han opsagde 1. April 1895 for i kort Tid at tage Bjerregaard under det Classenske Fideicommis i Forpagtning, hvilken han dog

strax efter afstod for den 25. Maj 1895 at overtage sin nuværende For- 6te Generation. pagtning af Hovedgaarden Corselitze.

Der er i *Magnus Grønnegaards* og *Eline Petersens* Ægteskab født 4 Børn.

DIREKTØR MICHAEL CHRISTIAN PETERSEN.

FØDT 1866.

Michael Christian Petersen, Proprietær *Emil Petersens* og *Andrea Brecklings* yngste Søn, blev født i Odder den 2. Januar 1866. Ved Hjemmets Opløsning efter Faderens Død kom han i Huset hos Forældrenes gode Venner, Lægen i Odder *Max Alexis Agier* (1837—82) og hans Hustru *Sophie Charlotte van Deurs* (1839—1910). Han kom 1883 i Handelslære i Aarhus og blev 1889 Handelsrejsende. I samme Egenskab blev han 1895 ansat i Grosserer *Holger Petersens* Forretning i Kjøbenhavn, indtil han 1903 blev Direktør for samme Firmas »Handels- och Fabriksaktiebolag« i Stockholm, hvor han lever ugift.

DIREKTØR MICHAEL PETERSEN.

6te Generation. Privatbanken den 1. April 1908 overtog Centralbanken, beholdt han denne sin Stilling, som han endnu beklæder.

Den 30. Oktober 1878 ægtede *Otto Petersen* i Kjøbenhavn sin Moders Søsterdatter *Alvilde Koch*, der var født i Damsholte paa Møen den 17. Juli 1859 og døde i Kjøbenhavn den 25. August 1911. Hun var Datter af Provst *Hans Peter Christian Koch* (f. den 17. Marts 1803 og død den 24. August 1887) og *Alvilde Cordelia Jensen* (f. den 30. Juli 1833 og død den 17. Juli 1862).

I Ægteskabet er født *Katty Alma* den 4. Maj 1880 og Revisor *Knud Einar Helmond* den 18. Maj 1883.

INA RAGNHILDA SCHIERBECK, f. PETERSEN.

FØDT 1850.

Ina Petersen, Datter af Grosserer *Johannes Petersen* og *Camilla Jensen*, blev født i Odense den 16. Juli 1850. Tyve Aar gammel ægtede hun den 10. September 1870 i St. Johannes Kirke paa Nørrebro sit Bysbarn *Hans Jacob George Schierbeck*, der dengang lige var bleven Student, og som hun i deres lange Ægteskab paa over 40 Aar fulgte paa mange af hans Rejser og paa hans lange Ophold udenfor Danmark. I Ægteskabet fødtes sex Børn.

Hans Jacob George Schierbeck blev født i Odense den 24. Februar 1847 og var Søn af Metalstøber *Hans George Augustinus Schierbeck* (f. 1814 i Kjøbenhavn, død 1902 i Odense) og *Nicoline Magdalene Høilich* (f. 1818 i Kjøbenhavn, død 1892 i Odense). Efter at have været i Gartnerlære i nogle Aar gav han sig til at studere og blev privat dimmitteret 1870. Sex Aar efter tog han i Vinteren 1876 medicinsk Embedsexamen med Laud. og var derefter en kort Tid overtallig Kandidat paa Frederiks Hospital. Fra Slutningen af 1876 til Begyndelsen af 1879 opholdt han sig i Udlandet og studerede bl. a. i Paris. Efter sin Hjemkomst begyndte han strax i Februar 1879 at praktisere i Kjøbenhavn, men hans Rejselyst førte ham til s. A. nogle Maaneder at tage Tjeneste som Skibslæge paa Skonnerten »Fylla«. I de følgende Aar, fra November 1879 til Juli 1882, var han Kandidat paa Kommunehospitalet og Reservekirurg paa Frederiks Hospital under Overlægen, Professor *M. Saxtorph*.

Men nu kom han for en længere Aarrække bort fra Danmark, da han den 3. Januar 1883 blev udnævnt til Landfysikus paa Island og

Forstander for Lægeskolen i Reykjavik. Han var den sidste Dansker, ^{6te Generation.} der fik Embede paa Island, og var som saadan til en Begyndelse ikke velset af Islænderne. De første Aar paa Island var i det hele taget ikke lette for ham og hans Hustru, men efterhaanden vandt de Terræn og blev tilsidst meget afholdte, hvilket naturligvis ogsaa skyldtes, at Islænderne lidt efter lidt indsaa, hvilken betydelig Kraft *Schierbeck* egentlig var. Han blev nemlig intet mindre end en Reformator og Organisator af det islandske Lægevæsen og Hospitalsvæsen. Han indførte den moderne antiseptiske Saarbehandling ved kirurgiske Operationer og skabte en forbedret klinisk Undervisning paa Lægeskolen, som hidtil havde staaet i Stampe. Af stor videnskabelig og praktisk Betydning blev hans Studier af Spedalskheden, som han i Sommeren 1884 havde haft Lejlighed til at studere i Norge. Han paaviste ogsaa Tuberkulose-Bacillens Tilstedeværelse paa Island og viste derved Uholdbarheden i den gamle Paastand, at der ikke fandtes Brystsyge paa Øen. Han studerede desuden »Faareskab«, en Sygdom, som havde stor Udbredelse paa Øen, og modarbejdede den ved at udbrede Kendskab til dens Midde ved mikrofotografiske Gengivelser af den. Ved sine Forsøg med Dyrkning af Grønsager paa Island indlagde han sig betydelig Fortjeneste og stiftede bl. a. det islandske Haveselskab, for hvilket han var Formand til sin Bortrejse fra Island. Paa Udstillingen i København 1888 fik han Sølvmedaille for Havebrugsprodukter fra Island.

Den 5. Juli 1895 blev hankaldt tilbage til Danmark ved sin Udnævnelse til Landfysikus for Sjællands nordre Landfysikat med Bolig i Charlottenlund, men han vedligeholdt stadig Forbindelsen med Island, hvis Skæbne han omfattede med usvækket Interesse. Særlig Interesse havde Fysikus *Schierbeck* for epidemiologiske Studier og gjorde udmærkede Iagttagelser paa dette Felt, især under den Bubonpest-Epidemi, der herskede i Glasgow i Aaret 1900. Sammen med sin Hustru berejste han det meste af Europa, og de besøgte ogsaa Ægypten for hans Helbreds Skyld.

INA SCHIERBECK, f. PETERSEN.

6te Generation. Sin Virksomhed som Embedslæge bestred han med stor Dygtighed og Interesse, og han var overordentlig afholdt saavel af de mange Kolleger, han arbejdede sammen med, som ogsaa af Jordemoderstanden, hvis økonomiske Kaar han med Held søgte at forbedre. Han var i det hele taget en usædvanlig elskværdig og nobel Personlighed, munter og hyggelig, bred og jovial i sine Venners Kres.

Den 11. April 1890 blev han Ridder af Dannebrog, den 7. November 1895 fik han Dannebrogsmændenes Hæderstegn og blev den 3. Januar 1908 Kommandør af Dannebrog (II. Grad). I 1903 blev han valgt til Formand for Foreningen af Fysici, og i Maj 1908 blev han Medlem af Medicinalkommissionen.

Fysikus *Schierbeck* afgik ved Døden i sit Hjem i Charlottenlund den 7. September 1911. Til Minde om sin Mand oprettede hans Hustru 1914 »*Hans Jacob George Schierbecks Legat for medicinske Studerende*«.

ETATSRAAD VILHELM PETERSENS BØRN.

CHRISTIANE MARIE PETERSEN.

FØDT 1846,

CHRISTIANE PETERSEN.

Christiane Marie Petersen, ældste Datter af Etatsraad *Vilhelm Petersen* og *Adolphine Købke*, blev født den 30. September 1846 i Odense. Efter Faderens Død 1895 bosatte hun sig i Kjøbenhavn.

6te Generation.

MARTHA PETERSEN.

MARTHA MAGDALENE PETERSEN.

FØDT 1849.

Martha Magdalene Petersen, Datter af Etatsraad *Vilhelm Petersen* og *Adolphine Købke*, blev født den 11. Marts 1849 i Odense. Hun tog efter sin Søster Fru *Cecilie Krohns* Død 1895 i Huset hos sin Svoger, Skolebestyrer *Johan Krohn*, og har siden bestyret hans Hus.

CHRISTEN SCHIELLERUP PETERSEN.

1851—1876.

Christen Schiellerup Petersen, Søn af Etatsraad *Vilhelm Petersen* og *Adolphine Købke*, blev født i Odense den 28. Januar 1851 og blev opkaldt efter sin Morbroder, den berømte Maler. Efter sin Konfirmation kom han i Lære i Købmandsfirmaet Brødrene *Schnackenburg* i Odense og var senere Kommiss i *J. Stokkebyes* Kul- Korn- og Skiferforretning i samme By, hvorfra han rejste til Newcastle og havde her i et Par Aar Ansættelse i Handelshuset *Lund & Redford* til sin Død sammesteds den 16. Juni 1876. Det var et tungt Dødsfald; han var en saa brav og lovende ung Mand.

CHRISTEN SCHIELLERUP PETERSEN.

PETRA HANSINE BRANDT, f. PETERSEN.

FØDT 1852.

PETRA BRANDT, f. PETERSEN.
Maleri af A. Jerndorff.

Petra Hansine Petersen, Datter af Etatsraad Vilhelm Petersen og Adolphine Købke, blev født den 20. December 1852 i Odense. Hun underviste som ung Pige i nogle Aar i Fru Heins Pigeskole i Odense, men ægtede den 25. September 1877 i Odense Jærnstøber Knud Gum-

6te Generation. mesen Brandt. Han blev født den 23. Februar 1853 i Odense og er Søn af Købmand i samme By *Ernst Brandt* (f. den 17. Januar 1823 i Neder Mølle ved Bogense, død den 30. December 1910 i Odense) og *Caroline Charlotte Brandt* (f. den 28. Oktober 1827 i Egeskov Forpagtergaard, død den 6. Maj 1861 i Odense). Efter at have taget Realafgangsexamen fra Odense Katedralskole var han 3 Aar i Lære i *H. Rasmussen & Co.s* Jærnstøberi og Maskinfabrik i Odense og bestyrede fra 1874 til 1878 en Filial af denne Forretning i Odense: Nørrebro Jærnstøberi, som hans Fader overtog 1876. Den 27. Februar 1878 tog *Knud Brandt*, faa Dage efter at han var bleven 25 Aar, Borgerskab som Jærnstøber og indgik som Kompagnon i Forretningen, der nu fik Navnet *Brandt & Co.* I 1911 overgik Firmaet til et Aktieselskab, i hvis Bestyrelse *K. G. Brandt* stadig er. 1913 flyttede han og hans Familie til Kjøbenhavn og tog Bolig i Charlottenlund.

I Odense var *K. G. Brandt* i to treaarige Perioder Medlem af Skattekommissionen og fra 1895 Medlem af Inspektionen, og fra 1908 tillige Regnskabsfører og Kasserer i »Lahns Stiftelse«. Desuden var han i de senere Aar af sit Ophold i Odense Medlem af Bestyrelsen for det private Velgørenheds Selskab, Stiftelsen af 18. September, Den konservative Vælgerforening og Fyens Stifts Kunstforening. Der er i Ægteskabet født fire Børn.

CECILIE MARGRETHE KROHN, f. PETERSEN.

1854—95.

Cecilie Margrethe Petersen, Datter af Etatsraad *Vilhelm Petersen* og *Adolphine Købke*, blev født den 4. December 1854 i Odense. Hun ægtede den 3. November 1879 sin Fætter (hendes Moders Søstersøn) *Johan Jacob Krohn*, født den 9. August 1841, Søn af Professor, Medaljør *Frederik Christoffer Krohn* (født den 4. August 1806 og død den 13. September 1883) og *Sophie Susanne Købke* (født den 3. Maj 1807 og død den 15. Juli 1853). *Johan Krohn* tog Studentereksamen fra Metropolitanskolen 1860, blev 1867 theologisk Kandidat og var fra 1868 til 1873 Huslærer hos Grev *Moltke*, Bregentved. I 1877 blev han Forstander for det kgl. Theaters Elevskole, men opgav denne Virksomhed 1880 for at overtage Bestyrelsen af »Krebs's Skole«, som han ledede i 34 Aar til 1914, og som nærmest var en Forberedelsesskole til den lærde Skole.

CECILIE MARGRETHE KROHN, f. PETERSEN.
Tegning af Frants Henningsen.

Allerede den 15. December 1895 afgik Cecilie Margrethe Krohn ved Døden.

CONRADINE SOPHIE SUSANNE PETERSEN.

FØDT 1856.

Conradine Sophie Susanne Petersen, Datter af Etatsraad *Vilhelm Petersen* og *Adolphine Købke*, blev født den 13. Juli 1856 i Odense. Hun og hendes Søster *Adolphine* overtog efter Faderens Død hans Ejendom paa Albani Torv, som de dog allerede samme Aar afhændede. Hun

6te Generation.

CONRADINE OG ADOLPHINE PETERSEN.

underviste i nogle Aar i en Pigeskole i Odense og har stadig været bosat i denne sin Fødeby.

ADOLPHINE WILHELMINE
PETERSEN.

1859—1911.

Adolphine Wilhelmine Petersen, Datter af Etatsraad *Vilhelm Petersen* og *Adolphine Købke*, blev født i Odense den 5. Marts 1859. Hun var Lærerinde i Odense, indtil hun af Helbredshensyn maatte opgive det; men trods Sygdom og Svaghed vedblev hun at være et livligt og fornøjeligt Menneske. Hun døde den 8. November 1911 i Odense.

WILHELM NICOLAI PETERSEN.

1862—71.

Wilhelm Nicolai Petersen, Søn af Etatsraad *Vilhelm Petersen* og *Adolphine Købke*, blev født den 26. Juni 1862 i Odense og døde smtds. allerede den 13. September 1871.

FREDERIK CARL CHRISTIAN PETERSEN.

FØDT 1865.

Frederik Carl Christian Petersen, Søn af Etatsraad *Vilhelm Petersen* og *Adolphine Købke*, blev født den 18. Maj 1865 i Odense. Efter sin Konfirmation kom han i Lære i *P. M. Waidtløffs* Købmandsforretning i Odense og var efter sin Læretid i to Aar Kommiss i samme. I 1888 besøgte han *Grüners Handels-Akademi* i Kjøbenhavn og indtraadte 1890 i *Faderens Forretning*. Da denne efter *Faderens Død* blev solgt, havde *Frederik Petersen* et Par selvstændige Forretninger, men fik 1911 Ansættelse i *Stallknecht & Meyers* Frøforretning i Kjøbenhavn.

FREDERIK PETERSEN.

LÆRER LUDVIG RUDOLPH PETERSENS BØRN.

FREDERIKKE CAROLINE CHRISTIANE PETERSEN.

FØDT 1853.

Christiane Petersen, Datter af Lærer *Rudolph Petersen* og *Frederikke Krause*, blev født den 6. Oktober 1853 i Flensborg. Efter Faderens Død 1866 flyttede hun med sin Moder og Broder til Kjøbenhavn. Hun boede sammen med Moderen og var hendes Støtte i hendes høje Alderdom, til hun døde 1898. Hun har ernæret sig ved Haandarbejde og er stadig bosiddende i Kjøbenhavn.

CHRISTIANE PETERSEN.

GROSSERER FREDERIK CARL CHRISTIAN PLANUM.

FØDT 1855. + 27/10 1932

Frederik Petersen, Søn af Lærer *Rudolph Petersen* og *Frederikke Krause*, blev født den 6. Oktober 1855 i Flensborg; ligesom Søsteren blev han født paa Kong Frederik VII's Fødselsdag og ligesom hun opkaldt efter Kongen. Da han var 7 Aar gammel, kom han i Flensborg Latin- og Realskole, men da Preusserne besatte Byen, blev Skolen lukket, og han gik saa i Holdts Skole, indtil hans Moder efter Faderens Død 1866 bosatte sig i Kjøbenhavn. Her gik han i Melchiors Borger-skole indtil 1870, da han den 8. November kom i Lære hos Isenkræmmer *Hans W. Hartvig*, Amagertorv 4. Et halvt Aar efter udstaaet Læretid fik han Plads hos Isenkræmmer *E. M. Lunning* i Kalundborg fra

6te Generation. Maj 1875 til November 1876, hvorefter han i et ligesaa langt Tidsrum arbejdede i en københavnsk Isenkram- og Udstyrsforretning, og efter dens Ophævelse blev han ansat i *Georg Primons* Galanteriforretning, Østergade 15, og senere hos Efterfølgeren, indtil han 1881 blev ansat paa Ny Carlsbergs nyoprettede Aftapnings- og Mineralvandsfabrik Fabrikken »Activ«.

I 1892 forlod *Frederik Petersen* denne Virksomhed for at modtage Engagement som Chef for Cykle-Afdelingen hos Firmaet »Baadh & Win-

WILHELMINE PLANUM, f. JØRGENSEN.   GROSSERER FREDERIK CARL CHRISTIAN PLANUM.

thers Efterf.«, indtil han i 1896 blev optaget i Firmaet L. Bendixens Engros-Forretning.

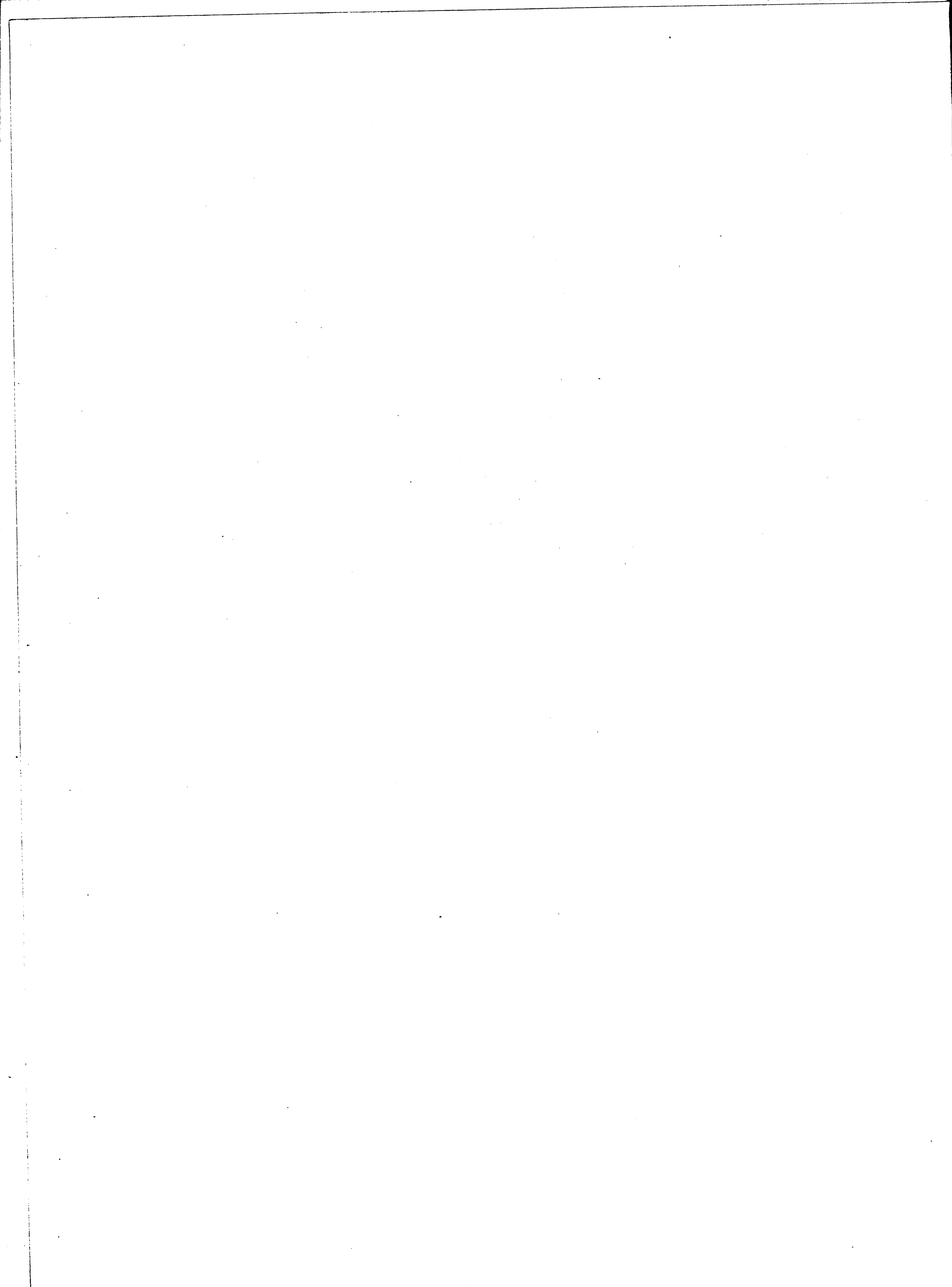
Den 7. Februar 1899 paabegyndte han en selvstændig Forretning for Tilvirkning af Luftringe, »Fabrikken Para« paa Frederiksberg, hvor han s. A. tog Borgerskab som Fabrikant, men han ophævede Fabrikken 1906. Den 5. Juni 1909 erholdt han kgl. Bevilling til Navneforandring og antog Navnet *Planum*.

I nogle Aar var *Frederik Planum* Parthaver i et merkantilt Bureau, som dog ikke svarede sig, og arbejdede saa som Repræsentant, Oversætter og Korrespondent, indtil han kort efter Krigens Udbrud 1914 traadte i Forbindelse med russiske og engelske Firmaer som Indkøber og Kommissionær her paa Pladsen, ligesom han forsøgsvis har sat en Fabrikation af enkelte for Danmark nye Specialiteter i Gang. Den 6. April 1916 tog han Borgerskab som Grosserer i København.

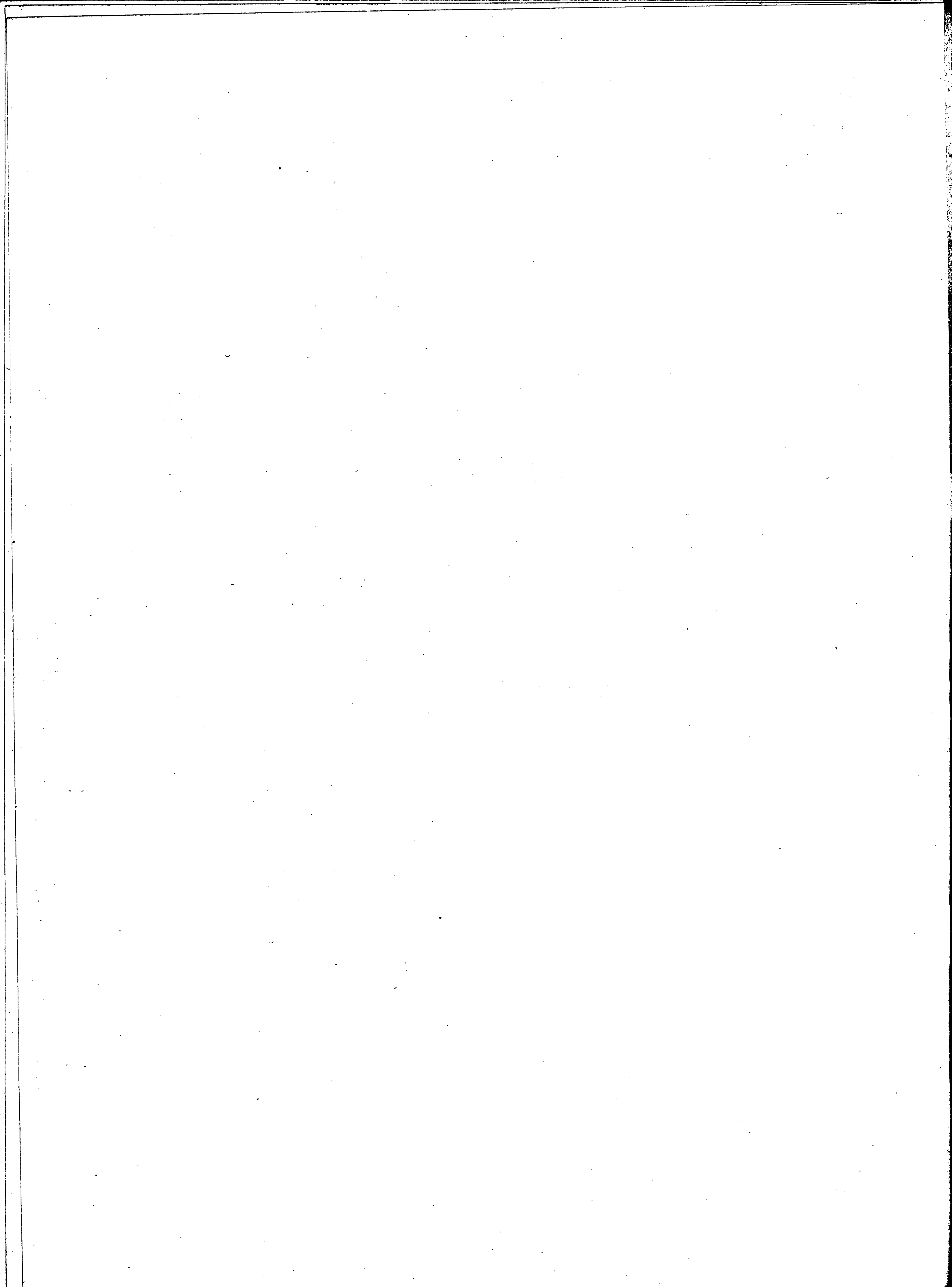
Den 24. Februar 1906 ægtede han i Birkerød Præstegaard *Hansine* 6te Generation.
Wilhelmine (Willy) Jørgensen, der er født den 29. Marts 1870 i Kjøbenhavn og Datter af Sagfører *Andreas Cilius Rauchmaul Jørgensen* (f. 4. Oktober 1831 i Kjøbenhavn) og *Emma Jørgine Andersen* (f. 25. September 1841 i Kjøbenhavn).

I Ægteskabet er der ingen Børn.

7DE GENERATION

BOGHOLDER VILHELM PETERSENS BØRN.

MARIE HENRIETTE ELINE HAUGLUND, f. PETERSEN.

1869—1915.

Marie Henriette Eline (Eba) Petersen, ældste Datter af Bogholder og Translatør *Vilhelm Petersen* og *Astrid Kjer*, blev født i København den 27. Oktober 1869. Hun var paa et Privatlærerinde-Kursus i Frøken Zahles Institut, da hendes Moder allerede døde 1884, og hun maatte i sin unge Alder tildels overtage Husstyrelsen for sin Fader. Da ogsaa han døde fem Aar efter og Hjemmet blev opløst, kom hun i Huset hos Farbroderen *Andreas Petersen*. Samtidig søgte hun energisk at udvide og frugtbar gøre sine Kundskaber og tog i Oktober 1892 Almuelærerinde-Examen fra Frøken Zahles Skole med 1. Karakter.

Hun var nu i et Aar Lærerinde i Vallensbæk Præstegaard hos Pastor *Henrik Hoff*, og her traf hun sin tilkommende Mand, *Jørgen Nielsen*. Han var en Husmandssøn fra Vissenbjerg, født den 29. Marts 1868, Student fra Odense 1887, theologisk Kandidat 1892 med Haud. I. og nu Medhjælper hos Sognepræsten. *Eba* forlod nu Vallensbæk og blev Lærerinde ved de forenede Kirkeskoler i København. Hun fortsatte med denne Virksomhed, omend i formindsket Maalestok, efter at hun den 4. November 1896 i St. Jacobs Kirke var blevet viet til *Jørgen Nielsen*, der den 1. Januar s. A. var bleven ordineret og ansat som Kateket ved St. Johannes Kirkes søndre Sogn (Andreas-Kirken).

Den 31. Maj 1899 blev hendes Mand udnævnt til Sognepræst for Helligsø og Gjettrup Menigheder i Thy.

Den 19. November 1906 antog han Navnet *Hauglund*.

Fra Helligsø blev han den 2. April 1907 forflyttet til Øster Hæsinge i Svendborg Amt.

Tidligere havde *Jørgen Hauglund* skrevet en Del Digte og andre Smaating i forskellige Blade, men nu begyndte han i Øster Hæsinge

7de Generation. en mere omfattende æstetisk Forfattervirksomhed og skrev i de paafølgende Aar en Række Romaner og Fortællinger.

Eba Hauglund havde altid været noget svagelig og sart i legemlig Henseende; men af alle, der kendte hende, var hun anset for et meget aandeligt udviklet og kultiveret Menneske med et ejendommeligt barnligt og uskyldigt Sind. Hun døde 3. Paaskedag den 6. April 1915, kun 46 Aar gammel, i Øster Hæsinge Præstegaard af Tuberkulose i Forbindelse med en Nyresygdom.

Hun efterlod sig 7 Børn, af hvilke den yngste, en Pige, kun var 9 Aar gammel.

IDA ELEONORA MARGRETHE KJER-PETERSEN.

FØDT 1872.

Margrethe Kjer-Petersen, Datter af Bogholder *Vilhelm Petersen* og *Astrid Kjer*, blev født den 4. Juli 1872. Hun tog 1891, nitten Aar gammel, Gymnastiklærerinde-Examen og blev 1903 fast ansat som Kommunelærerinde i København (Jagtvejens Skole). Hun har siden 1906 boet sammen med sin Broder, Dr. med. *Richard Kjer-Petersen*.

DR. MED. RICHARD KJER-PETERSEN.

FØDT 1873.

Richard Kjer-Petersen blev født den 30. Maj 1873 i København som yngste Barn af Bogholder og Translatør *Vilhelm Petersen* og *Astrid Kjer*. Han kom 1884 i Herlufsholm lærde Skole og dimitteredes derfra 1891 med 1. Karakter. I Januar 1898 tog han lægevidenskabelig Embedsexamen med Laud. I August 1899 blev han Reservelæge ved Præstø Amts Sygehus i Næstved, hvor han forblev i to Aar til Juli 1901, foretog derefter Studierejser (Danmark, Sverige, London) og blev December 1902 2. Reservelæge ved Vejlefjord Sanatorium. Som saadan opholdt han sig næsten 2 Aar paa Sanatoriet til 1. September 1904 og foretog i den Tid en Række Undersøgelser, af hvilke en Del danner Grundlaget for Afhandlingen: »Om Tælling af hvide Blodlegemer og om disses Tal hos sunde Mænd og Kvinder«, som han den 15. September 1905 forsvarede for den medicinske Doktorgrad. Efter at have forladt Vejlefjord Sanatorium var *Kjer-Petersen* fra den 1. November 1904 til Juni 1906 Kandidat paa Kommunehospitalet. Fra Juli 1906 til Juli 1911

var han Reservelæge ved Øresundshospitalet og blev i Oktober 1912 *7de Generation.* Kommunelæge i København, men tog sin Afsked fra dette Embede den 1. December 1917.

Dr. *Kjer-Petersen* har gentagne Gange foretaget Rejser i Udlandet og har skrevet en Del i Dagspressen som fast Medarbejder knyttet til Dagbladet »Hovedstaden«, hvis Redaktion han har overtaget den 1. September 1917. Ugift.

HOSPITALSFORVALTER HENRY PETERSENS BØRN.

KIRSTEN FJELSTRUP, f. PETERSEN.

FØDT 1873.

Kirsten Petersen, Datter af fhv. Hospitalsforvalter *Henry Petersen* og *Sophie Møller*, blev født den 20. Februar 1873 paa Fogdarpgaard i Skaane. Hun tog 1895 Kommunelærerinde-Examen og blev den 15. Maj 1901 ansat som Lærerinde ved de københavnske Kommuneskoler. Den 30. Oktober 1901 blev hun i Zionskirken i København gift med Kommunelærer *Frederik August Ferdinand Fjelstrup*. Han blev født den 1. Januar 1864 i Svaninge ved Faaborg og er Søn af Sognepræst til Koldby *Julius Jonas Collin Fjelstrup* (f. 12. April 1825 paa Sindinggaard, død 7. Januar 1898 i København) og *Marie Elise Cordelia Gjølring* (f. 15. Januar 1829 i København, død 17. September 1881). *F. A. F. Fjelstrup* blev 1881 Student fra Aarhus Skole, men var derefter i 1½ Aar ved Landvæsenet, som han dog opgav. I Aaret 1885 tog han Skolelærerexamen og Aaret efter Filosofikum. S. A. den 1. Oktober blev han ansat som Time-lærer ved de københavnske Kommuneskoler og fik den 1. Januar 1892 fast Ansættelse som Kommunelærer. Han har været gift første Gang den 11. Juli 1895 med *Anna Aschlund* (f. den 4. Juni 1865 i København), Datter af fhv. Ingeniørkaptajn, senere Sognepræst *Fr. C. B. Aschlund* og *Ketty Neckelmann*. Hun døde efter et barnløst Ægteskab den 15. Juni 1899. I *F. A. F. Fjelstrups* og *Kirsten Petersens* Ægteskab er født to Børn.

DIREKTØR PER MAYNTZ PETERSEN.

FØDT 1874.

Per Mayntz Petersen, Søn af daværende Proprietær, senere Hospitalsforvalter *Henry Petersen* og *Sophie Møller*, blev født den 12. Oktober 1874 paa Fogdarpgaard i Skaane og kom 5 Aar gammel

med Forældrene til Danmark. Efter at være undervist i Hjemmet af *7de Generation*. Lærerinder til sit tolvte Aar blev han 1886 sat i Roskilde Katedralskoles 1. Latinklasse og udgik 1892 fra Skolen som sproglig Student. Strax efter Sommerferien s. A. begyndte han at studere Kemi og læste paa Adolph Meyers bekendte Kursus for at tage Adgangsexamen til den polytekniske Lærestalt samtidig med, at han hørte Professor Kromans Forelæsninger i Filosofi. Efter at han i 1893 havde taget Adgangsexamen og Filosofikum, studerede han ved Lærestalten og tog Januar 1898 Fabrikingeniør-Examen (tidligere benævnt »Examen i Kemi«) med 1. Karakter. Samme Aar gennemgik han et Kursus paa Alfr. Jørgensens Laboratorium paa Frederiksberg og aftjente sin Værnepligt ved 1. Bataillon i Kastellet fra April til Oktober.

Han rejste derefter til Udlandet og var fra Januar til Oktober 1899 Assistent paa Murphy & Lonsdales gæringsfysiologiske Laboratorium i Leeds. Stadig med den Plan for Øje at uddanne sig til Brygger arbejdede han nu et Fjerdingaar som Elev paa Bryggeriet »Djursland« i Grenaa og derefter paa »De forenede Bryggerier« i København i Sommeren 1900. Da der imidlertid blev en Plads ledig paa Statsprøveanstalten i København, hvor han en kort Tid i Forsommeren 1900 havde haft Ansættelse, opgav han Brygger-Studiet og blev ansat som Assistent ved den nævnte Anstalt, hvor han arbejdede som saadan til Oktober 1901, da han blev Ingeniør. Da Statsprøveanstalten den 1. April 1909 gik ind under Statsdrift, blev *Per Mayntz Petersen* ansat som Afdelingsingeniør og fung. Underdirektør. Den 1. Februar 1912 blev han Direktør for Statsprøveanstalten.

Han har foretaget forskellige Studierejser: 1903 til Material-Prøveanstalter i Hannover, Malines, Paris, Boulogne, London og Amsterdam, i 1904 til Berlin, i 1906 til New York.

Den 12. Oktober 1910 blev *Per Mayntz Petersen* gift med *Julie Johanne Vøhtz*, der er født i Nakskov den 26. Juni 1888, Datter af Direktør ved A/s Maskinfabrikken »Atlas« i København, *Emil Jakob Fischer Vøhtz* (f. 6. Januar 1858 paa Pederstrup ved Nakskov) og *Sophie Petra Jakobine Brendstrup* (f. 26. August 1863 i København). I Ægteskabet er der født 2 Børn: *Inge Mayntz Petersen*, den 2. November 1911, og *Poul Mayntz Petersen*, den 1. Februar 1913.

GROSSERER ANDREAS PETERSENS BØRN.

GERDA ANNA ELINE MØLLER, f. PETERSEN.

FØDT 1889.

Gerda Petersen, Datter af Grosserer *Andreas Petersen* og *Marie (Gytte) Rasmussen*, blev født den 10. Marts 1889 i København. Hun havde oprindeligt bestemt sig for at studere, men maatte paa Grund af Sygdom opgive sin Plan et Aars Tid før Studenter-Examen. Hun lagde sig senere efter Sprog, især Italiensk, og opholdt sig nogle Gange i Italien. I Januar 1910 blev *Gerda Petersen* ansat i Landsarkivet for Sjælland, men trak sig tre Aar efter tilbage herfra og ægtede den 14. Oktober 1914 i Søllerød Kirke Overretssagfører *Hans Peter Møller*, der blev født den 19. Oktober 1874 i København og Søn af Pianofabrikant *Conrad Christian Møller* (f. den 18. August 1843 i København) og *Agnes Ida Cathrine Lytthans* (f. den 4. August 1849 i Fredrikssted paa St. Croix, død den 20. April 1913 i København).

Hans Peter Møller blev Student fra Borgerdydskolen paa Christianshavn 1893 og juridisk Kandidat den 27. Februar 1902. Han fik den 29. April 1905 Bestalling som Overretssagfører.

ELIN SIGRID CRONE, f. PETERSEN.

FØDT 1891.

Elin Petersen, Datter af Grosserer *Andreas Petersen* og *Marie (Gytte) Rasmussen*, er født den 16. August 1891 i København. Hun har opholdt sig et Aarstid i et fransk Pensionat i Schweiz. Den 5. Februar 1914 ægtede hun i Holmens Kirke Ingeniør *Harald Crone*, født den 20. September 1888 i København, Søn af Ritmester *Christian Crone* (f. den

18. Septemder 1854) og *Anna Elise Marie Jørgensen* (f. den 7. Februar 1864, død den 3. August 1899). *Harald Crone* blev i Januar 1912 cand. polyt. og fik strax efter Ansættelse hos Ingeniør *O. K. Nobel*, senere hos Ingeniør *Svend Koch*.

Der er i Ægteskabet født en Datter.

OVERLÆRER FREDERIK PETERSENS BØRN.

HELGA (MUT) MEISEN, f. LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1882.

Helga (Mut) Laage-Petersen, Datter af Overlærer *Frederik Petersen* og *Alma Schøning*, blev født i Viborg den 4. Juli 1882. Hun tog Studentereksamen i Sommeren 1900 fra Frøken Zahles Skole og i Juni 1907 medicinsk Embedsexamen med første Karakter, gjorde i de følgende Aar Tjeneste som Assistent og Kandidat ved de forskellige Hospitaler og medicinske Anstalter i Kjøbenhavn, saasom ved Øresundshospitalets Tuberkulose-Afdeling, Turnustjeneste ved Øresunds og St. Josephs Hospitaler, Frederiksberg Hospital og sammes Epidemi-Afdeling, ved privat Børneklinik, ved Rigshospitalets Børneafdeling og ved Dronning Louises Børnehospital m. fl. Hun foretog Studierejser til Paris 1908 og 1913 til Tyskland og Schweiz. 1912 indtraadte hun som Medlem af Bestyrelsen for »Foreningen for ulykkeligt stillede Mødre«. Hun har senere praktiseret som Læge i Kjøbenhavn i Forbindelse med sin Mand. Den 14. Juli 1907 blev *Helga (Mut) Laage-Petersen* gift i Kjøbenhavn med *Valdemar Meisen Westergaard*, der ved kgl. Bevilling af 11. September 1909 har antaget sin Moders Slægtsnavn *Meisen*. Han er født den 20. Juli 1878 i Randers og Søn af Tømmerhandler *Søren Westergaard* (f. den 1. September 1837 i Horning, død den 8. Februar 1911 i Randers) og *Anna Kirstine Meisen* (f. den 7. Marts 1843 i Vester Tørslev, død den 28. December 1902 i Randers). Han blev Student fra Randers Latinskole 1896 og tog i Vinteren 1903 medicinsk Embedsexamen med første Karakter. Han var derefter Kandidat paa Kommunehospitalet 1903—04 og Januar 1905, studerede i Mellemtiden i 1904 Kirurgi i London og gjorde i Vinteren 1905 Tjeneste som Skibslæge i Vestindisk Kompagnis Skibe. Fra Sommeren 1905 til 1913 gjorde han Tjeneste som Kandidat ved forskellige Hospitaler, saasom:

Frederiksberg Hospital, Kommunehospitalet, Øresundshospital, Børnehospitalet, Turnustjeneste ved Frederiks Hospital, var Assistent ved Poliklinikens kirurgiske Afdeling B, ved Professor *Rovsings* Klinik, ved Frederiks Hospitals Røntgenklinik, ved Kommunehospitalets Afdeling I, ved dette Hospitals kirurgiske Poliklinik, patologiske Institut og Sektionsstue. Den 12. November 1909 erhvervede han den medicinske Doktorgrad for en Afhandling: »Om Røntgenbehandling af de maligne Svulster«. Dr. *Meisen* har desuden fra 1911 praktiseret som Læge i København og har gentagne Gange foretaget Studierejser i kirurgiske Øjemed. Han foretog i Oktober-November 1917, som den engelske Regerings Gæst, en Rejse til England og til den britiske Front i Nord-Frankrig, for at studere Krigs-Kirurgi. Fra 1. April 1913 til September 1917 var han ansat som Reservekirurg ved Sundby Hospital.

Der er i Ægteskabet født to Børn.

HOLGER OTTO LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1885.

Holger Otto Laage-Petersen, Overlærer *Frederik Petersens* og *Alma Schönings* eneste Søn, blev født den 28. Maj 1885 i Viborg. Han kom efter sin Konfirmation 1900 i Købmandslære i Skive og blev 1903 ansat i Firmaet »*Holger Petersen*« som Kommis. Fra 1906 til 1909 opholdt han sig for sin Uddannelses Skyld i Tyskland, England og Frankrig. Den 22. Juni 1909 blev han ansat som Korrespondent i Firmaet »*Holger Petersen*«, og fra den 5. Oktober 1911 har han været Prokurist i samme Firma. Den 12. Februar 1918 har han løst Borgerskab som Grosserer i København.

Den 28. September 1917 blev han i New York gift med *Gertrude Heilbrun*, født den 20. Oktober 1892 i Gelsenkirchen og Datter af Prokurist *Louis Heilbrun* (f. 23. Maj 1846 i Spangenberg i Hessen, død 23. Juni 1914 i Berlin) og *Blandine Heilbrun*, f. *Kaiser* (f. 28. Juni 1856 i Göttingen).

EDITH LOKRANTZ, f. LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1886.

Edith Laage-Petersen, Datter af Overlærer *Frederik Petersen* og *Alma Schøning*, blev født i Viborg den 15. Oktober 1886. Hun blev 1906 Student med første Karakter fra Viborg Katedralskole og tog 1912

7de Generation. statsvidenskabelig Examen ligeledes med første Karakter. Hun opholdt sig 1912 til 1914 dels i Berlin, hvor hun udførte et Arbejde i Arkiverne, og dels i London og paa Malta. I Begyndelsen af Aaret 1915 rejste hun til New York for den 23. Februar at indtræde i Ægteskab med Direktør for svensk-amerikansk Handelskammer i New York *Johan (John) Gabriel Lokrantz*, født den 25. September 1886 i Sverige og Søn af Ejer af Bona i Uppland *Axel Vilhelm Lokrantz* (f. den 26. Februar 1839 i Vangå, Skaraborg, død i Stockholm 1910) og Friherreinde *Hedvig Elisabeth v. Düben* (f. den 19. August 1852 paa Käggleholm i Nerike, død den 24. April 1911 i Stockholm).

Der er i Ægteskabet født en Datter.

ELISABETH LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1888.

Elisabeth (Süsse) Laage-Petersen, Datter af Overlærer *Frederik Petersen* og *Alma Schøning*, blev født den 4. Januar 1888 i Viborg. Hun kom 1903 i fotografisk Lære i Viborg og var 1906 til 1914 Medhjælper i Frøken *Julie Laurbergs* fotografiske Atelier i Kjøbenhavn. I Marts til September 1914 gjorde hun en Studierejse til Tyskland. Hun opholder sig for Tiden hos sin Søster i New York.

KATE OWREN, f. LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1890.

Kate Laage-Petersen, Datter af Overlærer *Frederik Petersen* og *Alma Schøning*, blev født i Viborg den 5. September 1890. Hun tog i Aaret 1910 Examen i Gymnastik, Dans og Svømning ved *Paul Petersens* Institut og var fra 1912 til 1916 ansat som Lærerinde i Gymnastik og Haandarbejde ved Marselisborg højere Almenskole i Aarhus. Fra 1916 var hun Vikar ved Frøken *Sidenius'* Skole i Gentofte. Den 10. Oktober 1917 blev hun gift med Direktør for Lægter-Kompagniet A/s i Christiania, *Sigurd Owren*, født den 31. Juli 1884 og Søn af Overingeniør ved Christiania Kommune *Thomas Frederik Glad Owren* (f. i Christiania den 6. Marts 1843 og død den 2. Januar 1905 std.) og *Emma Cross* (f. den 1. Marts 1847 i London).

FANNY LAAGE-PETERSEN.

7de Generation.

FØDT 1892.

Fanny Laage-Petersen, Datter af Overlærer *Frederik Petersen* og *Alma Schøning*, blev født den 15. December 1892 i Viborg. Hun tog 1910 Studenter-Examen med første Karakter og den 27. Maj 1916 juridisk Embedsexamen ligeledes med bedste Karakter og er fra Oktober 1916 ansat som Assistent i Københavns Magistrats 2. Sekretariat.

ANNA ROSE LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1900.

Anna Rose Laage-Petersen, Datter af Overlærer *Frederik Petersen* og *Alma Schøning*, blev født i Viborg den 7. Oktober 1900.

LÆGE AUGUST PETERSENS BØRN.

PROKURIST ALBERT JOHN LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1873.

Albert Laage-Petersen, Søn af Læge *August Petersen* og *Jetta Levinsohn*, blev født den 14. April 1873 i St. Andst. Han kom i August 1886 i Huset hos sin Farbroder Grosserer *Holger Petersen* i Kjøbenhavn og gik i Borgerdydskolen paa Østerbro, hvorfra han 1890 tog 4. Klasses Hovedexamen. Den 2. September 1891 blev han Discipel paa Svane-apotheket i Kjøbenhavn og tog i April 1895 farmaceutisk Medhjælper-Examen, men opgav derefter dette Fag og blev den 5. August 1896 ansat som Kommiss i Grosserer *Holger Petersens* Forretning. Han var Rejsende for Firmaet fra April 1901 til December 1903, og blev den 14. November 1905 Prokurist i Firmaet. Efter sin Farbroder, Grosserer *Holger Petersens* Død blev han valgt til Medlem af Bestyrelsen for »Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse«. Den 12. Februar 1918 har han løst Borgerskab som Grosserer i Kjøbenhavn.

Den 25. Marts 1904 blev *Albert Laage-Petersen* viet i Frederiksberg Kirke til *Thyra Eleonora Dorothea Voigt*, født den 10. Juli 1876 paa Vellinggaard, Datter af Proprietær *Johan Peter Voigt* (f. den 28. Marts 1843 i Tversted Præstegaard, død den 13. November 1881 paa Vellinggaard) og *Karen Pauline Thomasine Margrethe Olsen* (f. den 8. Januar 1842 paa Thomasminde i Thrige). *Thyra Voigt* kom 1892 til Kjøbenhavn i Huset hos sin Moster Frøken *Caroline Maage* for at gennemgaa et Privatlærerinde-Kursus hos Frøken *Engelhardt*. Hun var derefter fra 1895 til 1899 Lærerinde paa Emdrupgaard hos Proprietær *Lind* og i fire Aar paa Assurance-Selskabet »Skaane«s Kontor hos Direktør *Harald Rist*, der var gift med hendes Moster.

I Ægteskabet er der født to Børn: *Karen Jetta Laage-Petersen* den 10. Januar 1905 og *August Holger Laage-Petersen* den 9. December 1906.

ROSALIE LOUISE (LAJLA) LAAGE-PETERSEN.

7de Generation.

FØDT 1875.

Lajla Laage-Petersen, Datter af Læge *August Petersen* og *Jetta Levinsohn*, blev født i St. Andst den 30. April 1875.

Hun kom 1892 i Huset hos sin Farbroder, Fabrikejer *John Petersen* i Kjøbenhavn, og tog, efter at have læst paa Frøken *Zahles* Kursus, i 1895 Privatlærerinde-Examen. Fik derefter Ansættelse i tre Aar i Frøken *Wildes* Pigeskole i Nyborg og boede i den Tid hos sin Farbroder, Skoleinspektør *Ernst Petersen*. I 1904 rejste hun til Tyskland og Schweiz for at studere tysk Sprog og Literaturhistorie med Hovedophold i Jena og Zürich og fik fra 1906 Ansættelse ved Frøken *A. Sidenius'* Skole i Gentofte.

AUGUSTA (GUDDA) FREDERIKKE ANDERSEN,
f. LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1879.

Gudda Laage-Petersen, Datter af Læge *August Petersen* og *Jetta Levinsohn*, blev født den 18. Februar 1879 i St. Andst.

Hun blev gift den 14. November 1903 i Kjøbenhavn med Premierlieutenant *Niels Marius Andersen*, der er født i Kjøbenhavn den 7. April 1868 og Søn af Barbermester *Johan Christian Andersen* (f. den 22. Januar 1839 i Kjøbenhavn, død smtds. den 18. Februar 1899) og *Marie Petrea Nielsen* (f. den 7. August 1846 i Kjøbenhavn). *Niels Marius Andersen* gik 1875 til 1882 i Hauchs Latin- og Realskole, var frivillig Lærling ved Søværnet 1882—83, tog Adgangsprøven til Søofficerskolen 1884 og blev s. A. udkommanderet med »Heimdals« som Aspirant, men blev ikke optaget paa Skolen. I Aaret 1888 blev han Sekondlieutenant i Fodfolket, gennemgik Officerskolens yngste og næstældste Klasse fra 1889—93 og tog Afgangsprøven 1893. Den 7. Marts 1894 blev han Premierlieutenant ved 19. Bataillon i Nyborg og gjorde fra 1897 til 1901 Tjeneste som Adjutant ved fynske Brigade. Den 22. September 1909 blev han udnævnt til Kaptajn og Chef for 29. Bataillons 3. Kompagni i Viborg og derfra forflyttet 1913 til Holbæk som Chef for 8. Bataillons 3. Kompagni. 1914 tjenstgørende ved Artilleriet. Han blev udnævnt til Ridder af Dannebrog Januar 1918.

I Ægteskabet er der født en Søn.

7de Generation.

WILLIAM LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1881.

William Laage-Petersen, Søn af Læge *August Petersen* og *Jetta Levinsohn*, blev født den 15. Januar 1881 i St. Andst. Da han var 6 Aar, kom han i en privat Skole i Fødebyen, og i Foraaret 1892 kom han i Huset hos sin Farbroder, Skoleinspektør *Ernst Petersen* i Nyborg, for at besøge Byens Realskole. Efter sin Konfirmation kom han den 1. Maj 1896 som Landvæsenselev til *N. J. Bundsgaard* til Kærholm i V. Gesten og var der til November 1898. Derefter var han paa Bøgelund ved Kolding til Efteraaret 1899 og derefter et Par Aar paa nogle andre Gaarde. Fra 1901 om Efteraaret til Foraaret 1903 var han Forvalter hos Forpagter *Broust* i Stenkildstrup paa Sjælland. Vinteren 1903—04 opholdt han sig paa Thune Landbrugsskole.

Da han forlod denne Skole i Marts 1904, overtog han Høngaard og holdt den 29. Marts s. A. Bryllup i Taars med *Anna Marie Clausen*, der er født i Børglum Præstegaard den 25. Februar 1882 og Datter af Proprietær *Jens Clausen* (f. den 6. April 1846 i Øster Hjermelev) og *Ane Cathrine Larsen* (f. den 2. August 1856 i Øster Hjermelev). I Foraaret 1908 ombyttede han sin Gaard med sin nuværende Ejendom Kærvang pr. Sæsing.

I deres Ægteskab er der født dem 7 Børn: *Augusta Laage-Petersen*, født den 28. Juni 1904. — *Helge Laage-Petersen*, født den 27. Januar 1906. — *Ebba Laage-Petersen*, født den 11. December 1908. — *Lilly Laage-Petersen*, født den 11. November 1909. — *Kaj Laage-Petersen*, født den 23. Maj 1912. — *Arne Laage-Petersen*, født den 20. Marts 1914. — *Albert Laage-Petersen*, født den 17. Marts 1916.

OLGA HELLMAN, f. LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1883.

Olga Laage-Petersen, Datter af Læge *August Petersen* og *Jetta Levinsohn*, blev født den 22. Oktober 1883 i St. Andst. Hun kom i Aaret 1906 til Juelsberg ved Nyborg som Gartner-Elev, og efter at have været der i to Aar fortsatte hun sin Uddannelse i Odense hos *Valeur & Søfeldt*. Den 12. Februar 1911 blev hun i Frederiksberg Kirke gift med Ingeniør *Oscar Adalrik Hellman*, født den 18. September 1881 i Haraker, Vestmanlands Len, Søn af Landmand *Johan Fredrik Hellman* (f. den

26. Juli 1833 i Kull, Haraker, død den 28. Marts 1912) og *Anna Mathilde Andersdotter* (f. den 5. December 1835, død den 17. Juni 1890). Ingeniør *Hellman* var fra 1896 til 1901 i Snedkerlære i Torshälla og gennemgik derefter 1901—02 Karlskoga Praktiske Skole og fra 1902 til 1905 Tekniske Elementarskole i Norrköping, hvor han tog Ingeniør-Examen den 3. Juni 1905. Han gjorde derefter en Rejse til Tyskland og arbejdede ved Stettiner Maschinenbau, A. G. Vulcan. Den 1. September s. A. indtraadte han som Elev ved et af Allmänna Svenska Elektriska A. B. i Vesterås anordnet Elevkursus for elektriske Ingeniører, som varede i to Aar, og blev derefter ansat som Montage-Ingeniør ved samme Firma. Han gjorde Januar—December 1910 og April—December 1912 Studie-Rejser til Amerika for særlig at studere Værksted-Drift, men var stadig ansat i samme Firma, i hvilket han blev Værkstedingeniør i December 1912 og Værkstedschef 1917.

I Ægteskabet er der født 4 Børn.

GROSSERER HOLGER PETERSENS BØRN.

HOLGER LAAGE PETERSEN.

1873—1895.

Holger Laage Petersen, Søn af Grosserer *Holger Petersen* og *Augusta van Aller*, blev født den 13. Februar 1873. Han gik i Metropolitanskolen, men blev det sidste Aar privat undervist og 1890 Student med 1. Karakter og cand. phil. 1891. Han blev derefter Handelsmand og rejste efter to Aars Uddannelse i sin Faders Forretning et Aar til Tyskland og derefter til Bradford i England, hvor han døde af Lungebetændelse den 22. April 1895. Han var bekendt som en udmærket Sportsmand.

FABRIKANT JOHN PETERSENS BØRN.

NELLY ERDMANN, f. LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1880.

Nelly Laage-Petersen, Datter af Fabrikant *John Petersen* og *Johanne Thomsen*, blev født i Kjøbenhavn den 18. Juni 1880. Hun blev den 14. August 1912 gift i Holmens Kirke med Kaptajn i Artilleriet *Valdemar Erdmann*, der blev født den 23. September 1870 i Kjøbenhavn og er Søn af Modellerer *Louis Heinrich Adolph Erdmann* (f. den 23. Oktober 1834 i Thüringen, død den 22. Marts 1896 i Kjøbenhavn) og *Augusta Edvardine Kofoed* (f. 1846, død den 4. December 1873 i Kjøbenhavn). Han blev Sekondlieutenant i Artilleriet den 30. Juli 1892, Premierlieutenant den 18. November 1897 og Kaptajn den 15. April 1913.

I Ægteskabet er født 3 Børn.

JOHANNE MARGRETHE (MAGGIE) MELTON, f. LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1881.

Maggie Laage-Petersen, Datter af Fabrikant *John Petersen* og *Johanne Thomsen*, blev født den 11. Juni 1881 i Kjøbenhavn. Hun tog 1902 Translatør-Examen i Engelsk og blev den 30. August 1905 gift i Gilleleje Kirke med Prokurist *Olaf Rudolph Melton*, der er født den 17. November 1878 i Kjøbenhavn. Han er Søn af Oberst i Artilleriet *Siegfred Otto Rudolph Meyer* (f. den 18. Oktober 1850 i Kjøbenhavn) og *Anna Mathilde Møller* (f. den 13. April 1854 i Kjøbenhavn, død den 6. August 1908). *Olaf Rudolph Melton* kom efter i 1895 at have taget Præliminærexamen ind i Bankierfirmaet *Rubin & Bing* og derfra i Kjøbenhavns Korn- og Foderstof-Forretning A/s (forhen *Stokkebye*

7de Generation. & *Hvalsøe*). I Juli 1897 blev han ansat i Landmandsbanken som Assistent, blev 1911 Fuldmægtig og 1915 Prokurist og Chef for Bankens Rembours-Afdeling, 1918 Kontorchef. I Aarene 1902 og 1903 opholdt han sig i England og Tyskland. Ved kgl. Bevilling af 6. Juni 1905 antog han Navnet *Melton*.

I Ægteskabet er født 3 Børn.

FABRIKANT FRITS LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1884.

Frits Laage-Petersen, Søn af Fabrikant *John Petersen* og *Johanne Thomsen*, blev født i Kjøbenhavn den 4. Juli 1884. Han har opholdt sig en Del i Udlandet, først 2 $\frac{1}{2}$ Aar i Tyskland, derefter ansat i Grosserer *Holger Petersens* Forretning i Stockholm og var derpaa i England i 3 Aar i en Forretning i Automobil-Branchen. I Efteraaret 1909 vendte han tilbage til Kjøbenhavn og etablerede sig her som Automobilfabrikant. Den 14. Oktober 1910 blev han gift i Kjøbenhavn med *Florence Hayward*, der er født den 8. August 1887 i Liverpool og Datter af manager of the G. P. O. electrical department *Wilson Hayward* (født 1850, død den 21. Januar 1915) og *Margaret Austin* (død 1893).

I Ægteskabet er født *Frances Laage-Petersen* den 24. August 1912 og *Johan Laage-Petersen* den 6. Maj 1914.

AGNETE (NER) NILSSEN, f. LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1886.

Agnete (Ner) Laage-Petersen, Datter af Fabrikant *John Petersen* og *Johanne Thomsen*, blev født den 1. September 1886 i Kjøbenhavn. Hun har gennemgaaet Kunstakademiets Malerskole, har udstillet paa Foraarsudstillingen paa Charlottenborg 1911 og har foretaget en Del Studierejser i Udlandet. Den 29. April 1914 blev hun gift i Christiania med *Leon von Krogh Nilssen*, der er født 13. Oktober 1881, og Søn af Fabrikejer i Bergen *Ole Nilssen* (f. den 24. Marts 1855) og *Cecilie Sophie v. Krogh* (f. den 16. Januar 1852 i Sandeid). *Leon v. Krogh Nilssen* var i ti Aar i Faderens Forretning, blev cand. med. 1916 og er Indehaver af og Læge ved Furuly Sanatorium paa Øen Stord ved Bergen.

I Ægteskabet er født en Datter.

SKOLEINSPEKTØR ERNST PETERSENS DATTER.

ELSE LAAGE-PETERSEN.

FØDT 1889.

Else Laage-Petersen, Datter af Skoleinspektør *Ernst Petersen* og *Sofie Thomsen*, blev født den 25. August 1889. Efter at have taget Præliminæreksamen fra Nyborg Realskole 1906 blev hun Student fra Nathalie Zahles Skole i København 1908 og cand. phil. 1909. Efter Artium begyndte hun at læse til Skoleembedsexamen ved Universitetet med Fagene Dansk, Historie, Tysk og Gymnastik. I Aaret 1911 opgav hun Studierne og tog hjem til Nyborg for efter Opfordring af nogle Forældre at undervise deres Børn til Optagelse i Mellemskolen. Hun begyndte den 1. September 1911 i sine Forældres Hjem i Spisestuen med 12 Elever fordelt i to Klasser og havde to unge Piger til at hjælpe sig. I Efteraaret 1912 var »Spisestueskolen«, som den kaldtes, voxet saa meget, at hun maatte leje Kvistlejligheden i en nærliggende Villa til Brug for Skolen. Endelig købte hun i Vinteren 1913 ved sin Farbroder Grosserer *Holger Petersens* Hjælp den nævnte Villa, der nu er taget helt i Brug til Skolen, som for Tiden (Nytaar 1917) har 86 Elever, medens Lærerpersonalet bestaar af ti Lærere og Lærerinder. Selv underviser Bestyrerinden i Dansk i alle 5 Klasser, samtidig med at hun efter sin Moders Død forestaar sit og sin Faders Hjem.

MURERMESTER EMIL LYTTHANS PETERSENS BØRN. *)

THORA LYTTHANS.

FØDT 1882.

Thora Lytthans, Datter af Murermester *Lytthans Petersen* og *Margrethe Glahn*, blev født den 4. Maj 1882 i Kjøbenhavn. Hun gik i Frøken Zahles Skole i to Aar, senere i Frøken la Cours Skole i Aarhus i otte Aar og i Frøken Wintelers Skole i Odense i to Aar og tog her Præliminærexamen 1899 med Udmærkelse. Efter et toaarigt Ophold i Vissenbjerg Præstegaard fik hun 1906 Ansættelse i »Nordisk Livs- og Ulykkesforsikrings Selskab« som Assistent.

OSCAR LYTTHANS.

FØDT 1886.

Oscar Lytthans, Søn af Murermester *Lytthans Petersen* og *Margrethe Glahn*, blev født den 11. August 1886 i Kjøbenhavn. Han gik først i Schneekloths Skole, kom senere i Bogø Kostskole, hvor han 1902 tog Præliminærexamen og kom s. A. i Lære hos sin Fader, samtidig med at han gik paa teknisk Selskabs Skole. Han blev Svend 1906 og arbejdede i Kjøbenhavn. Efter at have aftjent sin Værnepligt som Gardist var han i nogen Tid Bygningskonduktør ved Baneanlægget Grenaa—Gjerrild, men opgav derefter denne Levevej af Lyst til Theatret og er fra 1911 Skuespiller. Han blev gift den 23. Marts 1917 med *Thora Sannom*, født den 22. August 1896 i Lyngby, Datter af Fyrbøder *Frits Sannom* (f. den 14. Oktober 1856 i Nykøbing p. M.) og *Camilla Hansen* (f. den 20. September 1861 i Aalborg).

---

*) I Følge kgl. Bevilling af 18. December 1905 har Murermester *Lytthans Petersens* Børn antaget Efternavnet *Lytthans*.

KAI LYTTHANS.

7de Generation.

FØDT 1888.

Kai Lytthans, Søn af Murermester *Lytthans Petersen* og *Margrethe Glahn*, blev født den 16. November 1888 paa Frederiksberg. Han kom 1894 i Bogø Kostskole, hvor han 1905 tog Præliminærexamen. Aaret efter kom han i Tømrelære hos Tømremester *Julius Nielsen* i København og blev Svend 1910. Han arbejdede som saadan og gik samtidig paa Teknisk Skole, hvorfra han fik Afgangsbevis 1911, aftjente derefter sin Værnepligt ved Ingeniørtropperne og foretog saa en Studierejse i 1912 til Tyskland med I. A. Larsens Legat. Han havde efter endt Rejse Plads som Tegner i et Aar hos en Arkitekt i Berlin. Efter sin Hjemkomst gik han paa Kunstakademiet og blev 1914 ansat hos Stadsarkitekten i København. Den 8. Juli 1914 blev han i St. Markus Kirke paa Frederiksberg gift med *Kristine Lund*, født den 31. Oktober 1889 paa Fejø og Datter af Købmand samme Sted *Niels Christian Pedersen Lund* (født paa Halsted Tvede, Lolland, 9. Maj 1860, død paa Fejø den 8. Oktober 1910) og *Nicoline Henriette Polly Andreassen* (født den 18. Februar 1862 paa Fejø).

I Ægteskabet er født 2 Børn: *Inger Margrethe Lytthans*, f. 31. Oktober 1914, og *Christian Emil Lytthans*, f. 29. Oktober 1916.

GERDA LYTTHANS.

FØDT 1892.

Gerda Lytthans, Datter af Murermester *Lytthans Petersen* og *Margrethe Glahn*, blev født den 26. Maj 1892 paa Frederiksberg. Hun gik fra 1897 til 1907 i Frøken Kruses Skole og har Vinteren 1911 til 12 opholdt sig i London.

KAPTAJN WILHELM PETERSENS DATTER.

ELLEN AGIER PAY, f. PETERSEN.

FØDT 1882.

Ellen Agier Petersen, Datter af Skibsfører *Wilhelm Petersen* og hans første Hustru *Henriette Agier*, blev født i Kjøbenhavn den 13. August 1882. Hun ægtede den 2. September 1905 fhv. norsk Generalkonsul *Carl Marius Pay*, der er født i Christiania den 10. Februar 1866 og Søn af Børsmægler *Carl Marius Pay* (død 1913) og *Ane Marie Jacobsen*. *C. M. Pay* har fra sin Ungdom været Handelsmand og har uddannet sig i Norge, England, russisk Finland og Tyskland. Fra 1889 til 1891 havde han Forretning i russisk Finland og fra 1895 i Kjøbenhavn, hvor han 1913 blev udnævnt til Generalkonsul for Norge. S. A. den 11. Juni blev han udnævnt til Ridder af Dannebrog. Ægteskabet, i hvilket der er født et Barn, er opløst 1917.

GROSSERER PETER PETERSENS BØRN.

KAI HELMER PETERSEN.

FØDT 1888.

Kai Helmer Petersen, ældste Søn af Grosserer *Peter Petersen* og *Anna Hansen*, blev født den 26. Juni 1888 i Kjøbenhavn; han blev Student 1906, tog Filosofikum Aaret efter og i Sommeren 1912 juridisk Embedsexamen med første Karakter. Han var derefter i nogle Aar Sagsførerfuldmægtig paa Overretssagfører *A. & G. Sallys* Kontor, indtil han den 1. November 1915 blev ansat som Volontør i Udenrigsministeriet og den 1. September 1916 konstitueret som Assistent. Den 20. September 1913 blev han i Kastelskirken viet til *Estred Charlotte Andersen*, der er født den 26. Juli 1892 i Kjøbenhavn og Datter af Professor ved Kjøbenhavns Universitet, Dr. phil. *Vilhelm Rasmus Andreas Andersen* (f. i Nordrup den 16. Oktober 1864) og *Kirstine Charlotte Mathilde Friderichsen* (f. den 6. September 1865 i Taastrup, død den 9. Marts 1916 i Kjøbenhavn).

PALLE HELMER PETERSEN.

FØDT 1891.

Palle Helmer Petersen, Grosserer *Peter Petersens* og *Anna Hansens* yngste Søn, blev født den 10. Januar 1891 i Kjøbenhavn. Han kom 1907 i Handelslære i Nykjøbing p. F., var senere paa Handelsskoler i Leipzig og i Lausanne, i en Forretning i London og derpaa ansat som Kommiss i Firmaet »*Holger Petersen*«. Efter et Studieophold i London o. a. St. blev han atter ansat i denne Forretning, i hvis svenske Filial han en Tid har gjort Tjeneste. Senere har han opgivet Handelsstanden for at studere.

GROSSERER OTTO PETERSENS BØRN.

KATTY ALMA PETERSEN.

FØDT 1880.

Katty Petersen, Datter af Grosserer *Otto Petersen* og *Alvilde Koch*, blev født den 4. Maj 1880 i Kjøbenhavn. Hun har rejst meget og har bl. a. opholdt sig et Aar i Lausanne. Efter sin Moders Død 1911 har hun styret Huset for sin Fader.

KNUD EINAR HELMOND.

FØDT 1883.

Knud Helmond, Søn af Grosserer *Otto Petersen* og *Alvilde Koch*, blev født den 18. Maj 1883. Han blev Student fra Herlufsholm 1902 og Aaret efter cand. phil. Den 27. April 1907 fik han kgl. Bevilling til Navneforandring og antog Navnet *Helmond*.

»Efter at være bleven Student kom jeg ind i min Faders Forretning («*Joh. Chr. Petersen & Søn*»); da han imidlertid i Sommeren 1903 bestemte sig til at afhænde denne, og jeg var for ung og ukendt med Virksomheden til selv at turde overtage den, modtog jeg et Tilbud om en Stilling som Bogholder og Kasserer i »A/s Rolf Westergaards Metalvarefabrik« fra den 1. August 1903. I Foraaret 1905 traadte Selskabet imidlertid i Likvidation, og jeg blev afskediget. Den 1. Juli s. A. fik jeg Ansættelse i »Centralbanken for Handel og Industri A/s i Kjøbenhavn«, men da Banken i Efteraaret 1907 maatte indskrænke sin Virksomhed, skaffede Direktøren mig i November Pladsen som Kasserer ved det i samme Efteraar oprettede »Landbrugslotteri«, og den 1. December forlod jeg fuldstændig Banken. I Foraaret 1910 blev jeg af Helbredshensyn tvungen til at søge Permission i flere Maaneder og endte med at tage

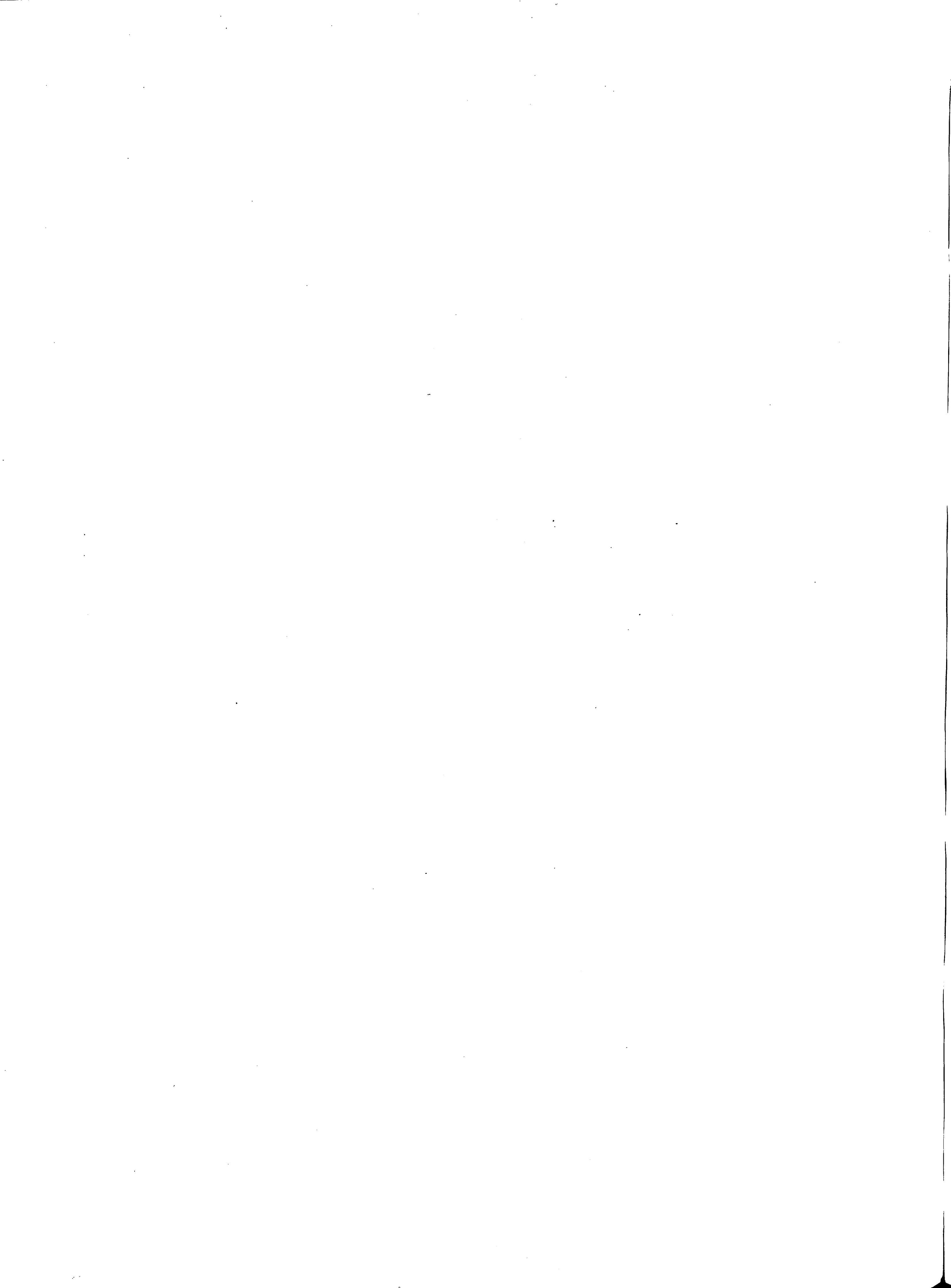

min Afsked fra den 1. Oktober 1910 at regne. Ved forskellige Lejlig- 7de Generation.
heder havde jeg givet mig noget af med Revision og Bogføring, og dette
bevirkede, at jeg henvendte mig i »Revisionsbanken« om Beskæftigelse,
hvor jeg da ogsaa fik Ansættelse som Revisor fra den 19. Oktober 1910.
Da Bankens Revisionsafdeling fra den 1. April 1912 blev overtaget af
»Revisions- og Forvaltnings-Institutet A/S«, overgik jeg samtidig til dette
Selskab, hvor jeg fremdeles har Ansættelse.«

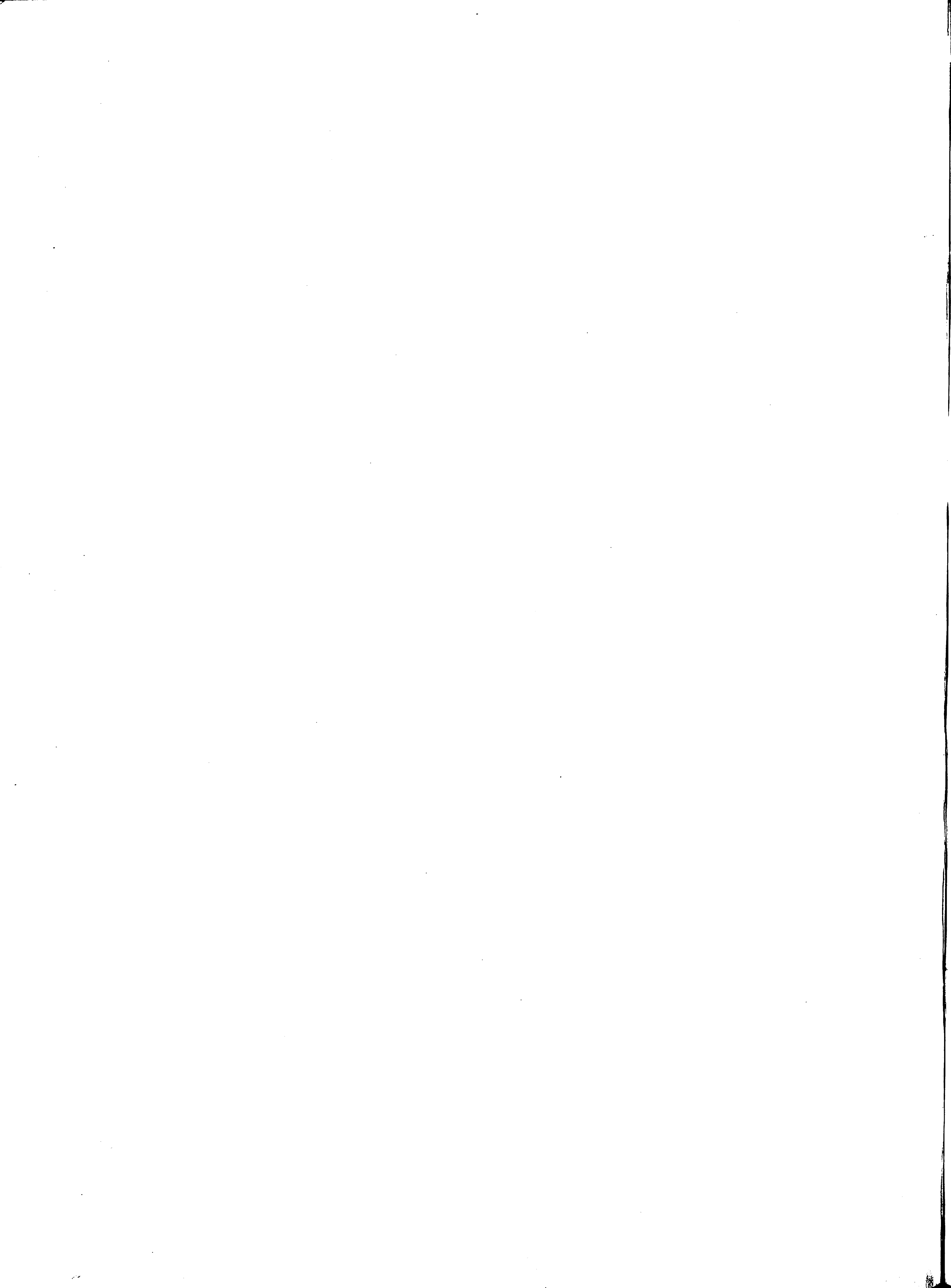
Revisor *Knud Helmond* ægtede den 17. Maj 1907 i Frederiksberg
Kirke *Sophie Dorthea Holten*. Hun er født i Aarhus den 25. Maj 1878
og Datter af Banebestyrer ved Statsbanerne, cand. polyt. *Hans Carl
Ulrich Holten* (f. den 18. August 1845 paa Bandholmsgaarden) og *Thora
Adolfine Tychsen* (f. den 8. Maj 1844 i Odense, død den 6. Februar
1916 i Kjøbenhavn).

I Ægteskabet er der født en Datter, *Kirsten Helmond*, 18. Decem-
ber 1908.

8DE GENERATION

DIREKTØR PER MAYNTZ PETERSENS BØRN.

Inge Mayntz Petersen, født i Kjøbenhavn den 2. November 1911.

Poul Mayntz Petersen, født i Kjøbenhavn den 1. Februar 1913.

GROSSERER ALBERT LAAGE-PETERSENS BØRN.

Karen Jetta Laage-Petersen, født paa Frederiksberg den 10. Jan. 1905.

August Holger Laage-Petersen, f. paa Frederiksberg den 9. Decbr. 1906.

PROPRIETÆR WILLIAM LAAGE-PETERSENS BØRN.

Augusta Laage-Petersen, født paa Høngaard den 28. Juni 1904.

Helge Laage-Petersen, født paa Høngaard den 27. Januar 1906.

Ebba Laage-Petersen, født paa Høngaard den 11. December 1908.

Lilly Laage-Petersen, født paa Kærvang den 11. November 1910.

Kay Laage-Petersen, født paa Kærvang den 23. Maj 1912.

Arne Laage-Petersen, født paa Kærvang den 20. Marts 1914.

Albert Laage-Petersen, født paa Kærvang den 17. Marts 1916.

FABRIKANT FRITS LAAGE-PETERSENS BØRN.

Frances Laage-Petersen, født i Kjøbenhavn den 24. August 1912.

Johan Laage-Petersen, født i Kjøbenhavn den 6. Maj 1914.

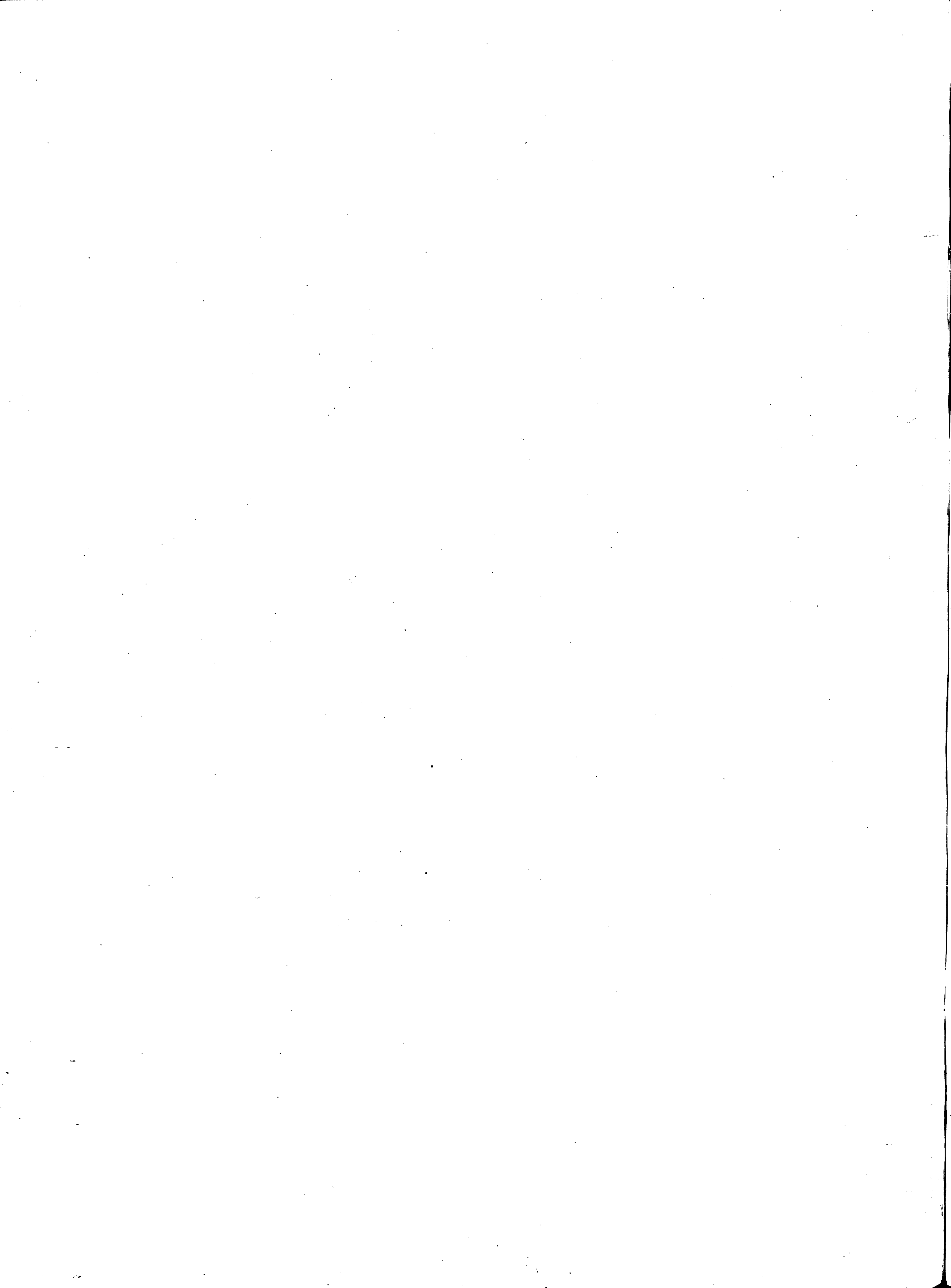
MURERMESTER KAJ LYTTHANS' BØRN.

Inger Margrethe Lytthans, født i Kjøbenhavn den 31. Oktober 1914.

Christian Emil Lytthans, født i Kjøbenhavn den 29. Oktober 1916.

REVISOR KNUD HELMONDS DATTER.

Kirsten Helmond, født i Kjøbenhavn den 18. December 1908.

SLÆGTENS 5 ÆLDSTE GENERATIONER.

Peder Sørensen.
Kgl. Fæstebonde.
c. 1650—1715.

Søren Petersen.
Tolder.
c. 1690—1774;
g. m. Marie Muus.

Orsle Kirstine Petersen.
1723—1784;
g. m. Gartner C. E. Vogt.
2 Børn.

Anna Cathrine Petersen.
c. 1731—1808.

Christiane Petersen.
1736—1801;
g. m. Bager C. A. Købke.
3 Børn.

Hans Petersen.
1739—1814.
Skipper;
g. m. Marie Magdalene
Hellemann.

Søren Petersen. f. 1765. Styrmand.
Peder Petersen. 1768—1778.
Hans Vilhelm Petersen. 1770—1847.
Urtekræmmer;
g. m. Maren Schiødt.
Christian Henrich Kaalund Petersen. f. 1773.
Friederich Willars Sophie Fredericka Petersen. f. 1775.
Skriver.
Cicilia Margr. Peder Petersen. 1783—1858.
Købmand
g. m. Bager i Odense;
P. B. Købke. g. m. Martha Hein.
11 Børn.

Michael Petersen. 1801—1871.
Toldinspektør.
Justitsraad;
g. 1° m. Henriette Philipsen;
g. 2° m. Eline Bränniche.
7 Børn.

Thorald Petersen. 1803—1866.
Overauditor;
g. m. Minna Roepstorff.
1 Barn.
Christian Petersen. 1805—1852.
Urtekræmmer;
g. m. Grethe Købke.
6 Børn.
Holger Petersen. 1809—1849.
Proprietær;
g. m. Rosalie Philipsen.
7 Børn.
Carl Petersen. 1813—1870.
Overlærer.
g. m. Thora Lyththans.
6 Børn.

Johannes Petersen. 1814—1899.
Grosserer;
g. m. Camilla Jensen.
2 Børn.
Emil Petersen. 1820—1870.
Proprietær;
Breckling.
8 Børn.

Vilhelm Petersen. 1817—1895.
Grosserer.
Etatsraad;
Købke.
9 Børn.
Rudolph Petersen. 1819—1866.
Lærer;
g. m. Adolphine Krause.
2 Børn.

Petrea Petersen. 1821—1856;
g. m. Boghandl. M. Børresen.
1 Barn.
Krause.
2 Børn.

Laura Petersen. 1823—1904.

LEGATER VEDRØRENDE SLÆGTEN.

Klokker og Graver ved St. Mariæ Kirke i Helsingør *Ludvig Holger Kruses Familielegat*, kgl. konfirmeret 18. Nov. 1886. Kapital c. 32,000 Kr. Renten uddeles i livsvarige Portioner paa 400 Kr. til Simon Carstensen Schiødts og Anna Kirstine Harboes ægte trængende Descendenter.

Sognepræst *Holger Hallings og Hustrus Legat*, kgl. konfirmeret 27. Marts 1778. Kapital c. 9,400 Kr. Renten tildeles et Lem i Helsingørs Hospital. Legatstifterens Descendenter har Forslagsret.

Det *Brecklingske Familielegat*, kgl. konfirmeret 9. November 1881. Kapital c. 13,729 Kr. Renten uddeles til trængende Enker af den Brecklingske Familie.

Det *Laage-Petersenske Familielegat*. Fundats af 23. April 1884. Kapital c. 130,000 Kr. Renten tilfalder Opretterne, Overlærer Fr. Petersen, Læge August Petersen, Grosserer Holger Petersen, Fabrikant John Petersen, Oberst Frits Thomsen, Skoleinspektør Ernst Petersen og deres Hustruer samt deres ægte Descendenter saavel mandlige som kvindelige.

P. L. Mayntz og Hustrus Familielegat, kgl. konfirmeret 4. Februar 1888. Kapital 20,000 Kr. Renten uddeles i 4 lige Lodder til trængende Søskende og deres Afkom af Peter Lauritz Mayntz til Ny Klingstrup (1807—1876) og Hustru Marie Caroline Hansen.

Boas Larsens Legat. Testamente af 27. Februar 1782 med Tillægsbestemmelse af 4. Nov. 1789. Kapital c. 1550 Kr. Renten tilfalder to fattige Enker i Slægten, deriblandt Afkommet af Bedemand Andreas Brünniche (1742—1814).

Kaptajn, Vinhandler *Tyge Kjer* og Hustru *Gertrud Maria*, f. *Hjorteborgs Familielegat*, stiftet af deres Datter, Frk. Louise Kjer 1910.

Holger Petersens Fond. I Henhold til afdøde Grosserer Holger Petersens Testamente af 18. April 1916 vil der blive oprettet en Fond af ovenstaaende Navn. Af denne Fonds Midler skal der blandt andet uddeles Legatportioner paa indtil 1000 Kroner. Om disse hedder det i Testamentet: »Portionerne fordeles af Fondens Bestyrelse til Slægtninge af min Hustru og mig, til Venner og Bekendte af min Hustru og mig, samt til Folk, der har været i min Tjeneste«. Og senere: »Naar 30 Aar ere forløbne efter min Død bliver Portionerne at uddele mellem ægte Descendenter af min afdøde Hustrus Forældre og ægte Descendenter af min Faders Forældre og min Moders Forældre«.

KILDER.

TIL KGL. MAJESTÆTS BONDE PEDER SØRENSEN.

Side 3: Chr. H. Brasch: Vemmetoftes Historie passim; Tryggevælde Amts Familie- og Folkeskats Regnskaber 1681—82; *Side 4:* Sjællands Landstings Skødebog 1680—85, fol. 73 ff.; Dokumenter ang. Indrettelsen til Rytterhold af Kongens Gods i Stevns Herred 1716; Tryggevælde Amts Familie- og Folkeskats Regnskaber 1682—83 og 1683—84; Tryggevælde Amts Extraordinære Skatte-Regnskaber 1688 og 1689, Kop- og Ildstedskatten 1688 og 89; samme 1713—21 og 1729—31; Stevns og Faxe Herreds Justitsprotokol 1712—16, fol. 236; Otto Vaupell: Den dansk-norske Hærs Historie, I., S. 90.

TIL TOLDER SØREN PETERSEN.

Side 7: Rentekammerets Relations- og Resolutionsprotokol, kgl. Res. af 22. Februar 1724; *Side 8:* Gratialprotokollen 1714—15, fol. 184; Vilhelm Helt: Samtale mellem en skaansk og en sjællandsk Bonde 1703; Stevns og Faxe Herreds Justitsprotokol 1712—16, fol. 236; *Side 9:* Dansk Biografisk Lexikon; *Side 10:* O. Nielsen: Kjøbenhavn paa Holbergs Tid, S. 165 ff.; *Side 11:* Rentekammerets Relations- og Resolutionsprotokol, kgl. Res. af 12. Aug. 1724; samme, kgl. Res. af 11. Dec. 1730; samme, kgl. Res. af 23. Nov. 1722; Helligaands Kirkebog 1723; P. M. Stolpe: Dagspressen i Danmark, II., S. 230; A. Fraenkel: Gamle Carlsberg, S. 67; Chr. Bruun: Frederik Rostgaards Liv og Levnet, S. 310 ff; Gratialprotokol 1723, fol. 311; Rentekammerets Relations- og Resolutionsprotokol, kgl. Res. 22 Febr. og 12. Aug. 1724; Chr. Bruun: Aktstykker og Breve til Oplysning om Frederik Rostgaard, S. 289; *Side 12:* Rentekammerets Relations- og Resolutionsprotokol, Forestill. 9. Juli, kgl. Res. 21. Aug., 12. Okt., 8. Dec. 1725, Gratialprotokol 1725, fol. 367 og 403; Rentekammerets Relations- og Resolutionsprotokol, kgl. Res. af 4. Juni 1726; Gratialprotokol 1727—28, fol. 253; Rentekammerets Relations- og Resolutionsprotokol, kgl. Res. af 8. Jan. 1728; Gratialprotokol 1729, fol. 246, 253, 268, 276 og 291; Rentekammerets Relations- og Resolutionsprotokol, kgl. Res. af 11. Dec. 1730; *Side 13:* Gratialprotokol 1731, fol. 232; Rentekammerets Relations- og Resolutionsprotokol, kgl. Res. Nr. 7 og 8 1731; Tidsskrift for Toldvæsen 1883, S. 101 ff.; P. Rohde: Samlinger til Laalands og Falsters Historie ved I. I. F. Friis, I., S. 333; I. H. Larsen: Laaland og Falster, I., S. 222; F. Jørgensen: Af det danske Toldvæsens Historie i det 18de Aarhundrede, S. 14 ff.; *Side 14:* Forklaring belangende Toldbetienterne i Fyhn, Lolland og Falster deres Løn før og efter Forpagtningen i Dokumenter ang. de ved Toldforpagtningen i Danmark ledigblevne Betjeninge og deres Besættelse 1760—61; Generaltoldkammerets Relations- og Resolutionsprotokol 1760—61, Nr. 63, samme for 1761, Nr. 111; Generaltoldkammerets Bestallingsprotokol 1760—71, fol. 23; Generaltoldkammerets Relations- og Resolutionsprotokol 1761, Nr. 130; Ekstrakterne ligge ved Bandholm Told- og Konsumptionsbøger for de paagældende Aar; Generaltoldkammerets Relations- og Resolutionsprotokol 1763, Nr. 94; *Side 15 ff.:* Skifte Forretning efter Tolder Søren Petersen i Bandholm, sluttet den 13. Juni 1776 i Skifteprotokol for Aalholm Halsted og Maribos Amter 1764—77, fol. 441—55; *Side 18:* Kautionsprotokol for Danmark og Norge vedk. Told- og Konsumptionsvæsenet 1758—72, fol. 44; Østofte Kirkebog.

ORSLE KIRSTINE VOGT, f. PETERSEN.

Side 21: Helligaands Kirkebog 1723; Personalhistorisk Tidsskrift, III., 2, S. 60; Trinitatis Kirkebog 1717; Dansk Biografisk Lexikon: Erlund og Knuth; Kroghs Danske Majorater: Knuthenborg; *Side 22:* Østofte Kirkebog 1748, Hunseby Kirkebog 1749—53; Extraskatten 1762, Udenbys Klædebo Kvarter, Nr. 48; Bobé: Slægten Ahlefeldts Historie, VI., S. 71 ff. og 79 ff., hvor Gaarden paa Blegdammen dog ikke omtales; Københavns Skøder 1756—58, fol. 413 ff.; O. Nielsen: København paa Holbergs Tid, S. 271; Holbergs Jacob v. Tyboe, 5. Akt, 8. Scene; Werlauff: Historiske Antegnelser til Holbergs Lystspil, S. 281; Københavns Raadstue Kopibog 1757, Nr. 51, Sag Nr. 4; Københavns Borgerskabsprotokol 1749—84, fol. 101; Københavns Skiftekommissions Forseglingsprotokol 1765—67, fol. 445; Historiske Meddelelser om København, IV., S. 509; Københavns Indkvarterings Mandtal 1769—70; *Side 23:* Trinitatis Kirkebog 1759; Københavns Extraskatte Mandtal 1762, Udenbys Klædebokvarter, Nr. 48; Holmens Kirkebog 1781 og 84; Københavns Raadstue Kopibog 1781, Nr. 103, Sag Nr. 151; Samfrændeskifter 1790, Nr. 6; Historiske Meddelelser om København, IV., S. 506; C. Nyrop: Johan Frederik Classen, S. 53 ff.

ANNA CATHRINE PETERSEN.

Side 24: Folketællingen 1801; Trinitatis Assistents Kirkegaards Begravelsesprotokol 1805—07; Hof- og Stadsrettens Forseglingsprotokol 5 for 1808 og 09, Nr. 383.

CHRISTIANE KØBKE, f. PETERSEN.

Side 25: Østofte Kirkebog; Trinitatis Kirkebog 1770 (se begge Eksemplarer); Førlev Kirkebog; Københavns Borgerskabsprotokol 1736; Genpart af Samfrændeskifter i København 1746, Nr. 5; Trinitatis Kirkebog 1737; Rosenborg Kvarter, Indkvarterings Mandtal fra Mikkelsdag til Paaske 1737; H. Vilh. Købke: Stamtavle over Bagermester P. B. Købke og C. M., f. Petersens Efterkommere, S. 2; Brandtaksationer, Rosenborg Kvarter, Matr. Nr. 9; Københavns Skøder 1735—37, fol. 502 b; *Side 26:* Trinitatis Kirkebog 1754; Københavns Skiftekommission, Originale Skiftebreve 1755—59, Nr. 60; Indkvarterings Mandtal 1760, Extraskatte Mandtal 1762, Rosenborg Kvarter, Nr. 10; Stamtavle over Familien Købke (1870, hektogr.); Københavns Borgerskabsprotokol 1749—84, fol. 75; Petri Kirkebog 1757; Indkvarterings Mandtal fra Mikkelsdag 1757 til Paaske 1758, Vester Kvarter, Nr. 233; Indkvarterings Mandtal 1762—63 for samme Matr.-Nr.; Generalmandtal over Stadens Indvaanere 1764, Købmager Kvarter, Nr. 228; Københavns Skøderegister for samme Matr.-Nr.; Petri Kirkebog; Københavns Magistrats Forseglingsprotokol 1765—67, fol. 545; Skifteprotokol 1761—71, fol. 506 ff.; Sjællands Landstings Skødebog 1748—83, A., fol. 406; Københavns Skøde- og Panteprotokol 1767—69, fol. 377 b; Indkvarterings Mandtal fra Paaske til Mikkelsdag 1768 og flg. Aar, St. Annæ Øster Kvarter, Nr. 167; Indkvarterings Mandtal fra Paaske til Mikkelsdag 1771, Udenbys Klædebokvarter, Nr. 40; Københavns Skødeprotokol 1773—76, fol. 741; *Side 27:* L. Both: København, historisk-topographisk beskrevet, S. 267 f.; Emil Hannover: Maleren Christen Købke, S. 1; Hof- og Stadsrettens Forseglingsprotokol Nr. 4 for 1790, fol. 120, Registreringsprotokol Nr. 4, Litr. C. for 1788—95, fol. 321, Behandlingsprotokol Nr. 4, Litr. C. for 1789—93, fol. 313 samt Indlæg Nr. 373; Trinitatis Assistents Kirkegaards Ligprotokol 1790 og 1801; Samfrændeskifter 18. April 1791, Nr. 17; *Side 28:* Slægthaandbogen, I., S. 1116; Erslews Forfatterlexikon, Supplement III., S. 503.

SKIPPER HANS PETERSEN.

Side 28: Østofte Kirkebog; Examinationsprotokol ved Skipperlauget i København 1774—93, fol. 92; Maribo Købstads Raadstueprotokol 1738—1817, fol. 220; Maribo Kirkebog 1744; *Side 29:* Maribo Kirkebog nævnte Aar; Maribo Skifteprotokol 1770—1829, fol. 184 f.; Maribo Told- og Konsumptionsbog 1769; *Side 30:* Maribo Købstads Raadstueprotokol

1738—1817, fol. 418; Examinationsprotokol vedr. Skipperlauget i København 1774—93, fol. 92, Styrmandsexamensprotokol 1781—99, Nr. 4608; Københavns Borgerskabsprotokol 1749—84, fol. 304; *Side 31*: Laugsprotokol for Skipperlauget 1749—1842, fol. 152; Mandtalsrulle over Skipperlaugets Interessenter nævnte Aar; *Side 32*: Laugsprotokol for Skipperlauget 1749—1842, fol. 271 og 314; Hof- og Stadsrettens Skiftekommissions Forseglingsprotokol 8 for 1814, Nr. 232 og 4 for 1832, Nr. 20.

STYRMAND SØREN PETERSEN.

Side 37: Maribo Kirkebog; Styrmandsexamensprotokol 1781—99, Nr. 5556.

PEDER PETERSEN.

Side 37: Maribo Kirkebog.

URTEKRÆMMER HANS VILHELM PETERSEN.

Side 37: Maribo Kirkebog; *Side 38*: Urte- og Isen-Kræmmer samt Sukkerbager Compagniets Samlings- og Sessions-Protocoll 1774—1801, fol. 169; C. Nyrop: Det Suhrske Hus i København 1749—1899; *Side 39*: Svende-Protokol ved Urtekræmmer Lauget 1696, fol. 277; Urtekræmmerlaugets Samlings- og Sessionsprotokol, passim; Helsingørs Olai Kirkebog; Hostrup Schultz: Genealogiske Efterretninger om Helsingørs Embeds- og Bestillingsmænd, S. 19 og 55; [P. Fr. Rist:] Stamtavle over Simon Carstensen Schiødts og Anna Kirstine Harboes Efterkommere, passim; Charlotte Ibsen: Spredte Erindringer om mit Barn-domshjem, Holbæk 1903; Familien Aagaard, S. 7; *Side 40*: Helligaands Kirkes Konfirmationsprotokol 1736—1813; Urtekræmmer samt Sukkerbagernes Bog 1693, fol. 207 og Københavns Borgerskabsprotokol; Urtekræmmerlaugets Samlings- og Sessionsprotokol 1774—1801, fol. 410; Helligaands Kirkebog 1800; Vurderinger, Københavns Nørre Kvarter, Nr. 15; Københavns Skødeprotokol 1805—06, fol. 225; Protokol over Obligationer paa faste Ejendomme 1806, fol. 58—62; Protokol for Indkomst Skatten i Nørre Quarter pro Anno 1810, Matr. Nr. 15; Protokol over Anmeldelser af Dødsfald, hvor ingen Skifteforretning foretages 1828—29, fol. 428; *Side 41*: Københavns Brandforsikring, Taxationsforretninger af 8. Dec. 1802, 9. Dec. 1816 og 11. Nov. 1819; *Side 43*: Københavns Frue Kirkebog; *Side 44*: Københavns Vejvisere; Overlærer Fr. Petersens Autobiografi; Aarestrups Breve paa det kgl. Bibliotek; Protokol over Anmeldelse af Dødsfald, hvorefter intet Skifte foretages 1847—48, fol. 310; Københavns Frue Kirkebog.

CHRISTIAN HENRICH KAALUND PETERSEN.

Side 45: Maribo Kirkebog.

HAANDSKRIVER FRIEDERICH WILLARS PETERSEN.

Side 45 ff.: Maribo Kirkebog; Kay Larsen: Ostindiske Personalialia. Skibs Protocol holden paa Skibet Norge Paa Reysen til og fra Ostindien. Begyndt A° 1798. Endt A° 1799.

SOPHIE FREDERICKA PETERSEN.

Side 47: Maribo Kirkebog 1779.

CICILIA MARGRETE KØBKE, f. PETERSEN.

Side 47: Maribo Kirkebog 1779; *Side 48*: Trinitatis Kirkebog 1802 og 1771; Folketællingen 1801, Uden Østerport, Nr. 39; Københavns Raadstueprotokol 1795—1804, under 3. Aug. 1796; *Side 49*: Trinitatis Kirkebog 1803, 1804 og 07; H. Vilh. Købkes forannævnte

Stamtavle; Københavns Skødeprotokol 1802—03, fol. 318; *Side 50*: Anciennitetslister i Krigsministeriets Arkiv; Københavns Skødeprotokol 1809—10, fol. 267; Indkvarterings Mandtal fra Paaske til Michaelis 1808; samme fra Michaelis 1808 til Paaske 1809; Københavns Trinitatis Kirkebog 1809 og 1810; Københavns Vejvisere 1811—15; Københavns Skødeprotokol 1810, fol. 435 og 445; samme 1812, fol. 25; *Side 51*: Frederiksberg Kirkebog 1812—14; Hillerød Kirkebog 1816 og 17; *Side 52*: Frederiksborg Skole, Lærernes Deliberationsprotokol 1810—45, under 2. Okt. 1815, 6. Okt. 1816 og 3. Okt. 1818; Citadellets Kirkebog, Konfirmerede 1831; Københavns Skødeprotokol 1832—34, fol. 62; Folketællingen 1801, Uden Østerport, Nr. 39; Richters 100 Aars Dødsfald; Trinitatis Kirkebog 1843; Hvide Bog 1842—44, fol. 419; Københavns Skødeprotokollers Kvarterregister.

GROSSERER PEDER PETERSEN.

Side 53: Maribo Kirkebog 1783; Svende Protokol ved Urtekræmmerlauget 1696, fol. 314; Urtekræmmerlaugets Inskriptionsprotokol, fol. 219; Københavns Borgerskabsprotokol 1805—09, under 10. April 1811; Københavns Vejviser 1812; *Side 54*: Samme for 1816—17; Hørsholm og Hillerød Kirkebøger; Hillerød Købstads Skifteprotokol 1829—44, fol. 90 b, 101 og 126; Trinitatis Kirkebog 1814, 17 og 19; Referatprotokol for Københavns Magistrats 2. Sekretariat 1820, Nr. 2172; *Side 55*: Hillerød Kirkebog 1821; *Side 56*: Odense Købstads Raadstuebog 1816—34, fol. 147; velvillig Meddelelse fra Landsarkivar G. L. Wad.

JUSTITSRAAD, TOLDINSPEKTØR MICHAEL CHRISTIAN PETERSEN.

Side 59: Frue Kirkebog 1801; Nicolaj Bøgh: Christian Winther, I., S. 148; Urtekræmmer og Sukkerbager Compagniets Protokol over Lærlinge 1816—31, fol. 36; Svende Protokol ved Urtekræmmerlauget 1696, fol. 352 ff.; *Side 60*: Generaltoldkammerets danske Forestillinger og Resolutioner 1826, Nr. 100; *Side 61 f.*: Samme 1826, Nr. 826 og 1827, Nr. 616; Fyenske Toldkontors Journal 1825—28, Nr. 590; Konduitelister vedkommende de danske Told- og Konsumptionskontorer 1804—43, Bilag til Konduitelisten for 1827, Konduitelisterne for 1834, 35, 36, 37 og 43; Generaltoldkammerets danske Forestillinger og Resolutioner 1831, Nr. 206 og 384, 1834, Nr. 374 og 1838, Nr. 162 a; *Side 62*: Generaltoldkammerets Bestallingsprotokol 1833—48, fol. 237; *Side 65*: Frederiksberg Kirkebog 1825; Silke- og Klædekræmmerlaugets Lærlingeprotokol 1666—1839, fol. 143 b.; Svendeprotokol 1689—1858, fol. 79; Frederiks Hospitals Dødsprotokol 1838; Helligaands Kirkebog 1838; Hof- og Stadsrettens Forseglingsprotokol 4 for 1838, Nr. 14; Helligaands Kirkebog 1832; *Side 66 ff.*: Folketællingen 1834, Assens, Østergade Nr. 34 b., 1840, 45 og 55, Damgaden Nr. 87; Holmens Kirkebog 1847; Stamtavle over Familierne Brännich, Bränniche og Brönniche 1910, S. 13; Wibergs Præstehistorie; Gerhard L. Grove: Slægten Plum, S. 67; *Side 69*: Generaltoldkammerets danske Forestillinger og Resolutioner 1847, Nr. 81; Forklaring over de ved Assens Toldsted tjenstgørende Embedsmænd etc. i Konduitelister for 1859; *Side 70*: Horsens Avis 1871, Nr. 117.

OVERAUDITØR THORALD PETERSEN.

Side 70: Frue Kirkebog 1803; Autobiografisk Fragment, dateret 20. Okt. 1852; Petita til juridisk Embedsexamen; V. Richter: Juridisk og statsvidenskabelig Stat, 1881; *Side 71*: Generaladjutantstabens Bureau, Protokol 1, 243/1827; Generalitetets 1ste Samling, kgl. Res. 283 for 1827 og kgl. Res. 399 for 1828; Generaladjutantstabens Bureau, Protokol 1, 413/1828; O. Vaupell: Den danske Hærs Historie, II., S. 577; *Side 72*: Kjbh.s Garnisons Kirkebog 1812; Wilh. v. Benzon: Stamtavler over danske Adelsslægter 1660—1820, Manuskript i Rigsarkivet; Richters den danske Landetat; *Side 74*: Generaladjutantstabens Bureau, Protokol 1, 173/1832, 1, 490/1841 og 2, 601/1842; Generalitetets 1ste Samling, kgl. Res. 70 for 1832, 423 og 435 for 1842; *Side 75*: Danske Kancelli, 2. Departements Registrant Nr. 438 a for 18. Juni 1842; Indenrigsministeriet, 1. Departements Journal C., Nr. 114 for 1850; Folketællingen 1855, København, Nørre Kvarter, Nr. 15.

KAPTAJN, URTEKRÆMMER CHRISTIAN FREDERIK PETERSEN.

Side 76: Frue Kirkebog 1805; Nic. Bøgh: Christian Winther, I., S. 148; Urtekræmmer og Sukkerbager Compagniets Protocol over Lærlinge 1816—31, fol. 84; Svende Protokol ved Urtekræmmerlauget 1696, fol. 447 ff.; Borgerskabs Comiteens Protokol 1825—36, fol. 318; *Side 77:* Generaladjutantstabens Bureau, Protokol 2, 2339/1832, 1281/1843 og 1283/1843; F. L. Liebenberg: Breve fra og til Christian Winther, S. 39 ff. og 61; Nic. Bøgh: Christian Winther, III., S. 68 ff., og I., S. 148; *Side 78:* Folketællingen 1840, Københavns Nørre Kvarter, Nr. 15; *Side 80:* Hammerich: Musikforeningens Historie, S. 2; *Side 82:* F. L. Liebenberg: Emil Aarestrups samlede Digte, S. 355 ff.; *Side 85:* Hof- og Stadsrettens Skiftekommission, Protokol 6 for 1850 og 51, Nr. 16.

PROPRIETÆR HOLGER VILHELM PETERSEN.

Side 87: Frue Kirkebog 1809; Tømmerlaugets Protokol 1750—1831, fol. 465 b.; *Side 104:* Sindbjerg Kirkebog.

PROFESSOR CARL LUDVIG PETERSEN.

Side 108: Frue Kirkebog 1813; H. C. Ørsted: Naturlærens mekaniske Del (1844), p. V.; I. I. Voigt: Statistiske Oplysninger ang. den polyt. Lærestalts Kandidater, S. 10 f.; *Side 109:* F. L. Liebenberg: Breve fra og til Christian Winther, S. 63; Nicolaj Bøgh: Christian Winther, II., S. 200; *Side 110:* Erslews Forfatterlexikon, Supplement, III., S. 638; N. Bøgh: Christian Winther, III., S. 3 ff.; Julie Sødring: Erindringer, I., S. 195, Petri Kirkebog 1843; *Side 111:* N. Bøgh: Christian Winther, III., S. 32; Christian Winthers Samlede Digtninger, II., S. 93 f.; Universitets- og Skolesager 1845, OO, 1641—43; *Side 112 f.:* Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, Forestillinger 1847, Nr. 2950; Universitetets- og Skolesager 1847, QQ, 2075—77; Kultusministeriet, 2. Departement, Forestilling Nr. 3294 for 1850; Julie Sødring: Erindringer, I., S. 76, 195, 215 og 220, II., S. 4 ff.; C. N. Rosenkildes Efterladte Skrifter, udg. af P. Hansen, I., S. XLIII; *Side 115 ff.:* Julie Sødring: Erindringer, I., S. 76; Patriciske Slægter, II., S. 272; *Side 119:* N. Bøgh: Christian Winther, III., S. 381; Fædrelandet 1860, Nr. 244 og 249; Dags-Telegraf 1870, Nr. 190; Erslews Forfatterlexikon, Supplement, III., S. 642; *Side 120:* Berlingske Tidende 1870, Tillæg til Nr. 165; Dags-Telegraf 1870, Nr. 190; *Side 121:* Christian Winther, Samlede Digtninger, IX., S. 89 f.; Nicolaj Bøgh: Chr. Winther, III., Side 389 og 391; Christian Winther: Samlede Digtninger, XI., S. 91; Hundrup: Lærerstanden ved Metropolitanskolen, S. 78.

PROPRIETÆR EMIL PETERSEN.

Side 121: Københavns Frue Kirkebog; Selmer: Københavns Universitets Aarbøger 1839 og 40; *Side 122 ff.:* H. Chr. Johnstrup: Stamtavle over Familien Petri, 2. Udg. (1893); Odder Kirkebog.

GROSSERER JOHANNES PETERSEN.

Side 125 f.: Svende- og Dreng- og Drenge-Protokol for Isenkræmmerlauget i Kbh., fol. 151 og 315; Krak: Danmarks ældste Forretninger 1915, S. 222; Odense Købstads Raadstueprotokol 1834—47, fol. 193; Københavns Borgerskabsprotokol 1860—65, fol. 456; *Side 127:* Odense kgl. privilegerede borgerlige Skyttelav 1704—1904, S. 121.

ETATSRAAD, GROSSERER VILHELM PETERSEN.

Side 127 f.: Urtekræmmer og Sukkerbager Compagniets Protocol over Lærlinge 1831—48, fol. 104 og 205; Svende Protokol ved Urtekræmmerlauget 1696, fol. 447 ff.; Odense Købstads Raadstueprotokol 1834—47, fol. 193; (William Norvin:) Fyens Stifts Læseforening

1838—1908, S. 26 f., 42 og 49 f.; *Side 130—33*: J. Lauridsen: Tilbageblik i Anledning af Halvhundredaars-Jubilæet i Foreningen Fruens Bøge, S. 35; H. Maaløe: Optegnelser vedkommende Odense Byes og Fyens Stifts Sparekasse, S. 145 f.; Biografisk Lexikon; H. Wulff: Den danske Rigsdag, S. 457 f.; Fyens Venstreblad 1895, Nr. 181 og 185; Fyens Tidende 1895, Nr. 104 og Fyens Stiftstidende 1895, Nr. 107; Illustreret Tidende XXVIII, 1887, Nr. 23.

LÆRER LUDVIG RUDOLPH PETERSEN.

Side 133—37: Selmer: Københavns Universitets Aarbøger; Folketællingen 1840, København, Nørre Kvarter, Nr. 15; Danmarks Præstehistorie, udg. af Dansk Genealogisk Institut 1884—1911; Flyve-Posten 1851, Nr. 230, 233 og 254; Fædrelandet 1851, Nr. 233; Dannevirke 1851, Nr. 177 og 180; Efterretning om Flensborg lærde og Realskole i Skoleaaret 1852—53, S. 82 f. og S. 92 samt 1855—56, S. 73; Berlingske Tidende 1846, Nr. 282; Nordisk Literaturtid. 1846, Nr. 47 og Nyt Aftenblad 1846, Nr. 281.

PETREA CECILIE AUGUSTA BØRRESEN, f. PETERSEN.

Side 137—39: Andreas Dolleris: Danmarks Boghandlere 1837—1892, S. 44; Brahetrolleborg Kirkebog.

BOGHOLDER JACOB VILHELM PETERSEN.

Side 143—50: Københavns Borgerskabsprotokol 1860—65, fol. 98; Indenrigsministeriet, 1. Departement 1860, Nr. 2903; Matrikelregister til Københavns Skødeprotokoller, Christianshavns Kvarter, Nr. 378.

ROSALIE PETERSEN.

Side 151—54: Biografisk Lexikon; Beretning, Grundbestemmelser etc. for »Børnehjemmet af 1870« (1875); Beretning vedrørende Børnehjemmet af 1870 (1902).

MARIANE PETERSEN.

Side 169: Fyens Stiftstidende 29. Feb. og 21. Marts 1868. Beretninger fra Frk. Marie Købkes Pigeskole.

SKIBSMÆGLER PETER BERENDT KØBKE PETERSEN.

Side 170: Styrmandsexamensprotokollen.

EMILIE CECILIE MARGRETHE AARESTRUP, f. PETERSEN.

Side 171 f.: Indenrigsministeriets 1. Departement Æ 1456, 1872 R, 307; Stamtavle over Familien Aarestrup, S. 2.

OVERLÆRER FREDERIK PETERSEN.

Side 176—194: F. E. Hundrup: Lærerstanden ved Viborg Katedralskole, Hørere og Adjunker, Nr. 116; I. I. Voigt: Statistiske Oplysninger ang. den polyt. Lærestalts Kandidater, Nr. 156; [Rist] Reserveofficers-Aspiranter for Infanteriet 1864; »Dannebrog« og Viborg Stiftstidende for 16. Dec. 1909.

LÆGE AUGUST ARNOLD PETERSEN.

Side 194—198: Dimitterede fra Herlufsholm; Den danske Lægestand, 7. Udgave; [Rist] Reserveofficers-Aspirantskolen for Infanteriet 1864; Hedeselskabets Tidsskrift 1909, Nr. 17; Kolding Folkeblad 21. og 22. Juli 1909; Kolding Avis 21. Juli 1909.

GROSSERER HOLGER PETERSEN.

Side 198—229: Biografisk Lexikon; Den danske Regering og Rigsdag 1901—03, S. 641—44; C. Nyrop: Det danske Hedeselskab, S. 87, 91, 147, 167, 171 f., 179 og 215; Hedeselskabets Tidsskrift 10. Juni 1917; Beretninger fra Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse; C. Svejstrup: Hovedpunkter af Det Østasiatiske Kompagnis Historie 1897—1909, S. 14 f. og 22; Landstingets Forhandlinger 1898, 1900, 1901, 1902, 1905, 1907—1916; For Industri og Haandværk 15. Feb. 1912 og 26. Juni 1913; Tidsskrift for Industri Maj 1917; Illustreret Tidende 3. Juni 1917; Købmandsskolens Elev-Samfunds Medlemsblad Maj—Juni 1917.

OBERSTINDE MARIE THOMSEN, f. PETERSEN.

Side 239—241: Studenterne fra 1861; Dimitterede fra Herlufsholm; Kundgørelser for Hæren.

FANNY WIEHE, f. PETERSEN.

Side 260—262: Dansk Biografisk Lexikon; P. Hansen: Den danske Skueplads, III., S. 150 ff.; Aumont og Collin: Det danske Nationalteater, III., S. 46; Kundgørelser for Hæren; Departementstidende 1864.

KOMMUNELÆGE OTTO PETERSEN.

Side 262—265: Den danske Lægestand; Danmarks Adels Aarbog 1887 og 1901; C. Klitgaard: Meddelelser om Kjøbmand i Blokhus Jens Carl Bang Klitgaard og Hustru Christiane Brix.

STYRMAND GEORG PETERSEN.

Side 265: Styrmanssexamensprotokollen 1869.

MURERMESTER EMIL LYTTHANS PETERSEN.

Side 267—271: P. B. Grandjean: Familien Glahns Slægtbog, S. 84.

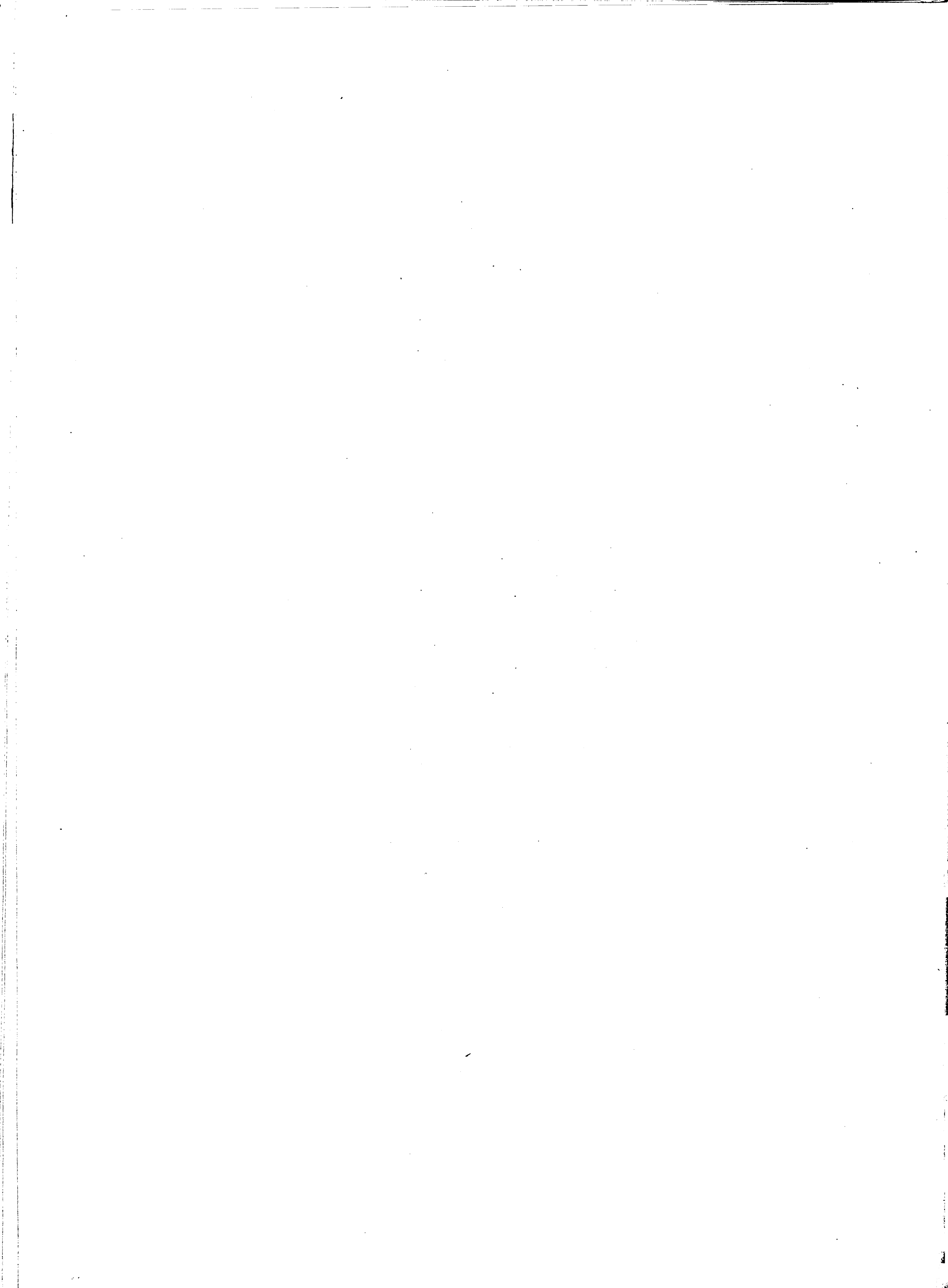
KAPTAJN WILHELM PETERSEN.

Side 272—276: H. C. Johnstrup: Stamtavle over Familien Petri, 2. Udg., S. 8; Stamtavle over Familien Trier.

EMILIE PETERSEN.

Side 276—277: Meddelelser om Familien Ammitzbøll, S. 10.

REGISTER.

- Aagaard, Holger, Godsejer, 39, 70, 84, 122. — Maren, f. Halling, 39, 47, 59. — Marie, f. Koës, 39, 77. — Michael, Urtekræmmer, Major, 38 ff., 53, 91. — Oluf Hansen, Hørkræmmer, 38. — Familien 39—42, 77, 109.
- Aagesen, Andreas, Generalauditor, 71, 74. — Juliane, 23.
- Aarestrup, Carl, Translatør, 86, 171 f. — Caroline Frederikke, f. Aagaard, 171. — Emil, Digter, 44, 80 f., 109 f., 113, 171. — Emilie Cecilie, f. Petersen, 86 f., 171 f. — Margrethe, 169, 171 f.
- Abrahams, Arthur, Sproglærer, 245. — Frederikke, f. Philipsen, 245. — N. C. L., Konferensraad, 245.
- Agier, Aline Sophie Dorothea, f. van Deurs, 272 f. — Jacques Charles, Proprietær, 272. — Marc. Alexis, Læge, 124 f., 283. — Sophie Charlotte, f. van Deurs, 283.
- Ahlefeldt, Conrad Wilh., Greve, 22. — Frederik Carl Christian Ulrik, Greve, 22. — Hedevig Antoinette, f. v. Gramm, 22.
- Ahlmann, O. F., Proprietær, 101.
- Albrechtsen, A. M., Grosserer, 208, 219.
- van Aller, Elisabeth Birgitte Johanne, f. Hoppe, 208. — Hanne, 208. — Peter Rist, Konsul, 208.
- Alsted, Peter Jørgensen, Proprietær, 100.
- Alstrøm, Carl, Købmand, 126.
- Ammitzbøll, Elisabeth, f. Johnstrup, 124, 276. — Lauritz, Møller, 124, 276.
- Amsinck, Ritmester, 96 f.
- Anchersen, Kancelliraad, 101.
- Andersen, Augusta (Gudda), f. Laage-Petersen, 198, 257, 313. — Jens, Prammand, 25, 28. — I. H., Grosserer, 285. — Kirstine, f. Friderichsen, 323. — Niels Marius, Kaptajn, 198, 257, 313. — Johan Chr., Barber, 313. — Marie Petrea, f. Nielsen, 313. — Peder, 23 f. — Vilhelm, Professor, 323. — Væver, 190.
- Arenstorff, Kammerjunker, 95.
- Aschlund, Anna, 304. — Fr. C. B., Præst, 304. — Ketty, f. Neckelmann, 304.
- Atherton, Gertrude, Forfatterinde, 219.
- Aude, Forpagter, 106.
- Baadh, Olaus, Raadmand, 40.
- Baadstrup, Forpagter, 93.
- Bahnson, Overlærer, 190.
- Balle, Peter H., Major, 95.
- Bang, Carl, Købmand, 126.
- Bartholin, Familien, 118. — Caspar, Forpagter, 118, 260. — Holga, f. Aagaard, 118. — Holger, 262.
- Basse, Præst, 93.
- Bauditz, Ferdinand, Forfatter, 229.
- Bay, Mathilde, Agentinde, 204.
- Bech, Hermann, Konferensraad, 60, 155 f.
- Beck, Oberstlieutenant, 203.
- Becker, Borgmester, 252.
- Beckevold, Balthazar, Købmand, 101.
- Bendix, Kirstine, f. Ibsen, 139. — Peter Severin Fønss, Prokurator, 139.
- Berg, Carl, Professor, 112, 119, 240. — C., Rigsdagsmand, 160. — Lucas, Skibsmænd, 46.
- Berlin, R., Murermester, 267.
- Bibow, Lieutenant, 96 f.
- Bjerre, Familien, 257.
- Bierring, Emil, Redaktør, 179. — N. C., Professor, 118, 146, 179. — Victor, Lærer, 118, 179.
- Bille, Carl, Redaktør, Amtmand, 179, 270.
- Bissen, Rudolph, Maler, 233. — Vilhelm, Billedhugger, 179.
- Bisted, Proprietær, 101.
- Blix, Jens, Købmand, 30.
- Bloch, V. A., Rektor, 157, 192.
- Blom, Julius Andreas, Etatsraad, 74.
- Blædel, August, Præst, 157, 177.
- Bockenhoffer, Johan Philip, Bogtrykker, 11.
- Bohr, H. G., Skolebestyrer, 248 f.
- Bokkenheuser, Inspektør, 286.
- Bondesen, I. H. T., Skolebestyrer, 267.
- Bondo, Andreas, Tolder, 28. — Marie, 25.
- Bonfils, 22.
- Borgen, Professor, 112.
- Borringholm, Jfr., 28.
- Bovell, Lærer, 221.
- Brahde, Lærer, 118.
- Brandes, Georg, Professor, 219.
- Brandt, Caroline Charlotte, 292. — Ernst, Købmand, 292. — Knud Gummesen, Jærnstøber, 133, 292. — Petra Hansine, f. Petersen, 133, 291. — Brandt & Co., Firma, 292.
- Brechewold, Oberstlieutenant, 139.
- Breckling, Frederik, Proprietær, 98, 101, 122, 125, 176. — Frederikke Margr., f. Petri, 122. — Peter, Proprietær, 124 f. — Se Legater.
- Breyen, Jens Nicolai, Lieutenant, 124.
- Brockdorff, Præst, 282.
- Brohm, Overlærer, 127.
- Broust, Forpagter, 314.
- Brown, John & William, Firma, 31.
- Bruun, Lieutenant, 96 f.
- Brünniche, Agnete, f. Plum, 68 f. — Andreas, Bedemand, 333. — Andreas, Præst, 66. — Andreas, Overlæge, Etatsraad, 66, 152, 164. — Sophie, f. Gad, 164. — Se Legater.
- Brøndsted, Familien, 42, 118. — Frederikke, 77. — P. O., Arkæolog, Professor, 80, 83.
- Buch, P. N. V., Borgmester, 159.
- Buch-Andersen, Anna, 154. — Anna, f. Guldbrandsen, 154. — Erik, Købmand, 154.
- Buchwald, A. P. Fr., Justitsraad, 66.
- Bundsgaard, N. J., Proprietær, 314.
- Buntzen, Andreas, Læge, 80. — Georg, Læge, 80.
- Bülöw, Adam, Købmand, 266. — Frantz, Generallieutenant, 101. — F. C. M., Oberst, Toldkasserer, 61 f.
- Børgesen, Grosserer, 216.

- Børresen, Hans, Forvalter, 139. — Ide, f. Nielsdatter, 139. — Mads Skytte, Boghandler, 55 f., 137 ff. — Petrea, f. Bendix, 139. — Petrea Cecilia Augusta, f. Petersen, 55 f., 137 ff.
- Cammermeier, Siegfried, Skrædder, 26.
- Cappeln, Henrik A. N., Grosserer, 201, 209.
- Carl XV, Konge af Sverige, 181.
- Cederfeld, Andreas, Søofficer, 52.
- Charlotte Amalie, Dronning af Danmark, 3 f., 7 ff. — Charlotte, Prinsesse af Danmark, 72.
- Christens, Læge, 101.
- Christensen, I. Chr., Grosserer, 209. — Peter, 236 f. — Villads, Raadhusarkivar, 191. — Syjomfru, 246.
- Christian IX, Konge af Danmark, 179, 188.
- Classen, Generalmajor, 23 f. — P. H., Konferensraad, 24.
- Clausen, Ane Cathrine, f. Larsen, 314. — H. V., Magister, 215. — Jens, Proprietær, 314.
- Corell, Gæstgiver, 91 f.
- Crantz, August, Musikhandler, 164.
- Crone, Anna, f. Jørgensen, 307. — Christian, Ritmester, 306 f. — Elin, f. Petersen, 167, 306 f. — Harald, Ingeniør, 167, 306 f.
- Cronmeier, Jomfru, 121.
- Dalgas, Christian, Kommitteret, 216 ff. — Enrico, Oberstlieutenant, 216, 218.
- Danchell, Folckmar, Præst, 11.
- David, Vilhelm Julius, Læge, 171.
- Delbanco, Camilla, 246. — Mathilde, 242. — Moses, Kancelliraad, 246.
- Destinon, Johan, Ritmester, 95 f.
- Didrichsen, A., Urtekræmmer, 128.
- Dinesen, Artilleri-Major, 102 f., 177.
- Dorph, Familien, 118. — N. V. Professor, 113.
- Drejer, Arild, Frue, Skolebestyrerinde, 251.
- Dresky, Johan Hermann, Vinhandler, 22.
- Drewsen & Sønner, Firma, 186.
- Driebein, Professor, 249.
- Dyssel, Johan Arent, Præst, 18.
- Ehlers, Professor, 220.
- Ehnhaus, Christian, Læge, 158.
- Ellenberg, Lieutenant, 28.
- Engelhardt, H. C. C., Adjunkt, 136. — Institutbestyrerinde, 312.
- Engelsted, Prof., Læge, 187.
- Erdmann, Augusta, f. Kofoed, 317. — Louis, Modellerer, 317. — Nelly, f. Laage-Petersen, 238, 317. — Valdemar, Kaptajn, 317.
- Erlandsen, Martha, f. Hein, 54. — Peter, Brændevinsbrænder, 54.
- Erlund, Christian, Kammerraad, 21.
- Ernst, I. C., Justitsraad, 21. — Ursula Katrine, 21, 25.
- Esmann, Gustav, Forfatter, 189.
- Ewaldsen, C., Præst, 152. — Henriette, f. Bahnson, 263.
- Faber, Johannes Christian, Præst, 276. — Peter, Telegrafdirektør, 249.
- Falkmann, Redaktør, 118.
- Feddersen, Arthur, Naturforsker, 188. — Axel, 244. — H., Kammerherre, 244. — Nanna, f. Bilsted, 244. — P. A. H., Etatsraad, 62, 95.
- Feilberg, C. A., Fabrikant, 185. — Carl, Professor, Overlæge, 50. — Conradine, f. Købke, 50. — F., Justitsraad, 52. — H. F., Præst, 50. — Nicolai, Præst, 50. — Familien, 87.
- Fenger, Ludvig, Arkitekt, 268. — Borgmester, Minister, 270.
- Fjelstrup, Fr. Aug. Ferd., Kommune-lærer, 163, 304. — Kirsten, f. Petersen, 163, 304. — Julius Jonas Collin, Præst, 304. — Marie, f. Gjorling, 304.
- Fischer, F. C., Toldkasserer, Krigsraad, 61.
- Flagstad, P. V., Kaptajn, 103.
- v. Flindt, Jacob, Generalmajor, 71, 75, 95, 98. — Lieutenant, 96.
- Fogtmann, Ane, f. Schou, 275. — Lauritz Jens Peter, Gæstgiver, 275.
- Forchhammer, Professor, 180, 253.
- Fraenckel, Adolph, Fabrikant, 274.
- Frederik IV, Konge af Danmark, 4, 8 f., 10. — VI, Konge af Danmark, 97. — VII, Konge af Danmark, 110, 181 f. — VIII, Konge af Danmark, 179.
- Fridericia, Harald, Grosserer, 226.
- Friis, Aage, Professor, 189.
- Fritsche, Harald, Grosserer, 225.
- Frohne, I. W., Murermester, 268.
- From, Thøger, Grosserer, 150.
- Frølich, Koncertmester, 80.
- Fulling, Gæstgiver, 96.
- Fürst, Grosserer, 88.
- Gad, Jette, Skolebestyrerinde, 155. — Lotte, Skolebestyrerinde, 155. — Forlagsboghandler, 164.
- Gade, Niels W., Komponist, 164.
- Gedalia & Co., Firma, 172.
- Gerson, Jul. Chr., Digter, 127, 137.
- Giede, Adolf, Student 249 f. — Overlærer, 249 f. — Familien, 249.
- Gjersing, F., Rektor, 191.
- Glahn, Anna, f. Kierboe, 268. — Ellen, f. Wiehe, 262. — Hans Otto, Oberst, 268. — Otto V., Provst, 262.
- Gnudtzmann, Albert, Forfatter, 189.
- Goldschmidt, I. M., Grosserer, 270. — Madam, 245.
- Grage, Købmand, 91.
- Grave, Jordemoder, 121.
- Greibe, Overlærer, 188.
- Grodtschilling, Frederik, Admiral, 73.
- Gronemann, Lærer, 136.
- Grüner, Præst, Redaktør, 248.
- Grøn, Niels, Journalist, 219.
- Grønnegaard, Andrei Peter, Forpagter, 282. — Eline, f. Petersen 124 f., 281 f. — Magnus Ludvig, Forpagter, 282 f. — Nicoline, f. Wichmann, 282.
- Gylding, Købmand, 101.
- Gætje, Bagermester, 249.
- Haas, Petrea, f. Børresen, 137.
- Haase, Vilhelm, Redaktør, 118, 258.
- Hahn, Joh. Benj., Bager, 59.
- Halling, Berte Kirstine, f. Mossin, 39. — Holger, Præst, 39. — Se Legater.
- Hald, Prokurist, 216.
- Hall, Frederikke, f. Brøndsted, 263. — Familien, 118.
- Hallager, Fr., Overlæge, 191.
- v. Halle, f. Goldschmidt, 245. — Julie, 245.
- Hamann & Co., Firma, 172.
- Hammer, O. C., Kaptajnltn., 185 ff., 235.
- Hammerich, H., Etatsraad, 219, 222. — Familien, 118.
- Hannover, Emil, Museumsdirektør, 52.
- Hansen, Axel, Grosserer, 285. — Cathinka, f. Liebert, 274, 280. — Constantin, Maler, 52, 78. — Edvard, Skuespiller, 274, 280. — Jean, Konferensraad, 266, 270. — Ludvig V., Vexelerer, 226. — Etatsraad, Læge, 243 ff. — N. Hansen & Co., Firma, 209.
- Harboe, Christen, Raadmand, 39.
- Harbord, Lieutenant, 96.
- Hartvig, Hans W., Isenkræmmer, 284, 295.
- Hassert, Hermann Frederik, Isenkræmmer, 125, 284.
- Haste, Toldinspektør, 61.
- Hauglund, Eba, f. Petersen, 150, 301 f. — Jørgen, Præst, 150, 301 f.
- Haxthausen, Peter Maximilian, Baron, 264.
- Hayward, Margaret, f. Austin, 318. — Wilson, Direktør, 318.
- Heiberg, Joh. Louise, Skuespillerinde, 77, 277.
- Heibrok, Vaagekone, 107.
- Heide, Konferensraad, 216.
- Heilbrun, Blandine, f. Kaiser, 309. — Louis, Prokurist, 309.
- Heilmann, Forpagter, 282.
- Hein, Anna Cathrine, f. From, 54. — Johannes, Skomager, 54. — Maria Catharina, f. Holmberg, 54. — Skolebestyrerinde, 291.
- Heise, Peter, Komponist, 164.
- Hellemann, Baltzer Johan, Tolder, 29. — Kirstine, f. Madsdatter Nees, 29. — Peder, Orgelmester, 29.
- Hellman, Anna Mathilde, f. Andersdatter, 315. — Johan Frederik, Ingeniør, 314 f. — Olga, f. Laage-Petersen, 198, 314. — Oscar, Direktør, 198, 314.

- Helmond, Kirsten, 325, 329 — Knud, Revisor, 286, 324 f. — Sophie Dorte, f. Holten, 325.
- Helt, Anna Joachima, f. Starup, 21. — Anna Dorothea, 21. — Vilh., Konferensraad, 8 ff., 11 ff.
- de Hemmert, Hans, Isenkræmmer, 125, 285. — H. de Hemmert & Co., Firma, 125, 285.
- Hempel, Joh. Fr., Generallæge, 161. — Julie, f. Høegh-Guldberg, 161. — Søren, Kancelliraad, Læge, 66.
- Hertel, Peter Matthias, Toldkasserer, 61.
- Hetsch, G. F., Arkitekt, 80.
- Hildach, Samuel Nikolaj, Adjunkt, 96. — Dyrslæge, 97.
- Hjort, Marie, 257. — Provst, 252. — Familien, 257.
- Hoff, Henrik, Præst, 301.
- Hofmann, Major, 95 f., 98.
- Holbech, Jens, Professor, 253.
- Holm, Johannes, Grosserer, 152, 247. — Karen, 152, 247. — Frue, f. From, 247. — Tømrermester, 247.
- Holten, Carl, Professor, 115, 118 f., 180, 267. — Hans Carl Ulrich, Banebestyrer, 325. — Nikolaj, Forstraad, 118, 120. — Thora Adolfine, f. Tychsen, 325.
- Hommel, Skoleinspektør, 252, 254.
- Horn, Magn. Chr., Præst, 95.
- Husted, Hotelvært, 252.
- Hviid, Skipper, 101.
- Høedt, Ludv. Fr., Professor, 181.
- Høeg, Peter, Urtekræmmer, 53.
- Høegh-Guldberg, Emmerik Lucian, Adjunkt, 160. — Jacobine Mathilde, f. Raae, 160 f.
- Høyen, Professor, 179.
- Jacobsen, Camilla, Skolebestyrerinde, 239. — Dyrslæge, 257.
- Jelstrup, Pensionat - Værtinde, 196, 205.
- Jensen, Alfred, Provst, 251. — Bernth Fr., Professor, 110, 113, 143. — Anna Catharina, f. Hein, 127. — Christian Bagge, Præst, 127. — Ebbe, 95. — J. O., Dr. phil., 189. — Johannes V., Forfatter, 189. — Laura, f. Lytt-hans, 110, 143. — Forpagter, 93.
- Jessen, Familien, 101.
- Ingemann, Arkitekt, 216.
- Ingerslev, C., Birkedommer, 159. — Familien, 118.
- Ingwersen, Martin, Proprietær, 99, 101, 105 f.
- Johnstrup, Johs. Fr., Professor, 112. — Marie, Husjomfru, 105 ff.
- Jonquières, H. A. A., Generalmajor, 103, 177.
- Ipsen, H., Præst, 233.
- Juel-Vind-Arenfeldt, Kammerherre, 97.
- Juncker, Ane, 63.
- Jørgensen, Andreas Cilius, Sagfører, 297. — Anna Cathrina, 23. — Christian, Hørkræmmer, 23. — Emma, f. Andersen, 297.
- Kaalund, Hans Vilhelm, Uhrmager, 29. — Ide Sophie, f. Hellemann, 29.
- Kampmann, Chr., Arkitekt, 166.
- Kayser, Tømrermester, 182.
- Kielsen, Overlærer, 235, 253.
- Kjer, Marie Gertrude, f. Hjorteberg, 150 — Tyge, Vinhandler, 150. Se Legater.
- Kjer-Petersen, Margrethe, Kommunelærerinde, 150, 302. — Richard, Dr. med., Redaktør, 150, 302 f.
- Kirk, Planter, 22.
- Kleffel, V., Provst, 251.
- Klitgaard, Jensine Chr. Cath., f. Jensen, 265. — Niels, Købmand, 264.
- Knudsen, Jacob, Forfatter, 282. — Sophie, Husjomfru, 68, 156. — Borgmester, 152. — Læge, 253. — Præst, 282.
- Knuth, Eggert Christopher, Greve, 21.
- Koch, Alvilde, f. Jensen, 286. — Carl, Biskop, 189. — Gabriel, 189. — H. P. C., Provst, 286. — Svend, Ingeniør, 307.
- Koefoed, Konferensraad, 70.
- Krabbe, Otto, Geheimeraad, Amtmand, 7, 9. — Overhofmesterinde, 9.
- Krag-Juel-Vind, Jens, Baron, 95.
- Kranold, V. H. A., Kaptajn, 103.
- Krarup, H. A., Skolebestyrer, 254. — Ove, Læge, 185.
- Krause, George Wilhelm, Mægler, 135. — Mariane, f. Friis, 135.
- Krebs, C. P. J., Overlærer, 113, 143.
- Kristensen - Randers, Højskoleforstander, 256.
- Krogh, Proprietær, 106.
- Krohn, Cecilia Margrethe, f. Petersen, 133, 290, 292 f. — Frederik Christoffer, Professor, 49, 292. — Johan, Skolebestyrer, 133, 290, 292 f. — Sophie Susanne, f. Købke, 49, 53, 292. — Familien, 87.
- Kruse, Ludvig Holger, Klokker, se Legater.
- Købke, Anna Cathrine, 28. — Carl Adolph, Bagermester, 10, 18, 23-28, 38, 48. — Carl Adolph, Præst, 49, 52. — Caspar, Bager, 25. — Christian Schiellerup, Maler, 32, 50, 52, 77 f. — Christiane, f. Petersen, 10, 18, 25-28, 48. — Christiane Maria, 10, 49, 133. — Cicilia Margrethe, f. Petersen, 10, 28, 32 f., 47-53, 59, 128, 133. — Eleonora, f. Alwardt, 25, 48. — Hans Peter Niels, cand. theol., 51. — Hartvig Christian, 27. — Hother Vilhelm, Toldassistent, 51 f. — Jacob Bernth, Bager, 25 f., 48. — Johan, Bager, 25. — Johan, Urtekræmmer, 53 f. — Jørgen Peter, Bager, Provst, 26. — Marie, Skolebestyrerinde, 169. — Marie Magdalene, f. Cammermeier, 26. — Peter
- Berendt, Bager, 24, 27 f., 31, 40, 47-53, 76 ff., 128. — Valdemar Hjartvar, Kommandør, 51. — Wolfgang Hartvig, Tandlæge, 52. — Familien, 41, 52, 63, 87, 109.
- Köhler, Vilhelm, Murermester, 267.
- Laage-Petersen, Albert, Grosserer, 198, 209, 218, 312. — Albert, 314, 329. — Anna Maria, f. Clausen, 314. — Anna Rose, 194, 311. — Arne, 314, 329. — August Holger, 312, 329. — Augusta, 314, 329. — Ebba, 314, 329. — Elisabeth (Süsse), Fotograf, 194, 310. — Else, cand. phil., 257, 319. — Fanny, Assistent, 194, 311. — Florence, f. Hayward, 318. — Frances, 318, 329. — Frits, Fabrikant, 238, 257, 318. — Gertrude, f. Heilbrun, 309. — Helge, 314, 329. — Holger, Student, 208, 216. — Holger Otto, Grosserer, 193, 209, 211, 309. — Johan, 318, 329. — Karen Jetta, 312, 329. — Kay, 314, 329. — Lajla, Lærerinde, 198, 257, 313. — Lilly, 314, 329. — Thyra, f. Voigt, 312. — William (Willy), Proprietær, 198, 257, 314.
- Lachmann, Grosserer, 220. — J., Godsejer, 222.
- Langberg, C., Adjunkt, 252.
- Lange, A. A., Bogtrykker, 208.
- Langheim, 94.
- Larsen, Boas, Legatstifter. Se Legater. — Poul, Ankersmed, 23.
- Lassen, G. F., Overauditor, 74.
- Lassen - Landorph, Administrator, 220 ff.
- Laub, Biskop, 188.
- Lefolii, Rektor, 188-192.
- Lentz, Anne Sophie, 26. — Caspar Petersen, Isenkræmmer, 26, 48. — Claus Peiterson, Bager, 25 f. — Dorothea, 26. — Eleonora, f. Alwardt, Bagerenke, se Købke.
- Leth, Albert, Overlærer, 231.
- Levinsohn, Isak, Slagtermester, 196. — Louise, f. Nielsen, 196 f.
- Levy, Fr. L., Arkitekt. — M. A., 270. — Moritz, Bankdirektør, 226.
- Liisberg, H. L. H. B., Raadmand, 276 f. — Julie, f. Lassen, 277.
- Lillienskiold, A. C., Oberst, 75, 95, 252.
- Lind, Proprietær, 312.
- Linde & Kramer, Md^{me}, Skolebestyrerinder, 64 f.
- Lindsted, F. L., Kaptajn, 104.
- Lokrantz, Axel Vilhelm, Godsejer, 310. — Edith, f. Laage-Petersen, 194, 309. — Hedvig Elisabeth, f. Friherreinde v. Düben, 310. — John, Direktør, 194, 309 f.
- Lopez, Diktator i Paraguay, 236.
- Lorenzen, Købmand, 91.
- Lose, C. C., Musikhandler, 164.
- Lowzow, Adam Gottlob, Jægermester, 264. — Marie Louise, f. Hansen, 264.

- Ludvigsen, Th. E., Kommitteret, 43.
 Lund, Nicoline, f. Andreasen, 321. — Niels Christian, Købmand, 321. — Bogholder, 254. — Overlærer, 112. Lund & Redford, Firma, 290.
 Lunn, Villars, Ingeniør, 219.
 Lunning, E. M., Isenkræmmer, 295.
 Lübbes, Charlotte, 90. — Heinrich, 90 f. — Johan, 90. — Familien, 90.
 Lytthans, Christian Emil, 321, 329. — Gerda, 271, 321. — Inger Margrethe, 321, 329. — Johann Heinrich, Murermester, 110, 115. — Kai, Murermester, 271, 321. — Kirstine, f. Lund, 321. — Knud 271. — Louise Dorothea, 110. — Oscar, Skuespiller, 271, 320. — Thora, f. Sannom, 320. — Thora, Assistent, 271, 320.
 Lütken, Etatsraad, 152.
 Lyngbye, Jfr., 47.
 Lüttichau, Overpræsident, 182.
 Löwenhielm, Lieutenant, 96.
 Maage, Caroline, 312.
 Mackeprang, Forvalter, 88 f.
 Madsen, Axel V., Prokurist, 209. — Husholderske, 235.
 Madsen Mygdal, Landstingsmand, 212 f.
 Madvig, Professor, 187.
 Malling, Andreas, Brændevinsbrænder, 54.
 Marcussen, L. S., Oberstltn., 103.
 Mariboe, Carl Rud. Ferd., Skolebestyrer, 178 f., 199. — Suzette, f. Dalgas, 178, 200.
 Markoe, Aktuar, 246. — Louise, f. Delbanco, 246.
 Marstrand, Vilh., Maler, Prof., 52, 78.
 Martins, Johan Friderich, Bager, 27. — Susanne Marie, 27.
 Matzen, Angélique, f. Breckling, 124, 282. — Nicolai, Proprietær, 124 f., 282. — Sophus, Proprietær, 282.
 Mayntz, Marie Caroline, f. Hansen. — Peter Lauritz, Proprietær Se Legater.
 Mazanti, Emil, 194. — Ferdinand, Proprietær, 101.
 Meissen, Helga (Muth), f. Laage-Petersen, Læge, 193, 308 f. — Valdemar, Dr. med., 193.
 Melchior, Moses, Grosserer, 185.
 Melton, Maggie, f. Petersen, 238, 317 f. — Olaf Rudolph, Prokurist, 317 f.
 Messen, Firma, 209.
 Meyer, Anna Mathilde, f. Møller, 317. — Siegfried Otto Rud., Oberst, 317.
 Milo, Fr. A., Professor, 178.
 Mohr, Charlotte Margrethe, 26. — Hartvig Christian, Bager, 26. — Sophie Hedevig, 26.
 Molbech, Frue, f. Langberg, 252.
 Møllerup, Thomas Andersen, Brygger, 40.
 Moltke-Huitfeldt, Greve, 185.
 Momme, Præst, 101.
 Monrad, D. G., Biskop, 110, 113, 116, 119, 185, 204. — Emilie, f. Lytthans, 110.
 Moresco, Jacob, Grosserer, 224.
 Morries, Daniel, Sir, 221.
 Munch, P., Minister, 189.
 Myhlertz, Axel, Kontorchef, 225.
 Møller, Agnes, f. Lytthans, 306. — Conrad, Fabrikant, 606. — Gerda Anna Eline, f. Petersen, 167, 306. — Hans Peter, Overretssagfører, 167, 306. — H. L., Dr. phil., 226. — Kirsten, f. Mayntz, 162. — Peter Christian, Forpagter, 162. — Petrus, Grosserer, 209. — Rasmus, Biskop, 135. — Skibskaptajn, 235.
 Møinichen, Oversekretær, 11.
 Nathanson, Hanne, f. Simonsen, 274. — Meyer, Vexelerer, 274.
 Nielsen, — Christian Anton, Gartner, 123, 280 f. — Edvard, Kaptajn, 252. — Georg, Grosserer, 201, 209. — Jensine, f. Steensen, 280. — Julius, Tømrermester, 321. — N. P., Skuespiller, Professor, 77, 181. — Rasmus, Gartner, 280. — Rosalie, f. Petersen, 280 f. — Rosalie Vilhelmine, f. Petersen, 123, 125. — Forpagter, 282.
 Nilsson, Agnete (Ner), f. Laage-Petersen, 238, 318. — Leon v. Krogh, Læge, 318. — Cecilie Sophie, f. v. Krogh, 318. — Ole, Fabrikejer, 318.
 Nobel, O. K., Ingeniør, 307.
 Numsen, Matthias, Generalmajor, 11.
 Nutzhorn, C. L. V. R., Amtmand, 113, 171. — Emilie, f. Aarestrup, 171.
 Nygaard, P., Brygger, 40.
 Nyholm, J. C., Etatsraad, 162.
 Nyrop, Camillus, Professor, 249.
 Ochsner, Kateket, 234.
 Oehlschlæger, Adam, 83. — Frants, Præst, 134.
 Olivarius, Niels, Bankbogholder, 76.
 Olsen, Lars, Husmand, 231.
 Owren, Emma, f. Cross, 310. — Kate, f. Laage-Petersen, 194, 310. — Sigurd, Direktør, 194, 310. — Thomas Fr. Glad, Overingeniør, 310.
 Paasch, Skomager, 90.
 Paulli, S. H., Kapelmester, 80.
 Paludan, Præst, 48.
 Paulsen, Forpagter, 93.
 Pay, Ane Marie, f. Jacobsen, 322. — Carl Marius, Skibsmægler, 322. — Carl Marius, Grosserer, 273, 322. — Ellen Agier, f. Petersen, 273, 322.
 Pedro II, Kejser i Brasilien, 236.
 Peschier, Pierre, Købmand, 73.
 Petersdorff, Greve, 97.
 Peter den Store, Czar af Rusland, 27.
 Petersen, Adolphine, f. Fogtmann, 275 f.
 —, Adolphine, 133, 293 f.
 Petersen, Adolphine Augusta, f. Købke, 52, 128—133, 173, 289—294.
 —, Adolphine Vilhelmine, 133, 294.
 —, Alma, f. Schøning, 191—194, 308—311.
 —, Alvilda, f. Koch, 286, 324.
 —, Andrea, f. Breckling, 98 f., 105, 122—125, 272—283.
 —, Andreas, Grosserer, 68, 163—167, 209, 216, 218, 234, 247 f., 301, 306 f.
 —, Anna, 66, 105, 152—156, 159, 234, 246.
 —, Anna, Assistent i Magistr., 87, 172, 175.
 —, Anna, f. Hansen, 280, 323.
 —, Anna Cathrine, 12, 18, 24 f., 48.
 —, Anna Johanne Marie (Gytte), f. Rasmussen, 165 ff., 307 f.
 —, Anna Marie (Dutten), f. Klitgaard, 264.
 —, Astrid, f. Kjer, 150 f., 301 ff.
 —, August, Læge, 101, 107, 118, 183, 185, 193—198, 204 f., 216, 218, 229, 234 f., 237, 244, 253, 312 ff.
 —, Augusta, f. van Aller, 208, 279, 316.
 —, Bertha, f. Nathanson, 274.
 —, Camilla, f. Jensen, 127, 284 ff.
 —, Carl, Professor, 45, 84 ff., 108—121, 134, 170, 235, 247, 258, 260, 262, 265 ff.
 —, Carl Ludvig, 124.
 —, Caroline Marie, f. Lowzow, 264.
 —, Christen Schiellerup, 133, 290.
 —, Christian, Urtekræmmer, 42, 44 ff., 59 f., 63, 76—87, 91—97, 113, 127, 132, 169—175.
 —, Christian Henrich Kaalund, Underofficer i Artilleriet, 33, 45.
 —, Christiane, 10, 133, 289.
 —, Conradine, 133, 293 f.
 —, Constantin Lytthans, 120 f., 266 f.
 —, Eline, f. Bränniche, 66, 156 f., 163, 234.
 —, Emil, Proprietær, 30 f., 37, 45, 47, 84 f., 99, 101, 105, 121—125, 134, 247, 272—280 f., 283.
 —, Emil Lytthans, Murermester, 115—121, 262—267, 320 ff.
 —, Emilie, 123 f., 276 f.
 —, Emilie Marie, 45.
 —, Emma, 75, 168.
 —, Emma Augusta Vilhelmine, 45.
 —, Ernst, Skoleinspektør, 105, 107, 237 f., 242—257, 313 f., 319.
 —, Estred, f. Andersen, 323.
 —, Frants, Student, 249.
 —, Frederik (Dick), Overlærer, 63, 100—107, 118, 156, 176—194 f., 199, 204, 235, 243, 308—311.
 —, Frederik, 87.
 —, Frederik Breckling, Stationsforstander, 123, 274 ff., 282.
 —, Frederikke Caroline Christiane, 137, 295.
 —, Frederik Carl Christian, 133, 294.

- Petersen, Frederikke Caroline Henriette, f. Krause, 135, 295.
 —, Friederich Willars, Haandskriver, 33, 45 ff.
 —, F. L., Præst, 251.
 —, Georg, Styrmand, 120 f., 265.
 —, Grethe, f. Købke, 51, 78—87, 109, 169—175.
 —, Gunhilda Dorothea, 123.
 —, Hans, Skipper, 13, 16 ff., 28—33, 37, 45—53.
 —, Hans Vilhelm Georg, 87.
 —, Harald, Overretssagfører, 266.
 —, Helga Concordia, 137.
 —, Henri, Student, 118, 120, 258 ff.
 —, Henriette, f. Agier, 272 f., 322.
 —, Henriette, f. Philipsen, 33, 62—66, 77, 90, 93, 97 f., 143, 151, 155, 161, 166.
 —, Henry, Hospitalsforvalter, 66, 161 ff., 234, 304 f.
 —, Herman Bech, Borgmester, 66, 118, 155—161, 234.
 —, Hjalmar, Fabrikbestyrer, 208.
 —, Holger Vilhelm, Proprietær, 45, 63, 71, 74, 84 f., 87—108, 122, 176—180, 194, 198, 229, 233, 239, 242.
 —, Holger (Bogens Udgiver), 107, 124, 165, 184 ff., 193—229, 234 f., 237, 241, 244, 248, 257, 277—280, 312—320.
 —, »Holger Petersen«, Firma, 209 ff.
 — »Holger Petersens Handels- och Fabrikaktiebolag«, Firma, 211. — Fabrikaktiebolaget »Skandinaviens«, 211.
 —, Jac. Thiel, Overlæge, 95, 98.
 —, Ida Sophie, f. Hansen, 274.
 —, Jetta, f. Levinsohn, 196—198, 312 ff.
 —, Inge Mayntz, 305, 329.
 —, Johan Hendrik, 90.
 —, Johanne, f. Thomsen, 237 f., 317 f.
 —, Johanne Dorothea (Anna), f. Krøger, 170 f.
 —, Johannes, Grosserer, 54, 125—127, 139, 284 ff.
 —, Joh. Chr. & Søn, Firma, 126, 285, 324.
 —, John, Fabrikant, 107, 204, 210, 218, 233—238, 247, 313, 317 f.
 —, Julie, f. Vøhtz, 305.
 —, Kai Helmer, Assistent i Udenrigsm., 280, 323.
 —, Katty Alma, 286, 324.
 —, Laura, 55 f., 139.
 —, Ludvig Rudolph, Lærer, 54 f., 133—137, 295.
 —, Maren, f. Schiødt, 39—45, 59, 70, 74, 76, 87, 108, 121.
 —, Margrethe, f. Høegh-Guldberg, 160.
 —, Margrethe, f. Glahn, 268 f., 320 ff.
 —, Mariane, Lærerinde, 87, 169 f., 172
 —, Mariane Christiane, 123.
 —, Mariane Christiane, 123 ff., 281.
 —, Marie, f. Andersdatter Muus, 11 f., 18.
 Petersen, Marie Birgitte, 107.
 —, Marie Magdalene, f. Hellemann, 28—33, 45, 47, 53, 70.
 —, Martha, f. Hein, 54—56, 125, 127, 133, 137, 139.
 —, Martha Magdalena, 133, 290.
 —, Michael, Toldinspektør, Justitsraad, 33, 44 f., 59—70, 76 f., 84 f., 90, 100, 108, 137, 143 f., 151, 155, 161, 166, 176, 194, 234, 247, 274.
 —, Michael Christian, Grosserer, 124 f., 283.
 —, Michael Thorvald, 107.
 —, Michaela, 68, 155, 166, 234.
 —, Minna, f. Roepstorff, 70—76, 93, 95, 168.
 —, Otto, Kommunelæge, 120, 261—265.
 —, Otto, Grosserer, 126 f., 284 ff., 324.
 —, Palle Helmer, 280, 323.
 —, Peder, Købmand, 33, 40, 53—56, 125 ff., 133, 137, 139.
 —, Peder, 33, 37.
 —, Peder Berendt Købke, Konsul, 87, 170 f., 236.
 —, Per Mayntz, Direktør, 163, 304 f.
 —, Peter, 45.
 —, Peter Johan Ditlev, Grosserer, 123 f., 165, 205, 278 ff., 323.
 —, Petrea, 68.
 —, Poul Mayntz, 305, 329.
 —, Rosalie, f. Philipsen, 63, 92—107, 176—180, 194, 198, 229, 233, 239, 242.
 —, Rosalie, Børnehjems-Forstanderinde, 66, 105, 107, 151—154, 156, 234, 239, 243 f., 247, 251.
 —, Sophie, f. Møller, 162 f., 304 f.
 —, Sofie, f. Thomsen, 238, 248, 253—257, 319.
 —, Sophie Fredericka, 33, 47.
 —, Søren, Tolder, 4, 7—18, 23 ff.
 —, Søren, Styrmand, 33, 37.
 —, Thora, f. Lyththans, 110—121, 204, 258—267.
 —, Thorald, Overauditor, 44 f., 70—76, 84 f., 93—101, 106 ff., 168, 174, 177, 247.
 —, Th. W., Grosserer, 284.
 —, Vilhelm, Urtekræmmer, 31 ff., 37—45, 48, 53, 59 f., 63, 70, 74 ff., 84, 87, 91—100, 108, 113, 121, 133.
 —, Vilhelm, Etatsraad, 52 ff., 125, 127—133, 173, 289—294.
 —, Vilhelm, Bogholder og Translator, 66, 143—150, 156, 159, 234, 247, 301 ff.
 —, Wilhelm, fhv. Skibsfører, 123 ff., 272 ff., 322.
 —, Wilhelm Christian Sophus, 75.
 —, Vilhelm Nicolaj, 133, 294.
 —, William Balthasar, 107, 185, 194, 204, 229—234 f.
 —, Lieutenant, 59.
 —, Slotsgartner, 249.
 —, Forpagter, 282.
 Petri, Johannes, Inspektør, 122 f.
 Philipsen, Arnold, Grosserer, 64 f., 91, 146, 201, 242 f. — Aron, Købmand, 62, 242. — Birgitte, f. Cantor, 62 ff., 100, 151, 177, 180, 199, 239, 242—248. — Edvard, cand. phil., 201. — Emma, f. Schiødt, 65. — Marie, f. Ipsen, 245. — Moses Jacob, kgl. Agent, 42, 62 ff., 100, 177, 242. — Philip, Grosserer, 146, 242, 245. — Sophie, f. Warburg, 62. — Familien, 42, 62 ff., 66, 93 f., 101, 105, 109, 242. — »M. J. & A. Philipsen«, Firma, 62, 242. — »C. A. Philipsens Efterfølgere«, Firma, 201, 203 f., 209.
 Phister, L., Skuespiller, Professor, 181.
 Piilegaard, Niels, Skoleholder, 23.
 Pingel, Christian, Dr. phil., 180. — Henrik, cand. polyt., 118, 180, 183 f. — Ophelia, f. Drewsen, 180. — Faktor, 46.
 Planum, Carl Christian, Grosserer, 137, 295 ff. — Willy, f. Jørgensen, 297.
 Plenge, Forpagter, 282.
 Plessen, Carl Adolph, Overkammerherre, 25.
 Pleisch, Konditor, 83.
 Poetz, Gretchen, 91.
 Poulsen, Carl Herholdt, Købmand, 87, 174 f. — Carl Ludvig, Præst, 174. — Marie, f. Brøndum, 174. — Mathilde, f. Petersen, 75, 87, 174 f.
 Prydtz, Konsul, 171.
 Rafn, Rektor, 192.
 Ramsing, H. U., Ingeniørkaptajn, 216, 220 f., 222.
 Rantzau, Grevinde, 98.
 Rasmussen, Alexander, Fabrikant, 165. — Anna, f. Tofte, 165. — Peer, Husmand, 93. — Landstingshører, 56. — »H. Rasmussen & Co.«, Firma, 292.
 Ratjen, Peter, 89.
 Reedtz-Thott, Familien, 241.
 Reiersen, Jens, Kommandør, 59.
 Reimer, Byskriver, 47. — Madame, 47.
 Rentzmann, Carl F., Grosserer, 88, 90 f., 94, 97. — P. N., Departementschef, 88.
 Rimestad, Christian, Redaktør, 182.
 Rist, August, Kammerraad, 64, 100, 143, 159, 239, 250. — Frederikke (»Tante Rikke«), f. Philipsen, 63 f., 77, 93 f., 97, 100, 104 ff., 107, 143, 159, 194, 199—203, 233, 243, 245 f., 250. — Harald, Direktør, 159, 200, 248, 312. — Peter Frederik, Oberst, 118, 159, 181, 183, 194, 200, 202, 248. — Preben, 257. — Familien, 199, 201, 247.
 Roat, Christian, Linedanser, 66.
 Roed, Jørgen, Maler, Prof., 52.
 de Roepstorff, Anna Sophie, f. Grodtshilling, 72, 77. — Carl Henrik Adolph, Hofchef, 72, 77, 95. — Kathinca, Stiftsdame, 75, 95.
 Rosenkilde, C. N., Skuespiller, 43, 80, 85, 113, 181.

- Rosenkrantz, Baron, Amtmand, 188.
 Rostrup, Professor, 253.
 Rothe, Harald, Generalmajor, 93.
 Roulund, Skrædder, 92.
 Roys, Thomas, 185.
 Rung, Professor, 146 f.
 Ryberg, Kaptajn, 183.
 Ryder, Eleonore Elisabeth, f. Købke, 27. — Joachim, Gartner, 27.
 Ryge, Johan Christian, Skuespiller, 43.
 Ræder, Nic., Ditl., Etatsraad, 95, 98.
 Rørbye, Maler, 52.
 Sachs, Emil B., Inspektør, 227. — Moritz, Grosserer, 222 f.
 Salomon, Israel, 56.
 Salomonsen, William, Fabrikejer, 216, 224.
 Sannom, Camilla, f. Hansen, 320. — Frits, Fyrbøder, 320.
 Saxtorph, M., Professor, Læge, 286.
 Scavenius, Jacob, Minister, 192, 219.
 Schiellerup, Christen, Kasserer, 48, 52, 76, 121.
 Schierbeck, Ina, f. Petersen, 127, 286 ff. — Hans Jacob, Landfysikus, 127, 286 ff. — Hans George, Metalstøber, 286. — Nicoline Magdalene, f. Høilich, 286.
 Schiødt, Anna Kirstine, f. Harboe, 39. — Bella, 66. — Eleonora Christine, f. Schilling, 67. — Hans Mossin, Præst, 66, 157. — Helene, f. Seehst, 66. — Simon Carstensen, Vejer-mester, 39. — Thea, 68.
 Schiødte, Søren, Præst, 65.
 Schlegel, N. F., Justitiarius, 263.
 Schmidt, Ellen, f. Thomsen, 241. — Holger, Direktør, 241. — Jens Chr., Præst, 276. — Skomager, 91. — Skrædder, 93.
 Schmiegelow, Administrator, 221.
 »Bdr. Schnackenburg«, Firma, 290.
 Schneekloth, Hans, Professor, 179.
 Schrøder, Ludvig, Højskole-Forstan-der, 198, 216 f.
 Schultz, A. D., Kommandør, 101. — Carl, Skibskaptajn, 45 ff. — Frederikke Elisabeth, f. Schlütter, 240. — Frederik, Kirurg, 240. — Ellen, 257.
 Schurmann, Professor, 253.
 Schwartzkopf, C., Etatsraad, 152.
 Schwermann, Johan Wilh., Fiskeri-forpagter, 22.
 Schøning, Otto Albert, Oberst, 191. — Madsine Thomine, f. Schmidt, 191.
 Schøtt, Edvard, Brændevinsbrænder, 145, 148. — Emil, 145 f., 148. — Hans, Grosserer, 145 f. — Jens, Grosse-erer, 145. — »Schøtt H. M. & Co.«, Firma, 144—148.
 Seidel, Skrædder, 91.
 Sidenius, Skolebestyrerinde, 310, 313.
 Siesbye, Oscar, Dr. phil., 249.
 Simonsen, Lærer, 249.
 Skou, Jens, Skovrider, 96 f.
 Smidt, F. C., Bankdirektør, 226.
 Staffeldt, Lieutenant, 96.
 Stalknecht & Meyer, Firma, 294.
 Steen, Adolph, Professor, 178.
 Steenberg, Julius, Skuespiller, 118.
 Steenbuch, H., Sagfører, 251.
 Stemann, Ernst, Kammerherre, 135.
 Stephansen, Lærerinde, 194.
 Stephens, Professor, 146 f.
 Stilling, Peder, Degn, 29.
 Strandgaard, Niels Julius, Læge, 124.
 Struckmann, Læge, 263.
 Suhr, J. C., Etatsraad, 38.
 Sødring, Christopher, Fabrikant, 116 f. — Julie, f. Rosenkilde, 110, 112 f., 115 f., 181.
 Sørensen, Chr., Præst, 252. — J. C., Skovrider, 217 f. — Peder, kgl. Fæstebonde, 3 f., 7, 9.
 Thaarup, Fr. Johan Rask, Overlærer, 187.
 Thaulow, Rikke, Husjomfru, 68, 156.
 Thestrup, Poul Moth, Præst, 17 f. — Forvalter, 25, 28. — Jfr., 25, 28.
 Thoftnæs, Krovært, 96.
 Thomsen, Caroline, f. Schultz, 237, 240, 254. — Frits, Oberst, 107, 237, 240 f., 248, 251. — Ingeborg, 241. — Johan Carl, Proprietær, 240, 254. — Kaj, Direktør, 241. — Marie, f. Pe-tersen, 107, 237, 239—243, 248—251. — Ove, Kaptajn, 241.
 Thorkilsen, Justitsraad, 254.
 Thorup, Mdme, Jordemoder, 70, 76, 87, 108.
 Thorvaldsen, Bertel, Billedhugger, 110.
 Thrige, S. B., Rektor, 157.
 Tietgen, Etatsraad, 266.
 Tillisch, J. S. M., General, 103.
 Tobiesen, Augusta, f. Rist, 159.
 Toft, P., Renteskrivert 47, 60.
 Tromling, Christian, Matros, 46.
 Tscherning, E. A., Overkirurg, 219.
 Tøttrup, C. E., Læge, 263.
 Uldall, Familien, 52. — Hans Fredrik, Major, 28. — Maria Dorothea, f. Købke, 27 f.
 Utke, Ritmester, 97.
 Uttrecht, Christian, 22.
 Wahl, Tømremester, 199.
 Waidtløff, Johannes, Købmand, 87, 132, 172 ff. — Maren Hansine, f. Heilmann, 172. — Marie Magdalene, f. Petersen, 87, 132, 172 ff. — Philip, Garver, 172. — P. M., Købmand, 294.
 Warburg, Provst, 152, 248.
 Warming, Hans Rudolph Christian, Præst, 68 f.
 Wedel, Emma, f. Høegh-Guldborg, 161. — J. F., Overførster, 161.
 Weis, Carl, Departementschef, 80. — Ernst, Overretsassessor, 80.
 Werliin, Christian, Præst, 110. — Henri, 111. — Ida, 121.
 Werner, Anna, f. Thorkilsen, 254.
 Wesenberg, A. S., Professor, 188. — Forpagter, 282.
 Westergaard, Anna Kirstine, f. Meisen, 308. — Søren, Tømmerhandler, 308. — Rolf, Fabrikant, 285.
 Wiehe, Antoinette Louise, f. Rosing, 260. — Carl Vilhelm, Havneskriver, 260. — Fanny, f. Petersen, 118, 120 f., 260 ff., 264, 268. — Johan, Skue-spiller, 118, 120 f., 260 ff., 268. — Michael, Skuespiller, 118, 181, 260. — Viggo, Skuespiller, 262. — Vil-helm, Skuespiller, 260.
 Wilde, Christine Petronella, f. Har-boe, 39. — Tevis, Justitsraad, 39. — Lieutenant, 59.
 Willers, Christian Arnholtz Ludvig Gundersen, Købmand, 65.
 Vilnau, J. P., Kresinspektør, 118.
 Vilsoët, Professor, 179.
 Windekilde, 47.
 Winding, A. F., Præst, 134. — Skip-per, 101, 177.
 Winther, Christian, Digter, 77—85, 109—114, 119 ff., 135, 268. — Julie, f. Lyththans, 110, 113 f. — J. P., Bank-direktør, 159.
 Wissing, Redaktør, 191.
 With, Jesper Peter, Justitsraad, 95—101. — Julie, 284.
 Wittrock, Forpagter, 92, 94.
 Vogt, Anne, 22. — Anna Kirstine, 23 f. — Christian Erlund, Gartner, 18, 21—24, 27, 48. — Eggert Christopher, 22 f. — Ellen, f. Piilegaard, 23. — Henrik, Strandrider, 21, 23. — Orsle Kirstine, f. Petersen, 11 f., 18, 21—24, 28. — Wilhelm Friderich, 22 f.
 Voigt, Johan Peter, Proprietær, 312. — Karen, f. Olsen, 312. — Gæst-giver, 91.
 Wolle, Emil, Overlærer, 188.
 Wolf, Dr., Præst for den jødiske Menighed, 248.
 Wulff, Mathilde, 152. — Gæstgiver, 91. — Raadmand, 53.
 Wurmb, Mathilde, 104, 176.
 Würtzen, Gustav Adolph, Premier-lieutenant, 96.
 Vøhtz, Emil Jacob, Direktør, 305. — Sophie Petrea, f. Brendstrup, 305.
 Zacharias, Styrmand, 92.
 Zahle, Provst, 101.
 Zepelin, V. O., Oberst, 103.
 Zeuthen, Karen Achtonia, Skolebe-styrerinde, 110. — Forvalter, 25, 28.
 Ørsted, H. C., 108, 112, 115. — Borg-mester, 254.
 Øst, A. C., Urtekræmmer, 127 f.

TRYKFEJL

- Side 312: *Prokurist* Albert John Laage-Petersen,
læs: *Grosserer* Albert John Laage-Petersen.
— IV: Margrethe Maggie (*Melton*),
læs: Margrethe (*Maggie*) Melton.

